

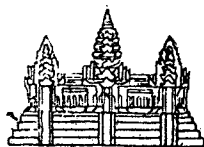

ព្រះ
ព្រះបិតា
និង
សេចក្តីប្រាប់គាត់ខ្លួន

សុត្តន្តបិដក

បង្ហាញដោយ ឧបនិបណ្ឌិត

សត្តបកាគ
២២

បោះពុម្ពលើកទី ២
ពុទ្ធសាសនាបណ្ឌិត ភ្នំពេញ
គ. ស. ២៥០៥

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស

ឧបរិបណ្ណាសកំ

សត្តមោ ភាគោ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ទេវីហរិគ្គោ

បឋមំ ទេវីហស្តតំ

(១) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា

សត្តេស្ស វិហរតិ នេវទហំ ឃាម សក្យានំ និគមោ ។

ត្រួត ទោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។

ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ

ឧបរិបណ្ណាសកៈ

សត្តមភាគ

សូមនមស្ការចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ។

ទេវទហវិគ្គ

ទេវទហសូត្រ ទី ១

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់គង់ក្នុងទេវទហនិគម របស់សក្យៈទាំងឡាយ ក្នុងដែនសក្កៈ ។
កាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងទេវទហនិគមនោះឯង បាន
ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួល
ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

[២] ភគវា ឯតទេវោច សន្និ ភិក្ខុវេ ឯកេ
 សមណ្ឌកញ្ញាណា ឯវំវាទិណោ ឯវំទិដ្ឋិណោ យំ កិញ្ចា-
 យំ បុរិសបុគ្គលោ បដិសំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា
 អទុក្ខមសុខំ វា សព្វន្តំ បុព្វេ កកតហេតុ ឥតិ
 បុរាណានំ កម្មានំ តបសា ព្យន្តិភាវា^(១) នវានំ
 កម្មានំ អភិរណា អាយតី អនវស្សវេ អាយតី
 អនវស្សវា កម្មត្តយោ កម្មត្តយា ទុក្ខត្តយោ ទុក្ខ-
 ត្តយា វេទនាខយោ វេទនាខយា សព្វំ ទុក្ខំ
 និដ្ឋិល្លំ ភវិស្សតីតិ ឯវំវាទិណោ^(២) ភិក្ខុវេ និគឈ្លា^(៣) ។

[៣] ឯវំវាទាហំ ភិក្ខុវេ និគឈ្លា ឧបសន្តមិត្តា
 ឯវំ វទាមិ សច្ចំ កិវ តុម្កេ អារុសោ និគឈ្លា ឯវំ
 វាទិណោ ឯវំទិដ្ឋិណោ យំ កិញ្ចាយំ បុរិសបុគ្គលោ
 បដិសំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ អទុក្ខមសុខំ វា សព្វន្តំ

១ ឧ. ព្យន្តិភាវោ ។ ម. ព្យន្តិភាវោ ។ ២ ម. ឯវំវាទី ។ ៣ មគគកាសាយំ និគឈ្លាតិ
 ទិស្សតិ ។ សកធិកាសាយំ និព្រត្តោតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្ថានសក្ការៈ

(២) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាង
 នេះថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី
 មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះឯង កើតឡើងព្រោះ
 ហេតុនៃកម្មដែលខ្លួនបានធ្វើក្នុងកាលមុន ឯការមិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាតា-
 ទិក្ខុលេស) គេទៅ ព្រោះដុតកំដៅ ព្រោះវិនាសទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើ
 នូវកម្មថ្មី ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះមិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាតាទិក្ខុលេស)
 គេទៅ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា
 ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខទាំងអស់នឹងហប់សូន្យទៅបាន ព្រោះអស់ទៅ
 នៃវេទនា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្ធ^(១) តែងនិយាយយ៉ាងនេះឯង ។

(៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គេបានឮបានចូលទៅរកពួកនិគ្រន្ធ
 ដែលនិយាយយ៉ាងនោះ ហើយសួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសេនិគ្រន្ធ
 ទាំងឡាយ ឮថា អ្នកទាំងឡាយ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញ
 យ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលនូវអារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខ
 ក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះឯង

១ មគធៈថា និពណ្ឌ សំស្រ្កឹតថា និគ្រន្ធ ។

ទេវតាវិទ្យា ទេវតាវិទ្យា និព្វានប្បវត្តន៍

បុព្វេ កតហេតុ វិនិ បុរាណានំ កម្មានំ តបសា
 ព្យាដិភាវំ នវានំ កម្មានំ អករណា អាយត្ត
 អនវស្សវេ អាយត្ត អនវស្សវំ កម្មត្ថយោ កម្ម-
 ត្ថយោ ទុក្ខត្ថយោ ទុក្ខត្ថយោ វេទនាឧបេក វេទ-
 នាឧបេក សត្វំ ទុក្ខំ វិជ្ជាស្ថានំ កវិស្សត្តិ ។ តេ
 ច នេ កិក្ខុវេ និគឡានំ ឯវំ បុដ្ឋា អាមាតិ បដិ-
 ដានន្តិ ត្បាហំ ឯវំ វិនាមិ កី បន តុម្រេ អាវុសោ
 និគឡានំ ជាតាថ អហវម្រេ^(១) មយំ បុព្វេ ន
 នាហវម្រេ ។ នោ ហិទំ អាវុសោ ។ កី
 បន តុម្រេ អាវុសោ និគឡានំ ជាតាថ អករម្រេ^(២)
 មយំ បុព្វេ ហាបកម្ម^(៣) ន នា ករម្រេ ។

ទេវវេទ ទេវវេទសូត្រ ការសូត្រពោះនិព្វន្ធ

កើតឡើង ព្រោះហេតុនៃកម្ម ដែលខ្លួនបានធ្វើទុក ក្នុងកាលមុន
 ឯការមិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស) តទៅ ព្រោះដុតកំដៅ
 ព្រោះវិនាសទៅ នៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ការអស់ទៅនៃ
 កម្ម ព្រោះមិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស) ការអស់ទៅនៃទុក្ខ
 ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ
 ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅបាន ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ដូច្នេះពិត
 មែនឬ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ និគ្រន្ធទាំងនោះ កាលបើគង្គាគតស្លូត
 យ៉ាងនេះហើយ ក៏ឆ្លើយតបថា ព្រះករុណា ទើបគង្គាគត ស្លូតនិគ្រន្ធ
 ទាំងនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា ម្នាលអាវុសានិគ្រន្ធទាំងឡាយ ចុះអ្នក
 ទាំងឡាយ ដឹងថា យើងបានកើតហើយ ក្នុងកាលមុន មិនមែនមិន
 បានកើតទេ ដូច្នេះដែរឬ ។ ពួកនិគ្រន្ធ ឆ្លើយតបថា បពិត្រ
 លោកដ៏មានអាយុ ដំណើរនេះ ពួកយើងមិនបានដឹងទេ ។ ម្នាល
 អាវុសានិគ្រន្ធទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ដឹងថា យើងបានធ្វើ
 បាបកម្មទុកក្នុងកាលពីដើម មិនមែនមិនបានធ្វើទេ ដូច្នេះដែរឬ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានំ

នោ ហំនំ អារុសោ ។ កី បន តុម្ពេ អារុសោ
 និគណ្ណា ជាតាម ឯវុបំ វា ឯវុបំ វា ចាបកម្ម
 អករម្បាតិ ។ នោ ហំនំ អារុសោ ។ កី បន
 តុម្ពេ អារុសោ និគណ្ណា ជាតាម ឯត្ថកំ វា ទុក្ខំ
 និជ្ជិណ្ឌំ ឯត្ថកំ វា ទុក្ខំ និជ្ជិរតតំ ឯត្ថកម្មំ វា
 ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ឌំ សតំ ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ឌំ ភវិស្សនីតិ ។
 នោ ហំនំ អារុសោ ។ កី បន តុម្ពេ អារុសោ
 និគណ្ណា ជាតាម និដ្ឋេវ ធម្មេ អកុសលានំ ធម្មានំ
 បរាជំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្ពន្ធន្តំ ។ នោ
 ហំនំ អារុសោ ។

(៤) នីតិ កិរ តុម្ពេ អារុសោ និគណ្ណា ន ជាតាម
 អហារម្ពេ មយំ បុត្រេ ន ចាហារម្បាតិ ន ជាតាម អក-
 រម្ពេ មយំ បុត្រេ ចាបកម្មំ ន ចាករម្បាតិ ន ជាតាម
 ឯវុបំ វា ឯវុបំ វា ចាបកម្មំ អករម្បាតិ ន ជាតាម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កានៈ

បពិត្រលោកដ៏មានអាយុ ដំណើរនេះពួកយើងមិនបានដឹងទេ ។ ម្ចាស់
 អារុសានិគ្រន្ធតាំងឡាយ ចុះអ្នកតាំងឡាយ ដឹងថា យើងបានធ្វើបាប-
 កម្មយ៉ាងនេះខ្លះ យ៉ាងនោះខ្លះ ដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រលោកដ៏មាន
 អាយុ ដំណើរនេះ ពួកយើងមិនបានដឹងទេ ។ ម្ចាស់អារុសានិគ្រន្ធ
 តាំងឡាយ ចុះអ្នកតាំងឡាយ ដឹងថា ទុក្ខតាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ
 ឬទុក្ខតាំងប៉ុណ្ណោះគប្បីសាបសូន្យ ឬក៏កាលបើទុក្ខតាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យ
 ហើយ ទុក្ខតាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ ដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រលោក
 ដ៏មានអាយុ ដំណើរនេះ ពួកយើងមិនបានដឹងទេ ។ ម្ចាស់អារុសា
 និគ្រន្ធតាំងឡាយ ចុះអ្នកតាំងឡាយ ដឹងនូវការលះបង់អកុសលធម៌ ដឹង
 នូវការបំពេញកុសលធម៌ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដូច្នេះឬទេ ។ បពិត្រលោក
 ដ៏មានអាយុ ដំណើរនេះ ពួកយើងមិនបានដឹងទេ ។

(៤) ម្ចាស់អារុសានិគ្រន្ធតាំងឡាយ ឮថា អ្នកតាំងឡាយ មិន
 ដឹងថា យើងបានកើតហើយ ក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានកើតទេ
 មិនដឹងថា យើងបានធ្វើបាបកម្មទុក ក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានធ្វើទេ
 មិនដឹងថា យើងបានធ្វើបាបកម្មយ៉ាងនេះខ្លះ យ៉ាងនោះខ្លះ មិនដឹងថា

ទេវទហវត្ថុស្ស ទេវទហសុត្តេ វេយ្យាករណកល្យាណ

ឯត្ថកំ វា ទុក្ខំ ឯជ្ជីណំ ឯត្ថកំ វា ទុក្ខំ ឯជ្ជីរេតតំ

ឯត្ថកម្មំ វា ទុក្ខំ ឯជ្ជីណំ សត្វំ ទុក្ខំ

ឯជ្ជីណំ កវិស្សត្តិ ឯ ជាតាថ ទិដ្ឋវ ធម្ម

អកុសលាធនំ ធម្មាធនំ បហាធនំ កុសលាធនំ ធម្មាធនំ

ឧបសម្មនំ ឯវំ សន្តេ អាយស្មន្តានំ ឯតណ្ហានំ ឯ

កល្យាណស្ស^(១) វេយ្យាករណាយ យំ កេត្តាយំ បុរិស-

បុត្តលោ បដិសំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ

វា សត្វនំ បុព្វេ កតហេតុ វតិ បុរាណានំ កម្មានំ

តបសា ព្យន្តិកាវា ឯវាធនំ កម្មានំ អករណា អាយតិ

អនវស្សវេ អាយតិ អនវស្សវា កម្មត្តយោ កម្មត្តយា

ទុក្ខត្តយោ ទុក្ខត្តយា វេទនាឧយោ វេទនាឧយា

ទេវហេតុ ទេវហស្តត្រ ពាក្យត្រនិយាយនិងមិនត្រនិយាយ

ទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ ឬទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះគប្បីសាបសូន្យ ឬ

ក៏កាលបើទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះ សាបសូន្យហើយ ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យ

៧ ដូច្នេះទេ អ្នកទាំងឡាយ ឈ្នះថាមិនដឹងនូវការលះបង់អកុសលធម៌

មិនដឹងនូវការបំពេញកុសលធម៌ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះទេ កាលបើមិនដឹងយ៉ាង

នេះហើយ ពួកនិគ្រន្តដ៏មានអាយុ មិនគួរនឹងនិយាយថា បុរសបុគ្គលនេះ

ទទួលការម្នាណ៍ណាមួយ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី

ការម្នាណ៍ទាំងអស់នោះឯង កើតឡើងព្រោះហេតុនៃកម្ម ដែលខ្លួនធ្វើ

ទុក្ខ ក្នុងកាលមុន ឯការមិនទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស) គឺទៅ

ព្រោះដុតកំដៅ ព្រោះវិនាសទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ការ

អស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះមិនទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស) ការអស់ទៅ

នៃទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ

សព្វំ ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ឌំ ភវិស្សតីតិ ។ សចេ បន្ត^(១)

តុម្ពេ អារុសោ និគណ្ណា ជាធម្មោន អហារុម្ពេ
 មយំ បុព្វេ ន ធាហារុម្ពាតិ ជាធម្មោន អភារុម្ពេ
 មយំ បុព្វេ ចាបកម្មំ ន ធាហារុម្ពាតិ ជាធម្មោន
 ឯវរុបំ វា ឯវរុបំ វា ចាបកម្មំ អភារុម្ពាតិ ជា-
 ធម្មោន ឯត្ថកំ វា ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ឌំ ឯត្ថកំ វា ទុក្ខំ
 និជ្ជិរេតតំ ឯត្ថកម្មំ វា ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ឌំ សព្វំ ទុក្ខំ
 និជ្ជិណ្ឌំ ភវិស្សតីតិ ជាធម្មោន និដ្ឋេវ ធម្មេ អកុ-
 សលានំ ធម្មានំ បហានំ កុសលានំ ធម្មានំ
 ឧបសម្មានំ ឯវំ សន្តេ អាយស្មន្តានំ និគណ្ណានំ
 កល្យាណស្ស វេយ្យាករណាយ យំ កេណ្ឌយំ បុរិសបុត្ត-
 លោ បដិសំវេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ
 វា សព្វន្តំ បុព្វេ កតហេតុ វេតិ បុរាណានំ កម្មានំ
 តបសា ព្យាដិភាវា នវានំ កម្មានំ អភារណា អាយតី
 អនវស្សវេ អាយតី អនវស្សវា កម្មត្ថយោ

១ ឧ. បនសទ្ធា ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។ ម្ចាស់អាវុសា
និត្រន្តទាំងឡាយ តែបើអ្នកទាំងឡាយ ដឹងថា យើងបានកើតហើយក្នុង
កាលមុន មិនមែនមិនបានកើតទេ ដឹងថាយើងបានធ្វើបាបកម្មទុកក្នុងកាល
មុន មិនមែនមិនបានធ្វើទេ ដឹងថាយើងបានធ្វើបាបកម្មយ៉ាងនេះខ្លះ យ៉ាង
នោះខ្លះ ដឹងថា ទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ ឬទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះ
គប្បីសាបសូន្យ ឬក៏កាលបើទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ ទុក្ខទាំង
អស់នឹងសាបសូន្យទៅដូច្នេះ អ្នកទាំងឡាយ ឈ្មោះថាដឹងនូវការលះបង់
អកុសលធម៌ ដឹងនូវការបំពេញកុសលធម៌ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ កាលបើដឹង
យ៉ាងនេះហើយ ទើបពួកនិត្រន្តដ៏មានអាយុ គួរនឹងនិយាយថា បុរស
បុគ្គលនេះ ទទួលនូវការម្សឺណ៍ណាមួយ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិន
មែនសុខក្តី ការម្សឺណ៍ទាំងអស់នោះឯង កើតឡើងព្រោះហេតុនៃកម្ម ដែល
ខ្លួនបានធ្វើទុកក្នុងកាលមុន ឯការមិនទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស)
តទៅ ព្រោះដុតកំដៅ ព្រោះវិនាសទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី
ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះមិនទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស) តទៅ

កុដ្ឋក្ខយា ទុក្ខក្ខយា ទុក្ខក្ខយា វេទនាខយោ
វេទនាខយា សត្វំ ទុក្ខំ វិជ្ជាណំ កវិស្សត្តិ ។

[៥] សេយ្យជាបិ អាវុសោ វិគលោ បុរិសោ សល្លេខ
វិជ្ជា អស្ស សវិសេន កាឡិបលេបនេន ។ សោ
សល្លស្សបិ វេទនាខេតុ ទុក្ខា តិច្ឆា^(១) កដ្ឋកា វេទនា
វេទិយេយ្យ តស្ស មិត្តាមច្ចា ញាតិសាលោហិតា ភិសក្តំ
សល្លកត្តំ ឧបដ្ឋេយេយ្យំ ។ តស្ស សោ ភិសក្តោ
សល្លកត្តោ សត្វេន វណ្ណមុំ បរិកន្តេយ្យ ។ សោ
សត្វេនបិ វណ្ណមុខស្ស បរិកន្តនេតុ ទុក្ខា តិច្ឆា
កដ្ឋកា វេទនា វេទិយេយ្យ តស្ស សោ ភិសក្តោ
សល្លកត្តោ ឯសនិយា សល្លំ ឯសេយ្យ ។ សោ
ឯសនិយាបិ សល្លស្ស ឯសនេតុ^(២) ទុក្ខា តិច្ឆា
កដ្ឋកាវេទនាវេទិយេយ្យ តស្ស សោ ភិសក្តោ សល្ល
កត្តោ សល្លំ អត្តុល្លោយ្យ^(៣) ។ សោ សល្លស្សបិ អត្តុ-
ល្លោនេតុ^(៤) ទុក្ខា តិច្ឆា កដ្ឋកា វេទនា វេទិយេយ្យ

១ ម. ត្បា ។ ២ ឧ. ឯសនាហេតុ ។ ៣ ឧ. អត្តុហេយ្យ ។ ៤ ឧ. អត្តុហនហេតុ ។
ម. អត្តុហនហេតុ ។

ទេវទេវតា ទេវទេវតា ឧបមាដោយបុរសត្រូវលេ

ការអស់ទៅនៃទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះ
អស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។

(៥) ម្ចាស់អាវុសានត្រូវទាំងឡាយ ដូចបុរសត្រូវសរវង់ដែល
មានថ្នាំពិស ដែលលាបដោយថ្នាំពិសដ៏ក្រាស់ ។ បុរសនោះក៏រងទុក្ខ-
វេទនាទាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ព្រោះហេតុតែត្រូវសរវង់នោះ ពួកមិត្តភាមិមាត្រ
នឹងញាតិសាលាហិតរបស់បុរសនោះ ក៏នាំយកទៅឲ្យពេទ្យវះថែរក្សា ។
ពេទ្យវះនោះយកកាំបិតវះមុខដំបៅ នៃបុរសនោះ ។ បុរសនោះរងទុក្ខ-
វេទនាទាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ព្រោះហេតុតែវះមុខដំបៅ ដោយកាំបិតនោះ
ពេទ្យវះនោះក៏យកដំបៅតែង្សៀត រំកៀកមើលសររបស់បុរសនោះ ។
បុរសនោះក៏រងទុក្ខវេទនាទាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ព្រោះហេតុតែត្រូវសរ
មើលដោយដំបៅនោះទៀត ពេទ្យវះនោះចាប់ដកសរអំពីបុរសនោះ ។
បុរសនោះក៏រងទុក្ខវេទនាទាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ព្រោះហេតុតែដកសរនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ព័ន្ធសកំ

តស្ស ភោគិកសក្កោ សលុកកត្តោ អគទង្គារំ
 វណាមុខេ ឌីនហេយ្យ ។ ភោគ អគទង្គារស្សបិ
 វណាមុខេ ឌីនហនហេតុ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា
 វេទនា វេទិយេយ្យ ។ ភោគ អបរេន សមយេន វុឡ្ហេន
 វណោន សញ្ញាវិច្ចា^(១) អរោតោ អស្ស សុខំ សេវី
 សយំវសី យេនកាមង្គមោ ។ តស្ស ឯវមស្ស អហំ
 ខោ បុត្រេ សល្លេន វិន្នោ អហោសី សវិសេន
 តាឡ្ហបលេបនេន សោហំ សលុស្សបិ វេទនហេតុ
 ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយំ តស្ស មេ
 មិត្តាមច្ចា ញាតិសាលោហិតា ភិក្ខុក្កំ សលុកកត្តំ
 ឧបដ្ឋបេសំ តស្ស មេ ខោ ភិក្ខុក្កោ សលុកកត្តោ
 សត្តេន វណាមុខំ បរិកន្តតិ^(២) ភោហំ សត្តេនបិ^(៣)
 វណាមុខស្ស បរិកន្តនហេតុ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា
 វេទនា វេទិយំ តស្ស មេ ភោគ ភិក្ខុក្កោ សលុកកត្តោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសន្តស្ថានៈ

ថែមទៀត ពេទ្យវះនោះក៏យកកំទេច ^(១) ថ្នាំទៅរោយ គ្រង់មុខដំបៅនៃ
 បុរសនោះ ។ បុរសនោះក៏រងទុក្ខវេទនាខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ព្រោះហេតុ
 តែរោយកំទេចថ្នាំ គ្រង់មុខដំបៅនោះថែមទៀត ។ សម័យខាងក្រោយ
 មក បុរសនោះក៏មានដំបៅដុះសាច់ ព្រមទាំងស្បែក ជាអ្នកលែង
 ឈឺចាប់ មានសេចក្តីសុខ រួចខ្លួនអំពីពេទ្យថែរក្សា មានអំណាចខ្លួនឯង
 ទៅណាមកណាតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ។ បុរសនោះក៏គិតយ៉ាងនេះថា
 កាលពីដើម អាត្មាអញត្រូវសរ ដែលមានថ្នាំពិស ដែលលាបដោយ
 ថ្នាំពិសយ៉ាងគ្រាស់ អាត្មាអញនោះ ក៏រងទុក្ខវេទនាខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា
 ព្រោះហេតុតែត្រូវសរនោះឯង មិត្រអាមាត្យ និងញាតិសាសនាហិតទាំង
 ឡាយរបស់អញនោះ ក៏នាំយកទៅឲ្យពេទ្យវះថែរក្សា ពេទ្យវះនោះយក
 កាំបិតវះមុខដំបៅរបស់អញនោះ អញនោះក៏រងទុក្ខវេទនាខ្លាំងក្លា ខ្លោច
 ផ្សា ព្រោះហេតុតែវះមុខដំបៅដោយកាំបិតនោះ លុះពេទ្យវះនោះយក

១- យកផ្ទៃស្រមៃឬផ្ទៃកន្ទួតព្រលឹងបុព្វឡត្តិ (លាបមុខរបួស) ។ អន្តិកថា ។

ទេវវរ្ម័ន្តស្ស ទេវវរ្ម័ន្តស្ស សល្លក្ខេប

ឯសនិយា សល្ល ឯសិ សោហំ ឯសនិយាបិ សល្លស្ស
 ឯសនហេតុ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយី
 តស្ស មេ សោ ភិសត្តោ សល្លកត្តោ សល្ល
 អក្កុល្លា^(១) សោហំ សល្លស្សបិ អក្កុល្លានហេតុ ទុក្ខា
 តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយី តស្ស មេ សោ
 ភិសត្តោ សល្លកត្តោ អគទង្គារំ វណាមុខេ ឱទហិ
 សោហំ អគទង្គារស្សបិ វណាមុខេ ឱទហនហេតុ
 ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយី សោហំ^(២) ឯត-
 រហិ វុឡ្លេន វណោន សញ្ញវេន អរោតោ សុខី សេរី
 សយំវសី យេនកាមផ្ដំមោតិ ។ ឯវមេវ ខោ អារុសោ
 និគណ្ណា សចេ តុម្ពេ ជានេយ្យាបិ អហុវត្ថេវ មយ
 បុព្វេ ន នាហុវត្ថាតិ ជានេយ្យាបិ អករត្ថេវ មយំ
 បុព្វេ នាបកក្ខំ ន នាករត្ថាតិ ជានេយ្យាបិ

ទេវទេវតា ទេវទេវតា ឧបមាដោយបរសត្រៃស

ដំបៀតត្បិតរំភៀតមើលសរ របស់អញនោះ ខ្លួនអញក៏រងទុក្ខវេទនា

ខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ព្រោះហេតុត្បិតសរ ដោយដំបៀតនោះទៀត

លុះពេលវេននោះ ចាប់ដកសររបស់អញនោះ ខ្លួនអញនោះក៏រងទុក្ខវេទនា

ខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ព្រោះហេតុត្បិតដកសរចេញនោះទៀត លុះពេលវេននោះ

យកកំទេចថ្នាំរោយ ត្រង់មុខដំបៅរបស់អញនោះ ខ្លួនអញនោះក៏រងទុក្ខ-

វេទនាខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ព្រោះហេតុត្បិតរោយកំទេចថ្នាំត្រង់មុខដំបៅនោះ

ឥឡូវនេះខ្លួនអញនោះ មានដំបៅដុះសាច់ ព្រមទាំងស្បែក ជាអ្នកលែង

ឈឺចាប់ មានសេចក្តីស្តុក រួចខ្លួនអំពីពេទ្យវេជ្ជកម្ម ជាអ្នកមានអំណាចខ្លួន

ឯង ទៅណាមកណាតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាង

ណា ។ ម្នាលព្រះសោត្រីត្រង់ទាំងឡាយ មានទុបមេយ្យដូចអ្នកទាំងឡាយ

បើដឹងថា យើងបានកើតហើយក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានកើតទេ ដឹង

ថា យើងបានធ្វើបាបកម្មទុកក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានធ្វើទេ ដឹងថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបទ្វីបន្តកាសកំ

[illegible]

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសណ្ឌសកៈ

យើងបានធ្វើបាបកម្មយ៉ាងនេះខ្លះ យ៉ាងនោះខ្លះ ដឹងថា ទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះ
 សាបសូន្យហើយ ឬទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះគប្បីសាបសូន្យទៅ ឬក៏កាលបើ
 ទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ អ្នក
 ទាំងឡាយ ឈ្មោះថាដឹងនូវការលះបង់អកុសលធម៌ ដឹងនូវការបំពេញ
 កុសលធម៌ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ កាលបើដឹងយ៉ាងនេះហើយ ទើបពួកនិគ្រន្ធ
 ដ៏មានអាយុ គួរពោលថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលបានការម្ស្នាក់ណាមួយ
 ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី ការម្ស្នាក់ទាំងអស់នោះឯង
 កើតឡើងព្រោះហេតុនៃកម្ម ដែលខ្លួនធ្វើទុក ក្នុងកាលមុន ឯការមិន
 ទទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស) គឺទៅ ព្រោះដុតកំដៅ ព្រោះវិនាស
 ទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះ
 មិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស) គឺទៅ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ
 ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខ
 ទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 និគ្រន្ធទាំងឡាយ តែបើអ្នកទាំងឡាយ មិនដឹងថា យើងបានកើតហើយ

ទេវហិណ្ឌូស្ស ទេវហស្តត្ថេ សល្លក្ខេបមា

បុត្រេ ន នាហរ្យត្ថាតិ ន ជាតាថ អករត្ថេ
 មយំ បុត្រេ នាបកម្ពំ ន នាករត្ថាតិ ន
 ជាតាថ ឃរ្យបំ វា ឃរ្យបំ វា នាបកម្ពំ
 អករត្ថាតិ ន ជាតាថ ឃត្ថកំ វា ទុក្ខំ និជ្ជិ-
 ណ្ឌំ ឃត្ថកំ វា ទុក្ខំ និជ្ជិរេតតំ ឃត្ថកម្មំ វា
 ទុក្ខេ និជ្ជិណ្ឌំ សត្វំ ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ឌំ កវិស្សតីតិ
 ន ជាតាថ និជ្ជេ ធម្មេ អកុសលានំ ធម្មានំ
 បហានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទំ តស្មា
 អាយស្មត្ថានំ និគណ្ណានំ ន កល្យាណស្ស វេយ្យាក-
 រណាយ យំ កិញ្ចាយំ បុរិសបុគ្គលោ បដិសំវេទេតិ
 សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា សត្វន្តំ បុត្រេ
 កតហេតុ វេតិ បរណានំ កម្មានំ តបសា ព្យន្តិការា
 នវានំ កម្មានំ អករណា អាយតី អនវស្សវា
 អាយតី អនវស្សវា កម្មត្តយោ កម្មត្តយា ទុក្ខ-
 ត្តយោ ទុក្ខត្តយា វេទនាឧយោ វេទនាឧយា សត្វំ
 ទុក្ខំ និជ្ជិណ្ឌំ កវិស្សតីតិ ។

ទេវហវ័ត្ត ទេវហស្សត្រ ឧបមាដោយបុរសត្រូវសរ

ក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានកើតទេ មិនដឹងថា យើងបានធ្វើបាបកម្ម
 ទុកក្នុងកាលមុន មិនមែនមិនបានធ្វើទេ មិនដឹងថា យើងបានធ្វើបាប-
 កម្មយ៉ាងនេះខ្លះ យ៉ាងនោះខ្លះ មិនដឹងថា ទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យ
 ទៅហើយ ឬទុក្ខទាំងប៉ុណ្ណោះឥឡូវសាបសូន្យទៅ ឬក៏កាលបើទុក្ខទាំង
 ប៉ុណ្ណោះសាបសូន្យហើយ ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ អ្នកទាំងឡាយ
 ឈ្មោះថាមិនដឹងនូវការលះបង់អកុសលធម៌ មិនដឹងនូវការបំពេញកុសល-
 ធម៌ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាពួកនិគ្រន្ធដ៏មាន
 តាយ មិនគួរនឹងពោលថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលនូវការម្នាក់ណាមួយ
 ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនសុខមិនមែនទុក្ខក្តី ការម្នាក់ទាំងអស់នោះ
 ឯង កើតឡើងព្រោះហេតុនៃកម្ម ដែលខ្លួនធ្វើទុកក្នុងកាលមុន ការ
 មិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស) តទៅ ព្រោះដុតកំដៅ ព្រោះ
 វិនាសទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ឯការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះ
 មិនទទឹកចិត្ត (ដោយរាគាទិក្ខុលេស) តទៅ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខទាំង
 អស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។

(៦) ឯវំ វុត្តេ ភិក្ខុវេ តេ និគឡោ មំ ឯតទេវេចំ
 និគឡោ អាវុសោ នាដបុត្តោ សព្វញ្ញំ សព្វនិស្សវំ
 អបរិសេសំ^(១) ញ្ញាណនិស្សនំ បដិជានាតិ ចរតោ
 ច មេ តិដ្ឋតោ ច សុត្តស្ស ច ជានិកស្ស ច
 សតតំ សមិតំ^(២) ញ្ញាណនិស្សនំ បច្ចុប្បត្តនំ ។
 ភោ ឯវមាហ អត្ថំ វេ^(៣) អាវុសោ និគឡោ បុព្វេ
 ចាបកម្មំ កតំ តំ នំមាយ កដ្ឋកាយ ទុក្ខិកា-
 រិកាយ និដ្ឋិរេថ យំ បនេត្ត ឯតរហិ កាយេន
 សំវតា វាចាយ សំវតា មនសា សំវតា តំ អាយតិ
 ចាបកម្មស្ស^(៤) អភិក្កណំ នំតិ បុរាណានំ កម្មានំ
 តបសា ព្យុត្តិការា នវានំ កម្មានំ អភិក្កណា
 អាយតិ អនវស្សវេ អាយតិ អនវស្សវា កម្មក្ខយោ
 កម្មក្ខយោ ទុក្ខក្ខយោ ទុក្ខក្ខយោ វេទនាខយោ
 វេទនាខយោ សព្វំ ទុក្ខំ និដ្ឋិណំ ភវិស្សតីតិ តព្វ
 បនម្ហាតំ វុត្តតិ ចេវ ខមតិ ច តេន ចម្ហា
 អត្តមនាតិ ។

១ ម. អបរិសេសញ្ច ។ ២ ម. សមិតញ្ច ។ ៣ ខ. អត្ថំ ខោ វេ ។ ម. អត្ថំ ឧ ខោ
 វេ ។ ៤ ខ. ចាបស្ស កម្មស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានភពៈ

(៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើគេថាគតពោលយ៉ាងនេះហើយ និគ្រន្ធទាំងនោះឆ្លើយតបនឹងគេថាគតដូច្នេះថា ម្ចាស់អារុសោ និគ្រន្ធនាដបុត្រ ជាអ្នកជឿសព្វ ឃើញសព្វ តែងប្តេជ្ញាថ្វីញាណទស្សនៈ (ការជឿការឃើញ) មិនមានសេសសល់ថា អញកាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ភ្ញាក់ឡើងក្តី ញាណទស្សនៈតែងតំកល់ស៊ប់ជាប់ជានិច្ច ។

និគ្រន្ធនាដបុត្រនោះ បាននិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោនិគ្រន្ធទាំងឡាយ បាបកម្ម ដល់អ្នកទាំងឡាយ បានធ្វើទុកក្នុងកាលមុនមានវិវាចន៍អ្នកទាំងឡាយ ធ្វើបាបកម្មនោះឲ្យសាបសូន្យទៅ ដោយទុក្ខភិក្ខុយាដ៏តឹងរឹងនេះចុះ ក៏ឥឡូវនេះ អ្នកទាំងឡាយ បានសង្រួមដោយកាយ សង្រួមដោយវាចា សង្រួមដោយចិត្ត ក្នុងទុក្ខភិក្ខុយានេះហើយ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ ឈ្មោះថា មិនធ្វើបាបកម្មតទៅ ការមិនទំទឹកចិត្ត (ដោយវាចាទិក្ខុលេស) តទៅ ព្រោះដុតកំដៅ ព្រោះវិនាសទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះមិនទំទឹកចិត្ត (ដោយវាចាទិក្ខុលេស) តទៅ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា (ពាក្យ របស់និគ្រន្ធនាដបុត្រ) នោះ វិមង្គតាបចិត្តត្រូវចិត្តពួកយើង ទាំងពួកយើងក៏ជាអ្នកត្រេកអរនឹងពាក្យនោះ ។

(៧) ឯវំ វុត្តេ អហំ ភិក្ខុវេ តេ និគឡោ ឯ-

តនេវេចំ បញ្ច ទោ សមេ អារុសោ និគឡោ ធម្មា

និដ្ឋេវ ធម្មេ ទ្ធិជាវិចារកា កតមេ បញ្ច សទ្ធា

វុចិ អនុស្សវេ អាការបរិវិតក្កោ និដ្ឋិនិដ្ឋានក្ខន្ធិ

សមេ ទោ អារុសោ និគឡោ បញ្ច ធម្មា និដ្ឋេវ

ធម្មេ ទ្ធិជាវិចារកា ត្រតាយស្មត្ថានំ និគឡានំ កា

អតីតសេ សត្តវិ សទ្ធា កា វុចិ កោ អនុស្សវេ

កោ អាការបរិវិតក្កោ កា និដ្ឋិនិដ្ឋានក្ខន្ធិតិ ។

ឯវំវាទី ទោ^(១) អហំ ភិក្ខុវេ និគឡោសុ ន កត្វេ

សហធម្មិតំ វាទប្បជីហារី^(២) សមនុបស្សាមិ ។

ទេវហេតុ ទេវហេតុ ការស្វរចំពោះធម៌ ៥ យ៉ាង

(៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើនិគ្រន្ធទាំងឡាយ និយាយ
 យ៉ាងនេះហើយ គេបានឆ្លើយតបទៅនឹងពួកនិគ្រន្ធទាំងនោះ ដូច្នេះថា
 ម្ចាស់អាវុសានិគ្រន្ធទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ៥ យ៉ាងនេះ មានវិបាក
 ពីរប្រការ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ធម៌ ៥ យ៉ាង
 គឺ សទ្ធា (ការជឿ) ១ រុចិ (ការគាប់ចិត្ត) ១ អនុស្សវៈ (ការព្មត ។
 គ្នា) ១ អាការបរិភក្ត្រៈ (ការគ្រិះរិះតាមហេតុ) ១ ទិដ្ឋិនិដ្ឋានក្ខន្ធិ (ការ
 ពេញចិត្តថាត្រូវនឹងលទ្ធិរបស់ខ្លួន) ១ ម្ចាស់អាវុសានិគ្រន្ធទាំងឡាយ
 ធម៌ទាំង ៥ យ៉ាងនេះឯង ដែលមានវិបាកពីរប្រការ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ
 បណ្តាធម៌ទាំង ៥ ប្រការនោះ សទ្ធា (ការជឿ) ចំពោះគ្រូដែលកន្លង
 ទៅហើយ តើដូចម្តេច រុចិ (ការគាប់ចិត្ត) តើដូចម្តេច អនុស្សវៈ
 (ការព្មត ។ គ្នា) តើដូចម្តេច អាការបរិភក្ត្រៈ (ការគ្រិះរិះតាមហេតុ)
 តើដូចម្តេច ទិដ្ឋិនិដ្ឋានក្ខន្ធិ (ការពេញចិត្តថាត្រូវនឹងលទ្ធិរបស់ខ្លួន) តើ
 ដូចម្តេច របស់និគ្រន្ធដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលគេបានឆ្លើយតបនឹងពាក្យទាល់ ដែលប្រកប
 ដោយធម៌ណាមួយ អំពីពួកនិគ្រន្ធឡើយ ។

[៨] បុន ចបរាហំ^(១) ភិក្ខុវេ តេ និគណ្ណោ
 ឯវំ វនាមិ តំ កី មញ្ញាថ អាវុសោ និគណ្ណោ យស្មី
 វេ សមយេ តិញ្ចោ ឧបក្កមោ ហោតិ តិព្វំ បដានំ
 តិញ្ចោ តស្មី សមយេ ឱបក្កមិកា ធុត្វា តិប្បា
 កដ្ឋកា វេទនា វេទិយថ យស្មី បន វេ សមយេ
 ន តិញ្ចោ ឧបក្កមោ ហោតិ ន តិព្វំ បដានំ ន
 តិញ្ចោ តស្មី^(២) សមយេ ឱបក្កមិកា ធុត្វា តិប្បា
 កដ្ឋកា វេទនា វេទិយថាតិ^(៣) ។ យស្មី នោ^(៤)
 អាវុសោ តោតម សមយេ តិញ្ចោ ឧបក្កមោ ហោតិ
 តិព្វំ បដានំ តិញ្ចោ តស្មី^(៥) សមយេ ឱបក្កមិកា
 ធុត្វា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា វេទិយាម យស្មី
 បន នោ សមយេ ន តិញ្ចោ ឧបក្កមោ ហោតិ
 ន តិព្វំ បដានំ ន តិញ្ចោ តស្មី^(៦) សមយេ ឱ-
 បក្កមិកា ធុត្វា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា វេទិ-
 យាមាតិ ។

១ ម. បុន ចបរាហំ ។ ២ ឧ. ម. គម្ពី ។ ៣ ម. វេទិយថាតិ ។ ៤ ម. យស្មី
 បន នោតិ វិស្សតិ ។ ៥-៦ ឧ. ម. គម្ពី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កានៈ

(៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត គឺជាគតស្នូនគ្រន្ធទាំង
 នោះដូច្នេះថា ម្ចាស់អាវុស្តាគ្រន្ធទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់
 នូវសេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បើអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 មានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា តើអ្នកទាំងឡាយ រងទុក្ខវេទនា
 ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើតមកអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង ក្នុងសម័យ
 នោះឬទេ មួយទៀត បើអ្នកទាំងឡាយ មិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 មិនមានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា តើអ្នកទាំងឡាយ មិនរង
 ទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើតមកអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 ក្នុងសម័យនោះទេឬ ។ ពួកនិគ្រន្ធទាំងនោះ ឆ្លើយតបថា ម្ចាស់អាវុស្តា
 គោតម បើពួកយើងមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង មានសេចក្តីព្យាយាម
 ខ្លាំង ក្នុងសម័យណា ពួកយើង ក៏រងទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា
 ដែលកើតមកអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង ក្នុងសម័យនោះ បើពួកយើង
 មិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំងទេ មិនមានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំងទេ ក្នុង
 សម័យណា ពួកយើង ក៏មិនរងទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើត
 មកអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង ក្នុងសម័យនោះ ។

(៧) ឥតិ កិរិយាសោ និកាយោ យស្មី វេ សមយេ
 តិព្វោ ឧបក្កមោ ហោតិ តិព្វំ បដានំ តិព្វោ តស្មី
 សមយេ ឧបក្កមិកា ធុត្តា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា
 វេទិយេ យស្មី បដ វេ សមយេ ន តិព្វោ ឧបក្កមោ
 ហោតិ ន តិព្វំ បដានំ ន តិព្វោ តស្មី សមយេ ឧប-
 ក្កមិកា ធុត្តា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា វេទិយេ វិ
 សន្តេ អាយស្មន្តានំ និកាយានំ ន^(១) កល្យាណស្ម
 វេទ្យករណយ យំ កិព្វាយំ បុរិសបុត្តលោ
 បដិសំវេទនិ សុខំ វា ធុត្តំ វា អធុត្តមសុខំ វា
 សព្វន្តំ បុព្វេ កតហេតុ ឥតិ បុរាណានំ កម្មានំ
 តបសា ព្យន្តិកាវា នវានំ កម្មានំ អករណា អាយតិ
 អនវស្សវេ អាយតិ អនវស្សវា កម្មត្តយោ
 កម្មត្តយា ធុត្តត្តយោ ធុត្តត្តយា វេទនាឧយោ

ទេវវេទ ទេវវេទសូត្រ ពាក្យចូរនិយាយនឹងមិនចូរនិយាយ

(៧) ម្ចាស់អាវុសានិត្រៃនាំនិច្ឆាយ បានឮថា បើអ្នកនាំនិច្ឆាយ មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង មានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា អ្នកនាំនិច្ឆាយ ក៏រងទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្ស ដែលកើតមកអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង ក្នុងសម័យនោះ បើអ្នកនាំនិច្ឆាយ មិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំងទេ មិនមានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំងទេ ក្នុងសម័យណា អ្នកនាំនិច្ឆាយ ក៏មិនរងទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្ស ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង ក្នុងសម័យនោះ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកនិគ្រន្តដ៏មានអាយុ មិនគួរនឹងនិយាយថា បុរសបុគ្គលនេះទទួលការម្នាក់ណាមួយ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី ការម្នាក់នាំនិច្ឆាយនោះ កើតឡើង ព្រោះហេតុតែខ្លួនធ្វើកម្មទុក ក្នុងកាលមុន ការមិនទទឹកចិត្ត (ដោយពត៌មានទិក្ខុលេស) គឺទៅ ព្រោះដុតកំដៅ ព្រោះវិនាសទៅ នៃកម្មចាស់ នាំនិច្ឆាយមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះមិនទទឹកចិត្ត (ដោយពត៌មានទិក្ខុលេស) គឺទៅ ការអស់ទៅ នៃទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្សន្តកំ

វេទនាខយា សុខំ ទុក្ខំ និវេទនំ ភវស្សតីតិ ។
 សចេ អាវុសោ និគណ្ណោ យស្មី វេ សមយេ តិព្វោ
 ឧបក្កមោ ហោតិ តិព្វំ បដានំ តិដ្ឋយេវ^(១) តស្មី
 សមយេ ឧបក្កមីកា ទុក្ខា តិព្វា កដុកា
 វេទនា យស្មី បន វេ សមយេ ន តិព្វោ
 ឧបក្កមោ ហោតិ ន តិព្វំ បដានំ តិដ្ឋយេវ^(២) តស្មី
 សមយេ ឧបក្កមីកា ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា
 វរំ សន្តោ អាយស្មន្តានំ និគណ្ណានំ កល្យាណស្ស វេយ្យា-
 ករណាយ យំ តិព្វាយំ បុរិសបុគ្គលោ បដិសំវេទនតិ
 សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា សុខន្តំ បុព្វ
 កតហេតុ ឥតិ បុរណានំ កម្មានំ តបសា
 ព្យន្តិការា នវានំ កម្មានំ អករណា អាយតិ
 អនវស្សវេ អាយតិ អនវស្សវា កម្មត្ថយោ
 កម្មត្ថយោ ទុក្ខត្ថយោ ទុក្ខត្ថយោ វេទនាខយោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ទុក្ខទាំងអស់ នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។ ម្ចាស់
 អាវុសានិគ្រន្ធទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 មានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា ទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា
 ដែលកើត អំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែង ក៏គង់តាំងឡើង ក្នុងសម័យនោះ
 មួយទៀត អ្នកទាំងឡាយមិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង មិនមានសេចក្តី
 ព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា ទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើត
 អំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែង ក៏គង់តាំងឡើង ក្នុងសម័យនោះ កាលបើយ៉ាង
 នេះ ទើបពួកនិគ្រន្ធមានអាយុ ត្រូវនឹងពេលថា បុរសបុគ្គលនេះទទួល
 អារម្មណ៍ណាមួយ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី
 អារម្មណ៍ទាំងអស់នោះ កើតឡើង ព្រោះហេតុតែកម្មដែលខ្លួនធ្វើទុក
 ក្នុងកាលមុន ការមិនទទឹកចិត្ត (ដោយពតាទិក្ខុលេស) តទៅ ព្រោះ
 ដុតកំដៅ ព្រោះវិនាសទៅ នៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ការអស់ទៅ
 នៃកម្ម ព្រោះមិនទទឹកចិត្ត (ដោយពតាទិក្ខុលេស) តទៅ ការអស់ទៅនៃ
 ទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ

ទេវទេវត្តស្ស ទេវទេវតសត្តេ វេយ្យាករណកណ្ណកលំ

វេទនាឧយា សត្វំ ទុក្ខំ ធិដ្ឋិណំ ភវិស្សត្តិតិ ។

យស្មា ច ខោ អាវុសោ ធិតណ្ណា យស្មី^(១)

វោ សមយេ តិញ្ចា ឧបក្កមោ ហោតិ តត្ថំ

បដានំ តិញ្ចា តស្មី សមយេ ឌីបក្កមិកា

ទុក្ខា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា វេទិយេ យស្មី

វោ បន សមយេ ន តិញ្ចា ឧបក្កមោ ហោតិ

ន តត្ថំ បដានំ ន តិញ្ចា តស្មី សមយេ ឌី-

បក្កមិកា ទុក្ខា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា វេទិយេ

តេ តុម្ពេ សាមយេវ ឌីបក្កមិកា ទុក្ខា តិប្បា

កដ្ឋកា វេទនា វេទិយមាណា អវិជ្ជា អញ្ញាណ

សម្មាសារិបច្ចេ យំ កិញ្ចយំ បុរិសបុត្ត-

លោ បដិសំវេទនិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា

អទុក្ខមសុខំ វា សត្វំ បុព្វេ កតហេតុ វតិ

ទេវហេតុ ទេវហស្តត្រ ពាក្យចូរនិយាយនឹងមិនចូរនិយាយ

ទុក្ខទាំងអស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។ ម្ចាស់
 អាវុសានិគ្រន្តទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 មានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា អ្នកទាំងឡាយ ក៏ទទួល
 ទុក្ខវេទនា ភ្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 ក្នុងសម័យនោះ បើអ្នកទាំងឡាយ មិនមានសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 មិនមានសេចក្តីព្យាយាមខ្លាំង ក្នុងសម័យណា អ្នកទាំងឡាយ ក៏
 ទទួលទុក្ខវេទនាភ្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រឹងប្រែងខ្លាំង
 ក្នុងសម័យនោះ ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយនោះ
 កាលទទួលទុក្ខវេទនា ភ្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រឹង
 ប្រែង ដោយខ្លួនឯង ឈ្មោះថាប្រកាន់ខ្ពស់ ព្រោះសេចក្តីល្ងង់ ព្រោះ
 ការមិនដឹង ព្រោះសេចក្តីកាន់ច្រឡំថា បុរសបុគ្គលនេះ ទទួលការម្នាក់
 ណាមួយ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី ការម្នាក់
 ទាំងអស់នោះ កើតឡើងព្រោះហេតុតែកម្ម ដែលខ្លួនធ្វើទុកក្នុងកាលមុន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ហសកំ

បុរាណានំ កម្មានំ តបសា ព្យន្តិការាវ នវានំ
 កម្មានំ អគរណា អាយតី អនុស្សវេ អាយតី
 អនុស្សវា កម្មក្ខយោ កម្មក្ខយា ទុក្ខក្ខយោ
 ទុក្ខក្ខយា វេទនាឧយោ វេទនាឧយា សព្វំ
 ទុក្ខំ និជ្ជិណំ ភវិស្សតីតិ ។ ឯវាវនិច្ចេ ទេ^(១) អហំ
 ភិក្ខុវេ និគណ្ណោសុ ន កត្វា សហជម្ពកំ
 វាទប្បជិហារំ សមនុបស្សាមិ ។

[១០] បុន ចបរាហំ ^(២) ភិក្ខុវេ តេ និគណ្ណោ ឯវា
 វនាមិ តំ កី មញ្ញាហ៊ុនសោ និគណ្ណោ យមិនំ កម្មំ
 និជ្ជជម្ពវេទនីយំ តំ ឧបក្កមេន វា បដានេន វា
 សម្បរាយវេទនីយំ ហោត្វតិ លត្តមេតន្តិ ។ ឆោ
 ហិនំ អាវុសោ ។ យម្បនិច្ចំ កម្មំ សម្បរាយវេទ-
 នីយំ តំ ឧបក្កមេន វា បដានេន វា និជ្ជជម្ពវេទនីយំ
 ហោត្វតិ លត្តមេតន្តិ ។ ឆោ ហិនំ អាវុសោ ។ តំ កី
 មញ្ញាហ៊ុនសោ និគណ្ណោ យមិនំ កម្មំ សុខវេទនីយំ

១ ម. ឯវាវនិច្ចេ ទេ ។ ២ ឧ. ម បុន ចបរាហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសកៈ

ការមិនទទឹកចិត្ត (ដោយពតាទិក្ខុលេស) តទៅ ព្រោះផុតកំដៅ ព្រោះ
 វិនាសទៅនៃកម្មចាស់ ទាំងមិនធ្វើនូវកម្មថ្មី ការអស់ទៅនៃកម្ម ព្រោះ
 មិនទទឹកចិត្ត (ដោយពតាទិក្ខុលេស) តទៅ ការអស់ទៅនៃទុក្ខ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃកម្ម ការអស់ទៅនៃវេទនា ព្រោះអស់ទៅនៃទុក្ខ ទុក្ខទាំង
 អស់នឹងសាបសូន្យទៅ ព្រោះអស់ទៅនៃវេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលតថាគត និយាយយ៉ាងនេះ ក៏មិនបានជួបប្រទះនឹងពាក្យតទល់
 ដែលប្រកបដោយធម៌ណាមួយ អំពីពួកនិគ្រន្ធឡើយ ។

(១០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត តថាគតបានសួរពួក
 និគ្រន្ធទាំងនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសានិគ្រន្ធទាំងឡាយ អ្នកទាំង
 ឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កម្មណាដែលឲ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 តើកម្មនោះ គេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តី
 ព្យាយាមថា សូមឲ្យផលក្នុងបរលោកវិញ ដូច្នេះបានឬទេ ។ ពួកនិគ្រន្ធ
 ឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសា មិនបានទេ ។ ចុះកម្មណាដែលឲ្យផល
 ក្នុងបរលោក តើកម្មនោះ គេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬ
 ដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្នវិញ ដូច្នេះបានឬទេ ។
 ម្នាលអាវុសា មិនបានទេ ។ ម្នាលអាវុសានិគ្រន្ធទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កម្មណាឲ្យផលជាសុខ

ទេវទេវតាស្ត្រ ទេវទេវតាស្ត្រ និគណ្ឌប្បនិប្បត្តិ

តំ ឧបក្កមេន វា បដានេន វា ទុក្ខវេទនីយំ
 ហោត្វតិ លត្តមេតន្តិ ។ នោ ហិទំ អារុសោ ។
 យម្បនិទំ កម្មំ ទុក្ខវេទនីយំ តំ ឧបក្កមេន វា
 បដានេន វា សុខវេទនីយំ ហោត្វតិ លត្តមេតន្តិ ។
 នោ ហិទំ អារុសោ ។ តំ កី មញ្ញាវារុសោ
 និគណ្ឌា យមិទំ កម្មំ អបរិបក្កវេទនីយំ តំ ឧបក្ក-
 មេន វា បដានេន វា អបរិបក្កវេទនីយំ ហោត្វតិ
 លត្តមេតន្តិ ។ នោ ហិទំ អារុសោ ។ យម្បនិទំ
 កម្មំ អបរិបក្កវេទនីយំ តំ ឧបក្កមេន វា បដានេន
 វា អបរិបក្កវេទនីយំ ហោត្វតិ លត្តមេតន្តិ ។ នោ
 ហិទំ អារុសោ ។ តំ កី មញ្ញាវារុសោ និគណ្ឌា

ទេវហវ័ន្ត ទេវហស្ត្រ ការស្នងេញដោយចំពោះពួកនិគ្រន្ត

តើកម្មនោះ គេអាចបំបែក ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលជាទុក្ខវិញ ដូច្នេះបានឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ចុះកម្មណាឲ្យផលជាទុក្ខ តើកម្មនោះគេអាចបំបែក ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលជាសុខវិញ ដូច្នេះបានឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ម្នាលអារុសោ និគ្រន្តទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កម្មណាឲ្យផលក្នុងអត្តភាពដែលសម្រេចហើយ គឺអត្តភាពក្នុងបច្ចុប្បន្ន តើកម្មនោះគេអាចបំបែក ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលក្នុងអត្តភាព ដែលមិនទាន់សម្រេច គឺអត្តភាពក្នុងបរលោកវិញ ដូច្នេះបានឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ចុះកម្មណាឲ្យផលក្នុងអត្តភាពដែលមិនទាន់ចាស់ៗ តើកម្មនោះ គេអាចបំបែកដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលក្នុងអត្តភាពដែលចាស់ៗវិញ ដូច្នេះបានឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ម្នាលអារុសោ និគ្រន្តទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កាន

យមិទំ កក្ក្ខំ តហ្មវេទនីយំ តំ ឧបក្កមេន វា
 បដានេន វា អប្បវេទនីយំ ហោត្វតិ លព្ភមេតន្តំ ។
 ឆោ ហិទំ អារុសោ ។ យម្បនិទំ កក្ក្ខំ អប្បវេទ-
 នីយំ តំ ឧបក្កមេន វា បដានេន វា តហ្មវេទ-
 នីយំ ហោត្វតិ លព្ភមេតន្តំ ។ ឆោ ហិទំ អារុ-
 សោ ។ តំ កី មញ្ញាហ្មវេទនីយំ និគណ្ណា យមិទំ
 កក្ក្ខំ វេទនីយំ តំ ឧបក្កមេន វា បដានេន វា
 អវេទនីយំ ហោត្វតិ លព្ភមេតន្តំ ។ ឆោ ហិទំ
 អារុសោ ។ យម្បនិទំ កក្ក្ខំ អវេទនីយំ តំ ឧបក្ក-
 មេន វា បដានេន វា វេទនីយំ ហោត្វតិ លព្ភ-
 មេតន្តំ ។ ឆោ ហិទំ អារុសោ ។

(១១) វតី កិរុសោ និគណ្ណា យមិទំ កក្ក្ខំ
 និដ្ឋធម្មវេទនីយំ តំ ឧបក្កមេន វា បដានេន
 វា សម្បរាយវេទនីយំ ហោត្វតិ អលព្ភ-
 មេតំ ។ យមិទំ កក្ក្ខំ សម្បរាយវេទនីយំ តំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទិសនិកាយៈ

កម្មណាដែលឱ្យផលច្រើន តើកម្មនោះគេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឱ្យផលតិច ដូច្នេះវិញ បានឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ចុះកម្មណាដែលឱ្យផលតិច តើកម្មនោះ គេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឱ្យផលច្រើន ដូច្នេះវិញ បានឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ម្នាលអារុសោនិគ្រន្ធានីឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កម្មណាដែលឱ្យផល តើកម្មនោះ គេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬ ដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមកុំឱ្យផល ដូច្នេះវិញ បានឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។ ចុះកម្មណាដែលមិនឱ្យផល តើកម្មនោះគេអាចបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬ ដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឱ្យផលដូច្នេះវិញ បានឬទេ ។ ម្នាលអារុសោ មិនបានទេ ។

(១១) ម្នាលអារុសោនិគ្រន្ធានីឡាយ បានឮថា កម្មណាដែលឱ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ កម្មនោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឱ្យផល ក្នុងបរលោកវិញបានឡើយ ។ កម្មណាដែលឱ្យផល ក្នុងបរលោក កម្មនោះ

ទេវវិហារធម្មសូត្រ ទេវវិហារសូត្រ ឧបក្កមប្បធានាវិហារ

ឧបក្កមេន វា បដានេន វា ទិដ្ឋតម្ភវេទនីយំ ហោត្ថតិ
 អលត្ថមេតំ ។ យមិទំ ^(១) កម្មំ សុខវេទនីយំ តំ
 ឧបក្កមេន វា បដានេន វា ទុក្ខវេទនីយំ ហោត្ថតិ
 អលត្ថមេតំ ។ យមិទំ ^(២) កម្មំ ទុក្ខវេទនីយំ តំ
 ឧបក្កមេន វា បដានេន វា សុខវេទនីយំ ហោត្ថតិ
 អលត្ថមេតំ ។ យមិទំ ^(៣) កម្មំ បរិបក្កវេទនីយំ តំ
 ឧបក្កមេន វា បដានេន វា អបរិបក្កវេទនីយំ
 ហោត្ថតិ អលត្ថមេតំ ។ យមិទំ អបរិបក្កវេទនីយំ
 តំ ឧបក្កមេន វា បដានេន វា បរិបក្កវេទនីយំ
 ហោត្ថតិ អលត្ថមេតំ ។ យមិទំ កម្មំ ពហុវេទនីយំ
 តំ ឧបក្កមេន វា បដានេន វា អប្បវេទនីយំ ហោត្ថតិ
 អលត្ថមេតំ ។ យមិទំ កម្មំ អប្បវេទនីយំ តំ

ទៅទេហវត្ត ទៅទេហសូត្រ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនឹងសេចក្តីព្យាយាមឥតផល

គេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាម
 ថា សូមឲ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្នវិញ បានឡើយ ។ កម្មណាដែលឲ្យផល
 ជាសុខ កម្មនោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយ
 សេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលជាទុក្ខវិញ បានឡើយ ។ កម្មណា
 ឲ្យផលជាទុក្ខ កម្មនោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬ
 ដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលជាសុខវិញបានឡើយ ។ កម្ម
 ណាឲ្យផលក្នុងអត្តភាពដែលសម្រេចហើយ កម្មនោះ គេមិនអាចនឹង
 បំបែរដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផល
 ក្នុងអត្តភាពដែលមិនទាន់សម្រេចវិញ បានឡើយ ។ កម្មណាឲ្យផល
 ក្នុងអត្តភាពដែលមិនទាន់សម្រេច កម្មនោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយ
 សេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា សូមឲ្យផលក្នុងអត្តភាព
 ដែលសម្រេចវិញបានឡើយ ។ កម្មណាដែលឲ្យផលច្រើន កម្មនោះគេ
 មិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាមថា
 សូមឲ្យផលតិចវិញបានឡើយ ។ កម្មណាដែលឲ្យផលតិច កម្មនោះ

ឧបក្កមេន វា បដានេន វា ពហុវេទនីយំ ហោត្ថតិ
 អលត្តមេតំ ។ យមិនំ កម្មំ វេទនីយំ តំ ឧបក្កមេន
 វា បដានេន វា អវេទនីយំ ហោត្ថតិ អលត្តមេតំ ។
 យមិនំ កម្មំ អវេទនីយំ តំ ឧបក្កមេន វា
 បដានេន វា វេទនីយំ ហោត្ថតិ អលត្តមេតំ ។ ឯវំ
 សន្តោ អាយស្មន្តានំ និគឡានំ អដលោ ឧបក្កមោ
 ហោតិ អដលំ បដានំ ។ ឯវំវាទី ភិក្ខុវេ និគឡា
 ឯវំវាទីនំ ភិក្ខុវេ និគឡានំ និស សហធម្មតា
 វាទានុវាទា ការយ្ហដ្ឋានំ^(១) អាគច្ឆន្តិ ។ សចេ
 ភិក្ខុវេ សត្តា បុព្វេ កតហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំ-
 វេទន្តិ អន្ធា ភិក្ខុវេ និគឡា បុព្វេ ទុក្ខដ-
 កម្មការិយោ យំ ឯតរហិ ឯវុចា ទុក្ខា តិប្បា
 កដកា វេទនា វេទិយន្តិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

គេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តីព្យាយាម
 ថា សូមឲ្យផលច្រើនវិញបានឡើយ ។ កម្មណាដែលឲ្យផល កម្ម
 នោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តី
 ព្យាយាមថា សូមកុំឲ្យផលវិញបានឡើយ ។ កម្មណាដែលមិនឲ្យផល
 កម្មនោះគេមិនអាចនឹងបំបែរ ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែង ឬដោយសេចក្តី
 ព្យាយាមថា សូមឲ្យផលវិញបានឡើយ ។ កាលបើបំបែរមិនបាន
 យ៉ាងនេះ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនិងសេចក្តីព្យាយាម របស់ពួកនិគ្រន្តមាន
 អាយុ ក៏ទៅជាឥតផលឥតប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
 និគ្រន្ត តែងនិយាយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យធំពាក្យតូច
 មាន ១០ ប្រការ ដែលប្រកបដោយហេតុ រមែងមកកាន់ទីដែលគួរឲ្យ
 វិពាធន គឺ៖ វៀល នូវពួកនិគ្រន្តជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គឺ បើសត្វទាំងឡាយ រងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែកម្ម
 ដែលខ្លួនបានធ្វើទុកក្នុងកាលមុន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្តជា
 អ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ទុកក្នុងកាលមុន បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ រងទុក្ខ-
 វេទនាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាយយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វ

ទេវទេវហិរញ្ញស្ស ទេវទេវហសត្តេ ឧបក្កមប្បធានាសីលកាលោ

ស្បែនិម្មានហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ អន្ទា

ភិក្ខុវេ និគណ្ណា នាបកេន ស្បែនេន និម្មិតា យំ

ឯតវហិ ឯវុតា ទុក្ខា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា

វេទិយន្តិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា សន្តតិភាវហេតុ

សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ អន្ទា ភិក្ខុវេ និគណ្ណា

នាបសន្តតិកា យំ ឯតវហិ ឯវុតា ទុក្ខា

តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា វេទិយន្តិ ។ សចេ

ភិក្ខុវេ សត្តា អភិជាតិហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេ-

ទន្តិ អន្ទា ភិក្ខុវេ និគណ្ណា នាបាភិជាតិកា

ទេវទេហវត្ថុ ទេវទេហសូត្រ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនឹងសេចក្តីព្យាយាមឥតផល

រង់សុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរ ភាគរតន៍ឲ្យ ម្ចាស់កិត្តុទាំង
 ឡាយ ពួកនិគ្រន្ធមានព្រះឥសូរអាក្រក់ ភាគរតន៍ដោយពិត បានជា
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ រង់ទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាយាំងនេះ ១ ។ ម្ចាស់
 កិត្តុទាំងឡាយ បើពួកសត្វ រង់សុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសង្កត់នឹង
 ភាវៈ^(១) ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្ធមានសង្កត់អាក្រក់ ដោយពិត
 បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ រង់ទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាយាំងនេះ ១ ។
 ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ បើពួកសត្វ រង់សុខនឹងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិ-
 ជាតិ^(២) ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្ធមានអភិជាតិអាក្រក់ ដោយពិត

១ កំណើតនៃអភិជាតិទាំង ៦ ដែលព្រាច់ទៅក្នុងទីនោះ ៗ ហៅថា សង្កតិ ។ ធម្មតាដែល
 កើតឡើងឯង ។ ហៅថា ភាវៈ ប្រៀបដូចបន្ទាដែលស្រូបឯង ផ្ដើមមានសណ្ឋានមូលដោយ
 ខ្លួនឯង សត្វម្រឹកបក្សីមានរូបរាងរឹចិត្រឡើង ៗ ដោយធម្មតាឯង យ៉ាងណាមិញ លោកទាំង
 អស់ មានសេចក្តីប្រែប្រួលនូវបោះៗ មិនចាច់អាស្រ័យហេតុបច្ច័យឡើយ ដូចបន្ទាជាដើមយ៉ាង
 នោះឯង ។ ២ កំណើតដែលបែកទៅឡើងៗហៅថា អភិជាតិ ៗ មាន៦យ៉ាង គឺកណ្តាភិជាតិ
 (កំណើតខ្មៅ) បានដល់ពួកអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់មានសម្លាប់សត្វជាដើម ១ ឥណ្ឌរិជាតិ (កំណើត
 ខៀវ) បានដល់ពួកកិច្ច ១ លោហិតភិជាតិ (កំណើតក្រហម) បានដល់ពួកនិគ្រន្ធ ដែល
 មានសំពត់សាធិកតែមួយ ១ ហស្សភិជាតិ (កំណើតលឿង) បានដល់ពួកគ្រហស្ថដែល
 ស្លៀកសមាសារករបស់អចេលក ១ សុញ្ញភិជាតិ (កំណើតស) បានដល់អាជីវកន្លងអាជីវីនី ១
 បរមសុញ្ញភិជាតិ (កំណើតសណ្ត) បានដល់ នន្ទ រដ្ឋ ក៏ស សង្កិច្ច មច្ចុលគោសាល ១
 (អភិជាតិទាំង ៦ នេះ ជាលទ្ធិរបស់និគ្រន្ធ) ។ សាមញ្ញដែលសុត្តន្តបិដក ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កន្ត

យំ ឯតរហំ ឯវរុត្តា ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា
 វេទិយន្តំ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា ទិដ្ឋធម្មបក្កម-
 ហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តំ អន្ធា ភិក្ខុវេ និគឃ្ហា
 ចាបទិដ្ឋធម្មបក្កមា យំ ឯតរហំ ឯវរុត្តា ទុក្ខា
 តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយន្តំ ។ សចេ ភិក្ខុវេ
 សត្តា បុព្វេ កតហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តំ
 ការយ្ហា និគឃ្ហា នោ ចេ សត្តា បុព្វេ កតហេតុ
 សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តំ ការយ្ហា និគឃ្ហា ។
 សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា វស្សានិម្មានហេតុ សុខទុក្ខំ
 បដិសំវេទន្តំ ការយ្ហា និគឃ្ហា នោ ចេ សត្តា
 វស្សានិម្មានហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តំ ការយ្ហា
 និគឃ្ហា ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា សង្កតិភាវហេតុ
 សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តំ ការយ្ហា និគឃ្ហា នោ ចេ
 សត្តា សង្កតិភាវហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ រងទុក្ខវេទនាក្លាខ្វាំង ខ្លោចផ្សាយ៉ាងនេះ ខ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វ រងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសេចក្តី

ប្រឹងប្រែងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិគ្រន្ធមានសេចក្តី

ប្រឹងប្រែង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះអាត្រក់ បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ រងទុក្ខ-

វេទនាក្លាខ្វាំង ខ្លោចផ្សាយ៉ាងនេះ ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួក

សត្វ រងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែកម្មដែលខ្លួនបានធ្វើទុក ក្នុងកាលមុន

ពួកនិគ្រន្ធក៏គួរវិញ្ញាជនគំរើងបាន បើទុកជាពួកសត្វមិនរងសុខនិងទុក្ខ

ព្រោះហេតុតែកម្មដែលខ្លួនបានធ្វើទុក ក្នុងកាលមុនក៏ដោយ ពួកនិគ្រន្ធ

ក៏គង់តែវិញ្ញាជន គំរើងបាន ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួក

សត្វ រងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរ ភាគតែងឲ្យ ពួកនិគ្រន្ធ

ក៏គួរវិញ្ញាជនគំរើងបាន បើទុកជាពួកសត្វ មិនរងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះ

ហេតុតែព្រះឥសូរ ភាគតែងឲ្យ ក៏ដោយ ពួកនិគ្រន្ធ ក៏គង់តែវិញ្ញាជន

គំរើងបាន ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វ រងសុខនិងទុក្ខ

ព្រោះហេតុតែសង្កតិនិងការៈ ពួកនិគ្រន្ធក៏គួរវិញ្ញាជន គំរើងបាន បើ

ទុកជាពួកសត្វ មិនរងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសង្កតិនិងការៈក៏ដោយ

ទេវទហវត្តស្ស ទេវទហសុត្តេ ឧបក្កមប្បធានាជីវភាវា

ការយ្ហា និគឺណ្ហា ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា អភិជាតិ-

ហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា និគឺណ្ហា នោ ចេ

សត្តា អភិជាតិហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា

និគឺណ្ហា ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា និដ្ឋធម្មបក្កម-

ហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា និគឺណ្ហា

នោ ចេ សត្តា និដ្ឋធម្មបក្កមហេតុ សុខទុក្ខំ

បដិសំវេទន្តិ ការយ្ហា និគឺណ្ហា ។ ឯវំវាទី ភិក្ខុវេ

និគឺណ្ហា ឯវំវាទីនំ ភិក្ខុវេ និគឺណ្ហានំ វេមេ ទស

សហធម្មតា វាទានុវាទា ការយ្ហាដ្ឋានំ អាគច្ឆន្តិ ។

ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ អដលោ ឧបក្កមោ ហោតិ អដ-

លំ បដានំ ។

ទេវទេវាច្ឆ ទេវទេវសូត្រ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនឹងសេចក្តីព្យាយាមឥតផល

ពួកនិគ្រន្តក៏គង់តែវិញ្ញាណ គិះដៀលបាន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើ

ពួកសត្វ រងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិជាតិ ពួកនិគ្រន្តក៏វិញ្ញាណ

គិះដៀលបាន បើទុកជាពួកសត្វមិនរងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិជាតិ

ក៏ដោយ ពួកនិគ្រន្តក៏គង់តែវិញ្ញាណ គិះដៀលបាន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង

ឡាយ បើពួកសត្វ រងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសេចក្តីប្រឹងប្រែង ក្នុង

បច្ចុប្បន្ននេះ ពួកនិគ្រន្តក៏វិញ្ញាណគិះដៀលបាន បើទុកជាពួកសត្វមិន

រងសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសេចក្តីប្រឹងប្រែង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះក៏ដោយ

ពួកនិគ្រន្ត ក៏គង់តែវិញ្ញាណគិះដៀលបាន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក

និគ្រន្ត តែងនិយាយយ៉ាងនេះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ពាក្យធំ

ពាក្យតូច ទាំង ១០ ប្រការ ដែលប្រកបដោយហេតុ រមែងមកកាន់

ទីដែលគួរឲ្យវិញ្ញាណគិះដៀល នូវពួកនិគ្រន្ត ជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាសេចក្តីប្រឹងប្រែង មិនមាន

ផល សេចក្តីព្យាយាម ក៏មិនមានផល ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានសកំ

[១២] កថញ្ច ភិក្ខុវេ សដលោ ឧបត្តមោ ហោតិ

សដលំ បដានំ ។ នន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន ហេវ អនន្ទ-

ភូតំ អត្តានំ ទុក្ខេន អន្ធកាវេតិ ធម្មកញ្ច សុខំ ន

បរិច្ឆជិតំ តស្មី ច សុខេ អនិម្មច្ឆិតោ ហោតិ ។ សោ

ឯវំ បដាណតិ នមស្ស ទោ មេ ទុក្ខនិទានស្ស សង្ខារំ

បទហតោ សង្ខារប្បដាណា វិរាតោ ហោតិ នមស្ស បទ

មេ ទុក្ខនិទានស្ស អដ្ឋបេក្ខតោ ឧបេក្ខំ ភាវយតោ ^(១)

វិរាតោ ហោតិតិ ។ សោ យស្ស ហិ ^(២) ខុស្ស ទុក្ខនិ-

ទានស្ស សង្ខារំ បទហតោ សង្ខារប្បដាណា វិរាតោ

ហោតិ សង្ខារំ តត្ថ បទហតិ យស្ស បទស្ស ^(៣)

ទុក្ខនិទានស អដ្ឋបេក្ខតោ ឧបេក្ខំ ភាវយតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

[១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីប្រឹងប្រែង មានផល
 សេចក្តីព្យាយាម មានផល តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ មិនយកទុក្ខមកគ្របសង្កត់ខ្លួន^(១) ដែលមិនធ្លាប់មាន
 ទុក្ខគ្របសង្កត់ផង មិនលះបង់សុខប្រកបដោយធម៌ផង^(២) ជាអ្នកមិន
 ជ្រុលជ្រប់ក្នុងសុខនោះផង ។ ភិក្ខុនោះវេមន៍ជឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះថា
 កាលបើអាត្មាអញ ផ្គងសេចក្តីព្យាយាម គណ្តាជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខ
 នេះឯង វេមន៍វិនាស ព្រោះការផ្គងសេចក្តីព្យាយាម មួយទៀត កាល
 បើអាត្មាអញ ព្រងើយកន្តើយ ចម្រើនទុក្ខ គណ្តាជាហេតុកើត
 ឡើងនៃទុក្ខនេះ ក៏វេមន៍វិនាសដែរ ។ កាលគេផ្គង នូវសេចក្តីព្យាយាម
 គណ្តាជាហេតុកើតឡើង នៃទុក្ខណា វេមន៍វិនាស ព្រោះការផ្គងសេចក្តី
 ព្យាយាម ភិក្ខុនោះ ក៏ផ្គងសេចក្តីព្យាយាម ចំពោះគណ្តាជាហេតុកើត
 ឡើងនៃទុក្ខនោះ មួយទៀត កាលគេព្រងើយកន្តើយ ចម្រើនទុក្ខ

១ បុគ្គលដែលប្រកបសេចក្តីព្យាយាមដោយទុក្ខរកិរិយាឡើង ។ ឈ្មោះថាយកទុក្ខមកសង្កត់
 ខ្លួន ។ លុះតែបុគ្គលណាឬសក្តងសាសនា ហើយជាអ្នកប្រព្រឹត្តទៅតែក្នុងព្រៃឬនៅទៀបចល់
 ឈើជាដើម បុគ្គលនោះទើបឈ្មោះថាមិនយកទុក្ខមកសង្កត់ខ្លួន ។ ២ សេចក្តីសុខក្នុងបច្ច័យ៤
 មានចីវរឬច័យជាដើម ដែលកើតឡើងអំពីសង្ឃ ឬគណៈ ហៅថា សុខប្រកបដោយធម៌ ។
 អន្តិកថា ។

ទេវទេវតាវិទ្យា ទេវទេវតាវិទ្យា ឧបន្តមប្បនាមនិស្សកាល

វិរាតោ ហោតិ ឧបេក្ខំ តត្ថ ភាវេតិ តស្ស តស្ស
 ទុក្ខនិរោធស្ស សង្ខារំ បទេហតោ សង្ខារប្បនាមា
 វិរាតោ ហោតិ ឯវម្បស្ស តំ ទុក្ខំ និរុទ្ធិណំ ហោតិ
 តស្ស តស្ស ទុក្ខនិរោធស្ស អដ្ឋបេក្ខតោ ឧបេក្ខំ
 កាយតោ វិរាតោ ហោតិ ឯវម្បស្ស តំ ទុក្ខំ និរុទ្ធិណំ
 ហោតិ ។

(១៣) សេយ្យតាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ វត្ថុយា
 សារត្តោ បដិទដ្ឋចិត្តោ តត្ថច្ឆន្ទោ តត្ថាបេក្ខោ ។ សោ
 តំ វត្ថុ បស្សេយ្យ អញ្ញោ បុរិសេន សន្និ សន្និដ្ឋន្តិ
 សល្លបន្តិ សញ្ញក្សន្តិ សំហសន្តិ ។ តំ ភិ មញ្ញាប
 ភិក្ខុវេ អបិ នុ តស្ស បុរិសស្ស អម្ពំ វត្ថុ និស្សា
 អញ្ញោ បុរិសេន សន្និ សន្និដ្ឋន្តិ សល្លបន្តិ សញ្ញក្សន្តិ
 សំហសន្តិ ឧប្បន្នេយ្យំ សោកាបរិទេវទុក្ខនោមនស្ស-
 នាយាសាតិ ។ ឯវំ កន្តោ ។ តំ តស្ស ហេតុ ។

ទេវទេវតា ទេវទេវតា លេចក្តីប្រឹងប្រែងនឹងលេចក្តីព្យាយាមឥតផល

គណ្ណាជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខណា រមែងវិនាស ភិក្ខុនោះក៏ចម្រើនទេវតា
ចំពោះគណ្ណាជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខនោះ កាលភិក្ខុនោះ ផ្តល់សេចក្តី
ព្យាយាម គណ្ណាជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខនោះ ក៏វិនាស ព្រោះការផ្តល់
សេចក្តីព្យាយាម កាលគណ្ណាវិនាស យ៉ាងនេះហើយ ទុក្ខរបស់ភិក្ខុ
នោះក៏រមែងសាបសូន្យ កាលភិក្ខុនោះ ព្រងើយកន្តើយ ចម្រើនទេវតា
គណ្ណាជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខនោះ ក៏វិនាស កាលគណ្ណាវិនាសយ៉ាង
នេះហើយ ទុក្ខរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏រមែងសាបសូន្យទៅ ។

(១៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសម្នាក់ មានចិត្តត្រេក
មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធ មានសេចក្តីពេញចិត្តខ្លាំង មានសេចក្តីចង់បានខ្លាំង
ចំពោះស្រ្តី ។ បុរសនោះឃើញស្រ្តីនោះកំពុងឈរជិត កំពុងនិយាយ
កំពុងសើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងបុរសដទៃទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច តើសេចក្តី
សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ភូមិចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គប្បីកើត
ឡើងដល់បុរសដែលឃើញ ស្រ្តីនោះកំពុងឈរជិត កំពុងនិយាយ កំពុង
សើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងបុរសដទៃទៀតនោះដែរឬទេ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កើតឡើងបាន ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្តសកំ

អម្ព ហិ កន្តេ បុរិសោ អម្ពស្ស ឥត្ថយា សារត្តោ
 បដិពទ្ធិចិត្តោ តិព្វចន្ទោ តិព្វាបេក្ខោ តស្មា តំ
 ឥត្ថំ ទិស្វា អញ្ញោន បុរិសេន សន្និ សន្និដ្ឋន្តិ
 សល្យបន្តិ សញ្ញក្សន្តិ សំហសន្តិ ឧប្បជ្ឈន្តិ សោក-
 បរិទេវទុក្ខនោមនស្សនាមាសាតិ ។ អថខោ តិក្ខវេ
 តស្ស បុរិសស្ស វេមស្ស អហំ ខោ អម្ពស្ស
 ឥត្ថយា សារត្តោ បដិពទ្ធិចិត្តោ តិព្វចន្ទោ តិព្វាបេក្ខោ
 តស្ស មេ អម្ពំ ឥត្ថំ ទិស្វា អញ្ញោន បុរិសេន
 សន្និ សន្និដ្ឋន្តិ សល្យបន្តិ សញ្ញក្សន្តិ សំហសន្តិ
 ឧប្បជ្ឈន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សនាមាសា យន្ត
 នាហំ យោ មេ អម្ពស្ស ឥត្ថយា ធន្ទរកោ
 តំ បដិហោយ្យន្តិ ។ សោ យោ អម្ពស្ស ឥត្ថយា
 ធន្ទរកោ តំ បដិហោយ្យ ។ សោ តំ ឥត្ថំ
 បស្សេយ្យ អបរេន សមយេន អញ្ញោន បុរិសេន
 សន្និ សន្និដ្ឋន្តិ សល្យបន្តិ សញ្ញក្សន្តិ សំហសន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទិសនិកាយ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះបុរសនោះ មានចិត្តត្រេក មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធ
 មានសេចក្តីពេញចិត្តខ្លាំង មានសេចក្តីចង់បានខ្លាំង ចំពោះស្ត្រីនោះ
 បានជាសេចក្តីសាក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ភូមិចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 កើតឡើងបាន ព្រោះឃើញស្ត្រីនោះ កំពុងឈរជិត កំពុងនិយាយ
 កំពុងសើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងបុរសឯទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គ្រានោះឯង បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អញ
 មានចិត្តត្រេក មានចិត្តប្រតិព័ទ្ធ មានសេចក្តីពេញចិត្តខ្លាំង មានសេចក្តី
 ចង់បានខ្លាំង ចំពោះស្ត្រីនោះ សេចក្តីសាក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ភូមិចិត្ត
 ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កើតឡើងដល់អញនោះ ព្រោះតែឃើញស្ត្រីនោះ
 កំពុងឈរជិត កំពុងនិយាយ កំពុងសើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹង
 បុរសឯទៀត បើដូច្នោះ អញគួរតែលះបង់ចោលនូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល
 របស់អញ ចំពោះស្ត្រីនោះចេញ ។ សេចក្តីត្រេកត្រអាលណា ចំពោះ
 ស្ត្រីនោះ បុរសនោះក៏លះបង់ នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាលនោះចេញ ។
 លុះសម័យខាងក្រោយមក បុរសនោះឃើញស្ត្រីនោះ កំពុងឈរជិត
 កំពុងនិយាយ កំពុងសើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងបុរសឯទៀត ។

តំ កំ មញ្ញន កិត្តវេ វេ ធុ តស្នូ បុរិសស្នូ
 អម្ពំ ឥត្ថំ ទិស្វា អញ្ញន បុរិសន សង្ខី សង្ខីដ្ឋន្តិ
 សលុបដ្ឋិ សញ្ញត្ថន្តិ សំហសដ្ឋិ ឧប្បន្នេយ្យំ សោក-
 បរិទេវទុក្ខនោមនស្សនាយាសាតិ ។ ហោ ហោតំ
 កន្តេ ។ តំ កិត្តស្នូ ហេតុ ។ អម្ពំ ហិ កន្តេ
 បុរិសា អម្ពស្នូ ឥត្ថយា វិភាគោ តស្នា តំ ឥត្ថំ
 ទិស្វា អញ្ញន បុរិសន សង្ខី សង្ខីដ្ឋន្តិ សលុបដ្ឋិ
 សញ្ញត្ថន្តិ សំហសដ្ឋិ ន ឧប្បន្នេយ្យំ^(១) សោកប-
 រិទេវទុក្ខនោមនស្សនាយាសាតិ ។

(១២) ឯវមេវ ហោ កិត្តវេ កិត្ត ន ហោ
 អនន្តក្ខតំ អត្តានំ ទុក្ខន អន្តការេតិ ធម្មិកញ្ច
 សុខំ ន បរិច្ឆជិតំ តស្មី ច សុខេ អនន្តមុច្ឆិតោ
 ហោតិ ។ សោ ឯវំ បដាណាតិ ឥមស្ស ហោ មេ
 ទុក្ខនិទានស្ស សង្ខារំ បទហតោ សង្ខារប្បដាណា
 វិវតោ ហោតិ ឥមស្ស បន មេ ទុក្ខនិទានស្ស
 អដ្ឋបេក្ខតោ ឧបេក្ខំ ការយតោ វិវតោ ហោតីតិ ។

១ ឧ. ន ឧប្បន្នន្តិ ។

ទេវហេតុ ទេវហេតុ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនឹងសេចក្តីព្យាយាមនិរន្តរ

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច តើ
សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គប្បីកើត
ឡើងដល់បុរសដែលឃើញស្ត្រីនោះ កំពុងឈរជិត កំពុងនិយាយ កំពុង
សើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងបុរសឯទៀតនោះឬទេ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនកើតឡើងទេ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះបុរសនោះដែលមានសេចក្តីត្រេកចំពោះស្ត្រី
នោះហើយ បានជាសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀត
ចង្អល់ចិត្ត មិនកើតឡើង ព្រោះឃើញស្ត្រីនោះ ដែលកំពុងឈរជិត
កំពុងនិយាយ កំពុងសើច កំពុងញញឹម ជាមួយនឹងបុរសឯទៀត ។

[១២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯភិក្ខុមិនយកសេចក្តីទុក្ខមកគ្រប
សង្កត់ខ្លួន ដែលមិនធ្លាប់មានទុក្ខគ្របសង្កត់ផង មិនលះបង់សុខប្រកប
ដោយធម៌ផង ជាអ្នកមិនជ្រុលជ្រប់ទៅ ក្នុងសុខនោះផង ។ ភិក្ខុ
នោះរមែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាលបើភាគាអញផ្តល់សេចក្តីព្យាយាម
គណ្តាជាហេតុកើតឡើង នៃទុក្ខនេះឯង រមែងវិនាស ព្រោះការផ្តល់
សេចក្តីព្យាយាម មួយទៀត កាលបើភាគាអញ ព្រងើយកន្តើយ
ចម្រើនទេវតា គណ្តាជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខនេះ ក៏រមែងវិនាសដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាសកំ

សោ យស្ស ហិ ខុស្ស ទុក្ខនិទានស្ស សង្ខារំ

បទហតោ សង្ខារប្បធានា វិរាតោ ហោតិ សង្ខារំ

តត្ថ បទហតិ យស្ស បទស្ស ទុក្ខនិទានស្ស

អដ្ឋបេក្ខតោ ឧបេក្ខំ ភាវយតោ វិរាតោ ហោតិ

ឧបេក្ខំ តត្ថ ភាវេតិ តស្ស តស្ស ទុក្ខនិទានស្ស

សង្ខារំ បទហតោ សង្ខារប្បធានា វិរាតោ ហោតិ

ឯវម្បស្ស តំ ទុក្ខំ និជ្ជិណំ ហោតិ តស្ស តស្ស

ទុក្ខនិទានស្ស អដ្ឋបេក្ខតោ ឧបេក្ខំ ភាវយតោ

វិរាតោ ហោតិ ឯវម្បស្ស តំ ទុក្ខំ និជ្ជិណំ

ហោតិ ។ ឯវម្ប ភិក្ខុវេ សដលោ ឧបក្កមោ

ហោតិ សដលំ បធានំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

កាលគេផ្គងនូវសេចក្តីព្យាយាម គណ្ណជាហេតុកើតឡើងនៃទុក្ខណា វែមន៍
 វិនាស ព្រោះការផ្គងនូវសេចក្តីព្យាយាម ភិក្ខុនោះក៏ផ្គង នូវសេចក្តី
 ព្យាយាម ចំពោះគណ្ណជាហេតុកើតនៃទុក្ខនោះ មួយទៀត កាលគេ
 ព្រងើយកន្តើយ ចម្រើនទេវេក្ខា គណ្ណជាហេតុកើតនៃទុក្ខណា វែមន៍
 វិនាស ភិក្ខុនោះក៏ចម្រើនទេវេក្ខា ចំពោះគណ្ណជាហេតុកើតនៃទុក្ខនោះ
 កាលភិក្ខុនោះផ្គង នូវសេចក្តីព្យាយាម គណ្ណជាហេតុកើតនៃទុក្ខនោះ
 ក៏វិនាស ព្រោះការផ្គងនូវសេចក្តីព្យាយាម កាលគណ្ណវិនាសយ៉ាង
 នេះហើយ ទុក្ខរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏វែមន៍សាបសូន្យទៅ កាលភិក្ខុនោះ
 ព្រងើយកន្តើយ ចម្រើនទេវេក្ខា គណ្ណជាហេតុកើតនៃទុក្ខនោះ ក៏វិនាស
 កាលគណ្ណវិនាស យ៉ាងនេះហើយ ទុក្ខរបស់ភិក្ខុនោះ វែមន៍សាប
 សូន្យ ក៏មានទេវមេយ្យដូចបុរសនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សេចក្តីប្រឹងប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាងនេះឯង ។

ទេវទេវតាស្ថាន ទេវទេវតាស្ថាន ឧបក្កមប្បធាននិលកាវា

(១៥) បុណ្យ ចម្រើន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥតិ បដិ-

សត្វក្ខតិ យថាសុខំ ទោ មេ វិហារតោ អក្កសលា

ធម្មា អភិវឌ្ឍន៍ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ទុក្ខាយ

បន មេ អត្តានំ បទហតោ អក្កសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ

កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន៍ យន្តបាហំ ទុក្ខាយ អត្តានំ

បទហយ្យន្តិ ។ សោ ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហតិ

តស្ស ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហតោ អក្កសលា ធម្មា

បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន៍ ។ សោ ន

អបរេន សមយេន ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហតិ តំ

តិស្ស ហេតុ យស្ស ហិ សោ ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុ អត្តាយ ទុក្ខាយ អត្តានំ បទហយ្យ

ទេវទហវត្ថុ ទេវទហសូត្រ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនិងសេចក្តីព្យាយាមមានផល

(១៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ រមែងពិចារណា

ដូច្នេះថា កាលអាត្មាអញនៅតាមសេចក្តីសុខស្រួល ^(១) អកុសលធម៌

ទាំងឡាយ រមែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងសាបសូន្យ

តែកាលបើអាត្មាអញតាំងខ្លួនឲ្យលំបាក ^(២) អកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែង

សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងចម្រើនឡើង បើដូច្នោះ គួរតែ

អាត្មាអញតាំងខ្លួនឲ្យលំបាកចុះ ។ ភិក្ខុនោះក៏តាំងខ្លួនឲ្យលំបាក កាលភិក្ខុ

នោះតាំងខ្លួនឲ្យលំបាក អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏សាបសូន្យ កុសល-

ធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចម្រើនឡើង ។ លុះសម័យខាងក្រោយមក ភិក្ខុនោះ

មិនតាំងខ្លួនឲ្យលំបាកទៀតឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់

ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះភិក្ខុនោះតាំងខ្លួនឲ្យលំបាក ដើម្បីប្រយោជន៍ណា

១ បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិដើម្បីឲ្យតែសុខស្រួលខ្លួន និច្ចប្រើប្រាស់ចីវរមានសាច់ល្អិតនៅក្នុង
សេធាលនេះចូរជ្រិះថា ហៅថាតាមសេចក្តីសុខស្រួល តែការប្រព្រឹត្តិដូច្នោះ ចិត្តរមែងរាយ
មាយ ។ ២ បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិដើម្បីឲ្យលំបាកខ្លួន និច្ចប្រើប្រាស់ចីវរមានសាច់ក្រាស់ ឬ
សាច់ផ្ទុះឆ្ងាយ នៅក្នុងព្រៃស្មាសឬទៀបគល់ឈើជាដើម ហៅថាតាំងខ្លួនឲ្យលំបាក គឺធ្វើខ្លួន
ឲ្យលំបាក តែការប្រព្រឹត្តិដូច្នោះ ចិត្តរមែងមានអារម្មណ៍មូលតែមួយ ។ អន្តិកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

ស្វាស្ស អត្តោ អភិធិប្បដ្ឋោ ហោតិ តស្មា ន អបរេន
 សមយេន ឧស្មកាយ អត្តំ បទហតិ ។ សេយ្យ-
 បាបិ ភិក្ខុវេ ឧស្មការោ តេជំ ទ្វីសុ អលានេសុ
 អាតាបេតិ បរិតាបេតិ ឧដ្ឋំ កកោតិ កម្មនិយំ ។
 យតោ ខោ ភិក្ខុវេ ឧស្មការស្ស តេជំ ទ្វីសុ អលា-
 នេសុ អាតាបេតិ ហោតិ បរិតាបេតិ^(១) ឧដ្ឋកតំ^(២)
 កម្មនិយំ ន សោ តំ អបរេន សមយេន ឧស្មការោ
 តេជំ ទ្វីសុ អលានេសុ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ ឧដ្ឋំ
 កកោតិ កម្មនិយំ តំ កស្ស ហេតុ យស្ស
 ហិ សោ ភិក្ខុវេ អត្តាយ ឧស្មការោ តេជំ
 តេជំ ទ្វីសុ អលានេសុ អាតាបេយ្យ បរិតាបេយ្យ
 ឧដ្ឋំ កកោតិ កម្មនិយំ ស្វាស្ស អត្តោ អភិធិប្បដ្ឋោ
 ហោតិ តស្មា ន អបរេន សមយេន ឧស្មការោ^(៣)
 តេជំ ទ្វីសុ អលានេសុ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ

១ ឧ បរិកបិដកំ ហោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. ឧដ្ឋំ កតំ ។ ៣ ឧ បស្សោ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ប្រយោជន៍របស់ភិក្ខុនោះសម្រេចហើយ ព្រោះហេតុនោះបានជាសម័យ
 ខាងក្រោយមក ភិក្ខុនោះមិនតាំងខ្លួនឲ្យលំបាកទៀតឡើយ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាងព្រហ្ម វេមនឆ្មីរ រោលព្រហ្ម លើរឆើក
 ភ្លើង ទាំងពីរខាង ពត់ឲ្យត្រង់ល្មមប្រើការបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលដែលជាងព្រហ្ម ឆ្មីរ រោលព្រហ្ម លើរឆើកភ្លើង ទាំងពីរខាង
 ពត់ឲ្យត្រង់ល្មមប្រើការបានហើយ សម័យខាងក្រោយមក ជាងព្រហ្ម
 នោះ មិនឆ្មីរ រោលព្រហ្ម លើរឆើកភ្លើង ទាំងពីរខាង ពត់ឲ្យ
 ត្រង់ល្មមប្រើការបានទៀតទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាជាងព្រហ្មនោះឆ្មីរ រោលព្រហ្ម លើរឆើក
 ភ្លើង ទាំងពីរខាង ពត់ឲ្យត្រង់ល្មមប្រើការបាន ដើម្បីប្រយោជន៍ណា
 ប្រយោជន៍របស់គេនោះ សម្រេចហើយ ហេតុនោះបានជាសម័យខាង
 ក្រោយមក ជាងព្រហ្ម មិនឆ្មីរ រោលព្រហ្ម លើរឆើកភ្លើងទាំងពីរខាង

ទេវហវ្យាស្ត ទេវហវ្យាស្ត ឧបក្កមប្បធានដល់កាល

ឡើង កាលត្រឹម កម្មនិយម ឯមេរ ទេវ កិត្តិយ៍
 កិត្តិយ៍ ត្រឹម បដិសញ្ញាត្រឹម យថាស្ម័គ្រ ទេវ មេ
 វិហារតា អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន៍ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្ត្រ ទុក្ខាយ បទ មេ អត្តាន្ត
 បទហត្ថា អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្ត្រ កុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន៍ យន្តបាហំ ទុក្ខាយ អត្តាន្ត
 បទហយន្ត្រ ។ សោ ទុក្ខាយ អត្តាន្ត បទហត្ថា
 តស្ម ទុក្ខាយ អត្តាន្ត បទហត្ថា អកុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្ត្រ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន៍ ។ សោ ន
 អបរេន សមយេន ទុក្ខាយ អត្តាន្ត បទហត្ថា តំ
 កិត្តិយ៍ ហេតុ យស្ម ហិ សោ កិត្តិយ៍ កិត្តិយ៍ អត្តាយ
 ទុក្ខាយ អត្តាន្ត បទហយន្ត្រ ស្វាស្ម អត្តោ អភិវឌ្ឍន៍
 ហេតុ តស្ម ន អបរេន សមយេន ទុក្ខាយ អត្តាន្ត
 បទហត្ថា^(១) ។ ឯមេរ កិត្តិយ៍ សដលោ ឧបក្កមោ
 ហេតុ សដលំ បដានំ ។

ទៅទេហវិញ ទៅទេហសូត្រ សេចក្តីប្រឹងប្រែងនឹងសេចក្តីព្យាយាមមានផល

ពិតឲ្យត្រង់ឈ្មោះប្រើការបានទៀតទេ សេចក្តីនេះយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាដូច្នេះថា កាលអាត្មាអញនៅតាមសេចក្តី
 សុខស្រួល អកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
 ទាំងឡាយ រមែងសាបសូន្យ តែកាលបើអាត្មាអញ តាំងខ្លួនឲ្យលំបាក
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែង
 ចម្រើនឡើង បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ តាំងខ្លួនឲ្យលំបាកចុះ ។
 ភិក្ខុនោះក៏តាំងខ្លួនឲ្យលំបាក កាលភិក្ខុនោះតាំងខ្លួនឲ្យលំបាក អកុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយក៏សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចម្រើនឡើង ។
 លុះសម័យជាខាងក្រោយមក ភិក្ខុនោះក៏លែងតាំងខ្លួន ឲ្យលំបាកទៀត
 ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ភិក្ខុនោះ
 តាំងខ្លួនឲ្យលំបាក ដើម្បីប្រយោជន៍ណា ប្រយោជន៍នោះ របស់ភិក្ខុ
 នោះ ក៏សម្រេចហើយ ហេតុនោះបានជាសម័យខាងក្រោយមក ភិក្ខុ
 នោះ មិនតាំងខ្លួនឲ្យលំបាកទៀតឡើយ សេចក្តីនេះក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រឹងប្រែង មានផល សេចក្តីព្យាយាម
 មានផលយ៉ាងនេះឯង ។

(១៦) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ នំន ភោគតោ លោកេ

ឧប្បជ្ឈតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្បទ្ធា

សុតតោ លោកវិទូ អនុត្តរេ បុរិសទម្មសារថិ សត្វា

នេវមនុស្សានំ តុទ្ធោ ភគវា សោ នំមំ លោកំ

សនេវកំ សមារកំ សព្វាហ្មកំ សស្សមណ-

ព្រាហ្មណ៍^(១) បដំ សនេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា

សច្ចិកត្វា បវេនេតិ សោ ធម្មំ នេសេតិ អាទិកល្យាណំ

មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ ស-

ឡញ្ញានំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធ�ំ ព្រាហ្មចរិយំ បកា-

សេតិ ។ តំ ធម្មំ សុណាតិ គហបតិ វា គហបតិបុត្តោ វា

អញ្ញាតវស្មី វា កុលេ បច្ឆា ជាតោ សោ តំ ធម្មំ សុត្វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពាន្តសក្កៈ

(១៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះភថាគតកើតឡើង
 ក្នុងលោកនេះ បានជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយ
 វិជ្ជានិងចរណៈ ទ្រង់មានដំណើរល្អ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក
 ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិតុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ទ្រង់ជាអ្នក
 ទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ទ្រង់ជាសាស្តាចារ្យ នៃទេវតានិង
 មនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ច ទ្រង់មានដំណើរ៧
 កាន់ត្រៃកត្តាភក់ចោលហើយ ព្រះអង្គបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ទុក្ខមចំពោះព្រះអង្គ ហើយញ្ញាំងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារ-
 លោក ព្រហ្មលោក ញ្ញាំងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍
 ទាំងមនុស្ស ជាសម្បត្តិទេពនិងមនុស្សដ៏សេស ឲ្យជឿច្បាស់ ព្រះអង្គ
 សំដែងធម៌មានលំអបទដើម លំអបទកណ្តាល លំអបទចុង ប្រកាស
 នូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្តនិងព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធទាំង
 អស់ ។ គិហបតីក្តី កូនគិហបតីក្តី ឬបុគ្គលកើតក្នុងត្រៃលោកមួយក្នុង
 កាលជាខាងក្រោយក្តី ស្តាប់ធម៌នោះ លុះបុគ្គលនោះស្តាប់ធម៌នោះហើយ

តថាគតេ សុទ្ធំ បដិលកតិ សោ គេន សន្នាបដិ-
 លាគេន សមន្តាគតោ វតិ បដិសញ្ញត្តិ សម្មាសោ
 យវាសោ រជាបថោ អញ្ញោកាសោ បព្វដ្ឋា ន-
 យិទំ សុត្តរំ អត្តរំ អដ្ឋោសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ
 ឯកន្តបរិសុទ្ធំ សុទ្ធិវិទិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតំ
 យន្តបាហំ កេសមស្សំ ឱហារេត្នា កាសាយានិ
 វត្ថានិ អន្តាទេត្នា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជេយ្យន្តិ ។
 សោ អបរេន សមយេន អប្បំ វា កោតត្ថន្តំ
 បហាយ មហន្តំ វា កោតត្ថន្តំ បហាយ អប្បំ
 វា ញាតិបរិវន្តំ បហាយ មហន្តំ វា ញាតិបរិវន្តំ
 បហាយ កេសមស្សំ ឱហារេត្នា កាសាយានិ វត្ថានិ
 អន្តាទេត្នា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជតិ ។ សោ
 ឯវំ បព្វជិតោ សមាសោ ភិក្ខុនំ សិក្ខាសាវ័រស-
 មាបន្នោ ចាណាតិចាតំ បហាយ ចាណាតិចាតា
 បដិវរតោ បោតិ និហិតនណ្ឌោ និហិតសត្វោ

ទេវហវ័ន្ត ទេវហស្តត្រ បុគ្គលប្រកបដោយសីលពុទ្ធ

រមែងបាននូវសុខភាពក្នុងព្រះភពជាតត លុះបុគ្គលនោះ ប្រកបដោយការ
បាននូវសុខភាពដូច្នោះហើយ ក៏ពិចារណាដូច្នេះថា យកវាស ចង្អៀតចង្អល់
ណាស់ ជាផ្លូវនៃធូលីគឺកិលេស មានតែបញ្ចក្ខណ្ឌ ទើបមានឧកាសទំនេរ
បុគ្គល ជាគ្រហស្ថ គ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌
ឲ្យបរិបូណ៌តម្បយយ៉ាង ឲ្យបរិសុទ្ធតម្បយយ៉ាង ដូចស័ន្ទដែលគេខាត់
ហើយនោះបានទេ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ កោរសក់និងពុកមាត់
ពុកចង្កា រួចហើយស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ជ្រលក់ទឹកអម្នក ហើយចេញចាក
ផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះសម័យជាខាងក្រោយមក បុគ្គលនោះលះ
បង់គំនរកោតៈតចក្កី លះបង់គំនរកោតៈច្រើនក្តី លះបង់នូវញាតិវង្សតិច
ក្តី លះបង់នូវញាតិវង្សច្រើនក្តី កោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា រួចហើយ
ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ជ្រលក់ទឹកអម្នក ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។
កាលបើបុគ្គលនោះបានបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏សមាទានសិក្ខានិងសា-
ដីវៈ សម្រាប់កិច្ចទាំងឡាយ លះបង់បាណាតិបាត ជាអ្នកវៀរចាកបា-
ណាតិបាត ជាអ្នកដាក់ចុះនូវគ្រឿងវាយដំ ដាក់ចុះនូវគ្រឿងសស្រ្តាវុធ

ឈរឆ្នើ ឈរចន្ទោ សត្វប្បណាក្ខតហិតានុកម្មី វិហា-
 រតិ អនិច្ចាទានំ បហាយ អនិច្ចាទានា បដិវរតោ
 ហោតិ ទិច្ចាទាយី ទិច្ចាទានិកឌ្ឆី អថេនេន សុចិត្តតេន
 អត្តនា វិហារតិ អត្រហ្មចរិយំ បហាយ ត្រហ្មចារី
 ហោតិ អារាចារី^(១) វិរតោ មេដ្ឋនា តាមធម្មា មុសាវាទំ
 បហាយ មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ សត្វវាទី
 សត្វសង្ខោ ថេរតោ បក្ខយិកោ អវិសំវាទិកោ លោ-
 កស្ស មិស្សុណំ វាចំ បហាយ មិស្សុណាយ វាចាយ
 បដិវរតោ ហោតិ ឥតោ សុត្វា ន អម្បត អក្ខតា
 ឥមេសំ ភេទាយ អម្បត វា សុត្វា ន ឥមេសំ
 អក្ខតា អម្បសំ ភេទាយ ឥតិ ភិច្ចានំ វា សង្ខតា
 សហិតានំ វា អនុប្បនាតា សមត្តារាមោ សមត្តរតោ
 សមត្តនដ្ឋំ សមត្តកិរណី វាចំ ភាសិតា ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពទ្ទេសកៈ

មានសេចក្តីខ្មាសបាប បរិបូណ៌ដោយសេចក្តីកាណិតកាស្វរ ជាអ្នកអនុ-
 គ្រោះដោយប្រយោជន៍ដល់សត្វមានជីវិតទាំងអស់ លះបង់នូវអទិទ្ធាទាន
 ជាអ្នកវៀរចាកអទិទ្ធាទាន កាន់យកត្រវត្តដែលគេឲ្យ ចង់បានត្រវត្តដែល
 គេឲ្យ មិនមែនជាមនុស្សល្អច្រើន មានខ្លួនដ៏ស្អាត លះបង់អត្រហ្មចរិយៈ
 ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តន្ទាយ វៀរចាកមេថុនធម្ម
 ដែលជាធម៌របស់អ្នកស្រុក លះបង់មុសាវាទ ជាអ្នកវៀរចាកមុសាវាទ
 ជាអ្នកនិយាយតែពាក្យពិត តពាក្យពិត មានសំដីទៀងទាត់ និយាយពាក្យ
 ដែលគេគប្បីជឿ មិនបានពោលបំភ្លាត់ដល់សត្វលោក លះបង់បិសុណ-
 វាចា ជាអ្នកវៀរចាកបិសុណវាចា ឮអំពីទីនេះ មិនបានយកទៅ
 និយាយប្រាប់ក្នុងទីឯណោះ ដើម្បីបំបែកជនទាំងឡាយនេះ ឬឮអំពី
 ទីឯណោះ មិនបានយកមកប្រាប់ដល់ជនទាំងឡាយនេះ ដើម្បីបំបែកជន
 ទាំងឡាយឯណោះ ជាអ្នកផ្សះផ្សាពួកជនដែលបែកបាក់គ្នាហើយ ឬឲ្យ
 កម្លាំងថែមដល់ពួកជនដែលបានជានឹងគ្នាហើយ ជាអ្នកពេញចិត្តនឹងការ
 ព្រមព្រៀងគ្នា ត្រេកអរនឹងការព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយតែក្នុងសេចក្តីព្រម
 ព្រៀងគ្នា ជាអ្នកនិយាយតែពាក្យ ដែលធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា

ទេវហវ្យាស្ស ទេវហវ្យាស្សេ សីលពុទ្ធសមុទ្ទាតតតា

ធូរសំ វាចំ បហាយ ធូរសាយ វាចាយ បដិវរតោ
 ហោតិ យា សា វាចា នេលា កុណ្ណាសុខា
 បេមជ្ជយា ហនិយន្តំមា ហោរី ពហុជនកុត្តា ពហុ-
 ជនមនាទា តថាវុប្បំ វាចំ ភាសិតា ហោតិ សម្មប្បលាបំ
 បហាយ សម្មប្បលាទា បដិវរតោ ហោតិ កាលវាទី
 ក្វតវាទី អត្ថវាទី ធម្មវាទី វិជយវាទី វិជានវតី វាចំ
 ភាសិតា កាលេន សាបទេសំ បរិយន្តវតី អត្ថ-
 សញ្ញិតំ ។ សោ ព័ជតាមក្វតតាមសមារម្មា បដិវរតោ
 ហោតិ ឯកកត្តិកោ ហោតិ វត្ថុបរតោ បដិវរតោ
 វិកាលភោជនា នច្ចតីតវាទិតវិស្វកុនស្សនា បដិវរតោ
 ហោតិ មាលាគន្ធិវិលេបននារណាមណ្ឌនវិក្វសនដ្ឋានា
 បដិវរតោ ហោតិ ឧទ្ទាសយនមហាសយនា បដិវរតោ
 ហោតិ ជាត្វបរជិតប្បជិត្តហណា បដិវរតោ ហោតិ

ទេវទហវត្ថុ ទេវទហសូត្រ បច្ចលប្រកបដោយសីលពុទ្ធ

លះបង់ផុសវាចា ជាអ្នកវៀរចាកផុសវាចា ក៏សំដីណាមិនមានទោស
 នាំមកនូវសេចក្តីសុខដល់ត្រចៀក (នៃអ្នកដទៃ) ជាពាក្យគួរស្រឡាញ់
 ជាពាក្យគួរគំរល់ទុកក្នុងហឫទ័យ ជាសំដីរបស់អ្នកក្រុង ជាពាក្យជាទី
 ត្រេកអរនៃជនច្រើនគ្នា ជាទីពេញចិត្តនៃជនច្រើនគ្នា ជាអ្នកពាលតែ
 សំដីដូច្នោះ លះបង់សម្បូរលាបៈ វៀរចាកសម្បូរលាបៈ ជាអ្នកនិយាយ
 ពាក្យក្នុងកាលគួរ និយាយពាក្យពិត និយាយពាក្យមានប្រយោជន៍
 និយាយធម៌ និយាយវិន័យ ជាអ្នកនិយាយសំដីដែលគួរគំរល់ទុកក្នុង
 ហឫទ័យ ជាពាក្យប្រកបដោយគ្រឿងអាង ជាពាក្យមានកំណត់ ជា
 ពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍តាមកាលគួរ ។ ក៏ក្នុងនោះវៀរចាកការធ្វើ
 ពីដតាមនិងក្អួតតាមឲ្យវិនាស ជាអ្នកបរិភោគភត្តតែ ១ ពេល វៀរចាក
 ការបរិភោគក្នុងរាត្រី វៀរចាកបរិភោគក្នុងកាលខុស វៀរចាកការមើល
 នូវរបាំនិងការស្តាប់នូវចម្រៀងនិងភ្លេងប្រគំ (ជាសត្រូវដល់កុសលធម៌)
 វៀរចាកការទ្រទ្រង់និងការប្រដាប់ស្គិតស្គាងរាងកាយ ដោយផ្អាកម្រងនិង
 គ្រឿងប្រអូបនិងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ ជាអ្នកវៀរចាកទីជេកទីអង្គុយដ៏ខ្ពស់
 និងទីជេក ទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ ជាអ្នកវៀរចាកការទទួលមាននិងប្រាក់

អាមកធនាប្បដិគ្គហណា បដិវរតោ ហោតិ អាម-
 កមំសប្បដិគ្គហណា បដិវរតោ ហោតិ នត្ថិកុមារិ-
 កាបដិគ្គហណា បដិវរតោ ហោតិ ផាសីផាសប្ប
 ដិគ្គហណា បដិវរតោ ហោតិ អដេឡុកប្បដិគ្គហណា
 បដិវរតោ ហោតិ កុក្កុជសុក្ករប្បដិគ្គហណា បដិវរតោ
 ហោតិ ហត្ថិកវស្សវលវប្បដិគ្គហណា បដិវរតោ ហោតិ
 ទេត្តវត្ថុប្បដិគ្គហណា បដិវរតោ ហោតិ ទូតយ្យប្បហ័-
 ណកមនាធុយោកា បដិវរតោ ហោតិ កយវិត្តយា
 បដិវរតោ ហោតិ តុលាក្កុជកំសក្កុជមាធិក្កុជា
 បដិវរតោ ហោតិ ឧក្កោជនវព្វាធិកតិសាវិយោកា
 បដិវរតោ ហោតិ ធននវត្ថុធនវិបរាមោសអាណោប-
 សហសាការា បដិវរតោ ហោតិ ។ សោ សន្តុដ្ឋោ
 ហោតិ កាយបរិហារិកេន ជីវរេន ក្កុដ្ឋបរិហារិ-
 កេន បិណ្ឌនាតេន យេន យេនេវ បក្កមតិ
 សមាទាយវ បក្កមតិ សេយ្យតាបិ នាម បក្ខិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្តសកៈ

ជាអ្នកវៀរចាកការទទួលនូវធម្មជាតិទៅ វៀរចាកការទទួលសាច់ឆៅ
 វៀរចាកការទទួលស្រីនិងកុមារី វៀរចាកការទទួលខ្ញុំស្រីនិងខ្ញុំប្រុស វៀរ
 ចាកការទទួលពពែនិងចៀម វៀរចាកការទទួលមាន់និងជ្រូក វៀរចាក
 ការទទួលដំរី គោ សេះ ឈ្មោល ញី វៀរចាកការទទួលស្រីនិងចំការ
 វៀរចាកការប្រកបទូតកម្មគឺនាំសំបុត្រ ឬពាក្យបណ្តាំនៃគ្រហស្ថ និងការ
 ទៅដោយគេប្រើអំពីផ្ទះមួយទៅផ្ទះមួយ វៀរចាកការទិញនិងការលក់ វៀរ
 ចាកការបញ្ជាក់ឬបន្ទំដោយដង្ហើម បញ្ជាក់ដោយការដន់កាំឡូមាស (ជា
 ដើម) និងការបញ្ជាក់ដោយរង្វាស់ផ្ទាល់ វៀរចាកការប្រកបអំពើវៀច
 គឺបង្កសំបកាន់និងការបោកប្រាស់ និងការបន្ទំដោយរបស់ក្លែង វៀរចាក
 ការកាត់ (នូវអវយវៈមានវដ្តជាដើម) និងការសម្លាប់ចង់លាក់ខ្លួនពួន
 ចាំធ្វើអំពើអាក្រក់ និងការប្លន់កំហែងយកទ្រព្យ ។ ក៏ក្នុងនោះ ជាអ្នក
 សន្តោសដោយចម្រើនគ្រឿងរក្សាកាយ ដោយបិណ្ឌបាតជាគ្រឿងរក្សាផ្នែក
 កាលបើចេញទៅក្នុងទិសណា ។ តែងតាន់យក (តែគ្រឿងបរិក្ខារ ៨
 ប៉ុណ្ណោះ) ជាប់ជាមួយនឹងខ្លួនចេញទៅ សកុណជាតិ ដែលមានស្លាប

ទេវទេវតាស្នេ ទេវទេវតាស្នេ សីលក្ខន្ធសមគ្គាធម៌

សត្យុណោ យេន យេនេវ ទេតិ សបត្តកាហ វ
 ទេតិ ឯវមេវ ភិក្ខុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ កាយ-
 បរិហារិកេន ចីវរេន ក្បួនបរិហារិកេន បិណ្ឌានុភោជន
 យេន យេនេវ បក្កមតិ សមាទាយេវ បក្កមតិ ។

(១៧) សោ វេទិយា អរិយេន សីលក្ខន្ធន
 សមាទាតតោ អដ្ឋត្ថំ អនុវត្តសុខំ បដិសំវេទេតិ ។ សោ
 ចក្កុនា រូបំ ធិស្វា ន ធិមិត្តត្ថាហី ហោតិ នាទុក្ខញ្ញ-
 នត្ថាហី យត្វាធិករណមេនំ ចក្កុទ្ធិយំ អសំវតំ វិហារន្តំ
 អភិជ្ឈានោមនស្សា នាបកា អកុសលា ធម្មា អន្ទា-
 ស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ បដិបដ្ឋតិ រក្ខតិ ចក្កុទ្ធិយំ
 ចក្កុទ្ធិយេ សំវំ អាបដ្ឋតិ ។ សោភេន សន្តំ សុត្វា ...
 យាដេន តន្តំ យាយិត្វា ... ជីវាយ វសំ សាយិត្វា ...

ទេវទេវតា ទេវទេវតាសុត្រ បុគ្គលប្រកបដោយសីលក្ខន្ធ

កាលហើរទៅក្នុងទិសណា ។ រមែងមានតែទម្ងន់ស្លាបរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ

ហើរទៅ មានទប់មាដូចមេចមិញ មានទប់មេឃ្យដូចក្អក់ជាអ្នកសន្តោស

ដោយចីវរគ្រឿងរក្សាកាយ ដោយបិណ្ឌបាតជាគ្រឿងរក្សាផ្លែ កាល

បើចេញទៅ ក្នុងទិសណា ។ តែងកាន់យក (តែគ្រឿងបរិក្ខារ ៨

ប៉ុណ្ណោះ) ជាប់ជាមួយនឹងខ្លួនចេញទៅ ដូច្នោះឯង ។

(១៧) ភិក្ខុនោះបរិបូណ៌ដោយសីលក្ខន្ធដ៏ប្រសើរនេះហើយ តែង

ទទួលនូវសចក្ខីសុខ ដែលមិនមានទោសខាងក្នុងសន្តាន ។ ភិក្ខុនោះ

បានឃើញរូបដោយភ្នែក មិនក្នុងកាន់នូវនិមិត្ត មិនក្នុងកាន់នូវអនុព្វញ្ជនៈ

អភិជ្ឈាននិទោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក តែងគ្របសង្កត់ នូវ

បុគ្គលដែលមិនសង្រួមនូវចក្ខុន័យ ព្រោះហេតុតែ មិនបានសង្រួមនូវ

ចក្ខុន័យណា ភិក្ខុនោះក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមនូវចក្ខុន័យនោះ រក្សា

នូវចក្ខុន័យ ដល់នូវការសង្រួម ក្នុងចក្ខុន័យ ។ បានឮសំឡេងដោយ

ត្រចៀក ... បានឮកំរិតដោយច្រមុះ ... បានទទួលរសដោយអណ្តាត ...

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណសកំ

កាយេន ដោជ្ជតំ ដុសិតា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ
ន ធិមិត្តក្កាហំ ហោតិ ហេតុព្យាប្បនក្កាហំ យត្វា-
ធិករណមេនំ មន្ទ្រន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈា-
នោមនស្ស បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្តរាស្សវេយ្យ
តស្ស សំវាយ បដិបជ្ជតិ រក្ខតិ មន្ទ្រន្ទ្រិយំ មន្ទ្រន្ទ្រិយេ
សំវរំ អាបជ្ជតិ ។

(១៨) សោ ឥមេនា អរិយេន ឥន្ទ្រន្ទ្រិយសវវេន
សមន្មាគតោ អជ្ឈត្តំ អព្យាសេកសុខំ បដិសំវេនេតិ ។
សោ អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេ សម្មជាតកាវី ហោតិ
អាណាគិតេ វិណាគិតេ សម្មជាតកាវី ហោតិ
សម្មត្ថិតេ បសាវិតេ សម្មជាតកាវី ហោតិ
សង្ឃដិបត្តបិវរជារណេ សម្មជាតកាវី ហោតិ
អសិតេ បិតេ ខាយិតេ សាយិតេ សម្មជាតកាវី
ហោតិ ឧច្ចារប្បស្សាវកម្មេ សម្មជាតកាវី ហោតិ
គតេ បិតេ ធិសិន្នេ សុត្តេ ជាតវិតេ ភាសិតេ
តុណ្ហិភាវេ សម្មជាតកាវី ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសកៈ

បានពាល់ត្រូវនូវសម្ព័ន្ធ ដោយកាយ ... បានដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍
 ដោយចិត្ត ក៏មិនក្នុងកាន់នូវនិមិត្ត មិនក្នុងកាន់នូវអនុព្យាសនៈ អភិជ្ឈានិង
 ខោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក តែងគ្របសង្កត់នូវបុគ្គលដែល
 មិនសង្រួមនូវមន្ត្រីនិយម ព្រោះហេតុតែ មិនបានសង្រួមនូវមន្ត្រីនិយមណា
 ភិក្ខុនោះ ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួម នូវមន្ត្រីនិយមនោះ រក្សានូវមន្ត្រីនិយម
 ដល់នូវការសង្រួម ក្នុងមន្ត្រីនិយម ។

(១៨) ភិក្ខុនោះ បរិច្ចាណិដោយឥន្ទ្រិយសំវេទ្តិប្រាសវីនេះហើយ
 តែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ ដែលមិនច្រឡំច្រឡំ ដោយកិលេសខាង
 ក្នុងសន្តាន ។ ភិក្ខុនោះ កាលឈានទៅមុខ ឈានថយក្រោយ
 ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន កាលក្រឡេកមើលទៅមុខ ក្រឡេកមើលទៅទិស
 ផ្សេងៗ ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន កាលបត់លា (ដៃជើង) ក៏ជាអ្នក
 ដឹងខ្លួន កាលប្រើប្រាស់សង្ឃ័យដ៏ បាត្រ ចំរើរ ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 កាលបរិភោគ ផឹក ទំពា ទទួលរស ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន កាល
 បន្ថោទចារៈ បស្សៈ ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន កាលដើរ ឈរ អង្គុយ
 ដេកលក់ ភ្ញាក់ពីដេក និយាយ ចូរស្រៀម ក៏ជាអ្នកដឹងខ្លួន ។

ទេវទេវតាវង្ស ទេវទេវតាវង្ស សីលក្ខន្ធសមុប្បាសនា

(១៩) សោ វេទិកា ច អរិយេន សីលក្ខន្ធន្ត
 សមុប្បាសនា វេទិកា ច អរិយេន វេទិកាសមុប្បាសនា
 សមុប្បាសនា វេទិកា ច អរិយេន សាតិសមុប្បាសនា
 សមុប្បាសនា សោ វេទិកា សេនាសនំ កជិតិ អរញ្ញ
 វេទិកាសមុប្បាសនា វេទិកាសមុប្បាសនា សុសានំ វេទិកាសមុប្បាសនា
 សំ បលាលប្បញ្ញំ ។ សោ បញ្ញាភត្តំ បិណ្ឌាណា
 ភត្តិយ្យនិក្ខេបន្តំ បិណ្ឌនិក្ខេបន្តំ បិណ្ឌនិក្ខេបន្តំ បិណ្ឌនិក្ខេបន្តំ
 កាយំ បលាលប្បញ្ញំ បរិមុខំ សតិ ឧបដ្ឋេបត្វា ។
 សោ អភិជ្ជំ លោកេ បហាយ វិតតាភិជ្ជន្ត
 ចេតសា វិហារតិ អភិជ្ជាយ ចិត្តំ បរិសោធនតិ
 ព្យាបាទប្បនោសំ បហាយ អព្យាប្បនោសតិ វិហារតិ
 សព្វប្បណាក្ខតហិតានុកម្មំ ព្យាបាទប្បនោសា ចិត្តំ
 បរិសោធនតិ បិណ្ឌនិក្ខេបន្តំ បហាយ វិតតបិណ្ឌនិក្ខេបន្តំ
 វិហារតិ អាលោកសញ្ញំ សតោ សម្មាសាមា
 បិណ្ឌនិក្ខេបន្តំ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ឧទ្ធចក្ខុក្ខេបន្តំ បហាយ

ទេវទេវតា ទេវទេវតា បុគ្គលប្រកបដោយសីលកម្ម

(១៧) កិច្ចការបរិបូណ៌ដោយសីលកម្មដ៏ប្រសើរនេះផង បរិបូណ៌
 ដោយឥន្ទ្រិយសំរេចដ៏ប្រសើរនេះផង បរិបូណ៌ដោយសតិសម្បជញ្ញៈដ៏ប្រ
 សើរនេះផង តែងគប្បីកន្លះសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃ គល់ឈើ ភ្នំ
 រុក្ខភ្នំ ព្រៃសួសាន ព្រៃឆ្ងាយ ទីវាល គំនរចំបើង ។ កិច្ចការ លុះ
 ហួសពេលបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយភក្ត្រ ក៏អង្គុយពត់ភ្នែកគម្រង់
 កាយឲ្យត្រង់ គម្រល់ស្មារតីឲ្យមានមុខត្រោះច្រកកម្មង្គាន ។ កិច្ចការ
 ក៏លះបង់នូវអកិដ្ឋក្នុងលោកគឺបញ្ចបាទានក្នុង មានចិត្តប្រាសចាកអកិដ្ឋក
 ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកអកិដ្ឋក លះបង់នូវព្យាបាទនិងសេចក្តីប្រមូស្ត មាន
 ចិត្តមិនព្យាបាទ មានសេចក្តីអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ដល់សត្វមានជីវិត
 ទាំងអស់ ធ្វើចិត្តឲ្យបរិសុទ្ធចាកព្យាបាទនិងសេចក្តីប្រមូស្ត លះបង់ថ្មី—
 មិច្ឆៈ ជាអ្នកប្រាសចាកថ្មីមិច្ឆៈ មានសេចក្តីសំគាល់នូវពន្លឺ ជាអ្នក
 មានសតិនិងសម្បជញ្ញៈ ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកថ្មីមិច្ឆៈ លះបង់ទុកចិត្តកថៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ព័ន្ធសកំ

អនុទ្ធតោ វិហារតិ អដ្ឋង្គំ វេបសន្តចិត្តោ ឧទ្ធចក្កក្កហ្ម
 ចិត្តំ បរិសោធនតិ វិចិត្តិច្ឆំ បហាយ តិណ្ណាវិចិត្តិន្ទោ
 វិហារតិ អគម្ពកម្មី កុសលេសុ ធម្មេសុ វិចិត្តិច្ឆាយ
 ចិត្តំ បរិសោធនតិ ។

[២០] សោ វេមេ បញ្ច ជីវេណោ បហាយ
 ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុក្ខលីករេណ
 វិវិច្ឆេ កាមេហិ វិវិច្ឆេ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ
 សវិតារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្មដ្ឋ
 វិហារតិ ។ ឯវម្បី ភិក្ខុវេ សដេណោ ឧបក្កមោ
 ហោតិ សដេនំ បធានំ ។

[២១] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិតក្កិវិចារនំ
 វេបសមា អដ្ឋង្គំ សម្មសាធនំ ចេតសោ ឯកោធិការំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ឌសកៈ

ជាអ្នកមានចិត្តមិនវាយមាយ មានចិត្តស្ងប់ស្ងាត់ក្នុងសន្តានរបស់ខ្លួន ធ្វើ
 ចិត្តឲ្យស្ងាត់ចាកទុច្ចតក្តីចេះ លះបង់វិចិត្តិយា ជាអ្នកឆ្លងផុតចាកវិចិត្តិយា
 ហើយ មិនមានសេចក្តីឆ្លើងឆ្ងល់ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ធ្វើចិត្តឲ្យ
 ស្ងាត់ចាកវិចិត្តិយា ។

(២០) ភិក្ខុនោះលុះលះបង់នូវវិវាណៈទាំង ៨ នេះ ដែលជាឧបក្ក-
 លេសរបស់ចិត្ត ដែលធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យមានកម្លាំងថយហើយ ក៏ស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយចូលកាន់
 បឋមជ្ឈានដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ មានបីគំនិតសុខៈដែលកើតអំពី
 សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ក៏សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សេចក្តីប្រឹងប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាង
 នេះឯង ។

(២១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុរម្ងាប់នូវវិតក្កៈ
 នឹងវិចារៈ ហើយក៏ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតិកើតមានក្នុងសន្តាន
 នៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាគឺសត្វា មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក

ទេវទេវតាវិញ្ញាណ ទេវទេវតាវិញ្ញាណ ឈានបុគ្គល

អវិភង្គិ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ។ ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ
 សដលោ ឧបត្តមោ ហោតិ សដលំ បដានំ ។

(២២) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បីតិយា ច
 វិភង្គា ឧបេក្ខតោ ច វិហារតិ សតោ ច សម្មាសម្ពុទ្ធានោ
 សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អវិយា អា-
 ចិត្តន្តិ ឧបេក្ខតោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ។ ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ
 សដលោ ឧបត្តមោ ហោតិ សដលំ បដានំ ។

(២៣) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សុខស្ស ច
 បហាណ ទុក្ខស្ស ច បហាណ បុត្រោ សោមនស្ស-
 ទោមនស្សនំ អត្ថន្តំ អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិ-
 ចារិសុទ្ធិ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ។
 ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ សដលោ ឧបត្តមោ ហោតិ
 សដលំ បដានំ ។

ទេវទេវតា ទេវទេវតា ការចូលឈាន

មិនមានវិភាគៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតំណាងសុខៈដែលកើតអំពីសមាធិ
តិបបមជ្ឈាន ក៏សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
សេចក្តីប្រឹងប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាងនេះឯង ។

(២២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុនៀយណាយចាក
បីតំណាង ជាអ្នកប្រកបដោយទេវតាផង មានសតិសម្បជញ្ញៈទទួលសុខ
ដោយនាមកាយផង ក៏ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយ
តែងសរសើរថា បុគ្គលដែលបានតតិយជ្ឈាន មានចិត្តប្រកបដោយ
ទេវតា មានស្មារតីនៅជាសុខដូច្នេះ ក៏សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ៤ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រឹងប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមាន
ផល យ៉ាងនេះឯង ។

(២៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុលះបង់នូវ
សុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង អស់សោមនស្សនិងទោមនស្ស ក្នុងកាល
មុនផង ក៏ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ជាធម្មជាតិមានអារម្មណ៍មិនមែនទុក្ខ
មិនមែនសុខគឺទេវតា មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយទេវតា ក៏សម្រាន្ត
នៅដោយឥរិយាបថ ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រឹងប្រែង
មានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណសកំ

(២៤) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធន្ត
 បរិយោពានេ អនន្តរោ វិតត្ថបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
 កម្មជ័យេ បិតេ អនេកាប្បត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិជញ្ញាមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សតិ សេយ្យជីវំ ឯកម្យំ ជាតិ
 ទ្វេបំ ជាតិយោ តិស្សបំ ជាតិយោ ចតស្សបំ
 ជាតិយោ បញ្ចបំ ជាតិយោ ទសបំ ជាតិយោ វិសម្បំ
 ជាតិយោ តិសម្បំ ជាតិយោ ចត្តាឡីសម្បំ ជាតិយោ
 បញ្ញាសម្បំ ជាតិយោ ជាតិសតម្បំ ជាតិសហ-
 ស្សម្បំ ជាតិសតសហស្សម្បំ អនេកេបំ សំវដ្ត-
 កប្បំ អនេកេបំ វិវដ្តកប្បំ អនេកេបំ សំវដ្តវិវដ្ត-
 កប្បំ អម្បតាសី ឯវំនាមោ ឯវំតោត្តោ ឯវំវណ្ណោ
 ឯវំមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខត្ថប្បជីសំវេទី ឯវំមាយុបរិយន្តោ
 សោ តតោ ចុតោ អម្បត ឧទទាទី ត្រតា-
 នាសី ឯវំនាមោ ឯវំតោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំមាហារោ

សត្វបំបិទ មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

(២២) ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតាំងខាប់ខ្លួន បរិសុទ្ធ ផ្សេងៗ មិន
មានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកទុក្ខកិលេស មានសភាពជាចិត្តទិន្នក្ខរ
ដល់ការវិនិច្ឆ័យ ជាចិត្តនឹងធម៌ មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍យ៉ាងនេះ
ហើយ ភិក្ខុម្នាលផ្ទុះបង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីបុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ។
ភិក្ខុនោះ រលឹកឃើញនូវខន្ធដែលខ្លួនធ្លាប់ស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន ជា
ច្រើនប្រការ រលឹកឃើញនូវខន្ធនោះតើដូចម្តេចខ្លះ គឺរលឹកឃើញ ១ ជាតិ
២ ជាតិ ៣ ជាតិ ៤ ជាតិ ៥ ជាតិ ១០ ជាតិ ២០ ជាតិ ៣០ ជាតិ
៤០ ជាតិ ៥០ ជាតិ មួយរយជាតិ មួយពាន់ជាតិ មួយសែនជាតិក៏បាន
រលឹកឃើញនូវសំវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន នូវវិវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន សំ-
វដ្តវិវដ្តកប្ប ជាច្រើនក៏បាន ថា អាត្មាអញបានកើតក្នុងគព្វឯណោះ មាន
ឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអា-
ហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនឹងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹម
ប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្បុះចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុង
គព្វឯណោះ កាលដែលអាត្មាអញទៅកើតក្នុងគព្វនោះ មានឈ្មោះយ៉ាង
នេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ

ទេវទេវតា ទេវទេវតា ទេវទេវតា

ឯសុខុទ្ទក្ខប្បដិសំវេទី ឯសមាយុបរិយន្តោ សោ ភតោ
 ចុតោ និព្វបបន្នោតិ ។ នតិ សាការំ សុខុទ្ទសំ
 អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។ ឯវម្បី ភិក្ខុវេ
 សដលោ ឧបក្កមោ ហោតិ សដលំ បដានំ ។

[២៥] សោ ឯសុ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធ
 បរិយោនាតេ អនុវិណ្ឌោ វិតតុបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
 កម្មជ័យេ ហិតេ អនេកាប្បត្តេ សត្តានំ ចុតុបនា-
 តញ្ញាលាយ ចិត្តំ អភិជន្នាមេតិ ។ សោ និព្វេន
 ចក្កានា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធមានុសកេន សត្តេ បស្សតិ
 ចរមារេ ឧបបន្នមារេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណ
 ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មបតេ សត្តេ
 បដានាតិ នីមេ វត ភោន្តោ សត្តា កាយ-
 ទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា វចិទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា

ទេវហវ័ន្ត ទេវហស្ត ភាពនៃទ្រព្យ

បានទទួលសុខនឹងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មា
 អញច្បាស់ចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏បានមកកើតក្នុងភពនេះ ។ ភិក្ខុនោះ
 រលឹកឃើញនូវខ្លួនដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន ជាច្រើនប្រការ
 ព្រមទាំងអាការ គឺសម្បទានិកាហារជាដើម ព្រមទាំងទទួល គឺឈ្មោះ
 នឹងគោត្រ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រឹង
 ប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាងនេះឯង ។

(២៥) ភិក្ខុនោះ កាលបើមានចិត្តខាប់ខ្លួន បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិនមាន
 ទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកទុក្ខកិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់
 ការនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធីនី មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍យ៉ាងនេះហើយ
 ក៏តម្រង់ផ្លូវបង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីចូលបុគ្គលាណ (ការដឹងច្បាស់ដ៏សន្ធឹក)
 របស់សត្វទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះមានចក្ខុដ៏ចម្រើន បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុ
 ជាប់រលឹកនូវសុធម្មតា រមែងឃើញពួកសត្វដែលច្បាស់ដែលកើត ជាសត្វ
 ថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មាន
 គតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនដូច្នេះថា
 អើយ⁺ សត្វអម្បាលនេះប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវិច្ឆិច្ចរិត

មនោទុច្ចរិតេន សមញ្ញាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា
 មិច្ឆាធិដ្ឋកា មិច្ឆាធិដ្ឋកម្មសមាទាមា តេ កាយស្ស
 កេនា បរម្មរណា អនាយំ ទុក្ខតំ វិនាសំ និរយំ
 ឧបបញ្ញា វេទេវា បន កោញ្ញោ សុត្តា កាយសុចរិតេន
 សមញ្ញាគតា វេសុចរិតេន សមញ្ញាគតា មនោសុចរិតេន
 សមញ្ញាគតា អរិយានំ អនុបវាទកា សម្មាធិដ្ឋកា
 សម្មាធិដ្ឋកម្មសមាទាមា តេ កាយស្ស កេនា
 បរម្មរណា សុគតី សក្កំ លោកំ ឧបបញ្ញាតិ ។ វេទិ
 ទិព្វេន ចក្កេនា វិសុទ្ធិន អតីតក្លិនមាទុសកេន
 សត្តេ បសុតិ ចវមារេ ឧបបជ្ឈមារេ ហារេ
 បណ្ឌិតេ សុវណ្ណេ ទុទ្ធលោ សុគតេ ទុក្ខតេ
 យថាកម្មបតេ សត្តេ បដាទាតិ ។ ឯវម្យំ ភិក្ខុវេ
 សដលោ ឧបក្កិមោ ហោតិ សដលំ បដានំ ។

(២៦) ភោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិ-
 សុទ្ធិ បរិយោទានេ អនត្ថំ លោ វិតត្ថបក្កិលេសេ
 មុទុក្ខតេ កម្មនីយេ បិតេ អនេញ្ញប្បត្តេ អាសវា-
 នំ ឧយញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិនិច្ឆាមេតិ ។ ភោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ឌសកៈ

ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកមិនដឹងលក្ខណៈព្រះអរិយៈ ជាមិត្តទិដ្ឋិ
 ប្រកាន់អំពើជាមិត្តទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ
 ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក មួយទៀត សត្វអម្បាល
 នេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយ
 មនោសុចរិត ជាអ្នកមិនមិនដឹងលក្ខណៈព្រះអរិយៈ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់
 អំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅ
 កើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទៅលោក ។ ភិក្ខុនោះមានចក្ខុដូចជាទិព្វ បរិសុទ្ធ
 កន្លងបង់ចក្ខុជាបេសមនុស្សធម្មតា រមែងឃើញពួកសត្វដែលច្យុត ដែល
 កើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់
 មានឆតិល្អ មានឆតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាម
 កម្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
 ប្រឹងប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមានផល យ៉ាងនេះឯង ។

(២៦) ភិក្ខុនោះ កាលបើមានចិត្តខាប់ខ្ចួន បរិសុទ្ធ ផ្សេងផង មិន
 មានទិដ្ឋលក្ខណៈលេស ប្រាសចាកទុច្ចរិតលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់
 ការនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះ
 ហើយ ក៏តម្រង់ផ្តល់បង្ហាន់ចិត្តទៅ ដើម្បីសាសវត្ថុយញ្ញាណ ។ ភិក្ខុនោះ

ឥន្ទ ឥន្ទ្រ យថាភូតំ បដាបាតិ អយំ ឥន្ទ្រសមុទ-
 យោតិ យថាភូតំ បដាបាតិ អយំ ឥន្ទ្រនិរោធាតិ
 យថាភូតំ បដាបាតិ អយំ ឥន្ទ្រនិរោធាតិ
 បដិបទាតិ យថាភូតំ បដាបាតិ ឥមេ អាសវាតិ
 យថាភូតំ បដាបាតិ អយំ អាសវសមុទយោតិ
 យថាភូតំ បដាបាតិ អយំ អាសវនិរោធាតិ យថាភូតំ
 បដាបាតិ អយំ អាសវនិរោធាតិ បដិបទាតិ
 យថាភូតំ បដាបាតិ ។ ឥស្ស ឯវំ ជានតោ ឯវំ
 បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ភវាសវាបិ
 ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី
 វិមុត្តមិតិ ញ្ញាណំ ហោតិ វិណា ជាតិ វិសិតំ
 ព្រាហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ
 បដាបាតិ ។ ឯវំ ចោ ភិក្ខុវេ សដលោ ឧបត្តមោ
 ហោតិ សដលំ បដាបាតិ ។

ទេវទេហាវត្ថ ទេវទេហសូត្រ ភាពនៃអាសវិញ្ញញ្ញណ

ដឹងតាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ
 ដឹងតាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាបដិបទា
 ឲ្យបានដល់នូវសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងតាមពិតថា នេះជាអាសវៈ ដឹងតាម
 ពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់អាសវៈ ដឹងតាមពិតថា នេះជាបដិបទា
 ឲ្យបានដល់នូវសេចក្តីរលត់អាសវៈ ។ កាលបើភិក្ខុនោះដឹងយ៉ាងនេះ
 ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏រួចស្រឡះចាកកាមាសវៈផង ចិត្តរួចស្រឡះ
 ចាកភវៈផង ចិត្តរួចស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តរួចស្រឡះ
 ហើយ ប្រាជ្ញាក៏កើតឡើងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ភិក្ខុនោះក៏ដឹង
 ច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់
 គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនា-
 កិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រឹងប្រែងមានផល សេចក្តីព្យាយាមមាន
 ផល យ៉ាងនេះឯង ។

(២៧) ឯវំវាទី ភិក្ខុវេ តថាគតោ ឯវំវាទី

ភិក្ខុវេ តថាគតំ ទស សហជម្ពីកា ចាសំសង្ខារំ

អាគច្ឆន្តិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា បុព្វេ កតហេ-

តុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ អន្ធា ភិក្ខុវេ តថាគតោ

បុព្វេ សុកតកម្មការំ យំ ឯតរហំ ឯវុចា អនា-

សវា សុខា វេទនា វេទនតិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា

វស្សានិម្មានហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ អន្ធា

ភិក្ខុវេ តថាគតោ កន្ទកេន វស្សវេន និម្មិតោ

យំ ឯតរហំ ឯវុចា អនាសវា សុខា វេទនា

វេទនតិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្តា សង្កតិការហេតុ

សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ អន្ធា ភិក្ខុវេ តថាគតោ

កល្យាណសង្កតិកោ យំ ឯតរហំ ឯវុចា អនា-

សវា សុខា វេទនា វេទនតិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសក្កៈ

(២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះគម្ភាគតត្រៃវិភោគយ៉ាងនេះ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការ តែងមកកាន់
 ស្ថានដែលគប្បីសរសើរ ចំពោះព្រះគម្ភាគត ជាអ្នកពោលយ៉ាងនេះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វរាស្ត្រនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែកម្មដែល
 ខ្លួនបានធ្វើក្នុងកាលមុន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះគម្ភាគតជាអ្នកធ្វើអំពើ
 លក្ខណៈកាលមុនដោយពិត បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទទួលសុខវេទនា
 មិនមានអាសវៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បើពួកសត្វរាស្ត្រនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរ ភាគតែងឲ្យ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះគម្ភាគតគឺព្រះឥសូរដ៏ចម្រើនភាគតែងឲ្យដោយ
 ពិត បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទទួលសុខវេទនា មិនមានអាសវៈ មាន
 សភាពយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វរាស្ត្រនិងទុក្ខ
 ព្រោះហេតុតែសង្កត់និងការៈ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះគម្ភាគតមាន
 សង្កត់ដោយពិត បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទទួលសុខវេទនា មិន
 មានអាសវៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើ

ទេវហវ័ន្តស្វ ទេវហវ័ន្ត បាស័ស្ត្រាធម៌

សត្វា អភិជាតិហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ អន្តា
 ភិក្ខុវេ តថាគតោ កល្យាណភិជាតិកោ យំ
 ឯតរហិ ឯវុចា អនាសវំ សុខា វេទនា វេទនិ ។
 សចេ ភិក្ខុវេ សត្វា និដ្ឋធម្មបក្កមហេតុ សុខទុក្ខំ
 បដិសំវេទន្តិ អន្តា ភិក្ខុវេ តថាគតោ កល្យាណនិដ្ឋ-
 ធម្មបក្កមោ យំ ឯតរហិ ឯវុចា អនាសវំ សុខា
 វេទនា វេទនិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្វា បុព្វេ កតហេតុ
 សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ចាសំសោ តថាគតោ នោ
 ចេ សត្វា បុព្វេ កតហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេ-
 ទន្តិ ចាសំសោ តថាគតោ ។ សចេ ភិក្ខុវេ
 សត្វា វស្សនិម្មាណហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ
 ចាសំសោ តថាគតោ នោ ចេ សត្វា វស្សនិម្មា-
 ណហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ចាសំសោ តថា-
 គតោ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សត្វា សង្កតិភាវហេតុ
 សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ចាសំសោ តថាគតោ នោ
 ចេ សត្វា សង្កតិភាវហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំ-
 វេទន្តិ ចាសំសោ តថាគតោ ។ សចេ ភិក្ខុវេ

ទេវទេវតា ទេវទេវតាសូត្រ ការមកកាន់ស្ថានដែលគេធម្មសរសើរ

ពួកសត្វរាជសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិជាតិ ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ ព្រះ
 គង្គាគតមានអភិជាតិល្អដោយពិត បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទទួលសុខ-
 វេទនា មិនមានអាសវៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ
 បើពួកសត្វរាជសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសេចក្តីប្រឹងប្រែងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ
 ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ ព្រះគង្គាគត មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ
 ល្អដោយពិត បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទទួលសុខវេទនា មិនមាន
 អាសវៈ មានសភាពយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ បើពួកសត្វរាជ
 សុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែកម្មដែលខ្លួនធ្វើក្នុងកាលមុន ព្រះគង្គាគតក៏គួរ
 គេសរសើរបាន បើទុកជាពួកសត្វមិនរាជសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែកម្ម
 ដែលខ្លួនធ្វើក្នុងកាលមុនក៏ដោយ ព្រះគង្គាគតក៏គង្គាគតគេសរសើរបាន ១ ។
 ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ បើពួកសត្វរាជសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរ
 ភ្នាក់តែឲ្យ ព្រះគង្គាគតក៏គួរគេសរសើរបាន បើទុកជាពួកសត្វមិនរាជ
 សុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែព្រះឥសូរភ្នាក់តែឲ្យក៏ដោយ ព្រះគង្គាគត
 ក៏គង្គាគតគេសរសើរបាន ១ ។ ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ បើពួកសត្វរាជសុខ
 និងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសង្កត់និងការវៈ ព្រះគង្គាគតក៏គួរគេសរសើរបាន
 បើទុកជាពួកសត្វមិនរាជសុខនិងទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសង្កត់និងការវៈក៏ដោយ
 ព្រះគង្គាគត ក៏គង្គាគតគេសរសើរបាន ១ ។ ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ បើ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេហន្តរាសកំ

សត្វា អភិជាតិហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ចាសំសោ
 ភយាគតោ នោ ចេ សត្វា អភិជាតិហេតុ សុខទុក្ខំ
 បដិសំវេទន្តិ ចាសំសោ ភយាគតោ ។ សចេ ភិក្ខុវេ
 សត្វា ទិដ្ឋធម្មបក្កមហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ
 ចាសំសោ ភយាគតោ នោ ចេ សត្វា ទិដ្ឋធម្ម-
 បក្កមហេតុ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិ ចាសំសោ
 ភយាគតោ ។ ឯវំវាទី ភិក្ខុវេ ភយាគតោ ឯវំវាទី
 ភិក្ខុវេ ភយាគតំ វេមេ ទស សហធម្មីកា ចាសំ-
 សដ្ឋានំ អាគច្ឆន្តិតំ ។ វេទមហោច ភគវា អត្តមនា
 តេ ភិក្ខុ ភគវេតោ ភាសិតំ អភិនន្តិ ។

ទេវេហសុត្តំ បឋមំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្កៈ

ពួកសត្វវេស្សន៍ទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិជាតិ ព្រះគម្ពីរគតិគត្តរគេសរ-
សើរបាន បើទុកជាពួកសត្វមិនវេស្សន៍ទុក្ខ ព្រោះហេតុតែអភិជាតិក៏
ដោយ ព្រះគម្ពីរគតិគត្តរគេសរសើរបាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួក
សត្វវេស្សន៍ទុក្ខ ព្រោះហេតុតែសេចក្តីប្រឹងប្រែងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ព្រះ
គម្ពីរគតិគត្តរគេសរសើរបាន បើទុកជាពួកសត្វមិនវេស្សន៍ទុក្ខ ព្រោះ
ហេតុតែសេចក្តីប្រឹងប្រែង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះក៏ដោយ ព្រះគម្ពីរគតិគត្តរគេ
សរសើរបាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះគម្ពីរគតិគត្តរគេសរសើរ
នេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យប្រកបដោយហេតុ ១០ ប្រការនេះឯង
តែងមកកាន់ស្ថានដែលគេគប្បីសរសើរ ចំពោះព្រះគម្ពីរគតិគត្តរគេសរសើរ
យ៉ាងនេះ ។ លុះព្រះមានបុណ្យបានសំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុ
ទាំងនោះ ជាអ្នកមានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះ
មានបុណ្យ ។

ចប់ ទេវហស្តត្រ ទី ១ ។

ទុតិយំ បញ្ចត្តយសុត្តំ

(២៨) ឯវុច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កគវា

សាវត្ថយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស

អារាមេ ។ តត្រត ខោ កគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ

ភិក្ខុវោតិ ។ កទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កគវតោ

បច្ឆស្ស្សសំ ។

(២៩) កគវា ឯតទវោច សន្តិ ភិក្ខុវេ ឯកេ

សមណាញាណា អបរន្តកប្បិកា អបរន្តាដុទ្ធិដ្ឋនោ

អបរន្តំ អារត្តំ អនេកវិហិតានិ អធិម្មតិបទានិ

អភិវទន្តិ ។ សញ្ញា អត្តា ហោតិ អរោគោ

បរម្មរណាតិ ឥន្ទ្រេកេ អភិវទន្តិ ។ អសញ្ញា អត្តា

ហោតិ អរោគោ បរម្មរណាតិ ឥន្ទ្រេកេ អភិវទន្តិ ។

បញ្ចត្តយសូត្រ ទី ២

(២៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម្មយម្ហយ ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុង
សាវត្ថី ។ កាលព្រះមានព្រះភាគគង់នៅក្នុងវត្តនោះ បានត្រាស់ហៅ
ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលតបព្រះ
ពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(២៩) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ជាអ្នកកំណត់នូវខន្ធជាចំណែក
ខាងមុខ (ខន្ធក្នុងអនាគត) មានសេចក្តីយល់ឃើញ នូវខន្ធជាចំណែក
ខាងមុខ ប្រាព្វខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ហើយសំដែងនូវចំណែក
នៃទិដ្ឋិច្រើនប្រការ ។ គឺសមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា
អត្តា (ខ្លួន) កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥត
មានពេក ១ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តា
កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានពេក ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណសកំ

នេវសញ្ញំ ចាសញ្ញំ អត្តា ហោតិ អរោតោ បរម្មរណាតិ

ឥន្ទ្រេកេ អភិវទន្តិ ។ សតោ វា បន សត្តស្ស

ឧច្ឆេទំ វិនាសំ វិភវំ បញ្ញាបេន្តិ ។ ទិដ្ឋធម្មនិព្វានំ

វា បនេកេ អភិវទន្តិ ។ ឥតិ សន្តំ វា អត្តានំ

បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា ។ សតោ វា បន

សត្តស្ស ឧច្ឆេទំ វិនាសំ វិភវំ បញ្ញាបេន្តិ ។

ទិដ្ឋធម្មនិព្វានំ វា បនេកេ អភិវទន្តិ ។ ឥតិ ឥហានិ

បញ្ច ហត្ថា ភីណិ ហោន្តិ ភីណិ ហត្ថា បញ្ច

ហោន្តិ ។ អយមុទ្កេសោ បញ្ចត្តយស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ឌសកៈ

សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តាកាលស្លាប់ទៅហើយ
 ជាសកាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមាន
 រោគ ១ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ បញ្ចក្កនូវការដាច់ស្បូវ នូវសេចក្តី
 វិនាស នូវការមិនកើតទៀត របស់សត្វដែលមាននៅ ១ ។ មួយទៀត
 សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយថា ព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ (រួមជា
 ៥ ពួក) ។ តែបើបំប្រញាមកវិញ (មានត្រឹម ៣ ពួក) គឺសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ បញ្ចក្កអត្តាដែលមាននៅ កាលស្លាប់ទៅហើយ មិន
 មានរោគ^(១) ១ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ បញ្ចក្កនូវការដាច់ស្បូវ នូវ
 សេចក្តីវិនាស នូវការមិនកើតទៀត របស់សត្វ ដែលមាននៅ ១ ។
 សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយថា ព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។
 ទិដ្ឋិទាំងនេះ មាន ៥ ប្រការ រួមមកជា ៣ ប្រការ ឬមាន ៣ ប្រការ
 វិញទៅជា ៥ ប្រការវិញ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ នេះជាឧទ្ទេស
 នៃប្រជុំទិដ្ឋិ ៥ ប្រការ ឬ ៣ ប្រការ ។

១ ទិដ្ឋិ ៣ យ៉ាងខាងលើមក យល់ឃើញថា អត្តាមានសញ្ញា ១ អត្តាមិនមានសញ្ញា ១
 អត្តាមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ១ ទាំង ៣ នេះរាប់ទុកថាតែ ១ វិញ
 ព្រោះមានសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវគ្នា ប្លែកគ្នាខ្លះតែត្រង់សញ្ញាប៉ុណ្ណោះ ។

[៣០] តន្ត្រី ភិក្ខុវេ យេ តេ សមណ្ឌាញ្ញធាណា
 សញ្ញា^(១) អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា រូបំ^(២)
 វា តេ គោត្តោ សមណ្ឌាញ្ញធាណា សញ្ញា អត្តានំ
 បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា អរូបំ វា តេ គោត្តោ
 សមណ្ឌាញ្ញធាណា សញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ
 បរម្មរណា រូបិញ្ច អរូបិញ្ច^(៣) វា តេ គោត្តោ សម-
 ណ្ឌាញ្ញធាណា សញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរ-
 ណា ដេវរូបំ ធារូបំ វា តេ គោត្តោ សមណ្ឌាញ្ញធាណា
 សញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា ឯកត្ត-
 សញ្ញា វា តេ គោត្តោ សមណ្ឌាញ្ញធាណា សញ្ញា អត្តានំ
 បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា ធានត្តសញ្ញា វា តេ
 គោត្តោ សមណ្ឌាញ្ញធាណា សញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ

ទេវទេវត្ត បញ្ចក្ខយសូត្រ ការបញ្ញត្តិអត្ថ

(៣០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ញត្តថា អត្តាកាលស្លាប់ទៅហើយ
 ជាសកាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំង
 នោះ តែងបញ្ញត្តអត្តា ដែលមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជា
 សកាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំង
 នោះ តែងបញ្ញត្តអត្តាដែលមិនមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជា
 សកាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំង
 នោះ តែងបញ្ញត្តអត្តាដែលមានរូបទាំងមិនមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅ
 ហើយ ជាសកាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍
 ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តអត្តាដែលមានរូបក៏មិនមែន មិនមានរូបក៏
 មិនមែនថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសកាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមាន
 រោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តអត្តាដែលមាន
 សញ្ញាដូចគ្នាថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសកាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥត
 មានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តអត្តាដែល
 មានសញ្ញាផ្សេងគ្នាថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសកាវៈមានសញ្ញា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពណ្ណសកំ

អរោគំ បរម្មរណា បរិត្តសញ្ញំ វា តេ គោន្តោ
 សមណ្ឌាញ្ញណា សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ
 បរម្មរណា អប្បមាណសញ្ញំ វា តេ គោន្តោ សម-
 ណ្ឌាញ្ញណា សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ
 បរម្មរណា ឯតំ វា បនេតេសំ ឧបាតិវត្តតំ វិញ្ញា-
 ណាភសិណមេកេ អភិវទន្តំ អប្បមាណំ អនេញ្ចំ^(១) ។

តយំទំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ បដាធានិ យេ ខោ តេ

គោន្តោ សមណ្ឌាញ្ញណា សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញា-

បេន្តំ អរោគំ បរម្មរណា រូបំ វា តេ គោន្តោ សម-

ណ្ឌាញ្ញណា សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ

បរម្មរណា អរូបំ វា តេ គោន្តោ សមណ្ឌាញ្ញណា

សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ បរម្មរណា រូបិញ្ច

អរូបិញ្ច វា តេ គោន្តោ សមណ្ឌាញ្ញណា

សញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ បរម្មរណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្កន្ធសកៈ

ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ចត្ត
អត្តាដែលមានសញ្ញាតិថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមាន
សញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ
តែងបញ្ចត្តអត្តា ដែលមានសញ្ញាៈកប្រមាណមិនបានថា កាលស្លាប់ទៅ
ហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ មួយទៀត សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ សំដែងនូវវិញ្ញាណកសិណ របស់សមណព្រាហ្មណ៍
ទាំង^១នេះ ដែលជាអ្នកកន្លងនូវសញ្ញាខាងលើទាំង ៧^២នេះថា មិនមានប្រ-
មាណ មិនញាប់ញ័រខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតស្គាល់ច្បាស់
នូវដំណើរនោះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនណា បញ្ចត្តថា អត្តា
កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សម-
ណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ចត្តអត្តា ដែលមានរូបថា កាល
ស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ចត្តអត្តាដែលមិនមានរូបថា កាល
ស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ចត្តអត្តាដែលមានរូបនិងមិនមានរូប
ថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ

ជេវប្ប ជារប្ប វា តេ គោត្តោ សមណ្ឌិតាហ្មណ
 សញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា
 ឯកត្ថសញ្ញា វា តេ គោត្តោ សមណ្ឌិតាហ្មណ
 សញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា
 ធានត្ថសញ្ញា វា តេ គោត្តោ សមណ្ឌិតាហ្មណ
 សញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា
 បរត្ថសញ្ញា វា តេ គោត្តោ សមណ្ឌិតាហ្មណ
 សញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា
 អប្បមាណសញ្ញា វា តេ គោត្តោ សមណ្ឌិតាហ្មណ
 សញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា
 យា វា បនេតាសំ^(១) សញ្ញានំ បរិសុទ្ធា បរមា
 អត្តា អនុត្តរិយា អក្ខយតិ យទិ រូបសញ្ញានំ
 យទិ អរូបសញ្ញានំ យទិ ឯកត្ថសញ្ញានំ យទិ
 ធានត្ថសញ្ញានំ នត្តំ តិក្ខិតំ អាតិក្ខញ្ញាយនន-
 មេតេ អភិវេន្តិ អប្បមាណំ អនេត្តំ តយទិ

ទេវទេវវិញ្ញាណ បញ្ចក្ខយសុត្រ ការបញ្ញត្តិអត្ត

សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្តាដែលមានរូបក៏មិន
 មែន មិនមានរូបក៏មិនមែនថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមាន
 សញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែង
 បញ្ញត្តិអត្តា ដែលមានសញ្ញាដូចគ្នាថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈ
 មានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ
 តែងបញ្ញត្តិអត្តា ដែលមានសញ្ញាផ្សេងគ្នាថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 ទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្តា ដែលមានសញ្ញាតិចថា កាលស្លាប់ទៅ
 ហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍
 ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្តា ដែលមានសញ្ញារកប្រមាណមិនបាន
 ថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ
 មួយទៀត បណ្តាសញ្ញាទាំងនោះ ទោះជាបុរសញ្ញា អរូបសញ្ញា ក៏
 សញ្ញាដូចគ្នាក៏ សញ្ញាផ្សេងគ្នាក៏ សញ្ញាណា ដែលរាប់ថាបរិសុទ្ធ
 ខ្ពង់ខ្ពស់ប្រសើរថ្លៃថ្នូរ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះសំដែង (នូវសញ្ញានោះ)
 គឺភាគពញាយតនសញ្ញា ដែលបរិកម្មថា អ្វីក៏ច្បាស់មិនមាន ថាជា
 សញ្ញាមិនមានប្រមាណ មិនញាប់ញ័រ តែសញ្ញា (ទាំងអស់) នោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបស្សសកំ

សង្ខតំ ធុទ្ធហិកំ អត្ថំ ខោ បន សង្ខារំ និរោ-
 ជោ អត្ថេតន្តំ ឥតិ វិនិច្ឆា តស្ស និស្សរណានុស្សរិ
 តថាគតោ តទុច្ចាតិវត្ថោ ។

(៣០) ត្រួត ភិក្ខុវេ យេ តេ សមណាព្រាហ្មណា
 អសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ បរម្មរណា រូបំ វា តេ
 គោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា អសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ
 អរោគំ បរម្មរណា អរូបំ វា តេ គោន្តោ សមណាព្រា-
 ហ្មណា អសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ បរម្មរណា
 រូបំ អរូបំ វា តេ គោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា
 អសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ បរម្មរណា នេវរូបំ
 នារូបំ វា តេ គោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា អសញ្ញំ
 អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោគំ បរម្មរណា ។ ត្រួត ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

ជាសង្ខតធម៌ គឺមានបឋមប្រជុំភាគតែង ជារបស់ត្រាតត្រាត ចំណែក
ខាងការរលត់នៃសង្ខារទាំងឡាយមានពិត ព្រះនិព្វានក៏មានពិត លុះ
ព្រះភថាគតបានដឹងច្បាស់ដូច្នេះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការរលាស់ចេញ
នូវសង្ខតធម៌នោះ កន្លងនូវសង្ខតធម៌នោះ ។

(៣១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
នោះ សមណព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ញត្តថា អត្តកាលស្លាប់ទៅហើយ
ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
ទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តអត្តា ដែលមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ
ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍
ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តអត្តា ដែលមិនមានរូបថា កាលស្លាប់
ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តអត្តា ដែលមានរូបនិងមិនមាន
រូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមាន
រោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្ត អត្តាដែល
មានរូបក៏មិនមែន មិនមានរូបក៏មិនមែនថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជា
សភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ទេវហវ័ន្តស្ស បព្ពត្តយសុត្តេ អត្ថប្បញ្ញត្តិកាវ

យេ តេ សមណ្ឌាញាហ្មណា អសញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ
អរោតំ បរម្មរណា តេសមេតេ^(១) បដិក្កោសន្តិ

តំ កិស្សុ ហេតុ សញ្ញា ហេតោ សញ្ញា គណ្ណា
សញ្ញា សល្លំ ឯតំ សន្តំ ឯតំ^(២) បណ្ឌិតំ យទិទំ

អសញ្ញា ។ តយេទំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ បជាបាតិ

យេ ខោ តេ គោន្តោ សមណ្ឌាញាហ្មណា អសញ្ញា
អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា រូបំ វា តេ

គោន្តោ សមណ្ឌាញាហ្មណា អសញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ

អរោតំ បរម្មរណា អរូបំ វា តេ គោន្តោ សមណ្ឌាញា-

ណា អសញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា

រូបំ អរូបំ វា តេ គោន្តោ សមណ្ឌាញាហ្មណា

អសញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា

ទេវវេទ បញ្ចក្ខយសូត្រ ការបញ្ញត្តិអត្ថ

បណ្ណាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ញត្តិ
 ថា អត្តកាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ
 សមណព្រាហ្មណ៍ពួកនេះបដិសេធ (ពាក្យ) របស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 នោះ ដំណើរនោះគឺព្រោះហេតុអ្វី (ព្រោះ) សញ្ញាជារោគ សញ្ញាជា
 បូស សញ្ញាជាព្រួញ ឯដំណើរដែលមិនមានសញ្ញានេះ ទើបជាធម្មជាតិ
 ស្លាប់ ជាធម្មជាតិថ្លថ្ល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគតដឹងច្បាស់នូវ
 ដំណើរនោះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនណា បញ្ញត្តិថា អត្តកាល
 ស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្តាដែលមានរូបថា កាលស្លាប់
 ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្តាដែលមិនមានរូបថា កាល
 ស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្តាដែលមានរូបនិងមិនមានរូប
 ថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

នេវរូបំ នារូបំ វា តេ គោត្តោ សមណ្ឌោបាសិកោ

អសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណោ យោ

ហិ គោចិ ភិក្ខុវេ សមណោ វា រូបាបាសិកោ វា

ឯវំ វិទេវេវ អហមញ្ញត រូបា អញ្ញត វេទនាយ

អញ្ញត សញ្ញាយ អញ្ញត សង្ខារេហិ អញ្ញត

វិញ្ញាណោ^(១) អាគតំ វា គតំ វា ចុតំ វា ឧប្បត្តំ វា

វិជ្ជំ វា វិវិជ្ជំ វា វេចុល្លំ វា បញ្ញាបេស្សាមិតំ

នេតំ ហំនំ វិជ្ជតំ តយេនំ សង្ខតំ ឱទ្ធាវតំ អត្ថំ

ខោ បន សង្ខារានំ និរោធា អត្តេន្តំ វតំ វិទិត្វា

តស្ស និស្សរណានស្សវំ តថាគតោ តទុច្ចាតវត្ថោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ឌសកៈ

សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ចក្កអត្តា ដែលមានរូបកម៌មិន
 មែន មិនមានរូបកម៌មិនមែនថា កាលស្លាប់ទៅហើយជាសភាវៈមិនមាន
 សញ្ញា ទាំងឥតមានរោគខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែបើបុគ្គលណា
 មួយ ជាសមណៈព្រាហ្មណ៍ និយាយយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញប៉េវៀវ
 ចាករូប វៀវចាកវេទនា វៀវចាកសញ្ញា វៀវចាកសង្ខារទាំងឡាយ
 វៀវចាកវិញ្ញាណចេញហើយ នឹងដឹងខ្លួនដំណើរជាទីមក (ចាប់បដិសន្ធិ)
 ឬដំណើរជាទីទៅ ការច្បុកច្បការកើតឡើងឬការចម្រើនឡើង ការលូត
 លាស់ឬធំឡើងទុក ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ (ព្រោះ)
 ការដែលមិនមានសញ្ញានោះ ជាសង្ខតធម៌ ជាបស់គ្រោតគ្រោត ចំណែក
 ខាងការលក់ទៅនៃសង្ខារទាំងឡាយមានពិត ព្រះនិព្វានន្តុះក៏មានពិត
 លុះព្រះគម្ភាគត ដឹងច្បាស់ដូច្នេះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការលាស់ចេញ
 នូវសង្ខតធម៌នោះ កន្លងនូវសង្ខតធម៌នោះ ។

ទេវតាវង្ស បញ្ចក្ខយសុត្តេ អនុប្បញ្ញត្តិកា

(៣២) តត្រត ភិក្ខុវេ យេ តេ សមណ-
 ព្រាហ្មណា នេវសញ្ញី ធាសញ្ញី អត្តានំ បញ្ញា-
 បេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា រូបី វា តេ កោន្តោ
 សមណ្ឌព្រាហ្មណា នេវសញ្ញី ធាសញ្ញី អត្តានំ
 បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា អរូបី វា តេ កោន្តោ
 សមណ្ឌព្រាហ្មណា នេវសញ្ញី ធាសញ្ញី អត្តានំ
 បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា រូបី អរូបី វា
 តេ កោន្តោ សមណ្ឌព្រាហ្មណា នេវសញ្ញី ធាសញ្ញី
 អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា នេវរូបី
 ធារូបី វា តេ កោន្តោ សមណ្ឌព្រាហ្មណា
 នេវសញ្ញី ធាសញ្ញី អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ
 បរម្មរណា ។ តត្រត ភិក្ខុវេ យេ តេ សមណ្ឌព្រាហ្ម-
 ណា សញ្ញី អត្តានំ បញ្ញាបេន្តំ អរោតំ បរម្មរណា

ទេវហេតុ បញ្ចុយបុត្រ ការបញ្ញត្តិអត្ត

(៣២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ញត្តថា អត្តាកាលស្លាប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមាន
 រោគ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តអត្តាដែលមាន
 រូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមាន
 សញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំង
 នោះ តែងបញ្ញត្តអត្តា ដែលមិនមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគ
 ខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តអត្តាដែលមានរូប
 និងមិនមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាក៏មិន
 មែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍
 ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តអត្តាដែលមានរូបក៏មិនមែន មិនមានរូប
 ក៏មិនមែនថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន
 មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ញត្តថា
 អត្តាកាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្កន្តសកំ

តេសមេតេ បដិក្កោសន្តិ យេបិ តេ គោន្តោ សម-
 ណាព្រាហ្មណា អសញ្ញំ អត្ថានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោគំ
 បរម្មរណា តេសមេតេ បដិក្កោសន្តិ តំ តិស្ស
 ហេតុ សញ្ញា រោតោ សញ្ញា តណ្ហោ សញ្ញា
 សន្តំ អសញ្ញា សម្មាសោ ឯតំ សន្តំ ឯតំ
 បណ្ឌិតំ យនិទំ នេសញ្ញាធាសញ្ញាតិ ។ តយនិទំ
 ភិក្ខុវេ តថាគតោ អភិដាធាតំ យេ ខោ
 តេ គោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា នេសញ្ញំ ធា-
 សញ្ញំ អត្ថានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោគំ បរម្មរណា រូបំ
 វា តេ គោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា នេសញ្ញំ
 ធាសញ្ញំ អត្ថានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោគំ បរម្មរណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

សមណព្រាហ្មណ៍ពួកនេះបដិសេធ (ពាក្យ) របស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ទោះបីពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដឹងចម្រើនណា បញ្ញត្តថា អត្តាកាល
 ស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ពួកនេះ ក៏បដិសេធ (ពាក្យ) របស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះដែរ ដំណើរនោះគឺព្រោះហេតុអ្វី (ព្រោះ) សញ្ញា ជា រោគ
 សញ្ញាជាបួស សញ្ញាជាព្រួញ ការមិនមានសញ្ញាប្រកបដោយមោហៈ
 ដំណើរដែលមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន⁺ ទើប
 ជាធម្មជាតិស្ងប់ ជាធម្មជាតិថ្លថ្លា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគត
 ដឹងច្បាស់នូវដំណើរនោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ដឹងចម្រើនណា បញ្ញត្តអត្តា
 ថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមាន
 សញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគ សមណព្រាហ្មណ៍ដឹងចម្រើនទាំង
 នោះ តែតែបញ្ញត្តអត្តាដែលមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈ
 មានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគខ្លះ

ទេវតាវង្ស បញ្ចក្ខយសុត្តេ អត្ថប្បញ្ញត្តិកថា

អរ្យ វ តេ គោត្តោ សមណ្ឌក្ខញ្ញណា នេវសញ្ញា
 ធាសញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា
 រូបិត្តា អរូបិត្តា វ តេ គោត្តោ សមណ្ឌក្ខញ្ញណា
 នេវសញ្ញា ធាសញ្ញា អត្តានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ
 បរម្មរណា នេវរូបី ធារូបី វ តេ គោត្តោ
 សមណ្ឌក្ខញ្ញណា នេវសញ្ញា ធាសញ្ញា អត្តានំ
 បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា យេ ហិ គោចិ
 ភិក្ខុវេ សមណា វ ក្ខញ្ញណា វ និដ្ឋសុតមុត-
 វិញ្ញាតត្ថសង្ខារមត្តេន^(១) ឯតស្ស អាយតនស្ស ឧប-
 សម្មនំ បញ្ញាបេន្តិ ឲ្យសនំ ហេតំ ភិក្ខុវេ អក្កាយតិ
 ឯតស្ស អាយតនស្ស ឧបសម្មនាយ ន ហេតំ
 ភិក្ខុវេ អាយតនំ សង្ខារសមាបត្តិបត្តត្ថមក្កាយតិ

ទេវហេតុ បញ្ចក្កយសូត្រ ការបញ្ញត្តិអត្ថ

សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្ថាដែលមិនមានរូបថា
 កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញា
 ក៏មិនមែន ទាំងឥតមានរោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ
 តែងបញ្ញត្តិអត្ថាដែលមានរូបនិងមិនមានរូបថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមាន
 រោគខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ តែងបញ្ញត្តិអត្ថាដែល
 មានរូបក៏មិនមែន មិនមានរូបក៏មិនមែនថា កាលស្លាប់ទៅហើយ ជា
 សភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ទាំងឥតមាន
 រោគខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែបើបុគ្គលណាមួយ ជាសមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ បញ្ញត្តនូវការបាននូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈនុ៎ះ ដោយ
 ត្រឹមតែសង្ខារដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយការឃើញ ការឮ ការប៉ះពាល់
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបាននូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈនោះ ប្រាកដ
 ជាវិនាសទៅវិញដោយពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថានេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយគនៈនោះ មិនប្រាកដថាត្រូវបានដោយសង្ខារសមាបត្តិឡើយ

សក្កន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

សម្ពាទ្ធិសេសសមាបត្តិបត្តព្វមេតំ ភិក្ខុវេ អាយតន-

មក្កាយតិ ។ តយំទំ សង្ខតំ ឌីន្ទ្រវិកំ អត្ថំ ខេ

បន សម្ពាទំ និរោធា អត្ថតន្តំ វេតិ វិទិត្យា

តស្ស និស្សរណនិស្សរំ តថាគតោ តទុច្ចាតវត្ថោ ។

(៣ ៣) ត្រួត ភិក្ខុវេ យេ តេ សមណ្ឌពាហ្មណា

សតោ សត្តស្ស ឡង្គេនំ វិជាសំ វិភវំ បញ្ញាបេន្តិ

ត្រួត ភិក្ខុវេ យេ តេ សមណ្ឌពាហ្មណា សញ្ញំ

អត្ថានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា តេសមេតេ

បដិក្កោសន្តំ យេបិ តេ កោត្តោ សមណ្ឌពាហ្មណា

អសញ្ញំ អត្ថានំ បញ្ញាបេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្តសកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈនេះ⁺ ប្រាកដជាត្រូវបាន
 ដោយសង្ខារវេសេសសមាបត្តិ ។ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈនោះ ជា
 សង្ខតធម៌ដ៏គ្រោតគ្រោត ចំណែកខាងការរលត់ទៅនៃសង្ខារទាំងឡាយ
 មានពិត ព្រះនិព្វាននេះ⁺ក៏មានពិត លុះព្រះគថាគតបានដឹងច្បាស់ដូច្នេះ
 ហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការរលាស់ចេញនូវសង្ខតធម៌នោះ កន្លងនូវ
 សង្ខតធម៌នោះ ។

(៣៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ចត្តនូវការជាប់សូន្យ នូវសេចក្តី
 វិនាស នូវការមិនកើតទៀត របស់ដែលមាននៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ចត្ត
 ថា អត្តាកាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញា ទាំងឥតមាន
 រោគ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកនេះបដិសេធ (ពាក្យ) របស់សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនណា ក្តី បញ្ចត្តថា
 អត្តាកាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមិនមានសញ្ញា ទាំងឥតមានរោគ

តេសមេតេ បដិក្កោសន្តិ យេបិ តេ កោន្តោ សម-
 ណ្យាតាហ្មណា ទេវសញ្ញំ ធាសញ្ញំ អត្តានំ បញ្ញា-
 បេន្តិ អរោតំ បរម្មរណា តេសមេតេ បដិក្កោសន្តិ តំ
 កិស្ស ហេតុ សទ្ធិបិមេ កោន្តោ សមណ្យាតាហ្មណា
 ឧទ្ធិំ បរមសន្តិ អាសត្តិយេវ^(១) អភិវេន្តិ ឥតិ
 បេច្ច កវិស្សាម ឥតិ បេច្ច កវិស្សាមាតិ ។
 សេយ្យថាបិ ធាម វណិជស្ស វណិជ្ជាយ កច្ចតោ
 ឯវំ ហោតិ ឥតោ មេ ឥនំ កវិស្សតិ ឥមំធា
 ឥនំ លច្ឆាមីតិ ឯវមេវ ខោ មេ^(២) កោន្តោ
 សមណ្យាតាហ្មណា វណិជ្ជបមំ មញ្ញោ បដិក្កន្តិ ឥតិ
 បេច្ច កវិស្សាម ឥតិ បេច្ច កវិស្សាមាតិ ។

១ ឧ. សក អាសត្តិយេវ ។ ម. បរិ អាសត្តិយេវ ។ ២ ឧ. ឯវមេវមេ ។ ម. ឯវមេតេ ។

ទេវទេវតា បញ្ចកាយសូត្រ ឧបមាដោយពាណិជ្ជ

សមណព្រាហ្មណ៍ពួកនេះបដិសេធ (ពាក្យ) របស់សមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចម្រើនណាស់ បញ្ជាក់ថា អត្តា
 កាលស្លាប់ទៅហើយ ជាសភាវៈមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញា
 ក៏មិនមែន ទាំងមិនមានរោគ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកនេះបដិសេធ (ពាក្យ)
 របស់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដំណើរនោះតើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះ
 ថា សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន ទាំងអស់នេះ តែងប្រកាន់និយាយថា
 មានសញ្ញាក្នុងអនាគត តែងពោលនូវការជាប់ចំពាក់ គឺភណ្ឌតែមួយ
 យ៉ាងថា យើងទាំងឡាយ នឹងកើតក្នុងលោកខាងមុខដោយអាការដូច្នេះ
 យើងទាំងឡាយ នឹងកើតក្នុងលោកខាងមុខដោយអាការដូច្នេះ ។ ឈ្មួញ
 កាលចេញទៅដើម្បីដូញប្រៃ តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា វត្ថុនេះ
 នឹងមានដល់អញ ដោយសារហេតុនេះ អញនឹងបានវត្ថុនេះ ដោយសារ
 ហេតុនេះ សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណា សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 ទាំងនេះ ប្រហែលគ្នានឹងឈ្មួញ រមែងប៉ុនប៉ងថា យើងទាំងឡាយ
 នឹងកើតក្នុងលោកខាងមុខដោយអាការដូច្នេះ យើងទាំងឡាយ នឹងកើត
 ក្នុងលោកខាងមុខដោយអាការដូច្នេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

តយំទំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ អភិជាតោតិ យេ តេ^(១)

កោនោ សមណាព្រាហ្មណា សតោ សត្តស្ស

ឡឆ្មេងំ វិបាសំ វិករំ បញ្ញាបេន្នំ តេ សក្កាយភយា

សក្កាយបរិជេតុថា សក្កាយញ្ញោ អនុបរិដាវន្នំ

អនុបរិវត្តន្នំ ។ សេយ្យតាបិ នាម សា កន្ទុលតនោ^(២)

នឡេ ឥម្ហេ វា ទីលេ វា ឧបនិពនោ^(៣) តមេវ

ឥម្ហំ វា ទីលំ វា អនុបរិដាវតិ អនុបរិវត្តតិ វេរមេវមេ

កោនោ សមណាព្រាហ្មណា សក្កាយភយា សក្កាយ-

បរិជេតុថា សក្កាយញ្ញោ អនុបរិដាវន្នំ អនុបរិវត្តន្នំ ។

តយំទំ សង្ខតំ ឡឡាវតំ អត្ថំ ខោ បន សង្ខារាទំ

និរោធា អត្ថតន្នំ វេតិ វិនិច្ឆា តស្ស និស្សរណានុស្សរំ

តថាគតោ តនុបាតិវត្តោ ។

១ ឧ. ម. យេ ខោ តេ ។ ២ ឧ. កន្ទុលពនោ ។ ម. កន្ទុលពនោ ។ ៣ ឧ. ឧបនិពនោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិស្សស្ថានៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតដឹងច្បាស់នូវដំណើរនេះថា ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនណា បញ្ចក្ខន្ធរូសេចក្តីដាច់ស្តេច នូវសេចក្តីវិនាស
 នូវការមិនកើតឡើងទៀត របស់សត្វដែលមាននៅ សមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ជាអ្នកមានភ័យព្រោះសក្កាយ^(១) ឆ្លើមរមើមសក្កាយ តែង
 ស្ទុះត្រឡប់ទៅរកសក្កាយវិញដដែល ។ សុខជាប់ចំណងដងដោយ^(២)
 ដែលគេចង់ភ្ជាប់នឹងសសរ ឬនឹងបង្គោល តែងស្ទុះវិលវិលវិញសសរ ឬ
 បង្គោលនោះឯង សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាងណា សមណព្រាហ្មណ៍
 ដ៏ចម្រើនទាំងនេះ ជាអ្នកមានភ័យព្រោះសក្កាយ ឆ្លើមរមើមសក្កាយ
 តែងស្ទុះត្រឡប់ទៅរកសក្កាយវិញដដែល ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះ
 ឯង ។ ទិដ្ឋិនោះជាសង្ខតធម៌ដ៏គ្រោតគ្រោត ចំណែកខាងការរលត់ទៅ
 នៃសង្ខារទាំងឡាយមានពិត ព្រះនិព្វាននេះក៏មានពិត លុះព្រះគេថាគត
 ដឹងច្បាស់ដូច្នេះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការរលាស់ចេញនូវសង្ខតធម៌នោះ
 កន្លងនូវសង្ខតធម៌នោះ ។

១ ពាក្យថា សក្កាយ សំដៅយកនុ៎ះប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣ ។ អដ្ឋិកថា ។ ២ ចំណងនេះ
 គេយកឈើឬឫស្សីចងបន្តពាក់ឆែកចុះទៅភ្ជាប់នឹងបង្គោលឬសសរ កុំឲ្យវាខាំខូច អ្នកស្រុកខ្លះ
 ហៅឯងដោយ ខ្លះហៅឈើបង្គាំង ។

(៣២) យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា អបរាគ្គកប្បិកា អបរាគ្គានុទិដ្ឋិទោ
 អបរាគ្គំ អារាហ្មំ អនេកវិហិតានិ អធិមុត្តបទានិ អភិវទន្តិ
 សទ្ធោ តេ វេទានេវ បញ្ចាយតហានិ អភិវទន្តិ
 ឯតេសំ វេ អញ្ញាតំ ។ សន្និ ភិក្ខុវេ ឯកេ សមណ-
 ព្រាហ្មណា បុព្វន្តកប្បិកា បុព្វន្តានុទិដ្ឋិទោ បុព្វន្តំ
 អារាហ្មំ អនេកវិហិតានិ អធិមុត្តបទានិ អភិវទន្តិ ។
 សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច វេទមេវ
 សច្ចំ មោយមញ្ញន្តំ វេត្ថុកេ អភិវទន្តិ ។
 អសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច វេទមេវ សច្ចំ
 មោយមញ្ញន្តំ វេត្ថុកេ អភិវទន្តិ ។ សស្សតោ ច
 អសស្សតោ ច អត្តា ច លោកោ ច វេទមេវ សច្ចំ

ទេវហវ្ត បព្វត្ថយសូត្រ អបរត្តនទិដ្ឋិជាដើម

(៣៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ ជាសមណៈ
 ព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកកំណត់នូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ មានសេចក្តីយល់
 ឃើញនូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ប្រារព្ធនូវខន្ធជាចំណែកខាងមុខ ហើយ
 សំដែងនូវចំណែកនៃទិដ្ឋិច្រើនប្រការ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ
 តែងសំដែងនូវហេតុទាំង ៥ យ៉ាងនេះឯង ឬក៏បណ្តាហេតុទាំង ៥ យ៉ាង
 នោះ ហេតុណាមួយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួក
 មួយ ជាអ្នកកំណត់នូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម (ខន្ធអតីត) មានសេចក្តី
 យល់ឃើញនូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម ប្រារព្ធនូវខន្ធជាចំណែកខាងដើម
 ហើយសំដែងនូវចំណែកនៃទិដ្ឋិច្រើនប្រការ ។ គឺសមណព្រាហ្មណ៍ពួក
 ខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តភក្តិ លោកភក្តិ ជាសភាវៈទៀង ការយល់
 ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តភក្តិ លោកភក្តិ ជាសភាវៈមិន
 ទៀង ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃជាមោឃៈ ។
 សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អត្តភក្តិ លោកភក្តិ
 ជាសភាវៈទៀងផង មិនទៀងផង ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត

សុត្តន្តបិដកេ បដិជ្ជនិកាយស្ស ឧបាស្កានសកំ

មោយមញ្ញន្តំ ឥន្ទ្រេកេ អភិវទ្ធិន្តំ ។ ទេវសស្សតោ
 ទាសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ឥន្ទេវ
 សត្វំ មោយមញ្ញន្តំ ឥន្ទ្រេកេ អភិវទ្ធិន្តំ ។ អន្តរា
 អត្តា ច លោកោ ច ឥន្ទេវ សត្វំ មោយមញ្ញន្តំ
 ឥន្ទ្រេកេ អភិវទ្ធិន្តំ ។ អន្តរា អត្តា ច
 លោកោ ច ឥន្ទេវ សត្វំ មោយមញ្ញន្តំ ឥន្ទ្រេកេ
 អភិវទ្ធិន្តំ ។ អន្តរា ច អន្តរា ច អត្តា ច
 លោកោ ច ឥន្ទេវ សត្វំ មោយមញ្ញន្តំ
 ឥន្ទ្រេកេ អភិវទ្ធិន្តំ ។ ទេវន្តរា ទានន្តរា អត្តា
 ច លោកោ ច ឥន្ទេវ សត្វំ មោយមញ្ញន្តំ
 ឥន្ទ្រេកេ អភិវទ្ធិន្តំ ។ ឯកត្ថសញ្ញា អត្តា ច
 លោកោ ច ឥន្ទេវ សត្វំ មោយមញ្ញន្តំ ឥន្ទ្រេកេ
 អភិវទ្ធិន្តំ ។ ទានត្ថសញ្ញា អត្តា ច លោកោ ច
 ឥន្ទេវ សត្វំ មោយមញ្ញន្តំ ឥន្ទ្រេកេ អភិវទ្ធិន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពទ្ទស្សកៈ

ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយ
យ៉ាងនេះថា អត្តាភិ លោភិ ជាសភាវៈទៀងក៏មិនមែន មិនទៀង
ក៏មិនមែន ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជា
មោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អត្តាភិ
លោភិ មានទីបំផុត ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញ
ដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា
អត្តាភិ លោភិ មិនមានទីបំផុត ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការ
យល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាង
នេះថា អត្តាភិ លោភិ មានទីបំផុតផង មិនមានទីបំផុតផង ការយល់
ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តាភិ លោភិ មានទីបំផុត
ក៏មិនមែន មិនមានទីបំផុតក៏មិនមែន ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត
ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយ
យ៉ាងនេះថា អត្តាភិ លោភិ មានសញ្ញាដូចគ្នា ការយល់ឃើញនេះ
ឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍
ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អត្តាភិ លោភិ មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា
ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។

បរិគ្គសញ្ញំ អត្តា ច លោកោ ច វេទមេវ សច្ចំ

មោយមញ្ញន្តំ វេត្ថុកេ អភិវទ្ធន្តំ ។ អប្បមាណសញ្ញំ

អត្តា ច លោកោ ច វេទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តំ

វេត្ថុកេ អភិវទ្ធន្តំ ។ ឯកន្តសុខំ អត្តា ច

លោកោ ច វេទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តំ វេត្ថុកេ

អភិវទ្ធន្តំ ។ ឯកន្តទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច

វេទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តំ វេត្ថុកេ អភិវទ្ធន្តំ ។

សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច វេទមេវ សច្ចំ

មោយមញ្ញន្តំ វេត្ថុកេ អភិវទ្ធន្តំ ។ អនុក្ខមសុខំ

អត្តា ច លោកោ ច វេទមេវ សច្ចំ មោយ-

មញ្ញន្តំ វេត្ថុកេ អភិវទ្ធន្តំ ។

ទេវតាវិញ្ញាណ បញ្ចក្ខយសូត្រ អបរោធិ៍ដង្ហើម

សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អត្តភក្តិ លោកភក្តិ
មានសញ្ញាភិច ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ
ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តភក្តិ
លោកភក្តិ មានសញ្ញាមិនមានប្រមាណ ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត
ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយ
យ៉ាងនេះថា អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មានសេចក្តីសុខតែមួយយ៉ាង ការយល់
ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មានសេចក្តីទុក្ខ
តែមួយយ៉ាង ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជា
មោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា អត្តភក្តិ
លោកភក្តិ មានសុខនិងទុក្ខ ការយល់ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់
ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះនិយាយយ៉ាង
នេះថា អត្តភក្តិ លោកភក្តិ មានការម្នាក់មិនជាទុក្ខមិនជាសុខ ការយល់
ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។

(៣៥) ភក្ខុវេ យេ ភេ សមណ្ឌព្វាណា
 ឯវំវាទិយោ ឯវំទិដ្ឋិយោ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ
 ច វេទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តំ ភេសំ វត អញ្ញត្រេតវ
 សន្ទាយ អញ្ញត្រ វចិយា អញ្ញត្រ អនុស្សាវ អញ្ញត្រ
 អាគារបរិវត្តោ អញ្ញត្រ ទិដ្ឋិទិដ្ឋានក្ខន្ធិយា បច្ចុ-
 ត្តញ្ញេវ^(១) ញ្ញាលំ ភវិស្សតិ បរិសុទ្ធិ បរិយោទានត្ថំ
 ធនតំ ហំនំ វិជ្ជតិ ។ បច្ចុត្ថំ ទោ បន ភក្ខុវេ
 ញ្ញាលោ អសតិ បរិសុទ្ធេ បរិយោទានេ យទិបិ ភេ
 កោត្តោ សមណ្ឌព្វាណា តត្ថ ញ្ញាលាភាគមត្តមេវ
 បរិយោទបេន្តំ តទិបិ ភេសំ ភវតំ សមណ្ឌព្វាណាធំ
 ទុទានានមក្ខាយតិ ។ តយិទំ សច្ចុតំ ឌីឡ្យវិកំ អត្ថំ
 ទោ បន សង្ខារំនំ និរោធា អត្តេតន្តំ វេតិ វិទិត្យា
 តស្ស ទិស្សវណទស្សវី តថាគតោ តទុទាតិវត្តោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបសម្ព័ន្ធសកៈ

[៣៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញ
 យ៉ាងនេះថា អត្តក្ខី លោក្ខី ជាសភាវៈទៀង ការយល់ឃើញនេះ
 ឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ បើវៀរចាកសទ្ធាគឺការដៀ វៀរចាកចិត្តសេចក្តីគាប់ចិត្ត វៀរចាក
 អនុស្សវៈ គឺការព្រត ។ គ្នា វៀរចាកអាការបរិវិតក្កៈ គឺសេចក្តីត្រិនរះតាម
 អាការ វៀរចាកទិដ្ឋិមជ្ឈនក្ខន្ធ គឺការពេញចិត្តថាត្រូវគ្នានឹងលទ្ធិរបស់
 ខ្លួន (នោះ) ញាណនឹងបរិសុទ្ធផ្លូវផងប្រាកដ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសម
 ហេតុឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏កាលបើញាណបរិសុទ្ធផ្លូវផង
 ប្រាកដមិនមានហើយ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះញ៉ាំងចំណែក
 នៃញាណប៉ុណ្ណោះឯង ឲ្យផ្លូវផងក្នុងទិដ្ឋិនោះ ដោយហេតុណា ហេតុ
 នោះឯង គឺជាគតិពោលថាជាទុប្បាទន របស់សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 ទាំងនោះ ។ ទិដ្ឋិនោះជាសង្ខតធម៌ដ៏គ្រោតគ្រោតនៅឡើយ ចំណែក
 ខាងការរលត់សង្ខារទាំងឡាយមានពិត ព្រះនិព្វានក៏មានពិត លុះព្រះ
 គឺជាគតិដ៏ធូលីស្ងួតដូច្នេះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការរលាស់ចេញ នូវទិដ្ឋិ
 នោះ កន្លងនូវទិដ្ឋិនោះ ។

(៣៦) ត្រួត ភិក្ខុវ្យាយ តេ សមណាប្បាណា
 ឯវំវង្ខោ ឯវំវង្ខោ អសស្សតោ អត្តា ច លោកោ
 ច នំទេវេ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តំ ។ បេ ។ សស្សតោ
 ច អសស្សតោ ច អត្តា ច លោកោ ច ... លេវ-
 សស្សតោ ឆាសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ...
 អន្តរំ អត្តា ច លោកោ ច ... អន្តរំ អត្តា ច
 លោកោ ច... អន្តរំ ច អន្តរំ ច អត្តា ច លោកោ
 ច ... លេវន្តរំ ឆានន្តរំ អត្តា ច លោកោ ច ...
 ឯកត្ថសញ្ញំ អត្តា ច លោកោ ច ... ឆានត្ថសញ្ញំ
 អត្តា ច លោកោ ច ... បរិត្ថសញ្ញំ អត្តា ច លោកោ
 ច ... អប្បមាណសញ្ញំ អត្តា ច លោកោ ច ...
 ឯកន្តស្ម័ទ្ធំ អត្តា ច លោកោ ច ... ឯកន្តទុក្ខំ អត្តា ច
 លោកោ ច ... សុខទុក្ខំ អត្តា ច លោកោ ច ...
 អនុក្ខមស្ម័ទ្ធំ អត្តា ច លោកោ ច នំទេវេ សច្ចំ មោយ-
 មញ្ញន្តំ តេសំវត អញ្ញាប្រតិ សង្ខាយ អញ្ញាប្រតិ វិច្ឆិយា

ទេវតាវត្ថុ បញ្ចក្ខយសូត្រ អបរាធានុទិដ្ឋិទានិយម

(៣៦) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាង
នេះថា អត្តាក្ខី លោកក្ខី ជាសភាវៈមិនទៀង ការយល់ឃើញនេះឯង
ត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ ។ បេ ។ អត្តាក្ខី លោកក្ខី
ជាសភាវៈទៀងផង មិនទៀងផង ... អត្តាក្ខី លោកក្ខី ជាសភាវៈទៀង
ក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ... អត្តាក្ខី លោកក្ខី មានទីបំផុត ...
អត្តាក្ខី លោកក្ខី មិនមានទីបំផុត ... អត្តាក្ខី លោកក្ខី មានទីបំផុត
ផង មិនមានទីបំផុតផង ... អត្តាក្ខី លោកក្ខី មានទីបំផុតក៏មិនមែន
មិនមានទីបំផុតក៏មិនមែន ... អត្តាក្ខី លោកក្ខី មានសញ្ញាដូចគ្នា ...
អត្តាក្ខី លោកក្ខី មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា ... អត្តាក្ខី លោកក្ខី មាន
សញ្ញាគ្រប់ ... អត្តាក្ខី លោកក្ខី មានសញ្ញាមិនមានប្រមាណ ... អត្តាក្ខី
លោកក្ខី មានសេចក្តីសុខតែមួយយ៉ាង ... អត្តាក្ខី លោកក្ខី មានសេចក្តី
ទុក្ខតែមួយយ៉ាង ... អត្តាក្ខី លោកក្ខី មានសេចក្តីសុខនិងទុក្ខ ... អត្តា
ក្ខី លោកក្ខី មានការម្នាក់មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ ការយល់
ឃើញនេះឯងត្រូវពិត ការយល់ឃើញដទៃ ជាមោឃៈ សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង បើវៀរចាកការជឿ វៀរចាកសេចក្តីគាប់ចិត្ត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

អញ្ញាត អនុស្សវា អញ្ញាត អាគារបរិវត្តកា អញ្ញាត
 ទិដ្ឋិនិដ្ឋានត្ថន្តិយោ បច្ចតញ្ជោ ញ្ញាណំ កវិស្សតិ
 បរិសុទ្ធិំ បរិយោនាតន្តិ ទេតំ ហំ វិជ្ជតិ ។ បច្ចតំ
 ខោ បទ ភិក្ខុវេ ញ្ញាណោ អសតិ បរិសុទ្ធិ បរិ-
 យោនាតេ យទបំ តេ ភោត្តោ សមណ្ឌព្វាណា
 តត្ថ ញ្ញាណភាគមត្តមេវ បរិយោទបេន្តំ តទបំ តេសិ
 កវតំ សមណ្ឌព្វាណាទំ ឧបាទានមក្កាយតិ ។
 តយិទំ សង្ខតំ ឱឡារិកំ អត្ថំ ខោ បទ សង្ខារទំ
 និរោធា អត្ថតន្តិ វតិ វិទិត្វា តស្ស និស្សរណានិស្សរំ
 តថាតតោ តទុទាតវត្ថោ ។

(៣៧) វេទ ភិក្ខុវេ ឯកញ្ជោ សមណោ វា
 ព្វាណោ វា បុព្វត្ថានុទិដ្ឋិនញ្ច បដិទិស្សត្តា
 អបរត្ថានុទិដ្ឋិនញ្ច បដិទិស្សត្តា សទ្ធិសោ កាម-
 សញ្ញាជនាទំ^(១) អនិច្ចាតា បរិវេកំ បីតិ ឧប-
 សម្បជ្ឈ វិហារតិ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតំ
 យទិទំ បរិវេកំ បីតិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារមីតិ ។

១ ឧ. ម. កាមសំយោជនាទំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្តសកៈ

វៀរចាកការព្រឹត្តិ ។ គ្នា វៀរចាកការគ្រិះរិះតាមសាការ វៀរចាកការពេញ
 ចិត្តថាត្រូវគ្នានឹងលទ្ធិរបស់ខ្លួន (នោះ) ញាណនឹងបរិសុទ្ធផ្លូវផងប្រាកដ
 ពាក្យដូច្នេះ នេះមិនសមហេតុឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 បើញាណបរិសុទ្ធផ្លូវផងប្រាកដមិនមានហើយ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 ទាំងនោះ ញ៉ាំងចំណែកនៃញាណប៉ុណ្ណោះឯង ឲ្យផ្លូវផងក្នុងទិដ្ឋិនោះ
 ដោយហេតុណា ហេតុនោះឯង គឺថាគតពោលថាជាទុបាទានរបស់
 សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ។ ទិដ្ឋិនោះជាសង្ខតធម៌ដ៏ត្រួត
 ត្រួតនៅឡើយ ចំណែកខាងការរលត់សង្ខារទាំងឡាយមានពិត ព្រះ
 និព្វានក៏មានពិត លុះព្រះគឺថាគតដឹងច្បាស់ដូច្នេះហើយ ជាអ្នកឃើញ
 នូវការរលាស់នូវទិដ្ឋិនោះ កន្លងនូវទិដ្ឋិនោះ ។

(៣៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ព្រោះលះបង់នូវបុព្វនានុទិដ្ឋិ គឺសេចក្តីយល់ឃើញនូវខន្ធជា
 ចំណែកខាងដើមផង លះបង់នូវអបរនានុទិដ្ឋិ គឺសេចក្តីយល់ឃើញនូវ
 ខន្ធជាចំណែកខាងមុខផង ទាំងមិនអធិដ្ឋានទុកនូវកាមសញ្ញាជនៈដោយ
 សព្វគ្រប់ រឺមិនបានបំភ្លឺដែលស្ងប់ស្ងាត់ហើយ ក៏គិតថា អាត្មាអញបាន
 បំភ្លឺស្ងប់ស្ងាត់ ដែលជាគុណជាតស្ងប់រម្ងាប់ ជាគុណជាតថ្លៃថ្លា ។

តស្ស សា បរិវេកា បីតិ និរុជ្ឈតិ បរិវេកាយ
 បីតិយា និរោធិ ឧប្បជ្ឈតិ ទោមនស្សំ ទោមនស្សស្ស
 និរោធិ ឧប្បជ្ឈតិ បរិវេកា បីតិ ។ សេយ្យថាបិ
 ភិក្ខុវេ យំ ឆាយា ជហតិ តំ អាតោ ដរតិ យំ
 អាតោ ជហតិ តំ ឆាយា ដរតិ ឯវេមេវ ទោ ភិក្ខុវេ
 បរិវេកាយ បីតិយា និរោធិ ឧប្បជ្ឈតិ ទោមនស្សំ
 ទោមនស្សស្ស និរោធិ ឧប្បជ្ឈតិ បរិវេកា បីតិ ។
 តយំទំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ បដាហតិ អយំ ទោ
 ភវំ សមណោ វា ពាហ្មណោ វា បុព្វន្តានុទិដ្ឋិនញ្ច
 បដិទិស្សត្តា អបរន្តានុទិដ្ឋិនញ្ច បដិទិស្សត្តា សព្វសោ
 កាមសញ្ញោជនានំ អនិច្ចាតា បរិវេកំ បីតិ
 ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតំ យទិទំ
 បរិវេកំ បីតិ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារមីតិ ។ តស្ស សា
 បរិវេកា បីតិ និរុជ្ឈតិ បរិវេកាយ បីតិយា និរោធិ
 ឧប្បជ្ឈតិ ទោមនស្សំ ទោមនស្សស្ស និរោធិ ឧប្បជ្ឈតិ

ទេវហវ័ន្ត បញ្ចកយសុត្រ ឧបមាដោយម្លប់ឆ័ត្តកំដៅថ្ងៃ

បិត្តដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងរលត់ទៅ លុះ

បិត្តដ៏ស្ងប់ស្ងាត់រលត់ ទោមនស្សក៏កើតឡើង លុះទោមនស្សរលត់

បិត្តដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ក៏កើតឡើង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្លប់លះបង់ទីណា

កំដៅថ្ងៃ ក៏ផ្សាយទៅកាន់ទីនោះ កំដៅថ្ងៃលះបង់ទីណា ម្លប់ក៏ផ្សាយ

ទៅកាន់ទីនោះ សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ កាលបិត្តដ៏ស្ងប់ស្ងាត់រលត់ ទោមនស្សក៏កើតឡើង កាល

ទោមនស្សរលត់ បិត្តដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ក៏កើតឡើង ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាង

នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតដឹងច្បាស់នូវដំណើរនោះថា

សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននេះ ព្រោះលះបង់នូវបុព្វនានុទិដ្ឋផង លះ

បង់នូវអបរន្តានុទិដ្ឋផង ទាំងមិនអធិដ្ឋានទុក នូវកាមសុញ្ញាជនៈ ដោយ

សព្វគ្រប់ ក៏រមែងបានបិត្តដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ ហើយក៏គិតថា អាត្មាអញបាន

បិត្តដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ដែលជាគុណជាតស្ងប់រម្ងាប់ ជាគុណជាតថ្ងៃថ្ងា ។

បិត្តដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងរលត់ លុះ

បិត្តដ៏ស្ងប់ស្ងាត់រលត់ ទោមនស្សក៏កើតឡើង លុះទោមនស្សរលត់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបសម្ពោសកំ

បរិវេកា បីតិ ។ តយិទំ សង្ខតំ ឌីឡារិកំ អត្ថ-
 ោ បន សង្ខារំ និរោធា អត្តតន្តិ វតិ វិទិត្តា
 តស្ស និស្សរណនស្សវី តថាតតោ តទុនាតវត្តោ ។

(៣៨) វត បន ភិក្ខុវេ ឯកោច្ឆា សមណោ
 វា ព្រាហ្មណោ វា បុព្វត្តានុទិដ្ឋិនេត្វ បដិជិស្សត្តា
 អបរត្តានុទិដ្ឋិនេត្វ បដិជិស្សត្តា សព្វសោ កាម-
 សញ្ញាជនានំ អនជិដ្ឋាមា បរិវេកាយ បីតិយា សម-
 តិក្កមា និរាមិសំ សុខំ ឧបសម្បជ្ជិ វិហារតិ ឯតំ សន្តំ
 ឯតំ បណ្ឌិតំ យទិទំ និរាមិសំ សុខំ ឧបសម្បជ្ជិ
 វិហារមីតិ ។ តស្ស តំ និរាមិសំ សុខំ និរុជ្ឈតិ
 និរាមិសស្ស សុខស្ស និរោធា ឧប្បជ្ឈតិ បរិវេកា បីតិ
 បរិវេកាយ បីតិយា និរោធា ឧប្បជ្ឈតិ និរាមិសំ សុខំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្តសកៈ

បីតិដ៍ស្ងប់ស្ងាត់ក៏កើតឡើង ។ ទិដ្ឋិនោះជាសង្កតធម៌ ដ៏ត្រោតត្រោតនៅ
 ឡើយ ចំណែកខាងការរលត់សង្ខារទាំងឡាយមានពិត ព្រះនិព្វាន
 ក៏មានពិត លុះព្រះរាជាគតជីវច្បាស់ដូច្នេះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការ
 រលាស់ចេញនូវទិដ្ឋិនោះ កន្លងនូវទិដ្ឋិនោះ ។

(៣៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ព្រោះលះបង់នូវបុព្វតានុទិដ្ឋផង លះបង់នូវអបរត្តានុទិដ្ឋផង
 ទាំងមិនអធិដ្ឋានទុកនូវកាមសញ្ញាជនៈ ដោយសព្វគ្រប់ កន្លងនូវបីតិដ៍
 ស្ងប់ស្ងាត់ ក៏បាននូវនិរាមិសសុខ គឺសេចក្តីសុខមិនមានអាមិសៈ ហើយ
 គិតថា អាត្មាអញ បាននូវនិរាមិសសុខ ដែលជាគុណជាតិដ៏ស្ងប់
 រម្ងាប់ ជាគុណជាតិដ៏ថ្លៃថ្លា ។ និរាមិសសុខរបស់សមណព្រាហ្មណ៍
 នោះ រមែងរលត់ លុះនិរាមិសសុខរលត់ បីតិដ៍ស្ងប់ស្ងាត់ ក៏កើត
 ឡើង លុះបីតិដ៍ស្ងប់ស្ងាត់រលត់ និរាមិសសុខ ក៏កើតឡើង ។

សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យំ ឆាយា ជហតិ តំ អាតោ
 ជរតិ យំ អាតោ ជហតិ តំ ឆាយា ជរតិ ឯវ-
 មេវ ទោ ភិក្ខុវេ និរមិត្តសស សុខស្ស និរោធា
 ឧប្បជ្ជតិ បរិវេកា បីតិ បរិវេកាយ បីតិយា និរោធា
 ឧប្បជ្ជតិ និរមិត្តសំ សុខំ ។ តយិទំ ភិក្ខុវេ តថា-
 គតោ បដាបាតិ អយំ ទោ ភវំ សមណោ វា
 ព្រាហ្មណោ វា បុព្វត្តានុទិដ្ឋិនញ្ច បដិធិស្សត្តា អប-
 រត្តានុទិដ្ឋិនញ្ច បដិធិស្សត្តា សម្មសោ កាមសញ្ញា-
 ជនាទំ អនិច្ចាតា បរិវេកាយ បីតិយា សមតិក្កមា
 និរមិត្តសំ សុខំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ឯតំ សុទ្ធំ ឯតំ
 បណ្ឌិតំ យទិទំ និរមិត្តសំ សុខំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរ-
 មីតិ ។ តស្ស តំ និរមិត្តសំ សុខំ និរុជ្ឈតិ និរមិ-
 តស្ស សុខស្ស និរោធា ឧបជ្ជតិ បរិវេកា បីតិ
 បរិវេកាយ បីតិយា និរោធា ឧប្បជ្ជតិ និរមិត្តសំ
 សុខំ ។ តយិទំ សង្ខតំ ទំ ឡាភិកំ អត្ថំ ទោ បន
 សង្ខារាទំ និរោធា អត្ថតន្តិ តតិ វិទិត្យា តស្ស
 និស្សរណានិស្សរី តថាគតោ តទុច្ចារិវត្តោ ។

ទេវទេវតា បញ្ចកាយសូត្រ ការពើតឡើងនៃនិរមិសសុខ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងនេះបង្កើតឡើង កំដៅថ្ងៃក៏ផ្សាយទៅកាន់ទីនោះ
 កំដៅថ្ងៃលះបង្កើតឡើង ម្យ៉ាងនេះផ្សាយទៅកាន់ទីនោះ សេចក្តីនេះ មាន
 ឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលនិរមិសសុខរលត់
 បីតដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ ក៏កើតឡើង កាលបីតដ៏ស្ងប់ស្ងាត់រលត់ និរមិសសុខ
 ក៏កើតឡើង ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រះតថាគតដ៏ជឿជាក់នូវដំណើរនោះថា សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 នេះ ព្រោះលះបង្កើតនូវបុព្វនាទុទ្ធិដ៏ផង លះបង្កើតនូវអបរនាទុទ្ធិដ៏ផង ទាំងមិន
 អធិដ្ឋានទុកនូវកាមសញ្ញាជនៈដោយសព្វគ្រប់ កន្លងនូវបីតដ៏ស្ងប់ស្ងាត់
 ក៏បាននូវនិរមិសសុខ ហើយក៏គិតថា អាត្មាអញបាននូវនិរមិសសុខ
 ដែលជាគុណជាតដ៏ស្ងប់ម្យ៉ាង ជាគុណជាតដ៏ថ្លៃថ្លា ។ និរមិសសុខ
 របស់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងរលត់ លុះនិរមិសសុខរលត់ បីត
 ដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ក៏កើតឡើង លុះបីតដ៏ស្ងប់ស្ងាត់រលត់ និរមិសសុខក៏កើត
 ឡើង ។ ទីដ្ឋាននោះជាសង្ឃតធម៌ ដ៏គ្រោតគ្រោតនៅឡើយ ចំណែក
 ខាងការរលត់នៃសង្ខារទាំងឡាយ មានពិត ព្រះនិព្វាន ក៏មានពិត លុះ
 ព្រះតថាគត ដ៏ជឿជាក់នូវដំណើរនោះ ជាអ្នកឃើញនូវការរលាស់ចេញនូវ
 ទីដ្ឋាននោះ កន្លងនូវទីដ្ឋាននោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបបិយដ្ឋានសកំ

(៣៩) ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកោច្ឆោ សមណោ វា
 ព្រាហ្មណោ វា បុព្វត្ថានុទិដ្ឋិនត្វ បដិដិស្សត្តា
 អបរត្ថានុទិដ្ឋិនត្វ បដិដិស្សត្តា សព្វសោ កាម-
 សញ្ញោជនានំ អននិដ្ឋានា បរិវេកាយ បីតិយោ
 សមតិក្កមា និរាមិសស្ស សុខស្ស សមតិក្កមា
 អនុក្ខមសុខំ វេទនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ឯតំ សន្តំ
 ឯតំ បណ្ឌិតំ យទិនំ អនុក្ខមសុខំ វេទនំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារមីតិ ។ តស្ស សា អនុក្ខមសុខា វេទនា និរុដ្ឋតិ
 អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ និរោធិ ឧប្បជ្ជតិ និរាមិ-
 សំ សុខំ និរាមិសស្ស សុខស្ស និរោធិ ឧប្បជ្ជតិ
 អនុក្ខមសុខា វេទនា ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យំ
 ឆាយា ជហតិ តំ អាតោ ជរតិ យំ អាតោ
 ជហតិ តំ ឆាយា ជរតិ ឯវេមេវ ចោ ភិក្ខុវេ អនុក្ខម-
 សុខាយ វេទនាយ និរោធិ ឧប្បជ្ជតិ និរាមិសំ សុខំ
 និរាមិសស្ស សុខស្ស និរោធិ ឧប្បជ្ជតិ អនុក្ខម-
 សុខា វេទនា ។ តយំទំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ បដាណតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

(៣៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ព្រោះលះបង់នូវបុព្វនានុទិដ្ឋផង លះបង់នូវអបរនានុទិដ្ឋផង
 ទាំងមិនអធិដ្ឋាននូវកាមសញ្ញាជនៈ ដោយសព្វគ្រប់ កន្លងនូវបីតង់ស្ទប់
 ស្ងាត់ កន្លងនូវនិរាមិសសុខ ក៏បាននូវអទុក្ខមសុខវេទនា គឺទទួលអារម្មណ៍
 មិនជាទុក្ខមិនជាសុខ ហើយគិតថា អាត្មាអញបាននូវអទុក្ខមសុខវេទនា
 ដែលជាគុណជាតស្ទប់រម្ងាប់ ជាគុណជាតថ្លថ្លា ។ អទុក្ខមសុខវេទនា
 របស់សមណប្រាហ្មណ៍នោះ រមែងរលត់ លុះអទុក្ខមសុខវេទនារលត់
 និរាមិសសុខ ក៏កើតឡើង លុះនិរាមិសសុខរលត់ អទុក្ខមសុខវេទនា
 ក៏កើតឡើង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ម្យ៉ាងលះបង់ទីណា កំដៅថ្ងៃ
 ក៏ឆ្ងាយទៅ កាន់ទីនោះ កំដៅថ្ងៃលះបង់ទីណា ម្យ៉ាងក៏ឆ្ងាយទៅកាន់
 ទីនោះ សេចក្តីនេះ មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលអទុក្ខមសុខវេទនារលត់ និរាមិសសុខក៏កើតឡើង កាលនិរាមិស-
 សុខរលត់ អទុក្ខមសុខវេទនាក៏កើតឡើង ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះ
 ឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះគតាគតដឹងច្បាស់នូវដំណើរនោះថា

ទេវតាវង្ស បញ្ចក្ខយសត្វ និរាមិសសុខប្បត្តិ

អយំ ចោ ភវំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា
 បុត្រានុទិដ្ឋនក្ខំ បដិទិស្សត្តា អបរាទានុទិដ្ឋនក្ខំ
 បដិទិស្សត្តា សព្វសោ កាមសត្រាជនាធំ អនិជ្ជាតា
 បរិវេកាយ បីតិយា សមតិក្កមា និរាមិសស្ស
 សុខស្ស សមតិក្កមា អនុក្កមសុខំ វេទនំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតំ យទិទំ អនុក្កមសុខំ
 វេទនំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារមីតិ ។ តស្ស សា អនុក្ក-
 មសុខា វេទនា និរុដ្ឋិតិ អនុក្កមសុខាយ វេទនាយ
 និរោតា ឧប្បជ្ជិតិ និរាមិសំ សុខំ និរាមិសស្ស
 សុខស្ស និរោតា ឧប្បជ្ជិតិ អនុក្កមសុខា វេទនា ។
 តយេធំ សង្កតំ ឱន្យាវកំ អត្ថំ ចោ បន សង្ខារធំ
 និរោតា អត្ថត្ថនំ ឥតិ វិទិត្វា តស្ស និស្សរណានិស្សរី
 តថាគតោ តទុច្ចាតវត្ថោ ។

ទេវទេវតា បញ្ចក្ខយសុត្រ ការកើតឡើងនៃនិរាមិសសុខ

សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននេះ ព្រោះលះបង់នូវបុព្វនានុទិដ្ឋផង លះ

បង់នូវអបរនានុទិដ្ឋផង ទាំងមិនអធិដ្ឋានទុក្ខកម្មកាមសញ្ញាផងដោយសព្វ

គ្រប់ កន្លងនូវបីតិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ កន្លងនូវនិរាមិសសុខ ក៏បាននូវអទុក្ខម-

សុខវេទនា ហើយគិតថា ពាក្យអញបាននូវអទុក្ខមសុខវេទនា ជាគុណ-

ជាតស្ងប់រម្ងាប់ ជាគុណជាតថ្លថ្លា ។ អទុក្ខមសុខវេទនា របស់

សមណប្រាហ្មណ៍នោះ រមែងរលត់ លុះអទុក្ខមសុខវេទនា រលត់

និរាមិសសុខ ក៏កើតឡើង លុះនិរាមិសសុខរលត់ អទុក្ខមសុខវេទនា

ក៏កើតឡើង ។ ទិដ្ឋនោះ ជាសង្ខតធម៌ ដ៏ត្រោតត្រោតនៅឡើយ

ចំណែកខាងការរលត់សង្ខារទាំងឡាយ មានពិត ព្រះនិព្វានក៏មានពិត

លុះព្រះតថាគត ដឹងច្បាស់ដូច្នេះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការរលាស់

ចេញនូវទិដ្ឋនោះ កន្លងនូវទិដ្ឋនោះ ។

(៤០) នធិ បទ ភិក្ខុវេ ឯកោច្ឆោ សម-
 ណោ វា ព្រាហ្មណោ វា បុព្វត្ថានុទិដ្ឋិនេត្វ បដិ-
 និស្សត្តា អបរត្ថានុទិដ្ឋិនេត្វ បដិទិស្សត្តា សព្វសោ-
 កាមសញ្ញោជនានំ អនធិដ្ឋានា បរិវេកាយ បីតិយា
 សមតិក្កមា និរាមិសស្ស សុខស្ស សមតិក្កមា
 អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សមតិក្កមា សន្តោហា-
 មស្មិ និព្វតោហមស្មិ អនុបាទានោហមស្មិតិ សមនុ-
 បស្សតិ ។ តយំទំ ភិក្ខុវេ តថាគតោ បដានាតិ
 អយំ ចោ ភវំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា
 បុព្វត្ថានុទិដ្ឋិនេត្វ បដិទិស្សត្តា អបរត្ថានុទិដ្ឋិនេត្វ
 បដិទិស្សត្តា សព្វសោ កាមសញ្ញោជនានំ អនធិដ្ឋា-
 នា បរិវេកាយ បីតិយា សមតិក្កមា និរាមិសស្ស
 សុខស្ស សមតិក្កមា អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ
 សមតិក្កមា សន្តោហមស្មិ និព្វតោហមស្មិ អនុ-
 បាទានោហមស្មិតិ សមនុបស្សតិ ។ អន្ទា អយ-
 មាយស្ស និព្វានសច្ចាយមេវ^(១) បដិបទំ អភិវេទន

១ ម និព្វានសច្ចាយមេវ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសមណសក្កៈ

(៤១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ព្រោះលះបង់នូវបុព្វនានុទិដ្ឋផង លះបង់នូវអបរនានុទិដ្ឋផង
 ទាំងមិនអធិដ្ឋានទុក្ខនូវកាមសញ្ញាជនៈ ដោយសព្វគ្រប់ កន្លងនូវបីភិដ្ឋ
 ស្ងប់ស្ងាត់ កន្លងនូវនិពមិសសុខ កន្លងនូវអទុក្ខមសុខវេទនា ក៏ពិចារណា
 ឃើញថា អាត្មាអញជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ អាត្មាអញជាអ្នករលត់ទុក្ខ អាត្មា
 អញជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ (ក្នុងបញ្ចក្ខន្ធ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ព្រះគម្ភាគតដ៏ងងឹតច្បាស់នូវដំណើរនោះថា សមណៈបូព្រាហ្មណ៍
 ដ៏ចម្រើននេះ ព្រោះលះបង់នូវបុព្វនានុទិដ្ឋផង លះបង់នូវអបរនានុទិដ្ឋផង
 ទាំងមិនអធិដ្ឋានទុក្ខនូវកាមសញ្ញាជនៈ ដោយសព្វគ្រប់ កន្លងនូវបីភិដ្ឋ
 ស្ងប់ស្ងាត់ កន្លងនូវនិពមិសសុខ កន្លងនូវអទុក្ខមសុខវេទនា ក៏ពិចារណា
 ឃើញថា អាត្មាអញជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ អាត្មាអញជាអ្នករលត់ទុក្ខ អាត្មា
 អញជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏មានអាយុនេះ
 តែងពោលសរសើរ នូវបដិបទជាទីសប្បាយនៃព្រះនិព្វាន ដោយពិត

ទេវតាវង្ស បញ្ចក្ខយសុត្តេ សមណព្រាហ្មណស្ស ឧបាសមំ

អធិ^(១) បនាយំ ករំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា
 បុព្វត្ថានុទិដ្ឋី វា ឧបាទិយមាណោ ឧបាទិយតិ អបរត្តា-
 នុទិដ្ឋី វា ឧបាទិយមាណោ ឧបាទិយតិ កាមសញ្ញា-
 ជនំ វា ឧបាទិយមាណោ ឧបាទិយតិ បរិវេកំ វា បីតិ
 ឧបាទិយមាណោ ឧបាទិយតិ ជិវាមិសំ វា សុខំ
 ឧបាទិយមាណោ ឧបាទិយតិ អនុត្តមសុខំ វា វេទនំ
 ឧបាទិយមាណោ ឧបាទិយតិ ។ យព្វ ទោ អយ-
 មាយស្មា សន្តោហមស្មិ និព្វតោហមស្មិ អនុបាទា-
 នោហមស្មិតិ សមនុបស្សតិ តទបិ នេមស្ស កោតោ
 សមណព្រាហ្មណស្ស ឧបាទានមក្ខាយតិ ។ តយំទំ
 សង្ខតំ ឱឡារិកំ អត្ថំ ទោ បទ សង្ខារាទំ ជិវា-
 ណោ អត្ថតន្តិ នតិ វិទិត្យា តស្ស និស្សរណានស្សវិ
 តថាគតោ តទុតាតវត្ថោ ។

ទេវទេវ បញ្ចកយសូត្រ សេចក្តីប្រកាន់មាំរបស់សមណព្រាហ្មណ៍

ប៉ុន្តែសមណៈបូព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននេះឯង ប្រកាន់មាំនូវបុព្វនានុទិដ្ឋផង

ប្រកាន់មាំនូវអបរនានុទិដ្ឋផង ប្រកាន់មាំនូវកាមសញ្ញាជនៈផង ប្រកាន់

មាំនូវបីគឺដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ផង ប្រកាន់មាំនូវនិរុទិសសុខផង ប្រកាន់មាំនូវ

អទុក្ខមសុខវេទនាផង ។ សមណព្រាហ្មណ៍មានអាយុនេះ ពិចារណា

ឃើញថា ភាន្តាអញជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ភាន្តាអញជាអ្នករលត់ទុក្ខ ភាន្តា

អញជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ

ព្រះគថាគតពោលថាជាទុបាទាន (សេចក្តីប្រកាន់មាំ) របស់សមណ-

ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននេះ ។ ទុបាទាននោះជាសង្ខតធម៌ ដ៏គ្រោតគ្រោត

នៅឡើយ ចំណែកខាងការរលត់សង្ខារតាំងឡាយមានពិត ព្រះនិព្វាន

ក៏មានពិត លុះព្រះគថាគតដឹងច្បាស់ដូច្នេះហើយ ជាអ្នកឃើញនូវការ

រលាស់ចេញនូវទុបាទាននោះ កន្លងនូវទុបាទាននោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

(៤០) នំ ខោ បន ភិក្ខុវេ តថាគតេន
 អនុត្តរំ សន្តំ វំ បទំ ^(១) អភិសម្ពុទ្ធិ យទិនំ ធន្នំ
 ដស្សយតនាមំ សមុទយញ្ច អត្ថន្តមញ្ច អស្សនញ្ច
 អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាក្ខតំ វិនិត្យា អនុចា-
 នាវិមោក្ខោ តយិនំ ភិក្ខុវេ តថាគតេន អនុត្តរំ
 សន្តំ វំ បទំ ^(២) អភិសម្ពុទ្ធិ យទិនំ ធន្នំ ដស្ស-
 យតនាមំ សមុទយញ្ច អត្ថន្តមញ្ច អស្សនញ្ច អា-
 ទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច យថាក្ខតំ វិនិត្យា អនុចា-
 នាវិមោក្ខោតិ ។ នំ ឧមវោច កកវា អត្ថមនា តេ ភិក្ខុ
 កកវតោ ភាសិតំ អភិធន្តន្តំ ។

បញ្ចក្កយសុត្តំ ទុតិយំ និទ្ទិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពណ្ណសកៈ

(៤១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការដឹងច្បាស់តាមពិត នូវកិរិយា
កើតឡើងផង នូវកិរិយាវិនាសផង នូវកាន់សង្ស័យផង នូវទោសផង
នូវកិរិយាលាស់ចេញផង នៃផស្សៈធម៌ទាំង ៦ ហើយរួចចាកសេចក្តី
ប្រកាន់មាំណា នោះឯង ឈ្មោះថាសន្តិវរប្ប ដ៏ប្រសើរ ដែលព្រះ
គង់គតត្រាស់ដឹងហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការដឹងច្បាស់តាម
ពិត នូវកិរិយាកើតឡើងផង នូវកិរិយាវិនាសផង នូវកាន់សង្ស័យផង
នូវទោសផង នូវកិរិយាលាស់ចេញផង នៃផស្សៈធម៌ទាំង ៦
ហើយ រួចចាកសេចក្តីប្រកាន់មាំណា នោះឯង ឈ្មោះថាសន្តិវរប្ប
ដ៏ប្រសើរ ដែលព្រះគង់គតត្រាស់ដឹងហើយ ។ លុះព្រះមានបុណ្យ
បានសំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តក្រេកអរ
រីករាយចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានបុណ្យ ។

ចប់ បញ្ចក្កយសូត្រ ទី ២ ។

តតិយំ កំណិសុត្តំ

(២២) ឯវុទ្ធិ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
កុសិណាយំ វិហារតិ ពលិហារណោ វនសណ្ណោ ។
ត្រួត ខោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។
ភទន្តេតិ នេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្សសំ ។ ភគវា
ឯតទវេច តិទ្ធិ វេ ភិក្ខុវេ មយំ ហោតិ ចីវរ-
ហេតុ វា សមណោ តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ
បិណ្ឌមាតហេតុ វា សមណោ តោតមោ ធម្មំ ទេ-
សេតិ សេនាសនហេតុ វា សមណោ តោតមោ
ធម្មំ ទេសេតិ ឥតិ ភវាភវហេតុ វា សមណោ
តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ ។ ន ខោ ខោ ភទ្គ
ភគវតិ ឯវំ ហោតិ ចីវរហេតុ វា សមណោ តោ-
តមោ ធម្មំ ទេសេតិ បិណ្ឌមាតហេតុ វា សមណោ
តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ សេនាសនហេតុ វា ស-
មណោ តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ ឥតិ ភវាភវហេតុ
វា សមណោ តោតមោ ធម្មំ ទេសេតិ ។

កិច្ចសូត្រ ទី ៣

(៤២) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់ ក្នុងដងព្រៃ ជាទីនាំមកនូវពលិការ (ចំពោះភូត)
ជិតក្រុងកុសិនារា ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់
ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុអម្បាលនោះទទួល
ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមាន
ព្រះភាគបានត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
ធ្លាប់មានសេចក្តីត្រិះរិះចំពោះតថាគតថា ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌
ព្រោះហេតុបីវរ្ទៈ ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុបីណាបាត
ខ្លះ ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុសេនាសនៈខ្លះ ព្រះ
សមណគោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុកតតូចកតធំខ្លះ ដូច្នេះដែរឬ ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ពុំដែលមានសេចក្តីត្រិះរិះ
ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះសមណគោតម សំដែងធម៌ ព្រោះហេតុ
បីវរ្ទៈ ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុបីណាបាតខ្លះ ព្រះស-
មណគោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុសេនាសនៈខ្លះ ព្រះសមណគោតម
សំដែងធម៌ ព្រោះហេតុកតតូចកតធំខ្លះ ដូច្នេះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណសកំ

[៤៣] ន ច តិវ វេ ភិក្ខុវេ មយំ វរំ
 ហោតិ ចីវរហេតុ វា សមណោ តោតមោ ធម្មំ
 ទេសេតិ បិណ្ឌនាតហេតុ វា សមណោ តោតមោ
 ធម្មំ ទេសេតិ សេនាសនហេតុ វា សមណោ តោ-
 តមោ ធម្មំ ទេសេតិ ឆតិ ភវភវហេតុ វា សម-
 ណោ តោតមោ ធម្មំ ទេសេតីតិ អថ តិដ្ឋចរហិ^(១)
 វេ ភិក្ខុវេ មយំ ហោតីតិ ។ វរំ ខោ នោ កន្លេ
 ភគវតិ ហោតិ អនុកម្មកោ ភគវា ហិតេសី
 អនុកម្មំ ឧបាទាយ ធម្មំ ទេសេតីតិ ។

[៤៤] វរញ្ច^(២) តិវ វេ ភិក្ខុវេ មយំ
 ហោតិ អនុកម្មកោ ភគវា ហិតេសី អនុកម្មំ
 ឧបាទាយ ធម្មំ ទេសេតីតិ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ
 យេ វេ មយា ធម្មា អភិញ្ញា ទេសីតា សេយ្យ-
 ដំទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បដ្ឋានា

១ ឧ. ចរហីតិ ន ទិស្សតិ ។ ម. កិញ្ចហីតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ឯវំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរិយណ្ឌសកៈ

(៤៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ មិនធ្លាប់មាន
 គម្រិះចំពោះគេថាគេថា ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុបីរឿង៖
 ព្រះសមណគោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុបំណុលបាតខ្លះ ព្រះសមណ-
 គោតមសំដែងធម៌ ព្រោះហេតុសេនាសនៈខ្លះ ព្រះសមណគោតមសំដែង
 ធម៌ ព្រោះហេតុកតក្ខតក្ខតធន៍ខ្លះដូច្នេះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 ដូច្នេះ ចុះឥឡូវនេះ អ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះចំពោះគេថាគេដូច
 ម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ចំពោះព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ស្វែងរកប្រយោជន៍ អាស្រ័យនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ទើបទ្រង់សំដែងធម៌ ។

(៤៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បានឮថា អ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះ ចំពោះគេថាគេយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ស្វែងរកប្រយោជន៍ អាស្រ័យ នូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ទើបសំដែងធម៌
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌ទាំងឡាយណាដែលគេថាគេ
 ត្រាស់ដឹងហើយ សំដែងហើយ ដូចជាសតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤

ចត្តារោ ឥន្ទ្រនាមា បញ្ច្រិយានំ បញ្ច ពលានំ
 សត្ត ពោជ្ឈង្គា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ តត្ថ
 សទ្ធិហោ សមត្តហិ សម្មាទមាទេហិ អវិទមាទេហិ
 សិក្ខិតតំ ។ តេសញ វោ ភិក្ខុវេ សមត្តានំ
 សម្មាទមាទានំ អវិទមាទានំ សិក្ខិតំ សិយ្យំ^(១)
 ម្លេ ភិក្ខុ អភិធម្ម នាមាវត ។

[២៥] ត្រួត ចេ តុម្ពានំ ឯមស្ស ឥមេសំ
 ទោ អាយស្មន្តានំ អត្តតោ ចេវ នាមំ ព្យញ្ជនតោ
 ច នាមន្តំ តត្ថ យំ ភិក្ខុំ សុវចនំ មញ្ញយ្យាថ
 សោ ឧបសង្កមិត្តា ឯមស្ស វចនីយោ អាយស្មន្តានំ
 ទោ អត្តតោ ចេវ នាមំ ព្យញ្ជនតោ ច នាមំ
 តទិមិទាបេត្តំ^(២) អាយស្មន្តោ ជាតាថ យថា អត្តតោ
 ច នាមំ ព្យញ្ជនតោ ច នាមំ មា អាយស្មន្តោ
 វិវាទំ អាបជ្ជិតាតិ ។ អថាបរេសំ ឯកតោបក្ខំ
 កានំ^(៣) ភិក្ខុនំ យំ ភិក្ខុំ សុវចនំ មញ្ញយ្យាថ

ទេវទហវង្ស កិត្តិសូត្រ វាទៈផ្សេងគ្នាក្នុងធម៌ដ៏វិសេស

ឥទ្ធិបាទ ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពលៈ ៥ ពោជ្ឈន្ត ៧ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយ
 អង្គ ៨ អ្នកទាំងឡាយរាល់រូបគប្បីព្រមព្រៀងគ្នា គប្បីរីករាយរកគ្នា កុំ
 រំពឹងគ្នា គប្បីសិក្សាក្នុងធម៌ទាំងនោះចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 បើអ្នកទាំងនោះ មានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនរំពឹងគ្នា
 កំពុងសិក្សា មានភិក្ខុ ២ រូប មានវាទៈផ្សេងគ្នា ក្នុងធម៌ដ៏វិសេស ។

(៤៥) បើអ្នកទាំងឡាយគួរនិយាយក្នុងដំណើរនោះថា ការសិក្សា
 របស់លោកមានអាយុទាំងនេះ ផ្សេងគ្នាដោយអត្តផង ផ្សេងគ្នាដោយ
 ព្យញ្ជនៈផង ដូច្នេះបាន បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុណាដែលអ្នកទាំង-
 ឡាយ សំគាល់ឃើញថា ប្រដៅងាយជាងគេ អ្នកទាំងឡាយគប្បី
 ចូលទៅរកភិក្ខុនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់លោក
 មានអាយុទាំងឡាយ ផ្សេងគ្នាដោយអត្តផង ផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផង
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរដឹងនូវការសិក្សានោះ ដោយហេតុនេះ
 ភាមិដែលផ្សេងគ្នាដោយអត្តផង ភាមិដែលផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផងចុះ
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ កុំដល់នូវសេចក្តីទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។
 មួយទៀត បណ្តាភិក្ខុទាំងឡាយ ដទៃទៀត ដែលជាបក្ខពួក ជាមួយ
 គ្នា ភិក្ខុណាដែលអ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ឃើញថា ប្រដៅងាយជាងគេ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានកំ

សោ ឧបសង្កម្ភិតា ឯវមស្ស វចនីយោ អាយស្មន្តានំ

ទោ អត្ថតោ ចេវ ឆានំ ឡញ្ចនតោ ច ឆានំ

តទិមិនាចេតំ អាយស្មន្តោ ដាឆាថ យថា អត្ថតោ

ច ឆានំ ឡញ្ចនតោ ច ឆានំ មា អាយស្មន្តោ

វិវាទំ អបជ្ជិតាតិ ។ ឥតិ ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ

ជារតតំ ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ ជារត្វា យោ

ធម្មោ យោ វិនយោ សោ ភាសិតញោ ។

(៤៦) ត្រួត ចេ ត្ថម្ភាតំ ឯវមស្ស ឥមេសំ ទោ

អាយស្មន្តានំ អត្ថតោ ហិ ទោ ឆានំ ឡញ្ចនតោ

សមេត្តតំ តត្ថ យំ ភិក្ខុំ សុវចនំ មញ្ញយ្យាថ សោ

ឧបសង្កម្ភិតា ឯវមស្ស វចនីយោ អាយស្មន្តានំ ទោ

អត្ថតោ ហិ ទោ ឆានំ ឡញ្ចនតោ សមេត្ត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ឌសកៈ

អ្នកទាំងឡាយគប្បីចូលទៅកកក្នុងនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ផ្សេងគ្នាដោយអត្តផង ផ្សេងគ្នា ដោយព្យញ្ជនៈផង លោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរដឹងនូវការសិក្សានោះ ដោយហេតុនេះ តាមដែលផ្សេងគ្នាដោយអត្តផង តាមដែលផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផងចុះ លោកមានអាយុទាំងឡាយ កុំដល់នូវសេចក្តីទាស់ទងគ្នាឡើយ ។ ដូច្នេះ អ្នកទាំងឡាយ គួរចាំទុកនូវការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អចុះ លុះចាំទុកនូវការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អហើយ ណា ជាធម៌ ណាជាវិន័យ គប្បីពោលធម៌វិន័យនោះ ។

(៤៦) បើអ្នកទាំងឡាយ គួរនិយាយក្នុងដំណើរនោះថា ការសិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងនេះ ផ្សេងគ្នាដោយអត្ត តែសមគ្នាដោយព្យញ្ជនៈ ដូច្នេះបាន បណ្តាកកក្នុងនោះ ក៏ក្នុងណាដែលអ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ឃើញថា ប្រដៅន័យជាងគេ អ្នកទាំងឡាយគប្បីចូលទៅកកក្នុងនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ផ្សេងគ្នាដោយអត្ត តែសមគ្នា ដោយព្យញ្ជនៈ

តទិម៌នាបេតំ អាយស្មន្តោ ជាតាម យថា អត្តតោ
 ហិ ខោ នាមំ វ្យញ្ញនតោ សមេតំ មា អាយ-
 ស្មន្តោ វិវាទំ អាបដ្ឋិតាតិ ។ អថាបរេសំ ឯក-
 តោបត្តិកានំ ភិក្ខុនំ យំ ភិក្ខុំ សុវចនំ
 មញ្ញយ្យាម ឆោ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមស្ស វចនំ យោ
 អាយស្មន្តានំ ខោ អត្តតោ ហិ ខោ នាមំ វ្យញ្ញ-
 នតោ សមេតំ តទិម៌នាបេតំ អាយស្មន្តោ ជាតាម
 យថា អត្តតោ ហិ ខោ នាមំ វ្យញ្ញនតោ
 សមេតំ មា អាយស្មន្តោ វិវាទំ អាបដ្ឋិតាតិ ។
 វេតិ ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ ជារេតង្គំ សុគហិតំ
 សុគហិតតោ ជារេតង្គំ ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ
 ជារេត្វា សុគហិតំ សុគហិតតោ ជារេត្វា យោ
 ជន្មា យោ វិជយោ ឆោ ភាសិតតោ ។

ទេវទេវតា កិត្តិយ្យត្រ វាទៈផ្សេងគ្នាពង្សធម៌វិលេស

លោកមានអាយុទាំងឡាយ គួរដឹងនូវការសិក្សា⁺នេះ ដោយហេតុនេះ
 តាមដែលផ្សេងគ្នាដោយអត្ត តែសមគ្នាដោយព្យញ្ជនៈចុះ លោកមាន
 អាយុទាំងឡាយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។ មួយទៀត
 បណ្តាកិត្តិយ្យទាំងឡាយដទៃទៀត ដែលជាបក្ខពួកជាមួយគ្នា កិត្តិយ្យដែល
 អ្នកទាំងឡាយសំគាល់ឃើញថា ប្រដៅនិយាយជាងគេ អ្នកទាំងឡាយ
 គប្បីចូលទៅរកកិត្តនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ ផ្សេងគ្នាដោយអត្ត តែសមគ្នា ដោយ
 ព្យញ្ជនៈ លោកមានអាយុទាំងឡាយ គួរដឹងនូវការសិក្សា⁺នេះ ដោយ
 ហេតុនេះ តាម ដែលផ្សេងគ្នាដោយអត្ត តែសមគ្នាដោយព្យញ្ជនៈចុះ
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។
 ដូច្នេះ អ្នកទាំងឡាយ គួរចាំទុកនូវការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ
 ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ ទាំងគួរចាំទុកនូវការសិក្សាដែល
 គេកាន់យកល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អចុះ លុះចាំទុកនូវការ
 សិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ
 ទាំងចាំទុកនូវការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អ ថាជាការដែលគេកាន់យក
 ល្អហើយ ណា ជាធម៌ ណា ជាវិន័យ គប្បីពោលធម៌វិន័យនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានកំ

[៤៧] ត្រួត ចេ តុម្ហា កំ ឯវមស្ស វមេសំ
 ទោ អាយស្មន្តានំ អត្ថតោ ហិ ទោ សមេតិ
 ព្យញ្ញនតោ នានន្តំ តត្ថ យំ ភិក្ខុំ សុវចនំ មញ្ញ-
 យ្យាថ សោ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមស្ស វចនំយោ
 អាយស្មន្តានំ ទោ អត្ថតោ ហិ ទោ សមេតិ
 ព្យញ្ញនតោ នានំ តទិមិទាបេតំ អាយស្មន្តោ ជាទាថ
 យថា អត្ថតោ ហិ ទោ សមេតិ ព្យញ្ញនតោ នានំ
 អប្បមត្តកំ ទោ បនេតំ យទិនំ ព្យញ្ញំ មា
 អាយស្មន្តោ អប្បមត្តកេ^(១) វិវាទំ អាបជ្ជិតាតិ ។
 អថាបរេសំ ឯកតោបត្តិកានំ ភិក្ខុនំ យំ ភិក្ខុំ
 សុវចនំ មញ្ញយ្យាថ សោ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមស្ស
 វចនំយោ អាយស្មន្តានំ ទោ អត្ថតោ ហិ ទោ
 សមេតិ ព្យញ្ញនតោ នានំ តទិមិទាបេតំ អាយស្មន្តោ
 ជាទាថ យថា អត្ថតោ ហិ ទោ សមេតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបិសណ្ឋាសកៈ

(៤៧) បើអ្នកទាំងឡាយ គួរនិយាយក្នុងដំណើរនោះថា ការសិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងឡាយនេះ សមគ្នាដោយអត្ថ តែផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈ ដូច្នេះបាន បណ្តាកិត្តុទាំងនោះ កិត្តុណាដែលអ្នកទាំងឡាយសំគាល់ឃើញថា ជាអ្នកប្រដៅឆ្ងាយជាងគេ អ្នកទាំងឡាយគប្បីចូលទៅរកកិត្តុនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ សមគ្នាដោយអត្ថ តែផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈ លោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរដឹងនូវការសិក្សា⁺នេះ ដោយហេតុនេះ តាមដែលសមគ្នាដោយអត្ថ តាមដែលផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈចុះ តែថាគ្រងព្យញ្ជនៈ⁺ គ្រាន់តែជា ការបន្តិចបន្តួចទេ លោកមានអាយុទាំងឡាយ កុំដល់នូវសេចក្តីទាស់ទែងគ្នា ក្នុងព្យញ្ជនៈដែលគ្រាន់តែជា ការបន្តិចបន្តួចឡើយ ។ មួយទៀត បណ្តាកិត្តុទាំងឡាយដទៃទៀតដែលជាបុគ្គលក៏ជាមួយគ្នា កិត្តុណាដែលអ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ឃើញថាជាអ្នកប្រដៅឆ្ងាយជាងគេ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចូលទៅរកកិត្តុនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ សមគ្នាដោយអត្ថ តែផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈ លោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរដឹងនូវការសិក្សា⁺នេះ ដោយហេតុនេះ តាមដែលសមគ្នាដោយអត្ថ

ឡើយនតោ នាមំ អប្បមត្តកំ ខោ បនេតំ យទិទំ

ឡើយនំ មា អាយស្មន្តោ អប្បមត្តកេ^(១) វិវាទំ

អាបជ្ជិតាតិ ។ ឥតិ សុគហិតំ សុគហិតតោ ជារេតតំ

ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ ជារេតតំ សុគហិតំ សុគហិតតោ

ជារេតតា ទុក្ខហិតំ ទុក្ខហិតតោ ជារេតតា យោ ធម្មោ

យោ វិនយោ សោ ភាសិតោ ។

(៤៨) តត្ថ ច តុម្ហាតំ វរមស្ស ឥមេសំ

ខោ អាយស្មន្តោ អត្ថតោ ចេវ សមេតិ

ឡើយនតោ ច សមេតីតិ តត្ថ យំ ភិក្ខុ

សុវចនំ មញ្ញោយ្យាម សោ ឧបសម្ព័ន្ធមិត្តា វរមស្ស

វចនីយោ អាយស្មន្តោ ខោ អត្ថតោ ចេវ សមេតិ

ទេវទេវតា កិត្តិសូត្រ វិទ្យាស្ថានធម៌វិសេស

ភាគដែលផ្សេងគ្នាដោយព្យញ្ជនៈចុះ តែជាគ្រង់ព្យញ្ជនៈនុ៎ះ ត្រាន់តែជា
 ការបន្តិចបន្តួចទេ លោកមានអាយុទាំងឡាយ កុំដល់នូវសេចក្តីចាស់
 ទៃន័ត្តា ក្នុងព្យញ្ជនៈ ដែលត្រាន់តែជាការបន្តិចបន្តួចឡើយ ។ ដូច្នេះ
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ គួរចាំទុកនូវការសិក្សា ដែលគេកាន់យកល្អ
 ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អ គួរចាំទុកនូវការសិក្សាដែលគេកាន់
 យកមិនល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អចុះ លុះចាំទុកនូវការ
 សិក្សាដែលគេកាន់យកល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អ ចាំទុក
 នូវការសិក្សាដែលគេកាន់យកមិនល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យក
 មិនល្អហើយ ណាជាធម៌ ណាជាវិន័យ គប្បីពោលធម៌វិន័យនោះ ។

[២៨] បើអ្នកទាំងឡាយ គួរនិយាយក្នុងដំណើរនោះថា ការ
 សិក្សារបស់លោក មានអាយុទាំងឡាយនេះ សមគ្នាដោយអត្ថផង
 សមគ្នា ដោយព្យញ្ជនៈផង ដូច្នេះបាន បណ្តាកិត្តទាំងនោះ កិត្ត
 ណាដែលអ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ឃើញថា ជាអ្នកប្រដៅនាយជាងគេ
 អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចូលទៅរកកិត្តនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា
 ការសិក្សារបស់លោក មានអាយុទាំងឡាយ សមគ្នាដោយអត្ថផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

ឡឆ្ងានតោ ច សមេតិ តទិមិណបេតិ អាយស្មន្តោ
 ដាណថ យថា អត្ថតោ ចេវ សមេតិ ឡឆ្ងានតោ
 ច សមេតិ មា អាយស្មន្តោ វិវាទំ អាបជ្ជិតាតិ ។
 អថាបវេសំ ឯកតោបត្តិកានំ ភិក្ខុនំ យំ ភិក្ខុ
 សុវចនវំ មញ្ញេយ្យថ សោ ឧបសង្កម្មិតា ឯវមស្ស
 វចនីយោ អាយស្មន្តានំ ខោ អត្ថតោ ចេវ សមេតិ
 ឡឆ្ងានតោ ច សមេតិ តទិមិណបេតិ អាយស្មន្តោ
 ដាណថ យថា អត្ថតោ ចេវ សមេតិ ឡឆ្ងានតោ
 ច សមេតិ មា អាយស្មន្តោ វិវាទំ អាបជ្ជិតាតិ ។
 ភតិ សុគហិតំ សុគហិតតោ ជារេតតំ សុគហិតំ
 សុគហិតតោ ជារេតតា យោ ធម្មា យោ វិជយោ
 សោ កាសិកញ្ចេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កោតសកៈ

សមគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផង លោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរដឹងនូវការ
សិក្សា⁺នេះដោយហេតុនេះ តាមដែលសមគ្នាដោយអត្ថផង តាមដែលសម
គ្នាដោយព្យញ្ជនៈផង លោកមានអាយុទាំងឡាយ កុំដល់នូវសេចក្តី
ទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។ មួយទៀត បណ្តាភិក្ខុទាំងឡាយដទៃទៀត
ដែលជាបក្ខពួកជាមួយគ្នា ភិក្ខុណាដែលអ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ឃើញ
ថា ជាអ្នកប្រដៅដោយជាន់គេ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចូលទៅរកភិក្ខុនោះ
ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ការសិក្សារបស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ
សមគ្នាដោយអត្ថផង សមគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផង លោកមានអាយុ
ទាំងឡាយ ចូរដឹងនូវការសិក្សា⁺នេះ ដោយហេតុនេះ តាមដែលសមគ្នា
ដោយអត្ថផង តាមដែលសមគ្នាដោយព្យញ្ជនៈផង លោកមានអាយុ
ទាំងឡាយ កុំដល់នូវសេចក្តីទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។ ដូច្នេះ លោក
មានអាយុទាំងឡាយ គួរចាំទុកនូវការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អ ថា
ជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អចុះ លុះចាំទុកនូវការសិក្សាដែលគេកាន់
យកល្អ ថាជាការសិក្សាដែលគេកាន់យកល្អហើយ ណាជាធម៌ ណា
ជាវិន័យ គប្បីពេលធម៌វិន័យនោះ ។

(២៩) តេសញ្ច វេ ភិក្ខុវេ សមត្ថានំ សម្មា-
 នមាទានំ អវិវេទមាទានំ សិក្ខុតំ សិយា អញ្ញាតរស្ស
 ភិក្ខុនោ អាបត្តិ សិយា វិភិក្ខុមោ ។ ត្រួត ភិក្ខុវេ
 ន ចោទនាយ ចោទិតតំ^(១) បុគ្គលោ ឧបបរិក្ខុ-
 តញ្ចា វេតិ មយ្ហញ្ច អវិហោសា ភវិស្សតិ បរស្ស ច
 បុគ្គលស្ស អនុបយាតោ បរោ ហិ បុគ្គលោ អក្កោ-
 ជនោ អនុបនាហិ អនុឡង្គិដ្ឋី^(២) សុប្បដិទ្ធិស្សត្តិ
 សក្កោមិ ចាហំ ឯតំ បុគ្គលំ អកុសលា វុដ្ឋា-
 បេត្តា កុសលេ បតិដ្ឋាបេត្តនំ ។ សចេ ភិក្ខុវេ
 ឯវេស្ស កល្យំ វេទនាយ ។ សចេ បនេ ភិក្ខុវេ
 ឯវេស្ស មយ្ហំ ចោ អវិហោសា ភវិស្សតិ បរស្ស ច
 បុគ្គលស្ស ឧបយាតោ បរោ ហិ បុគ្គលោ កោជ-
 នោ ឧបនាហិ ឧឡង្គិដ្ឋី សុប្បដិទ្ធិស្សត្តិ សក្កោមិ

ទេវតាវង្ស ពិនិត្យត្រូវ វាទៈផ្សេងគ្នាឯងធម៌និរិយេស

(៤៧) មាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយនោះ ព្រម
ព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនរំពៃគ្នា កំពុងសិក្សា មានភិក្ខុណាត្រូវ
អាចគ្គី ជាការប្រព្រឹត្តិល្មើស ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងហេតុនោះ
អ្នកទាំងឡាយមិនគួរបោទគ្នាដោយពាក្យបោទទេ ត្រូវពិនិត្យមើលបុគ្គល
ឲ្យល្អសិនថា ដោយហេតុនេះ អាត្មាអញនឹងមិនមានសេចក្តីលំបាកផង
បុគ្គលដទៃក៏មិនមានសេចក្តីអាក់អន់ផង ព្រោះថាបុគ្គលដទៃជាអ្នកមិន
ក្រោធ ជាអ្នកមិនចងពៀរ ជាអ្នកមិនមានទិដ្ឋិមាំ ជាអ្នកលះបង់បាន
ដោយ ទាំងខ្លួនអញក៏អាចឲ្យបុគ្គលនេះ⁺ ចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំង
នៅក្នុងកុសលធម៌បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយពិនិត្យ
ឃើញយ៉ាងនេះ ទើបគួរនិយាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តែបើអ្នក
ទាំងឡាយពិនិត្យឃើញ យ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញនឹងមិនមានសេចក្តី
លំបាកទេ តែបុគ្គលដទៃមានសេចក្តីអាក់អន់ ព្រោះថាបុគ្គលដទៃជាអ្នក
ក្រោធ ជាអ្នកចងពៀរ ជាអ្នកមានទិដ្ឋិមាំ តែជាអ្នកលះបង់បានដោយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ហសកំ

ចាហំ ឯតំ បុគ្គលំ អកុសលា វុដ្ឋាបេត្វា កុស-
 លេ បតិដ្ឋាបេតុំ អប្បមត្តកំ ខោ បនេតំ យទិទំ
 បរស្ស បុគ្គលស្ស ឧបយាតោ អថខោ ឯតនេវ
 ពហុតំ ស្វាហំ^(១) សក្កោមិ ឯតំ បុគ្គលំ អកុស-
 លា វុដ្ឋាបេត្វា កុសលេ បតិដ្ឋាបេតុន្តំ ។ សច
 ភិក្ខុវេ ឯវមស្ស កល្យំ វចនាយ ។ សច បន
 ភិក្ខុវេ ឯវមស្ស មយ្ហំ ខោ វិហាសា កវស្សតិ
 បរស្ស បុគ្គលស្ស អនុបយាតោ បរោ ហិ បុគ្គលោ
 អក្កោធខោ អនុបនាហិ អនន្ទិទិដ្ឋី សុប្បដិទិស្សតិ
 សក្កោមិ ចាហំ ឯតំ បុគ្គលំ អកុសលា
 វុដ្ឋាបេត្វា កុសលេ បតិដ្ឋាបេតុំ អប្បមត្តកំ
 ខោ បនេតំ យទិទំ មយ្ហំ វិហាសា អថខោ
 ឯតនេវ ពហុតំ ស្វាហំ សក្កោមិ ឯតំ បុគ្គលំ
 អកុសលា វុដ្ឋាបេត្វា កុសលេ បតិដ្ឋាបេតុន្តំ ។
 សច ភិក្ខុវេ ឯវមស្ស កល្យំ វចនាយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្ថានៈ

តាំងអាត្មាអញក៏អាចញ៉ាំងបុគ្គលន្ត្រះ ឲ្យចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំង
 នៅក្នុងកុសលធម៌បាន ឯសេចក្តីអាក់អន់របស់បុគ្គលដទៃន្ត្រះ គ្រាន់តែ
 ជាការបន្តិចបន្តួច ទោះបីត្រឡប់ទៅជាធំដុំវិញ អាត្មាអញនោះក៏អាច
 ឲ្យបុគ្គលន្ត្រះចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌បាន ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ បើអ្នកតាំងឡាយពិនិត្យឃើញយ៉ាងនេះ ទើបគួរ
 និយាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ តែបើអ្នកតាំងឡាយ ពិនិត្យឃើញ
 យ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញនឹងមានសេចក្តីលំបាក បុគ្គលដទៃមិន
 មានសេចក្តីអាក់អន់ ព្រោះថាបុគ្គលដទៃ ជាអ្នកមិនក្រោធ ជាអ្នកមិន
 ចង់ពៀរ ជាអ្នកមិនមានទិដ្ឋភាព ជាអ្នកលះបង់បានងាយ តាំងអាត្មា
 អញក៏អាចញ៉ាំងបុគ្គលនោះឲ្យចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំងនៅក្នុងកុ-
 សលធម៌បាន ឯសេចក្តីលំបាករបស់អាត្មាអញន្ត្រះ គ្រាន់តែជាការបន្តិច
 បន្តួច ទោះបីត្រឡប់ទៅជាការធំដុំវិញ អាត្មាអញក៏អាចញ៉ាំងបុគ្គលន្ត្រះ
 ឲ្យចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 តាំងឡាយ បើអ្នកតាំងឡាយពិនិត្យឃើញយ៉ាងនេះ ទើបគួរនិយាយ ។

ទេវតាវង្ស ពិស្ណុត្ថេ ឧបេក្ខាវរណកាវេ

សចេ ភិក្ខុវេ ឯវមស្ស មយ្ហញ្ច ខោ វិហេសា
 ភិស្សតិ បរស្ស ច បុគ្គលស្ស ឧបយាតោ បរោ ហិ
 បុគ្គលោ កោធនោ ឧបនាហំ ទទ្ម្មទិដ្ឋី ទុប្បដិ-
 ដិស្សត្តិ សក្កោមិ ចាហំ ឯតំ បុគ្គលំ អកុសលា
 វុដ្ឋាបេត្វា កុសលេ បតិដ្ឋាបេតុំ អប្បមត្តកំ ខោ
 បនេតំ យទិទំ មយ្ហញ្ច វិហេសា បរស្ស ច
 បុគ្គលស្ស ឧបយាតោ អថខោ ឯតទេវ តហុតរំ
 ស្វាហំ សក្កោមិ ឯតំ បុគ្គលំ អកុសលា
 វុដ្ឋាបេត្វា កុសលេ បតិដ្ឋាបេតុន្តិ ។ សចេ
 ភិក្ខុវេ ឯវមស្ស កល្យំ វចនាយ ។ សចេ
 បនេ ភិក្ខុវេ ឯវមស្ស មយ្ហញ្ច ខោ វិហេសា ក-
 រិស្សតិ បរស្ស ច បុគ្គលស្ស ឧបយាតោ បរោ
 ហិ បុគ្គលោ កោធនោ ឧបនាហំ ទទ្ម្មទិដ្ឋី ទុប្ប-
 ដិដិស្សត្តិ ន ចាហំ សក្កោមិ ឯតំ បុគ្គលំ អកុ-
 សលា វុដ្ឋាបេត្វា កុសលេ បតិដ្ឋាបេតុន្តិ ។ ឯវ-
 វុបេ បុគ្គលេ ឧបេត្វា នាតិមញ្ញិតញ្ច ។

ទេវទេវតា កិច្ចសុត្រ ការធ្វើជាអ្នកប្រាជ្ញ

ម្ចាស់កិត្តិយស ឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ ពិនិត្យឃើញយ៉ាងនេះវិញថា
 អាត្មាអញនឹងមានសេចក្តីលំបាកផង បុគ្គលដទៃមានសេចក្តីអាក់អន់ផង
 ព្រោះថាបុគ្គលដទៃ ជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកចងពៀរ ជាអ្នកមានទិដ្ឋភាព
 ជាអ្នកលះបង់បានដោយក្រ តែអាត្មាអញអាចញ៉ាំងបុគ្គលនេះ ឲ្យចេញ
 ចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌បាន ឯសេចក្តីលំបាករបស់
 អាត្មាអញ នឹងសេចក្តីអាក់អន់របស់បុគ្គលដទៃនេះ គ្រាន់តែជាការបន្តិច
 បន្តួចទេ ទោះបីត្រឡប់ទៅជាការធំវិញ អាត្មាអញនោះក៏អាចញ៉ាំង
 បុគ្គលនេះឲ្យចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌បាន ។
 ម្ចាស់កិត្តិយស ឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ ពិនិត្យឃើញយ៉ាងនេះ ទើបគួរ
 និយាយ ។ ម្ចាស់កិត្តិយស ឡាយ តែបើអ្នកទាំងឡាយពិនិត្យឃើញ
 យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងមានសេចក្តីលំបាកផង បុគ្គលដទៃមាន
 សេចក្តីអាក់អន់ផង ព្រោះថាបុគ្គលដទៃជាអ្នកក្រោធ ជាអ្នកចងពៀរ
 ជាអ្នកមានទិដ្ឋភាព ជាអ្នកលះបង់បានដោយក្រ ទាំងអាត្មាអញក៏មិនអាច
 ញ៉ាំងបុគ្គលនេះឲ្យចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌ទេ ។
 អ្នកទាំងឡាយ គប្បីជាអ្នកប្រាជ្ញ ក្នុងបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ
 កុំគប្បីធ្វើជំងឺឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ហសកំ

(៥០) តេសញ វោ ភិក្ខុវេ សមគ្គានំ សម្មោ-
 នមាធានំ អវិទមាធានំ សិក្ខតំ អញ្ញមញ្ញស្ស វច្ឆិ-
 សង្ខារេ ឧប្បជ្ឈេយ្យ និដ្ឋិបទ្យាសោ ចេតសោ អាយា-
 តោ អប្បច្ចយោ អនកិរទ្ធិ ។ តត្ថ ឯកតោបក្ខិកានំ
 ភិក្ខុនំ យំ ភិក្ខុំ សុវចនំ មញ្ញយ្យាម សោ
 ឧបសន្តមិត្វា ឯវមស្ស វចនីយោ យន្នោ អារុសោ
 អម្ពាតំ សមគ្គានំ សម្មោនមាធានំ អវិទមាធានំ
 សិក្ខតំ អញ្ញមញ្ញស្ស វច្ឆិសង្ខារេ ឧប្បន្នោ និដ្ឋិប-
 ទ្យាសោ ចេតសោ អាយាតោ អប្បច្ចយោ អនកិរទ្ធិ
 តំ ជានមាធា សមណោ គរហេយ្យាតិ ។ សម្មា
 សាសនាមាធា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវំ ព្យាករេយ្យ
 យន្នោ អារុសោ អម្ពាតំ សមគ្គានំ សម្មោនមាធានំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ឌសកៈ

(៥០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលអ្នកទាំងឡាយនោះព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនរិវាទគ្នា កំពុងសិក្សា តែវចីសង្ខារ ការលើកខ្លួន ដោយទិដ្ឋិ ការបៀតបៀនដោយចិត្ត ការមិនត្រេកអរ ការមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត គប្បីកើតឡើងដល់គ្នានិងគ្នា ។ បណ្តាភិក្ខុទាំងឡាយដែលជាបក្ខពួកជាមួយគ្នាក្នុងទីនោះ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ឃើញភិក្ខុណាថាជាអ្នកប្រដៅងាយជាងគេ អ្នកទាំងឡាយគប្បីចូលទៅរកភិក្ខុនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលភាវុសោ យើងទាំងឡាយជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនរិវាទគ្នា កំពុងសិក្សា តែវចីសង្ខារ ការលើកខ្លួនដោយទិដ្ឋិ ការបៀតបៀនដោយចិត្ត ការមិនត្រេកអរ ការមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត កើតឡើងដល់គ្នានិងគ្នា កាលបើសមណៈ (អ្នកស្ងប់) ជ្រាបហេតុនោះ នឹងគប្បីភិនដៀលបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលនឹងពោលដោយប្រវត្ត គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលភាវុសោ យើងទាំងឡាយជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា

ទេវទាយត្រៃស្ស កិត្តិសុត្តេ សម្មាសម្ពុទ្ធករណំ

អវិវេកមាណាធំ សិក្ខតំ អញ្ញមញ្ញស្ស វិចីសង្ខារោ
 ឧប្បន្នោ និដ្ឋិបទ្បោសោ ចេតសោ អាយាតោ អប្បច្ចយោ
 អនកិរទ្ឋិ តំ ជានមាណោ សមណោ តរហេយ្យាតិ ។
 ឯតម្បនាវុសោ ធម្មំ អប្បហាយ និព្វានំ សច្ចិក-
 រេយ្យាតិ ។ សម្មា ស្យាករមាណោ កិត្តវេ កិត្តុ
 ឯវំ ស្យាករេយ្យ ឯតំ ទោ អារុសោ ធម្មំ អប្ប-
 ហាយ ន និព្វានំ សច្ចិករេយ្យាតិ ។ អថាបរេសំ
 ឯកតោបក្ខិកានំ កិត្តានំ យំ កិត្តុំ សុវចនំ
 មញ្ញេយ្យាធិ សោ ឧបសង្កម្ភិត្វា ឯវមស្ស វិចីសយោ
 យន្តោ អារុសោ អម្ពាតំ សមត្ថានំ សម្មាទមាណាធំ
 អវិវេកមាណាធំ សិក្ខតំ អញ្ញមញ្ញស្ស វិចីសង្ខារោ
 ឧប្បន្នោ និដ្ឋិបទ្បោសោ ចេតសោ អាយាតោ អប្ប-
 ច្ចយោ អនកិរទ្ឋិ តំ ជានមាណោ សមណោ តរ-
 ហេយ្យាតិ ។ សម្មា ស្យាករមាណោ កិត្តវេ កិត្តុ

ទេវហេតុ កំណត់សម្គាល់ ការពោលដោយប្រពៃ

មិនវិវាទគ្នា កំណត់សម្គាល់ តែវិចីសម្ភារ ការលើកខ្លួនដោយទិដ្ឋិ ការបៀតបៀនដោយចិត្ត ការមិនគ្រេកអរ ការមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត កើតឡើងដល់គ្នានិងគ្នា កាលបើសមណៈ ជ្រាបហេតុនោះ គប្បីតិះដៀលបាន ។ ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុបើមិនលះបង់ធម៌នេះទេ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានដូចម្តេចបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលនឹងពោលដោយប្រពៃ គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុបើមិនលះបង់ធម៌នេះ នឹងមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានបានឡើយ ។ មួយទៀត បណ្តាភិក្ខុទាំងឡាយដទៃទៀត ជាបក្ខពួកជាមួយគ្នា អ្នកទាំងឡាយសំគាល់ឃើញថា ភិក្ខុណាជាអ្នកប្រដៅងាយជាងគេ អ្នកទាំងឡាយគប្បីចូលទៅរកភិក្ខុនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ យើងទាំងឡាយជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនវិវាទគ្នា កំណត់សម្គាល់ តែវិចីសម្ភារ ការលើកខ្លួនដោយទិដ្ឋិ ការបៀតបៀនគ្នាដោយចិត្ត ការមិនគ្រេកអរ ការមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត កើតឡើងដល់គ្នានិងគ្នា កាលបើសមណៈជ្រាបហេតុនោះ គប្បីតិះដៀលបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលនឹងពោល ដោយប្រពៃ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ព័ន្ធសកំ

ឯវំ ព្យាករេយ្យ យន្នោ អាវុសោ អម្ពាតំ សមត្តានំ
 សម្មាទមាធានំ អវិទមាធានំ សិក្ខតំ អញ្ញមញ្ញស្ស
 វចីសង្ខារោ ឧប្បន្នោ ទិដ្ឋិបទ្បាសោ ចេតសោ អា-
 យាតោ អប្បច្ចយោ អនកិរទ្ឋំ តំ ជាទមាធ�ោ សមណោ
 គរហេយ្យាតិ ។ ឯតម្បនាវុសោ ធម្មំ អប្បហាយ
 ទិព្វានំ សច្ចិករេយ្យាតិ ។ សម្មា ព្យាករមាធ�ោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ឯវំ ព្យាករេយ្យ ឯតំ ទោ អាវុសោ ធម្មំ អប្ប-
 ហាយ ន ទិព្វានំ សច្ចិករេយ្យាតិ ។ តញ្ចេ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុំ បរេ ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ អាយស្មតា ធា ឯតេ ភិក្ខុ
 អកុសលា វុដ្ឋាបេតា កុសលេ បតិដ្ឋាបិតាតិ ។ សម្មា
 ព្យាករមាធ�ោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវំ ព្យាករេយ្យ វេទាហំ
 អាវុសោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមី តស្ស មេ
 ភគវា ធម្មំ ទេសេតិ^(១) តស្សាហំ^(២) ធម្មំ សុត្វា
 តេសំ ភិក្ខុនំ អភាសី តំ តេ ភិក្ខុ ធម្មំ សុត្វា

១ ទ. ទេសេសីតិ ទិស្សតិ ។ ២ ទ. ម. កាហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាល អារុសោ យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកព្រម
 ព្រៀងគ្នា មិនវាចេត្តា រីករាយរកគ្នា កំពុងសិក្សា តែវិចីសង្ខារ ការលើក
 ខ្លួនដោយខ្លួន ការបៀតបៀនដោយចិត្ត ការមិនត្រួតអរ ការមិន
 មានសេចក្តីពេញចិត្ត កើតឡើងដល់គ្នានិងគ្នា កាលបើសមណៈជ្រាប
 ហេតុនោះ គប្បីគិតដៀលបាន ។ ម្នាល អារុសោ ភិក្ខុបើមិនលះបង់
 ធម៌នេះទេ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានដូចម្តេចបាន ។ ម្នាល ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលនឹងពោលដោយប្រពៃ គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា
 ម្នាល អារុសោ ភិក្ខុ បើមិនលះបង់ធម៌នេះទេ នឹងមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវព្រះនិព្វានបានទេ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ បើមានភិក្ខុពួកដទៃសួរ
 ភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះថា លោកដ៏មានអាយុ មិនបានធ្វើភិក្ខុទាំងនេះ ឲ្យ
 ចេញចាកអកុសលធម៌ ឲ្យតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌ ទេឬ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលនឹងពោលដោយប្រពៃ គប្បីពោលយ៉ាងនេះ
 ថា ម្នាល អារុសោ ក្នុងទីនេះ ខ្ញុំបានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងធម៌ ដល់ខ្ញុំ ខ្ញុំបានស្តាប់ធម៌ព្រះអង្គ
 ហើយបានសំដែងប្រាប់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏បានស្តាប់ធម៌នោះ

ទេវហវេល្យ កុំនុស្សត្ថេ សម្មាសម្ពុទ្ធករណំ

អកុសលា វុដ្ឋហីសុ កុសលេ បតិដ្ឋហីសូតិ ។

ឯវំ ព្យាករមាថោ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន

ចេវត្តានុត្តរំសេតិ^(១) ធន បរំ វម្ពេតិ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ

ព្យាករេតិ ធន ច កោចិ សហធម្មិកោ វាទានុវាទោ

ការយ្ហដ្ឋានំ អាគច្ឆតីតិ ។ វេទមវោច ភគវា អត្តមនា

តេ ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទនិ ។

កុំនុស្សត្ថំ ពតិយំ និដ្ឋិតំ ។

១ ម. នេវតានុត្តរំសេតិ ។

ទេវវេទ កំណត់សម្គាល់ ការពោលដោយប្រពៃ

ហើយចេញចាកអកុសលធម៌ បានតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលពោលយ៉ាងនេះ មិនឈ្មោះថា លើកតម្កើងខ្លួន
 មិនឈ្មោះថា សង្កត់សង្កិនបុគ្គលដទៃទេ ឈ្មោះថា អ្នកពោលប្រដានវា
 ធម៌តាមធម៌ មួយទៀត វាទះនិងអនុវាទះ ដែលប្រកបដោយហេតុ
 ណាមួយ រមែងមិនមកកាន់ឋានៈ ដែលអ្នកប្រាជ្ញតប្បវិច្ច័យបាន
 ឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ
 ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះ
 មានព្រះភាគ ។

ចប់ កំណត់សម្គាល់ ទី ៣ ។

បញ្ចត្តិ សាមគ្គាមស្មត្តិ

[៥០] ឯវេទ្ធ សុត្ថំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
សុត្តេស្ថំ វិហារតិ សាមគ្គាមេ ។ តេន ខេ បន
សមយេន និកុណ្ណោ នាដបុត្តោ នាវាយំ អនុនា
កាលតោ ហោតិ ។ តស្ស កាលកិរិយាយ
ភិញ្ញា និកុណ្ណោ ទ្វេធូកជាតា^(១) កណ្ណនជាតា ក-
លហជាតា វិវាទាបដ្ឋា អញ្ញាមញ្ញំ មុខសត្តិហិ វិទុ-
នត្ថា វិហារន្តំ ន ត្វំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជាតាសិ
អហំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជាតាមិ កី ត្វំ ឥមំ
ធម្មវិនយំ អាជាតិស្សសិ មិច្ឆាបដិបន្នោ ភូមសិ
អហាមស្មំ សម្មាបដិបន្នោ សហិតម្មេ អសហិតន្តេ
បុរេ វចនីយំ បច្ឆា អវច បច្ឆា វចនីយំ បុរេ អវច
អធិចិណ្ឌំ តេ^(២) វិបកវត្ថំ អាហេបិតោ តេ វាណោ
និក្ខហិតោបិ^(៣) ចរ វាទប្បមោក្ខាយ និព្វេធមហិ វា សចេ
បហោសីតិ ។ តេ អញ្ញាមញ្ញំ កលហំ កវីសុ^(៤) ។

១ ឧ ទ្វេធូកជាតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. អវិចិណ្ឌន្តេ ។ ៣ ឧ. និក្ខហិតោ សី ។ ម.
និក្ខហិតោសិ ។ ៤ ឧ. តេ អញ្ញាមញ្ញំ កលហំ កវីសុតិ ន ទិស្សតិ ។

សាមគ្គីភាពសូត្រ ទី ៤

(៩១) ឧំ បានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងសាមគ្គីភាព ក្នុងដែនសក្កៈ ។ សម័យនោះឯង
និគ្ខណ្ឌនាដបុត្រ ទើបតែនឹងធ្វើមរណកាល ក្នុងដែនបាវ ។ ព្រោះ
កាលកំរិយានិគ្ខណ្ឌនាដបុត្រនោះ ពួកនិគ្រន្ធ (ជាអន្តេវាសិក) ក៏បែក
បាក់គ្នាជាពីរពួក កើតប្រកួតប្រកាន់គ្នា ឈ្លោះទាស់ទែង ចាត់ដាត
គ្នានិងគ្នាដោយលំពែងគឺមាត់ថា អ្នកឯង មិនដឹងធម៌វិន័យនេះទេ យើង
ទើបដឹងធម៌វិន័យនេះ អ្នកឯងនឹងដឹងធម៌វិន័យនេះដូចម្តេចបាន អ្នកឯង
ប្រតិបត្តិខុស យើងទើបប្រតិបត្តិត្រូវ ពាក្យរបស់យើង ប្រកបដោយ
ប្រយោជន៍ ពាក្យរបស់អ្នកឯង មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ ពាក្យ
ដែលគួរនិយាយមុន អ្នកឯងបែរជានិយាយក្រោយ ពាក្យដែលគួរនិយាយ
ក្រោយ អ្នកឯងបែរជានិយាយមុន អ្នកឯងសន្សំតែវត្ថុដែលខុសៗ បើអ្នក
ឯងលើកវាទៈឡើង គេរំមងគំរងៀលបាន បើអ្នកឯងអាច ចូរប្រព្រឹត្ត
ឲ្យរួចចាកវាទៈចុះ ។ ពួកនិគ្រន្ធានីនោះ ធ្វើឲ្យជម្លោះគ្នានិងគ្នា ។

ទេវតាវង្ស សាមគ្គីយ៍ ភក្ត្របស្ថម្ភ

វេទនា យេវេកោ មញ្ញោ និគឃ្លាស្ស នាដបុត្តិយេស្ស
 វត្ថុតិ ។ យេបិ និគឃ្លាស្ស នាដបុត្តិយេស្ស សាវកា
 ភិហំ ឡិណតវសនា ។ តេបិ និគឃ្លាស្ស នាដបុត្តិ-
 យេស្ស និព្វិន្ទនា វិវត្តនា បដិវាទន្តនា យថាភំ
 ទុរត្តានេ នម្បវិជយេ ទុប្បវេទិតេ អនិយ្យានិកេ
 អនុបសមសវត្ថុនិកេ អសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតេ ភិទ្ធ-
 ជ្ជបេ អប្បដិសរណោ ។

(៥២) អថោ ចុត្តោ សមណ្ឌទ្ទេសោ ពារាយ៍
 វស្សំ វត្ថុតិ^(១) យេន សាមគ្គីយោ យេនាយស្មា អា-
 នន្តោ តេនុបសង្កម្មំ ទុបសង្កម្មិត្តា អាយស្មន្តំ អា-
 នន្តំ អភិវាទេត្តា ឯកមន្តំ និស័ទិ ។ ឯកមន្តំ
 និស័ទ្ធោ ខោ ចុត្តោ សមណ្ឌទ្ទេសោ អាយស្មន្តំ
 អានន្តំ ឯតទេវោច និគឃ្លា ភន្តេ នាដបុត្តោ
 ពារាយ៍ អនុនា កាលកតោ តស្ស កាលកិរិ-
 យាយ ភិទ្ធា និគឃ្លា ទ្រឡកជាតា ។ បេ ។

ទេវតាវង្ស សាមគ្គីយសូត្រ ការចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ

សេចក្តីស្តាប់តែមួយនាក់ តែហាក់ដូចប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងពួកនិគ្រន្ធ ជា
អន្តរាសិក របស់និគ្គណ្ឌនាដបុត្រ ។ ពួកសាវ័ករបស់និគ្គណ្ឌនាដបុត្រ
ណា ជាគ្រហស្ថ ស្ងៀកពាក់ស ។ ពួកសាវ័កទាំងនោះ មានសភាព
នឿយណាយ ប្រាសចាកសេចក្តីត្រេកអរ មានសភាពព្រាហ្មក្នុងធម្ម-
វិន័យ ដែលពួកនិគ្គណ្ឌនាដបុត្រសំដែងខុស ប្រកាសខុស មិនមែន
ជានិយ្យានិកធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្ត ដើម្បីស្តាប់ម្យ៉ាង មិនមែនព្រះ
សម្មាសម្ពុទ្ធសំដែង ជាចូលបែកប្លាយ មិនមែនជាទីតំនាក់ឡើយ ។

(៥២) ត្រាតោះ សមណុទេស ឈ្មោះ ចុន្ទៈ ទៅចាំវិស្សក្នុង
ដែនបាវា ចូលទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុ ដែលគង់នៅក្នុងសាមគ្រាម
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អភិវាទព្រះអានន្ទមានអាយុ រួចអង្គុយក្នុងទី
សមគួរ ។ លុះចុន្ទសមណុទេស អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ និយាយ
នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន និគ្គណ្ឌ-
នាដបុត្រ ទើបតែនឹងធ្វើមរណកាល ក្នុងដែនបាវា ព្រោះកាលកំរើយ
របស់និគ្គណ្ឌនាដបុត្រនោះ ពួកនិគ្រន្ធក៏បែកបាក់គ្នាជាពីរពួក ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ហសកំ

ភិក្ខុច្បថេ អប្បនិសរណោតិ ។ ឃំ វុត្តោ អាយស្មា
 អាណោ ចុន្ទំ សមណុទ្ទេសំ ឯតទេវេច អត្ថំ ខោ វេទំ
 អាវុសោ ចុន្ទ កថាបាកដំ កកវន្តំ ទស្សនាយ
 អាយាមាវុសោ ចុន្ទ យេន កកវា តេនុបសន្តមីស្សម
 ឧបសន្តមិត្វា ឯតមត្ថំ កកវតោ អាហោចស្សាមាតិ ។
 ឃំ កន្លេតិ ខោ ចុន្ទោ សមណុទ្ទេសោ អាយ-
 ស្មតោ អាណន្ទស្ស បច្ចុស្សាសិ ។

[៥៣] អថខោ អាយស្មា ច^(១) អាណោ ចុន្ទោ ច
 សមណុទ្ទេសោ យេន កកវា តេនុបសន្តមីស្ស ឧប-
 សន្តមិត្វា កកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯតមត្ថំ និសីទីស្ស ។
 ឯតមត្ថំ និសីទ្ធោ ខោ អាយស្មា អាណោ កកវន្តំ
 ឯតទេវេច អយំ កន្លេ ចុន្ទោ សមណុទ្ទេសោ
 ឃំមាហា និកណ្ណោ កន្លេ នាជបុត្តោ ទាវយំ
 អជ្ជនា កាលកតោ តស្ស កាលកិរិយាយ
 ភិក្ខុ និកណ្ណោ ទ្រឡកថាតា កណ្ណនជាតា

១ ទ. បសុខោ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

ជាច្បាប់បែកឆ្ងាយ មិនមែនជា ពំនាក់ឡើយ ។ កាលច្ចុសមណុទ្ទេស
និយាយ យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ និយាយនឹងច្ចុសម-
ណុទ្ទេសយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោច្ចនៈ ពាក្យនេះ ជាពាក្យមានមូល
គួរនឹងទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគណាស់ ម្ចាស់អាវុសោច្ចនៈ មកយើង
នឹងចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ នឹងក្រាប
បង្គំទូលសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ច្ចុសមណុទ្ទេស ក៏
ទទួលពាក្យព្រះអានន្ទមានអាយុថា ព្រះករុណា លោកម្ចាស់ ។

(៥៣) លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុនឹងច្ចុសមណុទ្ទេស
បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាប
ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះ
អានន្ទមានអាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះ
ភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ច្ចុសមណុទ្ទេសនេះឯង បាន
និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន និគណ្ឌនាដបុត្រ ទើប
តែនឹងធ្វើមរណកាលក្នុងដែនបារា ព្រោះកាលកិរិយារបស់និគណ្ឌនាដ-
បុត្រនោះ ពួកនិគ្រន្ទក៏បែកបាក់គ្នាជាពីរពួក កើតទៅជាប្រកួតប្រកាន់

កុលហោជាតា វិវាទាបន្ទា អញ្ញាមញ្ញំ មុខសត្តិហិ
 វិតុន្តា វិហារន្តំ ន ភំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានាសិ
 អហំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានាមិ ។ បេ ។ កិច្ចប្បបេ
 អប្បជិសរណោតិ តស្ស មយំ កន្ថេ ឃំ ហោតិ មា
 ហោវ កតវតោ អច្ចយេន សង្ឃេ វិវាទោ ឧប្បជ្ជិ
 ស្វាស្ស^(១) វិវាទោ ពហុជនាហិតាយ ពហុជនាសុខាយ
 ពហុនោ ជនស្ស អនត្តាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ
 ទេវមនុស្សានន្តំ ។

(៥៤) តំ កី មញ្ញាសិ អានន្ត យេ វេ មយា
 ធម្មា អភិញ្ញា ទេសិតា សេយ្យដីធំ ចត្តារោ ស-
 តិប្បដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បដ្ឋានា ចត្តារោ ឥន្ទ្រនាទា
 បញ្ចវ្រ្មណេនិ បញ្ច តលានិ សត្ត តោជ្ឈង្គំ អរិយោ
 អន្ទ្រតោ មត្តោ បស្សសិ នោ ភំ អានន្ត ឥមេសុ
 ធម្មេសុ ទ្វេបិ កិត្តុ ជាជារាទេតិ ។ យេ
 នោ^(២) កន្ថេ ធម្មា កតវតោ អភិញ្ញា ទេសិតា

១ ឧ ឧប្បជ្ជិ សោតិ ទិស្សតិ ។ ម. ឧប្បជ្ជិតុ ស្វាយន្តំ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. អ. មេ ។

ទេវតាវង្ស សាមញ្ញមន្តក្រ ការទ្រង់សួរចំពោះព្រះអានន្ត

ឈ្មោះចាស់វៃផង ចាត់ដាក់គ្នានិងគ្នាដោយលំពៃតែគឺមាត់ថា អ្នកឯងមិន
 ដឹងធម៌វិន័យនេះទេ យើងទើបដឹងធម៌វិន័យនេះ ។ បេ ។ ជាថ្មីប្រកបបាយ
 មិនមែនជាទីតំណក់ឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អំណើះអត់អំពីព្រះមានព្រះភាគ៧ សូមកុំឱ្យវិវាទ
 កើតឡើងក្នុងសង្ឃឡើយ ព្រោះថាវិវាទនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិន
 ជាគុណដល់ជនច្រើន មិនជាសុខដល់ជនច្រើន មិនជាប្រយោជន៍ មិនជា
 សេចក្តីចម្រើនដល់ជនច្រើន ជាទុក្ខដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

[៥៤] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ត អ្នក
 យល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ធម៌ទាំងឡាយដែលគេថាគតត្រាស់ដឹងហើយ
 សំដែងហើយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ដូចជាសតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤
 ឥន្ទ្របាទ ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥ ពលៈ ៥ ពោជ្ឈង្គី ៧ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកប
 ដោយអង្គ ៨ ម្ចាស់អានន្ត អ្នកដែលឃើញភក្តីព្រំរូបមានវាទៈផ្សេងគ្នា
 ក្នុងធម៌ទាំងឡាយនេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយ
 ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដឹងហើយ សំដែងហើយ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្តសកំ

សេយ្យដំនំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ចត្តារោ សធម្មប្បដ្ឋានា
 ចត្តារោ សន្និទានា បញ្ចក្កន្ធិយោនិ បញ្ច ពលានិ សត្ត
 ពោជ្ឈង្គា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ នាហំ បស្សមិ
 សមេសុ ធម្មេសុ ទ្វេបំ ភិក្ខុ នាណវំនេ សន្តិ ច
 ខេ^(១) កន្ត បុគ្គលា កតវន្តំ បតិស្សយមាណូនា
 វិហារន្តំ តេ កតវតោ អន្ធយេន សង្ខេ វិវាទំ ជ-
 នេយ្យំ អដ្ឋាដីវេ វា អធិប្បាតិមោក្ខេ វា ស្វាស្ស^(២)
 វិវាទោ ពហុជនាហិតាយ ពហុជនាសុខាយ ពហុនោ
 ជនស្ស អនត្តាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ នេវមទុស្សា-
 នន្តិ ។ អប្បមត្តកោ យោ^(៣) អានន្ត វិវាទោ យនិទំ
 អដ្ឋាដីវេ វា អធិប្បាតិមោក្ខេ វា មត្តោ វាបិ អានន្ត
 បដិបទាយ វា សង្ខេ វិវាទោ ឧប្បជ្ឈមាណោ ឧប្ប-
 ជ្ឈេយ្យ ស្វាស្ស វិវាទោ ពហុជនាហិតាយ ពហុជ-
 នាសុខាយ ពហុនោ ជនស្ស អនត្តាយ អហិតាយ
 ទុក្ខាយ នេវមទុស្សានន្តិ ។

១ ទ. យេច ខេ ។ ម. ខេ.បក្ខេ ន ទិស្សតិ ។ ២ ទ. សោស្ស ។ ៣ ទ. សោ ។

លុត្តនបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ចាំងឡាយ ដូចជាសតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មប្បធាន ៤ ឥទ្ធិបាទ ៤ ឥន្ទ្រិយ ៥
 ពលៈ ៥ ពោជ្ឈន្ត ៧ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨ ខ្ញុំព្រះអង្គមិន
 ដែលឃើញកិត្យុត្តរូបមានវិវដ្តផ្សេងគ្នា ក្នុងធម៌វិន័យនេះឡើយ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានតែពួកបុគ្គល ដែលជាអ្នកសែបអបនូវព្រះមានព្រះ
 ភាគទេ លុះអំណើវត្ថុអំពីព្រះមានព្រះភាគទៅ នឹងញ៉ាំងវិវាទឲ្យកើត
 ឡើងក្នុងព្រះសង្ឃ ព្រោះអាជីវៈជាហេតុខ្លះ ព្រោះអធិប្បាតិមាត្រជាហេតុ
 ខ្លះ វិវាទនោះនឹងបព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាគុណដល់ជនច្រើន មិនជាសុខ
 ដល់ជនច្រើន មិនជាប្រយោជន៍ មិនជាសេចក្តីចម្រើនដល់ជនច្រើន
 ជាទុក្ខដល់ទេវតានិងមនុស្សចាំងឡាយ ។ ម្នាល អានន្ទ កាលវិវាទណា
 កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យអាជីវៈជាហេតុ ឬព្រោះអាស្រ័យអធិប្បាតិ-
 មាត្រជាហេតុ វិវាទនោះ គ្រាន់តែជាការបន្តិចបន្តួចទេ ម្នាល អានន្ទ
 មួយទៀត កាលវិវាទណា កើតឡើងក្នុងសង្ឃ ព្រោះអាស្រ័យមគ្គ
 ឬព្រោះអាស្រ័យបដិបទា វិវាទនោះនឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាគុណ
 ដល់ជនច្រើន មិនជាសុខដល់ជនច្រើន មិនជាប្រយោជន៍ មិនជា
 សេចក្តីចម្រើនដល់ជនច្រើន ជាទុក្ខដល់ទេវតានិងមនុស្សចាំងឡាយ ។

ទេវហិរញ្ញស្ស សាមគ្គាមសុត្តេ ឆវិវាទមូលានំ

(៥៥) ឆយិមាទិ អាទន្ទ វិវាទមូលានិ កតមាទិ
 ឆ សំណាទន្ទ ភិក្ខុ កោធជោ ហោតិ ឧបនាហិ ។
 យោ សោ អាទន្ទ ភិក្ខុ កោធជោ ហោតិ ឧប-
 នាហិ សោ សត្តរិបិ អតារោ វិហារតិ អប្បតិស្សោ
 ធម្មេបិ អតារោ វិហារតិ អប្បតិស្សោ សង្ខេបិ
 អតារោ វិហារតិ អប្បតិស្សោ សិក្ខាយិបិ ន បរិប្ប-
 រការី ហោតិ ។ យោ សោ អាទន្ទ ភិក្ខុ សត្តរិ
 អតារោ វិហារតិ អប្បតិស្សោ ធម្មេ ... សង្ខេបិ
 អតារោ វិហារតិ អប្បតិស្សោ សិក្ខាយិបិ ន បរិ-
 ប្បរការី^(១) សោ សង្ខេ វិវាទំ ជនេតិ ។ យោ ហោតិ
 វិវាទោ ពហុជនាហិតាយ ពហុជនាសុខាយ ពហុជោ
 ជនស្ស អនត្តាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ ទេវមនុស្សានំ។
 ឯវរុបញ្ចេ តុម្ហេ អាទន្ទ វិវាទមូលំ អជ្ឈតំ វា
 ពហុជ្ជា វា សមមនុស្សយ្យានំ ត្រ្យត តុម្ហេ អាទន្ទ

១ ម. ឯត្ថន្តរេ ហោតីតិ ទិស្សតិ ។

ទេវវេទ ឈមតាមសូត្រ វិវាទមូល ៦

(៥៥) ម្ចាស់មានន្ទ វិវាទមូលនេះមាន ៦ ប្រការ វិវាទមូល ៦

ប្រការដូចម្តេច ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកច្រើនក្រោធជាអ្នកច្រើនចងពៀរ ។ ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុណា ជាអ្នកច្រើនក្រោធជាអ្នកច្រើនចងពៀរ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះសាស្តាផង មិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះធម៌ផង មិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះសង្ឃផង មិនធ្វើឲ្យពេញលេញក្នុងសិក្ខាផង ។

ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុណា មិនគោរព មិនកោតក្រែង ចំពោះព្រះសាស្តា ចំពោះព្រះធម៌... មិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះសង្ឃផង មិនធ្វើឲ្យពេញលេញក្នុងសិក្ខាផង ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាបង្កើតវិវាទក្នុងសង្ឃ ។

វិវាទ (ដែលកើតក្នុងសង្ឃ) តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាគុណដល់ជនច្រើន មិនជាសុខដល់ជនច្រើន មិនជាប្រយោជន៍ មិនជាសេចក្តីចម្រើនដល់ជនច្រើន ជាទុក្ខដល់ពួកទេវតានិងមនុស្ស ។ ម្ចាស់មានន្ទ បើអ្នកទាំងឡាយ ពិចារណាឃើញវិវាទមូល មានសភាពយ៉ាងនេះ ពូជ័វាងក្នុងក្តី ពូជ័វាងក្រៅក្តី ម្ចាស់មានន្ទ ក្នុងរឿងនោះ អ្នកទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្តសកំ

តស្មេវ ចាបកស្ស វិវាទមូលស្ស បហានាយ
 វាយមេយ្យាថ ឯវុបញ្ចេ តុម្ហេ អាទន្ទ វិវាទមូលំ
 អដ្ឋតំ វា ពហិទ្ធា វា ន សមនុបស្សេយ្យាថ
 ត្រួត តុម្ហេ អាទន្ទ តស្មេវ ចាបកស្ស វិវាទមូលស្ស
 អាយតី អនុវស្សវាយ បដិបដ្ឋេយ្យាថ ឯវមេតស្ស
 ចាបកស្ស វាទមូលស្ស បហានំ ហោតិ ឯវមេតស្ស
 ចាបកស្ស វិវាទមូលស្ស អាយតី អនុវស្សវោ ហោតិ។

(៥៦) បុន ចបរំ អាទន្ទ ភិក្ខុ មក្ខិ ហោតិ
 បដ្ឋាសី ... ឥស្សក្កិ ហោតិ មច្ឆរី ... សថោ ហោតិ
 មាយារី ... ចាបិច្ឆោ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ... សន្និដ្ឋិ បរា-
 មាសី ហោតិ អាធានត្តាហិ ទុប្បដិទិស្សត្ថិ ។
 យោ សោ អាទន្ទ ភិក្ខុ សន្និដ្ឋិ បរាមាសី ហោតិ
 អាធានត្តាហិ ទុប្បដិទិស្សត្ថិ សោ សត្វិបិ អតារវោ
 វិហរតិ អប្បតិស្សោ ឆម្មេបិ អតារវោ វិហរតិ
 អប្បតិស្សោ សង្ឃេបិ អតារវោ វិហរតិ អប្ប-
 តិស្សោ សិក្ខាយបិ ន បរិច្ចរការី ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទិសនិកាយៈ

គួរព្យាយាមលះវិវាទមូលដ៏លាមកនោះចេញ ម្ចាស់អាទន្ន បើអ្នកទាំង-
 ឡាយ ពិចារណាមិនឃើញវិវាទមូលមានសកាតយ៉ាងនេះ ឆ្លងឆ្លង
 ក្នុងក្តី ឆ្លងឆ្លងក្រៅក្តី ម្ចាស់អាទន្ន ក្នុងដំណើរនោះ អ្នកទាំងឡាយ
 គួរប្រតិបត្តិ ដើម្បីកុំឲ្យវិវាទមូលដ៏លាមកនោះឯង ហូរហៀរគេទៅទៀត
 ការលះបង់វិវាទមូលដ៏លាមកនេះ វេទនាមាន ដោយប្រការយ៉ាងនេះ
 ការមិនឲ្យវិវាទមូលដ៏លាមក ហូរហៀរគេទៅទៀត វេទនាមាន ដោយ
 ប្រការយ៉ាងនេះ ។

(៥៦) ម្ចាស់អាទន្ន មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកច្រើនលុបគុណគេ
 ជាអ្នកច្រើនលើកខ្លួន ... ជាអ្នកច្រើនច្រវែន ជាអ្នកកំណាញ់ ... ជា
 អ្នកអួតអាង ជាអ្នកមានមាយា ... ជាអ្នកមានប្រាថ្នាដ៏លាមក ជាអ្នក
 មានសេចក្តីឃើញខុស ... ជាអ្នកប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន
 ជាអ្នកស្អាបអង្គុល (នូវសីលនិងទិដ្ឋិ) ជាអ្នកប្រកាន់មាំ ជាអ្នកលះបង់
 បានដោយកម្រ ។ ម្ចាស់អាទន្ន ភិក្ខុណាជាអ្នកប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់
 ឃើញរបស់ខ្លួន ជាអ្នកស្អាបអង្គុល ជាអ្នកប្រកាន់មាំ ជាអ្នកលះបង់
 បានដោយកម្រ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមិនគោរព មិនគោត្រង់ចំពោះព្រះ
 សាស្តាផង មិនគោរព មិនគោត្រង់ចំពោះព្រះធម៌ផង មិនគោរពមិន
 គោត្រង់ចំពោះព្រះសង្ឃផង ជាអ្នកមិនធ្វើឲ្យពេញលេញក្នុងសិក្ខា ។

ទេវតាវង្ស លាមកាមសុត្តេ ឆៃវិវាទមូលានំ

យោ សោ អាណន្ទ ភិក្ខុ សត្វំ អតារោ វិហារតិ
អប្បតិស្សោ ធម្មេ ... សង្ឃេ ... សិក្ខាយ ន បរិបូរណា
ហោតិ សោ សង្ឃេ វិវាទំ ជនេតិ ។ យោ ហោតិ
វិវាទោ ពហុជនាហិតាយ ពហុជនាសុខាយ ពហុជនា
ជនស្ស អនត្តាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ នេវមនុស្សា-
នំ ។ ឯវុបញ្ចេ តុម្ពេ អាណន្ទ វិវាទមូលំ អជ្ឈត្តំ
វា ពហិត្វា វា សមនុបស្សេយ្យាន ត្រត តុម្ពេ អា-
ណន្ទ តស្សេវ ចាបកស្ស វិវាទមូលស្ស បហានាយ
វាយមេយ្យាន ។ ឯវុបញ្ចេ តុម្ពេ អាណន្ទ វិវាទមូលំ
អជ្ឈត្តំ វា ពហិត្វា វា ន សមនុបស្សេយ្យាន ត្រត
តុម្ពេ អាណន្ទ តស្សេវ ចាបកស្ស វិវាទមូលស្ស
អាយតី អនេស្សវាយ បដិបន្នេយ្យាន ឯវមេតស្ស
ចាបកស្ស វិវាទមូលស្ស បហានំ ហោតិ ឯវមេ-
តស្ស ចាបកស្ស វិវាទមូលស្ស អាយតី អនេស្សវោ
ហោតិ ។ ឥមាទិ ទោ អាណន្ទ ន វិវាទមូលានំ ។

ទេវហោត្ត សាមញ្ញមសូត្រ វិវាទមូល ៦

ម្នាលភានន្ទ ភិក្ខុណា មិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះសាស្តា ព្រះ
ធម៌... ព្រះសង្ឃ... ជាអ្នកមិនធ្វើឲ្យពេញលេញក្នុងសិក្ខា ភិក្ខុនោះឈ្មោះ
ថាបង្កើតវិវាទក្នុងសង្ឃ ។ វិវាទ (ដែលកើតឡើង) រមែងប្រព្រឹត្តតទៅដើម្បី
មិនជាតុណាដល់ជនច្រើន មិនជាសុខដល់ជនច្រើន មិនជាប្រយោជន៍
មិនជាសេចក្តីចម្រើនដល់ជនច្រើន ជាទុក្ខដល់ពួកទេវតានិងមនុស្ស ។

ម្នាលភានន្ទ បើអ្នកទាំងឡាយ ពិចារណាយើង្សាវិវាទមូល មានសភាព
យ៉ាងនេះ ឡើងវិវាទក្នុងភ្នំ ឡើងវិវាទក្រៅភ្នំ ម្នាលភានន្ទ ក្នុងដំណើរនោះ
អ្នកទាំងឡាយ គួរព្យាយាម លះបង់វិវាទមូលដ៏លាមកនោះចេញ ។

ម្នាលភានន្ទ បើអ្នកទាំងឡាយពិចារណាមិនឃើញវិវាទមូលមានសភាព
យ៉ាងនេះ ឡើងវិវាទក្នុងភ្នំ ឡើងវិវាទក្រៅភ្នំ ម្នាលភានន្ទ ក្នុងដំណើរនោះ
អ្នកទាំងឡាយ គួរប្រតិបត្តិដើម្បីកុំឱ្យវិវាទមូលដ៏លាមកនោះឯង ហូរហៀរ
តទៅ ការលះបង់វិវាទដ៏លាមកនេះ រមែងមាន ដោយប្រការយ៉ាង
នេះ ការមិនឲ្យវិវាទមូលដ៏លាមកនេះ ហូរហៀរតទៅ រមែងមាន
ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភានន្ទ នេះឯងវិវាទមូល ៦ យ៉ាង ។

(៥៧) ចត្តារិមាណំ អាណន្ទ អធិករណាណំ កត-
 មាណំ ចត្តារិ វិវាទាធិករណំ អនុវាទាធិករណំ អា-
 បត្តាធិករណា កិច្ចាធិករណំ នំមាណំ ខោ អាណន្ទ
 ចត្តារិ អធិករណាណំ ។ សត្ត ខោ បដិមេ អាណន្ទ
 អធិករណាសមថា ឧប្បន្នប្បនាណំ អធិករណាណំ
 សមថាយ វុបសមាយ សម្មទាវិនយោ នាតព្វោ
 សតិវិនយោ នាតព្វោ អម្បន្នវិនយោ នាតព្វោ បដិ-
 ញាតករណំ^(១) យេកុយ្យសិកា តស្សនាបិយសិកា
 តិណាវត្តារកោ ។

(៥៨) កថញ្ញាណន្ទ សម្មទាវិនយោ ហោតិ ។
 នំនាណន្ទ ភិក្ខុ វិវេទន្តំ ធម្មោតំ វា អធម្មោតំ វា
 វិនយោតិ វា អវិនយោតិ វា ។ តេហោវ អាណន្ទ
 ភិក្ខុហិ សព្វេហោវ សមត្តេហិ សង្ខបតិក្ខា ធម្មនេតិ
 សមនុមជ្ឈិតតា ធម្មនេតិ សមនុមជ្ឈិតា យថា តត្ថ
 សមេតិ តថា តំ អធិករណំ វុបសមេតតំ ។

១ ឧ. ប. បដិញ្ញាយ កាហេត្យំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទិសនិកាយៈ

[៥៧] ម្ចាស់មានន្ទ អធិការណ៍នេះមាន ៤ យ៉ាង អធិការណ៍ ៤

យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ អធិការណ៍ ៤ យ៉ាងគឺ រិក្ខាធិការណ៍ ១ អនុរាត្ន-

ធិការណ៍ ១ តាបត្តាធិការណ៍ ១ ភិច្ចាធិការណ៍ ១ ម្ចាស់មានន្ទ នេះឯង

ជាអធិការណ៍ ៤ យ៉ាង ។ ម្ចាស់មានន្ទ អធិការណ៍សម្រេចនេះមាន ៧

យ៉ាង គឺសម្មាវាសន៍ ១ សតិវិន័យ ១ អម្បញ្ញវិន័យ ១ បដិញ្ញាត្ន-

ករណៈ ១ យេកុយ្យសិកា ១ ភស្សបាបិយសិកា ១ ភិណវត្តារកៈ ១

ដែលសង្ឃគប្បីឲ្យ ដើម្បីរួមបញ្ចូលអធិការណ៍ដែលត្រូវឡើងហើយ ។

[៥៨] ម្ចាស់មានន្ទ ចុះសម្មាវាសន៍ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់មាន-

ន្ទ ភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងសាសនានេះ ជជែកគ្នាថា នេះជាធម៌ ឬថានេះ

មិនមែនជាធម៌ ថានេះជាវិន័យ ឬថា នេះមិនមែនជាវិន័យ ។ ម្ចាស់

មានន្ទ ភិក្ខុទាំងអស់នោះឯង គប្បីព្រមព្រៀងគ្នា ប្រជុំប្រៀបធៀបតាម

វិបស័យដែលជាធម៌ លុះប្រៀបធៀបតាមវិបស័យដែលជាធម៌រួចហើយ គប្បី

រួមបញ្ចូលអធិការណ៍នោះ ដោយវិធីដែលឲ្យរួមបញ្ចូលតាមវិបស័យដែលជាធម៌នោះ ។

ទេវហេតុស្ស សាមញ្ញមនុស្សេ យេកុយ្យសិកា

ឯវំ ខោ អានន្ទ សម្មទាវិនយោ ហោតិ ។ ឯវំញា
បដិធម្មកថាធំ អធិការណាធំ រូបសមោ ហោតិ
យទិធំ សម្មទាវិនយេន ។

(៥៩) កថញ្ញានន្ទ យេកុយ្យសិកា ហោតិ ។
តេ បន^(១) អានន្ទ ភិក្ខុ ន សក្កោន្តំ តំ អធិ-
ការណំ តស្មី អារាសេ រូបសមេត្តំ ។ តេហិ
អានន្ទ^(២) ភិក្ខុហិ យស្មី អារាសេ ពហុតរា
ភិក្ខុ សោ អារាសោ តន្តព្វោ ។ តត្ថ សព្វេហាវ
សមក្កេហិ សង្កបតិគតំ សង្កបតិត្វា ធម្មនេត្តិ ស-
មនុមជ្ជិតញ្ចា ធម្មនេត្តិ សមនុមជ្ជិត្វា យថា តត្ថ
សមេតិ តថា តំ អធិការណំ រូបសមេតតំ ។ ឯវំ
ខោ អានន្ទ យេកុយ្យសិកា ហោតិ ។ ឯវំញា
បដិធម្មកថាធំ អធិការណាធំ រូបសមោ ហោតិ
យទិធំ យេកុយ្យសិកាយ ។

ទេវទេវតា សាមគ្គីសូត្រ យេកុយ្យសិកា

ម្នាល អានន្ទ សម្មាសម្ពុទ្ធវិញ យ៉ាងនេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិការណ៍ពួកខ្លះ

ក្នុងសាសនានេះ រមែងមានដោយសម្មាសម្ពុទ្ធវិញ យ៉ាងនេះឯង ។

(៥៩) ម្នាល អានន្ទ ចុះយេកុយ្យសិកាត្រូវដូចម្តេច ។ ម្នាល អានន្ទ

បើភិក្ខុទាំងនោះ មិនអាចរម្ងាប់អធិការណ៍នោះក្នុងភាវសនោះបានទេ ។

ម្នាល អានន្ទ ក្នុងភាវសណា មានភិក្ខុច្រើន ភិក្ខុទាំងនោះ គប្បីពៅកាន់

ភាវសនោះ ។ ភិក្ខុទាំងអស់នោះ គួរមកប្រជុំគ្នាក្នុងភាវសនោះ លុះ

ប្រជុំគ្នាហើយ គួរប្រៀបធៀបតាមបែបដែលជាធម៌ លុះប្រៀបធៀបតាម

បែបដែលជាធម៌ហើយ គប្បីរម្ងាប់អធិការណ៍នោះដោយវិធីដែលឲ្យរម្ងាប់

តាមបែបដែលជាធម៌នោះ ។ ម្នាល អានន្ទ យេកុយ្យសិកា យ៉ាង

នេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិការណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ រមែងមាន

ដោយយេកុយ្យសិកា យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

(២០) កថញ្ញាទទ្ធ សតិវិនយោ ហោតិ ។

នំនាទទ្ធ ភិក្ខុ ភិក្ខុំ ឯវុទ្ធាយ តុក្កាយ អាបត្តិយា

ចោទន្តំ ចារាជិកេន វា ចារាជិកសាមន្តេន វា

សរតាយស្មា ឯវុទ្ធិ តុក្កំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា ចា-

រាជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ សោ ឯវមាហ

ន ទោ អហំ អារុសោ សរមិ ឯវុទ្ធិ តុក្កំ អាបត្តិ

អាបជ្ជិតា ចារាជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។

តស្ស ទោ ឯវំ អាទទ្ធ ភិក្ខុនោ សតិវិនយោ

នាតញ្ចេ ។ ឯវំ ទោ អាទទ្ធ សតិវិនយោ ហោតិ ។

ឯវញ្ច បនិទេត្តប្បាជំ អនិក្ករណាជំ វុទ្ធសមោ ហោតិ

យនិជំ សតិវិនយេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្កន្ធសក្ក

(៦០) ម្ចាស់អានន្ទ ចុះសតិវិន័យត្រង់ចម្បង ។ ម្ចាស់អានន្ទ

ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុទាំងឡាយ ចោទភិក្ខុដោយគរុកាបត្តិ មានសភាព

យ៉ាងនេះ គឺកាបត្តិបារាជកក្តិ កាបត្តិវង់^(១) បារាជកក្តិថា លោកមាន

អាយុ រលឹកនូវគរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺកាបត្តិបារាជកក្តិ កាបត្តិ

វង់បារាជកក្តិ ដែលលោកត្រូវហើយ ឃើញឬទេ ។ ភិក្ខុនោះនិយាយ

យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោ ខ្ញុំរលឹកនូវគរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ

គឺកាបត្តិបារាជកក្តិ កាបត្តិវង់បារាជកក្តិ ដែលខ្ញុំត្រូវហើយមិនឃើញទេ ។

ម្ចាស់អានន្ទ យ៉ាងនេះ សង្ឃគប្បីឲ្យសតិវិន័យដល់ភិក្ខុនោះ ។ ម្ចាស់

អានន្ទ សតិវិន័យ យ៉ាងនេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិករណ៍ពួកខ្លះ ក្នុង

សាសនានេះ រមែងមាន ដោយសតិវិន័យ យ៉ាងនេះឯង ។

១ ពាក្យថា រង ក្នុងទីនេះ សំដៅសេចក្តីថា បន្ទាប់គ្នា ពីរយ៉ាង គឺ រងកងកាបត្តិ ១ រងកាបត្តិ ១ រាប់កាបត្តិរៀងរាល់ដំណើរនេះ គឺ កងកាបត្តិបារាជិក កងកាបត្តិសង្ឃទិសេស កងកាបត្តិថិល្លច្ច័យ បាចិត្តិយៈ បាទិទេសន័យៈ ឡុត្ត ឡោសិត ឈ្មោះថា រងកងកាបត្តិ ។ កាបតិ ឡុត្ត ថិល្លច្ច័យ ដែលត្រូវមុនគរុកាបត្តិ ឈ្មោះថា រងកាបត្តិ ។

ទេវហិណ្ឌូស្ស សាមញ្ញមនុស្ស អម្បង្គនិយោ

(៦០) កតញ្ញានន្ទ អម្បង្គនិយោ ហោតិ ។ នំសា-
 នន្ទ ភិក្ខុ ភិក្ខុំ ឯវរុចាយ គុកាយ អាបត្តិយា ហោ-
 ទេន្ត ពារាជិកេន វា ពារាជិកសាមន្តេន វា សរតា-
 យស្មា ឯវរុចំ គុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា ពារាជិកំ វា
 ពារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ សោ ឯវមាហ ន ទោ អហំ
 អាវុសោ សរមំ ឯវរុចំ គុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា
 ពារាជិកំ វា ពារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ តមេនំ សោ
 ជិទ្ធិន្តំ អជិវេនេតិ^(១) នំស្ម័យស្មា សាធុកមេវ
 ជាហេហិ យនិ សរសំ ឯវរុចំ គុកំ អាបត្តិ
 អាបជ្ជិតា ពារាជិកំ វា ពារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។
 សោ ឯវមាហ អហំ ទោ អាវុសោ ឧម្មានំ ចាបុ-
 ណី ចេតសោ វិបរិយេសំ តេន^(២) មេ ឧម្មត្តកេន
 តហំ អស្សាមណកំ អជ្ឈាចិណ្ឌំ ភាសិតបរិកន្តំ

១ ឧ. ម. អតិវេនេតិ ។ ២ ឧ. វិបរិយេសំ តេន ។ ម. វិបរិយេសនេន ។

ទេវតាវង្ស សាមគ្គាមសូត្រ អដ្ឋប្បវិន័យ

(៦១) ម្នាលអានន្ត ចុះអម្បឡវិន័យតើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ត

ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុទាំងឡាយ ចោទភិក្ខុដោយគរុកាបត្តិមានសភាព

យ៉ាងនេះ គឺកាបត្តិបារាជិកក្តី កាបត្តិវង្សបារាជិកក្តីថា លោកមានអាយុ

រលីកនូវគរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺកាបត្តិបារាជិកក្តី កាបត្តិវង្ស

បារាជិកក្តី ដែលលោកត្រូវហើយ ឃើញច្បាច់ ។ ភិក្ខុនោះនិយាយ

យ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំរលីកនូវគរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ

គឺកាបត្តិបារាជិកក្តី កាបត្តិវង្សបារាជិកក្តី ដែលខ្ញុំត្រូវហើយ មិនឃើញច្បាច់ ។

ភិក្ខុនោះញ៉ាំងភិក្ខុនេះ ដែលកំពុងបណ្តោះបរិណា មិនឲ្យបណ្តោះបរិណា

បានថា លោកដ៏មានអាយុ ឈ្លើយ លោកច្បាច់ទទួលដឹងដោយស្រួលចុះ

បើលោករលីកឃើញនូវគរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺកាបត្តិបារាជិកក្តី

កាបត្តិវង្សបារាជិកក្តី ដែលលោកត្រូវហើយ ។ ភិក្ខុនោះនិយាយយ៉ាង

នេះថា ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំជាមនុស្សឆ្លាត មានចិត្តវិបល្លាស ប្រែប្រួល

កាលដែលខ្ញុំឆ្លាត មានចិត្តវិបល្លាសប្រែប្រួលនោះ បានប្រព្រឹត្តអនាថា

បានពោល បានព្យាយាមល្មើស នូវកិច្ចដែលមិនមែនជាបរិសុទ្ធសមណៈជា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្តសកំ

នាហំ តំ សភមិ មុន្នេន មេ ឯតំ កតត្ថំ ។
 តស្ស ទោ ឯវំ អាណន្ទ ភិក្ខុនោ អម្ពន្នវិនយោ
 នាតត្ថា ។ ឯវំ ទោ អាណន្ទ អម្ពន្នវិនយោ ហោតិ ។
 ឯវញ្ច បដិធរក្ខានំ អធិការណំ វ្យាបសមោ ហោតិ
 យទិទំ អម្ពន្នវិនយេន ។

(៦២) កថញ្ញានន្ទ បដិញ្ញាតករណំ ហោតិ ។
 វេទានន្ទ ភិក្ខុ ចុទ្ធិតោ វា អចុទ្ធិតោ វា^(១) អាបត្តិ
 សាវតំ វិវាតិ ឧត្តានំ^(២) ករោតិ ។ តេន អាណន្ទ ភិក្ខុនា
 វុទ្ធិតោ ភិក្ខុ^(៣) ឧបសង្កម្ភិតា ឯកំសំ ចីវរំ កត្តា
 នាទេ វុទ្ធិតា ឧក្កដិកំ និស័ទិតា អញ្ញោវី បត្តហេត្វា
 ឯវមស្ស វចនំ យោ អហំ កន្លេ វេត្តន្តាមំ អាបត្តិ អាបន្នោ
 តំ បដិទេសមីតិ ។ សោ ឯវមាហ បស្សសីតិ ។
 បស្សមីតិ^(៤) ។ អាយតី សំវរំ អាបន្នេយ្យសីតិ ។
 សំវរំ អាបន្នេស្សមីតិ ។ ឯវំ ទោ អាណន្ទ បដិញ្ញាតក-
 រណំ ហោតិ ។ ឯវញ្ច បដិធរក្ខានំ អធិការណំ
 វ្យាបសមោ ហោតិ យទិទំ បដិញ្ញាតករណេន ។

១ ឧ. ម. ចោទិពោ វា អចោទិពោ វា ។ ២ ម. ឧត្តានំ ។ ៣ ឧ. ទុល្លភោ ភិក្ខុ ។ ម.
 វុទ្ធិតោ ភិក្ខុ ។ ៤ ម. អាម បស្សមីតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសិក្ខស្ថានៈ

ច្រើន ខ្ញុំរលឹកមិនឃើញអំពីនោះទេ អំពីនេះ ខ្ញុំបានធ្វើដោយសេចក្តី
 រង្សី ។ ម្នាលគាន្ទ យ៉ាងនេះឯង សង្ឃគប្បីឲ្យអម្បូរន័យដល់ភិក្ខុ
 នោះ ។ ម្នាលគាន្ទ អម្បូរន័យ យ៉ាងនេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិការណ៍
 ពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ វេមន៍មានដោយអម្បូរន័យ យ៉ាងនេះឯង ។

(៦២) ម្នាលគាន្ទ ចុះបដិញ្ញាតករណៈភីដូចម្តេច ។ ម្នាល
 គាន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ត្រូវគេចោទក្តី មិនត្រូវគេចោទក្តី តែង
 រលឹក តែងបើក តែងធ្វើឲ្យរាករន់អាបត្តិ ។ ម្នាលគាន្ទ ភិក្ខុនោះ
 គួរចូលមករកភិក្ខុចាស់ជាងខ្លួន ហើយធ្វើបីតារង្សីស្មាម្លាង ដោយបង្កី
 បាប អង្គុយច្រហោងផ្កងអញ្ជាស់រួច គួរពោលយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 លោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំត្រូវអាបត្តិឈ្មោះនេះ ខ្ញុំសូមសំដែងនូវអាបត្តិនោះ ។
 ភិក្ខុចាស់នោះ ពោលយ៉ាងនេះថា លោកឃើញឬ ។ ភិក្ខុខ្ញុំឆ្លើយថា
 ខ្ញុំឃើញ ។ ភិក្ខុចាស់ពោលថា លោកត្រូវសង្រួមភពៅ ។ ភិក្ខុខ្ញុំ
 ឆ្លើយថា ខ្ញុំនឹងសង្រួម ។ ម្នាលគាន្ទ បដិញ្ញាតករណៈ យ៉ាង
 នេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិការណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ វេមន៍មាន
 ដោយបដិញ្ញាតករណៈ យ៉ាងនេះឯង ។

(៦៣) កថញ្ញានន្ទ ភស្តុបិយសិកា ហោតិ ។
 ឥន្ទានន្ទ ភិក្ខុ ភិក្ខុ វរុប្បាយ កុកាយ អាបត្តិយា
 ចោទេន្ទំ ចារាជិកេន វា ចារាជិកសាមន្តេន វា
 សរតាយស្មា វរុប្ប កុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា ចារា-
 ជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ ភោ វរុប្បាហ
 ន ចោ អហំ អារុសោ សភមិ វរុប្ប កុកំ អាបត្តិ អា-
 បជ្ជិតា ចារាជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ តមេនំ
 ភោ ជិច្ចេន្ទំ អជិវេនេតិ ឥឡិយស្មា សាធុកមេវ
 ជាហោហិ យទិ សរសិ វរុប្ប កុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា
 ចារាជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ ភោ វរុប្បាហ
 ន ចោ អហំ អារុសោ សភមិ វរុប្ប កុកំ
 អាបត្តិ អាបជ្ជិតា ចារាជិកំ វា ចារាជិកសាមន្តំ
 វា សភមិ ច^(១) ចោ អហំ^(២) អារុសោ វរុប្ប
 អប្បមត្តិកំ អាបជ្ជិតាតិ ។ តមេនំ ភោ^(៣)

ទេវហេតុ សាមញ្ញមស្សត្រ តស្សបប្បយសិកា

(៦៣) ម្នាលអានន្ត ចុះតស្សបប្បយសិកាភីដូចម្តេច ។ ម្នាល
អានន្ត ភិក្ខុសាសនានេះ ភិក្ខុទាំងឡាយ ចោទភិក្ខុដោយគរុកាបត្តិ មាន
សភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកភិក្ខុ អាបត្តិវង្សបារាជិកភិក្ខុថា លោកដ៏
មានអាយុ ចូររលឹកនូវគរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកភិក្ខុ
អាបត្តិវង្សបារាជិកភិក្ខុ ដែលលោកគ្រូហើយ ។ ភិក្ខុនោះនិយាយយ៉ាង
នេះថា ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំរលឹកនូវគរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិ
បារាជិកភិក្ខុ អាបត្តិវង្សបារាជិកភិក្ខុ ដែលខ្ញុំគ្រូហើយ មិនឃើញទេ ។
ភិក្ខុនោះញ៉ាំងភិក្ខុនេះ ដែលកំពុងបណ្តោះបរិណា មិនឲ្យបណ្តោះបរិណា
បានថា ម្នាលលោកដ៏មានអាយុ ល្បើយ លោកចូរទទួលដឹងដោយ
ស្រួលចុះ បើលោករលឹកនូវគរុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិ
បារាជិកភិក្ខុ អាបត្តិវង្សបារាជិកភិក្ខុ ដែលលោកគ្រូហើយបាន ។ ភិក្ខុ
នោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំរលឹកនូវគរុកាបត្តិមានសភាព
យ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកភិក្ខុ អាបត្តិវង្សបារាជិកភិក្ខុ ដែលខ្ញុំគ្រូហើយ
មិនឃើញទេ ម្នាលអារុសោ តែខ្ញុំរលឹកឃើញខ្លះ នូវអាបត្តិតិចតួច
មានសភាពយ៉ាងនេះ ដែលខ្ញុំគ្រូហើយ ។ ភិក្ខុនោះញ៉ាំងភិក្ខុនេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខចិប្បណ្ណសកំ

ជិត្យោធន្តំ អនិវេទនតិ សង្ឃយេស្មា សាធុកមេវ
 ជាតាហិ យេនិ សរសិ វរុបំ កុកំ អាបត្តិ
 អាបជ្ជិតា ពារាជិកំ វា ពារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។
 សោ វរមាហា វេមំ ហិ ជាតាហំ អារុសោ
 អប្បមត្តិកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា^(១) អបុដ្ឋោ បដិជា-
 និស្សាមិ តិម្បនាហំ វរុបំ កុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា
 ពារាជិកំ វា ពារាជិកសាមន្តំ វា បុដ្ឋោ ន
 បដិជានិស្សាមីតិ ។ សោ វរមាហា វេមញ្ច^(២) ជាម
 ត្វំ អារុសោ អប្បមត្តិកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា អបុដ្ឋោ
 ន បដិជានិស្សាសិ តី បន ត្វំ វរុបំ កុកំ អាបត្តិ
 អាបជ្ជិតា ពារាជិកំ វា ពារាជិកសាមន្តំ វា អបុដ្ឋោ
 បដិជានិស្សាសិ សង្ឃយេស្មា សាធុកមេវ ជាតាហិ
 យេនិ សរសិ វរុបំ កុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា
 ពារាជិកំ វា ពារាជិកសាមន្តំ វាតិ ។ សោ

១ ឧ. អាបជ្ជិតា ។ ២ ឧ. វេមំ ហិ ។ ម. វេមញ្ច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្តសកៈ

ដែលកំពុងបណ្តោះបណ្តោះ មិនឲ្យបណ្តោះបណ្តោះបានថា ម្ចាស់លោក
មានអាយុ ឆ្មើយ លោកចូរទទួលដឹងដោយស្រួលចុះ បើលោករើក
នូវគុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបាពជកត្តិ អាបត្តិវង្សបាពជកត្តិ
ដែលលោកត្រូវហើយបាន ។ ភិក្ខុនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
អាវុសោ អម្បាលខ្ញុំ ត្រូវអាបត្តិបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ដែលលោកមិនសួរ
សោះ ក៏គង់តទទួលដឹងបាន ចំណង់បើខ្ញុំត្រូវគុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាង
នេះ គឺអាបត្តិបាពជកត្តិ អាបត្តិវង្សបាពជកត្តិ ដែលលោកសួរហើយ នឹង
មិនទទួលដឹងដូចម្តេចបាន ។ ភិក្ខុអ្នកចោទនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា
ម្ចាស់អាវុសោ អម្បាលលោកត្រូវអាបត្តិបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ដែលខ្ញុំមិនសួរ
ក៏នឹងមិនទទួលដឹង ចំណង់បើលោក ត្រូវគុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ
គឺអាបត្តិបាពជកត្តិ អាបត្តិវង្សបាពជកត្តិ ដែលខ្ញុំមិនសួរ នឹងទទួលដឹងដូច
ម្តេចបាន ម្ចាស់លោកមានអាយុ ឆ្មើយ លោកចូរទទួលដឹងដោយ
ស្រួលចុះ បើលោករើកនូវគុកាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិ
បាពជកត្តិ អាបត្តិវង្សបាពជកត្តិ ដែលលោកត្រូវហើយបាន ។ ភិក្ខុនោះ

ទេវហវិជ្ជស្ស ឈមត្ថាមសុត្តេ តិណវត្តារកោ

ឯវមាហា សភមិ ទោ អហំ អាវុសោ ឯវរូបំ តុរុកំ
 អាបត្តិ អាបជ្ជិតា ទារាជិកំ វា ទារាជិកសាមន្តំ វា ទរា
 មេ ឯតំ វុត្តំ វា មេ ឯតំ វុត្តំ ធាហន្តំ សភមិ ឯវរូបំ
 តុរុកំ អាបត្តិ អាបជ្ជិតា ទារាជិកំ វា ទារាជិកសា-
 មន្តំ វាតិ ។ ឯវំ ទោ អាទន្ទ តស្សទាបិយសិកាយ
 ហោតិ ។ ឯវញ្ច បដិធម្មតាច្ចាដំ អធិករណាដំ វុប-
 សមោ ហោតិ យទិទំ តស្សទាបិយសិកាយ ។

(២២) កថញ្ញានន្ទ តិណវត្តារកោ ហោតិ ។
 វេទានន្ទ ភិក្ខុដំ កណ្ណានជាតាដំ កេលហជាតាដំ
 វិវាទាបដ្ឋាដំ វិហារតំ ពហំ អស្សមណាតំ អជ្ឈា-
 ចិណ្ឌំ ហោតិ ភាសិតបរិកន្តំ តេហានន្ទ ភិក្ខុហិ
 សត្វេហេវ សមត្តេហិ សន្និបតិទតំ សន្និបតិទា
 ឯកតោបត្តិកាដំ ភិក្ខុដំ ព្យត្តេន^(១) ភិក្ខុនា
 ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា អញ្ជ-
 លិម្បណាមេត្វា សង្ឃោ ញាបេតព្វោ សុណាតុ
 មេ កន្តេ សង្ឃោ វេទម្ហាតំ^(២) កណ្ណានជាតាដំ

១ ឧ. ម. ព្យត្តេន ។ ២ ឧ. ម. វេទំ អម្ហាតំ ។

ទេវទេវតា សាមញ្ញសូត្រ តិណវត្តារកៈ

និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំរលឹកឃើញនូវគុកាបត្តិមាន
 សភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកក្តី អាបត្តិវិនិបារាជិកក្តី ដែលខ្ញុំត្រូវ
 ហើយ ពាក្យនេះខ្ញុំនិយាយលេងទេ ពាក្យនេះខ្ញុំនិយាយក្លែងទេ ខ្ញុំ
 រលឹកនូវគុកាបត្តិ មានសភាពយ៉ាងនេះ គឺអាបត្តិបារាជិកក្តី អាបត្តិវិនិ
 បារាជិកក្តី ដែលខ្ញុំត្រូវហើយ មិនឃើញឡើយ ។ ម្ចាស់មានន្ទ
 ភស្តុបាយសិកា យ៉ាងនេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិការណ៍ពួកខ្លះ ក្នុង
 សាសនានេះ រមែងមាន ដោយភស្តុបាយសិកា យ៉ាងនេះឯង ។

(៦៤) ម្ចាស់មានន្ទ ចុះតិណវត្តារកៈត្រីដូចម្តេច ។ ម្ចាស់មានន្ទ
 ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុទាំងឡាយនាំគ្នាបង្កើតហេតុ ឈ្មោះថាសំឡេងគ្នា
 ហើយបានប្រព្រឹត្តអនាថារ បានពោល បានព្យាយាមល្មើស នូវកិច្ច
 មិនមែនជាបស់សមណៈជាច្រើន ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុទាំងអស់នោះឯង
 គប្បីព្រមព្រៀងប្រជុំគ្នា លុះប្រជុំគ្នាហើយ ភិក្ខុ ១ រូប ដែលជាអ្នក
 ឈ្លាសជាន់ភិក្ខុដែលជាបក្ខពួកជាមួយគ្នា គប្បីក្រោកអំពីអាសនៈ ធ្វើ
 ចិវរង្សៀសស្នាម្លាង ប្រណម្យអញ្ជាញដៀសសង្ឃថា បពិត្រព្រះសង្ឃ
 ដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ខ្ញុំ យើងខ្ញុំទាំងឡាយក្នុងទីនេះ នាំគ្នាបង្កើតហេតុ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិយល្ហាសកំ

កលហជាតានំ វិវាទាបន្ទានំ វិហារតំ ពហំ អស្សា-
 មណកំ អជ្ឈាចិណ្ឌំ ភាសិតបរិកន្តំ យទិ
 សង្ឃស្ស បត្តកលំ អហំ យា ចេវ នមេសំ
 អាយស្មន្តានំ អាបត្តិ យា ច អត្តនោ អាបត្តិ
 នមេសញ្ចេវ អាយស្មន្តានំ អត្តាយ អត្តនោ ច
 អត្តាយ សង្ឃមជ្ឈេ តិណាវត្តារកេន ទេសេយ្យំ
 វេបេត្វា ទុល្លវជ្ជំ វេបេត្វា តិហិប្បដិសំយុត្តន្តំ ។
 អថាបរេសំ ឯកតោបត្តិកានំ ភិក្ខុនំ ព្យត្តេន ភិក្ខុនា
 ឧដ្ឋាយាសនា នកំសំ ចីវរំ កត្វា អញ្ជានិម្បណា-
 មេត្វា សង្ឃោ ញាបេតព្វោ សុណាតុ មេ កន្តេ
 សង្ឃោ នធម្មាភំ កណ្តានជាតានំ កលហជាតានំ
 វិវាទាបន្ទានំ វិហារតំ ពហំ អស្សាមណកំ អជ្ឈា-
 ចិណ្ឌំ ភាសិតបរិកន្តំ យទិ សង្ឃស្ស បត្តកលំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពទ្ទាលក្ខណៈ

ឈ្មោះទាស់ទែងគ្នា ហើយបានប្រព្រឹត្តអនាថាវ បានពោល បានព្យាយាមល្មើស នូវកិច្ចមិនមែនជាបស់សមណៈជាច្រើន បើកម្មមានកាល ជំសមគួរដល់សង្ឃហើយ ខ្ញុំសូមសំដែងអាបក្កិរបស់លោកមានអាយុទាំង នេះផង អាបក្កិរបស់ខ្លួនខ្ញុំផង ដោយភិណ្ឌវត្ថុរកៈ ក្នុងកណ្តាលដំនុំ សង្ឃ ជំនួសលោកមានអាយុទាំងឡាយនេះផង ដើម្បីខ្លួនខ្ញុំផង វៀរ- លែងតែអាបក្កិដែលមានទោសធ្ងន់ នឹងអាបក្កិដែលជាតិហិប្បជិសំយុត្ត ។

លំដាប់នោះ ភិក្ខុ ១ រូប ជាអ្នកឈ្លាសជាងភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលជាបក្ខ ពួកជាមួយគ្នាដទៃទៀត គប្បីក្រោកអំពីអាសនៈ ធ្វើច្រើនរៀងស្មាម្លាង ប្រណម្យអញ្ជាលំផ្លៀងសង្ឃថា បពិត្រព្រះសង្ឃដ៏ចម្រើន សូមសង្ឃស្តាប់ ខ្ញុំ យើងខ្ញុំទាំងឡាយក្នុងទីនេះ នាំគ្នាបង្កហេតុ ឈ្លាសទាស់ទែងគ្នា បានប្រព្រឹត្តអនាថាវ បានពោល បានព្យាយាមល្មើស នូវកិច្ចមិន មែនជាបស់សមណៈជាច្រើន បើកម្មមានកាលជំសមគួរដល់សង្ឃហើយ

ទេវតាវង្ស សាមញ្ញមនុស្ស ធន សារាយណ៍យធម្មា

អហំ យា ចេវ វេសេសំ អាយស្មន្តានំ អាបត្តិ
 យា ច អត្ថនោ អាបត្តិ វេសេសញ្ចេវ អាយស្មន្តានំ
 អត្តាយ អត្ថនោ ច អត្តាយ សង្ឃមជ្ឈេ តិណាវត្តា
 រកេន ទេសេយ្យំ ឋបេត្វា ផុល្លវដ្ឋំ ឋបេត្វា
 តិហិប្បដិសំយុត្តន្តំ ។ ឯវំ ទោ អានន្ទ តិណាវត្តារកោ
 ហោតិ ។ ឯវត្ថុ បដិធម្មកថានំ អធិករណានំ
 វ្យាសមោ ហោតិ យទិទំ តិណាវត្តារកេន ។

(៦៥) ធម៌មេ អានន្ទ ធម្មា សារាយណ៍យា
 បិយករណា គុករណា សង្ឃហាយ អវិវាទាយ
 សាមគ្គិយា ឯកីការាយ សំវត្តន្តំ កតមេ ធន
 វេសេសំ តិក្កនោ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុប្បដ្ឋិតំ
 ហោតិ សព្វត្រាញាចារីសុ អវី ចេវ រហោ ច អយម្យំ
 ធម្មា សារាយណ៍យោ បិយករណា គុករណា
 សង្ឃហាយ វិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីការាយ សំ-
 វត្តន្តំ បុន ចបរំ អានន្ទ តិក្កនោ មេត្តំ វិចីកម្មំ
 បច្ចុប្បដ្ឋិតំ ហោតិ ។ បេ ។ ឯកីការាយ សំវត្តន្តំ ។

ទេវហេតុ សាមគ្គាមសុត្រ សារាណីយធម៌ ៦ ប្រការ

ខ្ញុំសូមសំដែងអាបត្តិ របស់លោកមានអាយុចាំឆ្នាំឡាយនេះផង អាបត្តិ
 របស់ខ្ញុំផង ដោយតិណវត្តារកៈ ក្នុងកល្យាណជំនុំសង្ឃ ជំនួសលោក
 មានអាយុចាំឆ្នាំឡាយនេះផង ដើម្បីខ្លួនខ្ញុំផង វៀរលែងតែអាបត្តិដែល
 មានទោសធ្ងន់ និងអាបត្តិដែលជាតិហិប្បដិសំយុត្ត ។ ម្ចាស់អានន្ទ
 តិណវត្តារកៈ យ៉ាងនេះឯង ។ ការរម្ងាប់អធិការណ៍ពួកខ្លះក្នុងសាសនា
 នេះ រមែងមានដោយតិណវត្តារកៈ យ៉ាងនេះឯង ។

[៦៤] ម្ចាស់អានន្ទ ធម៌ ៦ ប្រការនេះ ជាសារាណីយធម៌ (ធម៌
 នាំឱ្យរលឹករកគ្នា) ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរព
 គ្នា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បី
 ព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ធម៌ ៦ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ
 ម្ចាស់អានន្ទ ក៏ក្នុងសាសនានេះ បានតាំងកាយកម្ម ប្រកបដោយ
 មេត្តា ក្នុងពួកសព្វហូចារឹបក្តុល ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ ទាំងក្នុងទីកំហុស
 មុខ នេះឯង ឈ្មោះថាសារាណីយធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់
 គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរពគ្នា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះ
 គ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់
 ស្ងាត់ ១ ។ ម្ចាស់អានន្ទ មួយទៀត ក៏ក្នុងបានតាំងវចកម្ម ប្រកប
 ដោយមេត្តា ។ បេ ។ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបទ្ទេសស្តកំ

បុន ចបរំ អាណន្ទ ភិក្ខុយោ មេត្តំ មនោកម្មំ
 បច្ចុប្បដ្ឋិតំ ហោតិ សព្វាប្បចារិសុ អារី ចេវ រហោ
 ច អយម្យំ ធម្មោ សារាណីយោ បិយត្ររណោ តុក្ក-
 រណោ សន្តំណាយ អវិភពាយ សាមគ្គិយា ឯតីកា-
 វាយ សំវត្ថតិ ។ បុន ចបរំ អាណន្ទ ភិក្ខុ យេ
 តេ លាភា ធម្មីកា ធម្មលទ្ធា អន្តមសោ បត្តបរិ-
 យាបន្នមត្តម្យំ តថាវុចេហិ លាភេហិ អប្បដិវកត្ត-
 ភោតិ ហោតិ សីលវន្តេហិ សព្វាប្បចារិហិ សាធារ-
 ណភោតិ អយម្យំ ធម្មោ សារាណីយោ បិយត្ររ-
 ណោ តុក្កត្ររណោ សន្តំណាយ អវិភពាយ សាមគ្គិយា
 ឯតីកាវាយ សំវត្ថតិ ។ បុន ចបរំ អាណន្ទ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុបានតាំងមនោកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា
 ក្នុងពួកសព្វហូតារបុគ្គល តាំងក្នុងទីចំពោះមុខ តាំងក្នុងទីកំបាំងមុខ នេះ
 ឯង ឈ្មោះថាសារាណីយធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើ
 សេចក្តីគោរពគ្នា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់
 ទែងគ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ១ ។ ម្នាលអានន្ទ
 មួយទៀត លោកតាំងឡាយណាដែលប្រកបដោយធម៌ បានមក ដោយធម៌
 ដោយហោចទៅ សូម្បីត្រឹមតែអាហារបិណ្ឌបាត ភិក្ខុមិនជាអ្នកហ្នឹងហែង
 បរិភោគលោកមានសភាពដូច្នោះឡើយ ជាអ្នកបរិភោគសាធារណ៍ (ជា
 មួយ) នឹងសព្វហូតារបុគ្គល អ្នកមានសីលតាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះ
 ថាសារាណីយធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរព
 គ្នា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បី
 ព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ១ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត

ទេវទេវតាស្វរ្យ សាមគ្គីមនុស្ស ធម៌ សាវណ្ណិយធម្មា

ភិក្ខុ យានិ តានិ សីលានិ អនុស្សាវរីយានិ អនុវិចារិ អស-
 ពលានិ អភិក្ខាសានិ កុដិស្សានិ វិញ្ញាបសត្តានិ អប-
 រាមដ្ឋានិ សមាធិសំវត្ថានិកានិ តថាវុចេសុ សីលេ-
 សុ សីលសាមញ្ញតតោ វិហារតិ សព្វពញ្ញាចារីហិ អារី
 ថេវ រហោ ច អយម្បិ ធម្មោ សាវណ្ណិយោ បិយក-
 រណោ តុក្ករណោ សន្តិហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា
 ឯកីការាយ សំវត្ថតិ ។ បុន ចបរំ អានន្ទ
 ភិក្ខុ យាយំ និដ្ឋិ អរិយា និយ្យានិកា និយ្យាតិ
 តត្ថវស្សុ សម្មាទុក្ខក្ខយាយ តថាវុចាយ និដ្ឋិយា
 និដ្ឋិសាមញ្ញតតោ វិហារតិ សព្វពញ្ញាចារីហិ អារី ថេវ
 រហោ ច អយម្បិ ធម្មោ សាវណ្ណិយោ បិយករណោ
 តុក្ករណោ សន្តិហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា

ទេវហេតុ សាមញ្ញសូត្រ សារណីយធម៌ ៦ ប្រការ

សីលទាំងឡាយណា ដែលមិនដាច់ មិនធ្លុះ មិនពពាល មិនពង្រុះ
 ជាសីលដែលអ្នកប្រាជ្ញតែងសរសើរ ជាសីលដែលគណៈនិងទិដ្ឋមិនបាន
 ប៉ះពាល់ ជាសីលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសមាធិ ភិក្ខុជាអ្នកមានសីលស្មើគ្នា
 ក្នុងសីលទាំងឡាយ មានសភាពដូច្នោះ (ជាមួយ) នឹងសព្វហូចរឹបុគ្គល
 ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ ទាំងក្នុងទីកំបាំងមុខ នេះឯង ឈ្មោះថា
 សារណីយធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរពគ្នា
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្រ្គោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែនគ្នា ដើម្បីព្រម
 ព្រៀងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ១ ។ ម្នាល អានន្ទ មួយវិញទៀត
 ទិដ្ឋណាដ៏ប្រសើរ ជាទិដ្ឋនាំសត្វចេញចាកវដ្តៈ តែងដឹកនាំបុគ្គលអ្នកធ្វើ
 តាមរន្ទះឲ្យអស់កងទុក្ខដោយប្រពៃ ភិក្ខុប្រកបដោយសេចក្តីយល់ឃើញ
 ស្មើគ្នា ដោយទិដ្ឋមានសភាពដូច្នោះ (ជាមួយ) នឹងសព្វហូចរឹបុគ្គល
 ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ ទាំងក្នុងទីកំបាំងមុខ នេះឯង ឈ្មោះថាសារណីយ-
 ធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរពគ្នា ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសេចក្តីសង្រ្គោះគ្នា ដើម្បីមិនទាស់ទែនគ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀងគ្នា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ឌសកំ

ឯកីកាវាយ សំវត្ថុតិ ។ នីមេ ទោ អាទន្ទ
 ឆ សារាណីយោ ធម្មា បិយករណា តុករណា
 សន្តិហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីកាវាយ
 សំវត្ថុតិ ។

(២២) នីមេ ចេ តុម្ពេ អាទន្ទ ឆ សារាណីយេ
 ធម្មេ សមាទាយ សំវត្ថុយ្យាទេ បស្សនេ នោ តុម្ពេ
 អាទន្ទ តំ^(១) វចនបទំ អណ្ណំ វា ទ្វលំ វា យំ
 តុម្ពេ នាធិវាសេយ្យាថាតិ ។ នោ ហេតុំ កន្ថេ ។
 តស្មាតិហានន្ទ នីមេ ឆ សារាណីយេ ធម្មេ ស-
 មាទាយ សំវត្ថុយ្យាទេ^(២) តំ វោ កវិស្សតិ ទីយវត្ថុ
 ហិតាយ សុខាយោតិ ។ ននមវោច កតវា អត្តមនោ
 អាយស្មា អាទន្ទោ កតវតោ កាសិតំ អភិនន្ទតិ ។

សមញ្ញមសតំ ចកត្ថំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្វីបនិកាយសព្វៈ

ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ១ ។ ម្នាលអានន្ទ សាវណីយធម៌ ៦ ប្រការ
នេះឯង ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់គ្នា ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីគោរពគ្នា ប្រ-
ព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះគ្នា ដើម្បីមិនចាស់ទៃនឹងគ្នា ដើម្បីព្រម
ព្រៀងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ។

(៦៦) ម្នាលអានន្ទ បើអ្នកទាំងឡាយ បានប្រព្រឹត្តសមាទាន
នូវសាវណីយធម៌ទាំង ៦ ប្រការនេះ ដោយប្រព្រឹត្តហើយ ម្នាលអានន្ទ
តើអ្នកទាំងឡាយ មិនដែលជួបគន្លងពាក្យ ជាពាក្យតូច ឬពាក្យថ្លាស
ដែលគួរឱ្យអ្នកទាំងឡាយ អត់ស្បែកមិនបាន ដែរឬទេ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គជីចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ មិនដែលជួបពាក្យនេះទេ ។
ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយគួរតែប្រព្រឹត្តសមាទាននូវ
សាវណីយធម៌ទាំង ៦ ប្រការនេះ ដោយប្រព្រឹត្តចុះ ព្រោះថា ការ
ប្រព្រឹត្តសមាទាននូវសាវណីយធម៌ របស់អ្នកទាំងឡាយនោះ នឹងមាន
ប្រយោជន៍ មានសេចក្តីសុខ អស់កាលជាអវិន័យ ។ លុះព្រះមានព្រះ
ភាគ សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មានចិត្ត
ត្រេកអរ រីករាយហើយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

បញ្ចម៍ សុណកុត្តសុត្តិ

[៦៧] ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា វេសា-

លិយំ វិហារតិ មហាវនេ ក្សជាតាវសាលាយំ ។ តេន

ទោ បន សមយេន សម្ពហុលេហិ ភិក្ខុហិ ភគវតោ

សន្តិកេ អញ្ញា ព្យាកតា ហោតិ ទីណា ជាតិ

វុសិតំ ព្រាហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ វត្តត្តា-

យាតិ បដាធាមាតិ ។

[៦៨] អស្សោសិ ទោ សុនក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ

សម្ពហុលេហិ កំ ភិក្ខុហិ ភគវតោ សន្តិកេ អញ្ញា

ព្យាកតា ហោតិ ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រាហ្មចរិយំ

កតំ ករណីយំ នាបរំ វត្តត្តាយាតិ បដាធាមាតិ ។

អថទោ សុនក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ យេន ភគវា

តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិតា ភគវន្តំ អភិវទេតា

សុនក្ខត្តសូត្រ ទី ៥

(៦៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ

មានព្រះភាគ ស្តេចគង់នៅក្នុងក្រុងជាតារសាលា នាមហាវ័ន ជិតក្រុង
វេសាលី ។ សម័យនោះឯង មានភិក្ខុច្រើនរូប ប្រកាសអរហត្តផលក្នុង
សំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយដឹងច្បាស់ថា ជាភិក្ខុ
ហើយ ព្រាហ្មចរិយធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនៅចប់ហើយ កិច្ចដែល
គួរធ្វើ ក៏ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃក្រៅពីនេះ មិន
មានទៀតឡើយ ។

(៦៨) សុនក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្រ បានឮថា មានភិក្ខុច្រើនរូបបានប្រកាស
ព្រះអរហត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយដឹង
ច្បាស់ថា ជាភិក្ខុហើយ ព្រាហ្មចរិយធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនៅចប់
ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ ក៏ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃក្រៅ
ពីនេះ មិនមានទៀតឡើយ ។ ទើបសុនក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្រ ចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្តសកំ

ឯកមន្តំ ឯសីទិ ។ ឯកមន្តំ ឯសិដ្ឋោ ទោ សុនក្ខ-
 តោ លិច្ឆិយត្ថោ កកវន្តំ ឯតទរោច សុតំ មេតំ
 កន្លេ សម្មហុលេហិ កិក្ខុ កកវតោ សន្និកេ
 អញ្ញំ ព្យាកតា វិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ នាបរំ វត្ថុត្តាយាតិ បដាបាមាតិ
 យេ តេ^(១) កិក្ខុ កកវតោ សន្និកេ អញ្ញំ ព្យាក-
 សុ^(២) វិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ក-
 រណីយំ នាបរំ វត្ថុត្តាយាតិ បដាបាមាតិ កច្ចិ តេ
 កន្លេ កិក្ខុ សម្មនេវ អញ្ញំ ព្យាកសុ ឧបាហុ
 សន្និកេកច្ចេ កិក្ខុ អធិមាទេន អញ្ញំ ព្យាកសុតិ ។

១ ឧ. ម. ឯត្ថន្តេវ ភន្តេតិ ទំស្សតិ ។ ២ ព្យាករិស្ថតិយ្យតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសកៈ

រួចអង្គុយក្នុងវិសមគួរ ។ លុះសួរកុត្តាលិច្ឆិប្បត្តិ អង្គុយក្នុងវិសមគួរហើយ
បានក្រាបបង្គំទូល សី ងើប្រា មា ព្រះភាគយាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮដូច្នេះថា មានភិក្ខុច្រើនរូប ប្រកាសព្រះ
អរហត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយដឹង
ច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនៅ
ចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ ក៏ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ច
ដទៃក្រៅពីនេះមិនមានទៀតឡើយ ភិក្ខុទាំងឡាយណា បានប្រកាស
ព្រះអរហត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ
ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនៅ
ចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ ក៏ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ច
ដទៃក្រៅពីនេះ មិនមានទៀតឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុទាំង
នោះ បានប្រកាសព្រះអរហត្តផល ដោយប្រពៃវិមាដិត ថា មាន
ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងទីនេះ បានប្រកាសព្រះអរហត្តផល ដោយការស្មោះដែរ ។

(៦៩) យេ ភេ សុទ្ធក្ខត្ត ភិក្ខុ មម សន្តិកេ
អញ្ញំ ព្យាកំសុ ជំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
កតំ ករណីយំ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាធាមាតិ
សន្តិកេ ភិក្ខុ សម្មនេវ អញ្ញំ ព្យាកំសុ សន្តិ
បដិធកេ ភិក្ខុ អធិមារនេនបិ អញ្ញំ ព្យាកំសុ ។
ត្រត សុទ្ធក្ខត្ត យេ ភេ ភិក្ខុ សម្មនេវ អញ្ញំ
ព្យាកំសុ ភេសន្តំ តថេវ ហោតិ ។ យេ បន ភេ
ភិក្ខុ អធិមារនេន អញ្ញំ ព្យាកំសុ ត្រត សុទ្ធក្ខត្ត
តថាគតស្ស ឯវំ ហោតិ ធម្មំ នេសំ នេ-
សេស្សន្តិ^(១) ។ ឯវំពោត្ត សុទ្ធក្ខត្ត តថាគតស្ស
ហោតិ ធម្មំ នេសំ នេសេស្សន្តិ^(២) ។ អថ ច បដិ-
ធកេ មោយបុរិសា បញ្ញំ អភិសង្ករិកា អភិសង្ក-
រិកា តថាគតំ ឧបសង្កមិកា បុច្ឆន្តិ ត្រត សុទ្ធក្ខត្ត
យម្បិ តថាគតស្ស ឯវំ ហោតិ ធម្មំ នេសំ
នេសេស្សន្តិ តស្សបិ ហោតិ អញ្ញាបិក្ខត្តំ ។

ទេវហេតុ សុន្ទរសូត្រ ការវិលត្តិការរបស់ព្រះមានព្រះភាព

(៦៩) ម្ចាស់សុន្ទរក្ខត្ត ពួកភិក្ខុ ដែលប្រកាសអរហត្តផល ក្នុង
សំណាកភក្តីភក្តី ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយដឹងច្បាស់ថា ជាភិក្ខុសំហើយ
ព្រហ្មចរិយធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនៅចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើ ក៏ពួក
ខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃក្រៅពីនេះមិនមានទៀតទេ នោះ
ភិក្ខុខ្លះក្នុងទីនេះ ប្រកាសអរហត្តផល ដោយប្រពៃមែនក៏មាន ភិក្ខុខ្លះក្នុង
ទីនេះ ប្រកាសអរហត្តផលដោយការស្មានក៏មាន ។ ម្ចាស់សុន្ទរក្ខត្ត បណ្តា
ភិក្ខុអម្បាលនោះ ភិក្ខុពួកណា ប្រកាសអរហត្តផលដោយប្រពៃ ការប្រ-
កាសនោះរបស់ភិក្ខុពួកនោះ លើកទុកមួយអង្វើចុះ ។ តែប៉ុណ្ណោះ
ភិក្ខុពួកណា ប្រកាសអរហត្តផលដោយការស្មាន ម្ចាស់សុន្ទរក្ខត្ត ក្នុង
រឿងនេះ ភក្តីភក្តី មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភក្តីភក្តីនឹងសំដែង
ធម៌ ដល់ភិក្ខុពួកនោះ ។ ម្ចាស់សុន្ទរក្ខត្ត ភក្តីភក្តីមានសេចក្តីត្រិះរិះ
ក្នុងហេតុនេះយ៉ាងនេះថា ភក្តីភក្តីនឹងសំដែងធម៌ដល់ភិក្ខុពួកនោះ ដោយ
ទុប្បាយដូចគេទៅនេះ ។ កាលបើភិក្ខុពួកខ្លះ ជាមោឃបុរសក្នុងទីនេះ
ភាក៏តែងសម្រេចសម្រាំងនូវបញ្ញាចូលមកសួរភក្តីភក្តី ម្ចាស់សុន្ទរក្ខត្ត ក្នុង
រឿងនោះ ភក្តីភក្តីមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភក្តីភក្តីនឹងសំដែងធម៌
ដល់ភិក្ខុទាំងនោះ ដោយប្រការដទៃ (អំពីបញ្ញារបស់ភិក្ខុទាំងនោះ) ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

ឯតស្ស កកវា កាលោ ឯតស្ស សុតត កាលោ
យំ កកវា ធម្មំ ទេសេយ្យ កកវតោ សុត្វា ភិក្ខុ
ជាវេស្សន្តីតិ ។ តេនហិ សុនក្ខត្ត សុណាហិ^(១)
សាធុកំ មនសិករេហិ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ
កន្លេតិ ទោ សុនក្ខត្តោ លីច្ឆវិបុត្តោ កកវតោ
បច្ចុស្សោសិ ។

[៧០] កកវា ឯតទរោច បញ្ច ទោ វេមេ
សុនក្ខត្ត កាមគុណា កតមេ បញ្ច ចក្កវិញ្ញេយ្យា
រូបា វេដ្ឋា កត្តា មហានា បិយរូបា កាម្មបសញ្ញា-
តា វជីរិយា សោតវិញ្ញេយ្យា សង្ខា ... យានវិញ្ញេយ្យា
តត្ថា ... ជីវិតវិញ្ញេយ្យា រសា ... កាយវិញ្ញេយ្យា
ដោដ្ឋត្វា វេដ្ឋា កត្តា មហានា បិយរូបា កាម្មប-
សញ្ញាតា វជីរិយា វេមេ ទោ សុនក្ខត្ត បញ្ច
កាមគុណា ។

១ ឧ. សុណាហិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ការៈ

សុនកុត្តលិច្ឆវិបុត្រ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះ
 ជាពេលដែលព្រះមានព្រះភាគ គួរសំដែងធម៌ហើយ បពិត្រព្រះសុគត
 កាលនេះ ជាពេលដែលព្រះមានព្រះភាគ គួរសំដែងធម៌ហើយ ពួក
 ភិក្ខុបានស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចង់ចាំទុក ។ ម្ចាស់សុនកុត្ត
 បើដូច្នោះ អ្នកចូរប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ ភថាគត
 នឹងសំដែង ។ សុនកុត្តលិច្ឆវិបុត្រ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[៧០] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់សុនកុត្ត
 កាមគុណនេះ មាន ៥ ប្រការ កាមគុណ ៥ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ
 កាមគុណ ៥ ប្រការនោះ គឺ រូប ដែលគួរដឹងច្បាស់ដោយចក្ខុ ជាទី
 ប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកប
 ដោយកាម គួរជាទីរីករាយ ១ សំឡេង ដែលគួរដឹងច្បាស់ ដោយ
 សោត ... ១ ក្លិន ដែលគួរដឹងច្បាស់ ដោយយានៈ ... ១ រស
 ដែលគួរដឹងច្បាស់ ដោយជីវ្ហា ... ១ ដោយដូច្នេះ ដែលគួរដឹងច្បាស់
 ដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត មានសភាព
 គួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ ១ ម្ចាស់សុនកុត្ត
 នេះឯង កាមគុណ ៥ ប្រការ ។

[៧០] ហ្នឹង ខោ បន្តិច សុខក្ខត្ត វិជ្ជតិ
 យំ ឥន្ទ្រកោ បុរិសបុត្តលោ លោកាមិសាធិបតីករ
 អស្ស ។ លោកាមិសាធិបតីករ សុខក្ខត្ត
 បុរិសបុត្តលោ សុខ តប្បដិវប្ប ចេវ កថា សណ្ឋិត
 តន្ត្រិយម្ប អនុវត្តិតិ អនុវត្តិតិ តញ្ច បុរិស
 កជិតិ តេន ច ចិត្តិ^(១) អាបជ្ជិតិ អាបជ្ជិតិ ប្បដិស-
 យុត្តាយ^(២) ច បន កថាយ កថាយ ធន
 សុស្សសតិ^(៣) ធន ច^(៤) សោតំ ឱទ្ធិហតិ ធន អញ្ញ
 ចិត្តំ ឧបជ្ជបេតិ ធន ច តំ បុរិស កជិតិ
 ធន ច តេន ចិត្តិ អាបជ្ជិតិ ។ សេយ្យថាបិ
 សុខក្ខត្ត បរិសោ សកម្មា តាមា វា និគមា វា
 ចិវិប្បវត្តោ អស្ស ។ សោ អញ្ញតំ បុរិស
 បស្សេយ្យ តម្កា តាមា វា និគមា វា អចិ-
 វប្បត្តិ ។ សោ តំ បុរិស តស្ស តាមស្ស វា
 ខេមត្តញ្ច សុភិក្ខត្តញ្ច អប្បពាធិត្តញ្ច បុច្ឆេយ្យ ។

១ ឧ. ម. វិទី ។ ២ អាណាប្បដិសយុត្តាយាធិបតី ។ ៣ ឧ. សុស្សសតិ ។ ៤ ឧ. ម.
 ធនតោ ឧត្តិ ។

ទេវហិង្គ សុនក្ខត្តសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យទទេពៅរកលោកាមិសៈ

(៧១) ម្នាលសុនក្ខត្ត មួយទៀត ហេតុដែលនាំឲ្យបុរសបុគ្គលពួក
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានអធ្យាស្រ័យទទេពៅរកលោកាមិសៈ រមែងមាន ។
 ម្នាលសុនក្ខត្ត ពាក្យសំដែងរបស់បុរសបុគ្គលដែលមានអធ្យាស្រ័យទទេពៅ
 រកលោកាមិសៈ តែហានិយាយឡើង រមែងប្រមៀលទៅរកកាមគុណផង
 បុរសបុគ្គលនោះតែងគ្រិះរិះឃើញ ។ ពិចារណារឿយ ។ នូវហេតុដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមកាមគុណនោះផង តែងគប្បកម្មនូវបុរសបែបនោះផង តែង
 ដល់នូវសេចក្តីគោរព ទៅរកបុរសបែបនោះផង ចំណែកខាងពាក្យសំដែង
 ដែលគេនិយាយប្រកបដោយអានោក្ខណៈមាបត្តិ បុរសបុគ្គលនោះ មិន
 ចង់ស្តាប់ផង មិនផ្តល់ត្រចៀកផង មិនតាំងចិត្តដើម្បីដឹងផង មិនគប្បកម្ម
 បុរសបែបនោះផង មិនដល់នូវសេចក្តីគោរព ទៅរកបុរសបែបនោះផង ។
 ម្នាលសុនក្ខត្ត ដូចជាបុរសចេញអំពីស្រុក ឬនិគមរបស់ខ្លួន ដែលជាទី
 ធ្លាប់ទៅយូរហើយ ។ បុរសនោះ កាលបើឃើញបុរសណាមួយ ដែល
 ទើបនឹងចេញអំពីស្រុកឬនិគមនោះ ។ បុរសនោះ គប្បីសួរនូវភាពនៃ
 ស្រុកឬនិគមនោះ ដែលជាដែនមានសេចក្តីរក្សាមក្សាន្តផង ជាដែន មាន
 ភក្ខុហារជ័សម្បណិផង ជាដែនមិនមានអាពាធផង ចំពោះបុរសនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្កន្តសកំ

តស្ស ភោ បុរិសោ តស្ស តាមស្ស កំ និគមស្ស
 កំ ខេមត្តញ្ច សុភិក្ខុត្តញ្ច អប្បាណធម្មត្តញ្ច សំសេយ្យ ។
 តំ កី មញ្ញាសិ សុខក្ខត្ត អបិ នុ ភោ
 បុរិសោ តស្ស បុរិសស្ស សុស្ស័សេយ្យ ភោតំ
 ឡិទហេយ្យ អញ្ញា ចិត្តំ ឧបដ្ឋេបេយ្យ តញ្ច បុរិសំ
 កជេយ្យ តេន ច ចិត្តំ អាបដ្ឋេយ្យាតិ ។ ឯវំ
 កន្លេ ។ ឯវំមេវ ខោ សុខក្ខត្ត ហំនមេតំ វិជ្ជតិ
 យំ នំនេកោច្ឆោ បុរិសបុគ្គលោ លោកាមិសាធិមុត្តោ
 អស្ស ។ លោកាមិសាធិមុត្តស្ស ខោ សុខក្ខត្ត
 បុរិសបុគ្គលស្ស តប្បដិវ្យបី ចេវ កថា សណ្ឋាតិ
 តទទុជម្មញ្ច អនុវិចក្កេតិ អនុវិចារេតិ តញ្ច បុរិសំ
 កជេតិ តេន ច ចិត្តំ អាបដ្ឋេតិ អាទេញ្ចប្បដិសំយុត្តាយ
 ច បន កថាយ កិច្ចមាធាយ ន សុស្ស័សតិ ន
 ភោតំ ឡិទហតិ ន អញ្ញា ចិត្តំ ឧបដ្ឋេបេតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិសេណស្ថានៈ

បុរសនោះ គប្បីនិយាយប្រាប់នូវការពិនិត្យកិច្ចនិកមនោះ ដែលជាដែន
មានសេចក្តីក្សេមក្សាន្តផង ជាដែនមានភិក្ខុហារជ័សម្បណ៍ផង ជាដែន
មិនមានអាពាធផង ដល់បុរសនោះ ។ ម្នាលសុខកុត្ត អ្នកស៊ីគាល់
សេចក្តីនោះដូចម្តេច តើបុរសនោះ គប្បីស្តាប់ពាក្យសំដែងរបស់បុរសនោះ
ផ្លូវត្រចៀកស្តាប់ កាំងចិត្តដើម្បីជ័ង គប់កម្មរបស់បុរសនោះផង ដល់នូវ
សេចក្តីគោរពទៅរកបុរសនោះផង ដែរឬ ។ សុខកុត្តលិច្ឆិបុត្រ ក្រាប
បង្គំទូលថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលសុខកុត្ត
ហេតុដែលនាំឲ្យបុរសបុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានអធ្យាស្រ័យ
ទុនទៅក្នុងលោកាមិសៈ វេមន៍មាន ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។
ម្នាលសុខកុត្ត បុរសបុគ្គល ដែលមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅក្នុងលោកា-
មិសៈ តែហានិយាយឡើង វេមន៍ប្រមៀលទៅរកកាមគុណផង បុរស
បុគ្គលនោះ តែងត្រិះរិះរឿយ ។ ពិចារណារឿយ ។ នូវហេតុដែល
ប្រព្រឹត្តទៅតាមកាមគុណនោះផង តែងគប់រក នូវបុរសបែបនោះ
ផង តែងដល់នូវសេចក្តីគោរព ទៅរកបុរសបែបនោះផង ឯពាក្យសំដែង
ដែលគេនិយាយ ប្រកបដោយការនេញសមាបត្តិ បុរសបុគ្គលនោះ
មិនចង់ស្តាប់ផង មិនផ្លូវត្រចៀកផង មិនកាំងចិត្ត ដើម្បីជ័ងផង

ន ច តំ^(១) បុរិសំ កជតិ ន ច តេន ចិត្តំ
 អាបជ្ជតិ ។ សោ ឯវមស្ស វេទិតញោ លោកាមិ-
 សាធិមុត្តោ បុរិសបុត្តលោតិ ។

(៧២) ហំនំ ខោ បនេតំ សុនក្ខត្ត វិជ្ជតិ យំ
 វេទិតញោ បុរិសបុត្តលោ អាណេញ្ញាធិមុត្តោ អស្ស។
 អាណេញ្ញាធិមុត្តស្ស ខោ សុនក្ខត្ត បុរិសបុត្តលស្ស
 តប្បដ្ឋរូបំ ចេវ កតា សណ្ឋាតិ តទទុធម្មញ្ច អនុវិ-
 តក្កេតិ អនុវិចារេតិ តញ្ច បុរិសំ កជតិ តេន ច ចិត្តំ
 អាបជ្ជតិ លោកាមិសម្បជ័សំយុត្តាយ ច បន កតា-
 យ កក្ខមាធាយ ន សុស្សសតិ ន សោតំ ឱនហតិ
 ន អញ្ញា ចិត្តំ ឧបជ្ជបេតិ ន ច តំ បុរិសំ កជតិ ន
 ច តេន ចិត្តំ អាបជ្ជតិ ។ សេយ្យថាបិ សុនក្ខត្ត
 បណ្ឌបលាសោ ពជ្ជនា បុត្តោ អកញោ ហរិតត្ថាយ

១ ឱ. ចេតំ ។

ទេវតាវិញ សុទ្ធចក្ខុសូត្រ កាលនៃបុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកអានេញ្ជូសមាបត្តិ

មិនគប្បកន្លែងបុរសបែបនោះផង មិនដល់នូវសេចក្តីគោរព ទៅរកបុរស

បែបនោះផង ។ បុរសបុគ្គលនោះ បណ្ឌិតឃ្លីជើងថា ជាអ្នកមាន

អធ្យាស្រ័យទុនទៅក្នុងលោកាមិសៈ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(៧២) ម្ចាស់សុទ្ធចក្ខុ មួយទៀត ហេតុដែលនាំឲ្យបុរសបុគ្គល

ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកអានេញ្ជូសមាបត្តិ

រមែងមាន ។ ម្ចាស់សុទ្ធចក្ខុ ពាក្យសំដីបុរសបុគ្គលដែលមានអធ្យា-

ស្រ័យទុនទៅរកអានេញ្ជូសមាបត្តិ តែហានិយាយឡើង រមែងប្រមៀល

ទៅរកអានេញ្ជូសមាបត្តិនោះ បុរសបុគ្គលនោះរមែងគ្រិះរិះឃើញ ពិបាក-

រណាឃើញនូវហេតុដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមអានេញ្ជូសមាបត្តិនោះផង តែង

គប្បកន្លែងបុរសនោះផង តែងដល់នូវសេចក្តីគោរពទៅរកបុរសបែបនោះ

ផង ចំណែកខាងពាក្យសំដីដែលគេនិយាយ ប្រកបដោយលោកាមិសៈ

បុរសបុគ្គលនោះ មិនចង់ស្តាប់ផង មិនផ្ដល់ត្រចៀកផង មិនតាំងចិត្ត

ដើម្បីជឿផង មិនគប្បកន្លែងបុរសបែបនោះផង មិនដល់នូវសេចក្តីគោរព

ទៅរកបុរសបែបនោះផង ។ ម្ចាស់សុទ្ធចក្ខុ ស្លឹកឈើទុំ មានពណ៌

លឿង ជ្រះចេញចាកទងហើយ មិនគួរដើម្បីទៅទៀតទៀតបានឡើយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

ឯវមេវ ខោ សុទ្ធកុត្ត អាណេញ្ញាធិមុត្តស្ស បុរិសបុត្ត-
 លស្ស យេ លោកាមិសសញ្ញាជនេ សេ បុរត្ថេ ។
 សោ ឯវមស្ស វេទិតថោ លោកាមិសសញ្ញាជនេន ហិ
 ខោ វិសំយុត្តោ អាណេញ្ញាធិមុត្តោ បុរិសបុត្តលាភិ ។

(៧.៣) ហំនំ ខោ បនេតំ សុទ្ធកុត្ត វិជ្ជតិ
 យំ ននេកថោ បុរិសបុត្តលា អាភិញ្ញញ្ញាយតនាធិ-
 មុត្តោ អស្ស ។ អាភិញ្ញញ្ញាយតនាធិមុត្តស្ស ខោ
 សុទ្ធកុត្ត បុរិសបុត្តលស្ស តប្បជ្ឈរិបំ ចេវ កថា
 សណ្ឋាតិ តទទុធម្មញ្ញ អនុវត្តក្កេតិ អនុវិចារេតិ
 តញ្ច បុរិសំ ភជិតិ តេន ច ចិត្តំ អាបជ្ជតិ
 អាណេញ្ញប្បវិសំយុត្តាយ ច បន កថាយ កច្ច-
 មាណាយ ច សុស្សសតិ ន សោតំ ឌុទហតិ ន
 អញ្ញា ចិត្តំ ឌុបជ្ឈបេតិ ន ច តំ បុរិសំ
 ភជិតិ ន ច តេន ចិត្តំ អាបជ្ជតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសកៈ

យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់សុខក្ខត្ត បុរសបុគ្គលដែលមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅ
រកការនេញសមាបត្តិ រមែងជ្រុះចាកការប្រកបក្នុងលោកាមិសៈ ក៏យ៉ាង
នោះដែរ ។ បុរសបុគ្គលនោះ បណ្ឌិតឯងដឹងថា ជាអ្នកមានអធ្យាស្រ័យ
ទុនទៅរកការនេញសមាបត្តិ ប្រាសចាកការប្រកបក្នុងលោកាមិសៈហើយ
ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(៧៣) ម្ចាស់សុខក្ខត្ត មួយទៀត ហេតុដែលនាំឲ្យបុរសបុគ្គល
ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកអាកាតិញ្ចាយគន-
សមាបត្តិ រមែងមាន ។ ម្ចាស់សុខក្ខត្ត សំដែងបស់បុរសបុគ្គលដែលមាន
អធ្យាស្រ័យទុនទៅរកអាកាតិញ្ចាយគនសមាបត្តិ តែហានិយាយឡើង
តែងប្រមៀលទៅរកអាកាតិញ្ចាយគនសមាបត្តិនោះផង បុរសបុគ្គលនោះ
តែងគ្រិះរះឡើយ ។ ពិចារណាឡើយ ។ នូវហេតុដែលប្រព្រឹត្តទៅតាម
អាកាតិញ្ចាយគនសមាបត្តិនោះផង តែងគប្បកន្លះបុរសបែបនោះផង តែង
ដល់នូវសេចក្តីគោរព ទៅរកបុរសបែបនោះផង ចំណែកខាងពាក្យសំដី
ដែលគេនិយាយ ប្រកបដោយការនេញសមាបត្តិ បុរសបុគ្គលនោះមិនចង់
ស្តាប់ផង មិនផ្តល់ត្រចៀកផង មិនតាំងចិត្តដើម្បីដឹងផង មិនគប្បកបុរស
បែបនោះផង មិនដល់នូវសេចក្តីគោរព ទៅរកបុរសបែបនោះផង ។

ទេវហិរ័ន្ទ្យ សុព្ភត្ថសត្តេ វេសញ្ញាសញ្ញាយតនាធិបតីកាវ

សេយ្យជាបិ សុខក្ខត្ត បុគ្គសិលា ទ្រុណ ភិណ្ឌ
អប្បជិសន្និកា ហោតិ ឯវមេវ ទោ សុខក្ខត្ត អា-
កិញ្ចញ្ញាយតនាធិបតីកាស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស យេ អាណ-
ញ្ញសញ្ញាជនេ សេ ភិន្នេ ។ សោ ឯវមស្ស វេទិតញ្ញ
អាណញ្ញសញ្ញាជនេន ហិ ទោ វិសំយុត្តោ អាគិញ្ចញ្ញ-
យតនាធិបតីកា បុរិសបុគ្គលាតិ ។

[៧៤] ហំនំ ទោ បរេនំ សុខក្ខត្ត វិជ្ជតិ យំ
វេទិតញ្ញោ បុរិសបុគ្គលោ នេវសញ្ញាសញ្ញាយត-
នាធិបតីកា អស្ស ។ នេវសញ្ញាសញ្ញាយតនាធិ-
បតីកាស្ស ទោ សុខក្ខត្ត បុរិសបុគ្គលស្ស តប្បជិវ្វបិ
ចេវ កថា សណ្ឋាតិ តទទុធម្មញ្ញ អនុវិតក្កេតិ
អនុវិចារេតិ តញ្ញ បុរិសំ ភជតិ តេន ច
ចិត្តំ អាបជ្ជតិ អាគិញ្ចញ្ញាយតនប្បជិសំយុត្តាយ
ច បន កថាយ កថ្មហាយ ន សុស្សសតិ
ន សោតំ ឌុនហតិ ន អញ្ញា ចិត្តំ ឧបជ្ជបេតិ

ទៅទេវតាវិញ សុទ្ធត្ថសុត្ត បុគ្គលមានចិត្តទូទៅរកនៅសញ្ញានាសញ្ញាយាននសមាបត្តិ

ម្ចាស់សុខត្ថ ដបដុំថ្មក្រាស់ បែកចេញជាពីរភាគ មិនជាប់គ្នាវិញ
បាន យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់សុខត្ថ បុរសបុគ្គលដែលមានអធ្យាស្រ័យ
ទូទៅរកភាគិញញ្ញាយាននសមាបត្តិ រមែងបែកចេញអំពីការប្រកបក្នុង
ការនេត្តាសមាបត្តិ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុរសបុគ្គលនោះ បណ្ឌិតឃ្លីជើង
ថា ជាអ្នកមានអធ្យាស្រ័យទូទៅរកភាគិញញ្ញាយាននសមាបត្តិ ប្រាស
ចាកការប្រកបក្នុងការនេត្តាសមាបត្តិហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(៧៤) ម្ចាស់សុខត្ថ ហេតុ ដែលនាំឲ្យបុរសបុគ្គលឆ្គងៗ ក្នុង
លោកនេះ មានអធ្យាស្រ័យទូទៅរកនៅសញ្ញានាសញ្ញាយាននសមា-
បត្តិ រមែងមាន ។ ម្ចាស់សុខត្ថ បុរសបុគ្គលដែលមានអធ្យាស្រ័យទូទៅ
ទៅរកនៅសញ្ញានាសញ្ញាយាននសមាបត្តិ តែហានិយាយឡើង តែង
ប្រមៀលទៅរកនៅសញ្ញានាសញ្ញាយាននសមាបត្តិនោះផង បុរសបុគ្គល
នោះ តែងគ្រិះរឿយ ។ ពិចារណារឿយ ។ នូវហេតុដែលប្រព្រឹត្តទៅ
តាមនៅសញ្ញានាសញ្ញាយាននសមាបត្តិនោះផង តែងគប្បកនូវបុរសបែប
នោះផង តែងដល់ខ្សែសចក្តីគោរពទៅរកបុរសបែបនោះផង ពោះបីសំដី
ដែលគេនិយាយ ប្រកបដោយភាគិញញ្ញាយាននសមាបត្តិ ក៏បុរសបុគ្គល
នោះ មិនចង់ស្តាប់ផង មិនផ្ដល់ត្រចៀកផង មិនគិតលំបិតដើម្បីជើងផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបទ្ទេសស្តវ

ន ច តំ បុរិសំ កជិតំ ន ច តេន ចិត្តំ អាបជ្ជិតំ ។
 សេយ្យថាបិ សុនក្ខត្តំ បុរិសោ មនុញ្ញោកោជនំ ភុត្តារី
 ធម្មេយ្យ ។ តំ កី មញ្ញាសិ សុនក្ខត្តំ អបិ នុ
 តស្ស្គំ^(១) តស្សី កត្តេ សុនក្ខត្តំ កម្យតា អស្សាតិ ។
 នោ ហេតុំ កន្តេ តំ កសិស្ស ហេតុ អនុញ្ញា^(២)
 កន្តេ កត្តំ បដិក្កុលសម្មតន្តំ ។ ឯវមេវ ទោ
 សុនក្ខត្តំ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនាធិមុត្តស្ស បុរិស-
 បុត្តលស្ស យេ អាតិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញាជនេ សេ
 វន្តេ ។ សោ ឯវមស្ស វេទិតថោ អាតិញ្ចញ្ញាយត-
 នសញ្ញាជនេន ហិ ទោ វិសំយុត្តោ នេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតនាធិមុត្តោ បុរិសបុត្តលោតិ ។

[៧៥] ហំនំ ទោ បនេតំ សុនក្ខត្តំ វិជ្ជិតំ
 យំ នេធកថោ បុរិសបុត្តលោ សម្មាធិញ្ចាណធិមុត្តោ
 អស្ស ។ សម្មាធិញ្ចាណធិមុត្តស្ស ទោ សុនក្ខត្តំ
 បុរិសបុត្តលស្ស តប្បដិវ្យបី ចេវ កតា សណ្ឋាតិ

១ ឧ. ម. តស្ស បុរិសស្ស ។ ២ ឧ. អទុ ហិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

មិនគប្បីកន្លងបុរសបែបនោះផង មិនដល់ម្ខាងសេចក្តីគោរពទៅរកបុរសបែប
 នោះផង ។ ម្នាលសុនទ្ធក្ខ ប្រៀបដូចបុរសបរិភោគរួចហើយ គប្បី
 ចោលនូវភោជនជាទីគាប់ចិត្ត ។ ម្នាលសុនទ្ធក្ខ អ្នកសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ម្នាលសុនទ្ធក្ខ បុរសនោះ តើគប្បីមានសេចក្តីប្រាថ្នា
 ក្នុងកត្តានោះទៀត ដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុង
 កត្តារបស់បុរសនោះមិនមានទេ ដំណើរនេះ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រោះកត្តានោះ គេសន្មតថាជាបស់បដិកូល ។ ម្នាលសុនទ្ធក្ខ
 បុរសបុគ្គល ដែលមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន
 សមាបត្តិ រមែងខ្វាក់ចោលនូវការប្រកបក្នុងអាកិញ្ញាយតនសមាបត្តិ
 នោះ ក៏មានទុបមេឃ្យយ៉ាងនេះឯង ។ បុរសបុគ្គលនោះ បណ្ឌិតគប្បី
 ដឹងថា ជាអ្នកមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមា-
 បត្តិ ប្រាសចាកការប្រកបដោយអាកិញ្ញាយតនសមាបត្តិហើយ ដោយ
 ប្រការដូច្នេះ ។

(៧៥) ម្នាលសុនទ្ធក្ខ មួយទៀត ហេតុដែលទំឱ្យបុរសបុគ្គល
 ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកព្រះនិព្វានដោយប្រពៃ
 រមែងមាន ។ ម្នាលសុនទ្ធក្ខ បុគ្គលដែលមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរក
 ព្រះនិព្វានដោយប្រពៃ តែហានិយាយឡើង តែងប្រមៀលទៅរកព្រះ

ភន្តនុប្បត្តិ អនុវត្តត្ថេ អនុវត្តត្ថេ ភន្ត បុរិសំ
 ភន្តត្ថេ ភន្ត ច ចិត្តំ អាបជ្ជត្ថំ នេវសញ្ញាសញ្ញា-
 យភន្តសំយត្តាយ ច បន កថាយ កថាមាយ
 ន សុស្សសតិ ន សោតំ ឱទ្ធិហតិ ន អញ្ញា
 ចិត្តំ ឱបជ្ជបេតិ ន ច តំ បុរិសំ ភន្តត្ថេ ន ច ភន្ត
 ចិត្តំ អាបជ្ជត្ថំ ។ សេយ្យជាបិ សុទកុត្ត តាលោ
 មត្តកថិត្តោ អកថោ បុន វិទ្យុយា វិទ្យោ ទោ សុ-
 នកុត្ត សម្មាសម្ពុទ្ធករោ បុរិសបុគ្គលស្ស យេ
 នេវសញ្ញាសញ្ញាយភន្តសញ្ញាជនេ សេ ឱទ្ធិន្ទ
 ឱទ្ធិន្ទមូលេ តាលាវត្ថុកតេ អនកាវត្ថុតេ^(១) អាយតិ
 អនុប្បត្តន្តេ ។ សោ វិទ្យុយា វិទ្យោ ទោ នេវ-
 សញ្ញាសញ្ញាយភន្តសញ្ញាជនេ ហិ ទោ វិសំយត្តា
 សម្មាសម្ពុទ្ធករោ បុរិសបុគ្គលតិ ។

១ ឧ. អនកាវត្ថុតេ ។ ម. អនកាវត្ថុតេ ។

ទេវហវ្រិក្ខុ សុទ្ធចក្ខុសុត្រ ភាពនៃបុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យទូទៅកម្រះនិព្វានដោយប្រពៃ
 និព្វាននោះផង បុរសបុគ្គលនោះរមែងត្រិះរិះរឿយ ។ ពិចារណារឿយ ។
 នូវហេតុដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមព្រះនិព្វាននោះផង គប់រកនូវបុរសបែបនោះ
 ផង តែងដល់នូវសេចក្តីគោរពទៅរកបុរសបែបនោះផង ទោះបីសំដីដែល
 គេនិយាយប្រកបដោយនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ ក៏បុរសបុគ្គល
 នោះ មិនចង់ស្តាប់ផង មិនផ្សំគ្រឿងផង មិនគិតលំបាកដើម្បីជីវិតផង
 មិនគប់រកនូវបុរសបែបនោះផង មិនដល់នូវសេចក្តីគោរពទៅរកបុរសបែប
 នោះផង ។ ម្នាលសុទ្ធចក្ខុ ដើមរោគកំបុតចុង មិនគួរដើម្បីដុះលូតលាស់
 ឡើងបាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលសុទ្ធចក្ខុ បុរសបុគ្គលដែលមានអធ្យា-
 ស្រ័យទូទៅកម្រះនិព្វានដោយប្រពៃ រមែងផ្តាច់ផ្តុលនូវការប្រកបក្នុង
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ ឲ្យអស់រលីងដូចជាដើមរោគ ដែល
 គេក្របែលគាស់រលីងឲ្យលង់ដុះតទៅទៀតហើយ បានធ្វើឲ្យលង់មាន
 បែបភាពតទៅទៀតហើយ ឲ្យជាធម៌លង់មានកំណើត តទៅមុខទៀត
 ហើយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បុរសបុគ្គលនោះ បណ្ឌិតគប្បីជឿថា ជា
 អ្នកមានអធ្យាស្រ័យទូទៅកម្រះនិព្វាន ដោយប្រពៃ ប្រាសចាកការ
 ប្រកបក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(៧៦) ហំនំ ខោ បនេតំ សុទ្ធចក្ខុត្ត វិជ្ជតិ យំ
 ននេកេច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវមស្ស តណ្ហា ខោ សលុំ
 សមណោ វុត្តំ អវិជ្ជាវិសនោសោ ធន្តរកត្យាតានេ
 ហិ^(១) រុប្បតិ តំ មេ តណ្ហាសលុំ បហំនំ អបដិភោ
 អវិជ្ជាវិសនោសោ សម្មាធិព្វាធាធិមុត្តោហមស្មិតិ ឯវ-
 មាទិ^(២) អស្ស អត្តំ សធានំ ។ សោ យាធិ សម្មាធិ-
 ព្វាធាធិមុត្តស្ស អសច្ចាយាធិ តានិ អនុយុត្តោយ្យ ។
 អសច្ចាយំ ចក្កុនា រូបនស្សនំ អនុយុត្តោយ្យ
 អសច្ចាយំ សោតេន សន្នំ អនុយុត្តោយ្យ អសច្ចាយំ
 យានេន តន្នំ អនុយុត្តោយ្យ អសច្ចាយំ ជីវ្ហយ
 វសំ អនុយុត្តោយ្យ អសច្ចាយំ កាយេន ដោដ្ឋតំ
 អនុយុត្តោយ្យ អសច្ចាយំ មនសា ធម្មំ អនុ-
 យុត្តោយ្យ ។ តស្ស អសច្ចាយំ ចក្កុនា រូបនស្សនំ
 អនុយុត្តស្ស អសច្ចាយំ សោតេន សន្នំ អនុ-
 យុត្តស្ស អសច្ចាយំ យានេន តន្នំ អនុយុត្តស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្តសកៈ

(៧៦) ម្នាលសុខគូត្ត ហេតុដែលនាំឲ្យភិក្ខុៗ ក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីគ្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា សរ ព្រះសមណត្រាស់ហើយថា ជាគណ្ណា ទោសជាពិសគឺអវិជ្ជា តែងកម្រើកឡើង ដោយសារធន្តរាគ និងព្យាបាទ សរ គឺគណ្ណានោះ អាត្មាអញបានលះបង់ហើយ ទោសជាពិសគឺអវិជ្ជា ក៏អាត្មាអញបាននាំចេញហើយដែរ អាត្មាអញមានអធ្យាស្រ័យទូទៅរកព្រះនិព្វាន ដោយប្រពៃហើយ សេចក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះ ដូច្នេះជាដើម ជាសេចក្តីគ្រិះរិះមានប្រយោជន៍ ក៏រមែងមាន ។ តែភិក្ខុនោះ បែរជាប្រកបរឿយៗ នូវការម្នាក់មិនជាទីសប្បាយ សម្រាប់អ្នកដែល មានអធ្យាស្រ័យទូទៅរកព្រះនិព្វានដោយប្រពៃ ។ គឺ ប្រកបរឿយៗ នូវរូបមិនជាទីសប្បាយ ដោយចក្ខុ ប្រកបរឿយៗ នូវសំឡេងមិនជាទីសប្បាយ ដោយសោតៈ ប្រកបរឿយៗ នូវក្លិនមិនជាទីសប្បាយ ដោយយានៈ ប្រកបរឿយៗ នូវរសមិនជាទីសប្បាយដោយផង្កា ប្រកបរឿយៗ នូវរាជាដុត្វៈមិនជាទីសប្បាយដោយកាយ ប្រកបរឿយៗ នូវធម៌មិនជាទីសប្បាយដោយចិត្ត ។ កាលភិក្ខុនោះ ប្រកបរឿយៗ នូវការឃើញរូប មិនជាទីសប្បាយដោយចក្ខុ ប្រកបរឿយៗ នូវសំឡេងមិនជាទីសប្បាយ ដោយសោតៈ ប្រកបរឿយៗ នូវក្លិនមិនជាទីសប្បាយ ដោយយានៈ

អសប្បាយ ជីវ្ហាយ រស អនុយុត្តស្ស អសប្បាយ
 កាយេន ដោជ្ជង្គំ អនុយុត្តស្ស អសប្បាយ មនសា
 ធម្មំ អនុយុត្តស្ស ភកោ ចិត្តំ អនុវ្ម័សេយ្យ ។ សោ
 ភកាទុវ្ម័សិតេន ចិត្តេន មរណំ វា និកន្ទេយ្យ
 មរណមត្តំ វា ទុក្ខំ ។ សេយ្យជាចិ សុនត្តុត្ត បរិសោ
 សល្លេន វិទ្ធោ អស្ស សរិសេន កាឡិបលេបនេន
 តស្ស មិត្តាមថា ញាតិសាលាហិតា ភិសត្តំ សល្ល-
 កត្តំ ឧបជ្ឈមេយ្យំ ។ តស្ស សោ ភិសត្តោ
 សល្លកត្តោ សត្តេន វណមុទំ បរិកន្ទេយ្យ សត្តេន
 វណមុទំ បរិកន្ទេត្វា ឯសនិយា សល្លំ ឯសេយ្យ
 ឯសនិយា សល្លំ ឯសិត្វា សល្លំ អព្វាហេយ្យ^(១)
 អប្បនេយ្យ វិសនោសំ សឧទានិសេសំ អនុទានិសេ-
 សោតិ ជាធម្មាថោ^(២) ។ សោ ឯវំ វិនេយ្យ អន្តោ
 បរិស ឧត្តហត្ថំ^(៣) ថោ តេ សល្លំ អបដិសោ វិសនោ-
 សោ អនុទានិសេសោ អលញ្ច តេ អនន្តរាយាយ

ទេវទហវត្ថុ សុនេត្តសូត្រ ឧបមាដោយបុរសត្រូវសរ

ប្រកបរឿយៗ នូវសមិនជាទីសប្បាយ ដោយជំងឺ ប្រកបរឿយៗ នូវ
 ដេកដេកមិនជាទីសប្បាយដោយកាយ ប្រកបរឿយៗ នូវធម្មារម្មណ៍មិនជា
 ទីសប្បាយដោយចិត្ត រាគៈក៏គ្របសង្កត់ចិត្ត ។ ភិក្ខុនោះ លុះត្រូវរាគៈគ្រប
 សង្កត់ចិត្តហើយ ក៏ដល់នូវមរណៈឬដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្លឹក តមរណៈ ។
 ម្ចាស់សុនេត្ត ដូចបុរសត្រូវសរ ដែលត្រាំដោយថ្នាំពិស ជ្រាបដោយ
 ជាំហើយ មិត្តភាពមាត្រ ញាតិសាលាហិត របស់បុរសនោះ ក៏ឲ្យពេទ្យ
 វះ ជាអ្នកស្អាតជំនាញរក្សា ។ ពេទ្យវះអ្នកស្អាតជំនាញនោះ វះមុខដំបៅ
 របស់បុរសនោះ ដោយគ្រឿងសស្រ្តា លុះវះមុខដំបៅដោយគ្រឿងសស្រ្តា
 រួចហើយ ក៏រាវរកសរ ដោយគ្រឿងសម្រាប់រាវរក (ដង្ហើប) លុះរាវ
 រកសរ ដោយគ្រឿងសម្រាប់រាវរកហើយ ក៏ដកចេញនូវសរមានពិសជា
 ទោស ដែលសេសសល់នៅ ក៏ដឹងថា ពិសជាទោសនោះ មិនមាន
 នៅសេសសល់ទេ ។ ពេទ្យវះនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា នៃបុរសដ៏ចម្រើន
 សររបស់អ្នក យើងបានដកចេញហើយ ពិសជាទោស យើងបាន
 នាំចេញ ឥឡូវមានសេសសល់ឡើយ ល្អមិនមានអន្តរាយដល់អ្នកហើយ

សច្ចាយានិ ចេវ ភោជនានិ កុញ្ញយ្យាសិ មា
 តេ អសច្ចាយានិ ភោជនានិ កុញ្ញតោ វណោ
 អស្សវី អស្ស កាលេន កាលេត្ថ វណំ ជោ-
 វេយ្យាសិ កាលេន កាលំ វណាមុទំ អាល័យ្យយ្យាសិ
 មា តេ ន កាលេន កាលំ វណំ ជោវតោ កាលេន
 កាលំ វណាមុទំ អាល័យ្យតោ បុព្វលាហិតំ វណាមុទំ
 បរិយោនន្តិ មា ច វតាតបេ ចារិត្តំ អនុយ្យត្ថំ
 មា តេ វតាតបេ ចារិត្តំ អនុយ្យត្តស្ស រោសុត្តំ
 វណាមុទំ អនុន្ន្ថសេសិ វណានុត្តំ ច អម្ពោ បុរិស
 វិហវេយ្យាសិ វណាសារោបិតិ ។ តស្ស ឯវេស្ស ឧត្ត-
 ហិតំ ខោ មេ សន្យំ អបដិសោ វិសនោសោ អនុបាទិ-
 សេសោ អលេត្ថ មេ អនន្តរាយាយាតិ ។ សោ
 អសច្ចាយានិ ចេវ ភោជនានិ កុញ្ញយ្យ តស្ស
 អសច្ចាយានិ ភោជនានិ កុញ្ញតោ វណោ អស្សវី
 អស្ស ន ច កាលេន កាលំ វណំ ជោវេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្កៈ

អ្នកគួរបរិភោគភោជនដែលជាទីសប្បាយ អ្នកកុំបរិភោគភោជនមិនជាទី
 សប្បាយ ឲ្យដំបៅរីកឡើង អ្នកគួរលាងដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរផង
 គួរលាបមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរផង អ្នកកុំមិនលាងដំបៅតាមកាលដ៏
 សមគួរ កុំមិនលាបមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ ឲ្យមុខដំបៅដែលមានខ្ទះ
 និងឈាមរុំជុំឡើង អ្នកកុំដើរហាលខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ អ្នកកុំដើរហាល
 ខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ ឲ្យលំអង់ធូលី រមែងដំបៅឡើង នៃបុរសដ៏
 ចម្រើន អ្នកត្រូវនៅរក្សាដំបៅ ត្រូវនៅផ្សះដំបៅចុះ ។ បុរសនោះមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សររេបស់អាត្មាអញ ពេទ្យបានដកយកចេញ
 ហើយ ពិសជាទោស ពេទ្យបាននាំចេញ ឥតមានសេសសល់ហើយ
 ល្មមមិនមានអន្តរាយដល់អាត្មាអញហើយ ។ បុរសនោះ ក៏បរិភោគ
 ភោជនមិនជាទីសប្បាយផង កាលដែលបុរសនោះ បរិភោគភោជនមិន
 ជាទីសប្បាយ ដំបៅក៏ដករីកឡើង ទាំងមិនលាងដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ

ទេវហេតុស្ស សុត្តន្តសុត្តេ សល្លិទ្ធិបរា

ន ច កាលេន កាលំ វណាមុំ អាលិម្មេយ្យ
 តស្ស ន កាលេន កាលំ វណំ ជោវតោ ន ច
 កាលេន កាលំ វណាមុំ អាលិម្មតោ បុព្វលាហិតំ
 វណាមុំ បរិយោនន្ទេយ្យ វតាតបេ ច ចារិត្តំ
 អនុយុញ្ញេយ្យ តស្ស វតាតបេ ចារិត្តំ អនុយុត្តស្ស
 រដោសុតំ វណាមុំ អនុទ្ធិសេយ្យ ន ច
 វណាមុត្តិ វិហរេយ្យ ន វណាសារាមំ តស្ស
 វេសិស្ស វ អសប្បាយកិរិយាយ អសុចរិសនោសោ
 អបដិសោ សុទ្ធានិសេសោ តទុក្ខយេន វណោ
 បុត្តំ តច្ឆេយ្យ ។ សោ បុត្តំ តតេន វណោ
 មរណំ វ និច្ឆេយ្យ មរណមត្តំ វ ទុក្ខំ ឯវមេវ
 ទោ សុនក្ខត្ត វិនមេតំ វិជ្ជតិ យំ និរោធិស្ស
 ភិក្ខុនោ ឯវមស្ស តស្សា ទោ សល្លំ សមណោ
 វតំ អវិជ្ជាវិសនោសោ ធម្មកក្សានាទេហិ វប្បតិ

ទេវទេវតា សុនព្វសូត្រ ឧបមាដោយបរសត្រៃសរ

ទាំងមិនលាបមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ កាលដែលបុរសនោះ មិន
 លាងមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ មិនលាបដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ ខ្លះ
 នឹងឈាម ក៏បរិតស្ទុះមុខដំបៅ បុរសនោះប្រកបរឿយៗ នូវការដើរ
 ហាលឡល់នឹងកំដៅថ្ងៃ កាលដែលបុរសនោះ ប្រកបរឿយៗ នូវការ
 ដើរហាលឡល់នឹងកំដៅថ្ងៃ លំអង់ធូលីក៏មុខដំបៅ បុរសនោះឈ្មោះថា
 មិនរក្សាដំបៅផង មិនផ្សះដំបៅផង បុរសនោះមិនបាននាំចេញនូវវត្ថុមិន
 ស្អាត និងពិសជាពេលដែលនៅសេសសល់ ព្រោះកិរិយាមិនជាទី
 សប្បាយនេះឯង មុខដំបៅទើបដកឡើង ដោយហេតុទាំងពីរនោះ ។
 បុរសនោះ ក៏ដល់នូវមរណៈ ឬដល់នូវទុក្ខស្ទើរតែមរណៈ ដោយដំបៅ
 ដែលដកឡើង សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណា ម្ចាស់សុនត្ថ មាន
 ឧបមេយ្យដូចហេតុដែលនាំឲ្យកិត្យុប្បទះ ក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សរ ព្រះសមណៈត្រាស់ហើយថា ជាគណ្ណ ទោស
 ជាពិស គឺអវិជ្ជា តែងកម្រើកឡើង ដោយសារធន្តរាគនឹងព្យាបាទ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបទស្ស

តំ មេ តុស្តាសន្តំ បហំនំ អបដិកា អវិជ្ជាវិសោទាសោ
 សម្មាសម្ពាទិញ្ចាទិមុត្តាហមស្មិតំ ឯវមាទិ អស្ស អត្ថំ
 សមាទំ ។ សោ យាទិ សម្មាសម្ពាទិមុត្តស្ស
 អសម្មាទិ តាទិ អនុយុត្តេយ្យ អសម្មាទិ ចត្តុតា
 រូបទស្សនំ អនុយុត្តេយ្យ អសម្មាទិ សោតទ
 សទ្ធិ អនុយុត្តេយ្យ អសម្មាទិ យានេន តទ្ធិ
 អនុយុត្តេយ្យ អសម្មាទិ ជីវ្ហយ រសំ អនុ-
 យុត្តេយ្យ អសម្មាទិ កាយេន ដោដ្ឋតំ អនុយុត្តេយ្យ
 អសម្មាទិ មនសា ធម្មំ អនុយុត្តេយ្យ ។ តស្ស
 អសម្មាទិ ចត្តុតា រូបទស្សនំ អនុយុត្តស្ស អ-
 សម្មាទិ សោតទ សទ្ធិ អនុយុត្តស្ស អសម្មាទិ
 យានេន តទ្ធិ អនុយុត្តស្ស អសម្មាទិ ជីវ្ហយ
 រស អនុយុត្តស្ស អសម្មាទិ កាយេន ដោដ្ឋតំ
 អនុយុត្តស្ស អសម្មាទិ មនសា ធម្មំ អនុ-
 យុត្តស្ស សោ^(១) រាតោ ចិត្តំ អនុត្តរេសេយ្យ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្កន្ធសក្ក

សុត្តន្តនោះ អាត្មាអញបានលះបង់ហើយ ទោសជាពិសគឺអវិជ្ជា
 អាត្មាអញបាននាំចេញហើយ អាត្មាអញមានអធិស្ឋានស្រយាទុនទៅរកព្រះ
 និព្វានដោយប្រពៃហើយ សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះដូច្នេះជាដើម ជាការ
 មានប្រយោជន៍ ។ តែភិក្ខុនោះបែរជាប្រកបរឿយៗ នូវការម្នាក់មិនជា
 ទីសប្បាយ សម្រាប់អ្នកដែលមានអធិស្ឋានស្រយាទុនទៅរកព្រះនិព្វានដោយ
 ប្រពៃ គឺប្រកបរឿយៗ នូវការឃើញរូប មិនជាទីសប្បាយ ដោយចក្ខុ
 ប្រកបរឿយៗនូវសំឡេងមិនជាទីសប្បាយ ដោយសោតៈ ប្រកបរឿយៗ
 នូវក្លិនមិនជាទីសប្បាយ ដោយយានៈ ប្រកបរឿយៗ នូវរសមិនជាទី
 សប្បាយ ដោយដង្ហំ ប្រកបរឿយៗនូវផោដ្ឋព្វៈមិនជាទីសប្បាយ ដោយ
 កាយ ប្រកបរឿយៗនូវធម្មារម្មណ៍មិនជាទីសប្បាយ ដោយចិត្ត ។ កាល
 ភិក្ខុនោះប្រកបរឿយៗនូវការឃើញរូបមិនជាទីសប្បាយ ដោយចក្ខុ ប្រកប
 រឿយៗនូវសំឡេងមិនជាទីសប្បាយដោយសោតៈ ប្រកបរឿយៗនូវក្លិនមិន
 ជាទីសប្បាយ ដោយយានៈ ប្រកបរឿយៗនូវរសមិនជាទីសប្បាយដោយ
 ដង្ហំ ប្រកបរឿយៗ នូវផោដ្ឋព្វៈមិនជាទីសប្បាយ ដោយកាយ ប្រកប
 រឿយៗនូវធម្មារម្មណ៍មិនជាទីសប្បាយ ដោយចិត្ត ភក្តីគ្របសង្កត់ចិត្ត។

ទេវហវ័ន្តស្ស សុពុត្តសត្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធវិញ្ញាណិមុត្តភារោ

សោ ភកាដុទ្ធំសិរេនេ ចិត្តេន មរណំ វា និគច្ឆេយ្យ

មរណមត្ត វា ទុក្ខំ ។ មរណញ្ញាតំ សុទក្ខត្ត

អរិយស្ស វិនយេ យោ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ

ហីនាយាវត្ថតិ ។ មរណមត្តញ្ញាតំ សុទក្ខត្ត ទុក្ខំ

យោ អញ្ញាតំ សង្ខារិដ្ឋំ អាបត្តំ អាបដ្ឋតិ ។

(៧៧) ហំនំ ខោ បនេតំ សុទក្ខត្ត វិដ្ឋតិ យំ

និរោធិកច្ចស្ស ភិក្ខុនោ ឯវមស្ស តណ្ហា ខោ

សល្លំ សមណោ វត្ថំ អវិជ្ជាវិសនោសោ ធម្មាត-

ព្យាគាទេហិ វុប្បតិ តំ មេ តណ្ហាសល្លំ បហំនំ

អបដិសោ អវិជ្ជាវិសនោសោ សម្មាសម្ពុទ្ធវិញ្ញាណិមុត្តភារោ-

មស្មិតិ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធវិញ្ញាណិមុត្តភារោ សតោ សោ

ទេវហោត្ត សុនត្តបុត្រ កាលនៃបុត្តបរាទអន្សាស្រយទនពៅកព្រះនិពានដោយប្រពៃ
 ភិក្ខុនោះ លុះត្រូវរាត្រី គ្របសង្កត់ចិត្តហើយ ក៏ដល់នូវមរណៈ ឬដល់នូវ
 ទុក្ខស្ដីវត្ថុមរណៈ ។ ម្ចាស់សុនត្ត ពាក្យថា មរណៈ នេះ សំដៅ
 យកភិក្ខុដែលពោលលាសិទ្ធិ ក្នុងវិន័យ របស់ព្រះអរិយៈ ហើយពៅ
 ប្រព្រឹត្តខ្លួនជាបុគ្គលថេរកថាបរិញ្ញ ។ ម្ចាស់សុនត្ត ពាក្យថា ទុក្ខ
 ស្ដីវត្ថុមរណៈ នេះ សំដៅយកភិក្ខុ ដែលត្រូវអាបត្តិណាមួយ ដែល
 នាំឲ្យសៅហ្មងព្រម ។

(៧៧) ម្ចាស់សុនត្ត មួយទៀត ហេតុដែលនាំឲ្យភិក្ខុខ្លះ ក្នុង
 សាសនានេះ មានសេចក្ដីត្រិះរិះឃាំងនេះថា សរ ព្រះសមណៈត្រាស់
 ហើយថាជា ភណ្ឌ ទោសជាពិស គឺអវិជ្ជា តែងកម្រើកឡើងដោយ-
 សារធនុកគង់ព្យាបាទ សរភីភណ្ឌនោះ អាត្មាអញបានលុះបង់ហើយ
 ទោសជាពិសគឺអវិជ្ជា អាត្មាអញបាននាំចេញហើយ អាត្មាអញមានអធ្យា-
 ស្រ័យទនពៅកព្រះនិពានដោយប្រពៃហើយ ដូច្នេះ វិមេធិមាន ។ កាល
 ដែលគេកំពុងមានអន្សាស្រយទនពៅកព្រះនិពានដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះ

យានិ សម្មា និព្វានាធិមុត្តស្ស អសប្បយានិ
 តានិ នាទុយុត្តោយ្យ អសប្បាយ ចក្កា រូប-
 ទស្សនំ នាទុយុត្តោយ្យ អសប្បាយំ សោភេន សន្តិ-
 នាទុយុត្តោយ្យ អសប្បាយំ យានេន កង្ខំ នាទុ-
 យុត្តោយ្យ អសប្បាយំ ជីវ្ហយ រសំ នាទុយុត្តោយ្យ
 អសប្បាយំ កាយេន ដោដ្ឋតំ នាទុយុត្តោយ្យ
 អសប្បាយ មនសា ធម្មំ នាទុយុត្តោយ្យ ។ តស្ស
 អសប្បាយំ ចក្កា រូបទស្សនំ អនុយុត្តស្ស
 អសប្បាយំ សោភេន សន្តិ អនុយុត្តស្ស អសប្បាយំ
 យានេន កង្ខំ អនុយុត្តស្ស អសប្បាយំ ជីវ្ហយ រសំ
 អនុយុត្តស្ស អសប្បាយំ កាយេន ដោដ្ឋតំ អន-
 ុយុត្តស្ស អសប្បាយំ មនសា ធម្មំ អនុយុត្តស្ស
 ភតោ ចិត្តំ នាទុទ្ធិសេយ្យ ។ សោ ន ភតាទុទ្ធិសេន
 ចិត្តេន នេវ មរណំ វា និគច្ឆេយ្យ ន មរណាមត្តំ វា
 ទុក្ខំ ។ សេយ្យថាបិ សុទក្ខត្ត បុរិសោ សល្លេន
 វិជ្ជោ អស្ស សវិសេន តាឡុបលេបនេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទបរិបណ្ណសកៈ

មិនប្រកបរឿយៗ នូវអារម្មណ៍មិនជាទីសប្បាយ សម្រាប់បុគ្គលអ្នកមាន
អធ្យាស្រ័យទុនទៅរកគ្រាន់និព្វាន ដោយប្រាជ្ញាឡើយ គឺមិនប្រកបរឿយៗ
នូវការឃើញរូបមិនជាទីសប្បាយ ដោយចក្ខុ មិនប្រកបរឿយៗនូវសំឡេង
មិនជាទីសប្បាយ ដោយសោតៈ មិនប្រកបរឿយៗនូវក្លិនមិនជាទីសប្បាយ
ដោយយានៈ មិនប្រកបរឿយៗនូវរសមិនជាទីសប្បាយ ដោយជីវ្ហា មិន
ប្រកបរឿយៗនូវផោដ្ឋព្វ មិនជាទីសប្បាយ ដោយកាយ មិនប្រកបរឿយៗ
នូវធម្មារម្មណ៍មិនជាទីសប្បាយ ដោយចិត្ត ។ កាលកិត្យុនោះ មិនប្រកប
រឿយៗ នូវការឃើញរូបមិនជាទីសប្បាយ ដោយចក្ខុ មិនប្រកបរឿយៗ
នូវសំឡេងមិនជាទីសប្បាយ ដោយសោតៈ មិនប្រកបរឿយៗ នូវក្លិន
មិនជាទីសប្បាយ ដោយយានៈ មិនប្រកបរឿយៗនូវរសមិនជាទីសប្បាយ
ដោយជីវ្ហា មិនប្រកបរឿយៗ នូវផោដ្ឋព្វមិនជាទីសប្បាយ ដោយកាយ
មិនប្រកបរឿយៗនូវធម្មារម្មណ៍មិនជាទីសប្បាយ ដោយចិត្ត រាគៈក៏មិន
គ្របសង្កត់ចិត្ត ។ លុះកិត្យុនោះ មិនត្រូវរាគៈគ្របសង្កត់ចិត្តហើយ ក៏
មិនដល់នូវមរណៈ ឬមិនដល់នូវទុក្ខស្ទើរតែមរណៈទេ ។ ម្នាលសុខកុត្ត
ដូចបុរសត្រូវសរ ដែលត្រាំដោយថ្នាំពិស ជ្រាបដោយកដាំហើយ ។

ទេវហវ្យស្ស សុត្តន្តសុត្តេ សម្មាសម្ពុទ្ធកាហ

តស្ស មិត្តាមច្ចា ញាតិសាលាហិតា ភិក្ខុក្កំ សលុក្កត្តំ
 ឧបជ្ឈមេយ្យំ ។ តស្ស សោ ភិក្ខុក្កោ សលុក្កតោ
 សត្តន វណ្ណមុខំ បរិក្កន្តេយ្យ សត្តន សល្លំ
 វណ្ណមុខំ បរិក្កន្តត្វា ឯសនិយា សល្លំ ឯសេយ្យ
 ឯសនិយា ឯសិត្វា សល្លំ អព្វាហេយ្យ អបនេយ្យ
 វិសោធនំ អនុបាទិសេសំ អនុបាទិសេសោតិ ផា-
 នមាធ�ោ ។ សោ ឯវំ វនេយ្យ អម្ពោ បុរិស
 ឧត្តហតំ ខោ តេ សល្លំ អបនិតោ វិសោធនោ អនុ-
 បាទិសេសោ អនវត្ថុ តេ អនុន្តរយាយ សច្ចាយានិ
 ចេវ កោដនានិ កុញ្ញេយ្យាសិ មា តេ អសច្ចាយានិ
 កោដនានិ កុញ្ញតោ វណ្ណា អស្សាវី អស្ស
 កាលេន កាលត្ថ វណ្ណំ ចោវេយ្យាសិ កាលេន
 កាលំ វណ្ណមុខំ អាលិម្បេយ្យាសិ មា តេ ន កា-
 លេន កាលំ វណ្ណំ ចោវេតោ កាលេន កាលំ
 វណ្ណមុខំ អាលិម្បតោ បុព្វលាហិតំ វណ្ណមុខំ
 បរិយោជន្តិ មា ច វតាតបេ ចារិត្តំ អនុយុត្តិ

ទេវទេវតា សុនេត្តសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យទទេវតាព្រះនិព្វានដោយច្រពៃ
មិត្រអាមាត្យ ញាតិសាលាហិត របស់បុរសនោះ គប្បីឱ្យពេទ្យវះអ្នក
ស្អាតជំនាញរក្សា ។ ពេទ្យវះ អ្នកស្អាតជំនាញនោះ គប្បីវះនូវមុខ
ជំនុំរបស់បុរសនោះ ដោយសស្រ្តា លុះវះនូវមុខជំនុំដែលមានសរ
ដោយសស្រ្តាច្នៃហើយ គប្បីរកវកសរដោយគ្រឿងសម្រាប់រកវក លុះ
រកវកសរដោយគ្រឿងសម្រាប់រកវកច្នៃហើយ គប្បីដកចេញនូវសរដែល
មានពិសជាពោស មិនឱ្យមាននៅសេសសល់ ពេទ្យវះនោះក៏ដឹងថា
មិនមានពិសនៅសេសសល់ទេ ។ ពេទ្យវះនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា
នៃបុរសដ៏ចម្រើន សររបស់អ្នក យើងបានដកចេញហើយ ពិសជាពោស
យើងបាននាំចេញ ឥឡូវមានសេសសល់ឡើយ ល្មមមិនមានសេចក្តី
អន្តរាយដល់អ្នកហើយ អ្នកគួរបរិភោគភោជនជាទីសប្បាយ អ្នកកុំបរិភោគ
ភោជនមិនជាទីសប្បាយ ឱ្យរីកជំនឿឡើយ អ្នកគប្បីលាងជំនុំដោយតាមកាល
ដ៏សមគួរផង គប្បីលាបមុខជំនុំដោយតាមកាលដ៏សមគួរផង អ្នកកុំខានលាង
ជំនុំដោយតាមកាលដ៏សមគួរ កុំខានលាបមុខជំនុំដោយតាមកាលដ៏សមគួរ ឱ្យមុខ
ជំនុំដែលមានខ្លះនិងឈាមរំជិតឡើយ អ្នកកុំដើរហាលខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានំ

មា តេ ភតាតថេ ចារិត្តំ អនុយុត្តស្ស រដោសុត្តំ
 វណាមុទំ អនុទ្ធិសេសិ វណាទុរត្តិ ច អម្ពោ បុរិស
 វិហរេយ្យសិ វណាសារោមីតិ ។ តស្ស ឯវមម្ស
 ឧត្តហតំ ទោ មេ សល្យំ អបដិតោ វិសនោសោ
 អនុនាទិសេសោ អលញ្ច មេ អនន្តរាយាយាតិ ។
 សោ សច្ចាយាទិ ថេវ កោដនាទិ កុញ្ញយ្យ តស្ស
 សច្ចាយាទិ កោដនាទិ កុញ្ញតោ វណោ ន អស្សវិ
 អស្ស កាលេន កាលញ្ច វណំ ជោវេយ្យ កា-
 លេន កាលំ វណាមុទំ អាលិម្ពេយ្យ តស្ស កាលេន
 កាលំ វណំ ជោវតោ កាលេន កាលំ វណាមុទំ
 អាលិម្ពតោ បុព្វលោហិតំ វណាមុទំ ន បរិយោ-
 ធន្នេយ្យ ន ច ភតាតថេ ចារិត្តំ អនុយុត្តេយ្យ
 តស្ស ភតាតថេ ចារិត្តំ អនុយុត្តស្ស រដោសុត្តំ
 វណាមុទំ នាទ្ធិសេយ្យ វណាទុរត្តិ ច វិហរេយ្យ
 វណាសារោមី តស្ស វមិស្ស វ សច្ចាយាតិ-
 យាយ អសុចិវិសនោសោ អបដិតោ អនុនាទិសេសោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសក្ការៈ

អ្នកកុំដើរហាលឡល់នឹងកំដៅថ្ងៃ ឲ្យលំអង្គឆ្អល់ក៏មុខដំបៅឡើយ នៃ
 បុរសដ៏ចម្រើន អ្នកគប្បីនៅរក្សាដំបៅផង គប្បីនៅឱ្យដំបៅផង ។
 បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សររលស់អាត្មាអញ ពេទ្យវះ
 បានដកចេញហើយ ពិសជាពោស ពេទ្យវះបាននាំចេញ ឥតមាន
 សេសសល់ហើយ ល្មមមិនមានសេចក្តីអន្តរាយដល់អាត្មាអញហើយ ។
 បុរសនោះគប្បីបរិភោគភោជន ជាទីសប្បាយ កាលបុរសនោះបរិភោគ
 រុក្ខភោជនជាទីសប្បាយ ដំបៅក៏មិនរីកឡើង ទាំងលាងនូវដំបៅតាម
 កាលដ៏សមគួរ ទាំងលាបនូវមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ កាលបុរសនោះ
 លាងដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរ លាបមុខដំបៅតាមកាលដ៏សមគួរហើយ
 ខ្លះនឹងឈាម ក៏មិនរួបរីកមុខដំបៅ បុរសនោះមិនប្រកបនូវការដើរហាល
 ឡល់នឹងកំដៅថ្ងៃ កាលបុរសនោះមិនប្រកបនូវការដើរហាលឡល់នឹងកំ-
 ដៅថ្ងៃហើយ លំអង្គឆ្អល់ក៏មិនបានរុំមុខដំបៅ បុរសនោះឈ្មោះថាជាអ្នក
 រក្សាទុំដំបៅផង ជាអ្នកឱ្យដំបៅផង បុរសនោះបាននាំចេញនូវពិស
 ជាពោសមិនស្អាតដែលនៅសេសសល់ ព្រោះសេចក្តីសប្បាយនេះឯង

ទៅទេហាវត្ថុ សុនក្ខត្តសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យទូទៅរកព្រះនិព្វានដោយប្រពៃ
មុខដំបៅក៏ដុះឡើង ដោយហេតុទាំងពីរនោះ ។ បុរសនោះក៏មិនដល់
នូវមរណៈ ឬមិនដល់នូវទុក្ខស្នើរតែមរណៈឡើយ ព្រោះដំបៅដែលមាន
សម្បុរដុះដាលឡើង សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាងណា ម្ចាស់សុនក្ខត្ត
មានទុបមេយ្យដូច ហេតុដែលនាំឲ្យកិត្តខ្លះក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តី
គ្រោះថ្នាក់ដូច្នេះថា សរ ព្រះសមណៈ ត្រាស់ហើយថា ជាគណ្ណ ទោស
ជាពិសគឺអវិជ្ជា តែងកម្រើកឡើងដោយឆន្ទភាគនឹងព្យាបាទ សរគឺគណ្ណ
នោះ អាត្មាអញបានលះបង់ហើយ ទោសជាពិសគឺអវិជ្ជា អាត្មាអញបាន
នាំចេញហើយ អាត្មាអញមានអធ្យាស្រ័យទូទៅរកព្រះនិព្វាន ដោយ
ប្រពៃហើយ ដូច្នេះ រមែងមាន ។ កាលគេកំពុងមានអធ្យាស្រ័យទូទៅ
រកព្រះនិព្វានដោយប្រពៃ កិត្តនោះ មិនប្រកបរឿយ ។ នូវការម្នាក់មិន
ជាទីសប្បាយ សម្រាប់អ្នកមានអធ្យាស្រ័យទូទៅរកព្រះនិព្វាន ដោយ
ប្រពៃ គឺមិនប្រកបរឿយ។ នូវការឃើញរួចមិនជាទីសប្បាយ ដោយចក្ខុ
មិនប្រកបរឿយ។ នូវសំឡេងមិនជាទីសប្បាយ ដោយសោតៈ មិនប្រកប
រឿយ។ នូវក្លិនមិនជាទីសប្បាយ ដោយយាសៈ មិនប្រកបរឿយ។ នូវរសមិន
ជាទីសប្បាយ ដោយជុត្ត មិនប្រកបរឿយ ។ នូវផោដ្ឋព្វៈមិនជាទីសប្បាយ
ដោយកាយ មិនប្រកបរឿយ។ នូវធម្មារម្មណ៍មិនជាទីសប្បាយដោយចិត្ត ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពណ្ណសកំ

តស្ស អសប្បាយំ ចក្កំ វា រូបទស្សនំ អនន្តរាយុត្តស្ស
អសប្បាយំ សោតេន សន្តំ អនន្តរាយុត្តស្ស អសប្បាយំ
យានេន កន្តំ អនន្តរាយុត្តស្ស អសប្បាយំ ជីវ្ហាយ
រសំ អនន្តរាយុត្តស្ស អសប្បាយំ កាយេន
ដោជ្ឈតំ អនន្តរាយុត្តស្ស អសប្បាយំ មនសា ធម្មំ
អនន្តរាយុត្តស្ស វា កោ ចិត្តំ វា ធម្មំ វេសយ្យ ។
សោ ន វា តានុទ្ធិសិតេន ចិត្តេន វេ មរណំ
វា និគច្ឆយ្យ ន មរណមត្តំ វា ទុក្ខំ ។
ឧបមា ទោ មេ អយំ សុនក្ខត្ត កតា អត្ថវិញ្ញា-
បនាយ^(១) ។ អយមេវេត្ថ អត្ថោ ។ វណោតិ ទោ
សុនក្ខត្ត ធម្មេតំ អជ្ឈតីកានំ អាយតនានំ អធិវចនំ ។
វិសនោសោតិ ទោ សុនក្ខត្ត អវិជ្ជាយេតំ អធិវចនំ ។
សល្លន្តិ ទោ សុនក្ខត្ត តណ្ហាយេតំ អធិវចនំ ។ ឯស-
នីតិ ទោ សុនក្ខត្ត សតិយេតំ អធិវចនំ ។ សត្តន្តិ
ទោ សុនក្ខត្ត អវិយាយេតំ បញ្ញាយ អធិវចនំ ។

១ ឧប. អនុស្ស វិញ្ញាបនាយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ឌសកៈ

កាលភិក្ខុនោះ មិនប្រកបរឿយៗ នូវការឃើញរូបមិនជាទីសប្បាយ ដោយ
 ចក្ខុ មិនប្រកបរឿយៗនូវសំឡេងមិនជាទីសប្បាយ ដោយសោតៈ មិន
 ប្រកបរឿយៗនូវក្លិនមិនជាទីសប្បាយ ដោយយានៈ មិនប្រកបរឿយៗ នូវ
 រសមិនជាទីសប្បាយ ដោយជីវ្ហា មិនប្រកបរឿយៗ នូវផោដ្ឋព្វៈមិនជាទី
 សប្បាយ ដោយកាយ មិនប្រកបរឿយៗ នូវធម្មារម្មណ៍មិនជាទីសប្បាយ
 ដោយចិត្ត រាគៈក៏មិនអាចគ្របសង្កត់ចិត្តបាន ។ លុះភិក្ខុនោះ មិនត្រូវរាគៈ
 គ្របសង្កត់ចិត្តហើយ ក៏មិនដល់នូវមរណៈ ឬមិនដល់នូវទុក្ខ ស្មើរតែ
 មរណៈទៀត ។ ម្នាលសុនិក្ខុត្ត សេចក្តីទុបមារនេះ គឺជាគតបានធ្វើដើម្បី
 នឹងញ៉ាំងជនឲ្យដឹងសេចក្តី ។ ឯសេចក្តីក្នុងទុបមា⁺នេះដូចតទៅនេះ ។ ម្នាល
 សុនិក្ខុត្ត ពាក្យថា ដំបៅ⁺នុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃអាយតនៈ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ខាងក្នុងទាំង ៦ ។ ម្នាលសុនិក្ខុត្ត ពាក្យថា ពិសជាទោស⁺ នុ៎ះ ជាឈ្មោះ
 នៃអវិជ្ជា ។ ម្នាលសុនិក្ខុត្ត ពាក្យថា សរ⁺ នុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃតណ្ហា ។
 ម្នាលសុនិក្ខុត្ត ពាក្យថា គ្រឿងសម្រាប់រាវរាគ⁺ នុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃស្មារតី ។
 ម្នាលសុនិក្ខុត្ត ពាក្យថា សង្រ្គា⁺ នុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ។

ភិក្ខុកោ សុត្តន្តោតិ ខោ សុត្តន្ត តថាគតស្សតំ
 អនិច្ចំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។ សោ វត
 សុត្តន្ត ភិក្ខុ ធម្មំ ធម្មាយតនេស្ម សំវុត្តការី
 ឧបជំ ទុក្ខមូលន្តិ^(១) ឥតិវិនិច្ឆ័យំ ឧបជំសង្ខារេ
 វិមុត្តោ ឧបជំស្មី វា កាយំ ឧបសំហារិស្សតិ ចិត្តំ វា
 អនុប្បន្នស្សតិ^(២) នេតំ ហំនំ វិនិច្ឆ័យំ ។ សេយ្យថាបិ សុ-
 ត្តន្ត អាចារ្យកំសោ វណ្ណសម្មន្នោ គន្ធសម្មន្នោ
 រសសម្មន្នោ សោ ច ខោ វិសេន សំសង្ខារោ ។ អថ
 បុរិសោ អាគន្ធម្យ ជីវិតុកាមោ អមរិតុកាមោ សុខ-
 កាមោ ទុក្ខប្បជីក្កិលោ ។ តំ កី មញ្ញសិ សុ-
 ត្តន្ត អថ នុ សោ បុរិសោ អម្ពំ អាចារ្យកំសំ
 បិវេយ្យ យំ ជញ្ញា វេទាហំ បិត្វា មរណំ វា
 និគច្ឆាមិ មរណមត្តំ វា ទុក្ខន្តិ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។

(៧៨) ឯវមេវខោ សុត្តន្ត សោ វត ភិក្ខុ ធម្មំ
 ធម្មាយតនេស្ម សំវុត្តការី ឧបជំ ទុក្ខស្ស មូលន្តិ
 ។ បេ ។ នេតំ ហំនំ វិនិច្ឆ័យំ ។ សេយ្យថាបិ សុត្តន្ត

១ ឧ ម. ទុក្ខស្ស មូលន្តិ ។ ២ ឧ. ឧប្បទេស្សតិ ។ ម. ឧប្បទេស្សតិ ។

ទេវហោរិ ឥន្ទ្រស្រ ហេតុមិននិលមាត

ម្ចាស់សុនក្ខត្ត ពាក្យថា ពេទ្យវះដ៏ជំនាញ⁺ នេះ ជាឈ្មោះនៃព្រះភថាគត
 អវហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្ចាស់សុនក្ខត្ត ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកធ្វើនូវការ
 សង្រ្គមក្នុងផស្សៈយគនៈទាំង ៦ ដឹងច្បាស់ថា កិលេសជាបូសនៃសេចក្តី
 ទុក្ខ លុះដឹងដូច្នេះហើយ ក៏ជាអ្នកមិនមានកិលេស ជាអ្នករួចស្រឡះ
 ហើយ ព្រោះការអស់ទៅនៃកិលេស នឹងបង្កើនកាយ បួនដងផ្នែកផ្ទៃ
 ចិត្តទៅក្នុងកិលេស ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្ចាស់សុនក្ខត្ត
 ដូចផ្តល់សំរិទ្ធ ដល់ព្រមដោយពណ៌ ដោយក្លិន ដោយរស តែថា
 ផ្តល់សំរិទ្ធនោះប្រឡាក់ដោយថ្នាំពិស ។ កាលបើមានបុរសអ្នកចង់រស់
 មិនចង់ស្លាប់ ចង់សុខ ឆ្លើមទុក្ខ មកដល់ ។ ម្ចាស់សុនក្ខត្ត អ្នក
 សំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច តើបុរសនោះ គួរដឹកទឹក នឹងផ្តល់សំរិទ្ធ
 ឯណោះ ដែលខ្លួនដឹងថា អាត្មាអញដឹកទឹកនេះទៅហើយ នឹងដល់នូវ
 មរណៈ ឬដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្ទើរតែមរណៈដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន មិនដឹកទឹកនឹងផ្តល់សំរិទ្ធនេះទេ⁺ ។

(៧៨) ម្ចាស់សុនក្ខត្ត សេចក្តីនេះមានបម្រែបម្រួលដូចភិក្ខុនោះឯង ជា
 អ្នកធ្វើនូវការសង្រ្គមក្នុងផស្សៈយគនៈ ៦ ដឹងថាកិលេសជាបូសនៃសេចក្តី
 ទុក្ខ ។ បេ។ ពាក្យដូច្នេះនេះ⁺ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្ចាស់សុនក្ខត្ត ដូចជា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបិណ្ឌសកំ

អាសីវិសោ យោវិសោ ។ អថ បុរិសោ អាគន្ធម្យ
 ដីវត្តកាមោ អមវត្តកាមោ សុខកាមោ ទុក្ខប្ប-
 ដិក្ខុលោ ។ តំ ភិ មញ្ញសិ សុទក្ខត្ត អថ
 ទុ សោ បុរិសោ អមុស្ស អាសិវិសស្ស យោវិ-
 សស្ស ហត្ថេ វា អន្តរំ វា ទដ្ឋា យំ ជញ្ញា ត-
 មិណាហំ ទដ្ឋា មរណំ វា និគច្ឆាមិ មរណមត្តំ វា
 ទុក្ខនំ ។ យោ ហេតុំ ភន្តេ ។

(៣៩) ឯវមេវ ចោ សុទក្ខត្ត សោ វត ភិក្ខុ
 ធម្មំ ជស្សាយតនេសុ សុវត្ថការី ឧបជំ ទុក្ខម-
 លន្តំ ឥតិ វិទិត្វា ឯរុបជំ ឧបជិសន្ធម្យេ វិមុត្តោ
 ឧបជិស្មី វា កាយំ ឧបសំហវិស្សតិ ចិត្តំ វា
 អនុប្បនស្សតីតិ នេតំ ហំនំ វិជ្ជតីតិ ។ ឥទមកេច
 ភគវា អត្ថមយោ សុទក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ ភគវតោ
 ភាសិតំ អភិនដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តសុត្តំ បញ្ចមំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្តសកៈ

អាសិវតិស មានពិសដ៏ពន្លឺក ។ កាលបើបុរសអ្នកចង់រស់ មិនចង់
 ស្លាប់ ចង់សុខ ខ្ពើមទុក្ខ មកដល់ ។ ម្ចាស់សុខទុក្ខ អ្នកសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច តើបុរសនោះ គួរហុចដៃទាំងឡាយ ឬហុចមេដៃឲ្យដល់
 អាសិវតិសមានពិសដ៏ពន្លឺកឯណោះ ដែលខ្លួនដឹងថា អាសិវតិសនេះចឹក
 កាត្មាអញហើយ នឹងដល់នូវមរណៈ ឬដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្ទើរតែមរណៈ
 ដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនហុចឲ្យអាសិវតិសនោះទេ ។

(៧៩) ម្ចាស់សុខទុក្ខ សេចក្តីនេះមានរូបមេយ្យដ៏ចក្កនោះឯង ជា
 អ្នកធ្វើនូវការសង្រួមក្នុងស្បាយភនៈ ៦ ដឹងច្បាស់ថា កិលេសជាចូស
 នៃសេចក្តីទុក្ខ លុះដឹងដូច្នេះហើយ ក៏ជាអ្នកមិនមានកិលេស រួចស្រឡះ
 ហើយ ព្រោះតែការអស់ទៅនៃកិលេស នឹងបង្កើតកាយ ឬផ្នែកផល
 ចិត្តទៅរកកិលេស ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ លុះព្រះ
 មានព្រះភាគសំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ សុខទុក្ខលិច្ឆវិបុត្រ មាន
 ចិត្តត្រេកអរ រីករាយហើយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ឆ្លើយ អាណេញសប្បាយសុត្តំ

[៨០] ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
ក្សត្រសុំ វិហារតិ កម្មាសធម្ម ជាម ក្សត្រំ និគមោ ។
ត្រួត ទោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។
ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្សោសំ ។

[៨១] ភគវា ឯតទលោច អនិច្ចា ភិក្ខុវេ កាមា
តុច្ឆា មុសា មោសធម្មា^(១) មាយាគតមេតំ ភិក្ខុវេ
ពាលលាបនំ យេ ច និដ្ឋធម្មិកា កាមា យេ
ច សម្បកយិកា កាមា យា ច និដ្ឋធម្មិកា
កាមសញ្ញា យា ច សម្បកយិកា កាមសញ្ញា
ឧកយមេតំ មារធយេជ្ឈំ មារស្សេស^(២) វិសយោ
មារស្សេស និវាទោ មារស្សេស តោចរោ ឯត្ថេតេ
ចាបកា អភិសសា មាណសា អភិជ្ឈាបិ ព្យាចាធាបិ

អាណេញសប្បាយសូត្រ ទី ៦

(៨០) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកម្មាសធម្មនិគម របស់អ្នកកុំទាំងឡាយ ក្នុង
 កុរុជនបទ ។ នៅទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុ
 ទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះ
 ពុទ្ធដីការនៃព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

(៨១) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ កាមទាំងឡាយជាសកាវៈមិនទៀង ជាប់រស់ទេ ជាប់រស់កុហក
 មានការវិនាសជាធម្មតា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា កាមនេះ ដូចជា
 វត្ថុដែលគេធ្វើដោយឧបាយកល^(១) ជាសំដី របស់ជនពាល កាមណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមណាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី
 កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី ទាំងមួយគូនេះ ជាទីនៅនៃមារ ខ្លះជាវិស័យ
 របស់មារ ខ្លះជាចំណីរបស់មារ ខ្លះជាទីគោចររបស់មារ អកុសល
 ដ៏លាមកទាំងខ្លះ ដែលកើតអំពីចក្ខុ ទោះជាអភិជ្ឈក្តី ព្យាបាទក្តី

១ ឧបាយកលដែលគេធ្វើទុកឲ្យទៅជាតែមែន ស្លឹកព្រាឲ្យទៅជាប្រាត់ បង្ហាញអ្នកដទៃ
 បាន យ៉ាងណាមិញ កាមរត់នូវភ្លោះឯង ។

សារម្ហាបិ សំវត្ថុន្តំ តេរ^(១) អរិយស្មារតីកស្ស ឥធម្មនុ-
សិក្ខតោ អន្តរាយាយ សម្ពវត្ថំ ។

(៨២) ត្រួត ភិក្ខុវេ អរិយស្មារតីកោ ឥតិ បដ្ឋ-
សញ្ញិត្តតិ យេ ច ទិដ្ឋធម្មិកា កាមា យេ ច
សម្មរាយិកា កាមា យា ច ទិដ្ឋធម្មិកា កាមសញ្ញា
យា ច សម្មរាយិកា កាមសញ្ញា ឧកយមេតំ
មារធម្យំ មារស្សេស វិសយោ មារស្សេស ជិវិតោ
មារស្សេស តោចរោ ឯត្ថេតេ ចាបកា អកុសលាមា-
នសា អភិជ្ឈាបិ ព្យាបាទាបិ សារម្ហាបិ សំវត្ថុន្តំ តេរអរិ-
យស្មារតីកស្ស ឥធម្មនុសិក្ខតោ អន្តរាយាយ សម្ពវត្ថំ
យន្តាបំ វិបុលេន មហត្ថតេន ចេតសា វិហរេយ្យំ
អភិកុយ្យ លោកំ អធិដ្ឋាយ មនសា វិបុលេន ហិ មេ
មហត្ថតេន ចេតសោ វិហរតោ អភិកុយ្យ លោកំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្កៈ

សារម្ភៈ (ការប្រណាំងប្រជែង) ក្តី រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងកាមទាំង^៥នេះ
ឯកិលេសទាំង ៣ នោះ រមែងកើត ដើម្បីអន្តរាយដល់អរិយសាវ័ក អ្នក
កំពុងសិក្សារឿយ ៗ ក្នុងសាសនានេះ ។

(៨២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក តែងពិចារណាក្នុងកាម
នោះដូច្នេះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមណា ដែល
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន
ក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី ទាំងមួយគ្នា^៥នេះ ជា
ទីនៅនៃមារ ^៥នេះជាវិស័យរបស់មារ ^៥នេះជាចំណីរបស់មារ ^៥នេះជាទីគោចរ
របស់មារ អកុសលដ៏លាមកទាំងនេះដែលកើតពីចិត្ត ពោះជាអភិជ្ឈក្តី
ព្យាបាទក្តី សារម្ភៈក្តី រមែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាមទាំង^៥នេះ ឯកិលេស
ទាំង ៣ នោះ រមែងកើតដើម្បីអន្តរាយដល់អរិយសាវ័ក អ្នកកំពុងសិក្សា

(១)

រឿយ ៗ ក្នុងសាសនានេះ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ្ជ្រាប មហាគតចិត្ត
ដ៏ទូលាយ ទៅគ្របបង្អត់ ទ្រូរលោកគឺកាមគុណា អធិដ្ឋាន (ទ្រូរឈាទា-
រម្មណ៍) ដោយចិត្ត ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ព្រោះថា កាលបើអា-
ត្មាអញ្ជ្រាប យកមហាគតចិត្តដ៏ទូលាយ ទៅគ្របបង្អត់ទ្រូរលោកគឺកាមគុណា

១ រូបវិចារិក្ខុ និងអរូបវិចារិក្ខុ ។

ទេវហវិជ្ជស្ស អាណេញសប្បាយសុត្តេ អាណេញសប្បាយច្បងិបក

អធិដ្ឋាយ មនសា យេ ចាបកា អកុសលា

មាណសា អភិជ្ឈាបិ ព្យាបាទាបិ សារម្ហាបិ តេ ន

កវិស្សន្តិ តេសំ បហាទា^(១) អបរត្តញ្ច មេ ចិត្តំ

កវិស្សតិ អប្បមាណំ សុភាវិតន្តិ ។ តស្ស ឯ

បដិបន្ទស្ស តត្ថហុលវិហារិទោ អាយតនេ ចិត្តំ ប-

សីនតិ សម្មសារេ សតិ ឯតារហិ វា អាណេញំ

សមាបជ្ជតិ បញ្ញាយ វា អធិមុច្ចតិ ។ កាយស្ស

កេតា បរម្មរណា ហំនមេតំ វិជ្ជតិ យន្តំ សំវត្តនិកំ

វិញ្ញាណំ អស្ស អាណេញ្ញបតំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ បឋ-

មា អាណេញ្ញសប្បាយា បដិបទា អក្កាយតិ ។

ទេវទហវិទ្យា អាទេញសប្បាយសូត្រ អាទេញសប្បាយប្បដិបទា

អធិដ្ឋាន (នូវឈានាម្មណ៍) ដោយចិត្តហើយ អកុសលដីលាមកទាំង-
 ឡាយណា ដែលកើតអំពីចិត្ត ទោះជាអភិជ្ឈក្តី ព្យាបាទក្តី សារម្ភៈក្តី
 អកុសលទាំងនោះ នឹងមិនមានគេទេ មួយទៀត ចិត្តរបស់អាក្ខាអញ
 នឹងមិនមែនជាបរិក្ខចិត្តផង^(១) ជាចិត្តប្រមាណមិនបានផង^(២) ជាចិត្តដែល
 អាក្ខាអញចម្រើនដោយល្អផង^(៣) ព្រោះលះបង់នូវអកុសលទាំងនោះ ។
 កាលបើអរិយសាវ័កនោះ ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មានកិរិយានៅក្នុងសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិនោះដោយច្រើនហើយ ចិត្តរមែងជ្រះថ្លាក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ^(៤)
 កាលបើសេចក្តីជ្រះថ្លាមានហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដល់នូវអាទេញ-
 ធម៌^(៥) ក្នុងកាលឥឡូវនេះផង ចុះចិត្តស៊ប់ដោយបញ្ញាផង^(៦) ។ លុះ
 មានឥរិយាបថក្នុងរូបនោះទៅ បន្ទាប់អំពីមរណៈ សំវត្ថុនិកវិញ្ញាណនោះ
 ក៏នឹងដល់នូវអាទេញធម៌ ដោយហេតុណា ហេតុនេះ រមែងមាន ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះអាទេញសប្បាយប្បដិបទា (៧) ទី ១ ។

១-២-៣ កាមាវចរចិត្ត ហៅថា បរិក្ខចិត្ត ពាក្យថា មិនមែនជាបរិក្ខចិត្ត បានខាងរូបាវចរ-
 ចិត្តនិងអរូបាវចរិត តែទាំង ៣ បទនេះ សំដៅយកលោកុត្តរចិត្ត ។ ៤ ហេតុក្នុងទីនេះសំដៅ
 យកព្រះអរហត្ត វិបស្សនា ចក្កត្ថដ្ឋាន ឬឧបទានៃចក្កត្ថដ្ឋាន ។ ៥ ធម៌មិនញាប់ញ័រ ក្នុងទី
 នេះសំដៅយកចក្កត្ថដ្ឋាន ។ ៦ បានសម្រេចព្រះអរហត ។ ៧ លេខច្បាប់ប្រតិបត្តិទាំងសប្បាយនៃ
 អាទេញធម៌ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបទ្ទិសនិកាយសំ

[៨៣] បុន ចប់ ភិក្ខុវេ អរិយស្មារតីកោ សតិ
 បដិសញ្ញាតិ យេ ច និដ្ឋង្គម្មីកា កាមា យេ ច
 សម្មារមីកា កាមា យា ច និដ្ឋង្គម្មីកា កាម-
 សញ្ញា យា ច សម្មារមីកា កាមសញ្ញា យំ^(១)
 គិត្តំ រូបំ សត្វំ រូបំ ចត្តារំ មហាក្ខតានំ ច-
 ត្ថនញ្ច មហាក្ខតានំ ឧបាទាយ រូបន្តំ ។ តស្ស
 ឯវំ បដិបទ្ទស្ស តត្ថហុលវិហារិនោ អាយតនេ ចិត្តំ
 បសីទតិ សម្មសារនេ សតិ ឯតវហិ វា អានេញ្ចំ
 សមាបជ្ជតិ បញ្ញាយ វា អនិម្មច្ចតិ ។ កាយស្ស
 ភេទា បរម្មរណា ហំនមេតំ វិជ្ជតិ យន្តំ សំវត្ថនំកំ
 វិញ្ញាណំ អស្ស អានេញ្ចបតំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ
 ទុតិយា អានេញ្ចសម្មាយា បដិបទា អក្ខាយតិ ។

លុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ រូបវិបល្លាសកៈ

(៩៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក តែង

ពិចារណាដូច្នេះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 បច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី រូបណា
 នីមួយ រូបទាំងអស់ (នោះ) គឺមហាក្ខត្រូប ៤ និងរូប^(១) ដែលអាស្រ័យ
 នូវមហាក្ខត្រូប ៤ ក្តី ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មាន
 កិរិយានៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះ ដោយច្រើនហើយ ចិត្តរមែងជ្រះថ្លា
 ក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ កាលបើសេចក្តីជ្រះថ្លាមានហើយ អរិយសាវ័កនោះ
 ក៏ដល់អានេញ្ជធម៌^(២) ក្នុងកាលឥឡូវនេះផង ចុះចិត្តស៊ប់ដោយបញ្ចាផង ។
 លុះមានភ័យកាយបែកធ្លាយទៅ បន្ទាប់អំពីមរណៈ សំវត្ថុនិករិញ្ញាណ
 នោះ ក៏នឹងដល់នូវអានេញ្ជធម៌ ដោយហេតុណា ហេតុនេះឯង តែង
 មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះអានេញ្ជសប្បាយប្បដិបត្តា ទី ៤ ។

១ បានខាងឧបាសម្ព័ន្ធ ២៤ ។ ២ ក្នុងទំនេះសំដៅយកអាកាសានក្កាយតនដ្ឋាន ។

ទេវតាវគ្គស្ស អាណេក្ខសប្បយបុត្តេ អាណេក្ខសប្បយប្បនិបា

(៨៤) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អរិយស្សារកោ
 ឥតិ បដិសញ្ញិត្តតិ យេ ច និដ្ឋធម្មិកា កាមា
 យេ ច សម្បរាយិកា កាមា យា ច និដ្ឋធម្មិកា
 កាមសញ្ញា យា ច សម្បរាយិកា កាមសញ្ញា
 យេ ច និដ្ឋធម្មិកា រូបា យេ ច សម្បរ-
 ាយិកា រូបា យា ច និដ្ឋធម្មិកា រូបសញ្ញា
 យា ច សម្បរាយិកា រូបសញ្ញា ឧភយមេតំ
 អនិច្ចំ យននិច្ចំ តំ^(១) ជាលំ អភិនិច្ចំ ជាលំ
 អភិវិនិច្ចំ ជាលំ អដ្ឋោសិទ្ធិន្តិ ។ តស្ស ឯវំ
 បដិបទ្ទស្ស តត្វហុលវិហារិយោ អាយតនេ ចិត្តំ
 បសីទតិ សម្បសារុទេ សតិ ឯតរហិ វា អាណេក្ខំ
 សមាបជ្ជតិ បញ្ញាយ វា អនិម្មត្តតិ កាយស្ស
 កេតា បរម្មរណា ហិមមេតំ វិជ្ជតិ យន្តំ សំវត្ថនិកំ
 វិញ្ញាណំ អស្ស អាណេក្ខបតំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ
 តតិយា អាណេក្ខសប្បយា បដិបទា អក្ខាយតិ ។

១ ម. យទនិច្ចំ តន្តំ ន ទំស្សតិ ។

ទេវទេវតា អាណេញសប្បាយសូត្រ អាណេញសប្បាយប្បដិបទា

(៨៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក តែង
 ពិចារណាដូច្នេះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាម
 ណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបរលោកក្តី
 រូបណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 បរលោកក្តី រូបសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបសញ្ញា
 ណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី ទាំងមួយគ្នា ជាប់រាប់មិនទៀង
 ធម្មជាតិណាមិនទៀង ធម្មជាតិទាំងនោះ មិនគួរដើម្បីត្រេកអរឡើយ មិនគួរ
 ដើម្បីសរសើរ មិនគួរដើម្បីចូលចិត្តឡើយ ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះ
 ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មានកិរិយាទៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះ ដោយច្រើន
 ហើយ ចិត្តក៏រមែងជ្រះថ្លាក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ កាលបើសេចក្តីជ្រះ
 មានហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដល់នូវអាណេញធម៌^(១) ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះផង ចុះចិត្តស៊ប់ដោយបញ្ញាផង ។ លុះមានរាងកាយបែកឆ្ងាយ
 ទៅ បន្ទាប់អំពីមរណៈ សំវត្ថុនៃកិញ្ញាណនោះ ក៏នឹងដល់នូវអាណេញធម៌
 ដោយហេតុណា ហេតុនេះ រមែងមាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 អាណេញសប្បាយប្បដិបទា ទី ៣ ។

១ ក្នុងទំនេះសំដៅយក វិញ្ញាណញ្ចាយធនដ្ឋាន ។

(៨៥) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវគោ នតិ
 បដិសញ្ញាតិ យេ ច ទិដ្ឋធម្មតា កាមា យេ
 ច សម្មារមីតា កាមា យា ច ទិដ្ឋធម្មតា
 កាមសញ្ញា យា ច សម្មារមីតា កាមសញ្ញា
 យេ ច ទិដ្ឋធម្មតា រូទា យេ ច សម្មារមីតា
 រូទា យា ច ទិដ្ឋធម្មតា រូបសញ្ញា យា ច
 សម្មារមីតា រូបសញ្ញា យា ច អានេញ្ញសញ្ញា
 សញ្ញា សញ្ញា យត្ថតា អបរិសេសា ជិវ្ហជ្ជន្តិ ឯតំ
 សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតំ យទិទំ អាកិញ្ចញ្ញាយតន្តំ ។
 តស្ស ឯវំ បដិបទ្ទស្ស តត្ថហុលវិហារិនោ អាយតនេ
 ចិត្តំ បសិទ្ធតិ សម្មាសារេ សតិ ឯតរហំ វា
 អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមាបន្តតិ បញ្ញាយ វា អនិ-
 មុច្ចតិ ។ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា ហំនមេតំ
 វិជ្ជតិ យន្តំ សំវត្ថនិកំ វិញ្ញាណំ អស្ស អាកិញ្ចញ្ញា-
 យតន្តបតំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ បឋមា អាកិញ្ចញ្ញា-
 យតនសម្មាសា បដិបទា អក្កាយតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសក្ការៈ

(៨៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក តែង
 ពិចារណាដូច្នេះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាម
 ណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី រូបណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបរលោក
 ក្តី រូបសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបសញ្ញាណា ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កានេញសញ្ញាណក្តី សញ្ញាទាំងអស់នេះ
 រលត់វតមានសេសសល់ ក្នុងធម្មជាតិណា ធម្មជាតិនេះដ៏ល្អិត ធម្មជាតិនេះ
 ដ៏ទុក្ខម គឺអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះ ប្រតិបត្តិ
 យ៉ាងនេះ មានកិរិយាទៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះដោយច្រើនហើយ ចិត្ត
 ក៏រមែងជ្រះថ្លា ក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ កាលបើសេចក្តីជ្រះថ្លាមានហើយ
 អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដល់នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ក្នុងកាលទី១នេះផង
 ចុះចិត្តស៊ប់ដោយបញ្ញាផង ។ លុះមានរាងកាយបែកឆ្ងាយទៅ បន្ទាប់
 អំពីមរណៈ សំវត្ថុនិកិញ្ញាណនោះ ក៏ដល់នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន
 ដោយហេតុណា ហេតុនេះ រមែងមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 អាកិញ្ចញ្ញាយតនសប្បាយប្បដិបទា ទី ១ ។

ទេវតាវិទ្យា អាណេត្តសប្បាយសុត្តេ អភិក្ខុញ្ញាយកនសប្បាយប្បដិបទ

(៨៦) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ

អរញ្ញតតោ វា វុត្តម្ភលតតោ វា សុញ្ញតារតតោ

វា វតិ បដិសញ្ញត្តតិ សុញ្ញមិទំ អត្តន វា

អត្តនិយេន វតិ ។ តស្ស ឯវំ បដិបទ្ធស្ស

តត្ថហុលវិហារិណោ អាយតនេ ចិត្តំ បសិទ្ធតិ សម្ម-

សារេ សតិ ឯតរហិ វា អភិក្ខុញ្ញាយេតនំ

សមាបជ្ជតិ បញ្ញាយ វា អនិម្មច្ចតិ ។ កាយស្ស

គេនា បរម្មរណា មាណសេតំ វិជ្ជតិ យេន្តំ សំវត្ថនិកំ

វិញ្ញាណំ អស្ស អភិក្ខុញ្ញាយេតន្តបតំ ។ អយំ

ភិក្ខុវេ ទុតិយោ អភិក្ខុញ្ញាយេតនសម្មាយោ បដិប-

ទា អក្កាយតិ ។

ទេវតាវន្ត អាណេច្ចសប្បាយសូត្រ អាភិព្វញ្ញាយតនសប្បាយប្បដិបទ

(៨៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក ទៅនៅក្នុង

ព្រៃក្តី ទៅនៅក្រោមម្លប់ឈើក្តី ទៅនៅក្នុងផ្ទះដ៏ស្ងាត់ក្តី តែងពិចារណា

ដូច្នេះថា ធម្មជាតិនេះ សូន្យ ចាកខ្លួន ឬចាករបស់ដែលអាស្រ័យ

នឹងខ្លួនក្តី ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះ ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មាន

កិរិយានៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះដោយច្រើនហើយ ចិត្តក៏រមែងជ្រះថ្លា

ក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ កាលបើសេចក្តីជ្រះថ្លាមានហើយ អរិយសាវ័កនោះ

ក៏ដល់នូវភាគិព្វញ្ញាយតនជ្ជានក្នុងកាលឥឡូវនេះផង ចុះចិត្តស៊ប់ដោយ

ចញ្ញាផង ។ លុះមានរាងកាយបែកផ្ទុយទៅ បន្ទាប់អំពីមរណៈ សំវត្ថុ-

និករិញ្ញាណនោះ ក៏នឹងដល់នូវភាគិព្វញ្ញាយតនជ្ជាន ដោយហេតុណា

ហេតុនេះ រមែងមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះភាគិព្វញ្ញាយតន-

សប្បាយប្បដិបទ ទី ២ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្សនសកំ

[៨៧] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អរិយវស្សុកោ វតិ

បដិសញ្ញត្តតិ ធាហំ ក្យចិនំ ន កស្មិច្ចិ^(១) កិញ្ច-

នតស្មី ន ច មម ក្យចិនំ កិស្មិញ្ច កិញ្ចនំ

នត្ថតិ ។ តស្ស វរំ បដិបទ្ធស្ស តត្វហុលវិហារិធា

អាយតនេ ចិត្តំ បសីទតិ សម្មសារនេ សតិ វត-

រហំ វា អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមាបជ្ជតិ បញ្ញាយ

វា អធិប្បច្ចតិ ។ កាយស្ស ភេតា បរម្មរណា

ហនមេតំ វិជ្ជតិ យេនំ សំវត្ថនិកំ វិញ្ញាណំ អស្ស

អាកិញ្ចញ្ញាយតន្ធបតំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ តតិយោ

អាកិញ្ចញ្ញាយតនសប្បាយា បដិបទា អក្កាយតិ ។

១ ឧ. ម. ក្វចនំ កស្មិច្ចិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ក

(៨៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក តែងពិចារ-

ណាដូច្នេះថា អាត្មាអញមិនបានឃើញ (នូវខ្លួន) ក្នុងទីបង្កើតបន្តិច មិន

បានឃើញ (នូវខ្លួន) ដែលគួរបង្ហាត់ទៅរកកង្វល់ របស់បុគ្គល

នីមួយៗ មួយទៀត មិនបានឃើញ (នូវខ្លួន) របស់បុគ្គលដទៃក្នុងទី

នីមួយៗ ឯកង្វល់របស់អាត្មាអញមិនមានឡើយ ។ កាលបើអរិយសាវ័ក

នោះ ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មានកិរិយានៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះ ដោយ

ច្រើនហើយ ចិត្តក៏រមែងជ្រះថ្លា ក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ កាលបើសេចក្តី

ជ្រះថ្លាមានហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដល់នូវអាភិពាញាយតនដ្ឋានក្នុង

កាលឥឡូវនេះផង ចុះចិត្តស៊ប់ដោយបញ្ញាផង ។ លុះមានរាងកាយ

បែកបាក់ទៅ បង្គាប់អំពីមរណៈ សំវត្ថុនិករិញ្ញាណនោះ ក៏នឹងដល់នូវ

អាភិពាញាយតនដ្ឋាន ដោយហេតុណា ហេតុនេះ រមែងមាន ។ ម្ចាស់

ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះអាភិពាញាយតនសប្បាយប្បដិបទា ទី ៣ ។

ទេវតាវន្តស្ស អាទេព្វបញ្ញយសុត្តេ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយននសញ្ញយប្បវត្តបា

(៨៨) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ វតិ
 បដិសញ្ញិក្ខតិ យេ ច ទិដ្ឋនម្មីកា កាមា យេ ច
 សម្បរាយិកា កាមា យា ច ទិដ្ឋនម្មីកា កាម-
 សញ្ញា យា ច សម្បរាយិកា កាមសញ្ញា យេ ច
 ទិដ្ឋនម្មីកា រូនា យេ ច សម្បរាយិកា រូនា យា
 ច ទិដ្ឋនម្មីកា រូបសញ្ញា យា ច សម្បរាយិកា
 រូបសញ្ញា យា ច អាទេព្វសញ្ញា យា ច
 អាភិក្ខុញ្ញាយននសញ្ញា សញ្ញា សញ្ញា យត្ថតា
 អបរិសេសា និរុដ្ឋន្តិ ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតំ យទិទំ
 នេវសញ្ញាណសញ្ញាយននន្តិ ។ តស្ស ឯវំ បដិបទ្ធស្ស
 តត្ថហុលវិហារិយោ អាយតនេ ចិត្តំ បសីទតិ សម្ប-
 សារេ សតិ ឯតរហិ វា នេវសញ្ញាណសញ្ញាយននំ
 សមាបជ្ជតិ ចញ្ញាយ វា អធិមុច្ចតិ ។ កាយស្ស
 ភេនា បរម្មរណា ហំនមេតំ វិជ្ជតិ យន្តំ សំវត្តនិកំ
 វិញ្ញាណំ អស្ស នេវសញ្ញាណសញ្ញាយនន្តបតំ ។ អយំ
 ភិក្ខុវេ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយននសញ្ញាយា បដិបទា
 អកាយតិ ។

១៩១២ អាណាចក្រកម្ពុជា នៃសភាសភាពសហប្រតិបត្តិការ

(៨៨) ខ្មោចក្នុងទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក តែងតែចាត់-
 លាជូនថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 បច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី រូបណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី
 រូបសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបសញ្ញាណា ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី អាណេសញ្ញាណា អាណេសញ្ញាយាន-
 សញ្ញាណា ក្តី សញ្ញាទាំងអស់នោះឯង តែងលេចឥតមានសេសសល់
 ក្នុងធម្មជាតិណា ធម្មជាតិដ៏ល្អិត ធម្មជាតិដ៏ទុក្ខម គឺនៅសញ្ញាណា-
 សញ្ញាយានផ្សេង ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ មាន
 កិរិយានៅក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះដោយច្រើនហើយ ចិត្តក៏រមែងជ្រះថ្លា
 ក្នុងអាយតនៈគឺហេតុ កាលបើសេចក្តីជ្រះថ្លាមានហើយ អរិយសាវ័កនោះ
 ក៏ដល់នៅសញ្ញាណាសញ្ញាយានផ្សេង ក្នុងកាលឥឡូវនេះផង ចុះចិត្ត
 ស៊ប់ដោយបញ្ញាផង ។ លុះមានរាងកាយបែកឆ្ងាយទៅ បន្ទាប់អំពី
 មរណៈ សំវត្ថុនៃកិរិយានោះ ក៏ដល់នៅសញ្ញាណាសញ្ញាយាន-
 ផ្សេង ដោយហេតុណា ហេតុនេះរមែងមាន ។ ខ្មោចក្នុងទាំងឡាយ
 នេះនៅសញ្ញាណាសញ្ញាយានសហប្រតិបត្តិការ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានកំ

(៨៩) ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អានន្នោ កកវន្តំ ឯ-
 តនេវេច វេទ កន្តេ ភិក្ខុ ឯវំ បដិបន្នោ ហោតិ
 នោចស្ស នោ ច មេ សិយោ ន មេ ភវិស្សតិ^(១)
 យនត្ថំ យម្បត្ថំ^(២) តំ បដិហាមីតិ^(៣) ឧបេត្តំ បដិស-
 ភតិ បរិនិព្វាយេយ្យ នុ ចោ សោ កន្តេ ភិក្ខុ ន
 វា បរិនិព្វាយេយ្យតិ ។ អបេត្តកថោ អានន្នំ ភិក្ខុ
 បរិនិព្វាយេយ្យ អបេត្តកថោ ភិក្ខុ ន បរិនិព្វា-
 យេយ្យតិ ។ កោ នុ ចោ កន្តេ ហេតុ កោ បច្ចយោ
 យេនាបេត្តកថោ ភិក្ខុ បរិនិព្វាយេយ្យ អបេត្តកថោ
 ភិក្ខុ ន បរិនិព្វាយេយ្យតិ ។

១ ឧ. ម. ន ភវិស្សតិ ន មេ ភវិស្សតីតិ ទិស្សន្តិ ។ ២ ឧ. ម. យំ ភូតំ ។ ៣ ឧ. ម.
 ឯត្ថន្តេវ ឯត្ថំ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសកៈ

(៨៩) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូលចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ជ័យម្រើន ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះថា
 បើអាត្មាអញមិនបានធ្វើកម្មវដ្តៈ ក្នុងកាលមុនទេ វិបាកវដ្តៈក៏មិនគប្បីមាន
 ដល់អាត្មាអញក្នុងកាលឥឡូវនេះ បើអាត្មាអញមិនបានធ្វើកម្មវដ្តៈក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះទេ វិបាកវដ្តៈក៏មិនមានដល់អាត្មាអញក្នុងអនាគតកាល ខន្ធ-
 បញ្ចកៈណា ដែលមាន ដែលកើត ក្នុងកាលឥឡូវនេះ អាត្មាអញលះ
 បង្គំនូវខន្ធបញ្ចកៈនោះ ភិក្ខុនោះបាននូវឧបេក្ខាយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ជ័យម្រើន ភិក្ខុនោះ គួររំលត់កិលេសបាន ឬមិនគួររំលត់កិលេសបានទេ ។
 ម្ចាស់អានន្ទ ភិក្ខុខ្លះគួររំលត់កិលេសបាន ក្នុងឧបេក្ខានេះ ភិក្ខុខ្លះមិនគួរ
 រំលត់កិលេសបានក្នុងឧបេក្ខានេះទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ជ័យម្រើន ចុះហេតុ
 ដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលទាំឲ្យភិក្ខុខ្លះ គួររំលត់កិលេសបានក្នុង
 ឧបេក្ខានេះ ភិក្ខុខ្លះមិនគួររំលត់កិលេសបាន ក្នុងឧបេក្ខានេះ ។

ទេវតាវត្ថុស្ស អាណេក្ខេសប្បាយសុត្តេ នេវសញ្ញាតាសញ្ញាយកំ

(៧០) វេទានន្ទ ភិក្ខុ វរំ បដិបន្នោ ហោតិ

នោចស្ស នោ ច មេ សិយា ន មេ កវិស្សតិ

យនត្ថំ យម្ពតំ តំ បដហាមីតិ ឧបេក្ខំ បដិលភតិ

សោ តំ ឧបេក្ខំ អភិនន្ទតិ អភិវនតិ អដ្ឋោសាយ

តិដ្ឋតិ តស្ស តំ ឧបេក្ខំ អភិនន្ទតោ អភិវនតោ

អដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតោ តន្តិស្សិតំ ហោតិ វិញ្ញាណំ

តទុទានាធំ សទុទានោ អាណន្ទ ភិក្ខុ ន បរិ-

និញ្ញាយតីតិ ។ កហំ បន សោ កន្តេ ភិក្ខុ

ឧទានិយមាធា ឧទានិយតីតិ ។ នេវសញ្ញាតា-

សញ្ញាយតធំ អាណន្ទតិ ។ ឧទានានសេដ្ឋំ ភិក្ខុ

សោ កន្តេ ភិក្ខុ ឧទានិយមាធា ឧទានិយតីតិ ។

ទេវទេវតា អាណេញសប្បាយសូត្រ នេវេសញ្ញាសញ្ញាយក្កនៈ

(៧០) ម្នាលអាណន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ថា បើអាត្មាអញមិនបានធ្វើកម្មវដ្តៈ ក្នុងកាលមុនទេ វិបាកវដ្តៈក៏មិន គប្បីមានដល់អាត្មាអញ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ បើអាត្មាអញមិនបានធ្វើ កម្មវដ្តៈក្នុងកាលឥឡូវនេះទេ វិបាកវដ្តៈនឹងមិនមានដល់អាត្មាអញក្នុងអ- នាគតកាល ទទួបញ្ចកៈណាដែលមាន ដែលកើត ក្នុងកាលឥឡូវនេះ អាត្មាអញលះបង់នូវទទួបញ្ចកៈនោះ ភិក្ខុនោះបាននូវទេវតា (យ៉ាងនេះ) ភិក្ខុនោះក៏ត្រេកអរសរសើរនូវទេវតានោះ កាំងនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្ត សិប្ប កាលបើភិក្ខុនោះ ត្រេកអរសរសើរនូវទេវតានោះ កាំងនៅដោយ សេចក្តីចូលចិត្តសិប្បហើយ វិញ្ញាណណាដែលអាស្រ័យនូវវិបស្សនានោះ វិញ្ញាណនោះ ជាទុបាទាន^(១) របស់ភិក្ខុនោះ ម្នាលអាណន្ទ ភិក្ខុដែល ប្រកបដោយទុបាទាន រមែងរំលត់កិលេសមិនបានឡើយ ។ បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុនោះ កាលបើកាន់យកនូវបដិសន្ធិ តែងកាន់ យកក្នុងទីណា ។ ម្នាលអាណន្ទ ភិក្ខុនោះកាន់យកនូវបដិសន្ធិ ក្នុង នេវេសញ្ញាសញ្ញាយក្កនៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បានឮថា ភិក្ខុនោះកាលកាន់យកនូវបដិសន្ធិ តែងកាន់យកក្នុងគតិដ៏ប្រសើរឬ ។

១ សេចក្តីប្រកាន់មាំ សេចក្តីអាល័យក្នុងវិបស្សនា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានកំ

ឧតាទានសេដ្ឋំ សោ អានន្ទ ភិក្ខុ ឧតាទិយមាតោ

ឧតាទិយតំ ឧតាទានសេដ្ឋំ ហោតំ អានន្ទ យទិទំ

នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ ។

(៧០) ននានន្ទ ភិក្ខុ ឯវំ បដិបន្នោ ហោតិ

នោចស្ស នោ ច មេ សិយា ន មេ ភវិស្សតិ

យទត្ថំ យម្បតំ តំ បដហាមីតិ ឧបេត្តំ បដិលភតិ

សោ តំ ឧបេត្តំ នាភិនន្ទតិ នាភិវនតិ ន អន្នោសាយ

តិដ្ឋតិ តស្ស តំ ឧបេត្តំ អនភិនន្ទតោ អនភិវនតោ

អនន្នោសាយ តិដ្ឋតោ ន តន្ថិស្សិតំ ហោតិ វិញ្ញា-

ណំ^(១) តទន្ទនាទានំ អននាទានោ អានន្ទ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

ម្ចាស់អាទន្ទ ភិក្ខុនោះ កាលកាន់យកនូវបដិសន្ធិ តែងកាន់យកក្នុងភព
ដ៏ប្រសើរ ម្ចាស់អាទន្ទ ឯភពដ៏ប្រសើរនេះ បានដល់នៅសញ្ញានា-
សញ្ញាយតនភព ។

(១១) ម្ចាស់អាទន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ
ថា បើអាត្មាអញមិនបានធ្វើកម្មវដ្តៈក្នុងកាលមុនទេ វិបាកវដ្តៈក៏មិនគប្បី
មានដល់អាត្មាអញ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ បើអាត្មាអញមិនបានធ្វើកម្មវដ្តៈ
ក្នុងកាលឥឡូវនេះទេ វិបាកវដ្តៈ ក៏នឹងមិនមាន ដល់អាត្មាអញ ក្នុង
អនាគតកាល ខន្ធបញ្ចកៈណា ដែលមាន ដែលកើត ក្នុងកាលឥឡូវនេះ
អាត្មាអញលះបង់នូវខន្ធបញ្ចកៈនោះ ភិក្ខុនោះបាននូវទេវេត្តា (យ៉ាងនេះ)
តែភិក្ខុនោះមិនបានត្រេកអរ មិនបានសរសើរនូវទេវេត្តានោះ មិនបាន
កាំងនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តសិប កាលបើភិក្ខុនោះ មិនបានត្រេកអរ
មិនបានសរសើរនូវទេវេត្តានោះ មិនបានកាំងនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្ត
សិប វិញ្ញាណណាដែលមិនអាស្រ័យនូវវិបស្សនានោះ វិញ្ញាណនោះមិន
មែនជាទុប្បាទរបស់ភិក្ខុនោះឡើយ ម្ចាស់អាទន្ទ ភិក្ខុមិនមានទុប្បាទ

ទេវតាវង្ស អាទេពបុរាណសុត្តន្ត អរិយសម្មាសម្ពុទ្ធ

បរិទិព្វាយតីតិ ។ អច្ឆរិយំ កន្លេ អត្ថតំ កន្លេ
 ជិស្សាយ ជិស្សាយ តិរ ខោ កន្លេ កតវតា
 ឌុយជិត្តរណា^(១) អត្តាតា តតមោ បទ កន្លេ
 អរិយោ រិមោត្តោតិ ។

[៧២] ឥតានន្ទ អរិយស្មារតីកោ ឥតិ បដិសញ្ញិត្ត-

តិ យេ ច ទិដ្ឋធម្មីកា កាមា យេ ច សម្បរាយិកា
 កាមា យា ច ទិដ្ឋធម្មីកា កាមសញ្ញា យា ច
 សម្បរាយិកា កាមសញ្ញា យេ ច ទិដ្ឋធម្មីកា រូបា
 យេ ច សម្បរាយិកា រូបា យា ច ទិដ្ឋធម្មីកា រូបសញ្ញា
 យា ច សម រាយិកា រូបសញ្ញា យា ច អាទេព្វសញ្ញា
 យា ច អាតិញ្ញញ្ញាយននសញ្ញា យា ច ទេវ-
សញ្ញា នាសញ្ញា យននសញ្ញា ឯស សញ្ញា យោ យាវតា

ទេវតាវត្ថុ អាណេញសញ្ញយសូត្រ អរិយវិមោក្ខ

វមេនីវលតកិលេសបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អសារ្យណាស់
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំរើកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួង
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងធម៌ ជាគ្រឿងឆ្លងចាកឧយៈ ដល់ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គទាំងឡាយ ព្រោះអាស្រ័យរឿយៗ (នូវសមាបត្តិនោះ) បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះអរិយវិមោក្ខ តើដូចម្តេច ។

(៩២) ម្ចាស់មានន្ទ អរិយសាវ័ក ក្នុងសាសនានេះ តែងពិចារ-
 ណាដូច្នេះថា កាមណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី កាមណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 បច្ចុប្បន្នក្តី កាមសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី រូបណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោក
 ក្តី រូបសញ្ញាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នក្តី រូបសញ្ញាណា
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោកក្តី អាណេញសញ្ញាណា កាគិញញាយ-
 ភនសញ្ញាណា ក្តី នេវសញ្ញានាសញ្ញាយភនសញ្ញាណា ក្តី ទាំងអស់នេះ
 ឈ្មោះថាសក្កាយៈ (ចំរើណាកតក្ខមិកវដ្តធម៌) ទាំងអម្បាលមាណក៏ឈ្មោះថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពទានំ

សក្កាយោ ឯតំ អមតំ យទិទំ អនុបាទា ចិត្តស្ស
 វិមោក្ខោ ។ នតិ ខោ អាទន្ទ ទេសិតា មយា
 អាទេញ្ចសប្បាយា បដិបទា ទេសិតា អាកិញ្ចញ្ញាយ-
 តនសប្បយោ បដិបទា ទេសិតា ទេវសញ្ញា-
 សញ្ញាយតនសប្បាយា បដិបទា ទេសិតា និស្សយ
 និស្សយ ឱយនិត្តរណា អរិយោ វិមោក្ខោ ។ យំ
 ខោ អាទន្ទ សត្តារា ករណីយំ សាវកានំ ហិតេសិទា
 អនុកម្មកេន អនុកម្មំ ឧបាទាយ កតំ វេ តំ មយា
 ឯតានំ អាទន្ទ រុក្ខមូលានំ ឯតានំ សុញ្ញតារានំ ។
 ឈាយថានន្ទ មា បមាទតុ មា បច្ឆា វិប្បដិ-
 សាវិទោ អហរុត្ត អយំ វេ អម្ពាតំ អនុសាសនីតិ ។
 ននមវោច ភគវា អត្ថមវោ អាយស្ស អាទិដ្ឋោ
 ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្តីតិ ។

អាទេញ្ចសប្បាយសុត្តំ ធម្មំ និទ្ទិកំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្ធសកៈ

សុត្តាយៈដែរ សភាពដែលធ្វើចិត្តឲ្យរួចចាកកិលេស ព្រោះមិនមានប្រ-
 កាន់មាំ⁺ ឆ្លុះឈ្លោះថា អមតៈ ។ ម្នាល អានន្ទ អានេញ្ញសប្បាយប្បជីបតា
 ដែលគង់ជាគតបានសំដែងហើយក្តី អាកិញ្ញញ្ញាយតនសប្បាយប្បជីបតា
 ដែលគង់ជាគតបានសំដែងហើយក្តី នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសប្បាយប្ប-
 ជីបតា ដែលគង់ជាគតបានសំដែងហើយក្តី ធម៌ជាគ្រឿងឆ្លងចាកឧយៈ
 ព្រោះអាស្រ័យរឿយ ។ (នូវសមាបត្តិនោះ) ដែលគង់ជាគតបានសំដែង
 ហើយក្តី ដោយប្រការដូច្នេះ ឈ្លោះថា អវិយវមាតុ ។ ម្នាល អានន្ទ
 អំពើណាដែលព្រះសាស្តាជាអ្នកស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ ជាអ្នកអនុគ្រោះ
 គប្បីធ្វើដល់ពួកសាវ័ក ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ អំពើនោះ
 គង់ជាគតបានធ្វើហើយដល់អ្នកទាំងឡាយ ម្នាល អានន្ទ ទីទាំងអម្បាលនេះ
 ហៅថា រុក្ខមូល ទីទាំងអម្បាលនេះ ហៅថា សុញ្ញតារដ្ឋាន ។ ម្នាល
 អានន្ទ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចម្រើនឈាន ចូរកុំប្រមាទ ចូរកុំមានសេចក្តី
 ស្តាយក្រោយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយទើយ នេះជាពាក្យប្រៀន
 ប្រដៅនូវអ្នកទាំងឡាយ របស់គង់ជាគត ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ មានសេចក្តី
 ត្រេកអរ រីករាយហើយនឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

សត្វមី គណកមោគ្គល្លាសសត្វ

(៧៣) ឯវង្ខេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
សាវត្ថយំ វិហារតិ បុញ្ញាមេ មិតារមាតុ ជាសាទេ ។
អថទោ គណកមោគ្គល្លាជា ព្រាហ្មណោ យេន
កកវា នេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កកវតា សង្កិ
សម្មោទិ សម្មោទន័យំ កថំ សាវណ័យំ វីតិសារេត្វា
ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីន្នោ ទោ គណក-
មោគ្គល្លាជា ព្រាហ្មណោ កកវន្តំ ឯតទកេច សេយ្យ-
ថាបិ ភោ តោតម នីមស្ស មិតារមាតុ ជាសាទស្ស ទិ-
ស្សតិ អនុបុព្វសិក្ខា អនុបុព្វកិរិយា អនុបុព្វប្បដិបទា
យទិទំ យាវ បច្ឆិមា សោតាណកធឿវា^(១) នីមេសម្បិ
ហិ ភោ តោតម ព្រាហ្មណានំ ទិស្សតិ អនុបុព្វសិក្ខា
អនុបុព្វកិរិយា អនុបុព្វប្បដិបទា យទិទំ អដ្ឋោនេ
នីមេសម្បិ ហិ ភោ តោតម នីស្សសានំ ទិស្សតិ

១ ឧ. សោយនេកធឿវា ។

គណកម្មោគ្គល្លានសូត្រ ទី ៧

(៧៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់គង់ធម៌តាមតាមប្រាសាទ^(១) ក្នុងបុព្វារម្ម ជិតក្រុងសាវត្ថី ។
គ្រានោះឯង ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះគណកម្មោគ្គល្លាន ចូលទៅគាល់ព្រះ
មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹង
ព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួរ
រលឹក ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះគណកម្មោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍
អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះ
ថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិគ្គោតប្រាសាទនេះ ប្រាកដជាមាន
ការសិក្សាជាលំដាប់ មានការធ្វើជាលំដាប់ មានផ្លូវសម្រាប់ដើរទៅ
ជាលំដាប់ គឺកំណត់តាំងអំពីកំណើតដល់ក្រោមបំផុតឡើងទៅ បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឯពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ ក៏ប្រាកដជាមានការ
សិក្សាជាលំដាប់ មានការធ្វើជាលំដាប់ មានបដិបទជាលំដាប់ក្នុងការ
រៀននូវវេទមន្ត បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឯពួកខ្មាន់ដូច្នេះទាំងនេះប្រាកដ

១ ប្រាសាទរបស់នាងវិសាខា ជាមាតានៃមិគ្គោតប្រាម ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

អនុប្បព្វសិក្ខា អនុប្បព្វកិរិយា អនុប្បព្វប្បដិបទា យទិ-
 ទំ វេស្សត្ថេ អម្ពាគម្បិ ហិ ភោ តោតម គណានាទំ
 គណានាទិវាទំ ទិស្សតិ អនុប្បព្វសិក្ខា អនុប្បព្វកិរិយា
 អនុប្បព្វប្បដិបទា យទិទំ សម្ពុទ្ធនេ មយេ ហិ ភោ
 តោតម អន្តោវសី លភិតា បឋមំ ឯវំ គណាបេម
 ឯកំ ឯកកំ ទ្វេ ទុក្ខា តិណិ តិកា ចត្តារិ ចតុក្កា
 បញ្ច បញ្ចកា ឆ ក្កា សត្ត សត្តកា អដ្ឋ អដ្ឋកា
 ឈវ ឈវកា ទស ទសកាតិ សតម្បិ មយេ ភោ តោ-
 តម គណាបេម^(១) សក្កា នុ ខោ ភោ តោតម វេម-
 ស្មិបិ ធម្មវិទេយេ ឯវមេវ អនុប្បព្វសិក្ខា អនុប្បព្វកិរិយា
 អនុប្បព្វប្បដិបទា បញ្ចាបេតុន្តិ ។

១ ឯត្ថន្តវេ ភិយ្យេបិ គណាបេមាតិ កត្តចំ អម្ពាគំ ពោត្តពេ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិស្កោសកៈ

ជាមានការសិក្សាជាលំដាប់ មានការធ្វើជាលំដាប់ មានបដិបទជាលំដាប់
 ក្នុងវិជ្ជារបស់ខ្លួនផ្ទាល់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឈើតាំងឡាយ
 ជាអ្នករាប់^(១) អ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយការរាប់ ក៏ប្រាកដជាមានការសិក្សា
 ជាលំដាប់ មានការធ្វើជាលំដាប់ មានបដិបទជាលំដាប់ ក្នុងការរាប់
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ឈើតាំងឡាយបាននូវកូនសិស្ស
 តាំងឡាយ រមែងបង្រៀនឲ្យរាប់ជាជំហ្មងយ៉ាងនេះថា មួយ ចំនួនមួយ
 ពីរ ចំនួនពីរ បី ចំនួនបី បួន ចំនួនបួន ប្រាំ ចំនួនប្រាំ ប្រាំមួយ
 ចំនួនប្រាំមួយ ប្រាំពីរ ចំនួនប្រាំពីរ ប្រាំបី ចំនួនប្រាំបី ប្រាំបួន ចំនួន
 ប្រាំបួន ដប់ ចំនួនដប់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឈើតាំងឡាយ
 បង្រៀនឲ្យរាប់ដល់មួយរយក៏មាន យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គអាចដើម្បីបញ្ញត្តនូវការសិក្សាជាលំដាប់ ការធ្វើជា
 លំដាប់ បដិបទជាលំដាប់ ក្នុងធម្មវិន័យនេះបាន យ៉ាងនោះដែរឬ ។

១ ជាអ្នកចេះនឹងវិធីរាប់ ។

(៧៤) សក្តា ព្រាហ្មណ៍ សមស្ថី ធម្មវិជយេ
 អនុបុព្វសិក្ខា អនុបុព្វកិរិយា អនុបុព្វប្បជ័យនា
 បញ្ញាបេតុ ។ សេយ្យថាមិ ព្រាហ្មណ៍ ទេវតា
 អស្សនមកោ កង្ខំ^(១) អស្សនាជ័យំ លកិក្ខា បឋ-
 មេនេវ មុខាណនេ ការណំ ការេតិ អថ ឧត្តរ
 ការណំ ការេតិ ឯវមេវ ទោ ព្រាហ្មណ៍ តថាគតោ
 បុរិសធម្មំ លកិក្ខា បឋមំ ឯវំ វិនេតិ ឯហិ ត្វំ កិក្ខុ
 សីលវា ហោហិ មាតិមោក្ខសំវាសំវតោ វិហារហិ
 អាចារតោចរសម្បជ្ជោ អណ្តមត្តេសុ វិជ្ជេសុ កយ-
 ទស្សវី សមាទាយ សិក្ខុស្សុ សិក្ខាបទេស្មតិ ។

(៧៥) យតោ ទោ ព្រាហ្មណ៍ កិក្ខុ សីលវា
 ហោតិ មាតិមោក្ខសំវាសំវតោ វិហារតិ អាចារតោចរ-
 សម្បជ្ជោ អណ្តមត្តេសុ វិជ្ជេសុ កយទស្សវី សមា-
 ទាយ សិក្ខុតិ សិក្ខាបទេស្ម តមេនំ តថាគ-
 តោ ឧត្តរំ វិនេតិ ឯហិ ត្វំ កិក្ខុ ស្ប្រដ្ឋិ-
 យេសុ កុត្តនាវោ ហោហិ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា

ទេវហវ្រិក ពណ៌កមោធិល្លាសសូត្រ ការទូន្មាននូវបុរស

(៧៤) ព្រះអង្គគ្រាស់ថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ គឺជាគតតាចដើម្បី
 បញ្ញត្តនូវការសិក្សាជាសំដាប់ ការធ្វើជាសំដាប់ បដិបទជាសំដាប់ ក្នុង
 ធម្មវិន័យនេះបាន ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បុរសអ្នកបង្ហាត់សេះជាអ្នកឈ្លាស
 វៃ បាននូវសេះអាជានយេជ្ឈដ៏ល្អ តែងបង្វឹកបង្ហាត់ដោយវិទ្យុបន្សៀវជា
 ដំបូង រួចបង្វឹកបង្ហាត់តទៅជាសំដាប់ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 គឺជាគត បាននូវបុរសដែលគួរទូន្មាន រមែងទូន្មានជាដំបូង យ៉ាង
 នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូរមក ចូរជាបុគ្គលមានសីល ចូរជាអ្នកសង្រួមក្នុង
 បាតិមោក្ខសំវរៈ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយភាពរះនិងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញនូវ
 ភ័យក្នុងពោសទាំងឡាយ សូម្បីតែបន្តិចបន្តួច ចូរសមាទានសិក្សាក្នុង
 សិក្ខាបទទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

(៧៥) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលណាបើភិក្ខុជាអ្នកមានសីលសង្រួម
 ក្នុងបាតិមោក្ខសំវរៈ បរិបូណ៌ដោយភាពរះនិងគោចរៈ ឃើញនូវភ័យក្នុង
 ពោសទាំងឡាយ សូម្បីតែបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំង
 ឡាយរួចហើយ គឺជាគត ក៏ទទួលភិក្ខុនោះតទៅថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូរ
 មក ចូរជាអ្នករក្សាទុកក្នុងវ្រៀយទាំងឡាយ បើបានឃើញរួចដោយ

មា និមិត្តត្តាហី ហោហិ មា អនុព្យញ្ញនត្តាហី
 យត្វាធិករណមេនំ ចក្ក្រន្ទិយំ អសំវុតំ វិហារន្តំ
 អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា
 អម្បាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ បដិប្បដ្ឋាហិ រក្ខាហិ
 ចក្ក្រន្ទិយំ ចក្ក្រន្ទិយេ សំវរំ អាបដ្ឋាហិ^(១) ។

សោតន សន្តំ សុត្វា... យានេន តន្តំ យាយិត្វា...

ជិក្ខុយ រសំ សាយិត្វា ... កាយេន ដោដ្ឋតំ ដុសិត្វា ...

មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ មា និមិត្តត្តាហី ហោហិ មា

អនុព្យញ្ញនត្តាហី យត្វាធិករណមេនំ មន្ទ្រន្ទិយំ អសំវុត-

តំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា

ធម្មា អម្បាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ បដិប្បដ្ឋាហិ រក្ខា-

ហិ មន្ទ្រន្ទិយំ មន្ទ្រន្ទិយេ សំវរំ អាបដ្ឋាហិតិ ។

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្វិបស្ថានសក្កៈ

ចក្ខុ កុំកាន់យកនូវនិមិត្ត កុំកាន់យកនូវអនុព្វញ្ញនៈឡើយ អភិជ្ឈានិន្ទ
 ពោមនស្សចាំឡាយ ដែលជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីជាប់តាម
 នូវបុគ្គលដែលមិនបានសង្រួមនូវវិន្ទុយតិចតួន៖ ព្រោះហេតុតែមិនបាន
 សង្រួមនូវវិន្ទុយតិចតួណា អ្នកចូរប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវវិន្ទុយតិចតួ
 នោះ ចូររក្សានូវវិន្ទុយតិចតួ ចូរដល់នូវសេចក្តីសង្រួមក្នុងវិន្ទុយតិចតួ ។
 បានឮសំឡេងដោយត្រចៀក ... បានឮកូនដោយច្រមុះ ... បានទទួល
 រសដោយអណ្តាត ... បានពាល់ត្រូវសម្ផស្សដោយកាយ ... បានដឹង
 ច្បាស់ធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត កុំកាន់យកនូវនិមិត្ត កុំកាន់យកនូវអនុព្វញ្ញនៈ
 ឡើយ អភិជ្ឈានិន្ទពោមនស្ស ដែលជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បី
 ជាប់តាមនូវបុគ្គលដែលមិនបានសង្រួមនូវវិន្ទុយតិចតួន៖ ព្រោះហេតុ
 តែមិនបានសង្រួមនូវវិន្ទុយតិចតួណា អ្នកចូរប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវ
 វិន្ទុយតិចតួនោះ ចូររក្សានូវវិន្ទុយតិចតួ ចូរដល់នូវសេចក្តីសង្រួមក្នុង
 វិន្ទុយតិចតួ ។

(៧៦) យតោ ទោ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ វេទន្តិយេ-
 សុ កុត្តរាហេ ហោតិ តមេនំ តថាគតោ ឧត្តរ
 វិនេតិ ឯហិ ភំ ភិក្ខុ ភោជនេ មត្តញ្ច ហោហិ
 បដិសង្ខា យោជិសោ អាហារំ អាហរេយ្យាសិ នេវ
 នវាយ ន មនាយ ន មណ្ឌាយ ន វិក្ខុសនាយ
 យាវនេវ វេស្ស កាយស្ស បិតិយា យាបនាយ
 វិហឹសុបរតិយា ព្រាហ្មចរិយាធុត្តហាយ វេតិ បុរាណញ្ច
 វេនំ បដិហង្គាមិ នវញ្ច វេនំ ន ឧប្បនេស្សាមិ
 យាតា ច មេ ភវិស្សតិ អនវជ្ជតា ច ជាសុវិហា-
 រោ ចាតិ ។

(៧៧) យតោ ទោ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ ភោជនេ មត្តញ្ច
 ហោតិ តមេនំ តថាគតោ ឧត្តរ វិនេតិ ឯហិ ភំ ភិក្ខុ
 ជាតិយំ អនុយុត្តោ វិហារហិ និវាសំ ចន្តមេន
 ជិសង្គាយ អាវរណីយេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ បរិសោធនេហិ

ទេវទេវតា ធនាគារមោក្ខណៈសុត្តន្ត ភាពនៃសតិសម្មាសម្ពុទ្ធៈ

(៧៦) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលណាបើភិក្ខុបានរក្សាទារក្នុងឥន្ទ្រិយៈ
 ទាំងឡាយហើយ គឺថាគត ក៏ទទួលបានភិក្ខុនោះតទៅថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នក
 ចូរមក ចូរជាអ្នកដឹងនូវប្រមាណក្នុងកោដន អ្នកគប្បីពិចារណាដោយ
 ទុបាយ ហើយបរិភោគអាហារ មិនគប្បីបរិភោគ ដើម្បីលេង មិនគប្បី
 បរិភោគ ដើម្បីសេចក្តីស្រវឹង មិនគប្បីបរិភោគ ដើម្បីប្រដាប់រាងកាយ មិន
 គប្បីបរិភោគ ដើម្បីស្អាតស្អាងកាយ គប្បីបរិភោគ ដើម្បីតាំងនៅ ដើម្បី
 រស់នៅនៃកាយនេះជាកំណត់ ដើម្បីបំបាត់នូវសេចក្តីលំបាក ដើម្បីទំនុក
 បំរុងដល់ព្រាហ្មញ្ញ គប្បីបរិភោគដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងកំចាត់បង់
 នូវវេទនាចាស់ គឺសេចក្តីឃ្លានដែលមានហើយផង ទាំងញ៉ាំងវេទនាថ្មី
 គឺឆ្អែកហួសប្រមាណ មិនឲ្យកើតឡើងបានផង កិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃ
 កិរិយាបថទាំង ៤ ក្តី សេចក្តីមិនមានទោស មានការមិនប្រអូសកាយ
 ប្រអូសចិត្តជាដើមក្តី កិរិយានៅសប្បាយ នឹងមានដល់អាត្មាអញ ។

(៧៧) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលណាបើ ភិក្ខុជាអ្នកដឹងប្រមាណ
 ក្នុងកោដនហើយ គឺថាគត ក៏ទទួលបានភិក្ខុនោះតទៅថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នក
 ចូរមក ចូរប្រតិបត្តិវិធី ៗ នូវសេចក្តីត្រាស់ដឹង ចូរធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាក
 អាវរណ៍យ ធម៌ទាំងឡាយ^(១) ដោយការចម្រើន ឬការអន្តរាយក្នុងវេលាថ្ងៃ

១ ធម៌ជាច្រើនរាប់រាប់ចិត្ត ដូចគ្នានឹងនំរំណះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានកំ

រត្តិយា បឋមំ យាមំ ចន្ត្រមេន និសង្ខាយ អាវ-
 រណីយេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ បរិសោធមហិ រត្តិយា
 មជ្ឈិមំ យាមំ នត្តិលោន បស្សេន សីហសេយ្យំ
 កប្បយ្យាសិ ចានេន ចានំ អប្បាជាយ សតោ
 សម្មជាតោ ឧដ្ឋានសញ្ញំ មនសិកត្វា រត្តិយា
 បច្ឆិមំ យាមំ បច្ឆុដ្ឋាយ ចន្ត្រមេន និសង្ខាយ
 អាវរណីយេហិ ធម្មេហិ ចិត្តំ បរិសោធមហិតំ ។

(៧៨) យតោ ទោ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ ជាតវយំ
 អនុយុត្តោ ហោតិ តមេនំ តថាគតោ ឧត្តរំ វិនេតិ
 ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ សតិសម្មជញ្ញេន សមម្ពាគតោ ហោហិ
 អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេ សម្មជាតការី អាណាគិតេ
 វិណាគិតេ សម្មជាតការី សម្មញ្ញតេ បសាវិតេ
 សម្មជាតការី សង្ឃដ៏បត្តចីវរោសោ សម្មជាតការី
 អសិតេ បិតេ ទាយិតេ សាយិតេ សម្មជាតការី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពាន្តសកៈ

ចូរធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកអាវរណីយធម៌ទាំងឡាយ ដោយការចង្រ្កឹម ឬការ
អង្គុយក្នុងបឋមយាមនៃរាត្រី គប្បីសម្រេចនូវសីហសេយ្យ ផ្លៀងទៅ
ខាងស្តាំ យកជើងតម្រួតលើជើង មានសតិសម្បជញ្ញៈ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
នូវឧដ្ឋានសញ្ញា (សំគាល់ថានឹងក្រោកឡើង) ក្នុងមជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី
លុះដល់បច្ច័យយាមនៃរាត្រី ចូរក្រោកឡើង ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាក
អាវរណីយធម៌ទាំងឡាយ ដោយការចង្រ្កឹម ឬការអង្គុយ ។

(៩៨) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលណាបើ ភិក្ខុបានប្រកបរឿយៗ

នូវសេចក្តីត្រាស់ដឹងក៏ហើយ គង់គិត ក៏ទូន្មានភិក្ខុនោះតទៅថា ម្ចាស់
ភិក្ខុ អ្នកចូរមក ចូរប្រកបដោយសតិសម្បជញ្ញៈ គឺធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន
ក្នុងការដើរឈានទៅមុខ ឈានថយក្រោយ ធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការ
ត្រឡប់មើលត្រង់ ត្រឡប់មើលចំហៀង ធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការ
បត់អវយវៈចូល លាអវយវៈចេញ ធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការប្រើប្រាស់
សង្ស្សាជី បាត្រ បីវរ ធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការស៊ី ផឹក ទំពា ក្រេបដេញក់

ឱថារប្បស្សន្តកម្មេ សម្មជាងការី តតេ បិតេ
 ធិសិទ្ធេ សុត្តេ ជាតវិតេ ភាសិតេ តុល្លិកាវេ
 សម្មជាងការីតិ ។

(៧៧) យតោ ទោ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ សតិសម្ម-
ជញ្ញោន សមញ្ញាតតោ ហោតិ តមេនំ តថាតតោ ឧត្តរ
វិនេតិ ឯហិ ភំ ភិក្ខុ វិន័ត្តំ សេនាសនំ កជ អរញ្ញ
រុក្ខមូលំ បព្វតំ កណ្តរំ ភិក្ខុហំ សុសានំ វនបត្តំ
អញ្ញោកាសំ បលាលបុញ្ញំ ។ សោ វិន័ត្តំ សេនាសនំ
កជតិ អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្វតំ កណ្តរំ ភិក្ខុហំ សុសានំ
វនបត្តំ អញ្ញោកាសំ បលាលបុញ្ញំ ។ សោ បច្ឆាកត្តំ
បិណ្ឌាចាតប្បដិក្កត្តោ និសីទតិ បល្ល័ង្កំ អាភុជិត្វា ឧដ្ឋិ
កាយំ បណិជាយ បរិមុខំ សតី ឧបដ្ឋបេត្វា ។ សោ
អភិជ្ឈំ លោកេ បហាយ វិតតាភិជ្ឈេន ចេតសា
វិហរតិ អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ព្យាបាទប្បនោសំ
បហាយ អព្យាបន្នចិត្តោ វិហរតិ សព្វប្បាណក្ខតហិ-
តានុកម្មំ ព្យាបាទប្បនោសា ចិត្តំ បរិសោធនតិ

ទេវហវ័ន្ត គណាមោត្តស្ថានសូត្រ ការទូន្មានបុរស

ធ្វើសេចក្តីជឿន ក្នុងការបន្ទោបង់ចុះ បស្សៈ ធ្វើសេចក្តីជឿនក្នុង
ការ ដើរ ឈរ អង្គុយ ដេកលក់ ភ្ញាក់ រលឹក និងាយ ស្ងៀម ។

[៧៧] ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលណាបើ ភិក្ខុបានប្រកបដោយសត្វ-
សម្បជញ្ញៈហើយ គាត់គិតក៏ទូន្មានភិក្ខុនោះតទៅថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នក
ចូរមក ចូរប្រើប្រាស់នូវសេនាសនៈស្ងាត់ គឺ ព្រៃ^(១) ម្លប់ឈើ ភ្នំ
ជ្រោះភ្នំ គុហាភ្នំ ព្រៃខ្ទេច ព្រៃឆ្ងាយ^(២) ទីវាលស្រឡះ ទីតំន
ចំបើង ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ប្រើប្រាស់នូវសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ
ជ្រោះភ្នំ គុហាភ្នំ ព្រៃខ្ទេច ព្រៃឆ្ងាយ ទីវាលស្រឡះ ទីតំនចំបើង ។
ភិក្ខុនោះ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាព្រាយភក្តិ អង្គុយផ្គត់ភ្លែន
គម្ពល់កាយឲ្យត្រង់ ហើយផ្តល់ស្មារតី ឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរកកម្មជ្ជាន ។
ភិក្ខុនោះ ក៏លះបង់នូវអភិជ្ឈា (កាមច្ចនៈ) ក្នុងលោកភក្តិកាយ មានចិត្ត
ប្រាសចាកអភិជ្ឈា ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកអភិជ្ឈា លះបង់នូវសេចក្តីប្រទូស្ត
គឺព្យាបាទ មានចិត្តមិនព្យាបាទ មានការផ្តល់ផ្តើមនឹងសេចក្តីអនុគ្រោះ
ដល់សត្វមានជីវិតទាំងពួង ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកសេចក្តីប្រទូស្តគឺព្យាបាទ

១ ទីព្រៃនិងនៅខាងក្រៅបសរគោលរបបប្រាម ។ ព្រៃឆ្ងាយ ព្រៃបាម ព្រៃនាំឲ្យ
កើតសេចក្តីខ្លាច ព្រៃនាំឲ្យកើតសេចក្តីព្រៃរម ព្រៃជាទីបំផុត ព្រៃគ្មានផ្លូវ របសមនស្ស ព្រៃម្រ
មានមនុស្សចូលទៅ ។ ព្រៃភ្នំ អរាធម្ម ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទ្កោសកំ

ដឹងមិច្ឆា បហាយ វិភត្តដឹងមិច្ឆា^(១) វិហរតិ អាណោក-
សញ្ញា សតោ សម្មជានោ ដឹងមិច្ឆា ចិត្តំ បរិសោធនតិ
ឧទ្ធចក្កក្កិច្ចំ បហាយ អនុទ្ធតោ វិហរតិ អជ្ឈត្តំ
វ្យុបសន្តចិត្តោ ឧទ្ធចក្កក្កិច្ចា ចិត្តំ បរិសោធនតិ វិចិត្តិច្ចំ
បហាយ តិណ្ឌវិចិត្តិនោ វិហរតិ អកកម៌កម៌ កុស-
លេសុ ធម្មេសុ វិចិត្តិនាយ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ។

[១០០] សោ ឥមេ បព្វ ជីវរណោ បហាយ
ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ធុន្ទលីករណោ
វិវិច្ឆេ កាមេហំ វិវិច្ឆេ អកុសលេហំ ធម្មេហំ សវិតក្កំ
សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហរតិ វិតក្កវិចារាជំ វ្យុបសមា ។ បេ ។ ធុតិយំ ឈានំ
ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ បីតិយា ច វិវាតា ។ បេ ។ តតិយំ
ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សុខសុ ច បហានា
។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។

១ កក្កចំ អញ្ញកំ ហេតុកេ វិធកតិមិច្ឆេន ចេតសាតិ ទិល្បតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបិបទស្ថាបកៈ

លះបង់នូវបីនម្ព័រៈ គឺសេចក្តីខ្វល់ច្រអូស មានចិត្តប្រាសចាកបីនម្ព័រៈ
 មានសេចក្តីសំគាល់នូវពន្លឺ មានសតិសម្បជញ្ញៈ ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាក
 បីនម្ព័រៈ លះបង់នូវទទួលចក្កច្រូចៈ គឺសេចក្តីរាយមាយនឹងសេចក្តីមានចិត្ត
 មានចិត្តមិនបាទរាយមាយ មានចិត្តខាងក្នុងស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ធ្វើចិត្តឲ្យ
 ស្អាតចាកទទួលចក្កច្រូចៈ លះបង់នូវវិចិត្តិយាគឺសេចក្តីសង្ស័យ ឆ្លងផុតសេចក្តី
 សង្ស័យហើយ ឥតមានសេចក្តីឆ្លើងឆ្ងល់ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតចាកវិចិត្តិយា ។

(១០០) ភិក្ខុនោះ ក៏លះបង់នូវនិវេណៈទាំង ៥ នេះ ដែលជា
 គ្រឿងសៅហ្មងនៃចិត្ត ជាធម្មជាតិធ្វើបញ្ញាឲ្យមានកំឡាំងថយ ហើយក៏
 ស្លាប់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្លាប់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ បានដល់នូវ
 បឋមជ្ឈានប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានបីភិនិស្សៈដែល
 កើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ ព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈនិងវិចារៈ ។ បេ ។ បានដល់
 នូវទុតិយជ្ឈាន ព្រោះមានចិត្តនឿយណាយចាកបីភិ ។ បេ ។ បានដល់
 នូវតតិយជ្ឈាន ព្រោះលះបង់នូវសុខៈ ។ បេ ។ បានដល់នូវចក្កត្ថជ្ឈាន ។

យេ តេ ខោ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ សេត្វា អប្បត្តមានសា
អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ បត្តយមាណ វិហារន្តំ តេសុ មេ
អយំ ឯវុប្បិ អនុសាសនំ ហោតិ ។ យេ បន តេ
ភិក្ខុ អរហន្តោ វិណាសវា វុសិតវន្តោ កកករណីយា
ឌុំហិតភារា អនុប្បត្តសនត្វា បរិក្ខិណាភវសញ្ញាជនា
សម្មនញ្ញា វិមុត្តា តេសំ ឥមេ ធម្មា និដ្ឋធម្មសុខវិហា-
រាយ ចេវ សំវត្តន្តំ សតិសម្មជញ្ញាយ ចាតិ ។

(១០០) ឯវុត្តេ កណាកមោក្ខល្លានោ ព្រាហ្មណ
ភកវន្តំ ឯតនេវេច កន្ត្តិខោ កោតោ កោតមស្ស សាវកា
កោតា កោតមេន ឯវុ ឌុំវិទិយមាណ ឯវុ អនុសាសិយ-
មាណ សត្រេវ អច្ចន្តនិដ្ឋំ និព្វានំ អារាជន្តំ ឧទាហរ

ទេវទេវតា គណកមោគ្គល្លានសូត្រ ការបានសម្រេចព្រះនិព្វាននិងមិនសម្រេច

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុទាំងឡាយណា ជាសក្ខីបុគ្គល មានអរហន្ត-
 ផលចិត្ត មិនទាន់បានសម្រេចនៅឡើយ កំពុងប្រាថ្នាផ្លូវព្រះនិព្វានជាទី
 ក្សេមក្សាយាតៈ រកគុណជាតដទៃក្រៃលែងជាងគ្មាន គឺថាគតក៏តែង
 ប្រើវិចារនេះ ដែលជាពាក្យប្រៀនប្រដៅមានទំនងបែបនេះ ចំពោះភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ។ តែបើភិក្ខុទាំងឡាយណា ជាអរហន្ត មានអាសវៈអស់
 ហើយ មានព្រហ្មចរិយៈបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានសោឡស-
 ភិច្ចបានធ្វើស្រេចហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់
 ខ្លួនបានសម្រេចហើយ មានកវិសញ្ញាជនៈគឺគណ្ណាអស់រលីងហើយ មាន
 ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងច្បាស់ដោយប្រពៃ ភិក្ខុទាំងនោះ ឈ្មោះ
 ថាមានធម៌ទាំងឡាយនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នផង
 ដើម្បីសតិសម្បជញ្ញៈផង (គឺថាគតពុំបានប្រៀនប្រដៅភិក្ខុទាំងនោះទេ) ។

[១០១] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដ៏កាយ៉ាង
 នេះហើយ គណកមោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមាន
 ព្រះភាគដូច្នេះថា ចុះពួកសាវ័ក របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ដែលព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើនទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះ សុទ្ធតែបាន
 ព្រះនិព្វាន ដែលជាគុណជាតចប់កិច្ចដោយពិត ទាំងអស់គ្នាឬ ឬថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

ឯកច្ឆេ ធារាធន្តិកំ ។ អប្បេកច្ឆេ ខេ ព្រាហ្មណ
 មម សាវកា មយា ឯវំ ឱវទិយមាធា ឯវំ
 អនុសាសិយមាធា អច្ចន្តនិដ្ឋំ និព្វានំ អារាធន្តិ
 ឯកច្ឆេ ធារាធន្តិកំ ។ កោ នុ ខេ តោតម
 ហេតុ កោ បច្ឆយោ យន្តិដ្ឋតេវ និព្វានំ តិដ្ឋតិ
 និព្វានតាមិមត្តោ តិដ្ឋតិ កវំ តោតមោ សមាធិបេតា
 អថ ច បទ កោតោ តោតមស្ស សាវកា ភោតា
 តោតមេន ឯវំ ឱវទិយមាធា ឯវំ អនុសាសិយមាធា
 អប្បេកច្ឆេ អច្ចន្តនិដ្ឋំ និព្វានំ អារាធន្តិ ឯកច្ឆេ
 ធារាធន្តិកំ ។

(១០២) តេនហិ ព្រាហ្មណ តញ្ញេវេតុ បដិ-
 បុច្ឆិស្សាមិ យថា តេ ខមេយ្យ តថា នំ ព្យាក-
 រេយ្យាសិ តំ កី មញ្ញាសិ ព្រាហ្មណ កុសលោ
 ត្វំ រាជគហតាមិស្ស មគ្គស្សាតិ ។ ឯវំ កោ
 កុសលោ អហំ រាជគហតាមិស្ស មគ្គស្សាតិ ។ តំ
 កី មញ្ញាសិ ព្រាហ្មណ នេន បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ
 រាជគហំ តន្តកាមោ សោ តំ ឧបសង្កមិត្វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្ថានៈ

ពួកខ្លះមិនបានដែរ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ពួកសាវ័ក របស់គាត់
 ដែលគាត់តម្រូវនូវយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះ ពួកខ្លះក៏បាន
 ព្រះនិព្វាន ដែលជាគុណជាតបបកិច្ចដោយពិត ពួកខ្លះ ក៏មិនបាន
 ដែរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច
 បានជាព្រះនិព្វានក៏មាន ផ្លូវជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វានក៏មាន ព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ជាអ្នកកៀរគរ ប្រមូលសត្វក៏មាន ប៉ុន្តែពួកសាវ័ករបស់ព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើន ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀន
 ប្រដៅយ៉ាងនេះ ពួកខ្លះក៏បានព្រះនិព្វាន ដែលជាគុណជាតបបកិច្ច
 ដោយពិត ពួកខ្លះក៏មិនបាន ។

(១០២) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ គាត់នឹងសួរតបចំពោះ
 អ្នកវិញ្ញាណប្រស្នា^១នេះ បើអ្នកពេញចិត្តយ៉ាងណា គប្បីដោះស្រាយនូវ
 ប្រស្នានោះយ៉ាងនោះចុះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកសំគាល់នូវដំណើរនោះ
 ដូចម្តេច ខ្លួនអ្នកជាបុគ្គលឈ្ងាស ក្នុងផ្លូវទៅកាន់ក្រុងរាជគហៈដែរឬ ។
 ព្រះករុណាព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកឈ្ងាស ក្នុងផ្លូវទៅកាន់ក្រុងរាជគហៈ
 ដែរ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកសំគាល់ដំណើរនោះដូចម្តេច បុរសប្រាថ្នា
 នឹងទៅកាន់ក្រុងរាជគហៈ គប្បីមកក្នុងទីនេះ បុរសនោះចូលមករកអ្នក

ទេវតាវង្ស គណនាមោក្ខណ៍សុត្តន្ត ភក្តិវង្សបុត្រ

ឯវំ វេទយ្យ ស័ប្បាមហំ កន្ត្ថេ រាជគហំ កន្ត្ថំ តស្ស មេ
 រាជគហស្ស មក្កំ ឧបទិសាតិ ។ តមេនំ ភំ ឯវំ
 វេទយ្យាសិ ឯហម្ពោ បុរិស អយំ មត្តោ រាជគហំ
 កច្ឆតិ តេន មុហុត្ថំ កច្ឆ តេន មុហុត្ថំ កច្ឆ
 ទក្ខិស្សសិ អមុកំ ឆាម តាមំ តេន មុហុត្ថំ កច្ឆ
 តេន មុហុត្ថំ កច្ឆ ទក្ខិស្សសិ អមុកំ ឆាម
 ទិកមំ តេន មុហុត្ថំ កច្ឆ តេន មុហុត្ថំ
 កច្ឆ ទក្ខិស្សសិ រាជគហស្ស អារាមរាមណោយ្យកំ
 វេនរាមណោយ្យកំ ភូមរាមណោយ្យកំ ឆោត្តរណិរាម-
 ណោយ្យកន្ត្ថំ ។ សោ តយា ឯវំ ឱវទិយេមាឆោ
 ឯវំ អនុសាសិយមាឆោ ឧម្មក្កំ តហេត្វា បច្ឆាមុខា
 តច្ឆយ្យ ។ អថ ធុតិយោ បុរិសោ អាតច្ឆយ្យ
 រាជគហំ កន្ត្ថកាមោ ។ សោ ភំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ
 វេទយ្យ ស័ប្បាមហំ កន្ត្ថេ រាជគហំ កន្ត្ថំ តស្ស មេ
 រាជគហស្ស មក្កំ ឧបទិសាតិ ។ តមេនំ ភំ ឯវំ
 វេទយ្យាសិ ឯហម្ពោ បុរិស អយំ មត្តោ រាជគហំ កច្ឆតិ

ទេវហេតុ គណកមោត្តស្វាសូត្រ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សួរតប

ហើយសួរយ៉ាងនេះថា ឲ្យអ្នកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំបាទចង់ទៅក្រុងរាជគហៈ
អ្នកចូរបង្ហាញផ្លូវ របស់ក្រុងរាជគហៈ ដល់ខ្ញុំបាទ ។ អ្នកគប្បីប្រាប់
បុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ឲ្យអ្នកដ៏ចម្រើន អ្នកចូរមក នេះផ្លូវទៅក្រុង
រាជគហៈ អ្នកចូរដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចចុះ លុះអ្នកដើរទៅតាម
ផ្លូវនោះមួយរំពេចហើយ នឹងបានឃើញស្រុកឯណោះ អ្នកចូរដើរទៅតាម
ផ្លូវនោះមួយរំពេចចុះ លុះអ្នកដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចហើយ នឹង
បានឃើញនិគមឯណោះទៀត អ្នកចូរដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចចុះ
លុះអ្នកដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចហើយ នឹងបានឃើញស្ថានច្បារជាទី
សប្បាយ ព្រៃឈើជាទីសប្បាយ ភូមិជាទីសប្បាយ ស្រះបាតរាណីជាទី
សប្បាយ របស់ក្រុងរាជគហៈ មិនខាន ។ បុរសនោះ កាលដែលអ្នកទូន្មាន
យ៉ាងនេះ ប្រៀបប្រដៅយ៉ាងនេះ ក៏កាន់យកផ្លូវខុស ហើយដើរឆ្ពោះទៅ
ខាងក្រោយវិញ ។ លំដាប់នោះ បុរសជាគំរប់ពីរ ប្រាថ្នាដឹងទៅកាន់
ក្រុងរាជគហៈ គប្បីមកទៀត ។ បុរសនោះចូលមករកអ្នក ហើយសួរ
យ៉ាងនេះថា ឲ្យអ្នកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំបាទចង់ទៅក្រុងរាជគហៈ អ្នកចូរបង្ហាញ
ផ្លូវនៃក្រុងរាជគហៈ ដល់ខ្ញុំបាទផង ។ អ្នកគប្បីប្រាប់បុរសនោះយ៉ាង
នេះថា ឲ្យអ្នកដ៏ចម្រើន អ្នកចូរមក នេះផ្លូវទៅកាន់ក្រុងរាជគហៈ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ឌសកំ

តេន មុហុត្ថំ កច្ច តេន មុហុត្ថំ កត្វា នក្ខិស្សសិ
អមុកំ ឆាម កាមំ តេន មុហុត្ថំ កច្ច តេន
មុហុត្ថំ កត្វា នក្ខិស្សសិ អមុកំ ឆាម និកមំ
តេន មុហុត្ថំ កច្ច តេន មុហុត្ថំ កត្វា នក្ខិស្សសិ
រាជគហស្ស អាភមភមណោយ្យកំ វេនភមណោយ្យកំ
ភូមិភមណោយ្យកំ ចោត្តរណិភមណោយ្យកន្តិ ។ សោ
តយា ឯវំ ឱវទិយមាធា ឯវំ អនុសាសិយមាធា
សោត្ថិតា រាជគហំ គច្ឆេយ្យ ។ កោ ទុ ចោ
ព្រាហ្មណ ហេតុ កោ បច្ចយោ យន្តិដ្ឋតេវ
រាជគហំ តិដ្ឋតិ រាជគហតាមិមត្តោ តិដ្ឋតិ ភ្នំ សមា-
នេបតា អថ ច បន តយា ឯវំ ឱវទិយមាធា ឯវំ
អនុសាសិយមាធា ឯកោ បុរិសោ ឧម្មត្ថំ កហេត្វា
បន្ទាមុចោ គច្ឆេយ្យ ឯកោ សោត្ថិតា រាជគហំ
គច្ឆេយ្យតិ ។ ឯត្ថ ក្សហំ^(១) កោ តោតម កោតមិ
មត្តក្ខាយាហំ កោ តោតមាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ឌសកៈ

អ្នកចូរដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចចុះ លុះដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចហើយ នឹងបានឃើញស្រុកឯណោះ អ្នកចូរដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចចុះ លុះដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចហើយ នឹងបានឃើញនិគមឯណោះទៀត អ្នកចូរដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចចុះ លុះអ្នកដើរទៅតាមផ្លូវនោះមួយរំពេចហើយ នឹងបានឃើញនូវស្នូនច្បារជាទីសប្បាយ ព្រៃឈើជាទីសប្បាយ ភូមិជាទីសប្បាយ ស្រះបោក្ខណ៍ជាទីសប្បាយ របស់ក្រុងរាជគហៈមិនខាន ។ បុរសនោះ កាលបើអ្នកទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះ ក៏ដើរទៅកាន់ក្រុងរាជគហៈ ដោយស្នូត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច បានជាក្រុងរាជគហៈក៏មានផ្លូវសម្រាប់ទៅក្រុងរាជគហៈក៏មាន អ្នកជាអ្នកបង្ហាញផ្លូវក៏មាន ប៉ុន្តែកាលដែលអ្នកទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះ បុរសម្នាក់ថែរជាតាន់យកផ្លូវខុស ដើរឆ្ពោះមុខទៅខាងក្រោយវិញ ឯបុរសម្នាក់ទៀតបានដើរទៅដល់ក្រុងរាជគហៈដោយស្នូត ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើនក្នុងរឿងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើដូចម្តេចកើត បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើនព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រាន់តែជាអ្នកប្រាប់ផ្លូវប៉ុណ្ណោះទេ ។

(១០៣) ឯវេទ ទេ ព្រាហ្មណ តិដ្ឋតេ វិព្វានំ
 តិដ្ឋតិ វិព្វានតាមិមត្តោ តិដ្ឋាមហំ សមាទបេតា
 អថ ច បន មម សាវកា មយា ឯវំ ឱវទិយមាណ
 ឯវំ អនុសាសិយមាណ អប្បេកថេ អច្ចន្តនិដ្ឋំ វិព្វានំ
 អារាធន្តំ ឯកថេ ឆារាធន្តំ ឯតុ ក្សាហំ ព្រាហ្មណ
 ករេមិ មត្តក្ខាយិ ព្រាហ្មណ តថាគតោតិ ។

(១០៤) ឯវំ វត្តេ គណតមាតុល្លាដោ ព្រា-
 ហ្មណោ កតវន្តំ ឯតទរោច យេមេ កោ តោតម
 មុត្តលា អសន្នា ជីវិតត្តា អាការស្មា អនតារិយំ
 បព្វជិតា សហំ មាយារិដោ កេដុកិដោ ឧទ្ធតា
 ឧទ្ធន្យា ចបលា មុទរា វិកិល្លាវាថា វេទ្ធិយេសុ
 អត្តត្ថ្នា កោជនេ អមត្តញ្ញោ ជានិយំ អននុ-
 យុត្តា សាមញ្ញោ អនបេត្តវត្តោ សិក្ខាយ ន តិព្វការា

ទេវតាព្រះ គណកមោគ្គល្លានសូត្រ ការនិស្សន្ទត្រៃសរណៈ

(១០៣) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ សេចក្តីនេះ មានទម្រង់យូរដូច
 ព្រះនិព្វានក៏មាន ផ្លូវសម្រាប់ទៅកាន់ព្រះនិព្វានក៏មាន គឺជាគតជាអ្នកកៀវ
 គរ ប្រមូលសត្វក៏មាន ប៉ុន្តែពួកសាវ័ករបស់គេជាគត កាលបើគេជាគត
 ទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅ យ៉ាងនេះ ពួកខ្លះ ក៏បាននូវព្រះនិព្វាន
 ដែលជាធម្មជាតិចប់កិច្ចដោយពិត ពួកខ្លះ ក៏មិនបាន ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 ក្នុងរឿងនេះ គេជាគតនឹងធ្វើដូចម្តេចកើត ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះថា
 គេជាគតគ្រាន់តែជាអ្នកប្រាប់ផ្លូវប៉ុណ្ណោះ ។

(១០៤) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដ៏កាយ៉ាង
 នេះហើយ គណកមោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះ
 ភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បុគ្គលទាំងឡាយណា ជា
 អ្នកមិនមានសព្វ ត្រូវការរឹតចិត្តមជ្ឈិម ចេញចាកផ្ទះទៅចូលកាន់ផ្នួស
 ជាអ្នកលេង^(១) ជាអ្នកបិទបាំងទោសខ្លួន ជាអ្នកបញ្ឆោត ជាអ្នកមាន
 ចិត្តរាយមាយ មានមានះដុះឡើង មានចិត្តរយូងយូង មានមាត់រឹង
 មានវាចារាយរាយ មិនបានរក្សាទារ ក្នុងន័យទាំងឡាយ មិនដឹង
 ប្រមាណក្នុងគោដ៏ខ្ពស់ មិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីភ្ញាក់រំលឹក មិនរមិល
 មើល^(២) ក្នុងសមណធម៌ (ផ្នួស) មិនមានការគោរពដ៏ក្លៀវក្លា ក្នុងសិក្ខា

១ អ្នកសំនែងនូវតុណ្ហដែលមិនមានក្នុងខ្លួន ២ មិនប្រាថ្នា មិនត្រូវការ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបស្សាសកំ

ពាហុល្លិកា សាចិលិកា ឡិក្កមនេ បុព្វន្តមា
 បរិវេកេ និក្ខត្តធុរា កុសីតា ហីនវិរិយា មុដ្ឋស្សតិដោ
 អសម្បជានា អសមាហិតា វិព្ពន្ធចិត្តា ទុប្បញ្ញា
 វលម្ភតា ន តេហិ កវំ កោតមោ សន្និ សំវសតិ ។
 យេ បន តេ កុលបុត្តា សន្នា អតារស្មា
 អនតារិយំ បព្វជិតា អសហា អមាយារិដោ អកេដ្ឋ-
 តិដោ អនុទ្ធតា អនុទ្ធជ្យា អចបលា អមុទរ
 អវិកេណ្ឌាវាថា វ្យាដ្ឋិយេសុ តុត្តធុរា ភោជនេ
 មត្តញ្ញាដោ ជានិយំ អនុយត្តា សាមញ្ញោ អបេក្ខវេណ្ឌោ
 សិក្ខាយ តិព្វការវា ន ពាហុល្លិកា ន សាចិលិកា
 ឡិក្កមនេ និក្ខត្តធុរា បរិវេកេ បុព្វន្តមា អារទ្ធវិរិយា
 បហិតត្តា ទុបដ្ឋិតស្សតិដោ សម្បជានា សមាហិតា
 វកក្ខចិត្តា បញ្ញវេណ្ឌោ អនេលម្ភតា តេហិ កវំ កោតមោ
 សន្និ សំវសតិ ។ សេយ្យថាបិ ភោ កោតម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

ជាអ្នកល្មោភច្រើន ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធូរ ជាប្រធានក្នុងការបន្ទូរបន្ទុយព្យាយាម ដាក់ធុរៈចោលក្នុងទីស្ងាត់ ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស មានព្យាយាមក្នុងអំពើថោកទាប ក្រេបស្មារតី មិនជឿខ្លួន មានចិត្តមិនបានតម្កល់មាំ មានចិត្តវិលខុស ឥតបញ្ញា ជាអ្នកល្ងង់ខ្លៅ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនបាននៅរួមជាមួយនឹងបុគ្គលទាំងនោះទេ ។ ឯកុលបុត្រទាំងឡាយណា ដែលចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ដោយសត្វ មិនជាអ្នកលេង មិនបានបិទបាំងចោលខ្លួន មិនជាអ្នកបញ្ឆោត មានចិត្តមិនបានរាយមាយ មិនមានមានៈដុះឡើង មិនមានចិត្តយូងយោង មិនមានមាត់រឹង មិនមានវាចារាយរាយ ជាអ្នករក្សាទារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ជាអ្នកជឿប្រមាណក្នុងភោជន ប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីភ្ញាក់រលឹក ជាអ្នកមើលមើលក្នុងសមណធម៌ មានសេចក្តីគោរពដ៏ភ្លឺវៃក្នុងសិក្ខា មិនជាអ្នកល្មោភច្រើន មិនបានប្រព្រឹត្តធូរ ដាក់ធុរៈក្នុងការបន្ទូរបន្ទុយព្យាយាមចោល ជាប្រធានក្នុងទីស្ងាត់ មានព្យាយាមតឹងតែង មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន មានសតិភ្ជាប់រាប់ ជឿខ្លួន មានចិត្តតម្កល់មាំ មានចិត្តប្រកបដោយការម្នាក់តែមួយ មានបញ្ញា មិនល្ងង់ខ្លៅ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន រមែងនៅរួមជាមួយនឹងកុលបុត្រទាំងនោះ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ដូចជា

យេ កេចិ មូលគន្ធា កាឡានុសារិកំ តេសំ អត្ត-
 មក្ខាយតិ យេ កេចិ សារគន្ធា លោហិតចន្ទនំ តេសំ
 អត្តមក្ខាយតិ យេ កេចិ បុប្ផគន្ធា វស្សិកំ តេសំ
 អត្តមក្ខាយតិ ឯវមេវ ខោ ភោតា តោតមស្ស
 ឡិវនោ បរមជ្ជិមម្មេសុ អភិក្កន្តំ ភោ តោតម អភិក្កន្តំ
 ភោ តោតម សេយ្យថាបិ ភោ តោតម ធិក្កដ្ឋិតំ វា
 ឡក្កុដ្ឋេយ្យ បដិច្ចន្តំ វា វិវេយ្យ មុឡ្ហស្ស វា មត្តំ
 អាចិត្តេយ្យ អន្ធការេ វា តេលប្បដ្ឋោតំ ជារេយ្យ
 ចក្កមន្តោ រូបាធិ ធិក្កដ្ឋិតំ ឯវមេវ ភោតា តោតមេន
 អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ឯសាហំ
 កវន្តំ តោតមំ សរណំ គន្ធាមិ ធម្មញ្ញំ ភិក្ខុសង្ឃញ្ញំ
 ឡបាសកំ មំ កវំ តោតមោ ជារេតុ អដ្ឋតត្ថេ ចា-
 ណុបេតំ សរណាផ្គត្តន្តំ ។

ទេវទេវតា ធនាគារមាត្រណាមសូត្រ ការនិយមន័យព្រះបរមាណៈ

ក្នុងនៃឫស ឬមើម ណាម្នីមួយ ឫសស្ការ ប្រាកដជាប្រសើរជាងក្នុងនៃ
 ឫសឬមើម ទាំងអម្បាលនោះ ក្នុងនៃខ្លឹម ណាម្នីមួយ ខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម
 ប្រាកដជាប្រសើរជាងក្នុងនៃខ្លឹម ទាំងអម្បាលនោះ ក្នុងនៃណាមួយ ផ្កា
 ម្លិះលា ប្រាកដជាប្រសើរជាងក្នុងនៃផ្កាទាំងអម្បាលនោះ យ៉ាងណាមិញ
 ឧបាសនាប្រះគោតមដ៏ចម្រើន ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងដុសខាត់ចិត្តនៃសត្វដទៃ
 (ឲ្យស្អាត) ក៏យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ភាសិតរបស់
 ព្រះអង្គច្បាស់ពេកណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ភាសិតរបស់ព្រះ
 អង្គច្បាស់ពេកណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ដូចបុគ្គលផ្សារឡើង
 នូវវត្ថុដែលផ្កាប់ ឬបើកនូវវត្ថុដែលគេបិទបាំង ពុំនោះ ដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់
 មនុស្សដែលវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោត ដូចគេច្រាលប្រទីបប្រេង បំភ្លឺក្នុងទី
 ងងឹត ដោយគិតថា បុរសអ្នកមានភ្នែករមែងមើលឃើញរូបទាំងឡាយបាន
 យ៉ាងណាមិញ ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយ
 អនេកបរិយាយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់ខ្ញុំព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ទាំងព្រះធម៌ ទាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃ ជាទីពឹងទីរលឹក សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាទុបាសក អ្នកដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិត
 ក្នុងកាលមានថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ។

អង្គបំបែកមោក្ខល្លានសុត្តំ

(១០៥) ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា
អាណនោ រាជគហោ វិហារតិ វេទ្យុវនេ កលន្ទកនិវាបេ
អចិរចិរិនិព្វតេ កតវតិ ។ តេន ទោ បន សមយេន
រាជា មាគនោ អជាតសត្តំ វេទេហ៍បុត្តោ រាជគហំ
បដិសង្ខារបេតិ រញ្ញោ បដ្ឋោតស្ស អសង្កមាធា ។
អថទោ អាយស្មា អាណនោ បុព្វល្លាសមយំ និវាសេត្តា
បត្តចិរិវមាទាយ រាជគហំ បិណ្ឌាយ ចាវិសិ ។ អថទោ
អាយស្មតោ អាណន្ទស្ស ឯតនិហោសិ អតិប្បតោ ទោ
តាវ រាជគហោ បិណ្ឌាយ ចវតំ យន្ទនាហំ យេន តោ-
បកមោក្ខល្លានស្ស ព្រាហ្មណស្ស កម្មន្តោ យេន
តោបកមោក្ខល្លានោ ព្រាហ្មណោ តេនុបសង្កមេយ្យ-
ន្តំ ។ អថទោ អាយស្មា អាណនោ យេន តោបក-
មោក្ខល្លានស្ស ព្រាហ្មណស្ស កម្មន្តោ យេន
តោបកមោក្ខល្លានោ ព្រាហ្មណោ តេនុបសង្កមិ ។
អន្ទសា ទោ តោបកមោក្ខល្លានោ ព្រាហ្មណោ

គោបកមោគ្គល្លាសូត្រ ទី ៨

(១០៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ កាល
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បរិនិព្វានទៅ មិនទាន់បានយូរប៉ុន្មាន ព្រះអានន្ទ
មានអាយុ គង់នៅក្នុងវត្តវេទ្យវ័ន ជាគលន្ទកនិវាសន្តាន ជិតក្រុង
រាជគហៈ ។ សម័យនោះឯង ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាម អជាតសត្ត
វេទេហ៍បុត្រ ជាឯក្នុងដែនមគធៈ ទ្រង់រង្ស៊ីសន្លឹកព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាម
បង្ហោត ក៏ទ្រង់ត្រាស់ឲ្យរៀបចំក្រុងរាជគហៈ ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
អានន្ទមានអាយុ ស្ងៀកស្បង់ប្រដាប់ដោយបាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វល្លាសម័យ
ចូលទៅក្រុងរាជគហៈ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ
មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ការត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជ-
គហៈ នៅព្រឹកពេលណាស់ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញចូលទៅត្រង់ទីធ្វើ
ការងាររបស់គោបកមោគ្គល្លាសូត្រហ្ន៎ និងទីដែលគោបកមោគ្គល្លាស-
ូត្រហ្ន៎នៅសិន ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ចូលទៅ ត្រង់ទីធ្វើ
ការងាររបស់គោបកមោគ្គល្លាសូត្រហ្ន៎ និងទីដែលគោបកមោគ្គល្លាស-
ូត្រហ្ន៎នៅ ។ ឯគោបកមោគ្គល្លាសូត្រហ្ន៎ បានឃើញព្រះ

ទេវទេវតាស្ស គោបកមោក្ខណ្ឌសុត្តេ គោបកមោក្ខណ្ឌទូបសង្គមនំ

អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ធូរតោ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វាន អាយស្មន្តំ
 អាណន្តំ ឯតទិវោច ឯតុ ទោ កវំ អាណន្តោ ស្វាគតំ
 គោតោ អាណន្តស្ស ចិវស្សំ ទោ កវំ អាណន្តោ វេមំ
 បរិយាយមកាសិ យទិទំ វេតាគមនាយ ទិសីទតុ កវំ
 អាណន្តោ វេទមាសនំ បញ្ញត្តន្តំ ។ ទិសីទិ ទោ
 អាយស្មា អាណន្តោ បញ្ញត្តោ អាសនេ ។ តោបកមោក្ខ-
 ណ្ឌោធម៌ ទោ ព្រាហ្មណោ អញ្ញតំ ទិចំ អាសនំ
 តហោតា ទិសីទិ ។

(១០៦) ឯតមន្តំ ទិសីទោ ទោ តោបកមោក្ខ-
 ណ្ឌោធម៌ ព្រាហ្មណោ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ឯតទិវោច
 អត្ថំ នុ ទោ គោ អាណន្តំ ឯតតិក្កបំ តេហិ
 ធម្មេហិ សព្វេន សត្វំ សត្វជា សត្វំ សមន្តា-
 តតោ យេហិ ធម្មេហិ សមន្តាតតោ សោ កវំ
 តោតមោ អហោសិ អហំ សម្មាសម្ពុទ្ធាតំ ។

ទេវេហ្មត្ថ គោបកមោត្តល្លានសូត្រ ព្រះអានន្ទចូលទៅរកគោបកមោត្តល្លានព្រាហ្មណ៍
 អានន្ទមានអាយុ មកអំពីចម្ងាយ លុះបានឃើញហើយ ក៏ពោល
 ទៅនឹងព្រះអានន្ទមានអាយុដូច្នេះថា សូមព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន និមន្តមក
 ព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន និមន្តមកជាការល្អ ព្រោះព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន បានធ្វើ
 បរិយាយដើម្បីនិមន្តមកក្នុងទីនេះ អស់កាលយូរហើយ សូមព្រះអានន្ទ
 ដ៏ចម្រើនគង់ចុះ នេះអាសនៈដែលខ្ញុំក្រាលទុក ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ
 ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលព្រាហ្មណ៍ក្រាលទុក ។ ឯគោបកមោត្តល្លាន-
 ព្រាហ្មណ៍ ក៏កាន់យកនូវអាសនៈដ៏រាបមួយ ហើយអង្គុយទៅ ។

(១០៦) លុះគោបកមោត្តល្លានព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ
 ហើយ ក៏សួរព្រះអានន្ទមានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយ
 ធម៌^(១) ទាំងឡាយណា ក៏ត្រូវយូរ ដែលប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយ
 នោះ ដោយអាការទាំងពួង ដោយប្រការទាំងពួង មានដែរឬទេ ។

១ សំដៅយកសព្វញ្ញតណ្ហា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបបិច្ឆក្កាសកំ

នត្ថំ ទោ ព្រាហ្មណ ឯកភិក្ខុបិ ភេហិ ធម្មេហិ
 សព្វេន សត្វំ សព្វេនា សត្វំ សមន្តាគតោ យេហិ
 ធម្មេហិ សមន្តាគតោ សោ ភគវា អហោសិ អហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា សោ ហិ ព្រាហ្មណ ភគវា អនុប្បន្នស្ស
 មគ្គស្ស ឧប្បនេតា អសញ្ញាតស្ស មគ្គស្ស
 សញ្ញានេតា អនត្តាតស្ស មគ្គស្ស អត្តាតា មគ្គញ្ញ
 មគ្គវិជ្ជ មគ្គកោវិជោ មត្តានុតា ច បន ឯតវហិ
 សាវកា វិហារន្តិ បច្ឆា សមន្តាគតាតិ ។ អយេត្វ
 ហិទំ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស តោបកិមោត្តល្លាននេន
 ព្រាហ្មណេន សន្និ អន្តរកតា វិប្បកតា អហោសិ ។

(១០៧) អថទោ វិស្សការោ ព្រាហ្មណោ មគ-
 នមហាមត្តោ រាជគហេ កម្មន្តេ អនុសញ្ញាយមា-
 នោ យេន តោបកិមោត្តល្លានស្ស ព្រាហ្មណស្ស
 កម្មន្តោ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសន្តមិ ឧប-
 សន្តមិត្វា អាយស្មតា អានន្ទេន សន្និ សម្មា-
 និ សម្មាទន្ថយំ កមំ សារាណីយំ វិនិសារេត្វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្ថានសក្ការៈ

ព្រះមានន្ទឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជា
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយណា សូម្បីភិក្ខុ មួយរូប
ដែលប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយនោះ ដោយអាការទាំងពួង ដោយប្រ-
ការទាំងពួង មិនមានទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ
អង្គនោះ ជាអ្នកបង្កើតផ្លូវដែលមិនទាន់កើតឡើង ជាអ្នករៀបចំផ្លូវដែល
គេមិនទាន់រៀបចំ ជាអ្នកប្រាប់ផ្លូវដែលគេមិនដែលប្រាប់ ជាអ្នកស្គាល់ផ្លូវ
ដ៏ងងឹតផ្លូវ ឈ្លាសវៃក្នុងផ្លូវ ពួកសាវ័កក្នុងកាលឥឡូវនេះ គ្រាន់តែជាអ្នកដើរ
តាមផ្លូវ ប្រកបតាមជាខាងក្រោយ ។ នេះឯងពាក្យជាចន្លោះ ដែល
ព្រះមានន្ទមានអាយុ ធ្វើមិនទាន់ស្រេច ជាមួយនឹងគោបកិមោគ្តល្លាន-
ព្រាហ្មណ៍នៅឡើយ ។

(១០៧) លំដាប់នោះ វស្សការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាទាត្រក្នុងដែន
មគធៈ កាលដែលត្រូវត្រាភារឆ្នាំក្នុងរាជគហៈ ក៏ដើរចូលទៅគ្រងទីធ្វើ
ការឆ្នាំ របស់គោបកិមោគ្តល្លានព្រាហ្មណ៍ និងទីដែលព្រះមានន្ទមាន
អាយុគង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹង
ព្រះមានន្ទមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរ

ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្នោ ទោ វស្សកាហោ
 ព្រាហ្មណោ មគទមហាមត្តោ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ
 ឯតទេវេច កាយ ទុត្ត ភោ អាណន្ត ឯតវហិ ក-
 ថាយ សន្និសីទ្នា កា ច បទ តេ^(១) អន្តរាគថា
 វិប្បកតាតិ ។ និទ មំ ព្រាហ្មណ គោបកមោក្ខណ្ឌ-
 ហោ ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា អត្ថំ នុ ទោ ភោ អាណន្ត
 ឯកកិក្កុបំ តេហិ ធម្មេហិ សព្វេន សត្វំ សត្វថា
 សត្វំ សមម្ពាគតោ យេហិ ធម្មេហិ សមម្ពាគតោ សោ
 កវំ តោតមោ អហោសិ អវហំ សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ ឯវំ
 វុត្ត អហំ ព្រាហ្មណ គោបកមោក្ខណ្ឌំ ព្រាហ្មណំ
 ឯតទេវេចំ នត្ថំ ទោ ព្រាហ្មណ ឯកកិក្កុបំ តេហិ
 ធម្មេហិ សព្វេន សត្វំ សត្វថា សត្វំ សមម្ពាគតោ
 យេហិ ធម្មេហិ សមម្ពាគតោ សោ កកវំ អហោសិ
 អវហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា សោ ហិ ព្រាហ្មណ កកវំ
 អនុប្បន្នស្ស មគ្គស្ស ឧប្បន្នតា អសញ្ញាតស្ស មគ្គស្ស
 សញ្ញាទេតា អនក្ខាតស្ស មគ្គស្ស អក្ខាតា មគ្គញ្ញ

ទេវទេវតា គោបកមោគ្គលានសូត្រ នៃប្បការព្រាហ្មណ៍ចូលទៅព្រះអានន្ទ

លើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសូត្រការព្រាហ្មណ៍ ជា
មហាមាត្រក្នុងដែនមគ្គៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏សួរព្រះអានន្ទ
មានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលអម្បញ្ញមិញនេះ
លោកម្ចាស់ប្រជុំគ្នាពោល អំពីរឿងអ្វីហ្ន៎ មួយទៀត ពាក្យជាចន្លោះ
ដូចម្តេច ដែលលោកម្ចាស់ធ្វើមិនទាន់ស្រេច ។ ព្រះអានន្ទឆ្លើយថា
ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ គោបកមោគ្គលានព្រាហ្មណ៍ បានសួរអាត្មាក្នុងទីនេះ
យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនអង្គនោះ ជា
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយណា ភិក្ខុមួយរូប ដែល
ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយនោះ ដោយអាការទាំងពួង ដោយប្រការ
ទាំងពួង មានដែរឬទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលបើគោបកមោគ្គលាន-
ព្រាហ្មណ៍ សួរយ៉ាងនេះហើយ អាត្មាក៏បានប្រាប់ ទៅគោបកមោគ្គ-
លានព្រាហ្មណ៍វិញ ដូច្នេះថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះភាគអង្គ
នោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយណា សូម្បី
ភិក្ខុមួយរូប ដែលប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយនោះ ដោយអាការទាំងពួង
ដោយប្រការទាំងពួង មិនមានទេ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គ
នោះ ជាអ្នកបង្កើតផ្លូវដែលមិនទាន់កើតឡើង ជាអ្នករៀបចំផ្លូវដែល
មិនទាន់រៀបចំ ជាអ្នកប្រាប់ផ្លូវដែលគេមិនបានប្រាប់ ជាអ្នកស្គាល់ផ្លូវ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទបរិបណ្ណាសកំ

មគ្គវិទូ មគ្គកោវិទោ មគ្គានុតា ច បន ឯតរហិ
 សាវកា វិហារន្តិ បច្ឆា សមម្ហាគតាតិ អយំ ទោ
 នោ ព្រាហ្មណ តោបកមោត្តល្លានេន ព្រាហ្មណេន
 សន្និ អន្តរាគមា វិប្បតតា អថ ភំ អនុប្បត្តោ-
 តិ ។

(១០៨) អត្ថំ នុ ទោ ភោ អានន្ទ ឯកភិក្ខុ-
 បិ តេន ភោតា តោតមេន បបិតោ អយំ ភោ
 មមច្ចយេន បដិសរណំ ភវិស្សត្ថិតិ យំ តុម្ពេ ឯត-
 រហិ បដិជារេយ្យោថាតិ^(១) ។ នត្ថំ ទោ ព្រាហ្មណ
 ឯកភិក្ខុបិ តេន ភកវតា ជានតា បស្សតា អរ-
 ហតា សម្មាសម្ពុទ្ធនេន បបិតោ អយំ ភោ មមច្ច-
 យេន បដិសរណំ ភវិស្សត្ថិតិ យំ មយំ ឯតរហិ
 បដិជារេយ្យោថាតិ ។

១ ម. បដិជារេយ្យោថាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

ដឹងថ្នូរ ឈាសវែកក្នុងថ្នូរ ពួកសាវ័កក្នុងកាលឥឡូវនេះ គ្រាន់តែជាអ្នក
 ដើរតាមថ្នូរ ប្រកបតាមជាខាងក្រោយប៉ុណ្ណោះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ពាក្យ
 ជាចន្លោះនេះឯង ដែលយើងធ្វើមិនទាន់សម្រេច ជាមួយនឹងគោបក-
 មោគ្គលូនព្រាហ្មណ៍នៅឡើយ ក៏ស្រាប់តែអ្នកមកដល់ ។

(១០៨) បពិត្រព្រះអាទន្ទដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ លោក
 ម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ សូម្បី
 ជាភិក្ខុមួយរូប ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើនអង្គនោះ បានតាំងទុកហើយថា
 ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីភថាគតទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំងឡាយ ដូច្នេះ
 មានដែរឬទេ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ
 គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ សូម្បីជាភិក្ខុមួយរូប ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអហេន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
 ឃើញច្បាស់ បានតាំងទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីភថាគតទៅ
 នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំងឡាយ ដូច្នេះ មិនមានទេ ។

[១០៩] អត្ថំ បន ភោ អាណន្ទ ឯកភិក្ខុបិ
 សង្ឃេន សម្មតោ សម្មហុលេហិ ថេរេហិ ភិក្ខុហិ
 វេហិតោ អយំ នោ កកវតោ អច្ចយេន បដិសរណំ
 ភវិស្សតីតិ យំ តុម្ហេ ឯតវហិ បដិធាវេយ្យោថាតិ ។
 នត្ថំ ខោ ព្រាហ្មណ ឯកភិក្ខុបិ សង្ឃេន សម្មតោ
 សម្មហុលេហិ ថេរេហិ ភិក្ខុហិ វេហិតោ អយំ នោ
 កកវតោ អច្ចយេន បដិសរណំ ភវិស្សតីតិ យំ មយំ
 ឯតវហិ បដិធាវេយ្យោថាតិ ។ ឯវំ អប្បដិសរណោ
 ច បន ភោ អាណន្ទ កោ ហេតុ ធម្មសាមគ្គិយាតិ^(១) ។
 ន ខោ មយំ ព្រាហ្មណ អប្បដិសរណា សប្បដិស-
 រណា មយំ ព្រាហ្មណ ធម្មប្បដិសរណាតិ ។

ទេវទេវតា គោចរមោក្ខណៈសូត្រ ភាគនៃបុគ្គលមានធម៌ជាទីពឹង

[១០៩] បពិត្រព្រះអានន្តជ័ចម្រើន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ លោក
 ម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ សូម្បីជា
 ភិក្ខុមួយរូប ដែលសង្ឃបានសន្មតហើយ ឬដែលពួកភិក្ខុជាថេរៈច្រើនអង្គ
 បានតាំងទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីព្រះមានព្រះភាគ៧ នឹង
 បានជាទីពឹងនៃយើងទាំងឡាយ ដូច្នេះ មានដែរឬទេ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គល
 នោះ សូម្បីជាភិក្ខុមួយរូប ដែលសង្ឃបានសន្មតហើយ ឬដែលពួកភិក្ខុ
 ជាថេរៈច្រើនអង្គ បានតាំងទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីព្រះមាន
 ព្រះភាគ៧ នឹងបាននាំទីពឹងនៃយើងទាំងឡាយ ដូច្នេះ មិនមានទេ ។
 បពិត្រព្រះអានន្តជ័ចម្រើន កាលបើមិនមានទីពឹងយ៉ាងនេះហើយ ចុះធម៌
 ដូចម្តេច ដែលជាហេតុនាំឱ្យកើតធម៌សាមគ្គីបាន ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 យើងទាំងឡាយ មិនមែនជាភិក្ខុទីពឹងទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ យើងទាំង
 ឡាយប្រកបដោយទីពឹង គឺមានធម៌ជាទីពឹង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្តសកំ

[១១០] អត្ថំ នុ ទោ ភោ អាណន្ទ ឯកភិក្ខុបិ
 តេន ភោតា តោតមេន បបិតោ អយំ វេ មមច្ច-
 យេន បដិសរណំ ភវិស្សតីតិ យំ តុម្ភេ ឯតរហិ
 បដិធាវេយ្យាមាតិ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធា នត្ថំ ទោ
 ព្រាហ្មណ ឯកភិក្ខុបិ តេន ភកវតា ជានតា
 បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន បបិតោ អយំ វេ
 មមច្ចយេន បដិសរណំ ភវិស្សតីតិ យំ មយំ ឯត-
 រហិ បដិធាវេយ្យាមាតិ វេនេសិ ។ អត្ថំ បន ភោ^(១)
 អាណន្ទ ឯកភិក្ខុបិ សង្ឃេន សម្មតោ សម្មហុ-
 លេហិ ថេរេហិ ភិក្ខុហិ បបិតោ អយំ វេ
 ភកវតោ អច្ចយេន បដិសរណំ ភវិស្សតីតិ យំ តុម្ភេ
 ឯតរហិ បដិធាវេយ្យាមាតិ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

(១១០) កាលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គល
 នោះ សូម្បីជាកិត្តមួយរូប ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ បានតាំងទុក
 ហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីភថាគតទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំង
 ឡាយ ដូច្នេះ មានដែរឬទេ លោកម្ចាស់ឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយគប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គល
 នោះ សូម្បីជាកិត្តមួយរូប ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអវហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានតាំងទុកហើយថា
 ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីភថាគតទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំងឡាយ ដូច្នេះ
 មិនមានទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ក្នុង
 កាលឥឡូវនេះ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា
 បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិត្តមួយរូប ដែលសង្ឃសន្មតហើយ ឬដែលពួកភិក្ខុ
 ជាថេរៈច្រើនអង្គ បានតាំងទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើអំពីព្រះមាន
 ព្រះភាគទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំងឡាយ ដូច្នេះ មានដែរឬទេ

ទេវទហវន្តស្ស គោបកមោធិល្លាសត្ថេ អាទន្តស្ស សែន្តំ

អត្ថំ ខោ ព្រាហ្មណ ឯកភិក្ខុបិ សង្ឃេន សម្មតោ
 សម្មហុលេហិ ថេរេហិ ភិក្ខុហិ វេទិតោ អយំ ឆោ
 ភគវតោ អច្ចយេន បដិសរណំ ភវិស្សត្ថិតំ យំ អយំ
 ឯតរហិ បដិធាវេយ្យាមាតិ វទេសិ ។ ឯវំអប្បដិសរណោ
 ច បន កោ អាទន្ត កោ ហេតុ ធម្មសាមគ្គិយាតិ
 តតិ បុដ្ឋោ សមាធា ន ខោ ព្រាហ្មណ អប្បដិ-
 សរណា សប្បដិសរណា មយំ ព្រាហ្មណ ធម្មប្បដិ-
 សរណាតិ វទេសិ ។ តមស្ស បន កោ អាទន្ត ។
 ភាសិតស្ស កតំ អត្តោ ទដ្ឋព្វោតិ ។

(១១១) អត្ថំ ខោ ព្រាហ្មណ តេន ភគវតោ
 ជានតា បស្សតា អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ភិក្ខុនំ
 សិក្ខាបទំ បញ្ញត្តំ ធាតិមោក្ខំ ឧទ្ធិដ្ឋំ តេ មយំ
 តទហុតោសថេ យាវតីកា ឯកំ តាមក្ខេត្តំ ឧប-
 ដិស្សាយ វិហារម តេ សព្វេ ឯកជ្ឈំ សង្ឃបតាម
 សង្ឃបតិតា យស្ស តំ វត្ថុតំ តំ អវ្យាសាម

ទេវទេវតា តាបកមោក្ខណ្ឌសូត្រ ពាក្យវិសន្តិការបស់ព្រះអានន្ត

លោកម្ចាស់ឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យើងទាំង
 ឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិក្ខុមួយរូប
 ដែលសង្ឃបានសន្មតហើយ ឬដែលពួកកិក្ខុជាថេរ្យច្រើនអង្គ បានកាន់
 ទុកហើយថា កិក្ខុនេះ អំណើះអំពីព្រះមានព្រះភាគទៅ នឹងបានជាទីពឹង
 នៃយើងទាំងឡាយ ដូច្នេះ មិនមានទេ ។ កាលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះ
 អានន្តដ៏ចម្រើន កាលបើមិនមានទីពឹងយ៉ាងនេះហើយ ចុះធម៌ដូចម្តេច
 ដែលជាហេតុនាំឲ្យកើតធម៌សាមគ្គីបាន លោកម្ចាស់ឆ្លើយថា ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ យើងទាំងឡាយ មិនមែនជាឥតទីពឹងទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 យើងទាំងឡាយ ប្រកបដោយទីពឹង គឺមានធម៌ជាទីពឹង ។ បពិត្រព្រះ
 អានន្តដ៏ចម្រើន សេចក្តីនៃភាសិតនេះ ត្រូវយល់ដូចម្តេច ។

(១១១) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជា
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានចញ្ញាតសិក្ខា-
 បទទុកហើយ បានសំដែងបាតិមាភូដល់កិក្ខុទាំងឡាយរួចហើយ យើង
 ទាំងឡាយនោះ មានប៉ុន្មានរូប ក៏ចូលទៅអាស្រ័យនៅនឹងតាមរក្ខតមួយ
 ប្រជុំគ្នាទាំងអស់ក្នុងកន្លែងមួយ នៅថ្ងៃទេវបាសថ លុះប្រជុំគ្នាហើយ កិក្ខុ
 ណាចាំស្មាត់នូវបាតិមាភូនោះ ក៏នាំគ្នាអារាធនាកិក្ខុនោះ (ឲ្យសូត្រ)

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាសកំ

តស្មី ចេ ភញ្ញមានេ ហោតិ ភិក្ខុស្ស អាបត្តិ ហោតិ
 វិភិក្កុមោ តំ មយំ យថាធម្មំ យថានុសិដ្ឋំ ការោមាតិ
 ន កិរ ឆោ កវន្តោ ការេន្តិ ធម្មោ ឆោ
 ការោតិ ។ អត្ថំ នុ ខោ ភោ អាទន្ទ ឯកភិក្ខុបិ យំ
 តុម្ពេ ឯតរហិ សក្ករោម កុករោម មាទេម បូជេម
 សក្កតា កុកតា ឧបនិស្សាយ វិហារមាតិ ។ អត្ថំ
 ខោ ព្រាហ្មណ ឯកភិក្ខុបិ យំ មយំ ឯតរហិ សក្ក-
 រោម កុករោម មាទេម បូជេម សក្កតា កុកតា
 ឧបនិស្សាយ វិហារមាតិ ។

(១១២) អត្ថំ នុ ខោ ភោ អាទន្ទ ឯកភិក្ខុបិ
 ភេន ភោតា តោតមេន បបិតោ អយំ កេ មមច្ចយេន
 បដិសរណំ ភវិស្សតិ យំ តុម្ពេ ឯតរហិ បដិធាវេយ្យា-
 មាតិ វតិ បុដ្ឋោ សមាធា នត្ថំ ខោ ព្រាហ្មណ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្វីបនិកាយសកៈ

កាលបើបាតិមាតូនោះ ភិក្ខុកំពុងសូត្រ ភិក្ខុណាត្រូវតាមបត្តិ ឬប្រព្រឹត្ត
 កន្លង (បញ្ញត្តិ) យើងទាំងឡាយតែងញ្ញាំងភិក្ខុនោះ ឲ្យធ្វើតាមធម៌ តាម
 ពាក្យប្រៀនប្រដៅ ព្រោះហេតុនោះ តាមពិត លោកដ៏ចម្រើនទាំង
 ឡាយមិនបានញ្ញាំងភិក្ខុនោះឲ្យធ្វើទេ គឺធម៌ (ច្បាប់) ញ្ញាំងភិក្ខុនោះឲ្យ
 ធ្វើ ។ បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុសូម្បីមួយរូប ដែលលោក
 ម្ចាស់ទាំងឡាយ ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ
 លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ តែងនៅអាស្រ័យផង តើមានដែរឬទេ ។
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុសូម្បីមួយរូប ដែលយើងទាំងឡាយ ធ្វើសក្ការៈ
 គោរព រាប់អាន បូជា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព
 ហើយ តែងនៅអាស្រ័យផង មានដែរ ។

[១១៦] កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គល
 នោះ សូម្បីជាភិក្ខុមួយរូប ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើនអង្គនោះ បានតាំង
 ទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើះអំពើតថាគតទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នក
 ទាំងឡាយ ដូច្នេះ មានដែរឬទេ លោកម្ចាស់ឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍

ទេវតាវិទ្យា គោបកមោក្ខណ្ឌសុត្តន្ត ស្សការស្ស បុច្ឆន្តំ

ឯកភិក្ខុបិ តេន ភគវតា ជាតតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន បរិបតោ អយំ វោ មមច្ចយេន បដិស-
 រណំ ភវិស្សត្តតិ យំ មយំ ឯតរហិ បដិធាវេយ្យាមាតិ
 វទេសិ ។ អត្ថំ បន វោ អាណន្ទ ឯកភិក្ខុបិ សង្ឃេន
 សម្មតោ សម្មហុលេហិ វេរេហិ ភិក្ខុហិ បរិបតោ អយំ
 តោ ភគវតោ អច្ចយេន បដិសរណំ ភវិស្សត្តតិ
 យំ តុម្ពេ ឯតរហិ បដិធាវេយ្យាមាតិ វទេសិ ។ អត្ថំ បុ វោ
 សមាធនោ នត្ថំ ទោ ព្រាហ្មណ ឯកភិក្ខុបិ សង្ឃេន
 សម្មតោ សម្មហុលេហិ វេរេហិ ភិក្ខុហិ បរិបតោ អយំ
 តោ ភគវតោ អច្ចយេន បដិសរណំ ភវិស្សត្តតិ យំ
 មយំ ឯតរហិ បដិធាវេយ្យាមាតិ វទេសិ ។ អត្ថំ បុ វោ
 វោ អាណន្ទ ឯកភិក្ខុបិ យំ តុម្ពេ ឯតរហិ សក្ការោ

ទេវទេវ តោបកមោក្ខណ្ឌសូត្រ ពាក្យបុណ្យរបស់ស្វែងការព្រាហ្មណ៍

ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិ តាមបុគ្គលណា
 បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិក្ខុមួយរូប ដែលព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជា
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានតាំងទុកហើយ
 ថា ភិក្ខុនេះ អំណើះអំពីតថាគតទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃអ្នកទាំងឡាយ
 ដូច្នេះ មិនមានទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះអានន្តជីចម្រើន
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា
 បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិក្ខុមួយរូប ដែលសង្ឃបានសន្មតហើយ ឬដែល
 ពួកភិក្ខុជាថេរៈច្រើនអង្គ បានតាំងទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើះអំពីព្រះ
 មានព្រះភាគទៅ នឹងបានជាទីពឹងនៃយើងទាំងឡាយ ដូច្នេះ មានដែរ
 ឬទេ លោកម្ចាស់ឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យើង
 ទាំងឡាយ គប្បីប្រតិបត្តិតាមបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ សូម្បីជាកិក្ខុមួយរូប
 ដែលសង្ឃបានសន្មតហើយ ឬដែលពួកភិក្ខុជាថេរៈច្រើនអង្គ បានតាំង
 ទុកហើយថា ភិក្ខុនេះ អំណើះអំពីព្រះមានព្រះភាគទៅ នឹងបានជាទី
 ពឹងនៃយើងទាំងឡាយ ដូច្នេះ មិនមានទេ ។ កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រ
 ព្រះអានន្តជីចម្រើន ចុះភិក្ខុសូម្បីមួយរូប ដែលលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ហសកំ

កុក្ករោម មារោម បូជេម សក្កត្វា កុក្កត្វា
 ឧបនិស្សាយ វិហារោតិ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធា អត្ថ
 ទោ ព្រាហ្មណា ឯកភិក្ខុបិ យំ មយំ ឯតរហិ
 សក្ករោម កុក្ករោម មារោម បូជេម សក្កត្វា
 កុក្កត្វា ឧបនិស្សាយ វិហារោតិ វេទេសិ ។ នមស្ស
 កោ អានន្ទ កាសិកស្ស កងំ អត្តោ ទដ្ឋព្រោតិ ។

[១១៣] អត្ថ ទោ ព្រាហ្មណា តេន កក្កតា
 ដានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ទស
 បសាទនីយា ធម្មា អក្កាតា យស្មី ធា តេ^(១) ធម្មា
 សំវិជ្ជន្តំ តំ មយំ ឯតរហិ សក្ករោម កុក្ករោម
 មារោម បូជេម សក្កត្វា កុក្កត្វា ឧប-
 និស្សាយ វិហារោម កក្ករោម ទស នេច ព្រាហ្មណ
 ភិក្ខុ សំរាវា ហោតិ ចាតិមោក្ខសំវាសំវុតោ
 វិហារតិ អាចារតោចរសម្មុទ្ទោ អណ្តាមត្តេស្ថ វិជ្ជេស្ថ
 កយនិស្សរី សមាធាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេស្ថ ។

១ ឧ, ឥមេតិ ទំស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរពហើយ តែងនៅអាស្រ័យផង ភីមានដែរឬទេ លោកម្ចាស់
 ឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុសូម្បីមួយរូប ដែលយើងទាំងឡាយ
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរពហើយ តែងនៅអាស្រ័យផង មានដែរ ។ បពិត្រព្រះធានន្ត
 ដ៏ចម្រើន សេចក្តីនៃភាសិតនេះ ត្រូវយល់ដូចម្តេច ។

(១១៣) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បសាទន័យធម៌ (ធម៌ជាទីតាំង
 នៃសេចក្តីជ្រះថ្លា) ១០ យ៉ាង ដែលព្រះមានព្រះភាគ អង្គនោះ ជា
 អាហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែងហើយ
 រមែងមាន បសាទន័យធម៌ទាំងនោះឯង មាននៅក្នុងភិក្ខុណា ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយ តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា
 លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ ក៏តែងនៅអាស្រ័យនឹងភិក្ខុនោះ ឯបសាទ-
 ន័យធម៌ ទាំង ១០ យ៉ាងនោះ ភីដូចម្តេច ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមាភូសិវៈ បរិបូណ៌
 ដោយអាចារៈនឹងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញនូវភ័យ ក្នុងទោសទាំងឡាយ
 សូម្បីបន្តិចបន្តួច តែងសមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ១ ។

ទេវទេវតាស្ស ពោហរោត្តន្តរោសុត្តេ បសាទនីយធម្មា

ពហុស្សុតា ហោតិ សុតតរោ សុតសន្និចយោ យេ តេ
 ធម្មា អាទិកល្យាណា មជ្ឈិកល្យាណា បរិយោសាន-
 កល្យាណា សាត្វា សព្វញ្ញា^(១) កេវលបរិបុណ្ណំ
 បរិសុទ្ធី ព្រហ្មចរិយំ អភិវទន្តិ តថាវុបស្ស ធម្មា
 ពហុស្សុតា ហោន្តិ ធនា វចសា បរិចិតា មន-
 សានុបេក្ខិតា និដ្ឋិយា សុប្បដិវិជ្ជា ។ សន្តុដ្ឋោ
 ហោតិ ចីវរិបិណ្ឌាចាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេសជ្ជ-
 បរិក្ខារេហិ ។ ចតុន្នំ ឈានានំ អភិចេតសិកានំ និដ្ឋ-
 ធម្មសុខវិហារានំ និកាមលាភី ហោតិ អតិច្ឆលាភី
 អកេសិវលាភី ។ អនេកវិហិតំ និទ្ធិវិជំ បច្ចនុកោតិ
 ឯកោបិ ហុតា ពហុជា ហោតិ ពហុជាបិ ហុតា
 ឯកោ ហោតិ អារិភារំ តិរោភារំ តិរោក្កុដ្ឋំ តិរោចាការំ
 តិរោបព្វតំ អស្សជ្ជិមាទោ តច្ឆតិ សេយ្យថាបិ អាកាសេ
 បឋវីយាបិ ឧត្តជ្ជនិម្មជ្ជំ ករោតិ សេយ្យថាបិ ឧទកេបិ

១ ឧ. ម. សាត្វំ សព្វញ្ញំ ។

ទេវហវ័ត្ត គោបកមោត្តល្លានសូត្រ បសាទឈ័យធម៌

ភិក្ខុជាតហុស្សក ទ្រទ្រង់នូវពុទ្ធវចនៈ សន្សំទុកនូវពុទ្ធវចនៈ ធម៌ទាំង
 ឡាយណា ដែលមានលំអខាងដើម មានលំអកណ្តាល មានលំអខាងចុង
 បរិបូណ៌ដោយអត្ថ បរិបូណ៌ដោយព្យញ្ជនៈ រមែងប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ
 ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌គ្រប់គ្រាន់ ធម៌ទាំងឡាយមានសភាពដូច្នោះ ភិក្ខុនោះ
 បានចេះចាំ ដោយច្រើន បានទ្រង់ទុក ចាំស្ទាត់ រត់មាត់ ចូលចិត្ត
 ច្បាស់លាស់ យល់ជ្រាលជ្រៅ ដោយទិដ្ឋិ គឺបញ្ញា ១ ។ ភិក្ខុជាអ្នក
 សន្តោស ដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គឺលានប្បចយកេសដ្ឋ-
 បរិក្ការ ១ ។ ភិក្ខុជាអ្នកបានដូចសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក
 បានដោយមិនខុសកាលវេលា នូវឈានទាំង ៤ ដែលជាធម្មជាតិអាស្រ័យ
 នូវចិត្តដ៏ថ្លៃថ្លា ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។ ភិក្ខុបាននូវ
 ថ្វី ជាច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន
 មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាម្នាក់វិញក៏បាន ដើរ (ចេញពីខាងក្នុង)
 ទៅកាន់ទីវាល ទីខាងក្រៅក៏បាន ដើរឲ្យទៅ ខាងក្រៅជញ្ជាំង
 ខាងក្រៅកំពែង ខាងក្រៅភ្នំក៏បាន ឥតទើសទាល់ ដូចជាដើរទៅក្នុង
 អាកាស ធ្វើនូវការដើរឡើងនឹងមុជចុះក្នុងផែនដី ដូចមុជក្នុងទឹកក៏បាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពណ្ណសកំ

ឧទកេ អភិជ្ជមានេ កច្ចតិ សេយ្យថាបិ បឋវីរំ
 អាគាសេបិ បល្លង្កេន កមតិ^(១) សេយ្យថាបិ មក្ខិ
 សក្កុណោ នំមេបិ ចន្ទិមសុរិយេ ឯវំមហិជ្ជកេ
 ឯវំមហានុគារេ វាលំបា បរិមសតិ បរិមជ្ជតិ យាវ
 ព្រាហ្មណោកាបិ កាយេន វសំ វត្ថុតិ ។ ទិញាយ
 សោតនាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្ធិមាណុសិកាយ ឧកោ
 សន្នេ សុណាតិ ទិព្វេ ច មាណុសេ ច យេ ទូរេ សន្និកេ
 ច ។ បរសត្តានំ បរមុត្តណំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច
 បជាធាតិ ។ សភតំ វា ចិត្តំ សភតំ ចិត្តន្តិ បជា-
 ធាតិ វីតភតំ វា ចិត្តំ វីតភតំ ចិត្តន្តិ បជាតិ ។
 សនោសំ វា ចិត្តំ សនោសំ ចិត្តន្តិ បជាធាតិ វីតនោសំ
 វា ចិត្តំ វីតនោសំ ចិត្តន្តិ បជាធាតិ ។ សមោហំ វា
 ចិត្តំ សមោហំ ចិត្តន្តិ បជាធាតិ វីតមោហំ វា ចិត្តំ

១ ឧ. បង្កមតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្តសកៈ

ដើរទៅលើទឹកក៏មិនបែកឆ្មាយទឹក ដូចជាដើរលើផែនដីក៏បាន ហោះទៅ
 ក្នុងអាកាសទាំងក្នុង ដូចជាបក្សីសកុណជាក៏បាន យកដៃទៅស្លាប
 អង្កែលចាប់ពាល់នូវព្រះចន្ទ្រនិងព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានប្ញដ្ឋច្រើន
 យ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះក៏បាន ញ៉ាំងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ១ ។ ភិក្ខុមានសោតធាតុ
 ជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងនូវសោតធាតុ ជាមេសមនុស្សធម្មតា តែងឮនូវ
 សំឡេងទាំងពីរ គឺសំឡេងជាទិព្វ និងសំឡេង ជាមេសមនុស្សធម្មតា
 ដែលនៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ១ ។ ភិក្ខុកំណត់ដឹងចិត្តនៃពួកសត្វ
 ដទៃ នៃបុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយ
 រាគៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាសចាករាគៈក្តី
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈ ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈក្តី
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈក្តី
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈ
 ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈក្តី

ទេវតាវិញ្ញស្ស គោបកមោក្ខណ្ឌនសុត្តេ បសាទនីយធម្មា

វីតមោហំ ចិត្តន្តំ បដាណាតិ ។ សង្ខតំ វា ចិត្តំ
 សង្ខតំ ចិត្តន្តំ បដាណាតិ វិក្ខតំ វា ចិត្តំ វិក្ខតំ ចិត្តន្តំ
 បដាណាតិ ។ មហាគ្គតំ វា ចិត្តំ មហាគ្គតំ ចិត្តន្តំ
 បដាណាតិ អមហាគ្គតំ វា ចិត្តំ អមហាគ្គតំ ចិត្តន្តំ បដា-
 នាតិ ។ សឡត្ថំ វា ចិត្តំ សឡត្ថំ ចិត្តន្តំ បដាណាតិ
 អនុត្ថំ វា ចិត្តំ អនុត្ថំ ចិត្តន្តំ បដាណាតិ ។

សមាហិតំ វា ចិត្តំ សមាហិតំ ចិត្តន្តំ បដាណាតិ
 អសមាហិតំ វា ចិត្តំ អសមាហិតំ ចិត្តន្តំ បដា-
 នាតិ ។ វិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុត្តំ ចិត្តន្តំ បដាណាតិ អវិមុត្តំ
 វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តំ បដាណាតិ ។ អនេកវិហិតំ

បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាវតិ សេយ្យដីទំ ឯកម្យំ ជាតិ
 ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សបិ ជាតិយោ ចតុស្សបិ
 ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វិសម្យំ
 ជាតិយោ តិសម្យំ ជាតិយោ ចត្តាឡីសម្បំ ជាតិយោ
 បញ្ញាសម្បំ ជាតិយោ ជាតិសតម្បំ ជាតិសហស្សម្បំ

ទេវទេវតា ឆោបកមោក្ខណ្ឌសូត្រ បសាទនីយធម៌

ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកមាហា ។ ចិត្តដែលរុញក្តី ក៏ដឹងច្បាស់
 ថា ចិត្តរុញ ចិត្តដែលរាយមាយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរាយមាយ ។
 ចិត្តដែលជាមហត្ថតៈ (ចិត្តដល់នូវភាពជាធំ បានដល់រូបារចរៈនិងអរូបា-
 រចរៈ) ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាមហត្ថតៈ ចិត្តដែលមិនមែនជាមហត្ថតៈ
 គឺកាមាវចរៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនមែនជាមហត្ថតៈ ។ ចិត្តដែលជា
 សឡត្ថៈគឺជាកាមាវចរៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តជាសឡត្ថៈ ចិត្តដែលជាអនុត្ថៈ
 គឺជារូបារចរៈនិងអរូបាវចរៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាអនុត្ថៈ ។ ចិត្តដែលតាំង
 មាំក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តតាំងមាំ ចិត្តដែលមិនតាំងមាំក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 ចិត្តមិនតាំងមាំ ។ ចិត្តដែលរួចស្រឡះក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួចស្រឡះ
 ចិត្តដែលមិនទាន់រួចស្រឡះក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនទាន់រួចស្រឡះ ។
 ភិក្ខុលីកេយ៍ញូនវបុព្វនិវាស គឺលីកេយ៍ញូនវខន្ធដែលខ្លួនធ្លាប់តាស្រ័យ
 នៅហើយក្នុងភពមុន ជាច្រើនប្រការ គឺលីកេយ៍ ១ ជាតិខ្លះ ២
 ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ
 ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១ ពាន់ជាតិខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

ជាតិសតសហស្សម្យំ អនេកេចិ សំវដ្តកម្មេ អនេ-
 កេចិ វិវដ្តកម្មេ អនេកេ សំវដ្តវិវដ្តកម្មេ អម្បតាសី
 ឯវំធាមោ ឯវំតោត្ថោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំមាហារោ ឯវំ
 សុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវំមាយុបរិយន្តោ សោ ភតោ
 ចុតោ អម្បត្ត ឧទទាទី ត្រតាណាសី ឯវំធាមោ
 ឯវំតោត្ថោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំមាហារោ ឯវំ សុខទុក្ខប្ប-
 ដិសំវេទី ឯវំមាយុបរិយន្តោ សោ ភតោ ចុតោ
 វេទ្យបបន្នោតិ ។ វេតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេ-
 កវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាតិ ។ និព្វេន ចក្កុនា
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាទុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចវំមា-
 នេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណ្ឌិតេ សុវណ្ណោ ទុព្វណ្ណោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ការៈ

១សេនជាតិខ្លះ សំវដ្តកប្បជាច្រើនខ្លះ វិវដ្តកប្បជាច្រើនខ្លះ សំវដ្តវិវដ្តកប្ប
 ជាច្រើនខ្លះថា អត្តាអញបានកើតក្នុងភពឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ
 មានតាត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បូរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បាន
 ទទួលសុខនិងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអត្តា
 អញច្បូកចាកភពនោះទៅហើយ បានទៅកើត ក្នុងភពឯណោះទៀត
 ដែលអត្តាអញបានកើតក្នុងភពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានតាត្រ
 យ៉ាងនេះ មានសម្បូរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួល
 សុខនិងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអត្តាអញ
 ច្បូកចាកភពនោះហើយ ទើបបានមកកើតក្នុងភពនេះ ។ ភិក្ខុលីក
 ឃើញនូវបុព្វនិវាសជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងតាតា ព្រមទាំងទេស
 ដោយប្រការដូច្នេះ ១ ។ ភិក្ខុមានចក្ខុទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងនូវចក្ខុជា
 របស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលច្បូក ដែល
 កើត ជាសត្វថោកទាប ទុក្ខម មានសម្បូរល្អ មានសម្បូរតាត្រក

ទេវតាវិញ្ញាណ គោយមាតិកាវិញ្ញាណ វិញ្ញាណ ឧបន្តាមន្ត

សុត្តតេ ទុត្តតេ ។ បេ ។ យថាភិក្ខុបុត្រេ សុត្តេ បដាណ-
តិ ។ អាសវាទំ ឧយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ
និរុទ្ទេ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិតតា ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតិ ។ នមេ ខោ ព្រាហ្មណ តេន ភគវតា
ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ទស
បសាទនីយា ធម្មា អត្តាតា យស្មី ខោ នមេ
ធម្មា សំវិជ្ជន្តំ តំ មយំ ឯតរហំ សក្ករោម កុ-
ករោម មាធម បូជេម សក្កតា កុកតា ឧប-
និស្សាយ វិហារមាតិ ។

(១០៤) ឯវំ វុត្តេ វស្សការោ ព្រាហ្មណ
មគធមហាមត្តោ ឧបន្តំ សេនាបតី អាមន្តេសិ តំ
កី មញ្ញសិ ឯវំ សេនាបតិ យទិមេ គោត្តោ សក្កាតតំ
សក្ករោន្តំ កុកាតតំ កុករោន្តំ មាធនតំ មាធន្តំ

ទេវទេវតា គោបកមោត្តលានសូត្រ សូត្រការព្រាហ្មណ៍ព្រឹក្សានឹងឧបនន្ទសេនាបតី
 មានគិគ្គិល្ល មានគិគ្គិកាក្រក់ ។ បេ ។ តែងជីវិតច្បាស់ នូវពួកសត្វដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ១ ។ ភិក្ខុបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយ
 បញ្ញាដ៏ឧត្តម នៃខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ
 ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ ហើយ
 សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំងបួន ១ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 នេះឯង បសាទនីយធម៌ ១០ ប្រការ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអ-
 ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអងនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសំដែង
 ហើយ បសាទនីយធម៌ទាំងនេះ មាននៅក្នុងភិក្ខុណា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ
 យើងទាំងឡាយ តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរពហើយ ក៏នៅពង្រីកយន្តិភិក្ខុនោះ ។

(១១៤) កាលព្រះអានន្តមានអាយុ ពោលយ៉ាងនេះហើយ
 វិស្សការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាមាគ្យ ក្នុងដែនមគធៈ ក៏ប្រឹក្សានឹងឧបនន្ទ-
 សេនាបតីថា ម្ចាស់សេនាបតី អ្នកសំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ដូចម្តេច
 ប៉ុណ្ណាក៏ដូចម្រើនទាំងនេះ ធ្វើសក្ការៈនូវបុគ្គល ដែលគួរធ្វើសក្ការៈ
 ធ្វើការគោរពនូវបុគ្គលដែលគួរគោរព រាប់អាននូវបុគ្គល ដែលគួររាប់អាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ទចបរិយាយសកំ

បូជេតតំ បូជេន្តំ តត្ថមេ ភោគោ សក្កាតតំ
 សក្ការេន្តំ តុក្កាតតំ តុក្ការេន្តំ មាទេតតំ មាទេន្តំ
 បូជេតតំ បូជេន្តំ ឥមញ្ច ហំ តេ ភោគោ ន
 សក្ករេយ្យំ ន តុក្ករេយ្យំ ន មាទេយ្យំ ន បូ-
 ជេយ្យំ អថ តិញ្ចាហំ តេ ភោគោ សក្ករេយ្យំ
 តុក្ករេយ្យំ មាទេយ្យំ បូជេយ្យំ សក្កត្វា តុក្កត្វា
 ឧបនិស្សាយ វិហារេយ្យន្តំ ។

(១១៥) អថោ វស្សការោ ព្រាហ្មណោ មគ-
 ធមហាមត្តោ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ ឯតទរោច កហំ
 បន អាទន្តោ ឯតាហំ វិហារតីតិ ។ វេឡុវនេ ទ្វាហំ
 ព្រាហ្មណា ឯតាហំ វិហារមីតិ ។ កច្ចំ បន
 ភោ អាទន្តំ វេឡុវនំ រមណីយញ្ចេវ អប្បសន្នញ្ច
 អប្បនិគ្រោសញ្ច វិជនវាតំ មនុស្សរាហសេយ្យកំ
 បដិសល្លាទសារុប្បន្តំ ។ តត្ថ ព្រាហ្មណា វេឡុវនំ
 រមណីយញ្ចេវ អប្បសន្នញ្ច អប្បនិគ្រោសញ្ច វិជនវាតំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្តនិកាយ

បូជាឡើងបុគ្គលដែលគួរបូជា យ៉ាងនេះ ត្រូវណាស់ហើយ ដែលលោក
 ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ធ្វើសក្ការៈនូវបុគ្គលដែលគួរធ្វើសក្ការៈ ធ្វើការគោរពឡើង
 បុគ្គលដែលគួរគោរព រាប់អាននូវបុគ្គលដែលគួររាប់អាន បូជាឡើងបុគ្គល
 ដែលគួរបូជា ព្រោះថា បើលោកដ៏ចម្រើនទាំងនោះ មិនធ្វើសក្ការៈ
 មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជាឡើងបុគ្គលបែបនេះទេ តើឲ្យលោកដ៏
 ចម្រើនទាំងនោះ ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរពហើយ នៅអាស្រ័យនឹងបុគ្គលបែបណាវិញ ។

(១១៩) គ្រានោះ វិស្វការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាមាត្យក្នុងដែន
 មគធៈ ក៏សួរព្រះមានន្ទមានអាយុ ដូច្នេះថា ចុះព្រះមានន្ទ នៅក្នុង
 ទីណា ឥឡូវនេះ ។ ព្រះមានន្ទឆ្លើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ឥឡូវនេះ
 អាត្មានៅក្នុងវត្តវេទ្យវ័ន ។ បពិត្រព្រះមានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះវត្តវេទ្យវ័ន
 ជាទីគួរត្រេកអរផង មានសំឡេងតិចផង មានសេចក្តីគឺកកឆ័តិចផង
 មានឡូលរំភើយ ។ ^(១) ជាទីគួរធ្វើការសម្ងាត់របស់មនុស្ស ជាទីសមគួរ
 នឹងពួនសម្លឹងដែរ ។ តើ ព្រាហ្មណ៍ វត្តវេទ្យវ័ន ជាទីគួរត្រេកអរផង
 មានសំឡេងតិចផង មានសេចក្តីគឺកកឆ័តិចផង មានឡូលរំភើយ ។

១ ប្រាបហាឡ លដែលឡើយចេញ អំពីស្រីនៃនិមន្ទ ។ អន្តិកថា ។

មនុស្សាហសេយ្យកំ បដិសល្លានសារុប្បំ យថាតំ
តុម្ហានិសេហិ រក្ខិតិកេហិ តោបកេហិតំ ។

(១១៦) តត្ប ភោ អាណន្ទ វេទ្យុន្តំ រមណីយញ្ចេវ
អប្បសន្តញ្ច អប្បនិក្ខេបសញ្ច វិជនភតំ មនុស្សា-
ហសេយ្យកំ បដិសល្លានសារុប្បំ យថាតំ កវន្តេហិ
ឈាយីហិ ឈានសីលេហិ ឈាយិនោ ចេវ កវន្តោ
ឈានសីលិនោ ច ឯកមិនាហំ ភោ អាណន្ទ សម-
យ សោ កវំ តោតមោ វេសាលិយំ វិហារតិ មហា-
វនេ ក្រុជាតារសាលាយំ អថទ្វាហំ ភោ អាណន្ទ
យេន មហាវនំ ក្រុជាតារសាលា យេន សោ កវំ
តោតមោ តេនុបសន្តីមី ត្រុត ច បន សោ កវំ
តោតមោ អនេកបរិយាយេន ឈានកមំ កថេសិ
ឈាយី ចេវ សោ កវំ តោតមោ អហោសិ ឈានសី-
លោ ច សត្វញ្ច បន សោ កវំ តោតមោ ឈានំ
វណ្ណសីតិ ។

ទេវទេវតា គោបកមោត្តណ្ឌសូត្រ សេចក្តីសរសើរព្រះឡើង

ជាទីគួរធ្វើការសម្ងាត់ របស់មនុស្ស ជាទីសមគួរដល់ការព្រួនសម្លៀក ថែម
ទាំងមានបុគ្គលទាំងឡាយ ប្រហែលនឹងអ្នក ជាអ្នករក្សា គ្រប់គ្រង
ដោយពិត ។

(១១៦) អើ ព្រះអានន្តជ័ចម្រើន វត្តវេទ្យុវន្ត ជាទីគួរត្រេកអរផង
មានសំឡេងតិចផង មានសេចក្តីគិតកងតិចផង មានឡូលរំភើយ ។
ជាទីគួរធ្វើការសម្ងាត់របស់មនុស្ស ជាទីសមគួរដល់ការព្រួនសម្លៀក ថែម
ទាំងមានលោកជ័ចម្រើនទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រកបដោយឈាន មានឈាន
ជាប្រក្រតី ដោយពិត ព្រោះលោកជ័ចម្រើនទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រកប
ដោយឈានផង មានឈានជាប្រក្រតីផង បពិត្រព្រះអានន្តជ័ចម្រើន
សម័យមួយ ខ្ញុំមកក្នុងទីនេះ ព្រះគោតមជ័ចម្រើនអង្គនោះ គង់នៅ
ក្នុងក្សត្រាភារសាលា នាមហាវន្ត ជិតក្រុងវេសាលី បពិត្រព្រះអានន្ត
ជ័ចម្រើន គ្រានោះឯង ខ្ញុំបានចូលទៅរកព្រះគោតមជ័ចម្រើននោះ ក្នុង
ក្សត្រាភារសាលា នាមហាវន្ត ព្រះគោតមជ័ចម្រើនអង្គនោះ ទ្រង់ពោល
នូវឈានកថាជាអនេកបរិយាយ ក្នុងក្សត្រាភារសាលានោះ ព្រោះព្រះ
គោតមជ័ចម្រើនអង្គនោះ ជាអ្នកប្រកបដោយឈានផង មានឈានជា
ប្រក្រតីផង មិនតែប៉ុណ្ណោះ ព្រះគោតមជ័ចម្រើនអង្គនោះ ទ្រង់សរសើរ
នូវឈានទាំងអស់ផង ។

(១១៧) ន ខោ ព្រាហ្មណ សោ ភគវា សត្វំ
 ឈានំ វុឡោសិ នាបិ សោ ភគវា សត្វំ ឈានំ
 ន វុឡោសិ ន កម្មីរុបញ្ច ព្រាហ្មណ សោ ភគវា
 ឈានំ ន វុឡោសិ ។ នេន ព្រាហ្មណ ឯកច្ឆោ
 កាមរាគបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ កាមរាគបរេ-
 តេន ឧប្បន្នស្ស ច កាមរាគស្ស និស្សរណំ យថាក្ខតំ
 នប្បជាធាតិ សោ កាមរាគំយេវ អន្តរំ ករិត្វា ឈា-
 យតិ បដ្ឋាយតិ និដ្ឋាយតិ អបដ្ឋាយតិ ។ ព្យាបា-
 នបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ព្យាបាទបរេតេន
 ឧប្បន្នស្ស ច ព្យាបាទស្ស និស្សរណំ យថាក្ខតំ
 នប្បជាធាតិ សោ ព្យាបាទំយេវ អន្តរំ ករិត្វា
 ឈាយតិ បដ្ឋាយតិ និដ្ឋាយតិ អបដ្ឋាយតិ ។
 ដីនមិទ្ធិបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ ដីនមិទ្ធិប-
 រេតេន ឧប្បន្នស្ស ច ដីនមិទ្ធិស្ស និស្សរណំ
 យថាក្ខតំ នប្បជាធាតិ សោ ដីនមិទ្ធិំយេវ អន្តរំ
 ករិត្វា ឈាយតិ បដ្ឋាយតិ និដ្ឋាយតិ អបដ្ឋា-
 យតិ ។ ឧទ្ធចក្កក្កុបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហរតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបបិដកសព្វៈ

(១១៧) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ មិនទ្រង់
សរសើរ នូវឈានទាំងអស់ទេ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ មិនមែន
ជាមិនទ្រង់សរសើរ នូវឈានទាំងអស់ឡើយ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះ
មានព្រះភាគអង្គនោះ មិនមែនជាមិនទ្រង់សរសើរនូវឈានមានសភាព
ដូចម្តេចទេ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលពួកខ្លះ មាន
ចិត្តត្រូវកាមរាគភ័យរូបិកហើយ ត្រូវកាមរាគគ្របសង្កត់ហើយ ក៏មិនដឹង
ច្បាស់តាមពិត នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចោល នូវកាមរាគដែលកើត
ឡើង បុគ្គលនោះ ធ្វើនូវកាមរាគឲ្យបំពេញនៅក្នុងចិត្ត ហើយក៏ស្មូតស្ទប់
ជ្រប់ សញ្ញាប័សញ្ជឹង ។ មានចិត្តត្រូវព្យាបាទរូបិកហើយ ត្រូវ
ព្យាបាទគ្របសង្កត់ហើយ ក៏មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវធម៌ជាគ្រឿង
រលាស់ចោល នូវព្យាបាទដែលកើតឡើង បុគ្គលនោះ ធ្វើនូវព្យាបាទ
ឲ្យបំពេញនៅក្នុងចិត្ត ហើយក៏ស្មូតស្ទប់ ជ្រប់ សញ្ញាប័សញ្ជឹង ។
មានចិត្តត្រូវច័នមិទ្ធុរូបិកហើយ ត្រូវច័នមិទ្ធុគ្របសង្កត់ហើយ ក៏មិន
ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចោល នូវច័នមិទ្ធុដែល
កើតឡើង បុគ្គលនោះ ធ្វើនូវច័នមិទ្ធុឲ្យបំពេញនៅក្នុងចិត្ត ហើយក៏ស្មូត
ស្ទប់ ជ្រប់ សញ្ញាប័សញ្ជឹង ។ មានចិត្តត្រូវទទ្ធចកុក្កចរូបិកហើយ

ឧទ្ធចក្កក្កច្ចបរេតេន ឧប្បន្នស្ស ច ឧទ្ធចក្កក្កច្ចស្ស
 និស្សរណំ យថាក្ខតំ នប្បជាធាតិ សោ ឧទ្ធច-
 ក្កក្កច្ច្នយេវ អន្តរំ ករិត្វា ឈាយតិ បដ្ឋាយតិ
 និដ្ឋាយតិ អបដ្ឋាយតិ ។ វិចិត្តក្កច្ចបរេតេន
 ចេតសា វិហរតិ វិចិត្តក្កច្ចបរេតេន ឧប្បន្នាយ ច
 វិចិត្តក្កច្ច និស្សរណំ យថាក្ខតំ នប្បជាធាតិ សោ
 វិចិត្តក្កច្ច្នយេវ អន្តរំ ករិត្វា ឈាយតិ បដ្ឋាយតិ
 និដ្ឋាយតិ អបដ្ឋាយតិ ។ ន ឯវរុបំ ទោ ព្រាហ្មណ
 សោ ភគវា ឈានំ វណ្ណសិ ។ កត្តិបញ្ច ព្រាហ្មណ
 សោ ភគវា ឈានំ វណ្ណសិ ។ នន ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ
 វិវិច្ឆេវ កាមេហិ វិវិច្ឆេ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ
 សវិតារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បដ្ឋ

ទេវទេវតា គោបកមោគ្គណ្ឌនសូត្រ ការពោលនូវឈាន

ត្រូវទទួលកក្កចៈគ្របសង្កត់ហើយ ក៏មិនដឹងច្បាស់ តាមពិត នូវធម៌ជា
 គ្រឿងរលាស់ចោល នូវទទួលកក្កចៈ ដែលកើតឡើង បុគ្គលនោះធ្វើ
 នូវទទួលកក្កចៈ ឲ្យបិតនៅក្នុងចិត្ត ហើយក៏សួរសួប ជ្រប់ សញ្ញាប័
 សញ្ញា ។ មានចិត្តត្រូវវិចិត្តិការបរិភោគហើយ ត្រូវវិចិត្តិការគ្របសង្កត់ហើយ
 ក៏មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចោល នូវវិចិត្តិការដែល
 កើតឡើង បុគ្គលនោះ ធ្វើនូវវិចិត្តិការឲ្យបិតនៅក្នុងចិត្ត ហើយក៏
 សួរសួប ជ្រប់ សញ្ញាប័សញ្ញា ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះ
 ភាគអង្គនោះ មិនទ្រង់សរសើរនូវឈានមានសភាពដូច្នេះទេ ។ ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ ចុះព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់សរសើរនូវឈានមាន
 សភាពដូចម្តេចវិញ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់
 ចាកកាម ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយបានដល់នូវបឋមជ្ឈាន
 ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងវិចារៈ មានបីតិចិត្តសុខៈកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ហើយ

លុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

វិហារតិ វិតត្តវិចារាធំ រូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទធំ
 ចេតសោ ឯកោទិការំ អវិតត្តំ អវិហារំ សមាទធំ
 បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ... តតិយំ ឈានំ... ចតុត្ថំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ ឯវេរបំ ទោ ព្រាហ្មណ
 សោ កតវា ឈានំ វណ្ណសីតិ ។

[១១៨] ការយ្ហំ តិវ ភោ អាទន្ទ សោ កវំ
 កោតមោ ឈានំ ករហិ ចាសំសំ បសំសំ ហន្ត ចនាទិ
 មយំ ភោ អាទន្ទ តត្ថាម ពហុតិច្ឆា មយំ ពហុតរ-
 ណីយាតិ ។ យស្សនាទិ ភំ ព្រាហ្មណ កាលំ
 មញ្ញសីតិ ។ អថទោ វស្សកាភោ ព្រាហ្មណ
 មគធមហាមត្តោ អាយស្មតោ អាទន្ទស្ស កាសីតំ
 អភិទន្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្កន្ធសកៈ

សម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ (បានដល់) នូវទុក្ខិយជ្ឈាន
 ជាធម្មជាតិកើតមានក្នុងសន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាគឺសទ្ធា
 មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតិ
 នឹងសុខៈ កើតអំពីសមាធិគឺបឋមជ្ឈាន ព្រោះម្យ៉ាង នូវវិតក្កៈនឹងវិចារៈ.
 បានដល់នូវភកិយជ្ឈាន... បានដល់នូវចក្កុជ្ឈាន ហើយសម្រាន្តនៅ
 ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមានព្រះភាគអង្គ
 នោះ ទ្រង់សរសើរនូវឈានមានសភាពដូច្នេះឯង ។

(១១៨) បពិត្រព្រះតាទន្ធដ៏ចម្រើន បានឮថា ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 អង្គនោះ ទ្រង់តិះដៀលនូវឈានដែលគួរតិះដៀល ទ្រង់សរសើរនូវ
 ឈានដែលគួរសរសើរ បពិត្រព្រះតាទន្ធដ៏ចម្រើន ឈ្លើយចុះ យើង
 ខ្ញុំ នឹងសូមលាទៅ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ព្រោះយើងខ្ញុំមានកិច្ចច្រើន
 មានការងារច្រើន ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរសំគាល់ នូវកាល
 ដែលគួរនឹងអញ្ជើញទៅ ឥឡូវនេះចុះ ។ គ្រានោះ វស្សការព្រាហ្មណ៍
 ជាមហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ត្រេកអររីករាយនឹងភាសិត របស់ព្រះ
 តាទន្ធមានមាយ៉ា ហើយក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅ ។

[១១៧] អថ ខោ តោបកមោក្ខណ្ឌោ ព្រាហ្មណោ
អចរិបក្ខន្តេ វស្សការេ ព្រាហ្មណោ មគទមហាមត្តេ
អាយស្មន្តំ អានន្តំ ឯតទភេច យំ នោ មយំ កវន្តំ
អានន្តំ អប្បច្ចម្ហា តំ នោ កវំ អានន្តោ ន ព្យាកា-
សីតិ ។ ននុ តេ ព្រាហ្មណា អភេចម្ហា នត្ថំ ខោ
ព្រាហ្មណា ឯកភិក្ខុបិ តេហិ ធម្មេហិ សព្វេន
សត្វំ សត្វតា សត្វំ សមម្ហាគតោ យេហិ ធម្មេហិ
សមម្ហាគតោ សោ ភគវា អហោសិ អរហំ សម្មា-
សម្ពុទ្ធា សោ ហិ ព្រាហ្មណា ភគវា អនុប្បន្នស្ស
មគ្គស្ស ឧប្បាទេតា អសញ្ញាតស្ស មគ្គស្ស សញ្ញា-
នេតា អនក្ខាតស្ស មគ្គស្ស អក្ខាតា មគ្គញ្ញ មគ្គវិទូ
មគ្គកោវិទោ មគ្គានុតា ច បន ឯតរហិ សាវកា
វិហារន្តំ បច្ឆា សមម្ហាគតាតិ ។

ទេវទេវត្ត គោបកមោគ្គល្លានសូត្រ សេចក្តីសរសើរចំពោះព្រះមានព្រះភាគ

(១១៩) លំដាប់នោះ គោបកមោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍ កាលដែល
វស្សការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈ ចៀសចេញទៅមិន
យូរប៉ុន្មាន ក៏ពេលទៅព្រះមានន្ទមានអាយុ ដូច្នេះថា យើងបានសួរ
ព្រះមានន្ទដ៏ចម្រើន ចំពោះរឿងណា ព្រះមានន្ទដ៏ចម្រើនមិនទាន់ដោះ
ស្រាយរឿងនោះឡើយ ។ ព្រះមានន្ទតបថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ប្រកបហើយដោយធម៌ទាំង
ឡាយណា ក៏កុស្យម្យម្ពយរូប ដែលប្រកបហើយដោយធម៌ទាំងឡាយនោះ
ដោយអាការទាំងពួង ដោយប្រការទាំងពួង មិនមានទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះជាអ្នកបង្កើតផ្លូវដែលមិនទាន់កើតឡើង
ជាអ្នករៀបចំផ្លូវដែលមិនទាន់រៀបចំ ជាអ្នកប្រាប់ផ្លូវដែលគេមិនដែលប្រាប់
ជាអ្នកស្គាល់ផ្លូវ ដឹងផ្លូវ ឈ្លាសវៃក្នុងផ្លូវ ពួកសាវ័ក ក្នុងកាលឥឡូវ
នេះ គ្រាន់តែជាអ្នកដើរតាមផ្លូវ ប្រកបតាមក្រោយប៉ុណ្ណោះ ទេតើ ។

នវិម មហាបុណ្ណមស្ថតំ

(១២០) ឯវុទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
សាវត្ថយំ វិហាវតិ បុព្វារមេ មិត្តារមាតុ ឆាសាទេ ។
តេន ខោ បន សមយេន ភគវា តទហុចោសថេ
បណ្ណារសេ បុណ្ណាយ បុណ្ណមាយ វត្ថុយា ភិក្ខុសង្ឃ-
បវរុតោ អញ្ញោកាសេ ធិសិដ្ឋោ ហោតិ ។ អថខោ
អញ្ញុតោ ភិក្ខុ ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា
យេន ភគវា តេនញ្ញុលីម្បណាមេត្វា ភគវន្តំ ឯតទ-
រោច បុច្ឆេយ្យាហំ ភន្តេ ភគវន្តំ កិញ្ចិទេវ ទេសំ
សថេ មេ ភគវា ឱកាសំ ករោតិ បញ្ញាស្ស វេយ្យា-
ករណាយាតិ ។ តេនហិ ភ្នំ^(១) ភិក្ខុ សកេ អា-
សនេ ធិសិទិត្វា បុច្ឆ យនាតផ្លុសីតិ ។

(១២១) អថខោ សោ ភិក្ខុ សកេ អាសនេ
ធិសិទិត្វា ភគវន្តំ ឯតទរោច ឥមេ ធុ ខោ ភន្តេ បញ្ច-
តានាតត្វា សេយ្យីទំ រូប្យានាតត្វា វេទន្យា-

មហាបុណ្យមស្សត្រ ទី ៩

[១២០] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ គង់ក្នុងមិគាមាគុប្រាសាទ ក្នុងបុព្វារាម ជិតក្រុងសាវត្ថី ។
សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានកិត្តសង្ឃចោមរោម ទ្រង់គង់
ក្នុងទីវាល ក្នុងរាត្រីដែលមានព្រះចន្ទ្រពេញវង់ ជាថ្ងៃទុប្បាសថ ទី
១៥ ។ គ្រានោះ ភិក្ខុមួយរូប ក្រោកអំពីអាសនៈ ធ្វើចម្រើនស្មាម្ខាង
ប្រណម្យអញ្ជូលី ឆ្ពោះទៅរកព្រះមានព្រះភាគហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល
សួរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើព្រះមាន
ព្រះភាគ ធ្វើឲ្យកាសង្គម្យីដោះស្រាយប្រស្នា របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ នឹង
សួរនូវហេតុបន្តិចបន្តួច ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា
ម្ចាស់ភិក្ខុ បើដូច្នោះ អ្នកចង់សួរប្រស្នាណា ចូរអង្គុយលើអាសនៈ
របស់ខ្លួន សួរប្រស្នានោះចុះ ។

[១២១] លំដាប់នោះ ភិក្ខុនោះ អង្គុយលើអាសនៈរបស់ខ្លួនហើយ
ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
តាំង៥ នេះឬ ដែលឈ្មោះថាទុប្បាទខក្ខន្ធ គឺបុប្ផាទខក្ខន្ធ ៦ វេទខក្ខន្ធ-

នាមក្ខត្រោ សញ្ញាណនាមក្ខត្រោ សង្ខារនាមក្ខត្រោ
 វិញ្ញាណនាមក្ខត្រោតិ ។ នមេ ទោ ភិក្ខុ បញ្ច-
 កាណក្ខត្រោ សេយ្យដំរី រូបនាមក្ខត្រោ វេទនា-
 នាមក្ខត្រោ សញ្ញាណនាមក្ខត្រោ សង្ខារនាមក្ខត្រោ
 វិញ្ញាណនាមក្ខត្រោតិ ។ សាដុ កន្លែង ទោ សោ
 ភិក្ខុ កតវតោ កាសិកំ អភិជន្នតា អនុមោទិតា
 កតវន្តំ ឧត្តរំ បញ្ចំ បុត្តំ នមេ បន កន្ល បញ្ច-
 កាណក្ខត្រោ ក៏ម្យលកាតិ ។ នមេ ទោ ភិក្ខុ
 បញ្ចកាណក្ខត្រោ ធន្នម្យលកាតិ ។ តញ្ញោ^(១) ន
 ទោ កន្ល ឧបាទានំ តេ បញ្ចកាណក្ខត្រោ ឧបាហ
 អញ្ញាត្រ^(២) បញ្ចកាណក្ខត្រោហិ ឧបាទានន្តំ ។ ន
 ទោ ភិក្ខុ តញ្ញោ ឧបាទានំ តេ បញ្ចកាណក្ខត្រោ
 ធាបិ អញ្ញាត្រ បញ្ចកាណក្ខត្រោហិ ឧបាទានំ យោ
 ទោ ភិក្ខុ បញ្ចកាណក្ខត្រោសុ ធន្នរតោ តំ តត
 ឧបាទានន្តំ ។

ទេវហេតុ មហាបុណ្ណមសូត្រ បញ្ចចំពោះបញ្ចបាទានកូន្ត

ទានកូន្ត១ សញ្ញាបាទានកូន្ត១ សង្ខារបាទានកូន្ត១ វិញ្ញាណបាទានកូន្ត១ ។
 ម្នាលភិក្ខុ ទាំង ៥ នេះហើយ ដែលឈ្មោះថា ឧបាទានកូន្ត គឺរូបបាទា-
 នកូន្ត ១ វេទនបាទានកូន្ត ១ សញ្ញាបាទានកូន្ត ១ សង្ខារបាទានកូន្ត ១
 វិញ្ញាណបាទានកូន្ត ១ ។ ភិក្ខុនោះ ត្រេកអររីករាយនឹងកាសិករបស់
 ព្រះមានព្រះភាគថា ពីពោះហើយព្រះអង្គ ហើយក៏សួរប្រស្នាចំពោះព្រះ
 មានព្រះភាគតទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះឧបាទានកូន្ត
 ទាំង ៥ នេះ មានអ្វីជាមូលហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុ ឧបាទានកូន្តទាំង ៥ នេះ
 មានឆន្ទៈ (សេចក្តីប្រាថ្នា) ជាមូលហេតុ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ឧបាទាននោះឯង គឺឧបាទានកូន្តទាំង ៥ នោះឬ ឬថាឧបាទានដ៏ដទៃអំពី
 ឧបាទានកូន្តទាំង ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុ ឧបាទាននោះឯង មិនមែនជាឧបាទា-
 នកូន្តទាំង ៥ នោះទេ មួយទៀត ឧបាទានមិនមែនជាដទៃ អំពី
 ឧបាទានកូន្តទាំង ៥ ឡើយ ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុង
 ឧបាទានកូន្តទាំង ៥ ណា សេចក្តីត្រេកត្រអាលនោះ ក្នុងឧបាទានកូន្ត
 ទាំង ៥ នោះ ឈ្មោះថា ឧបាទាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស បេរិយោកសកំ

[១២២] សិយា បន កន្លែ សា^(១) បញ្ចាទានា-
នក្ខន្ធន្តេសុ ធន្តរាគវេមត្តតាតិ ។ សិយា ភិក្ខុតិ
ភគវា អរោច វេទ ភិក្ខុ ឯកច្ចស្ស ឯវំ ហោតិ
ឯវំរូនោ សិយំ អនាគតមន្វានំ ឯវំវេទនោ សិយំ
អនាគតមន្វានំ ឯវំសញ្ញា សិយំ អនាគតមន្វានំ
ឯវំសង្ខារោ សិយំ អនាគតមន្វានំ ឯវំវិញ្ញាណោ
សិយំ អនាគតមន្វានន្តិ ឯវំ ចោ ភិក្ខុ សិយា^(២)
បញ្ចាទានានក្ខន្ធន្តេសុ ធន្តរាគវេមត្តតាតិ ។

[១២៣] កិត្តាវតា បន កន្លែ ខន្ធនំ ខន្ធា-
ជិវេនំ ហោតីតិ ។ យំ កិត្តាវ ភិក្ខុ រូបំ អតីតានា-
តតប្បច្ចប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិដ្ឋា វា ខុទ្ទិរិកំ វា
សុខុមំ វា ហិណំ វា បណ្ឌិតំ វា យំ ទ្វិវេ សន្តិកេ វា
អយំ រូបក្ខន្ធា យា កាចិ វេទនា ... យា កាចិ
សញ្ញា ... យេ កេចិ សង្ខារា ... យំ កិត្តាវ វិញ្ញាណំ

១ ឧ. ម. សាតិ បទំ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. សិយាតិ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

(១២២) បពិត្រព្រះអង្គជ័ចម្រើន ចុះសេចក្តីត្រេកត្រអាលផ្សេង
គ្នា ក្នុងទុប្បាទានកូនទាំង ៥ នោះ មានដែរឬ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ មាន ដូច្នេះ ហើយទ្រង់ត្រាស់តទៅទៀតថា
ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីប្រាថ្នាយ៉ាងនេះថា
អាត្មាអញ គប្បីមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគតកាល គប្បីមានវេទនា
យ៉ាងនេះក្នុង អនាគតកាល គប្បីមានសញ្ញាយ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគត-
កាល គប្បីមានសង្ខារយ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគតកាល គប្បីមានវិញ្ញាណ
យ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគតកាល ម្ចាស់ភិក្ខុ សេចក្តីត្រេកត្រអាលផ្សេងគ្នា
ក្នុងទុប្បាទានកូនទាំង ៥ មាន យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៣) បពិត្រព្រះអង្គជ័ចម្រើន ចុះឈ្មោះរបស់ខ្លួនមានប៉ុន្មាន
យ៉ាង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ រូបណាមួយ ទោះជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន
ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី ត្រាតត្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី
ទោះរូបណាមួយក្តី ជិតក្តី នេះ ឈ្មោះថា របស់ខ្លួន វេទនា ណា
មួយ... សញ្ញា ណាមួយ... សង្ខារ ណាមួយ... វិញ្ញាណ ណាមួយ...

អតីតាធាតុតប្បវត្តប្បវត្តំ អផ្សត្តំ វា ពហិដ្ឋា វា
 ឱទ្ធករិតំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ វា
 យំ នុវេ សន្តិកេ វា អយំ វិញ្ញាណក្ខន្ធគោ ឯត្តា-
 វតា ទោ ភិក្ខុ ខន្ធនំ ខន្ធជីវចនំ ហោតីតិ ។

(១២៤) កោ នុ ទោ កន្លៃ ហេតុ កោ បច្ចយោ
 រូបក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ កោ ហេតុ កោ បច្ចយោ
 វេទនាខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ កោ ហេតុ កោ បច្ច-
 យោ សញ្ញាខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ កោ ហេតុ កោ
 បច្ចយោ សង្ខារក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ កោ ហេតុ
 កោ បច្ចយោ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយាតិ ។
 ចត្តារោ ទោ ភិក្ខុ មហាក្ខតា ហេតុ ចត្តារោ ម-
 ហាក្ខតា បច្ចយោ រូបក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ ដស្សោ
 ហេតុ ដស្សោ បច្ចយោ វេទនាខន្ធស្ស បញ្ញាបនា-
 យ ដស្សោ ហេតុ ដស្សោ បច្ចយោ សញ្ញាខន្ធស្ស
 បញ្ញាបនាយ ដស្សោ ហេតុ ដស្សោ បច្ចយោ សង្ខា-
 រក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ នាមរូបំ ទោ ភិក្ខុ ហេតុ
 នាមរូបំ បច្ចយោ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយាតិ ។

ទេវតាវង្ស មហាបុណ្ណមសុត្រ បញ្ជាក់ពោះបញ្ចូលទានកូន

ទោះជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្នក្តី ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោត-
 គ្រោតក្តី លិតក្តី ថេតទាបក្តី ទតមកក្តី ទោះវិញ្ញាណណា ឆ្ងាយក្តី
 ជិតក្តី នេះ ឈ្មោះថាវិញ្ញាណកូន ម្ចាស់ភិក្ខុ ឈ្មោះរបស់ខ្លួន មានតែ
 ប៉ុណ្ណោះឯង ។

(១២៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ៊ីហ្ម៎ ជាហេតុ អ៊ីហ្ម៎ ជាបច្ច័យ
 ដែលនាំឲ្យបញ្ចក្ខន្ធរបកូន អ៊ី ជាហេតុ អ៊ី ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ចក្ខន្ធ
 នូវវេទនាខ្លួន អ៊ី ជាហេតុ អ៊ី ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ចក្ខន្ធរសញ្ញាខ្លួន
 អ៊ី ជាហេតុ អ៊ី ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ចក្ខន្ធរសង្ខារកូន អ៊ី ជាហេតុ អ៊ី
 ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ចក្ខន្ធរវិញ្ញាណកូន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ មហាក្សត្រទាំង៤
 ជាហេតុ មហាក្សត្រទាំង៤ ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ចក្ខន្ធរបកូន ផស្សៈ
 ជាហេតុ ផស្សៈជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ចក្ខន្ធរវេទនាខ្លួន ផស្សៈជាហេតុ
 ផស្សៈជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ចក្ខន្ធរសញ្ញាខ្លួន ផស្សៈជាហេតុ ផស្សៈ
 ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ចក្ខន្ធរសង្ខារកូន ម្ចាស់ភិក្ខុ នាមរូបជាហេតុ
 នាមរូបជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យបញ្ចក្ខន្ធរវិញ្ញាណកូន ។

(១២៥) កតំ បទ កន្លែ សក្កាយទិដ្ឋិ ហោតិ-
 តិ ។ ឥធិ ភិក្ខុ អស្សុតវា បុត្តុជ្ឈោ អរិយានំ អ-
 ទស្សវី អរិយធម្មស្ស អកោវិទោ អរិយធម្មេ អវិជ្ជតោ
 សប្បវិសានំ អទស្សវី សប្បវិសធម្មស្ស អកោវិទោ
 សប្បវិសធម្មេ អវិជ្ជតោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
 រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា រូបំ រូបស្មី វា
 អត្តានំ វេទនំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ វេទនាវន្តំ វា
 អត្តានំ អត្តនិ វា វេទនំ វេទនាយ វា អត្តានំ
 សញ្ញា អត្តតោ សមនុបស្សតិ សញ្ញាវន្តំ វា អត្តានំ
 អត្តនិ វា សញ្ញា សញ្ញាយ វា អត្តានំ សង្ខារេ
 អត្តតោ សមនុបស្សតិ សង្ខារវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ
 វា សង្ខារេ សង្ខារេសុ វា អត្តានំ វិញ្ញាណំ អត្តតោ
 សមនុបស្សតិ វិញ្ញាណាវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណស្មី វា អត្តានំ ឯវំ ខោ ភិក្ខុ
 សក្កាយទិដ្ឋិ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពាន្តសក្កៈ

(១២៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះសក្កាយទិដ្ឋ កើតមានដោយ
 ប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ បុព្វជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង
 មិនបានឃើញ នូវព្រះអរិយបុគ្គល មិនឈ្លាសវៃ ក្នុងអរិយធម៌ មិន
 បានសិក្សា ក្នុងអរិយធម៌ មិនបានឃើញនូវសប្បុរស មិនឈ្លាសវៃ
 ក្នុងសប្បុរសធម៌ មិនបានសិក្សាក្នុងសប្បុរសធម៌ តែងពិចារណាឃើញ
 នូវរូបថាជាខ្លួន ឬឃើញនូវខ្លួនថាមានរូប ឬឃើញនូវរូបថាមានក្នុងខ្លួន
 ឬឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងរូប តែងពិចារណាឃើញនូវវេទនាថាជាខ្លួន ឬ
 ឃើញនូវខ្លួនថាមានវេទនា ឬឃើញនូវវេទនាថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញនូវ
 ខ្លួនថាមានក្នុងវេទនា តែងពិចារណាឃើញនូវសញ្ញាថាជាខ្លួន ឬឃើញ
 នូវខ្លួនថាមានសញ្ញា ឬឃើញនូវសញ្ញាថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានក្នុងសញ្ញា តែងពិចារណាឃើញនូវសង្ខារថាជាខ្លួន ឬឃើញនូវ
 ខ្លួនថាមានសង្ខារ ឬឃើញនូវសង្ខារថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញនូវខ្លួនថា
 មានក្នុងសង្ខារ តែងពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួន ឬឃើញនូវ
 ខ្លួនថាមានវិញ្ញាណ ឬឃើញនូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួន ឬឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានក្នុងវិញ្ញាណ ម្នាលភិក្ខុ សក្កាយទិដ្ឋ តែងកើតមានយ៉ាងនេះឯង ។

(១២៦) កថំ បន កន្តេ សក្កាយទិដ្ឋិ ន
 ហោតីតិ ។ នន ភិក្ខុ សុត្តា អរិយស្សវកោ អ-
 រិយានំ នស្សវី អរិយធម្មស្ស កោវិទោ អរិយធម្ម
 សុវិជ្ជោ សម្មវិសាទំ នស្សវី សម្មវិសធម្មស្ស
 កោវិទោ សម្មវិសធម្ម សុវិជ្ជោ ន រូបំ អត្តតោ
 សមនុបស្សតិ ន រូបវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា
 រូបំ ន រូបស្មី វា អត្តានំ ន វេទនំ អត្តតោ
 សមនុបស្សតិ ន វេទនាវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ
 វា វេទនំ ន វេទនាយ វា អត្តានំ ន សញ្ញា
 អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន សញ្ញាវន្តំ វា អត្តានំ
 ន អត្តនិ វា សញ្ញា ន សញ្ញាយ វា អត្តានំ ន
 សង្ខារេ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន សង្ខារវន្តំ វា
 អត្តានំ ន អត្តនិ វា សង្ខារេ ន សង្ខារេសុ វា
 អត្តានំ ន វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន
 វិញ្ញាណាវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ ន
 វិញ្ញាណស្មី វា អត្តានំ ឯវំ ទោ ភិក្ខុ សក្កាយ-
 ទិដ្ឋិ ន ហោតីតិ ។

ទេវហេតុ មហាបុណ្ណមសូត្រ ភាពនៃធម្មជាតិមិនមែនជាសក្កាយទិដ្ឋិ

(១២៦) បពិត្រព្រះគង្គដ៏ចម្រើន សក្កាយទិដ្ឋិ តែងមិនកើតមាន
 ដោយប្រការដូចម្តេច ។ មាលភិក្ខុ អរិយសាវ័កក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
 ចេះដឹង បានឃើញនូវអរិយបុគ្គល ឈ្លាសវៃក្នុងអរិយធម៌ បានសិក្សា
 ដោយល្អក្នុងអរិយធម៌ បានឃើញនូវសប្បុរស ឈ្លាសវៃក្នុងសប្បុរស-
 ធម៌ បានសិក្សាដោយល្អ ក្នុងសប្បុរសធម៌ រមែងមិនឃើញរូបថាជាខ្លួន
 ឬមិនឃើញនូវខ្លួនថាមានរូប ឬមិនឃើញនូវរូបថាមានក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញ
 នូវខ្លួនថាមានក្នុងរូប រមែងមិនឃើញនូវវេទនាថាជាខ្លួន ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានវេទនា ឬមិនឃើញនូវវេទនាថា ក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានក្នុងវេទនា រមែងមិនឃើញនូវសញ្ញាថាជាខ្លួន ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានសញ្ញា ឬមិនឃើញនូវសញ្ញាថាមានក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានក្នុងសញ្ញា រមែងមិនឃើញនូវសង្ខារថាជាខ្លួន ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានសង្ខារ ឬមិនឃើញនូវសង្ខារថាមានក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញនូវខ្លួន
 ថាមានក្នុងសង្ខារ រមែងមិនឃើញនូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួន ឬមិនឃើញនូវ
 ខ្លួនថាមានវិញ្ញាណ ឬមិនឃើញនូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួន ឬមិនឃើញ
 នូវខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណ មាលភិក្ខុ សក្កាយទិដ្ឋិ រមែងមិនកើតមាន
 យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៧) កោ នុ ខោ ភន្តេ រូបេ អស្សាទោ
កោ អាទីនេវេ កី ធិស្សវណំ កោ វេទនាយ
អស្សាទោ កោ អាទីនេវេ កី ធិស្សវណំ កោ
សញ្ញាយ អស្សាទោ កោ អាទីនេវេ កី ធិស្សវ-
ណំ កោ សង្ខារេសុ អស្សាទោ កោ អាទីនេ
កី ធិស្សវណំ កោ វិញ្ញាណោ អស្សាទោ កោ
អាទីនេវេ កី ធិស្សវណានិ ។ យំ ខោ ភិក្ខុ
រូបំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ រូបេ
អស្សាទោ យំ រូបំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ
អយំ រូបេ អាទីនេវេ យោ រូបេ ធន្តរភវិនយោ
ធន្តរភវ្យហានំ ននំ រូបេ ធិស្សវណំ យញ្ច^(១)
ភិក្ខុ វេទនំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈតិ សុខំ សោមនស្សំ
អយំ វេទនាយ អស្សាទោ យា វេទនា អនិច្ចា
ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មា អយំ វេទនាយ អាទីនេវេ

១ ឧ. ម. យំ ខោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ក

(១២៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វី ជាគុណ^(១) អ្វី ជាទោស
 ក្នុងរូប អ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវរូប អ្វី ជាគុណ អ្វី ជាទោស^(២)
 ក្នុងវេទនា អ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវវេទនា អ្វី ជាគុណ អ្វី ជាទោស
 ក្នុងសញ្ញា អ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវសញ្ញា អ្វី ជាគុណ អ្វី ជាទោស
 ក្នុងសង្ខារ អ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវសង្ខារ អ្វី ជាគុណ អ្វី ជាទោស
 ក្នុងវិញ្ញាណ អ្វី ជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវវិញ្ញាណ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ សេចក្តី
 សុខ សោមនស្ស ណា តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យរូប នេះជា
 គុណក្នុងរូប រូបណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា
 នេះជាទោសក្នុងរូប ការបន្លោបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល និងការលះបង់
 នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុងរូបណា នេះជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវរូប
 ម្ចាស់ភិក្ខុ មួយទៀត សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា តែងកើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យវេទនា នេះជាគុណក្នុងវេទនា វេទនាណា មិនទៀង
 ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះ ជាទោសក្នុងវេទនា

១ ប្រែថាសេចក្តីចាប់ចិត្ត ឬពេញចិត្តក៏បាន ។ ២ សេចក្តីខាសចិត្តក៏បាន ។

ទេវតាវន្តស្ស មហាបុណ្ណមសុត្តេ បព្វក្កន្ធអស្សតាទីនិមិត្តរណកាវេ

យោ វេទនាយ ធន្តរាគវិនិយោ ធន្តរាគប្បហានំ នំ
 វេទនាយ និស្សរណំ យញ្ច ភិក្ខុ សញ្ញា បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ
 សុខំ សោមនស្សំ អយំ សញ្ញាយ អស្សនោ យា
 សញ្ញា អនិច្ចា ទុក្ខា វិបវណាមធម្មា អយំ សញ្ញាយ
 អាទីនិកេ យោ សញ្ញាយ ធន្តរាគវិនិយោ ធន្តរា-
 គប្បហានំ នំ សញ្ញាយ និស្សរណំ យញ្ច ភិក្ខុ
 សង្ខារេ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ
 សង្ខារេសុ អស្សនោ យេ សង្ខារា អនិច្ចា ទុក្ខា
 វិបវណាមធម្មា អយំ សង្ខារេសុ អាទីនិកេ យោ
 សង្ខារេសុ ធន្តរាគវិនិយោ ធន្តរាគប្បហានំ នំ
 សង្ខារេសុ និស្សរណំ យញ្ច ភិក្ខុ វិញ្ញាណំ បដិច្ច
 -ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ វិញ្ញាណោ អស្ស-
 នោ យំ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបវណាមធម្មំ អយំ
 វិញ្ញាណោ អាទីនិកេ យោ វិញ្ញាណោ ធន្តរាគវិនិយោ
 ធន្តរាគប្បហានំ នំ វិញ្ញាណោ និស្សរណានិ ។

ទេវហេតុ មហាបុណ្ណមសូត្រ ភាពនៃគុណទោសនិងការរលាស់បញ្ចក្ខន្ធ

ការបន្ទោបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល និងការលះបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុងវេទនាណា នេះជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវវេទនា ម្នាលភិក្ខុ មួយទៀត សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា តែងកើតឡើង ព្រោះ អាស្រ័យសញ្ញា នេះជាគុណក្នុងសញ្ញា សញ្ញាណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាទោសក្នុងសញ្ញា ការបន្ទោបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល និងការលះបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុងសញ្ញាណា នេះជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវសញ្ញា ម្នាលភិក្ខុ មួយទៀត សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសង្ខារ នេះជាគុណក្នុងសង្ខារ សង្ខារណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាទោសក្នុងសង្ខារ ការបន្ទោបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល និងការលះបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុងសង្ខារណា នេះជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវសង្ខារ ម្នាលភិក្ខុ មួយវិញទៀត សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណ នេះជាគុណក្នុងវិញ្ញាណ វិញ្ញាណណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាទោសក្នុងវិញ្ញាណ ការបន្ទោបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល និងការលះបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុងវិញ្ញាណណា នេះជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវវិញ្ញាណ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ព័ន្ធសកំ

(១២៨) កេចំ បន កន្លេ ជាងតោ កេចំ
 បស្សតោ នមស្មិត្តា សវិញ្ញាណកេ កាយេ ពហិទ្ធ្នា
 ច សត្វនិមិត្តេសុ អហត្ថារមមត្ថារមាណុសយា ន
 ហោន្តិតំ ។ យំ កេត្វំ ភិក្ខុ រូបំ អតីតានត-
 តប្បុត្តប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធ្នា វា ឌីន្យាវកំ វា
 សុខុមំ វា ហីនំ វា បណ្ឌិតំ វា យំ ទ្វិវេ សន្តិ-
 កេ វា សត្វំ រូបំ នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន
 មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សធម្មញ្ញាយ
 បស្សតិ យា កាចិ វេទនា ... យា កាចិ សញ្ញា ...
 យេ កេចិ សម្ពាវា ... យំ កេត្វំ វិញ្ញាណំ អតីតាន-
 តតប្បុត្តប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធ្នា វា ឌីន្យាវកំ វា
 សុខុមំ វា ហីនំ វា បណ្ឌិតំ វា យំ ទ្វិវេ សន្តិកេ វា
 សត្វំ វិញ្ញាណំ នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ
 អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សធម្មញ្ញាយ បស្សតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ឌសកៈ

(១២៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលដ៏ដូចម្តេច
 ឃើញដូចម្តេច អនុស្សយន្តិកហោស្តាមាណៈ^(១) និងមមហោស្តាមាណៈ^(២) ក្នុង
 កាយ ដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង ក្នុងនិមិត្តទាំងពួងជាខាងក្រៅ
 ផង មិនមាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ រូបណាមួយ ទោះជាអតីត អនាគត
 បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី ត្រោតត្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី
 ទុក្ខមក្តី ទោះរូបណាដែលឆ្ងាយក្តី ជិតក្តី ទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថារូប បុគ្គល
 ឃើញនូវរូបនេះ⁺ ដោយបញ្ញាប្រពៃតាមពិត យ៉ាងនេះថា⁺ នុ៎ះមិនមែន
 ជាបស្ចុក្ខន្ធ⁺ នុ៎ះមិនមែនជាតាត្មាអញ⁺ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញ វេទនា
 ណាមួយ ... សញ្ញា ណាមួយ ... សង្ខារ ណាមួយ ... វិញ្ញាណ
 ណាមួយ ទោះជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាង
 ក្រៅក្តី ត្រោតត្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី ទោះវិញ្ញាណ
 ណាដែលឆ្ងាយក្តី ជិតក្តី ទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាវិញ្ញាណ បុគ្គលឃើញ
 នូវវិញ្ញាណនេះ⁺ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិត យ៉ាងនេះថា⁺ នុ៎ះមិន
 មែនជាបស្ចុក្ខន្ធ⁺ នុ៎ះមិនមែនជាតាត្មាអញ⁺ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ⁺

១ សេចក្តីប្រកាន់ថាអញ ។ ២ សេចក្តីប្រកាន់ថា និមិត្តទាំងពួងជាបស្ចុក្ខន្ធ ។

ឯវំ ខោ ភិក្ខុ ជាធាតោ ឯវំ បស្សតោ នមស្ម័ញ្ច
 សវិញ្ញាណកេ កាយេ ពហិដ្ឋា ច សព្វនិមិត្តសុ
 អហដ្ឋារមមដ្ឋារមាធិនុសយា ន ហោដ្ឋិតំ ។

[១២៧] អថខោ អញ្ញតរស្ស ភិក្ខុនោ ឯវំ ចេ-
 តសោ បរិវិតក្កោ ឧទនាទិ នតិ កិរ ភោ រូបំ អនត្តា
 វេទនា អនត្តា សញ្ញា អនត្តា សដ្ឋាវ អនត្តា វិញ្ញាណំ
 អនត្តា អនត្តកតានំ កម្មានំ កមត្តានំ ដុស្សិស្សន្តិ-
 តិ^(១) ។ អថខោ ភក្ខវា តស្ស ភិក្ខុនោ ចេតសា
 ចេតោ បរិវិតក្កមញ្ញាយ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ហំនំ ខោ
 បនេតំ ភិក្ខុវេ វិជ្ជិតំ យំ នំធកេច្ចោ មោយបុរិសោ អ-
 វិជ្ជា^(២) អវិជ្ជាគតោ តណ្ហាធិបតេយ្យេន ចេតសា សត្វ
 សាសនំ អភិធាវិតតំ^(៣) មញ្ញាយ្យ នតិ កិរ ភោ រូបំ
 អនត្តា វេទនា អនត្តា សញ្ញា អនត្តា សដ្ឋាវ

១ ម. និស្សយន្តិតំ ។ ២ ឧ. ម. អវិជ្ជា ។ ៣ ឧ. ម. អភិធាវិតតំ ។

ទេវទេវតា មហាបុណ្យមស្សត្រ ការព្រៀនប្រដៅក្នុងត្រៃលក្ខណ៍

ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបុគ្គលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះឯង អនុស្ស
គឺអហង្គិកមានៈ និងមមង្គិកមានៈ ក្នុងកាយដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណ
នេះផង ក្នុងមិត្តទាំងពួងជាទាន់ក្រៅផង មិនមាន ។

(១២៩) គ្រានោះ ភិក្ខុមួយរូប មានសេចក្តីគ្រិះរិះក្នុងចិត្តកើតឡើង
យ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បានឮថា រូបជាអនត្តា វេទនាជាអនត្តា សញ្ញាជា
អនត្តា សង្ខារជាអនត្តា វិញ្ញាណជាអនត្តា កម្មដែលអនត្តាធ្វើហើយ
នឹងពាល់ត្រូវខ្លួនដូចម្តេចបាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
បានជ្រាបនូវសេចក្តីគ្រិះរិះ នៃចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ដោយព្រះហឫទ័យ
របស់ព្រះអង្គហើយ ក៏ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ការណ៍នេះ រមែងមានពិត គឺត្រង់ដែលមោឃបុរសខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
ជាអ្នកមិនដឹង ប្រកបដោយអវិជ្ជា សំគាល់នូវសាសនា របស់ព្រះ
សាស្តា ថាជាពាក្យគួរប្រព្រឹត្តកន្លងដោយចិត្តដែលមានតណ្ហាជាធំថា អើ
ហ្ន៎ បានឮថា រូបជាអនត្តា វេទនាជាអនត្តា សញ្ញាជាអនត្តា សង្ខារ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបបរណ្ណសកំ

អនត្តា វិញ្ញាណំ អនត្តា អនត្តកតាណិ កម្មាណិ
 កមត្តាណំ ដុស្សន្តិតំ បដិប្បាមិ វិនិតា^(១) ទោ មេ
 តុម្ពេ ភិក្ខុវេ ត្រុត ត្រុត ធម្មេសុ តំ កី មញ្ញាថ
 ភិក្ខុវេ រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្លេ ។
 យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្លេ ។
 យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបវណាមធម្មំ កលុំ ទុំ តំ
 សមនុបស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ
 មេ អត្តាតិ ។ នោ ហេតុំ កន្លេ ។ តំ កី
 មញ្ញាថ ភិក្ខុវេ វេទនា ។ មេ ។ សញ្ញា ... សង្ខារ ...
 វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ
 កន្លេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។
 ទុក្ខំ កន្លេ ។ យម្បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបវណាមធម្មំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

ជាអនត្តា វិញ្ញាណជាអនត្តា កម្មដែលអនត្តាធ្វើហើយ នឹងពាល់ត្រូវនូវ
 ខ្លួនដូចម្តេចបាន ឥឡូវនេះ គេថាគតនឹងសួរអ្នកវិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ ដែលគេថាគតទូន្មានហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយនោះ ។
 ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់នូវហេតុនោះដូចម្តេច
 ប្រឡើង ឬមិនឡើងទេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះ
 មេត្តាប្រោស មិនឡើងទេ ។ ចុះរបស់ណាដែលមិនឡើង របស់នោះ
 ជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ជាទុក្ខ ។ របស់ណា
 ដែលមិនឡើង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា របស់នោះគួរ
 ដើម្បីពិចារណាយើងថា នុ៎ះជារបស់អញ នុ៎ះជាអាត្មាអញ នុ៎ះជាខ្លួន
 របស់អញដែរឬ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស មិនគួរឃើញដូច្នោះទេ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់នូវហេតុនោះដូចម្តេច វេទនា
 ។ ចេ ។ សញ្ញា... សង្ខារ ... វិញ្ញាណ ជារបស់ឡើង ឬមិនឡើង ។
 សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស មិនឡើងទេ ។ ចុះរបស់ណា ដែលមិនឡើង
 របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ជាទុក្ខ ។
 ចុះរបស់ណា ដែលមិនឡើង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា

កល្យាណំ នុ តំ សមទុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ
ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្តេ ។ តស្មាតិហ
ភិក្ខុវេ យំ តិក្ខុ រូបំ អតីតានាគតប្បុប្បន្នំ អជ្ឈតំ វា
ពហិទ្ធា វា ឌីន្នារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ
វា យំ ទូរេ សន្តិកេ វា សត្វំ រូបំ នេតំ មម នេ-
សោហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
សម្មប្បញ្ញាយ នដ្ឋតំ ។ យា កាចិ វេទនា ... យា
កាចិ សញ្ញា ... យេ កេចិ សង្ខារ ... យំ តិក្ខុ
វិញ្ញាណំ អតីតានាគតប្បុប្បន្នំ អជ្ឈតំ វា ពហិទ្ធា វា
ឌីន្នារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ វា យំ
ទូរេ សន្តិកេ វា សត្វំ វិញ្ញាណំ នេតំ មម
នេសោហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
សម្មប្បញ្ញាយ នដ្ឋតំ ។ ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុតវា
អរិយស្មារតីកា រូបស្មីបិ និត្តន្តតំ វេទនាយបិ និត្តន្តតំ

ទេវតាវង្ស មហាបណ្ណមសូត្រ ការប្រៀនប្រដៅក្នុងត្រៃលក្ខណ៍

របស់នោះគួរដើម្បីពិចារណាឃើញថា ⁺នុ៎ះជារបស់អញ ⁺នុ៎ះជាអាត្មាអញ
⁺នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អញ ដែរឬ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាព្រាស មិន
គួរឃើញដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ រូប
ណាមួយក្នុងលោកនេះ ទោះជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាង
ក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី ទោះរូប
ណាដែលឆ្ងាយក្តី ជិតក្តី ឈ្មោះថារូបទាំងអស់ រូបនោះបុគ្គលគប្បីឃើញ
ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ ភាមពិតយ៉ាងនេះ ដូច្នេះថា ⁺នុ៎ះមិនមែនជារបស់
អញ ⁺នុ៎ះមិនមែនជាអាត្មាអញ ⁺នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ វេទ-
នា ណាមួយ ... សញ្ញាណាមួយ ... សង្ខារណាមួយ ... វិញ្ញាណាណា
មួយ ទោះជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី
គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី ទោះវិញ្ញាណាណាដែល
ឆ្ងាយក្តី ជិតក្តី ឈ្មោះថាវិញ្ញាណទាំងអស់ វិញ្ញាណនេះបុគ្គលគប្បីឃើញ
ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ ភាមពិតយ៉ាងនេះដូច្នេះថា ⁺នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ
⁺នុ៎ះមិនមែនជាអាត្មាអញ ⁺នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អរិយសាវ័កដែលជាអ្នកចេះដឹង កាលបើបានឃើញយ៉ាង
នេះហើយ វេទន៍នឿយណាយក្នុងរូបផង នឿយណាយក្នុងវេទនាផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

សញ្ញាយបិ និព្វិន្ទតិ សង្ខារេសុបិ និព្វិន្ទតិ វិញ្ញាណស្មីបិ
 និព្វិន្ទតិ និព្វិន្ទំ វិវដ្តតិ វិវាតា វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី
 វិមុត្តមិតិ ញ្ញាណំ ហោតិ ទីលាភ ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ ធាបរំ វត្ថុត្តាយាតិ បដាបាតីតិ ។
 វេទមវោច ភក្កវា អត្ថមទា តេ ភិក្ខុ ភក្កវតោ
 ភាសិតំ អភិនន្តិ ។ វេទស្មីញ្ច បន វេយ្យាករ-
 ណស្មី ភក្កាមាទេ សង្ខមត្តានំ ភិក្ខុនំ អនុបាទាយ
 អាសវេហិ ចិត្តានិ វិមុច្ចីស្មតិ ។

មហាបុណ្ណមសុត្តំ នវមំ និទ្ទិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ក

នឿយណាយក្នុងសញ្ញាផង នឿយណាយក្នុងសង្ខារផង នឿយណាយ
ក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើមានចិត្តនឿយណាយហើយ វេមន៍ប្រាសចាក
គម្រែក កាលបើមានចិត្តប្រាសចាកគម្រែកហើយ វេមន៍ចូលស្រឡះ
កាលបើមានចិត្តចូលស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងថា ចិត្តចូលស្រឡះហើយ
ក៏កើតឡើង មួយទៀត ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ
អាត្មាអញ ក៏បានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបាន
ធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការីនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះ
ទៀត មិនមានឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរត្រង់
ចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះដែលជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ ក៏បានត្រេកអរ
ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ
កំពុងសំដែងវេយ្យាករណ៍នេះ ពួកភិក្ខុប្រមាណ ៦០ រូប ក៏មានចិត្តចូល
ស្រឡះចាកភាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនមានទុបាទាន ។

ចប់ មហាបុណ្ណមសូត្រ ទី ៩ ។

ទេសមំ បូទីបណ្ណមសុត្តំ

[១៣០] ឯវេទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កគវា
សាវត្ថយ វិហាវតិ បុព្វារមេ មិការមាតុ ចាសានេ ។
[១៣១] ឯវេ ពន សមយន កគវា តទហ្មោសេ
បណ្ណារម បណ្ណាយ បណ្ណមាយ វត្ថយា ភិក្ខុសង្ឃ-
បរិក្ខេតា អព្ពោកាសេ ធិសិដ្ឋោ ហោតិ ។

[១៣២] អថទោ កគវា តុល្លិក្ខតំ^(១) ភិក្ខុសង្ឃំ
អនុវិលោកេត្វា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ជានេយ្យ ទុ ទោ
ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្បវិសំ អសប្បវិសោ អយម្ព-
វន្តំ ។ ទោ ហោតំ កន្តេ ។ សាធុ ភិក្ខុវេ អដ្ឋានមេតំ
ភិក្ខុវេ អនវកាសោ យំ អសប្បវិសោ អសប្បវិសំ
ជានេយ្យ អសប្បវិសោ អយម្ពវន្តំ ជានេយ្យ

ប្បទេសបណ្ឌិតសូត្រ ទី ១០

(១៣០) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងមិគ្គាមាតប្រាសាទក្នុងបញ្ចារម ជិតក្រុងហវត្ថី ។
សមយនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃចោមរោម ទ្រង់គង់
ក្នុងវាលស្រឡះ ក្នុងវាលាពត្រី ដែលមានព្រះចន្ទពេញវង់ ជាថ្ងៃ
ទេវាសថ ទី ១៥ ។

(១៣១) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទេតចំពោះទៅភិក្ខុ
សង្ឃដែលនៅស្ងៀម ក៏មានព្រះបន្ទូលសួរភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បុរស អាចសាល់នូវអសប្បុរសថា អ្នកនេះ
ជាអសប្បុរសដែរឬហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា សូមទ្រង់ព្រះ
មេត្តាប្រោស មិនសាល់ដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឧកាសទេ ត្រង់
ដែលអសប្បុរស អាចសាល់នូវអសប្បុរសថា អ្នកនេះ ជាអសប្បុរស

បទ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ សប្បវិសំ សប្បវិសោ អ-
យម្ពវន្តំ ។ ឆោ ហោតិ កន្លេ ។ សាធុ ភិក្ខុវេ ឯ-
តម្បិ^(១) ភិក្ខុវេ អដ្ឋានំ អនវត្តាសោ យំ អសប្បវិ-
សោ សប្បវិសំ ជានេយ្យ សប្បវិសោ អយម្ពវន្តំ ។

(១៣២) អសប្បវិសោ ភិក្ខុវេ អសទ្ធម្មសម្មា-
នុតោ ហោតិ អសប្បវិសកត្តិ ហោតិ អសប្បវិសចិន្តិ
ហោតិ អសប្បវិសមន្តិ ហោតិ អសប្បវិសវាចោ
ហោតិ អសប្បវិសកម្មត្តោ ហោតិ អសប្បវិសនិដ្ឋិ
ហោតិ អសប្បវិសនានំ ទេតិ ។

(១៣៣) កថេតុ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសទ្ធម្ម
សម្មាសុតោ ហោតិ ។ នន ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
អស្សន្នោ ហោតិ អហិរិកោ ហោតិ អនោតុប្បិ
ហោតិ អប្បស្សតោ ហោតិ កុសីតោ ហោតិ
មុដ្ឋស្សតិ ហោតិ ទុប្បញ្ញោ ហោតិ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ
អសប្បវិសោ អសទ្ធម្មសម្មាសុតោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្ថានសក្ការៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវេស អាចស្គាល់នូវសប្បវេសថា អ្នកនេះ ជាសប្បវេសដែរឬ ។ សូមទ្រង់ព្រះមគ្គាប្រោស មិនអាច ស្គាល់ដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឧកាសដែរ ត្រង់ដែលអសប្បវេស អាចស្គាល់នូវសប្បវេសថា អ្នកនេះ ជាសប្បវេស ។

(១៣២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេស ជាអ្នកប្រកបដោយ អសទ្ធម្ម (ធម៌ដ៏លាមក) មានការសេពគប់ជាអសប្បវេស មានគំនិត ជាអសប្បវេស មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាអសប្បវេស មានវេចជាអសប្បវេស មានការឆ្ការជាអសប្បវេស មានទិដ្ឋិជាអសប្បវេស តែងឲ្យបានជា អសប្បវេស ។

(១៣៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវេស ប្រកបដោយ អសទ្ធម្ម ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេស ក្នុងលោក នេះ មិនមានសទ្ធា មិនមានសេចក្តីខ្មាសបាប មិនមានសេចក្តីខ្លាច បាប ជាអ្នកចេះដឹងតិច ខ្ជិលច្រអូស ភ្លេចស្មារតី ឥតបញ្ញា ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ អសប្បវេស ប្រកបដោយអសទ្ធម្ម យ៉ាងនេះឯង ។

ទេវទេវតាស្ស ចូឡបុណ្ណមសុត្តេ អសប្បវិសោកា

(១៣៤) កថេត្វា ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អ-
 សប្បវិសកត្តិ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសស្ស
 យេ តេ សមណ្ឌកញ្ញាណា អស្សន្ទា អហិរិកា
 អនោត្តប្បិយោ អប្បស្សតា កុសីតា មុដ្ឋស្សតិយោ
 ទុប្បញ្ញា ត្យស្ស មិត្តា ហោន្តិ តេ សហាយា វរំ
 ទោ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្បវិសកត្តិ ហោតិ ។

(១៣៥) កថេត្វា ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អ-
 សប្បវិសចិន្តិ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
 អត្តព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ បរព្យាពាធាយតិ ចេតេតិ
 ឧកយព្យាពាធាយបិ ចេតេតិ វរំ ទោ ភិក្ខុវេ អ-
 សប្បវិសោ អសប្បវិសចិន្តិ ហោតិ ។

(១៣៦) កថេត្វា ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្ប-
 វិសមន្តិ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
 អត្តព្យាពាធាយបិ មន្តេតិ បរព្យាពាធាយបិ មន្តេតិ
 ឧកយព្យាពាធាយបិ មន្តេតិ វរំ ទោ ភិក្ខុវេ អ-
 សប្បវិសោ អសប្បវិសមន្តិ ហោតិ ។

ទេវហេតុ ចូឡបុណ្ណមសូត្រ ភាពនៃអសប្បវេស

(១៣៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវេស មានការសេពគប់
ជាអសប្បវេស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណ-
ព្រាហ្មណ៍ណា ក្នុងលោកនេះ ដែលមិនមានសទ្ធា មិនខ្មាសបាប
មិនខ្លាចបាប ចេះដឹងតិច ខ្ជិលច្រអូស ភ្លេចស្មារតី ឥតបញ្ញា សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ រមែងបានជាមិត្ត ជាសំឡាញ់ របស់អសប្បវេសនោះ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេស សេពគប់នូវអសប្បវេស យ៉ាងនេះឯង។

(១៣៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវេស មានគំនិតជា
អសប្បវេស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេស ក្នុងលោក
នេះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង
គិតដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាងផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេស
មានគំនិតជាអសប្បវេស យ៉ាងនេះឯង ។

(១៣៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវេស មានសេចក្តីប្រឹក្សា
ជាអសប្បវេស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវេស ក្នុង
លោកនេះ ប្រឹក្សាដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង ប្រឹក្សាដើម្បីបៀតបៀន
អ្នកដទៃផង ប្រឹក្សាដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាងផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ អសប្បវេស មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាអសប្បវេស យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេរិយស្ថានសកំ

[១៣៧] កឌញ្ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អ-
សប្បវិសវាថោ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
មុសាវាទី ហោតិ បិសុណាវាថោ ហោតិ ជរុសវាថោ
ហោតិ សម្មប្បលាបី ហោតិ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ
អសប្បវិសោ អសប្បវិសវាថោ ហោតិ ។

[១៣៨] កឌញ្ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្ប-
វិសកម្មត្តោ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
មាណាតិមាតិ ហោតិ អទិន្នាទាយី ហោតិ កាមេសុ
មិន្នាចារី ហោតិ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
អសប្បវិសកម្មត្តោ ហោតិ ។

[១៣៩] កឌញ្ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អសប្ប-
វិសទិដ្ឋិ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ឯវំ-
ទិដ្ឋិកោ^(១) ហោតិ នត្ថំ ទិដ្ឋំ នត្ថំ យិដ្ឋំ នត្ថំ
ហុតំ នត្ថំ សុភតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលំ វិទា-
កោ នត្ថំ អយំ លោកោ នត្ថំ បរោ លោកោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្ថានៈ

(១៣៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវាស មានវាចាជាអ-
សប្បវាស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវាសក្នុងលោកនេះ
មានពាក្យកុហក ពាក្យញុះញង់ ពាក្យទ្រគោះ ពាក្យពេយ្យរាយអក
ប្រយោជន៍ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវាស មានវាចាជាអសប្បវាស
យ៉ាងនេះឯង ។

(១៣៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវាស មានការងារជា
អសប្បវាស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវាសក្នុងលោក
នេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ លួចទ្រព្យគេ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវាសមានការងារជាអសប្បវាស យ៉ាងនេះឯង ។

(១៣៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវាស មានទិដ្ឋិជាអសប្ប-
វាស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវាសក្នុងលោកនេះ មាន
សេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មិនមានផល
ការបូជាធំ មិនមានផល ការបូជាក្នុង មិនមានផល ផលវិបាកនៃកម្ម
ល្អនិងអាក្រក់ មិនមាន លោកនេះ មិនមាន លោកខាងមុខ មិនមាន

ទេវតាវង្ស ពុទ្ធបុណ្ណមសុត្តេ អសច្ចុរិសករោ

នត្ថំ មាតា នត្ថំ បិតា នត្ថំ សត្តា ឌីបនាតិកា

នត្ថំ លោកេ សមណ្ឌព្វញ្ញណា សម្មត្តតា សម្មា-

បដិបដ្ឋា យេ វេមញ្ច លោកំ បរញ្ច លោកំ

សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា បវេទេន្តិតំ វរំ ទោ

ភិក្ខុវេ អសច្ចុរិសោ អសច្ចុរិសទិដ្ឋិ ហោតិ ។

(១២០) កថញ្ច ភិក្ខុវេ អសច្ចុរិសោ អសច្ចុ-

រិសនាធំ ទេតិ ។ វេទ ភិក្ខុវេ អសច្ចុរិសោ អ-

សក្កច្ចំ នាធំ ទេតិ អសហត្ថា នាធំ ទេតិ អ-

ចិត្តំ កត្តា នាធំ ទេតិ អច្ចុរិសំ នាធំ ទេតិ

អនាគមនទិដ្ឋិកោ នាធំ ទេតិ វរំ ទោ ភិក្ខុវេ

អសច្ចុរិសោ អសច្ចុរិសនាធំ ទេតិ ។

ទេវទេវតា ចូរចូរមកសួរ កាលនៃអសប្បវេស

ការប្រតិបត្តិការក្រក់ក្នុងមាតា មិនមានផល ការប្រតិបត្តិការក្រក់ក្នុង
 បិតា មិនមានផល សត្វដែលជាឧបបាតិកៈ មិនមាន សមណព្រាហ្មណ៍
 ក្នុងលោកនេះ ដែលប្រព្រឹត្តិការ ប្រតិបត្តិការ ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញា
 ដ៏ទុក្ខម នៃខ្លួនឯង នូវលោកនេះផង លោកខាងមុខផង ហើយអាច
 ប្រកាសបាន មិនមានឡើយ ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ អសប្បវេស មាន
 ចំនួនជាអសប្បវេស យ៉ាងនេះឯង ។

(១២០) ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវេស ឲ្យអសប្បវេសបាន
 តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ អសប្បវេសក្នុងលោកនេះ ឲ្យ
 បានដោយមិនគោរព^(១) ឲ្យបានមិនមែនឲ្យដោយដែរបស់ខ្លួន ឲ្យបាន
 មិនធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ឲ្យបានបោះត្រង់វិញចោល មិនបោនយល់
 ឃើញផលហើយឲ្យខាន ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ អសប្បវេស ឲ្យអសប្ប-
 វេសបាន យ៉ាងនេះឯង ។

១ មិនគោរពទេយ្យធម៌ ១ មិនគោរពបដិញ្ញាហោបង្គុល ១ ។

(១២១) ស ទោ សោ ភិក្ខុវេ អសប្បវសោ
 ឯវំ អសទ្គម្ភសមន្តាគតោ ឯវំ អសប្បវសកត្តិ ឯវំ
 អសប្បវសចិដ្ឋិ ឯវំ អសប្បវសមន្តិ ឯវំ អសប្បវស-
 វាចោ ឯវំ អសប្បវសកម្មន្តោ ឯវំ អសប្បវសទិដ្ឋិ
 ឯវំ អសប្បវសនាមំ ទត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្ម-
 រណា យា អសប្បវសាមំ គតិ គត្ត ឧប្បជ្ឈតិ ។

កា ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសាធំ តតិ និរយោ វា
តិរច្ឆានយោធំ វា ។

(១២២) ជាឈ្មោះ ឧ ទោ ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ
សប្បវិសំ សប្បវិសោ អយម្កវន្តំ ។ ឃំ កន្ត ។
សាធុ ភិក្ខុវេ ហំនមេតំ ភិក្ខុវេ វិជ្ជតិ យំ សប្ប-
វិសោ សប្បវិសំ ជាឈ្មោះ សប្បវិសោ អយម្កវន្តំ
ជាឈ្មោះ បទ ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ អសប្បវិសំ អ-
សប្បវិសោ អយម្កវន្តំ ។ ឃំ កន្ត ។ សាធុ ភិក្ខុវេ
ឯតម្បំ ទោ ភិក្ខុវេ ហំនំ វិជ្ជតិ យំ សប្បវិសោ
អសប្បវិសំ ជាឈ្មោះ អសប្បវិសោ អយម្កវន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ

(១៤១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវាសនោះឯង ប្រកបដោយ
 អសង្ខម្មយ៉ាងនេះ មានការសេពគប់ជាអសប្បវាសយ៉ាងនេះ មានគំនិតជា
 អសប្បវាសយ៉ាងនេះ មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាអសប្បវាសយ៉ាងនេះ មានវាចា
 ជាអសប្បវាសយ៉ាងនេះ មានការឆ្ការជាអសប្បវាសយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិ
 ជាអសប្បវាសយ៉ាងនេះ ឲ្យបានជាអសប្បវាសយ៉ាងនេះហើយ លុះមាន
 រាងកាយបែកប្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ តែងទៅកើតក្នុងគតិ
 របស់ពួកអសប្បវាស ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯគតិរបស់ពួកអសប្បវាស
 តើដូចម្តេច គតិរបស់ពួកអសប្បវាស គឺ នរក ឬកំណើតតិរច្ឆាន ។

(១៤២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវាស អាចស្គាល់នូវសប្បវាស
 ថា អ្នកនេះជាសប្បវាសដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការណ៍នេះក៏មែនមានពិត
 គឺត្រង់ដែលសប្បវាស អាចស្គាល់នូវសប្បវាសថា អ្នកនេះ ជាសប្បវាស
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សប្បវាស អាចស្គាល់នូវអសប្បវាសថា
 អ្នកនេះជាអសប្បវាសដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការណ៍នេះក៏មែន
 មានពិត គឺត្រង់ដែលសប្បវាស អាចស្គាល់នូវអសប្បវាសថា អ្នកនេះ
 ជាអសប្បវាស ។

(១៤៣) សម្មុទ្ទេសោ ភិក្ខុវេ សទ្ធម្មសមន្មាគតោ
 ហោតិ សម្មុទ្ទេសកត្តិ ហោតិ សម្មុទ្ទេសចិន្តិ ហោតិ
 សម្មុទ្ទេសមន្តិ ហោតិ សម្មុទ្ទេសវាចោ ហោតិ សម្មុទ្ទេស-
 សកម្មន្តោ ហោតិ សម្មុទ្ទេសទិដ្ឋិ ហោតិ សម្មុទ្ទេស-
 ធានំ ទេតិ ។

(១៤៤) កថញ្ច ភិក្ខុវេ សម្មុទ្ទេសោ សទ្ធម្ម-
 សមន្មាគតោ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ សម្មុទ្ទេសោ
 សន្នោ ហោតិ ហិរិមា ហោតិ ឡត្ថប្បិ ហោតិ ព-
 ហុស្សតោ ហោតិ អារទ្ធវិរិយោ ហោតិ ឧបដ្ឋិតស្សតិ
 ហោតិ បញ្ញវា ហោតិ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ សម្មុទ្ទេសោ
 សទ្ធម្មសមន្មាគតោ ហោតិ ។

(១៤៥) កថញ្ច ភិក្ខុវេ សម្មុទ្ទេសោ សម្មុទ្ទេស-
 កត្តិ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ សម្មុទ្ទេសស្ស យេ
 តេ សមណ្ឌព្វាហ្មណា សន្នោ ហិរិមន្តោ ឡត្ថប្បិនោ
 ពហុស្សតា អារទ្ធវិរិយោ ឧបដ្ឋិតស្សតិនោ បញ្ញវន្តោ
 ត្យស្ស មិត្តា ហោន្តិ តេ សហាយា ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ
 សម្មុទ្ទេសោ សម្មុទ្ទេសកត្តិ ហោតិ ។

ទេវហេតុ ចូលបុណ្យសូត្រ ភាពនៃសប្បុរស

(១៤៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស រមែងប្រកបដោយព្រះសង្ឃ ជាអ្នកមានការសេចក្តីជាសប្បុរស មានគំនិតជាសប្បុរស មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាសប្បុរស មានវត្តជាសប្បុរស មានការងារជាសប្បុរស មានទិដ្ឋិជាសប្បុរស តែងឲ្យនូវទានជាសប្បុរស ។

(១៤៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស ប្រកបដោយព្រះសង្ឃ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរសក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា មានសេចក្តីខ្មាសបាប មានសេចក្តីខ្លាចបាប ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន មានព្យាយាមក្នុងតែង មានស្មារតីតម្កល់ខ្ជាប់ មានបញ្ញា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស រមែងប្រកបដោយព្រះសង្ឃ យ៉ាងនេះឯង ។

(១៤៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស មានការសេចក្តីជាសប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែលមានសទ្ធា មានសេចក្តីខ្មាសបាប មានសេចក្តីខ្លាចបាប ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន មានព្យាយាមក្នុងតែង មានស្មារតីតម្កល់ខ្ជាប់ មានបញ្ញា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងបានជាមិត្ត ជាសំឡេង នៃសប្បុរសនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស មានការសេចក្តីជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

[១២៦] កាថេត្វ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ សប្បុរិស-
ចិន្ទិ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ នេវត្តព្យា-
ពាធាយ ចេតេតិ ន បរព្យាពាធាយ ចេតេតិ ន
ឧកយព្យាពាធាយ ចេតេតិ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ សប្បុ-
រិសោ សប្បុរិសចិន្ទិ ហោតិ ។

[១២៧] កាថេត្វ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ សប្បុរិ-
សមន្តិ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ នេវត្ត-
ព្យាពាធាយ មន្តេតិ ន បរព្យាពាធាយ មន្តេតិ ន
ឧកយព្យាពាធាយ មន្តេតិ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ សប្បុរិ-
សោ សប្បុរិសមន្តិ ហោតិ ។

[១២៨] កាថេត្វ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ សប្បុរិស-
កថោ ហោតិ ។ នធិ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ មុសាវាទា
បដិវរតោ ហោតិ មិសុណាយ វាចាយ បដិវរតោ
ហោតិ ដុសាយ វាចាយ បដិវរតោ ហោតិ សម្មប្ប-
ណាទា បដិវរតោ ហោតិ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ សប្បុរិ-
សោ សប្បុរិសកថោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសក្កៈ

[១៤៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស មានគំនិតជា
សប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរសក្នុងលោកនេះ
មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃ មិន
គិតដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស មាន
គំនិតជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

[១៤៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស មានសេចក្តីប្រឹក្សា
ជាសប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរសក្នុងលោកនេះ
មិនប្រឹក្សាដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង មិនប្រឹក្សាដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃ
មិនប្រឹក្សាដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស
មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

[១៤៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស មានវេទនាជាសប្បុរស
តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរសក្នុងលោកនេះ វៀរចាក
ពាក្យកុហក វៀរចាកពាក្យញ្ជ័យ វៀរចាកពាក្យទ្រោះ វៀរចាក
ពាក្យរោយរាយវេទនាប្រយោជន៍ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស មាន
វេទនាជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

ទេវទេវតាស្វ ព្រហ្មញ្ញមស្កេ សម្បត្តិសកល

(១៤៩) កងត្ប ភិក្ខុវេ សម្បត្តិសោ សម្បត្តិស-
 កម្មន្តោ ហោតិ ។ នេន ភិក្ខុវេ សម្បត្តិសោ
 មាណាតិមាតា បដិវរតោ ហោតិ អនិច្ចាទាទា បដិ-
 វរតោ ហោតិ កាមេស្ម មិច្ឆាទាម បដិវរតោ ហោតិ
 ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ សម្បត្តិសោ សម្បត្តិសកម្មន្តោ
 ហោតិ ។

(១៥០) កងត្ប ភិក្ខុវេ សម្បត្តិសោ សម្បត្តិសនិដ្ឋិ
 ហោតិ ។ នេន ភិក្ខុវេ សម្បត្តិសោ ឯវំ និដ្ឋិកោ
 ហោតិ អត្ថំ និដ្ឋំ អត្ថំ យិដ្ឋំ អត្ថំ ហុតំ អត្ថំ
 សុកតទុក្ខដាទំ កម្មាទំ ដលំ វិទាកោ អត្ថំ
 អយំ លោកោ អត្ថំ បរោ លោកោ អត្ថំ
 មាតា អត្ថំ បិតា អត្ថំ សត្វា ឱបទាតិកា

ទេវវេទ ព្រះបុណ្យសូត្រ ភាពនៃសប្បវេណី

(១៤៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បវេណី មានការងារជា
សប្បវេណី តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវេណីក្នុងលោក
នេះ វៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាកការ
ប្រព្រឹត្តិសក្កន្តកាមទាំងឡាយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវេណីមានការ
ងារជាសប្បវេណី យ៉ាងនេះឯង ។

(១៥០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បវេណី មានទិដ្ឋិជាសប្បវេណី
តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវេណី ក្នុងលោកនេះ
មានសេចក្តីយល់ឃើញ យ៉ាងនេះថា ទាន ដែលបុគ្គលឲ្យហើយ
មានផល ការបូជាធំ មានផល ការបូជាក្រុង មានផល ផលនិង
វិបាកនៃកម្ម ដែលល្អនិងអាក្រក់ មាន លោកនេះ មាន លោក
ខាងមុខ មាន ការប្រតិបត្តិល្អអាក្រក់ក្នុងមាតា មានផល ការ
ប្រតិបត្តិល្អអាក្រក់ ក្នុងបិតា មានផល សត្វជាទុបបាតិកៈ មាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ហសកំ

អត្ថំ លោកេ សមណ្ឌតាប្បណា សឧត្តតា
 សម្មាបដិបដ្ឋា យេ ឥមេត្ថំ លោកំ ចរេត្ថំ
 លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា បដេនេន្តិកំ ឯវំ
 ទោ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ សប្បុរិសនិដ្ឋិ ហោតិ ។

(១៥១) កថេត្ថំ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ សប្បុរិ-
 សនានំ នេតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ សក្កិច្ចំ
 នានំ នេតិ ចិត្តំ កត្តា នានំ នេតិ បរិសុទ្ធី នានំ
 នេតិ អាគមននិដ្ឋិកោ នានំ នេតិ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ
 សប្បុរិសោ សប្បុរិសនានំ នេតិ ។

(១៥២) ស ទោ សោ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ
 ឯវំ សទ្ធម្មសមញ្ញាគតោ ឯវំ សប្បុរិសភត្តិ ឯវំ
 សប្បុរិសចិន្តិ ឯវំ សប្បុរិសមន្តិ ឯវំ សប្បុរិសវាចោ ឯវំ
 សប្បុរិសកម្មន្តោ ឯវំ សប្បុរិសនិដ្ឋិ ឯវំ សប្បុរិសនានំ
 ទត្ថា កាយសង្ការោ ចរេត្ថំ យា សប្បុរិសានំ
 គតិ គត្ថំ ឧប្បជ្ឈតិ កា ច ភិក្ខុវេ សប្បុរិសានំ
 គតិ នេវមហាត្ថតា វា មនុស្សមហាត្ថតា វាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ក្នុងលោក ដែលប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិល្អ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម នៃខ្លួនឯង នូវលោកនេះផង លោកទាំងមុខផង ហើយអាចន៍ប្រកាសបាន រមែងមាន ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ សប្បុរស មានទិដ្ឋិជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

(១៥១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស តែងឲ្យបានជា សប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរស ក្នុងលោក នេះ ឲ្យបានដោយគោរព ធ្វើនូវសេចក្តីកោតក្រែងហើយឲ្យបាន ឲ្យ បានដ៏បរិសុទ្ធ មានសេចក្តីយល់ឃើញនូវផលហើយឲ្យបាន ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ សប្បុរស តែងឲ្យបានជាសប្បុរស យ៉ាងនេះឯង ។

(១៥២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរសនោះឯង ប្រកបដោយ ព្រះសង្ឃមួយយ៉ាងនេះ មានការសេពគប់ជាសប្បុរសយ៉ាងនេះ មានគំនិត ជាសប្បុរសយ៉ាងនេះ មានសេចក្តីប្រឹក្សាជាសប្បុរសយ៉ាងនេះ មានវត្ត ជាសប្បុរសយ៉ាងនេះ មានការងារជាសប្បុរសយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិជា សប្បុរសយ៉ាងនេះ ឲ្យបានជាសប្បុរសយ៉ាងនេះ លុះមានរាងកាយបែក ប្លាយទៅ ទាំងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ តែងទៅកើតក្នុងគតិរបស់សប្បុរស ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះគតិរបស់សប្បុរស តើដូចម្តេច គតិរបស់សប្បុរសនោះ គឺសភាពជាទេវតាដ៏ស្តុកស្តម្ភ ឬសភាពជាមនុស្សដ៏ស្តុកស្តម្ភ ។

ទេវហវ្យាស្ស ចូឡបុណ្ណមសុត្តេ ឧទានំ

នំទេវហវ្យាស្ស កត្តា អត្តមជា តេ ភិក្ខុ កត្តាតោ
ភាសិតំ អភិទន្ធនំ ។

ចូឡបុណ្ណមសុត្តំ ទសមំ និទ្ទិតំ ។

ទេវហវ្យាស្ស បឋមោ

វិស្សទ្ធានំ

ទេវទហាបញ្ចក្កយកិណ្ឌិ

និគន្ទោ អញ្ញវេយ្យាគរណោ

ក្បុកណាកតោបកំ បុណ្ណមយោ

ទេវទហាគ្គមោ បឋមោ បដិភេ^(១) ។

១ ទ. នំទំ ឧទានំ នត្ថំ ។ ម. ក. ឃ្យវ្យាស្ស ឧទានំ ទេវហវ្យា បញ្ចក្កយកិណ្ឌិ សាមសុនព្វតំ
សឃ្យយគណតោចក មហាបុណ្ណចូឡបុណ្ណព្វាតិ បឋមោ បរវេន្តាតិទិ ទិស្សន្តំ ។

ទេវទហវត្ថុ ចូឡបុណ្ណមសូត្រ ឧទាន

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សូត្រនេះចប់ហើយ ក៏កុំទាំងនោះ
ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ ក៏បានត្រេកអរចំពោះភាសិត របស់ព្រះ
មានព្រះភាគ ។

ចប់ ចូឡបុណ្ណមសូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ ទេវទហវត្ថុ ទី ១ ។

ឧទាននៃទេវទហវត្ថុនោះ ដូច្នេះ

ទេវទហសូត្រ ១ បញ្ចក្កយសូត្រ ១ កិន្តិសូត្រ ១ រឿង
និគន្ធនាងបុត្រ ក្នុងសាមគ្គីមសូត្រ ១ ការព្យាករណ៍នូវ
អវហត្ថផល ក្នុងសុនក្ខត្តសូត្រ ១ ដំណើរព្រះអង្គគង់ក្នុង
កម្មាសធម្មនិគម ក្នុងដៃនករ ក្នុងការនេញសប្បាយសូត្រ ១
គណកមោគ្គល្លានសូត្រ ១ គោបកៈមោគ្គល្លានសូត្រ ១ រឿង
ព្រះអង្គគង់ក្នុងទីវាលក្នុងព្រឹក្សា មានព្រះចន្ទ្រពេញវង់ ក្នុង
មហាបុណ្ណមសូត្រ ១ ចូឡបុណ្ណមសូត្រ ១ ឈ្មោះថា
ទេវទហវត្ថុ ដ៏ប្រសើរជាវត្ថុដ៏បួង ។

អនុបទវិគ្គោ

បឋមី អនុបទសុត្តិ

[១៥៣] ឯវង្ខេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគ-
វា សាវត្ថយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
អាវមេ ។ ត្រួត ទោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
ភិក្ខុវេតិ ។ កនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ច-
ស្សេសំ ។

[១៥៤] ភគវា ឯតទវោច បណ្ឌិតោ ភិក្ខុវេ
សាវ័បុត្តោ មហាបញ្ញោ ភិក្ខុវេ សាវ័បុត្តោ បុទ្ធិប្បញ្ញោ
ភិក្ខុវេ សាវ័បុត្តោ ហាសប្បញ្ញោ ភិក្ខុវេ សាវ័បុត្តោ
ជវនប្បញ្ញោ ភិក្ខុវេ សាវ័បុត្តោ តិក្ខុប្បញ្ញោ ភិក្ខុវេ
សាវ័បុត្តោ ធិត្វេតិកប្បញ្ញោ ភិក្ខុវេ សាវ័បុត្តោ សាវ័-
បុត្តោ ភិក្ខុវេ អន្តរាសំ អនុបទធម្មវិបស្សនំ វិ-
បស្សិ ។ ត្រតិទំ ភិក្ខុវេ សាវ័បុត្តស្ស អនុបទធម្មវិ-
បស្សនាយ ហោតិ ។

អនុបទវិគ្គ

អនុបទសូត្រ ទី ១

(១៥៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។
ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដ៏កា ព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

(១៥៤) ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ សាវ័បុត្រ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវ័បុត្រ មាន
ប្រាជ្ញាច្រើន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវ័បុត្រ មានប្រាជ្ញាត្រាស់ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវ័បុត្រ មានប្រាជ្ញារហ័ស ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវ័-
បុត្រ មានប្រាជ្ញារវនវៃ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវ័បុត្រ មានប្រាជ្ញាមុត
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវ័បុត្រ មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងទម្ងាយនូវកិលេស
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សាវ័បុត្រឃើញច្បាស់ នូវធម្មវិបស្សនាតាមលំដាប់
អស់កន្លះវិទ្យា (ក៏បានសម្រេចព្រះអរហន្ត) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ការណ៍នេះ សាវ័បុត្រវែមន៍មាន ក្នុងធម្មវិបស្សនាជាលំដាប់នោះ ។

អនុបទវច្ឆស្ស អនុបទសុត្តេ បឋមដ្ឋានំ

[១៥៥] នំ ឆ ភិក្ខុវេ សាវីមុត្តោ វិវិច្ឆេ កាមេ-
 ហិ វិវិច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិតាវំ
 វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហា-
 រតិ ។ យេ ច បឋមេ ឈានេ^(១) ធម្មា វិតក្កោ
 ច វិចារោ ច បីតិ ច សុខញ្ច ចិត្តកេត្តតា ច
 ជស្សោ វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណំ^(២) ធម្មោ
 អធិមោក្ខោ វិវិច្ឆំ សតិ ឧបេក្ខា មនសិការោ
 ក្យស្ស ធម្មា អនុបទវត្ថុតា ហោន្តិ ក្យស្ស ធម្មា
 វិទិតា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបជ្ជហន្តិ វិទិតា អត្តតំ
 តច្ចន្តិ ។ សោ ឯវំ បដាធាតិ ឯវំ កិវ មេ ធម្មា
 អហ្មតា សម្មោន្តិ ហ្មតា បតិវេន្តិតិ^(៣) ។ សោ តេសុ
 ធម្មេសុ អនុចាយោ^(៤) អនុចាយោ អនិស្សិតោ អប្ប-
 ជិតោ វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរិយានិកតេន ចេ-
 តសា វិហារតិ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរំ និស្សរណាន្តិ
 បដាធាតិ ។ តត្ថហ្មលីការា អត្ថំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

១ ឧ. ម. បឋមដ្ឋានេ ។ ២ ឧ. ម. ចិត្តំ ។ ៣ ពត្តចិ អត្ថកំ ធាតុពេ បតិវេទេន្តិតិ
 ទំស្សតិ ។ ៤ អនុចាយោចិ ។

អនុបទវគ្គ អនុបទសូត្រ បឋមជ្ឈាន

(១៩៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនេះ សាវ័បុត្រស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយចូលបឋមជ្ឈាន
 មានវិតក្កៈវិចារៈបីតិ និង សុខៈដែលកើតអំពីវិវេក ។ ធម៌ទាំងឡាយ គឺវិតក្កៈ
 វិចារៈ បីតិ សុខៈ ចិត្តកក្កដា ផស្សៈ វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ
 ឆន្ទៈ អធិមាត្វៈ វិរិយៈ សតិ ឧបេក្ខា និងមនសិការៈ ណា ដែល
 មានក្នុងបឋមជ្ឈាន ធម៌ទាំងនោះ សាវ័បុត្របានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ
 ធម៌ទាំងនោះ ដែលសាវ័បុត្រដឹងច្បាស់ ក៏កើតឡើង ដឹងច្បាស់ក៏តាំង
 នៅ ដឹងច្បាស់ក៏ដល់នូវកិរិយាលត់ ។ សាវ័បុត្រនោះ ដឹងច្បាស់
 យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះមិនដែលមាន ត្រឡប់ជាមាន មានហើយ
 ត្រឡប់ជាគ្មានវិញយ៉ាងនេះ ។ សាវ័បុត្រនោះ មិនលុះក្នុងធម៌ទាំងនោះ
 (ដោយអំណាចរាគៈ) មិនលិចលង់ក្នុងធម៌ទាំងនោះ (ដោយបដិមៈ) មិន
 កាស្រ័យក្នុងធម៌ទាំងនោះ (ដោយភណ្ឌៈស្ស័យ និងទិដ្ឋិស្ស័យ) មិនជាប់ក្នុង
 ធម៌ទាំងនោះ (ដោយឆន្ទរាគៈ) រួចស្រឡះ (ចាករាគៈ) ប្រាស
 ចាក (យោគៈ) មានចិត្តមិនរំពើករំពើង ។ សាវ័បុត្រនោះ ដឹងច្បាស់
 ថា និស្សរណធម៌ គឺការចេញចាកភព នៅមានតទៅទៀត ។ ការធ្វើ
 ឲ្យរឿយ ។ នូវនិស្សរណធម៌នោះ តែងមានដល់សាវ័បុត្រនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

(១៥៦) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សារីបុត្តោ វិតក្កវិ-
 ចារាជំ វ្យាសមា អជ្ឈតំ សម្មសាទនំ ចេតសោ
 ឯកោទិការំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាជិជំ បីតិសុខំ
 ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ ។ យេ ច ទុ-
 តិយេ ឈានេ ធម្មា អជ្ឈតំ សម្មសាទោ ច បីតិ-
 ច សុខញ្ច ចិត្តកត្តតា ច ជស្សោ វេទនា សញ្ញា
 ចេតនា វិញ្ញាណំ ធម្មោ អធិមោក្ខោ វីរិយំ សតិ
 ឧបេក្ខា មនសិការោ ភ្យស្ស ធម្មា អនុបទវត្ថុតា
 ហោន្តិ ភ្យស្ស ធម្មា វិទិតា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា ឧបជ្ឈ-
 ហន្តិ វិទិតា អន្តតំ កច្ឆន្តិ ។ សោ ឯវំ បដាធាតិ
 ឯវំ កិរមេ ធម្មា អហត្ថា សម្មាទិ ហត្ថា បតិវេន្តិ-
 តិ ។ សោ ភេសុ ធម្មេសុ អនុនាយោ អននាយោ
 អនិស្សិតោ អប្បជិតោ វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិម-
 វិយាទិកកេតនេ ចេតសា វិហារតិ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរំ
 និស្សរណ្តិ បដាធាតិ ។ ភព្វហុលីការោ អត្ថំ
 ត្រូវស្ស ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសមណសក្កៈ

(១៥៦) ម្ចាស់កុំចាំឡើយ មួយទៀត សារីបុត្រព្រោះម្ចាស់
 ឮវិភក្កៈនិងវិចារៈអស់ហើយ បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតិកើតក្នុង
 សន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា គឺសព្វ មានសភាពជាចិត្ត
 ខ្ពស់ឯក មិនមានវិភក្កៈ មិនមានវិចារៈទេ មានតែបីតំនឹងសុខៈដែលកើត
 អំពីសមាធិគឺបឋមជ្ឈានប៉ុណ្ណោះ ក៏សម្រាន្តនៅដោយអវិយាបថទាំង ២ ។
 ធម៌ទាំងឡាយគឺសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងសន្តាន បីតំ សុខៈ ចិត្តកក្កតា ផស្សៈ
 វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ ឆន្ទៈ អធិមោក្ខៈ វិរិយៈ សតិ ឧបេក្ខា
 និងមនសិការៈណា ដែលមានក្នុងទុតិយជ្ឈាន ធម៌ទាំងនោះ សារីបុត្រ
 បានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ ធម៌ទាំងនោះ ដែលសារីបុត្រដឹងច្បាស់
 ក៏កើតឡើង ដឹងច្បាស់ក៏តាំងនៅ ដឹងច្បាស់ក៏ដល់នូវកិរិយាលត់ ។
 សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន ត្រ-
 ឡប់ជាមាន មានហើយ ត្រឡប់ជាគ្មានវិញ ។ សារីបុត្រនោះ មិនលុះ
 មិនលិចលង់ មិនភាស្រ័យ មិនជាប់នៅ ក្នុងធម៌ទាំងនោះ ជាអ្នករួច
 ស្រឡះ (ចាកកាមពតៈ) ប្រាសចាក (យោគៈ) មានចិត្តមិនរំពើករំពើង ។
 សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌ គឺការរលាស់ខ្លួនចេញ
 ចាកភព នៅមានតទៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យរឿយ ។ និស្សរណធម៌
 នោះ រមែងមានដល់សារីបុត្រនោះ ។

(១៥៧) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សារីបុត្តោ ប័តិយា ច
 វិរាតា ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ ច សម្មជានោ
 សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អរិយា
 អាចិក្ខន្តិ ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយ
 យានំ ឧបសម្មជ្ជ វិហរតិ ។ យេ ច តតិយ
 យានេ ធម្មា ឧបេក្ខា ច សុខញ្ច សតិ ច
 សម្មជញ្ញញ្ច ចិត្តកក្កតា ច ដស្សោ វេទនា
 សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណំ ធម្មោ អធិមោក្ខោ វិរិយំ
 សតិ ឧបេក្ខា មនសិការោ ភ្យស្ស ធម្មា អនុប-
 ទវត្ថុតា ហោន្តិ ភ្យស្ស ធម្មា វិទិតា ឧប្បជ្ជន្តិ
 វិទិតា ឧបជ្ជហន្តិ វិទិតា អត្តត្ថំ គច្ឆន្តិ ។ សោ
 ឯវំ បដាធាតិ ឯវំ កិរមេ ធម្មា អហុត្វា សម្ពោន្តិ
 ហុត្វា បតិវេន្តិតិ ។ សោ តេសុ ធម្មេសុ អនុចាយោ
 អនុចាយោ អនិស្សិតោ អប្បជិតោ វិប្បមុត្តោ
 វិសំយុត្តោ វិមរិយាទិកកេន ចេតសា វិហរតិ ។
 សោ អត្ថំ ឧត្តរំ និស្សរណាន្តិ បដាធាតិ ។
 តត្វហុលីការោ អត្ថំ ភ្យស្ស ហោតិ ។

អនុបទវច្ឆ អនុបទសូត្រ តតិយជ្ឈាន

(១៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សាវ័បុត្រ ព្រោះ
 នឿយណាយចាកបីគិដ្ឋន៍ ជាអ្នកប្រកបដោយទេវតាផង មានស្មារតីផង
 មានសម្បជញ្ញៈផង ទទួលនូវសុខដោយនាមកាយផង ព្រះអរិយៈទាំង-
 ឡាយ តែងសរសើរនូវបុគ្គលដែលបាននូវភតិយជ្ឈាននោះថា ប្រកប
 ដោយទេវតា មានស្មារតី មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខដូច្នេះ ។ ធម៌
 ទាំងឡាយ គឺទេវតា សុខៈ សភី សម្បជញ្ញៈ ចិត្តកក្កតា ផស្សៈ វេ-
 ទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ ឆន្ទៈ អធិមោក្ខៈ វិរិយៈ សភី ទេវតា
 និងមនសិការៈណា ដែលមានក្នុងភតិយជ្ឈាន ធម៌ទាំងនោះ សាវ័បុត្រ
 បានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ ធម៌ទាំងនោះ ដែលសាវ័បុត្រដឹងច្បាស់
 កំភើតឡើង ដឹងច្បាស់កំភាន់ឡើង ដឹងច្បាស់កំដល់នូវកិរិយាលត់ ។
 សាវ័បុត្រនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន
 ត្រឡប់ជាមាន មានហើយ ត្រឡប់ជាគ្មានវិញ ។ សាវ័បុត្រនោះ
 មិនលុះ មិនលិចលង់ មិនអាស្រ័យទៅ មិនជាប់នៅ ក្នុងធម៌ទាំង
 នោះ ជាអ្នករួចស្រឡះ (ចាកកាមភវៈ) ប្រាសចាក (យោគៈ) មាន
 ចិត្តមិនរំពើករំពើង ។ សាវ័បុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌
 គឺការរលាស់ខ្លួនចេញចាកភព នៅមានតទៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យ
 រឿយៗនូវនិស្សរណធម៌នោះ តែងមានដល់សាវ័បុត្រនោះ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបិសណ្ណសកំ

(១៥៨) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សាវីបុត្តោ សុខស្ស
 ច បហាណា ទុក្ខស្ស ច បហាណា បុព្វេ សោមនស្ស-
 ទោមនស្សនំ អត្តន្តមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិ
 ចារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធវិហារតិ ។ យេ ច
 ចតុត្ថំ ឈានេ ធម្មា ឧបេក្ខា អទុក្ខមសុខា វេទនា
 បរិសុទ្ធត្តា ចេតសោ អនាគោតោ សតិចារិសុទ្ធិំ ចិត្ត-
 កត្តតា ច ផស្ស្គ វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញា-
 ណំ ធម្មោ អធិមាត្ថោ វិរិយំ សតិ ឧបេក្ខា មន-
 សិកាកោ ក្យស្ស ធម្មា អនុបទវត្ថុតា ហោន្តិ ក្យស្ស
 ធម្មា វិនិកា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិនិកា ឧប្បហន្តិ វិនិកា
 អត្តន្តំ ភិច្ឆន្តំ ។ សោ ឯវំ បដាធាតិ ឯវំ កិរមេ
 ធម្មា អហត្ថា សម្មោន្តិ ហត្ថា បតិវេន្តិតិ ។ សោ
 តេសុ ធម្មេសុ អនុចាយោ អនុចាយោ អនិស្ស័តោ
 អប្បដិច្ចោ វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរយានិកតេជ
 ចេតសា វិហារតិ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរំ និស្សរណន្តិ
 បដាធាតិ ។ ភព្វហុលីកាកា អត្ថំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទបរិបណ្ណសកៈ

(១៥៨) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រព្រោះលះ—
 ចង់នូវសុខផង លះចង់នូវទុក្ខផង ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃសាមនស្ស
 និងទោមនស្ស ក្នុងកាលមុនផង ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន មិនមានទុក្ខ
 មិនមានសុខ មានតែសតិដ៏បរិសុទ្ធ ដោយទេវេត្វ ។ ធម៌ទាំងឡាយ
 គឺទេវេត្វ អទុក្ខមសុខវេទនា សេចក្តីបរិសុទ្ធ ការមិនចង់ចិត្ត សតិ—
 បរិសុទ្ធ ចិត្តកក្កភា ផស្សៈ វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ ឆន្ទៈ
 អធិមោក្ខៈ វិរិយៈ សតិ ទេវេត្វ និងមនសិការៈ ណា ដែលមាន
 ក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន ធម៌ទាំងនោះ ដែលសារីបុត្រនោះ បានកំណត់តាមលំ—
 ដាប់ហើយ ធម៌ទាំងនោះ ដែលសារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់កំភើតឡើង
 ដឹងច្បាស់កំភាំងនៅ ដឹងច្បាស់កំដល់ នូវកិរិយាលេខ ។ សារីបុត្រ
 នោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន ត្រឡប់ទៅ
 ជាមាន មានហើយ ត្រឡប់ទៅជាគ្មានវិញយ៉ាងនេះ ។ សារីបុត្រ
 នោះ មិនលុះ មិនលិចលង់ មិនអស្រ័យនៅ មិនជាប់នៅក្នុង
 ធម៌ទាំងនោះ ជាអ្នកច្រឡំច្រឡំ (ចាកកាមរាគៈ) ប្រាសចាក(ឃោគៈ)
 មានចិត្តមិនរំពើតរំពើង ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌
 គឺការរលាស់ខ្លួនចេញចាកភព នៅមានតទៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យ
 រឿយៗ នូវនិស្សរណធម៌នោះ តែងមានដល់សារីបុត្រនោះ ។

អនុបទវច្ឆស្ស អនុបទសុត្តេ អាកាសានញ្ចាយតនំ

(១៥៧) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សារីបុត្តោ សព្វ-
សោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិយសញ្ញានំ
អត្ថន្តមា នាទត្ថសញ្ញានំ អមនសិការោ អនន្តោ
អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសម្មជ្ជំ វិហរ-
តិ ។ យេ ច អាកាសានញ្ចាយតនេ ធម្មា អា-
កាសានញ្ចាយតនសញ្ញា ច ចិត្តកត្តតា ច ផស្ស្ស
វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណំ ធម្មោ អធិមោត្តោ
វិយ សតិ ឧបេក្ខា មនសិការោ ក្សស្ស ធម្មា
អនបដិវត្តតា ហោតិ ក្សស្ស ធម្មា វិទិតា ឧប្បជ្ជន្តំ
វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិតា អត្តតំ តច្ចន្តំ ។ សោ
ឯវំ បដាធាតិ ឯវំ ភិក្ខុមេ ធម្មា អហុត្វា សម្ពោន្តំ
ហុត្វា បតិវេន្តិតិ ។ សោ តេសុ ធម្មេសុ អនុនាយោ
អននាយោ អនិសង្កតោ អប្បដិពន្ធនោ វិប្បមុត្តោ វិសំ-
យុត្តោ វិមរិយានិកតេន ចេតសា វិហរតិ ។ សោ
អត្ថំ ឧត្តរំ និស្សរណន្តំ បដាធាតិ ។ តព្វហុល្ល-
ការា អត្ថំ ត្រេស្ស ហោតិ ។

អនុបទវដ្ត អនុបទសូត្រ អាកាសានញ្ចយគនៈ

(១៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សាវ័បុត្រ កន្លងបង់
 នូវរូបសញ្ញាទាំងឡាយ ដោយសព្វគ្រប់ ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃបដ-
 យសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនាមក្ខន្ធសញ្ញា ហើយចូលកាន់អាកាសា-
 នញ្ចយគនៈជ្រាន ដោយបរិកម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ ។
 ធម៌ទាំងឡាយ គឺអាកាសានញ្ចយគនៈសញ្ញា ចិត្តកក្កតា ផស្សៈ
 វេទនា សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ ឆន្ទៈ អធិមោក្ខៈ វិរិយៈ សតិ
 ខេមក្ខ និងមនសិការៈណា ដែលមានក្នុងអាកាសានញ្ចយគនៈជ្រាន
 ធម៌ទាំងនោះ ដែលសាវ័បុត្រនោះ បានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ ធម៌
 ទាំងនោះ ដែលសាវ័បុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ហើយ ក៏កើតឡើង ដឹង
 ច្បាស់ហើយក៏កាន់នៅ ដឹងច្បាស់ហើយក៏ដល់ នូវកិរិយាលតៈ៧ ។
 សាវ័បុត្រនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន
 ត្រឡប់ទៅជាមាន ធ្លាប់មាន ត្រឡប់ទៅជាគ្មានវិញ យ៉ាងនេះ ។
 សាវ័បុត្រនោះ មិនលុះ មិនលិចលង់ មិនអាក្រក់នៅ មិនជាប់នៅក្នុង
 ធម៌ទាំងនោះ ជាអ្នករួចស្រឡះ(ចាកកាមរាគៈ) ប្រាសចាក(ឈោគៈ) មាន
 ចិត្តមិនរេតីតរេតីត ។ សាវ័បុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌ គឺ
 ការរលាស់ខ្លួនចេញចាកភព នៅមានតទៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យ
 រឿយៗ នូវនិស្សរណធម៌នោះ តែងមានដល់សាវ័បុត្រនោះ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

(១៦០) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សារីមុត្តោ សព្វសោ
 អាគាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ
 វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ យេ ច
 វិញ្ញាណញ្ចាយតនេ ធម្មា វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា
 ច ចិត្តកក្កតា ច ដស្ស វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 វិញ្ញាណំ ធម្មោ អធិមោក្ខោ វិរិយំ សតិ ឧបេក្ខា
 មនសិការោ ភ្នៀស្ស ធម្មា អនុបទវត្ថុតា ហោន្តិ
 ភ្នៀស្ស ធម្មា វិទិតា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ
 វិទិតា អត្តត្ថំ តច្ឆន្តិ ។ សោ ឯវំ បដាបាតិ ឯវំ
 កិរមេ ធម្មា អហត្ថា សម្មោន្តិ ហត្ថា បតិវេន្តិតិ ។
 សោ តេសុ ធម្មេសុ អនុចាយោ អនុចាយោ អនិស្ស័-
 តោ អប្បដិពន្ធនោ វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរិយានិក-
 តេន ចេតសា វិហារតិ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរំ និស្សរណន្តិ
 បដាបាតិ ។ តព្វហុលីការោ អត្ថំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាស្សណសក្កៈ

(១៦០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រ កន្លងផុត
 នូវភាគសានញ្ចាយភនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់
 វិញ្ញាណញ្ចាយភនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ។
 ធម៌ទាំងឡាយ គឺវិញ្ញាណញ្ចាយភនសញ្ញា ចិត្តកក្កតា ផស្សៈ វេទនា
 សញ្ញា ចេតនា វិញ្ញាណ ឆន្ទៈ អធិមោក្ខៈ វិរិយៈ សភិ ទេវតា
 និងមនសិការៈ ណា ដែលមានក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយភនជ្ឈាន ដែល
 សារីបុត្រនោះ បានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ ធម៌ទាំងនោះ ដែល
 សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ហើយក៏កើតឡើង ដឹងច្បាស់ហើយក៏តាំងនៅ
 ដឹងច្បាស់ហើយ ក៏ដល់នូវវិរិយាលត់ទៅ ។ សារីបុត្រនោះ ដឹង
 ច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន គ្រឡប់ទៅជាមាន
 ដែលធ្លាប់មានហើយ គ្រឡប់ទៅជាគ្មានវិញ ។ សារីបុត្រនោះ មិន
 ល្អៈ មិនលិចលង់ មិនអស្រ័យនៅ មិនជាប់ចំពាក់នៅ ក្នុងធម៌ទាំង
 នោះ ជាអ្នកច្រឡំច្រឡោចចាកកាមពភ៌ៈ ប្រាសចាកយោគៈ មានចិត្តមិន
 រំពើករំពើង ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌ គឺការ
 រលាស់ខ្លួនចេញចាកក ពរនៅមានតទៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យរឿយ ។
 នូវនិស្សរណធម៌នោះ វែមនឹងមានដល់សារីបុត្រនោះ ។

អនុបទវន្តស្ស អនុបទសុត្តេ អាកត្តញ្ញាយននំ

(១៦០) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សារីបុត្តោ សព្វសោ
 វិញ្ញាណញ្ញាយននំ សមតិក្កម្មំ នត្ថំ កិញ្ចតិ អា-
 កត្តញ្ញាយននំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហរតិ ។ យេ ច
 អាកត្តញ្ញាយននេ ធម្មា អាកត្តញ្ញាយននសញ្ញា
 ច ចិត្តកក្កតា ច ដិស្សោ វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 វិញ្ញាណំ ធនោ អធិមោក្ខោ វិរិយំ សតិ ឧបេក្ខា
 មនសិការោ ភ្សស្ស ធម្មា អនុបទវន្តតា ហោន្តិ
 ភ្សស្ស ធម្មា វិនិច្ឆា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិនិច្ឆា ឧបដ្ឋហន្តិ
 វិនិច្ឆា អត្តន្តំ កច្ឆន្តិ ។ សោ ឯវំ បដិធានតិ ឯវំ
 កិរមេ ធម្មា អហត្ថា សម្មោន្តិ ហត្ថា បតិវេន្តតិ ។
 សោ តេសុ ធម្មេសុ អនុចាយោ អនុចាយោ អ-
 និស្សតោ អប្បដិច្ចោ វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរិយា-
 និកតេន ចេតសា វិហរតិ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរំ
 និស្សរណន្តិ បដិធានតិ ។ តត្ថហុលីការា អត្ថំ
 ភ្លេស្ស ហោតិ ។

អនុបទវន្ត អនុបទសូត្រ អាតិញ្ញាយាននៈ

(១៦១) មាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សារីបុត្រ កន្លងផុតនូវ
 វិញ្ញាណញ្ញាយាននជ្ឈាន ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់អាតិញ្ញា-
 យាននជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា វត្ថុតិចតួចមិនមានដូច្នេះ ។ ធម៌ទាំងឡាយ
 គឺអាតិញ្ញាយានសញ្ញា ចិត្តកត្តតា ផស្សៈ វេទនា សញ្ញា ចេតនា
 វិញ្ញាណ ឆន្ទៈ អធិមោក្ខៈ វិរិយៈ សតិ ទេវេក្ខា និងមនសិការៈណា
 ដែលមានក្នុងអាតិញ្ញាយាននជ្ឈាន ធម៌ទាំងនោះ គឺសារីបុត្រនោះ
 បានកំណត់តាមលំដាប់ហើយ ធម៌ទាំងនោះ ដែលសារីបុត្រនោះ ដឹង
 ច្បាស់ហើយក៏កើតឡើង ដឹងច្បាស់ហើយក៏តាំងនៅ ដឹងច្បាស់ហើយ
 ក៏ដល់នូវវិកិយារលត់ ។ សារីបុត្រនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំង
 នោះ មិនដែលមាន ត្រឡប់ទៅជាមាន ធ្លាប់មានហើយ ត្រឡប់ទៅ
 ជាគ្មានវិញ ។ សារីបុត្រនោះ មិនលុះ មិនលិចលង់ មិនអាស្រ័យនៅ
 មិនជាប់នៅក្នុងធម៌ទាំងនោះ ជាអ្នករួចស្រឡះចាកកាមរាគៈ ប្រាសចាក
 យោគៈ មានចិត្តមិនរំពើតរំពើង ។ សារីបុត្រនោះដឹងច្បាស់ថា និស្ស-
 រណធម៌ គឺការរលាស់ខ្លួនចេញចាកភព នៅមានតទៅទៀត ។ ការ
 ធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវនិស្សរណធម៌នោះ រមែងមានដល់សារីបុត្រនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

[១២២] បុរេ ចមរំ កិច្ចករ សាវ័ច្ឆត្តា សត្វសោ

អាភិក្ខុញ្ញាយតនំ សមតិក្ខត្តម្ហ ទេវសញ្ញាបាសញ្ញា

យតនំ ឧបសម្ពុដ្ឋ វិហារតិ ។ សោ តាយ សមាបត្តិ-

យា សតោ វុដ្ឋាតិ^(១) ។ សោ តាយ សមាបត្តិយា

សតោ វុដ្ឋហិតា យេ ធម្មា អតីតា ដ្បត្តា វិបរ-

ណតា តេ ធម្មេ សមុបស្សតិ ឯវ ភិក្ខុមេ ធម្មា

អហត្វា សម្ពោន្តិ ហត្វា បតិវេន្តិតិ ។ សោ តេស្គ

ធម្មេស្គ អនុចាយោ អនចាយោ អនិស្ស្រតោ អប្ប-

ដិពន្លោ វិប្បម្ពុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរិយាទិកតេន ចេត-

សា វិហារតិ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរី ជិស្សរណានិ

បដាបាតិ ។ តត្ថហុលីកាវា អត្ថំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ឌសកៈ

(១៦២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សាវ័បុត្រកន្លងផុតនូវ
 អាភិញ្ញាណយន្តនជ្ឈាន ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់នៅសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយន្តនជ្ឈាន ។ សាវ័បុត្រនោះ ជាអ្នកមានស្មារតីចេញចាកសមា-
 បត្តិនោះ ។ លុះសាវ័បុត្រនោះ មានស្មារតីចេញចាកសមាបត្តិនោះហើយ
 ក៏ពិចារណាលើញ ម្ល៉េះពួកធម៌ ដែលកន្លងទៅ រលត់ទៅ ប្រែប្រួល
 ទៅហើយថា ពួកធម៌ទាំងនោះ មិនដែលមាន ត្រឡប់ទៅជាមាន
 ដែលធ្លាប់មានហើយ ត្រឡប់ទៅជាគ្មានវិញ យ៉ាងនេះ ។ សាវ័បុត្រ
 នោះ មិនលុះ មិនលិចលង់ មិនអាស្រ័យទៅ មិនជាប់ទៅក្នុងធម៌
 ទាំងនោះឡើយ ជាអ្នករួចស្រឡះចាកកាមរាគៈ ព្រាសចាកយោគៈ
 មានចិត្តមិនរំពឹតរំពឹង ។ សាវ័បុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌
 គឺការរលាស់ខ្លួនចេញចាកភព នៅមានតទៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យរឿយៗ
 នូវនិស្សរណធម៌នោះ រវែងខានដល់សាវ័បុត្រនោះ ។

(១២៣) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សាវ័បុត្តោ សព្វសោ
 ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយ-
 តនំរោជំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ។ បញ្ញាយបស្ស^(១)
 ទិស្វា អាសវំ បរិក្ខិណា ហោន្តិ ។ សោ តាយ
 សមាបត្តិយា សតោ វុដ្ឋាតិ ។ សោ តាយ សមា-
 បត្តិយា សតោ វុដ្ឋហិត្វា យេ ធម្មា អត្ថតា និរុដ្ឋា
 វិបរិណាតា តេ ធម្មេ សមនុបស្សតិ ឯវំ កិរមេ
 ធម្មា អហិត្វា សម្ភោន្តិ ហិត្វា បតិវេន្តតិ ។ សោ
 តេសុ ធម្មេសុ អនុចាយោ អនុចាយោ អនិស្សតោ
 អប្បជិតោ វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរិយាទិកតេន
 ចេតសា វិហារតិ ។ សោ អត្ថំ ឧត្តរំ និស្សរណន្តិ
 បដាធាតិ ។ តត្ថហាលីកាវា អត្ថំ ត្រូវស្ស ហោតិ ។

(១២៤) យំ ទោ តំ ភិក្ខុវេ សម្មា វេទមាធា
 វេទយ្យ វិសិប្បត្តោ ចារមិប្បត្តោ អរិយស្មី សីលស្មី
 វិសិប្បត្តោ ចារមិប្បត្តោ អរិយស្មី សមាធន្មី

អនុបវេទ្ធ អនុបទសូត្រ កាតនៃកិរិយាផលនូវការស្ងាត់

[១៦៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សាវ័បុត្រកន្លងផុតនូវ
 នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនដ្ឋាន ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់សញ្ញា-
 វេទយិតនិរោធ ។ អាសវធម៌អស់ទៅបាន ព្រោះសាវ័បុត្រនោះ ឃើញ
 ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញា ។ សាវ័បុត្រនោះ មានស្មារតី ចេញចាកសមា-
 បត្តិនោះ ។ លុះសាវ័បុត្រនោះ មានស្មារតី ចេញចាកសមាបត្តិនោះ
 ហើយ ក៏ពិចារណាឃើញនូវពួកធម៌ ដែលកន្លងទៅ រលត់ទៅ ប្រែ-
 ប្រួលទៅហើយថា ពួកធម៌ទាំងនេះ មិនដែលមាន ត្រឡប់ទៅជាមាន
 មានហើយ ត្រឡប់ទៅជាគ្មានវិញ យ៉ាងនេះ ។ សាវ័បុត្រនោះ
 មិនលុះ មិនលិចលង់ មិនអស្រ័យនៅ មិនជាប់នៅក្នុងធម៌ទាំងនោះ
 ឡើយ ជាអ្នកច្នៃស្រឡះចាកកាមពត៌ៈ ប្រាសចាកយោគៈ មិនមានចិត្ត
 រពើករពើង ។ សាវ័បុត្រនោះ ដឹងច្បាស់ថា និស្សរណធម៌នៅមាន
 ភទៅទៀត ។ ការធ្វើឲ្យឡើយៗ នូវនិស្សរណធម៌នោះ វាមិនមានផល
 សាវ័បុត្រនោះ ។

[១៦៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាជន តែងនិយាយសរសើរ
 ភិក្ខុណាថា ភិក្ខុនេះដល់នូវការស្ងាត់ ដល់នូវកិរិយាសម្រេចក្នុងសីល
 ដ៏ប្រសើរ ដល់នូវការស្ងាត់ ដល់នូវកិរិយាសម្រេចក្នុងសមាធិដ៏ប្រសើរ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានកំ

វសិច្ចត្តោ ចារិមិច្ចត្តោ អរិយាយ បញ្ញាយ វសិច្ចត្តោ
 ចារិមិច្ចត្តោ អរិយាយ វិមុត្តិយាតិ សាវបុត្តមេវ តំ
 សម្មា វទមាដោ វទេយ្យ វសិច្ចត្តោ ចារិមិច្ចត្តោ
 អរិយស្មី សីលស្មី វសិច្ចត្តោ ចារិមិច្ចត្តោ អរិយស្មី
 សមាធិស្មី វសិច្ចត្តោ ចារិមិច្ចត្តោ អរិយាយ បញ្ញា-
 យ វសិច្ចត្តោ ចារិមិច្ចត្តោ អរិយាយ វិមុត្តិយាតិ ។

(១៦៥) យំ ទោ តំ ភិក្ខុវេ សម្មា វទមាដោ វទេយ្យ

ភក្កវតោ បុត្តោ ឱវសោ មុខតោ ជាតោ ធម្មជា ធម្ម-

ជិម្ពតោ ធម្មនាយាដោ ដោ អាមិសនាយាពោតិ សាវ-

បុត្តមេវ តំ សម្មា-វទមាដោ វទេយ្យ ភក្កវតោ បុត្តោ

សក្កន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពណ្ណសក្កន្ត

ដល់នូវការស្អាត ដល់នូវកិរិយាសម្រេចក្នុងបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ដល់នូវការ
 ស្អាត ដល់នូវកិរិយាសម្រេច ក្នុងវិមុត្តិដ៏ប្រសើរ ដែលមហាជនតែង
 និយាយសរសើរ នូវភិក្ខុនោះ គឺសាវ័បុត្រហ្នឹងឯងថា (សាវ័បុត្រនេះ)
 ដល់នូវការស្អាត ដល់នូវកិរិយាសម្រេចក្នុងសីលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវការ
 ស្អាត ដល់នូវកិរិយាសម្រេចក្នុងសមាធិដ៏ប្រសើរ ដល់នូវការស្អាត
 ដល់នូវកិរិយាសម្រេចក្នុងបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ដល់នូវការស្អាត ដល់នូវ
 កិរិយាសម្រេចក្នុងវិមុត្តិដ៏ប្រសើរ ។

[១៦៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាជន តែងនិយាយសរសើរ

ភិក្ខុណាថា (ភិក្ខុនេះ) ជាបុត្រ ជាឧបាសម្ពណ្ណព្រះមានព្រះភាគ កើតពី
 ព្រះឧបាសម្ពណ្ណព្រះមានព្រះភាគ កើតអំពីធម៌ ធម៌និមិត្តឱ្យមក មានធម៌
 ជាមគ្គិក មិនមែនមានអាមិសៈជាមគ្គិកឡើយ ដែលមហាជនតែងនិយាយ
 សរសើរ នូវភិក្ខុនោះ គឺសាវ័បុត្រហ្នឹងឯងថា (សាវ័បុត្រនេះ) ជាបុត្រ

អនុបទេស្ស អនុបទេសុធ្កេ ភគវគោ ភាសិតាភិក្ខុនំ

ឡិវសោ មុទតោ ដាតោ ធម្មជា ធម្មនិម្មិតោ
 ធម្មនាយាទោ ហោ អាមិសនាយាទោតិ ។ សារីបុត្តោ
 ភិក្ខុវេ តថាគតេន អនុត្តរំ ធម្មចក្កំ បវត្តិតំ
 សម្មទេវ អនុប្បវត្តិតិ ។ នេមរោច ភគវា
 អត្ថមនា តេ ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ត្រិតំ ។

អនុបទេស្តំ បឋមំ វិជ្ជិតំ ។

អនុបទវន្ត អនុបទសូត្រ ការត្រួតអរចំពោះកាសិកនៃព្រះមានព្រះភាគ

ជាទុរសរបស់ព្រះមានព្រះភាគ កើតពីព្រះទ្រុសរបស់ព្រះមានព្រះភាគ
កើតពីធម៌ ធម៌និម្មិតឱ្យមក មានធម៌ជាមគ្គិក មិនមែនមានតាមសៈជា
មគ្គិកឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ សារីបុត្របានញ៉ាំងធម្មចក្រដ៏ប្រសើរ
ដែលគេថាគតឱ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ឱ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមដោយច្រៀតបាន ។
ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់កាសិកនេះចប់ហើយ ភិក្ខុតាំងនោះ ក៏
មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយហើយចំពោះកាសិក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ អនុបទសូត្រ ទី ០ ។

ទុតិយំ ឆត្វិសោធនសុត្តំ^(១)

[១៦៦] ឯវុទ្ធេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សា-

វត្ថុយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។

តទ្រត ទោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុភោតិ ។

ភនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ បក្ខស្សោសុំ ។

[១៦៧] ភគវា ឯនតភោច វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

អន្តិ ឡាភោតិ ជីណា ឯវាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ

។ ភវណាយំ នាបរំ វត្ថុត្តារោតិ បដាធម៌តិ ។

តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ភាសិតំ នេវ អភិនដ្ឋិតតំ

នប្បដិក្ខោសិតតំ ។ អនភិនដ្ឋិតា អប្បដិក្ខោសិតា

បញ្ចោ បុច្ឆតតោ ចត្តារោមេ អារុសោ ភោហារា

១ ឧ. ឆត្វិសោធនសុត្តំ ឥទ្ធអិកថាយម្បិ នវមេ ។

ឆវីលោធនសូត្រ ទី ២

(១៦៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ឯត្រកូន
សាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុ
មកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលព្រះពុទ្ធដីកា
របស់ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

(១៦៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ និយាយអ្នកអរហត្តផលចំពោះភិក្ខុ
ទាំងឡាយថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈ ខ្ញុំបាន
ប្រព្រឹត្តហើយ សោឡុសកិច្ចខ្ញុំបានធ្វើចេញហើយ មិនមានកិច្ចអ្វីក្រៅពី
នេះទៀតទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវត្រេកអរ មិនត្រូវហាម
ឃាត់កាសិករបស់ភិក្ខុនោះទេ ។ បើភិក្ខុមិនត្រេកអរ មិនហាមឃាត់
ហើយ ត្រូវសួរប្រស្នាពៅវិញថា ម្ចាស់អាវុសោ វេហារ ៤ ម៉ាត់នេះ

អនុបទវន្តស្ស ធីសោធនសុត្តេ ចត្តារោ វេហារា

តេន កតវតា ជាធាតា បស្សតា អារហតា សម្មា-
 សម្ពុទ្ធន ធីសោធនសុតា កតមេ ចត្តារោ ធីដ្ឋ
 ធីដ្ឋវាធីតា សុតេ សុតវាធីតា មុតេ មុតវាធីតា
 វិញ្ញាតេ វិញ្ញាតវាធីតា ឥមេ ខោ អារុសោ ចត្តារោ
 វេហារា តេន កតវតា ជាធាតា បស្សតា អារហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន ធីសោធនសុតា ។ កថំ ជាធាតោ បណ្ឌ-
 យស្មតោ កថំ បស្សតោ ឥមេសុ ចត្តសុ វេហារេសុ
 អនុតាធាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុត្តនំ ។

(១៦៨) វិណាសវស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុយោ វុសិកវតោ
 កតករណីយស្ស ឌីហិកការស្ស អនុប្បត្តសនត្តស្ស
 បរិក្ខំណាភវសញ្ញាជនស្ស សម្មទញ្ញវិមុត្តស្ស អយម-
 នុទម្មោ ហោតំ វេយ្យាករណាយ ធីដ្ឋ ខោ អហំ
 អារុសោ អនុតាយោ អនតាយោ អនិស្សិតោ អប្បដិច្ចោ

វិប្បមុត្តោ វិសំយុត្តោ វិមរិយានិកតេន ចេតសា
 វិហារមិ សុតេ ខោ អហំ អារុសោ ... មុតេ ខោ
 អហំ អារុសោ វិញ្ញាតេ ខោ អារុសោ ... អនុចាយោ
 អនុចាយោ អនិស្សិតោ អប្បដិទ្ឋោ វិប្បមុត្តោ
 វិសំយុត្តោ វិមរិយានិកតេន ចេតសា វិហារមិ ឃី
 ខោ មេ អារុសោ ជានតោ ឃី បស្សតោ ឥមេសុ
 ចត្វសុ វេហារេសុ អនុចាយោ អាសវេហិ ចិត្តំ
 វិមុត្តនំ ។ តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ សាធូតិ កាសិកំ
 អភិនទ្ឋិតំ អនុមោទិតំ ។ សាធូតិ កាសិកំ
 អភិនទ្ឋិតា អនុមោទិតា ខុត្តរំ បញ្ញោ បុច្ឆិតញោ បញ្ច
 ខោ ឥមេ អារុសោ ខុចានានក្ខន្ធា តេន ភក្កវតា ជា-
 នតា បស្សតា អវហតា សម្មាសមុទ្ឋេន សម្មទក្ខតា
 តតមេ បញ្ច សេយ្យដីនំ រូប្យចានានក្ខន្ធា វេទន្យ-
 ចានានក្ខន្ធា សញ្ញាចានានក្ខន្ធា សម្មារូប្យចានានក្ខន្ធា

សក្កេនបំណិក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្វីបបណ្ណាល័យ

ច្រកស្រះចាកកាមរាគ ច្រកស្រះចាកយោគៈ ឥតមានចិត្តរពើតរពើនិវេទន៍ ម្ខាង
 ម្ខាងអាវុសា ខ្ញុំ (មិនលះ) ក្នុងការម្នាក់ដែលទទួលបានហើយទេ ម្ខាង
 អាវុសា ខ្ញុំ (មិនលះ) ក្នុងការម្នាក់ដែលទទួលបានហើយទេ ម្ខាង
 អាវុសា ខ្ញុំមិនលះ មិនលិចលង់ មិនអាស្រ័យ មិនជាប់ចំពាក់នៅ
 ក្នុងការម្នាក់ដែលដឹងច្បាស់ហើយទេ ច្រកស្រះចាកកាមរាគ ច្រកស្រះ-
 ចាកយោគៈ ឥតមានចិត្តរពើតរពើនិវេទន៍ ម្ខាងអាវុសា ខ្ញុំដឹងយ៉ាង
 នេះ ឃើញយ៉ាងនេះ មិនជាចិត្តច្រកស្រះចាកកាសវេទមិទាំងឡាយ
 មិនប្រកាន់ក្នុងវេហារទេ មិនរំលង ម្ខាងភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ត្រូវត្រេកអរ អន្តរមាទនា គោរពភិក្ខុនោះថា សាធុ ដូច្នេះ ។
 លុះភិក្ខុត្រេកអរ អន្តរមាទនា គោរពភិក្ខុនោះថា សាធុ ដូច្នេះហើយ ត្រូវសួរ
 ប្រស្នាគេទៅទៀតថា ម្ខាងអាវុសា ទុក្ខបាទក្នុង ៥ នេះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់សំដែង
 ទុកមកហើយដោយប្រៀប ទុក្ខបាទក្នុង ៥ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺរូបបា-
 ទក្នុង ១ វេទនាបាទក្នុង ១ សញ្ញាបាទក្នុង ១ សង្ខារបាទក្នុង ១

វិញ្ញាណុបាទានក្ខត្តោ នមេ ទោ អារុសោ បញ្ចត្តា-
 ទានក្ខត្តោ តេន ភកវតា ជាទតា បស្សតា អរហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន សម្មទត្តាតា ។ កងំ ជាទតោ
 បនាយស្មតោ កងំ បស្សតោ នមេសុ បញ្ចសុបាទា-
 នក្ខត្តេសុ អនុបាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុត្តន្តំ ។

(១២៧) វិញ្ញាសវស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុដោ វុសិ-
 តវតោ កកករណីយស្ស ឌីហិតការស្ស អនុប្បត្ត-
 សទត្តស្ស បរិក្ខំណាភវសញ្ញោជនស្ស សម្មទត្តាវិ-
 មុត្តស្ស អយមនុជន្មោ មោតិ វេយ្យាករណាយ រូបំ
 ទោ អហំ អារុសោ អតលំ វិរត្តនំ អនស្សាសិក្ខន្តំ^(១)
 វិទិត្តា យេ រូបេ ឧបាទាយុបាទាយា ចេតសោ អធិដ្ឋា-
 នាភិទិវេសានុសយា តេសំ ឧយា វិរត្តា និរោជា បាតា
 បដិទិស្សត្តា វិមុត្តំ មេ ចិត្តន្តំ បជាទាមិ វេទនំ
 ទោ អហំ អារុសោ ... សញ្ញំ ទោ អហំ អារុសោ ...

អនុបទវត្ថុ ចរិតសោធនសូត្រ ធាតុទាំង ៦

វិញ្ញាណធាតុទទឹង ម្នាលគាត់សោ ទទឹងធាតុទទឹង ៥ នេះ ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ
 ទ្រង់សំដែងទុកមកហើយដោយប្រវែង ។ ចុះលោកមានអាយុ ដឹងដូច-
 ម្តេច ឃើញដូចម្តេច ទទឹងធាតុទទឹងស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយមិន
 ប្រកាន់ក្នុងធាតុទទឹង ៥ នេះ ។

(១២៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាវិញ្ញាណស្រព អ្នកមាន
 ព្រហ្មចរិយ ប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ មានកិច្ចការធ្វើស្រេចហើយ មានការ-
 ដាក់ចេះហើយ មានប្រយោជន៍ចំពោះខ្លួនសម្រេចហើយ មានកវសញ្ញា-
 ជនៈអស់ហើយ មានចិត្តចុកស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងនូវធម៌ដោយ
 ប្រវែង វាមិនមានអនុធម៌នេះដើម្បីព្យាករណ៍ថា ម្នាលគាត់សោ ខ្ញុំដឹង
 ច្បាស់នូវរូបថា មានកម្លាំងថយ ដល់នូវសេចក្តីវិនាស មិនជាទីត្រេក-
 អរ ហើយដឹងច្បាស់ថា ការប្រកាន់មាំ ការអធិដ្ឋាន ការចូលចិត្ត
 សិល្បៈ និងការដេកនោរបស់ចិត្ត ណា ក្នុងរូប ចិត្តរបស់ខ្ញុំ ចុកស្រឡះ
 ព្រោះអស់ទៅ ព្រោះឡើយណាយ ព្រោះរលក ព្រោះលះបង់ ព្រោះ
 កំចាត់បង់ នូវសេចក្តីប្រកាន់មាំជាដើមនោះ ម្នាលគាត់សោ ខ្ញុំ (ដឹង
 ច្បាស់) នូវវេទនា ... ម្នាលគាត់សោ ខ្ញុំ (ដឹងច្បាស់) នូវសញ្ញា ...

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្សណសកំ

វិញ្ញាណំ វេទនា អហ អាវាសោ វិញ្ញាណំ វេទនា
 អហ អាវាសោ អតលំ វិចិត្តំ អនុស្សា វិចិត្តំ
 វិចិត្តា យេ វិញ្ញាណោ ឧបាស្សនយតនា នា វេទនាសោ
 អធិដ្ឋានាភិធម៌វេសានុសយា តេសំ មយា វិចិត្តា
 ជិវេតា វាតា បដិដិស្សត្តា វិមុត្តំ មេ វិចិត្តំ
 បដាបាមិ ឯវំ វេទ មេ អាវាសោ ជាធរតា ឯវំ
 បស្សតោ វេទេសុ បញ្ចសុចានានត្ថុដ្ឋេសុ អនុ-
 ចានាយ អាសវេហិ វិចិត្តំ វិមុត្តំ ។ តស្ស ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុវោ សាធូតិ ភាសិតំ អភិធម្មិតតំ អនុមោ-
 ធិតតំ ។ សាធូតិ ភាសិតំ អភិធម្មិតតា អនុមោធិតា
 ឧត្តរំ បញ្ញោ បុច្ឆិតញោ យិមាវុសោ ធាតុយោ តេជ-
 ភក្កវតា ជាធរតា បស្សតា អវហតា សម្មា-
 សម្មុទ្ធន សម្មុទ្ធភ្នាតា កក្កមា ធ បបរិធាតុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្កៈ

ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំ (ដឹងច្បាស់) វេសន្តិរតាំងឡាយ ... ម្នាលអាវុសោ
 ខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណថា មានកម្លាំងថយ ដល់នូវការវិនាស មិនជា
 ទីត្រេកអរ ហើយដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីប្រកាន់មាំ ការអធ្ពង្គៈ ការ
 ចូលចិត្តស៊ប់ និងការដេកនោរបស់ចិត្តណា ក្នុងវិញ្ញាណ ចិត្តរបស់ខ្ញុំ
 ក៏ផុតស្រឡះ ព្រោះអស់ទៅ ព្រោះនឿយណាយ ព្រោះរលត់ ព្រោះ
 លះបង់ ព្រោះកំបាំងបង់នូវសេចក្តីប្រកាន់មាំជាដើមនោះ ម្នាលអាវុសោ
 កាលបើខ្ញុំដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏ផុតចាកអាសវធម៌ទាំង
 ឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំក្នុងទុក្ខទានក្នុងទាំង៥នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុត្រូវត្រេកអរអនុមោទនាចំពោះភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះថា សាធុ
 ដូច្នេះ ។ លុះភិក្ខុត្រេកអរ អនុមោទនា ចំពោះភាសិតថា សាធុ ដូច្នេះ
 ហើយ ត្រូវសួរប្រស្នាតទៅទៀតថា ម្នាលអាវុសោ ធាតុ ៦ នេះ ព្រះ
 មានព្រះភាគអហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់
 ត្រាស់សំដែងដោយប្រពៃហើយ ធាតុទាំង ៦ តើដូចម្តេច គឺបឋវធាតុ ទ័

អនុបទវច្ឆស្ស ធីសោធនសុត្តេ អនុមហាបារាណំ

អាថោជាតុ តេជោជាតុ វិយោជាតុ អាកាសជាតុ
 វិញ្ញាណជាតុ វេទា ចោ អារុសោ ធន ជាតុយោ
 តេជ កកវតា ជាជតា បស្សតា អរហតា សម្មា-
 សម្ពុទ្ធន សម្មាសម្ពុទ្ធាតា ។ កតំ ជាជតោ បដា-
 យស្សតោ កតំ បស្សតោ វេទាសុ ធនសុ ជាតុសុ
 អនុបទាយ អាសវេហិ ចិត្ត វិមុត្តន្តិ ។

[១៧០] វិណាសវស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុយោ វសិតវតោ
 ភតករណីយស្ស ធិហិតការស្ស អនប្បត្តសនត្តស្ស
 បរិវិណាភវសញ្ញាជនស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធវិមុត្តស្ស អយ-
 មនុជម្មោ ហោតិ វេយ្យាករណាយ បឋវីជាតុ
 ចោ អហំ អារុសោ អនត្ថតោ ឧបតថ្មី ធន
 ច បឋវីជាតុនិស្ស័តំ អត្តានំ យេ ច បឋវីជាតុ-
 និស្ស័តា ឧបាទាយុបាទាទា ចេតសោ អធិដ្ឋា-
 នាភិជេវសាទុសយា តេសំ ខយា វិវតា ធិរោជា
 ចាតា បដិជេស្សតា វិមុត្តំ មេ ចិត្តន្តិ បដាបាមិ,

អនុបទវច្ឆ ធរិត្យោធនសូត្រ ការព្យាករណ៍នៃអនុធមិ

អាហារធាតុ ១ គេដាធាតុ ១ វាយធាតុ ១ អាកាសធាតុ ១ វិញ្ញាណ-
 ធាតុ ១ ម្ចាស់អាវុសា ធាតុទាំង ៦ នេះឯង ដែលព្រះមានព្រះ
 ភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់ត្រាស់
 សំដែងដោយប្រពៃហើយ ។ ចុះលោកមានអាយុ ដឹងដូចម្តេច ឃើញ
 ដូចម្តេច បានជាចិត្តរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់
 ក្នុងធាតុទាំង ៦ នេះ ។

(១៧០) ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ កិត្តុជាវិណាស្រព ដែលមាន
 ព្រហ្មចរិយធម៌ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានកិច្ចធ្វើរួចហើយ មានការៈ
 ដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍ចំពោះខ្លួនសម្រេចហើយ មានសញ្ញា-
 ជនៈក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងនូវធម៌
 ដោយប្រពៃ តែងមានអនុធម៌នេះ ដើម្បីព្យាករណ៍ថា ម្ចាស់អាវុសា
 ខ្ញុំចូលចិត្ត នូវបឋវីធាតុ ថាមិនមែនខ្លួនផង មិនចូលចិត្ត នូវខ្លួន
 ដែលអាស្រ័យនៅនឹងបឋវីធាតុផង មួយទៀត សេចក្តីប្រកាន់មាំ
 ការអធិដ្ឋាន ការចូលចិត្តសិប្ប និងការដេកនៅរបស់ចិត្តណា ដែល
 អាស្រ័យនឹងបឋវីធាតុ ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរបស់អត្តាអញ ផុត
 ស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ ព្រោះនឿយណាយ ព្រោះលះ
 ព្រោះលះបង់ ព្រោះកំចាត់បង់ នូវសេចក្តីប្រកាន់មាំជាដើម ោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

អាចោជានុំ ខោ អហំ អារុសោ... តេជោជានុំ ខោ
 អហំ អារុសោ... វាយោជានុំ ខោ អហំ អារុសោ...
 អាកាសជានុំ ខោ អហំ អារុសោ... វិញ្ញាណជានុំ
 ខោ អហំ អារុសោ អនត្តតោ ឧបតច្ឆី ន ច
 វិញ្ញាណជានុំនិស្សិតំ អត្តានំ យេ ច វិញ្ញាណជានុំ
 និស្សិតា ឧបាទាយុបាទានា^(១) ចេតសោ អធិដ្ឋានា-
 ភិវេសានុសយា តេសំ ឧយា វិរាតា និរោជា
 ចាតា បដិទិស្សត្តា វិមុត្តំ មេ ចិត្តន្តំ បដានាមិ
 ឯវំ ខោ មេ អារុសោ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ
 វេសាសុ ធនុសុ ជានុសុ អនុបាទាយ អាសវេហិ
 ចិត្តំ វិមុត្តន្តំ ។ តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ សាធូតិ
 ភាសិតំ អភិទន្ធិតតំ អនុមោទិតតំ ។ សាធូតិ ភាសិតំ
 អភិទន្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧត្តរំ បញ្ចោ បុច្ឆិតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសទស្ថានៈ

ម្នាល អារុសោ ខ្ញុំចូលចិត្តនូវអាបាធាតុ ... ម្នាល អារុសោ ខ្ញុំចូលចិត្តនូវ
 ភេជោធាតុ ... ម្នាល អារុសោ ខ្ញុំចូលចិត្តនូវវាយោធាតុ ... ម្នាល
 អារុសោ ខ្ញុំចូលចិត្តនូវអាកាសធាតុ ... ម្នាល អារុសោ ខ្ញុំចូលចិត្តនូវ
 វិញ្ញាណធាតុ ថាមិនមែនខ្លួនផង មិនចូលចិត្តខ្លួនដែលអាស្រ័យនៅនឹង
 វិញ្ញាណធាតុផង មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ការប្រកាន់មាំ ការអ-
 ធិជ្ជាន ការចូលចិត្តស៊ប់ និងការដេកនៅរបស់ចិត្តណា ដែលអាស្រ័យ
 នឹងវិញ្ញាណ ចិត្តរបស់ខ្ញុំផុតស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ ព្រោះនឿយ-
 ណាយ ព្រោះរលត់ ព្រោះលះបង់ ព្រោះកំចាត់បង់ នូវសេចក្តីប្រកាន់
 មាំជាដើមនោះ ម្នាល អារុសោ កាលបើខ្ញុំដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាង
 នេះហើយ ចិត្តក៏ផុតចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់ក្នុងធាតុ
 ទាំង ៦ នេះ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវត្រេកអរ អនុមោទនា
 នឹងភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះថា សាធុ ដូច្នេះចុះ ។ លុះភិក្ខុត្រេកអរអនុ-
 មោទនានូវភាសិតថា សាធុ ដូច្នេះហើយ ត្រូវសួរប្រស្នាគតទៀតថា

អនុបទវគ្គស្ស ធូរិសោធនសត្តេ អនុធម្មព្យាបារណំ

ធន ខោ បដិមាធិ អាវុសោ អជ្ឈត្តិកាធិ ពាហិរាធិ
 អាយតនាធិ តេជ ភគវតា ជានតា បស្សតា
 អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សម្មទក្ខាតាធិ កតមាធិ
 ធន ចក្ក ចេវ រូបា ច សោតំ សន្តា ច យាធិ
 ច ភន្តា ច ជីវ្ហា ច វសា ច កាយោ ច ដោជ្ជតា
 ច មនោ ច ធម្មា ច ឥមាធិ ខោ អាវុសោ ធន
 អជ្ឈត្តិកាធិ ពាហិរាធិ អាយតនាធិ តេជ ភគវតា
 ជានតា បស្សតា អវហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន សម្មទក្ខា-
 តាធិ ។ កតំ ជានតោ បនាយស្មតោ កតំ បស្សតោ
 ឥមេសុ ធនុ សុ អជ្ឈត្តិកពាហិរេសុ អាយតនេសុ
 អនុបាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមត្តនំ ។

[១៧១] វិណាសវស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ វុសិ-

តវតោ កតករណីយស្ស ឌីហិតការស្ស អនុប្បត្ត-

អនុបទវត្ថុ ធិរសេធនសត្រ ការព្យាករណ៍ន អនុបទ

ម្នាលអាវុសោ ចុះអាយតនៈខាងក្នុង ខាងក្រៅ ៦ នេះ ដែលព្រះ
 មានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់
 សំដែងដោយប្រពៃហើយ អាយតនៈ ៦ តើដូចម្តេច គឺចក្ខុ ១ រូប ១
 សោតៈ ១ សទ្ទៈ ១ ឃានៈ ១ គន្លងៈ ១ ដង្កូវ ១ រសៈ ១ កាយៈ ១ ផោដ្ឋព្វៈ ១
 មនៈ ១ ធម្មៈ ១ ម្នាលអាវុសោ អាយតនៈខាងក្នុងខាងក្រៅ ៦ នេះហើយ
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញ
 ច្បាស់ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងដោយប្រពៃហើយ ។ ភិក្ខុស្អាត ចុះលោក
 មានអាយុ ដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច ទើបចិត្តផុតស្រឡះចាកអាសវៈ
 ពាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់ក្នុងអាយតនៈខាងក្នុង ៦ ខាងក្រៅ ៦ នេះ។

[១៧១] ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ ភិក្ខុជាវិណាស្រព ដែល
 មានព្រហ្មចរិយធម៌ ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានកិច្ចធ្វើស្រេច
 ហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍ចំពោះខ្លួន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេក្ខណសកំ

សនត្តស្ស បរិក្ខំណាភវសញ្ញាជនស្ស សម្មនញ្ញា

វិមុត្តស្ស អយមនុធខ្មោ ហោតិ វេយ្យាករណយ

ចក្កស្មី អារុសោ រូបេ ចក្កវិញ្ញាណោ ចក្កវិញ្ញាណា-

វិញ្ញាតទ្វេសុ ធម្មេសុ យោ ធខន្ធា យោ រាតោ យា

នន្ទំ យា តណ្ហា យេ ឧបាទាយុបាទានា ចេតសោ

អធិដ្ឋានាភិវេសានុសយា តេសំ ឧយា វិរាតា

និរោធា ចាតា បដិដិស្សតា វិមុត្តំ មេ ចិត្តនិ

បដាទាមិ សោតស្មី អារុសោ សន្នេ សោតវិញ្ញាណោ ...

យានស្មី អារុសោ តន្នេ យានវិញ្ញាណោ ... ជីវ្ហាយ

អារុសោ រាសេ ជីវ្ហាវិញ្ញាណោ ... កាយស្មី អារុសោ

សក្កន្ធបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

សម្រេចហើយ មានកវិសញ្ញាដទៃអស់ហើយ មានចំណុចស្រឡះហើយ
 ព្រោះដឹងនូវធម៌ដោយប្រពៃ តែងមានអនុធម៌នេះ ដើម្បីព្យាករណ៍ថា
 ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ឆន្ទៈ វាគៈ នន្ទ្រ ភណ្ឌា សេចក្តី
 ប្រកាន់មាំ ការអធិដ្ឋាន ការចូលចិត្តស៊ីប និងការដេកនៅ របស់
 ចិត្តណា ក្នុងចក្ខុ ក្នុងរូប ក្នុងចក្ខុវិញ្ញាណ ក្នុងធម្មារម្មណ៍ពឹងឡាយ
 ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ចិត្តរបស់អាត្មាអញ ក៏ផុត
 ស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ ព្រោះនឿយណាយ ព្រោះរលត់ ព្រោះលះ
 បង់ ព្រោះកំបាំងបង់ នូវសភាវៈមានឆន្ទៈជាដើមនោះ ម្ចាស់អាវុសោ
 ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ឆន្ទៈ វាគៈ នន្ទ្រ ភណ្ឌា សេចក្តីប្រកាន់មាំ ការ
 អធិដ្ឋាន ការចូលចិត្តស៊ីប និងការដេកនៅ របស់ចិត្ត ណា ។
 ក្នុងសោតៈ ក្នុងសង្ខារ ក្នុងសោតវិញ្ញាណ ... ក្នុងយានៈ ក្នុងគន្លង
 ក្នុងយានវិញ្ញាណ ... ក្នុងធម៌ ក្នុងរសៈ ក្នុងធម៌វិញ្ញាណ ... ក្នុងរាយ

អនុបទវន្តស្ស ធិរោធនសុត្តេ អនុធម្មព្យាគរណំ

ដោដ្ឋត្វេ កាយវិញ្ញាណោ ... មនស្សី អារុសោ ធម្មេ
 មនោវិញ្ញាណោ មនោវិញ្ញាណាវិញ្ញាតត្វេសុ ធម្មេសុ
 យោ ធម្មោ យោ វាតោ យា នន្និ យា តណ្ហា
 យេ ឧបាទាយុថាទាទា ចេតសោ អធិដ្ឋានភិ-
 ជិតេសានុសយា តេសំ ខយា វិវាតា ជិរេវា វាតា
 បដិជិស្សត្តា វិមុត្តំ មេ ចិត្តន្តិ បដានាមិ ឯវំ
 ទោ មេ អារុសោ ជាធរតោ ឯវំ បស្សតោ
 វេមេសុ ធម្មេសុ អដ្ឋត្តិកតាហិរេសុ អាយតនេសុ
 អនុថាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុត្តន្តិ ។ តស្ស
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ សាធូតិ ភាសិតំ អភិនដ្ឋិតតំ
 អនុមោទិតតំ ។ សាធូតិ ភាសិតំ អភិនដ្ឋិតតា អនុ-
 មោទិតតា ឧត្តរំ បញ្ញោ បុច្ឆិតញោ កេមំ ជាធរតោ
 បនាយស្មតោ កេមំ បស្សតោ វេមស្មីញ ភវិញ្ញា-
 ណាកេ កាយេ តហិជ្ជា ច សត្វនិមិត្តេសុ អហដ្ឋារ-
 មមដ្ឋារមាទានុសយា សុសម្មហតាតិ ។

អប្បបរមា ធិសោធនសត្រ ការព្យាករណ៍នូវអនុធម៌

ក្នុងផោធាៈ ក្នុងកាយវិញ្ញាណ .. ក្នុងមនៈ ក្នុងធម្មៈ ក្នុងមនោ-
 វិញ្ញាណ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹងដោយមនោវិញ្ញាណ
 ចិត្តរបស់អាត្មាអញ កិច្ចស្រឡះ ព្រោះអស់ ព្រោះឡើយណាយ
 ព្រោះលត់ ព្រោះលះបង់ ព្រោះកំចាត់បង់ ស្ទើរធម្មជាតិដើមនោះ
 ម្ចាស់អាវុសា កាលបើខ្ញុំដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្ត
 របស់ខ្ញុំ ក៏រួចចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់នូវអាយតនៈ
 ខាងក្នុង ៦ ខាងក្រៅ ៦ នេះឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវ
 ត្រេកអរ អនុមោទនា នឹងកាសិករបស់ភិក្ខុនោះថា សាធុ ដូច្នេះចុះ ។
 លុះភិក្ខុត្រេកអរ អនុមោទនា នឹងកាសិកថា សាធុ ដូច្នេះហើយ
 ត្រូវសួរប្រស្នាតទៅទៀតថា ចុះលោកមានអាយុ ដឹងដូចម្តេច ឃើញ
 ដូចម្តេច បានដោះលោកដកនូវអហង្គរមានាទុស័យ និងមមង្គរភណ្ឌា-
 ទុស័យ ក្នុងកាយដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង ក្នុងភិក្ខុទាំង-
 អស់ជាខាងក្រៅនេះផង ។

[១៧២] ឱណាសវស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុឆោ វុសិតវតោ
 កតករណីយស្ស ឱហិតការស្ស អនុប្បត្តសនត្តស្ស
 បរិក្ខណកវសញ្ញាជនស្ស សម្មទណ្ឌវិមុត្តស្ស អយម-
 នុដម្មោ កោតិ វេយ្យាករណាយ បុត្រេ ខោ
 អហំ អារុសោ អាតារិយភូតោ សមាឆោ អវិទ្ធុស្ស
 អហោសី តស្ស មេ តថាតតោ វា តថាតតស្សវកោ
 វា ធម្មំ ទេសេតិ តាហំ ធម្មំ សុត្វា តថាតតេ
 សន្នំ បដិណកី ។ សោ តេន សម្មាបដិណ-
 កេន សមម្ពាតតោ វេតិ បដិសញ្ញក្ខំ សម្ពាធា^(១)
 យភវសោ វជាបថោ អញ្ញោកាសោ បព្វជ្ជា នយិទំ
 សុត្វា អតារិ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្ត-
 បរិសន្នំ សន្នុនិធិតំ ព្រាហ្មចរិយំ ចរិតុំ យន្តហ-

១ ម. បដិសញ្ញក្ខមំ សំគោតិ ទិល្បតិ ។

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្ថានៈ

(១៧២) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់គិត្តទាំងឡាយ គិត្តជា

ទិណស្រឡា ដែលមានប្រាជ្ញា យធម៌ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ

មានកិច្ចការធ្វើច្រើន មានការងារជាកច្ចរហើយ មានប្រយោជន៍

របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានភវសញ្ញានិងអសវលិង្គហើយ មាន

ចិត្តផុតហើយ ព្រោះជីវិតធម៌ដោយប្រពៃ គង់មានអនុធម៌នេះ ដើម្បី

ព្យាករណ៍ថា ម្ចាស់អាវសោ កាលពីដើម ខ្ញុំនៅជាគ្រហស្ថ ព្រះ

ភថាគតក្តី សាវ័កព្រះភថាគតក្តី គង់សំដែងធម៌ដល់ខ្ញុំនោះ លុះខ្ញុំ

ស្តាប់ធម៌នោះហើយ ក៏បាននូវសទ្ធាចំពោះព្រះភថាគត ។ ខ្ញុំនោះ

បរិបូណ៌ដោយការបាននូវសទ្ធានោះហើយ ក៏ពិចារណាឃើញដូច្នេះថា

យកវាស ចង្អៀតណាស់ ជាទ្វារបង្គំនូវផ្ទះលីក្អិត បុព្វជន រើប

មានទំនេរច្រើន កាលបើគ ភ្នំអញ នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះហើយ មិន

ងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ឲ្យបរិបូណ៌ដោយចំណែកមួយ ឲ្យបរិសុទ្ធ

ដោយចំណែកមួយ ដូចជាស័ង្កដែលបុគ្គលដុសខាត់បានឡើយ បើដូច្នោះ

ហំ គេសមស្សំ ធីហារត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ
 អប្បាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បទ្ធវេយ្យន្តំ ។
 សោ ទោ អហំ អារុសា អបរេន សមយេន អប្បំ
 វ កោតក្ខន្ធិ បហាយ មហន្តំ វ កោតក្ខន្ធិ
 បហាយ អប្បំ វ ញាតិបរិវន្តំ បហាយ មហន្តំ
 វ ញាតិបរិវន្តំ បហាយ គេសមស្សំ ធីហារត្វា
 កាសាយានិ វត្ថានិ អប្បាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ
 បទ្ធវេ ។ សោ ឯវំ បទ្ធវេតោ សមាធា ភិក្ខុនំ
 សិក្ខាសាដីរសមាបន្តោ ចាណាតិចាត បហាយ ចា-
 ណាតិចាតា បដិវរតោ អហោសី ធីហិតនេស្លោ
 ធីហិតសតោ លន្តី ធម្មាបន្តោ សត្វប្បណាត្វតហិ-
 តានុកម្មី អហោសី ។ អទិន្នាទានំ បហាយ
 អទិន្នាទានា បដិវរតោ អហោសី ទិន្នាទាយិ
 ទិន្នាទានិកន្តី អថេនេន សុចិត្តតេន អត្តនា វិ-
 ហាសី ។ អព្រហ្មចរិយំ បហាយ ព្រហ្មចារី អហោសី

អនុបទវន្ត ធិរសោធនសូត្រ ការព្យាករណ៍នូវអនុធម៌

មានតែអាត្មាអញការសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ហើយស្បែក

សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ម្ចាស់អាវុសោ

លុះសម័យជាខាងក្រោយមក ខ្ញុំនោះ បានលះបង់គំនរទ្រព្យភិច្ចក្តិ

លះបង់គំនរទ្រព្យច្រើនក្តី លះបង់ញាតិវង្សភិច្ចក្តី លះបង់ញាតិវង្ស

ច្រើនក្តី ហើយការសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្បែកសំពត់

កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះខ្ញុំបានបួស

យ៉ាងនេះហើយ ក៏បរិច្ចណ៍ដោយសិក្ខានិងសាដីវរបស់ភិក្ខុ លះបង់

បាណាតិបាត វៀរចាកបាណាតិបាត ដាក់ចុះនូវអាជ្ញា ដាក់ចុះ

នូវសស្រ្តា ជាអ្នកអៀនខ្មាស មានចិត្តអាណិតអាសូរ និងមានសេចក្តី

អនុគ្រោះដល់សត្វ ដោយប្រយោជន៍ ។ ជាអ្នកលះបង់អទិន្នាទាន

វៀរចាកអទិន្នាទាន កាន់យកតែទ្រព្យដែលគេឲ្យ ប្រាថ្នាចំពោះតែ

ទ្រព្យដែលគេឲ្យ មានខ្លួនដ៏ស្អាត មិនមែនជាអ្នកល្អច ។ ជាអ្នក

លះបង់នូវអត្រាប្រាថ្នាធម៌ គឺធម៌មិនប្រសើរ ប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណសកំ

អារាហា^(១) វិរតោ មេដ្ឋនា តាមធម្មា ។ មុសាវាទំ
 បហាយ មុសាវាទា បដិវិរតោ អហោសី សច្ចវាទំ
 សច្ចសង្ខារោ វេតោ បច្ចយិកោ អវិសំវាទិកោ លោ-
 កស្ស ។ បិសុណំ វាចំ បហាយ បិសុណាយ
 វាចាយ បដិវិរតោ អហោសី វេតោ សុត្វា ន
 អម្បត អក្ខតា វេមេសំ ភេទាយ អម្បត វា
 សុត្វា ន វេមេសំ អក្ខតា អម្បសំ ភេទាយ វេតិ
 ភិញ្ញាទំ វា សង្ខារា សហិតាទំ វា អនុប្បនាតា
 សមត្តារាហោ សមត្តរតោ សមត្តន្ទំ សមត្ត-
 តារាណី វាចំ ភាសិតា អហោសី ។ ដុសំ វាចំ
 បហាយ ដុសាយ វាចាយ បដិវិរតោ អហោសី
 យា សា វាចា នេលា កណ្ណិសុទ្ធា បេមនីយា
 ហនយន្តំមា តោវី ពហុជនកត្តា ពហុជនមនាតា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ក

ជាអ្នកចៀសវាង វៀរស្រឡះចាកមេថុន ដែលជាធម៌សម្រាប់អ្នកស្រុក ។

ជាអ្នកលះបង់មុសាវាទ វៀរចាកមុសាវាទ និយាយតែពាក្យពិត គន្លឹះ
ពាក្យពិត ជាអ្នកទៀងត្រង់ គួរគេជឿបាន មិននិយាយបំភ្លាត់សត្វ-
លោកឡើយ ។ ជាអ្នកលះបង់បិសុណាវាទ វៀរចាកបិសុណាវាទ
គឺពុទ្ធសំដីអំពីសំណាក់ជននេះ មិនប្រាប់ដល់ជនឯណោះ ដើម្បីនឹងបំបក
ជនទាំងពីរនេះឡើយ ឬពុទ្ធសំណាក់អ្នកឯណោះ មិនយកមកនិយាយ
ប្រាប់អ្នកនេះ ដើម្បីនឹងបំបែកជនឯណោះឡើយ តែងតែជួយបង្រួប
បង្រួមនូវពួកជនដែលបែកបាក់គ្នាហើយផង ជាអ្នកជួយទំនុកបម្រុងនូវ
ពួកជនដែលត្រូវការនឹងប្រយោជន៍ផង ជាអ្នកត្រេកអរនឹងសេចក្តីព្រម-
ព្រៀង ពេញចិត្តនឹងសេចក្តីព្រមព្រៀង ចូលចិត្តនឹងសេចក្តីព្រម-
ព្រៀង និយាយតែពាក្យដែលនាំឲ្យកើតសេចក្តីព្រមព្រៀងដូច្នេះឯង ។

ជាអ្នកលះបង់ផរុសាវាទ វៀរចាកផរុសាវាទ វាទណាមិនមានទោស
ជាសុខដល់គ្រូចៀក គួរឲ្យស្រឡាញ់ គួរឲ្យគម្កល់ទុកក្នុងហឫទ័យ ជា
សំដីអ្នកក្រុង ជាទីស្រឡាញ់ដល់ជនច្រើន ជាទីពេញចិត្តដល់ជនច្រើន

អនុបទវន្តស្ស ធីរិសោធនសុត្តេ អនុធម្មព្យាបារណំ

តថាវុប្បី វាចំ កាសិកា អយោសី ។ សម្មប្បលាបំ
 បហាយ សម្មប្បលាថា បដិវិរតោ អយោសី កាលាវាទំ
 ក្ខតវាទំ អត្តវាទំ ធម្មវាទំ វិនយវាទំ ធិបានវតី វាចំ
 កាសិកា អយោសី កាលេន សាបទេសំ បរិយន្ត-
 វតី អត្តសញ្ញាតំ ។ សោ វិជគាមក្ខតតាមសមារម្មា
 បដិវិរតោ អយោសី ឯកកត្តិកោ អយោសី រត្តបរតោ
 វិរតោ វិកាលកោជនា នច្ចតីតវាទិតវិស្វកនិស្សនា
 បដិវិរតោ អយោសី មាលាតន្តវិលេបនធារណមណ្ឌន-
 វិក្ខុសនដ្ឋានា បដិវិរតោ អយោសី ឧទ្ទាសយនមហា-
 សយនា បដិវិរតោ អយោសី ជាតរូបរជតប្បដិក្កហណា
 បដិវិរតោ អយោសី អាមក្កធម្មាប្បដិក្កហណា បដិវិ-
 រតោ អយោសី អាមក្កមំសប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ
 អយោសី វត្ថុក្កុមារិកាបដិក្កហណា បដិវិរតោ អ-
 យោសី ធាសីធាសប្បដិក្កហណា បដិវិរតោ អយោសី

អនុបទវត្ថុ ធរិតសោធនសូត្រ ការព្យាករណ៍នូវអនុធម៌

ក៏និយាយតែវាចាមានសភាពដូច្នោះ ។ លះបង់សម្បត្តិលាបៈ វៀរចាក
សម្បត្តិលាបៈ និយាយភាមកាល និយាយតែពាក្យពិត និយាយតែ
ពាក្យនាំឲ្យកើតប្រយោជន៍ និយាយព័ធម៌ និយាយព័រិយ និយាយ
តែពាក្យដែលគួរឲ្យគិតម្តងទុកក្នុងចិត្ត និយាយតែពាក្យមានគ្រឿងគាង
ភាមកាល ពាក្យមានទីបំផុត ពាក្យមានប្រយោជន៍ ។ ខ្ញុំនោះ ជា
កវៀរចាកការផ្តល់ផ្តាច់ខ្លួនពីដីតាមនិងកូតតាម ជាអ្នកបរិភោគកត្តតែម្តង
វៀរចាកការបរិភោគក្នុងព្រឹត្តិ វៀរចាកការបរិភោគក្នុងវេលាវិកាល វៀរ
ចាកការរាំ ច្រៀង ប្រគំ និងការមើលខ្សែវង់ដែលជាសត្រូវដល់កុសល-
ធម៌ វៀរចាកការប្រដាប់ភក់តែង ស្អិតស្អាង (រាងកាយ) ដោយផ្តា
កម្រងគ្រឿងក្រអូប និងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ វៀរចាកការដេកអង្គុយលើ
សេនាសនៈដ៏ខ្ពស់ និងសេនាសនៈដ៏ប្រសើរ វៀរចាកការទទួលមាន
និងប្រាក់ វៀរចាកការទទួលស្រូវស្រស់ វៀរចាកការទទួលសាច់ធើរ
វៀរចាកការទទួលស្រីនិងក្មេងស្រី វៀរចាកការទទួលខ្ញុំស្រីនិងខ្ញុំប្រុស

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

អដេឡកប្បដិគ្គហណា បដិវរតោ អហោសី កុក្ក-
 ដស្សកប្បដិគ្គហណា បដិវរតោ អហោសី ហត្ថ-
 វាស្សវល្លកប្បដិគ្គហណា បដិវរតោ អហោសី ខេត្ត-
 វត្ថុប្បដិគ្គហណា បដិវរតោ អហោសី ទូតេយ្យបរិ-
 ណាមនាមុយោតា បដិវរតោ អហោសី កយវិក្កយា
 បដិវរតោ អហោសី តុលាក្ខដកំសក្ខដមានក្ខដា
 បដិវរតោ អហោសី ឧក្កោដនវត្ថុននិកតិសាវិយោតា
 បដិវរតោ អហោសី ឆេននវត្ថុននិកតិសាវិយោតា
 បសហសាការា បដិវរតោ អហោសី ។ សោ
 សន្តដ្ឋា អហោសី កាយបរិហារិកេន ចីវរេន កុច្ឆិ-
 បរិហារិកេន បិណ្ឌាទាតេន យេន យេនេវ បក្កមី
 សមាទាយេវ បក្កមី ។ សេយ្យជាបិ នាម បត្ថុ
 សក្កុណា យេន យេនេវ ខេតិ សបត្តការោ វ
 ខេតិ វរមេវ ទោ អហំ អារុសោ សន្តដ្ឋា អហោសី
 កាយបរិហារិកេន ចីវរេន កុច្ឆិបរិហារិកេន បិណ្ឌាទា-
 តេន យេន យេនេវ បក្កមី សមាទាយេវ បក្កមី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសកៈ

វៀរចាកការទទួលពរពិន័យ វៀរចាកការទទួលមានន័យជ្រុក វៀរ
ចាកការទទួលដីគោសេនេឃ្លាលន័យសះញី វៀរចាកការទទួលស្រែនិង
ចំការ វៀរចាកការប្រកបកិច្ចជាទូតនាំសំបុត្រទៅមក វៀរចាកការលក់ដូរ
វៀរចាកការឆបោកដោយជញ្ជីន ឆបោកដោយភាជន៍មាស ឆបោក
ដោយរង្គ្គស ជាអ្នកវៀរចាកការសើរើ បញ្ចាត បន្ទំ កោងកាច
វៀរចាកការកាត់ (នូវអវយវៈមានដៃជាដើម) សម្លាប់ចាប់ចង ធ្វើមនុស្ស
ឲ្យរង្វើនផ្លូវ ឬនាំកំហែងយកទ្រព្យ ។ ខ្ញុំនោះ ជាអ្នកសន្តោស ដោយចីវរ
គ្រឿងរក្សកាយ ដោយបិណ្ឌបាតជាគ្រឿងរក្សផ្លូវ បើដើរចេញទៅទី
ណា ។ ក៏កាន់យកវត្ថុចីវរនិងបិណ្ឌបាតនោះដើរចេញទៅ ។ ដូចសត្វ
បក្សី ហើរទៅកាន់ទីណា ។ ដោយតែស្វាបនិងរោមរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ
យ៉ាងណា ម្ចាស់អាវុសា ខ្ញុំជាអ្នកសន្តោស ដោយចីវរជាគ្រឿងរក្ស
កាយ ដោយបិណ្ឌបាតជាគ្រឿងរក្សផ្លូវ បើចេញទៅទីណា ។ ក៏កាន់
យកវត្ថុចីវរនិងបិណ្ឌបាតដើរចេញទៅប៉ុណ្ណោះ យ៉ាងនោះដែរ ។

(១៧៣) សោ ឥមំនា អរិយេន សីលក្ខន្ធន
 សមម្ពាគតោ អជ្ឈតំ អនុវន្តសុខំ បដិសំវេទេសី ។
 សោ ចក្កុនា រូបំ និស្វា ន និមិត្តត្តាហី អហោសី
 នានុព្យាញនត្តាហី យត្វាធិការណមេនំ^(១) ចក្កុន្ទ្រិយំ
 អសុវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អក្កុ-
 សលា ធម្មា អប្បាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវាទយ បដិបដ្ឋី
 រក្ខី ចក្កុន្ទ្រិយំ ចក្កុន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបដ្ឋី សោតន
 សន្នំ សុត្វា ... យានេន គន្ធិ យាយិត្វា ... ជិញ្ញយ
 រសំ សាយិត្វា ... កាយេន ដោជ្ឈន្ធុំ ដុសិត្វា ... មនសា
 ធម្មំ វិញ្ញាយ ន និមិត្តត្តាហី អហោសី នានុព្យាញ-
 នត្តាហី យត្វាធិការណមេនំ មន្ទ្រិយំ អសុវុតំ
 វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អក្កុសលា
 ធម្មា អប្បាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវាទយ បដិបដ្ឋី រក្ខី
 មន្ទ្រិយំ មន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបដ្ឋី ។

អនុបទវន្ត ធរិសោធនសូត្រ ការបរិបូណ៌ដោយសីលក្នុងដ៏ប្រសើរ

(១៧៣) ខ្ញុំនោះ បរិបណ៌ដោយសីលក្នុងដ៏ប្រសើរនេះ ហើយ
 ទទួលសេចក្តីស្ងប់ដែលមិនមានទោសក្នុងសន្តាន ។ ខ្ញុំនោះ ឃើញប្រ
 ដោយភ្នែក ក៏មិនប្រកាន់នូវនិមិត្ត មិនប្រកាន់នូវអនុញ្ញាត្តនៈឡើយ
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានិន្ទោមនស្ស គប្បីជាប់
 តាមនូវបុគ្គល ព្រោះហេតុមិនសង្រួមនូវចក្ខុន្ត្រីយណា ខ្ញុំក៏ប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីសង្រួមនូវចក្ខុន្ត្រីយនោះ រក្សានូវចក្ខុន្ត្រីយ ដល់នូវការសង្រួមក្នុង
 ចក្ខុន្ត្រីយ ពួសំឡេងដោយគ្រចៀក... ផុតនិមិត្តដោយច្រមុះ... ទទួល
 រសដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវនូវផ្លាស់ដូចដោយកាយ... ដឹងធម្មារម្មណ៍
 ដោយចិត្ត ក៏មិនប្រកាន់នូវនិមិត្ត មិនប្រកាន់នូវអនុញ្ញាត្តនៈឡើយ ធម៌
 ទាំងឡាយជាអកុសលដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានិន្ទោមនស្ស គប្បីជាប់តាម
 នូវបុគ្គល ព្រោះហេតុមិនសង្រួមនូវចក្ខុន្ត្រីយណា ខ្ញុំក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បី
 សង្រួមនូវចក្ខុន្ត្រីយនោះ រក្សានូវចក្ខុន្ត្រីយ ដល់នូវការសង្រួម ក្នុង
 ចក្ខុន្ត្រីយ ។

(១៧២) សោ នមិធា អរិយេន នេត្តនិយសំវេរេន
 សមម្ពាគតោ អជ្ជតំ អព្យាសេកសុខំ បដិសំវេទេសី ។
 អភិក្កន្តេ^(១) បដិក្កន្តេ សម្មជាទការី អហោសី
 អាណាគិតេ វិណាគិតេ សម្មជាទការី អហោសី
 សម្មត្ថិតេ បសាវិតេ សម្មជាទការី អហោសី សង្ឃ-
 ដិបត្តចីវរធារណោ សម្មជាទការី អហោសី អសិតេ
 បិតេ ទាយិតេ សាយិតេ សម្មជាទការី អហោសី
 ឧត្តារប្បស្សាវតកម្មេ សម្មជាទការី អហោសី គតេ
 បិតេ និសិន្នេ សុត្តេ ជាតិតេ កាសិតេ តុណ្ហីការេ
 សម្មជាទការី អហោសី ។

(១៧៣) សោ នមិធា ច អរិយេន សីលត្តន្តេន ស-
 មម្ពាគតោ នមិធា ច អរិយេន នេត្តនិយសំវេរេន សមម្ពា-
 គតោ នមិធា ច អរិយេន សតិសម្មជញ្ញេន សមម្ពាគ-
 តោ វិវិតំ សេនាសនំ ភជី អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្វតំ កណ្តំ
 តិរុត្ថហំ សុសានំ វេទបត្តំ អញ្ញោកាសំ បលាល-
 ប្បញ្ញំ ។ សោ បញ្ញាកតំ បិណ្ឌនាគប្បដិក្កន្តោ និសីទី

១ ឧ. ម. សោ អភិក្កន្តេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសកៈ

[១៧] ខ្ញុំនោះ បរិច្ចណិ ដោយការសង្គ្រមក្នុងឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ
នេះ ហើយបានទទួលនូវសេចក្តីសុខមិនមានទុក្ខក្នុងសន្តាន ។ ខ្ញុំមាន
កិរិយាដឹងច្បាស់ ក្នុងការឈានទៅមុខ ឈានថយក្រោយ ខ្ញុំមាន
កិរិយាដឹងច្បាស់ ក្នុងការមើលទៅមុខ ឆាកមើលទៅខាង ខ្ញុំមាន
កិរិយាដឹងច្បាស់ ក្នុងការបត់ដៃចូល និងលាវដៃចេញ ខ្ញុំមានកិរិយាដឹង
ច្បាស់ ក្នុងការប្រើប្រាស់សង្ឃ័យ បាត្រ ចីវរ ខ្ញុំមានកិរិយាដឹងច្បាស់
ក្នុងការស៊ី ផឹក ទំពា ទទួលរស ខ្ញុំមានកិរិយាដឹងច្បាស់ ក្នុងការធ្វើ
ទូរារៈ បស្សរៈ ខ្ញុំមានកិរិយាដឹងច្បាស់ ក្នុងការដើរ ឈរ អង្គុយ
ដេកលក់ ក្អក់ និងាយ នៅស្ងៀម ។

[១៧៩] ខ្ញុំនោះ បរិច្ចណិ ដោយសីលក្នុងដ៏ប្រសើរនេះផង
បរិច្ចណិ ដោយឥន្ទ្រិយសំរិះដ៏ប្រសើរនេះផង បរិច្ចណិ ដោយសតិ និង
សម្បជញ្ញៈដ៏ប្រសើរនេះផង ក៏ពាស្រ័យនៅនឹងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺ
ព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ ព្រៃស្មូន ដងព្រៃ ទីវាល គំនរចំបើង ។
ខ្ញុំនោះ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាក្រោយភក្ត្រ ក៏អង្គុយ

បល្លង្គំ អាកុដ្ឋិតា ឧជុំ កាយំ បណ្ឌិទាយ បរិមុខំ
 សតី ឧបដ្ឋិបេត្វា ។ សោ អភិជ្ឈំ លោកេ
 បហាយ វិគតាភ័ស្ត្រេន ចេតសា វិហាសី អភិជ្ឈាយ
 ចិត្តំ បរិសោធនសី ព្យាចានប្បនោសំ បហាយ អព្យា-
 បន្នចិត្តោ វិហាសី សព្វប្បណាគ្យតហិតានុកម្មំ ព្យាចា-
 នប្បនោសា ចិត្តំ បរិសោធនសី មីនមិទ្ធិ បហាយ
 វិគតមីនមិទ្ធា វិហាសី អាលោកសញ្ញា សតោ សម្ប-
 ជានោ មីនមិទ្ធា ចិត្តំ បរិសោធនសី ឧទ្ធចក្កក្កច័
 បហាយ អនុទ្ធតោ វិហាសី អជ្ឈតំ វ្យបសន្តចិត្តោ
 ឧទ្ធចក្កក្កច័ ចិត្តំ បរិសោធនសី វិចិត្តច័ បហាយ
 តិណ្ណវិចិត្តច័ វិហាសី អតថិត្តច័ កុសលេសុ
 ធម្មេសុ វិចិត្តច័ ចិត្តំ បរិសោធនសី ។

[១៧៦] សោ បញ្ច^(១) ជីវេណោ បហាយ ចេតសោ
 ឧបត្ថិលេសេ បញ្ញាយ ឧទ្ធលីកេណោ វិវិច្ឆេ កាមេហិ

១. ទ. គមេ បញ្ច ឥតិ ទិស្សតិ ។ ម. សោ គមេ បញ្ច ឥតិ ទិស្សតិ ។

អនុបទវន្ត ធរិសោធនសូត្រ ការពោលអំពីឈាន

ពែនក្នុងតម្រង់កាយឲ្យត្រង់ តាំងសតិចំពោះទៅរកកម្មដ្ឋាន ។ ខ្ញុំនោះ

លះបង់នូវអភិជ្ឈកុណៈលាភចេញ មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈា ជម្រះចិត្ត

ចាកអភិជ្ឈា លះបង់នូវព្យាបាទនិងសេចក្តីប្រទូស្ត មានចិត្តមិនព្យាបាទ

ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ដល់ពួកសត្វ ជម្រះចិត្តចាកព្យាបាទនិង

សេចក្តីប្រទូស្ត លះបង់ថ្វីនមិទ្ធៈ ប្រាសចាកថ្វីនមិទ្ធៈ មានសេចក្តី

សំគាល់នូវពន្លឺ មានសតិនិងសម្បជញ្ញៈ ជម្រះចិត្តចាកថ្វីនមិទ្ធៈ លះបង់

ទទួលកក្កចៈ មិនមានចិត្តអវណ្ណតអណ្ណន៍ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ក្នុងសន្តាន

ជម្រះចិត្តចាកទទួលកក្កចៈ លះបង់វិចិក្ខុ ឆ្លងផុតវិចិក្ខុ មិនឆៀង

ឆ្ងល់ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាកុសល ជម្រះចិត្តចាកវិចិក្ខុ ។

(១៧៦) ខ្ញុំនោះ លះបង់នូវវិវរណៈទាំង៥ដែលជាឧបក្កិលេសរបស់

ចិត្ត ជាធម្មជាតិធ្វើប្រាថ្នាឲ្យមានកម្លាំងថយចុះ ស្លាប់ចាកកាមទាំងឡាយ

វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិតារំ
 វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហាសី
 វិតក្កវិចារាជំ រូបសមា អជ្ឈត្ថំ សម្បសាទនំ ចេតសោ
 ឯកោទិការំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ
 ទុតិយំ ឈានំ ... តតិយំ ឈានំ ... ចតុត្ថំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហាសី ។

[១៧៧] សោ^(១) ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធ
 បរិយោទានេ អនន្តរេវា វិតត្ថបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
 កម្មនិយេ បិតេ អាទេញ្ចប្បត្តេ អាសវនំ ឧយញ្ញា-
 ណាយ ចិត្តំ អភិធម្មាមេសី ។ សោ វេទំ ទុក្ខន្តិ
 យថាក្ខតំ អត្តញ្ញាសី អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ
 អត្តញ្ញាសី អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ អត្តញ្ញា-
 សី អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិនំ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ
 អត្តញ្ញាសី វេមេ អាសវនតិ យថាក្ខតំ អត្តញ្ញាសី
 អយំ អាសវសមុទយោតិ យថាក្ខតំ អត្តញ្ញាសី
 អយំ អាសវនិរោធាតិ យថាក្ខតំ អត្តញ្ញាសី

១ ឧ. លោក ឧទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិស្សស្ថាន

ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចូលដល់បឋមជ្ឈាន ដែលមានវិតក្កៈ
 វិចារៈ និងបតិ សុខៈ ដែលកើតពីវិវេក ព្រោះម្យាប័ន្ធវិតក្កៈ និង
 វិចារៈ ក៏ចូលដល់ទុតិយជ្ឈាន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងសន្តាន
 មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈនិងវិចារៈទេ មានតែបតិនិង
 សុខៈ ដែលកើតពីសមាធិប៉ុណ្ណោះ... ចូលដល់តតិយជ្ឈាន... ចូល
 ដល់ចតុត្ថជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ។

(ទស៧) កាលបើចិត្តតាំងមាំ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិនមានទីទួល
 គឺកិលេស ប្រាសចាកទុក្ខកិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់
 ការវិនិច្ឆ័យ ជាចិត្តនឹងផឹង មិនរំជួយដោយការម្នាញ់យ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំ
 នោះ ក៏បង្កើនចិត្ត៧ដើម្បីប្រាជ្ញាជាគ្រឿងអស់នៃកាសវៈទាំងឡាយ ។
 ខ្ញុំនោះដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជា
 ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះជាពួកកាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជា
 ហេតុនាំឲ្យកើតកាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់កាសវៈ

អនុបទវត្ថុស្ស ធិរសោធនសុត្តេ អាសវ្យយញ្ញាណំ

អយំ អាសវនិរោធកាមិនំ បដិបទានតំ យថាក្កុតំ

អត្តញ្ញាសី ។ តស្ស មេ ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ

កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្តំ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្តំ

អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្តំ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតំ ញ្ញាណំ

អហោសី វិណា ជានតំ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ

ករណីយំ ឆោបរំ វត្ថុត្តាយាតិ អត្តញ្ញាសី ។

ឯវំ ទោ មេ អាវុសោ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ

វេមស្មីញ្ច សវិញ្ញាណកេ កាយេ ពហិទ្ធា ច

(១)

សត្វនិមិត្តេស្ស អហជ្ជារមមជ្ជារមាណុសយា សុស-

ម្មហតាតិ ។ តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ សាធូតិ

ភាសិតំ អភិនិច្ឆិតតំ អនុមោទិតតំ ។ សាធូតិ

ភាសិតំ អភិនិច្ឆិតតា អនុមោទិតតា ឯវមស្ស វចនីយោ

លាភា វោ អាវុសោ សុលទ្ធិំ វោ អាវុសោ

អនុបទវត្ថុ ធិរសោធនសូត្រ អាសវច្ចយញ្ញាណ

ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់អាស-

វៈ ។ កាលខ្ញុំនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏រួចចាកកាមា-

សវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកភវៈសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើ

ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ខ្ញុំក៏មានញាណ (ដឹងច្បាស់) ថា ចិត្តរបស់អាត្មា

អញរួចស្រឡះហើយ ខ្ញុំបានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈ

អាត្មាអញបាននៅរួចហើយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើអាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ

មិនមានកិច្ចដទៃក្រៅពីនេះទៀតទេ ។ ក៏ក្នុងនោះនិយាយថា ម្ចាស់អាវុសោ

កាលបើខ្ញុំដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ខ្ញុំក៏ដកខ្លួនអហង្គរមមង្គរវាទា-

នុស័យ ក្នុងកាយដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង ក្នុងនិមិត្តទាំងអស់

ខាងក្រៅនេះផង ។ ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ កិត្តុត្រូវត្រេកអរ អនុមោទនា

នឹងភាសិតរបស់កិត្តុនោះថា សាធុ ។ លុះកិត្តុត្រេកអរ អនុមោទនា

នឹងភាសិតថា សាធុ ហើយ ត្រូវនិយាយថា ម្ចាស់អាវុសោ យើង

ពេញជាមានលាភ ម្ចាស់អាវុសោ អត្តភាពជាមនុស្សយើងបានល្អហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទ្កាសកំ

យេ មយំ អាយស្មន្តំ តាទិសំ សុត្រហ្មចារី សម-

នុបស្សាមាតិ^(១) ។ ននមភេត ភគវា អត្តមនា តេ

ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនិច្ឆ័តំ ។

ធរិសោធនសុត្តំ ទុតិយំ និម្ពិតិ ។

១ ន. ព្រហ្មចារី បស្សមាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ឌសកៈ

ដោយយើងបានឃើញលោកមានអាយុ, ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ល្អប្រាកដ
ដូច្នេះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុ
ទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរនឹងភាសិតរបស់ព្រះមាន
ព្រះភាគ ។

ចប់ ធម៌សោធនសូត្រ ទី ២ ។

តតិយំ សប្បវិសសុត្តំ

(១៧៨) ឯវុទ្ធិ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កគវា
សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិតស្ស អា-
រាមេ ។ ត្រត ខោ កគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវោតិ ។
កនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កគវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ កគវា
ឯតទវោច សប្បវិសធម្មញ្ញ វោ ភិក្ខុវេ ទេសេស្សាមិ
អសប្បវិសធម្មញ្ញ តំ សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ
កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខុ កគវតោ
បច្ចុស្សោសុំ ។

(១៧៩) កគវា ឯតទវោច កតមោ ច
ភិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មោ ។ វេទ ភិក្ខុវេ អ-
សប្បវិសោ ឧប្បាគុណ បព្វជិតោ ហោតិ ។ សោ
វេតិ បដិសត្ថិតិ អហំ ខោម្ហំ ឧប្បាគុណ

សប្បុរិសសូត្រ ទី ៣

(១៧៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។
សម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះ
ភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់
ពាក្យនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគត នឹងសំដែងនូវសប្បុរិសធម៌
និងអសប្បុរិសធម៌ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ធម៌នោះ
ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ គថាគតនឹងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួល
ត្រង់ត្រាប់តាមរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

(១៧៩) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ ចុះអសប្បុរិសធម៌ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុង
លោកនេះ មានមនុស្សអសប្បុរិស ចេញចាកត្រកូលខ្ពស់^(១) ហើយបួស។
អសប្បុរិសនោះ ពិចារណាយើងដូច្នេះថា អញចេញពីត្រកូលខ្ពស់

១ ត្រកូលខ្ពស់ មាន ២ ជីវនិយត្រកូល ១ ព្រាហ្មណត្រកូល ១ ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាសកំ

បព្វជិតោ វេមេ បនពោ ភិក្ខុ ន ឧបាសម្ពាស
 បព្វជិតាភិ ។ សោ តាយ ឧបាសម្ពាសនតាយ
 អត្តានុក្កំសេតិ បរំ វេម្ពេតិ អយំ ភិក្ខុវេ អសប្ប-
 វិសធម្មោ ។ សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ វេតិ
 បដិសញ្ញាភិក្ខុភិ ន ខោ ឧបាសម្ពាសនតាយ លោក-
 ធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ ធាសធម្មា វា បរិក្ខយំ
 កច្ចន្តិ មោហធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ ធា ចេបិ
 ឧបាសម្ពាស បព្វជិតោ ហោតិ សោ ច ហោតិ ធម្មា-
 នុធម្មប្បដិបន្នោ សាមីចិប្បដិបន្នោអ នុធម្មចារី សោ
 តត្ថ បុរោ សោ តត្ថ ពាសំសោតិ ។ សោ បដិបទំយេវ
 អន្តរំករិត្យា តាយ ឧបាសម្ពាសនតាយ នេវត្តានុក្កំសេតិ
 ន បរំ វេម្ពេតិ អយំ ភិក្ខុវេ សប្បវិសធម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

មកបួស ឯពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនមែនចេញពីត្រកូលខ្ពស់មក
 បួសទេ ។ អសប្បវេសនោះ រមែងលើកខ្លួនឯង បន្ទុះបង្ហាបង្ហូរដទៃ
 ព្រោះតែខ្លួនមានត្រកូលខ្ពស់នោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងឈ្មោះថា
 អសប្បវេសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវេសតែងពិចារណាយើញ
 ដូច្នេះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌ទាំងឡាយ អស់
 ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះតែកើតក្នុងត្រកូល
 ខ្ពស់ទេ ប្រសិនបើ បុគ្គលមិនចេញចាកត្រកូលខ្ពស់មកបួសទេ តែអ្នក
 នោះប្រតិបត្តិធម៌តាមធម៌ ប្រតិបត្តិគួរដល់សេចក្តីកោតក្រែង ប្រតិបត្តិ
 សមគួរតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជារបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ
 គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះធ្វើបូជនីបទពាទ្យតាំង
 នៅខាងក្នុង ហើយមិនតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្ទុះបង្ហាបង្ហូរដទៃ ព្រោះ
 ហេតុតែខ្លួនកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់នោះឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ឯង ឈ្មោះថាសប្បវេសធម៌ ។

អប្បវរ្ម្ភស្ស សប្បវិសុត្តេ សប្បវិសាសប្បវិសធម្មា

១៨០) បុន ចបំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ មហា-
 កុលា បព្វជិតោ ហោតិ មហាកោតកុលា បព្វជិតោ
 ហោតិ ឧទ្យោរកោតកុលា បព្វជិតោ ហោតិ ។ សោ
 ភតិ បដិសញ្ញត្តតិ អហំ ខោម្ហិ ឧទ្យោរកោតកុលា
 បព្វជិតោ ភមេ បដេញ្ញេ ន ឧទ្យោរកោតកុលា បព្វជិ-
 តាតិ ។ សោ តាយ ឧទ្យោរកោតតាយ អត្តានុត្តរសេតិ
 បំ វម្ពតិ អយម្ហំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មា ។
 សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ ភតិ បដិសញ្ញត្តតិ
 ន ខោ ឧទ្យោរកោតតាយ លោកធម្មា វ បរិក្ខុ-
 យំ កច្ចន្តិ ឆោសធម្មា វ បរិក្ខុយំ កច្ចន្តិ
 មេហធម្មា វ បរិក្ខុយំ កច្ចន្តិ ឆោ ចេបិ ឧទ្យោរ-
 កោតកុលា បព្វជិតោ ហោតិ សោ ច ហោតិ
 ធម្មានុធម្មប្បដិបទ្ធោ សាមីចិប្បដិបទ្ធោ អនុធម្មចារិ
 សោ ភត្ថ បុដ្ឋោ សោ ភត្ថ ឆាសំសោតិ ។

អនុបទេន្ទ ឈប្បវេសន្ត ធម្មបទេន្ទឈប្បវេសន្តធម្មប្បវេស

(១៨០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មនុស្សអសប្បវេសចេញ
 ចាកមហាត្រកូល^(១) មកបួស ចេញចាកមហាភោគត្រកូល^(២) មកបួស
 ចេញចាកទុទ្ទារភោគត្រកូល^(៣) មកបួស ។ អសប្បវេសនោះ ពិចារណា
 ឃើញដូច្នេះថា អញចេញចាកទុទ្ទារភោគត្រកូលមកបួស ឯពួកភិក្ខុ
 ដទៃទាំងនេះ មិនមែនចេញចាកទុទ្ទារភោគត្រកូលមកបួសទេ ។ អសប្ប-
 វេសនោះ រមែងលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តិះបង្កាប់អ្នកដទៃ ព្រោះតែខ្លួន
 កើតក្នុងទុទ្ទារភោគត្រកូលនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាអ-
 សប្បវេសធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវេសតែងពិចារណាឃើញដូច្នេះ
 ថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី
 មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះតែកើតក្នុងទុទ្ទារភោគ-
 ត្រកូលនោះឡើយ ប្រសិនបើបុគ្គល មិនចេញចាកទុទ្ទារភោគត្រកូល
 មកបួសទេ តែជាមនុស្សប្រតិបត្តិភាមធម៌ សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិ
 ដោយសេចក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តភាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជា
 របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។

១ មហាត្រកូល ជំនុំភិក្ខុត្រកូល ។ ព្រាហ្មណត្រកូល ។ វេស្សត្រកូល ។ ២ មហាភោគ-
 ត្រកូល ជិត្រកូលដែលបរិបូណ៌ដោយកោតប្រថង ។ ៣ ទុទ្ទារភោគត្រកូល ជិត្រកូលដែល
 ពេញដោយកោតប្រសើរលើសលប់ ។ អន្តិកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបិបណ្ណសកំ

សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ កក្កតា តាយ ឧទ្យានភោគ-
តាយ នេវត្តានុត្តរសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ អយម្បំ
ភិក្ខុវេ សប្បវិសធម្មោ ។

[១៨១] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ញាតោ
ហោតិ យសស្សី ។ សោ វេតិ បដិសញ្ញក្ខតិ
អហំ ខោម្ហំ ញាតោ យសស្សី វមេ បនព្វោ
ភិក្ខុ អប្បញ្ញតា អប្បសក្ខតិ ។ សោ តេន
ញាតត្ថេន អត្តានុត្តរសេតិ បរំ វម្ពេតិ អយម្បំ
ភិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មោ ។ សប្បវិសោ ច ខោ
ភិក្ខុវេ វេតិ បដិសញ្ញក្ខតិ ន ខោ ញាតត្ថេន
លោភធម្មា វា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ នោសធម្មា វា
បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ មោហធម្មា វា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តិ
នោ ចេហិ ញាតោ ហោតិ យសស្សី សោ
ច ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបទ្នោ សាមិច្ចប្បដិបទ្នោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវបដិបទាឲ្យតាំងនៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតម្កើង
ខ្លួនឯង មិនបន្តបង្ហាបង្អួចដទៃ ព្រោះតែខ្លួនកើតក្នុងឧទ្យានភោគក្រកូល
នោះទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវាសធម៌ ។

(១៨១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវាស ជាអ្នកមាន
កេរ្តិ៍ឈ្មោះ មានយសបរិវារ ។ អសប្បវាសនោះ តែងពិចារណាលើញ
ដូច្នេះថា អាត្មាអញជាអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ មានយសបរិវារ ឯពួកភិក្ខុ
ដទៃទាំងនេះ មិនមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ មានបុណ្យសក្តិភិច ។ អសប្បវាស
នោះ រមែងលើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តបង្ហាបង្អួចដទៃ ព្រោះតែខ្លួនមាន
កេរ្តិ៍ឈ្មោះនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវាស-
ធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវាស តែងពិចារណាលើញដូច្នេះថា
លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហ-
ធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះតែខ្លួនមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះឡើយ
ប្រសិនបើបុគ្គលមិនមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ មិនមានយសបរិវារទេ តែគេជា
អ្នកប្រតិបត្តិតាមធម៌ សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីកោតក្រែង

អបបរវត្ថុស្ស សប្បវិន័យបទេ សប្បវិសាសប្បវិន័យធម្ម

អនុធម្មចារី សោ តត្ថ បុរិសោ សោ តត្ថ ចាសំ

សោតិ ។ សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ កកិកា តេន

ញាតត្ថេន នេវត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ អយម្ប

កិក្ខុវេ សប្បវិន័យធម្មោ ។

(១៨២) បុន ចបរំ កិក្ខុវេ អសប្បវិន័យោ លាភី

ហោតិ ចីវរវិណ្ឌនាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេសជ្ជ-

បរិក្ខារាវំ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ អហំ ខោម្ហិ

លាភី ចីវរវិណ្ឌនាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេសជ្ជ-

បរិក្ខារាវំ ឥមេ បនេញោ កិក្ខុ ន លាភីនោ ចី-

វរវិណ្ឌនាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខារា-

វន្តិ ។ សោ តេន លាភេន អត្តានុក្កំសេតិ បរំ

វម្ពេតិ អយម្ប កិក្ខុវេ អសប្បវិន័យធម្មោ ។ សប្បវិ-

សោ ច ខោ កិក្ខុវេ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ ន

ខោ លាភេន លោកធម្មា វា បរិក្ខាយំ គច្ឆន្តិ

អនុបទវន្ត សប្បវិសសត្រ ធម៌របស់សប្បវសនិងអសប្បវស

ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបង្គាប់របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ គួរ
 ជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើរបបដ៏បរិសុទ្ធទាំង
 នៅខាងក្នុង មិនលើកកម្ពស់ខ្លួនឯង មិនបង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះ
 ហេតុតែខ្លួនមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះនោះឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង
 ឈ្មោះថាសប្បវិសធម៌ ។

(១៨២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវស ដែល
 ជាអ្នកបាននូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ
 ទាំងឡាយ ។ អសប្បវសនោះ តែងពិចារណាយ៉ាងដូច្នេះថា អាត្មា
 អញ ជាអ្នកបាននូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេ-
 សជ្ជបរិក្ខារទាំងឡាយ ឯពួកភិក្ខុទាំងនេះ មិនដែលបានចីវរ បិណ្ឌបាត
 សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារទាំងឡាយទេ ។ ភិក្ខុនោះ
 លើកកម្ពស់ខ្លួនឯង បង្កប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែលាភនោះ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវិសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 សប្បវស តែងពិចារណាយ៉ាងដូច្នេះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី

ឆោសធម្មា វា បរិក្ខាយំ កច្ចន្តិ មោហធម្មា វា
 បរិក្ខាយំ កច្ចន្តិ ឆោ ចេមំ លាភី ហោតិ ចីវរិយណ្ណា-
 ចាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខារាជំ សោ
 ច ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបទ្ធោ សាមិច្ចប្បដិបទ្ធោ
 អនុធម្មចារី សោ កត្ត បុដ្ឋោ សោ កត្ត ចាសំសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិត្យា តេន លាភេន
 នេវត្ថានុក្កំសេតិ ន បរិ វម្ពេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ
 សប្បុរិសធម្មោ ។

(១៨.៣) បុន ចបរិ ភិក្ខុវេ អសប្បុរិសោ ពហុស្សុ-
 តោ ហោតិ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ អហំ ខោម្ហិ
 ពហុស្សុតោ ឥមេ បនព្វោ ភិក្ខុ ន ពហុស្សុ-
 តាតិ ។ សោ តេន ពហុសច្ចេន អត្ថានុក្កំសេតិ
 បរិ វម្ពេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ អសប្បុរិសធម្មោ ។

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្កន្ធសកៈ

ទោសធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្ដី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្ដី មិន
 មែនព្រោះតែលាភទេ បើភិក្ខុមិនធ្លាប់បានចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ
 គិលានប្បច្ចយកេសជួបរុក្ខារទាំងឡាយទេ តែភិក្ខុនោះ ជាអកប្រតិបត្តិ
 តាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ជាអកប្រតិបត្តិដោយសេចក្ដីកោតក្រែង ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ ក៏គួរជាទីបង្គាប់របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ
 គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវបដិបទ្យាទាំង
 នៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្ទុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះហេតុតែលាភនោះទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថា
 សប្បុរសធម៌ ។

(១៨៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បុរស ជា
 ពហុស្លូត ។ អសប្បុរសនោះ តែងពិចារណាយ៉ាងដូច្នេះថា អាត្មា
 អញជាពហុស្លូត ឯពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនមែនជាពហុស្លូតទេ ។
 អសប្បុរសនោះ លើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្ទុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែ
 ពហុស្លូតនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បុរសធម៌ ។

អប្បវច្ឆស្ស សប្បវសសត្តេ សប្បវសាសប្បវសធម្មា

សប្បវសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ សីតិ បដិសញ្ញាត្តតិ ន
 ខោ ពាហុសច្ចេន លោកធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ
 ឆោសធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ មោហធម្មា វា
 បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ ឆោ ចេបិ ពហុស្សុតោ ហោតិ
 សោ ច ហោតិ ធម្មាដុធម្មប្បដិបន្នោ សាមីចិប្បដិបន្នោ
 អនុធម្មចារី សោ តត្ថ បុរោ សោ តត្ថ ចាសំសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិត្យា តេន ពាហុសច្ចេន
 លេវត្តានុត្តរសេតិ ន បរំ វត្តេតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ
 សប្បវសធម្មោ ។

(១៨៤) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវសោ

វិនយធរោ ហោតិ ។ សោ សីតិ បដិសញ្ញាត្តតិ

អនុបទវន្ត សប្បវិសសូត្រ ធម៌របស់សប្បវេស និងអសប្បវេស

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវេស តែងពិចារណាលើញ្ញដូច្នេះថា លោក-

ធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌

ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនព្រោះតែពហុសូតទេ បើភិក្ខុមិនមែនជា

ពហុសូតទេ តែភិក្ខុនោះប្រតិបត្តិភាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយ

សេចក្តីកោតក្រែង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តិភាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជា

របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។

ភិក្ខុនោះ ធ្វើរូបជីវិតទ្រព្យទាំងនៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតម្កើងខ្លួន

ឯង មិនបន្តបង្កាបអ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែពហុសូតនោះ ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវេសធម៌ ។

(១៨៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវេស ជាអ្នក

ទ្រទ្រង់នូវវិន័យ ។ អសប្បវេសនោះ តែងពិចារណាលើញ្ញដូច្នេះថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណសកំ

អហំ ទោម្ពំ វិនយធរោ ឥមេ បនេញ ភិក្ខុ ន
 វិនយធរាតិ ។ សោ តេន វិនយធរត្ថេន អត្តានុក្កំសេតិ
 បរំ វម្ពេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មោ ។
 សប្បវិសោ ច ទោ ភិក្ខុវេ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ ន
 ទោ វិនយធរត្ថេន លោកធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ
 នោសធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ មោហធម្មា វា
 បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ យោ ចេហិ វិនយធរោ ហោតិ សោ
 ច ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ សាមីចិប្បដិបន្នោ
 អនុធម្មហរិ សោ ឥត្ត បុរិសោ សោ ឥត្ត ចាសំសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិត្យា តេន វិនយធរត្ថេន
 នេវត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសធម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសក្ក

អាត្មាអញជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវវិន័យ ឯពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនមែនជាអ្នក
 ទ្រទ្រង់នូវវិន័យទេ ។ ភិក្ខុនោះ លើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្ទុះបង្ហាត់អ្នកដទៃ
 ព្រោះហេតុតែការទ្រទ្រង់នូវវិន័យនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង
 ឈ្មោះថាអសប្បវិសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវស តែង
 ពិចារណាលើញដូច្នេះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌
 ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែនព្រោះ
 ហេតុតែការទ្រទ្រង់នូវវិន័យទេ បើភិក្ខុមិនទ្រទ្រង់នូវវិន័យពិតមែន តែ
 ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិតាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តី
 កោតក្រែង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជារបស់ភិក្ខុទាំងនោះ
 ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវបដិបទា
 ឲ្យតាំងនៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបន្ទុះបង្ហាត់អ្នក
 ដទៃ ព្រោះហេតុតែការទ្រទ្រង់នូវវិន័យនោះទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវិសធម៌ ។

អនុបទវច្ឆស្ស សប្បវិសសុត្តេ សប្បវិសាសប្បវិសធម្មា

(១៨៥) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ធម្ម-
 កថិកោ ហោតិ ។ សោ វេតិ បដិសញ្ញក្ខតិ អហំ
 ខោម្ហំ ធម្មកថិកោ វេមេ បដិសញ្ញ ភិក្ខុ ធម្ម-
 កថិកាតិ ។ សោ តេន ធម្មកថិកត្ថេន អត្តា-
 នុក្កំសេតិ បរំ វម្ពេតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិស-
 ធម្មោ ។ សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ វេតិ បដិសញ្ញក្ខតិ
 ន ខោ ធម្មកថិកត្ថេន លោកធម្មា វា បរិក្ខយំ
 កច្ចន្តិ នោសធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ មោហធម្មា
 វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ នោ ចេបិ ធម្មកថិកោ ហោតិ
 សោ ច ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ សាមីចិប្បដិបន្នោ
 អនុធម្មចារី សោ ភត្ត បុរោ សោ ភត្ត បាសំសោតិ ។
 សោ បដិបទ្ធំយេវ អន្តរំ ករិត្យា តេន ធម្មកថិកត្ថេន
 នេវត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសធម្មោ ។

អនុបទវត្ថុ សប្បវិសសូត្រ ធម៌របស់សប្បវិសនិងអសប្បវិស

(១៨៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវិស ជា
 ធម្មកថិក ។ អសប្បវិសនោះ ពិចារណាលើញដូច្នេះថា អញជា
 ធម្មកថិក ឯពួកភិក្ខុទាំងឡាយនេះ មិនមែនជាធម្មកថិកទេ ។ ភិក្ខុនោះ
 លើកគំកើងខ្លួនឯង បន្ទះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនជាធម្មកថិក
 នោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវិសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ឯសប្បវិស តែងពិចារណាលើញដូច្នេះថា លោកធម៌ទាំង
 ឡាយ អស់ទៅក្ដី ទោសធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្ដី មោហធម៌ទាំងឡាយ
 អស់ទៅក្ដី មិនមែនព្រោះហេតុតែខ្លួនជាធម្មកថិកទេ បើភិក្ខុមិនមែនជា
 ធម្មកថិកទេ តែភិក្ខុនោះប្រតិបត្តិតាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយ
 សេចក្ដីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជារបស់
 ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ
 ធ្វើនូវបដិបទឱ្យតាំងនៅទាំងក្នុង ហើយមិនលើកគំកើងខ្លួនឯង មិន
 បន្ទះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនជាធម្មកថិកនោះទេ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវិសធម៌ ។

(១៨៦) ចុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អារាហ្ម-
 កោ ហោតិ ។ សោ វតិ បដិសញ្ញត្តតិ អហំ
 ខោម្ហំ អារាហ្មកោ វមេ បនេញ ភិក្ខុ ន អារាហ្ម-
 កាតិ ។ សោ តេន អារាហ្មកត្តេន អត្តានុត្តរេសេតិ
 បរំ វម្ពេតិ អយម្ហំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មោ ។
 សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ វតិ បដិសញ្ញត្តតិ
 ន ខោ អារាហ្មកត្តេន លោកធម្មា វា បរិត្តយំ
 គច្ឆន្តិ នោសធម្មា វា បរិត្តយំ គច្ឆន្តិ មោហធម្មា
 វា បរិត្តយំ គច្ឆន្តិ នោ អារាហ្មកោ ហោតិ សោ
 ច ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បវិសោ សាមីចប្បវិសោ
 អនុធម្មចារិ សោ តត្ថ បុរិសោ តត្ថ ចាសំសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ កាវិច្ឆា តេន អារាហ្មកត្តេន
 នេវត្តានុត្តរេសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ អយម្ហំ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសធម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្កៈ

(១៨៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវាស ជាអ្នក
ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ ។ អសប្បវាសនោះ ពិចារណាលើញដូច្នេះ
ថា អាត្មាអញជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃ ឯពួកភិក្ខុឯទៀតទាំងនេះ មិនមែនជា
អ្នកប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃទេ ។ ភិក្ខុនោះលើកគំកើងខ្លួនឯង បន្ទុះបង្គាប់
អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវាសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវាស
តែងពិចារណាលើញដូច្នេះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោស-
ធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែន
ព្រោះហេតុតែខ្លួនជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃទេ បើភិក្ខុមិនមែនជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃ
ទេ តែភិក្ខុនោះ ប្រតិបត្តិតាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តី
កោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជា របស់ភិក្ខុទាំងនោះ
ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើរ របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវ
បដិបទឲ្យតាំង នាខាងក្នុង ហើយមិនលើកគំកើងខ្លួនឯង មិនបន្ទុះបង្គាប់
អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួននៅក្នុងព្រៃនោះឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវាសធម៌ ។

អនុបវេទនា សុប្បន្តសុត្តន្ត សុប្បន្តសុប្បន្តសុត្តន្ត

(១៨៧) បុណ្ណ ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ បំ-
 សុក្កុលំកោ ហោតិ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញក្ខតិ
 អហំ ខោម្ពំ បំសុក្កុលំកោ ឥមេ បទញ្ញោ ភិក្ខុ
 ន បំសុក្កុលំកាតិ ។ សោ តេន បំសុក្កុលំកត្តេន
 អត្តានុត្តរេតិ បរំ វម្ពេតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ អសប្ប-
 វិសទម្ពោ ។ សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ ឥតិ
 បដិសញ្ញក្ខតិ ន ខោ បំសុក្កុលំកត្តេន លោកទម្ពោ
 វា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ ទោសទម្ពោ វា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ
 មោហទម្ពោ វា បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ ធា ចេបំ បំសុក្កុលំ-
 កោ ហោតិ សោ ច ហោតិ ទម្ពានុទម្ពប្បដិបទ្ធោ
 សាមីចិប្បដិបទ្ធោ អនុទម្ពចារិ សោ តត្ថ បុរោ សោ
 តត្ថ បាសំសោតិ ។ សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិត្តា
 តេន បំសុក្កុលំកត្តេន នេវត្តានុត្តរេតិ ន បរំ
 វម្ពេតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ សប្បវិសទម្ពោ ។

អនុបទវិញ សប្បុរិសសត្រ ធម៌របស់សប្បុរសនិងអសប្បុរស

(១៨៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បុរស ជាអ្នក
ប្រព្រឹត្តបង្កក្លល ។ អសប្បុរសនោះ ពិចារណាយើង ដូច្នេះថា
អាត្មាអញជាអ្នកប្រព្រឹត្តបង្កក្លល ឯពួកភិក្ខុទាំងឡាយនេះ មិនមែនជា
អ្នកប្រព្រឹត្តបង្កក្លលទេ ។ ភិក្ខុនោះ លើកតំកើងខ្លួនឯង បន្ទុះបង្ហាប់
អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនជាអ្នកប្រព្រឹត្តបង្កក្លលនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បុរិសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯ
សប្បុរស តែងពិចារណាយើងដូច្នេះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់
ទៅក្តី ទោសធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅ
ក្តី មិនមែនព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តបង្កក្លលនោះទេ បើមិនមែនជាអ្នក
ប្រព្រឹត្តបង្កក្លលទេ តែភិក្ខុនោះប្រព្រឹត្តតាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិ-
បត្តិដោយសេចក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជា
របស់ភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។
ភិក្ខុនោះ ធ្វើទូរិយបទទាំងនៅទាំងក្នុង ហើយមិនលើកតំកើងខ្លួន
ឯង មិនបន្ទុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តបង្កក្លលនោះ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បុរិសធម៌ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

(១៨៨) បុន ចបំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ បិណ្ឌា-
 តិកោ ហោតិ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ អហំ
 ខោម្ហំ បិណ្ឌាតិកោ ឥមេ បដិញ្ញា ភិក្ខុ ន បិណ្ឌ-
 មាតិកាតិ ។ សោ តេន បិណ្ឌមាតិកត្ថេន អត្តានុក្ក-
 សេតិ បំ វុទ្ធតិ អយម្ហំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មោ ។
 សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ ន
 ខោ បិណ្ឌមាតិកត្ថេន លោកធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ
 ទោសធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ មោហធម្មា វា បរិក្ខយំ
 កច្ចន្តិ តោ ចេបិ បិណ្ឌមាតិកោ ហោតិ សោ ច
 ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបទ្ធោ សាមីចិប្បដិបទ្ធោ អនុ-
 ធម្មចារី សោ តត្ថ បុរិសោ តត្ថ មាសំសោតិ ។
 សោ បដិបទំយេវ អន្តរំ ករិតា តេន បិណ្ឌមាតិ-
 កត្ថេន នេវត្តានុក្កសេតិ ន បំ វុទ្ធតិ អយម
 ភិក្ខុវេ សប្បវិសធម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាសកៈ

(១៨៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវាស ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ។ អសប្បវាសនោះ ពិចារណាលើញ ដូច្នេះថា
 អាត្មាអញជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត ឯពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនមែនជា
 អ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតទេ ។ ភិក្ខុនោះ លើកគំភើងខ្លួនឯង បន្ទុះបង្ហាប់
 អ្នកដទៃ ព្រោះតែខ្លួនប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវាសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវាស
 តែងពិចារណាលើញដូច្នេះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោស-
 ធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែន
 ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតទេ បើមិនជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតទេ
 តែភិក្ខុនោះជាអ្នកប្រតិបត្តិភាមធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិជាយោសច-
 ក្តីកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តភាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាដំបូងជាប់ភិក្ខុទាំង
 នោះ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើ
 ឡើងបដិបទ្យាតាំងមេរ្យាងក្នុង ហើយមិនលើកគំភើងខ្លួនឯង មិន
 បន្ទុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តបិណ្ឌ តនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវាសធម៌ ។

អនុបវត្តស្ស សប្បវិសាសប្បវិសសុត្តេ សប្បវិសាសប្បវិសធម្មា

(១៨៧) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ វុត្តម្ភ-
 លីកោ ហោតិ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញាត្តតិ អហំ
 ខោម្ហំ វុត្តម្ភលីកោ ឥមេ បទញ្ញោ ភិក្ខុ ន វុត្តម្ភ-
 លីកាតិ ។ សោ ភេន វុត្តម្ភលីកត្ថេន អត្តានុត្តិ-
 សេតិ បរំ វម្ពេតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មោ ។
 សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ ឥតិ បដិសញ្ញាត្តតិ ន
 ខោ វុត្តម្ភលីកត្ថេន លោកធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ
 ឆោសធម្មា វា បរិក្ខយំ កច្ចន្តិ មោហធម្មា វា បរិក្ខ-
 យំ កច្ចន្តិ ឆោ ចេបំ វុត្តម្ភលីកោ ហោតិ សោ ច
 ហោតិ ធម្មាដុធម្មប្បដិបទ្គោ ហមីចិប្បដិបទ្គោ អនុធម្ម-
 ហរំ សោ ភត្ត បុរោ សោ ភត្ត ហសំសោតិ ។ សោ
 បដិបទ្គិយេវ អម្ហំ ករិត្វា ភេន វុត្តម្ភលីកត្ថេន
 វេរត្តានុត្តិសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសធម្មោ ។

អនុបទវត្ថុ សប្បវិសសុត្រ ធម៌របស់សប្បវិសនិងអបប្បវិស

(១៨៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវិស ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តវត្ថុមូល ។ អសប្បវិសនោះ ពិចារណាយឺញដូច្នេះថា
 អាត្មាអញជាអ្នកប្រព្រឹត្តវត្ថុមូល ឯភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនមែនជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តវត្ថុមូលទេ ។ ភិក្ខុនោះ លើកតកើនខ្លួនឯង បន្ទុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តវត្ថុមូលនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង
 ឈ្មោះថាអសប្បវិសធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវិស តែង
 ពិចារណាយឺញដូច្នេះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្ដី ទោសធម៌
 ទាំងឡាយ អស់ទៅក្ដី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្ដី មិនមែនព្រោះ
 ហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តវត្ថុមូលទេ បើមិនជាអ្នកប្រព្រឹត្តវត្ថុមូលទេ តែភិក្ខុ
 នោះប្រតិបត្តិតាមធម៌ដ៏បែបគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយគេ ចក្កៈកាតក្រែង
 ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជា បង្គាប់សក្កទាំងនោះ ភិក្ខុនោះ
 គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវបដិទានទាំង
 នៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតកើនខ្លួនឯង មិនបន្ទុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ
 ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្តវត្ថុមូលនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង
 ឈ្មោះថាសប្បវិសធម៌ ។

[១៩០] បុរេ ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ សោ-
សាដិកោ ហោតិ ... អញ្ញោកាសិកោ ហោតិ ... នេ-
សដ្ឋិកោ ហោតិ ... យថាសន្តតិកោ ហោតិ ... ឯ-
កាសដិកោ ហោតិ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ
អហំ ខោម្ហំ ឯកាសដិកោ ឥមេ បទញ្ញោ ភិក្ខុ
ឯ ឯកាសដិកាតិ ។ សោ តេន ឯកាសដិ-
កត្តេន អត្តានុក្កំសេតិ បរំ វរ្ម័នតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ
អសប្បវិសទធម្មា ។ សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ
ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ ឯ ខោ ឯកាសដិកត្តេន
លោកធម្មា វា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តំ នោសធម្មា វា ប-
រិក្ខយំ គច្ឆន្តំ មោហធម្មា វា បរិក្ខយំ គច្ឆន្តំ នោ
ចេហិ ឯកាសដិកោ ហោតិ សោ ច ហោតិ
ធម្មានុធម្មប្បដិបទ្ធោ សាមីចិប្បដិបទ្ធោ អនុធម្មចារិ
សោ តត្ថ បុរោ សោ តត្ថ ចាសសោតិ ។ សោ
បដិបទំយេវ អន្តរ កាវិគ្គា តេន ឯកាសដិកត្តេន
នេវត្តានុក្កំសេតិ ឯ បរំ វរ្ម័នតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ
សប្បវិសទធម្មា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

[១៩០] មាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវាស ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តនៅ ភិក្ខុនីព្រាហ្មណ៍ ប្រព្រឹត្តនៅ ភិក្ខុនីវិវាស ... ប្រព្រឹត្ត
 តែខេសជ្ជិក ប្រព្រឹត្តតែយថាស្ថនិកៈ ... ប្រព្រឹត្តតែឯកាសនិកៈ ។
 ភិក្ខុនោះពិចារណាយើងដូច្នេះថា អាត្មាអញជាអ្នកប្រព្រឹត្តឯកាសនិកៈ
 ឯពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនមែនជាអ្នកប្រព្រឹត្តឯកាសនិកៈទេ ។ ភិក្ខុ
 នោះ លើកតំកើងខ្លួនឯង បន្ទុះបង្ហាប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុតែខ្លួនប្រព្រឹត្ត
 ឯកាសនិកៈនោះ មាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្ប-
 វាសធម៌ ។ មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវាស តែងពិចារណា
 យើង ដូច្នេះថា លោកធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី ទោសធម៌
 ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មោហធម៌ទាំងឡាយ អស់ទៅក្តី មិនមែន
 ព្រោះតែខ្លួនប្រព្រឹត្តឯកាសនិកៈទេ បើមិនជាអ្នកប្រព្រឹត្តឯកាសនិកៈ តែ
 ភិក្ខុនោះជាអ្នកប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តី
 កោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ភិក្ខុនោះ គួរជាទីបូជារបស់ភិក្ខុទាំងនោះ
 ភិក្ខុនោះ គួរជាទីសរសើររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើបដិបត្តា
 ឲ្យតាំងនៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតំកើងខ្លួនឯង មិនបន្ទុះបង្ហាប់អ្នក
 ដទៃ ព្រោះហេតុ តែខ្លួនប្រព្រឹត្តឯកាសនិកៈនោះ មាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវាសធម៌ ។

អនុបវេទស្ស សប្បវិសាសប្បវិសសត្តេ សប្បវិសាសប្បវិសធម្មា

(១៩១) បុន ចបំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ វិវិច្ឆេ
 កាមេហិ វិវិច្ឆេ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ
 សវិតារំ វិវេកជំ មិត្តសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ ។ សោ ឥតិ បដិសញ្ញក្ខតិ អហំ ខោម្ហិ
 បឋមជ្ឈានសមាបត្តិយា លាភី ឥមេ បទព្រោ ភិក្ខុ
 បឋមជ្ឈានសមាបត្តិយា ន លាភិជោតិ ។ សោ
 តាយ បឋមជ្ឈានសមាបត្តិយា អត្តានុក្កិលេតិ បរំ
 វេទ្កេតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មោ ។ សប្ប-
 វិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ ឥតិ បដិសញ្ញក្ខតិ បឋ-
 មជ្ឈានសមាបត្តិយាបិ ខា អតម្មយតា^(១) វុត្តា កត-
 វតា យេន យេន ហិ មញ្ញនិ តតោ តំ ហោតិ
 អញ្ញាដាតិ ។ សោ អតម្មយតព្រោ អន្តរំ ករិត្តា
 តាយ បឋមជ្ឈានសមាបត្តិយា នេវត្តានុក្កិលេតិ ន
 បរំ វេទ្កេតិ អយម្បិ ភិក្ខុវេ សប្បវិសធម្មោ ។

១ អតម្មយតាភិបិ ។

អនុបទវត្ថុ សប្បវិសសុត្រ ធម៌របស់សប្បវិសនិងអសប្បវិស

(១៩១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវិស ស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ កិច្ចលកាន់បឋ-
 មដ្ឋាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខៈ ដែលកើតពីវិវេក ។
 ភិក្ខុនោះ ពិចារណាលើញ្ញដូច្នេះថា អាត្មាអញបាននូវបឋមដ្ឋានសមា-
 បត្តិ ឯពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនមែនបាននូវបឋមដ្ឋានសមាបត្តិទេ ។
 ភិក្ខុនោះ លើកគំកើងខ្លួនឯង បន្ទុះបណ្តឹងអ្នកដទៃ ព្រោះតែបាននូវ
 បឋមដ្ឋានសមាបត្តិនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្ប-
 វិសធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវិស តែងពិចារណាលើញ្ញ
 ដូច្នេះថា សេចក្តីមិនញាប់ញ័រដោយការម្នាស់ ដែលព្រះមានព្រះ
 ភាគសំដែងហើយ ដោយបឋមដ្ឋានសមាបត្តិ ពួកភិក្ខុ វេមន៍សំគាល់
 នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រនោះ ដោយធម្មជាតិណា ។ ធម្មជាតិនោះ ។
 នឹងទៅជាដទៃវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រឲ្យតាំង
 នៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកគំកើងខ្លួនឯង មិនបន្ទុះបណ្តឹងអ្នកដទៃ
 ព្រោះតែបឋមដ្ឋានសមាបត្តិនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថា
 សប្បវិសធម៌ ។

[១៧២] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ វិតត្តវិ-
 ចារាជំ វុបសមា អជ្ឈតំ សម្មសាទជំ ចេតសោ
 ឯកោទិការំ អវិតត្តំ អវិចារំ សមាទិជំ បិតិសុខំ
 ទុតិយំ ឈានំ ... តតិយំ ឈានំ ... ចតុត្ថំ ឈានំ
 ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ ។ សោ វេតិ បដិសញ្ញត្តតិ
 អហំ ខោម្ហំ ចតុត្ថជ្ឈានសមាបត្តិយា លាភី វេមេ
 បនពោ ភិក្ខុ ចតុត្ថជ្ឈានសមាបត្តិយា ន លាភិ-
 លោតិ ។ សោ តាយ ចតុត្ថជ្ឈានសមាបត្តិយា
 អត្តានុក្កំសេតិ បរំ វម្រេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ អសប្ប-
 វិសធម្មោ ។ សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ វេតិ
 បដិសញ្ញត្តតិ ចតុត្ថជ្ឈានសមាបត្តិយាបិ ខោ អ-
 តម្មយតា វត្ថា កតវតា យេន យេន ហិ មញ្ញនិ
 តតោ តំ ហោតិ អញ្ញថាតិ ។ សោ អតម្មយ-
 តពោវ អន្តរំ កិរិតា តាយ ចតុត្ថជ្ឈានសមាបត្តិយា
 លេវត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្រេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសធម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

(១៩២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវាស ព្រោះ
 រម្ងាប់វិតក្កៈវិចារៈចក្ខុចូលកាន់ទុគ្គយជ្ឈាន ជាទីជ្រះថ្លាក្នុងសន្តាន មាន
 សភាពជាចិត្តខុសឯក ឥតមានវិតក្កៈវិចារៈទេ មានតែបីតិចិត្តសុខៈដែល
 កើតអំពីសមាធិប៉ុណ្ណោះ ... ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ... ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន
 សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ អសប្បវាសនោះ ពិ-
 ចារណាលើញដូច្នេះថា ភាគាអញជាអ្នកបាននូវចតុត្ថជ្ឈានសមាបត្តិ ឯ
 ពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនបានចតុត្ថជ្ឈានសមាបត្តិទេ ។ អសប្បវាស
 នោះ លើកតំកើងខ្លួនឯង បន្ទុះបង្ហាបំប្លែងដទៃ ព្រោះតែបានចតុត្ថជ្ឈាន-
 សមាបត្តិនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បវាសធម៌ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវាស តែងពិចារណាលើញដូច្នេះថា សេចក្តី
 មិនញាប់ញ័រក្នុងការម្នាក់ ដែលព្រះអង្គសំដែងដោយចតុត្ថជ្ឈានសមា-
 បត្តិ ពួកភិក្ខុ រមែងសំគាល់សេចក្តីមិនញាប់ញ័រដោយធម្មជាតិណា ។
 ធម្មជាតិនោះ ។ នឹងទៅជាដទៃវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើសេចក្តីមិន
 ញាប់ញ័រឲ្យតាំងនៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតំកើងខ្លួនឯង មិនបន្ទុះ-
 បង្ហាបំប្លែងដទៃ ព្រោះតែចតុត្ថជ្ឈានសមាបត្តិនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បវាសធម៌ ។

អប្បវិស្ណុស្ស សប្បវិស្ណុសប្បវិស្ណុស្សេ សប្បវិស្ណុសប្បវិស្ណុស្ស

(១៩៣) បុន ចបំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ រូប-
 សញ្ញាធំ សមតិក្កមា បដិយសញ្ញាធំ អត្ថន្តមា
 ធានត្ថសញ្ញាធំ អមនសិកាវា អនន្តោ អាកាសោតិ
 អាកាសានញ្ញាយតធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ សោ
 តតិ បដិសញ្ញត្តតិ អហំ ខោម្ហំ អាកាសានញ្ញាយ-
 តនសមាបត្តិយា លាភី ឥមេ បនព្វោ ភិក្ខុ អាកា-
 សានញ្ញាយតនសមាបត្តិយា ន លាភិនោតិ ។ សោ
 តាយ អាកាសានញ្ញាយតនសមាបត្តិយា អត្តានុក្ក-
 សេតិ បំ វុម្ពេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មោ ។
 សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ តតិ បដិសញ្ញត្តតិ
 អាកាសានញ្ញាយតនសមាបត្តិយាបិ ខោ អតម្មយតា
 វត្តា ភកវតា យេន យេន ហិ មញ្ញន្តំ តតោ តំ
 ហោតិ អញ្ញាដាតិ ។ សោ អតម្មយតញ្ញោ អន្តរំ
 កវត្តា តាយ អាកាសានញ្ញាយតនសមាបត្តិយា
 នេវត្តានុក្កសេតិ ន បំ វុម្ពេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសធម្មោ ។

អនុបទវត្ថុ សប្បវិសេសប្បវិសេសត្រ ធម៌របស់សប្បវិសេសនិងអសប្បវិសេស

(១៩៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវិសេស ព្រោះ
 ក្នុងផ្កុនបុរសញ្ញា ដែលនូវសេចក្តីវិនាសនៃបដិយសញ្ញា មិនធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្តនូវនាងភូសញ្ញា ហើយចូលកាន់អាគាសានញ្ញាយតនសញ្ញា-
 សមាបត្តិ ដោយបរិកម្មថា អាគាសមិនមានទីបំផុត ។ អសប្បវិសេសនោះ
 គឺចារណាយើងដូច្នេះថា អាត្មាអញជាអ្នកបាននូវអាគាសានញ្ញាយតន-
 សមាបត្តិ ឯភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនបាននូវអាគាសានញ្ញាយតនសមា-
 បត្តិទេ ។ អសប្បវិសេសនោះ លើកតំកើងខ្លួនឯង បន្ទះបង្គាប់អ្នកដទៃ
 ដោយអាគាសានញ្ញាយតនសមាបត្តិនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ឯង ឈ្មោះថាអសប្បវិសេសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវិសេស រមែង
 គឺចារណាយើងដូច្នេះថា សេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ក្នុងការម្នាក់ ដែល
 ព្រះមានបុណ្យ សំដែងហើយ ដោយអាគាសានញ្ញាយតនសមាបត្តិ
 ត្រូវភិក្ខុតែងសំគាល់ដោយធម្មជាតិណា ។ ធម្មជាតិនោះ ។ នឹងទៅ
 ជាដទៃវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រឲ្យតាំងនៅខាង
 ក្នុង ហើយមិនលើកតំកើងខ្លួនឯង មិនបន្ទះបង្គាប់អ្នកដទៃ ដោយអា-
 គាសានញ្ញាយតនសមាបត្តិនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះ
 ថាសប្បវិសេសធម៌ ។

[១៩៤] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ
សត្វសោ^(១) អាតាសាណញ្ចាយនំ សមតិក្កម្ម អនន្ត
វិញ្ញាណន្តំ វិញ្ញាណញ្ចាយនំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។
សោ វេតិ បដិសញ្ញក្កតិ អហំ ខោម្ហំ វិញ្ញាណញ្ចាយ-
ននសមាបត្តិយា លាភី វេមេ បដេញ្ញោ ភិក្ខុ វិញ្ញា-
ណញ្ចាយននសមាបត្តិយា ន លាភិធាតិ ។ សោ
តាយ វិញ្ញាណញ្ចាយននសមាបត្តិយា អត្តានុក្កិសេតិ
បរំ វម្មេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មោ ។
សប្បវិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ វេតិ បដិសញ្ញក្កតិ
វិញ្ញាណញ្ចាយននសមាបត្តិយាបិ ខោ អតម្មយតា
វត្ថា ភកវតា យេន យេន ហិ មញ្ញនំ តតោ តំ
ហោតិ អញ្ញដាតិ ។ សោ អតម្មយតញ្ញោ អន្តរំ
កវត្ថា តាយ វិញ្ញាណញ្ចាយននសមាបត្តិយា នេវត្ថា-
នុក្កិសេតិ ន បរំ វម្មេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ សប្ប-
វិសធម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

(១៩៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូច្នេះទៀត អសប្បុរស ព្រោះ
 កន្លងផុតភាគសាសនាញាយគនសមាបត្តិ ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់
 វិញ្ញាណញាយគនសមាបត្តិ ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីចំផុត ។
 អសប្បុរសនោះ ពិចារណាយើញដូច្នេះថា អាត្មាអញជាអ្នកបាននូវវិញ្ញា-
 ណញាយគនសមាបត្តិ ឯពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនបាននូវវិញ្ញាណ-
 ញាយគនសមាបត្តិទេ ។ អសប្បុរសនោះ លើកគំកើងខ្លួនឯង បន្ទុះ
 បង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុវិញ្ញាណញាយគនសមាបត្តិនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសប្បុរសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ឯសប្បុរស រមែងពិចារណាយើញដូច្នេះថា សេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ដែល
 ព្រះមានបុណ្យសំដែងហើយ ដោយវិញ្ញាណញាយគនសមាបត្តិ ពួក
 ភិក្ខុតែងសំគាល់ នូវវិញ្ញាណញាយគនសមាបត្តិ ដោយធម្មជាតិ
 ណា ។ ធម្មជាតិនោះ ។ នឹងទៅជាដទៃវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវ
 សេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ឱ្យតាំងនៅរាងក្នុង ហើយមិនលើកគំកើងខ្លួន
 ឯង មិនបន្ទុះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះតែវិញ្ញាណញាយគនសមាបត្តិនោះ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសប្បុរសធម៌ ។

អនុបវរន្តស្ស សប្បវិសាសប្បវិសសុត្តេ សប្បវិសាសប្បវិសធម្មា

(១៧៥) បុន ចប្បវ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ សព្វសោ
 វិញ្ញាណញ្ញាយននំ សមតិក្កម្មំ នត្ថំ កិញ្ចតិ អា-
 កិញ្ចញ្ញាយននំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ សោ វតិ
 បដិសញ្ញត្តតិ អហំ ខោម្ហំ អាកិញ្ចញ្ញាយននស-
 មាបត្តិយា លាភី វេមេ បនេញ ភិក្ខុ អាកិញ្ចញ្ញា-
 យននសមាបត្តិយា ន លាភិធាតិ ។ សោ តាយ
 អាកិញ្ចញ្ញាយននសមាបត្តិយា អត្តានុក្កិសេតិ បរំ
 វម្ពេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសធម្មា ។ សប្ប-
 វិសោ ច ខោ ភិក្ខុវេ វតិ បដិសញ្ញត្តតិ អា-
 កិញ្ចញ្ញាយននសមាបត្តិយាបិ ខោ អតម្មយតា វតា
 ភតវតា យេន យេន ហិ មញ្ញនំ តតោ តំ ហោតិ
 អញ្ញាហតិ ។ សោ អតម្មយតញ្ញាវ អន្តរំ កិវត្តា
 តាយ អាកិញ្ចញ្ញាយននសមាបត្តិយា នេវត្តានុក្កិ-
 សេតិ ន បរំ វម្ពេតិ អយម្បំ ភិក្ខុវេ សប្បវិសធម្មា ។

អនុវេទន្ត សម្បវិសាលសម្បវិសល្យត្រ ធម៌របស់សម្បវិសនិងអសម្បវិស

(១៩៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសម្បវិស ព្រោះកន្លង
 ផុតវិញ្ញាណញាយគនសមាបត្តិ ដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់ភាគិញ្ញា-
 ញាយគនសមាបត្តិ ដោយបរិកម្មថា វិត្តតិចតួចមិនមាន ។ អសម្បវិស
 នោះ តែងពិចារណាយើញដូច្នេះថា អាត្មាអញជាអ្នកបាននូវភាគិញ្ញា-
 ញាយគនសមាបត្តិ ឯពួកភិក្ខុដទៃទាំងនេះ មិនមែនជាអ្នកបាននូវភា-
 គិញ្ញាញាយគនសមាបត្តិទេ ។ អសម្បវិសនោះ លើកគំកើងខ្លួនឯង
 បន្តិះបង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះតែភាគិញ្ញាញាយគនសមាបត្តិនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាអសម្បវិសធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ឯសម្បវិស រមែងពិចារណាយើញដូច្នេះថា សេចក្តីមិនញាប់ញ័រ
 ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ដោយភាគិញ្ញាញាយគនសមាបត្តិ
 ពួកភិក្ខុតែងសំគាល់ នូវភាគិញ្ញាញាយគនសមាបត្តិ ដោយធម្មជាតិណាៗ
 ធម្មជាតិនោះ ។ នឹងទៅជាដទៃវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវសេចក្តីមិន
 ញាប់ញ័រ ឲ្យតាំងនៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកគំកើងខ្លួនឯង មិនបន្តិះ-
 បង្គាប់អ្នកដទៃ ព្រោះតែភាគិញ្ញាញាយគនសមាបត្តិនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាសម្បវិសធម៌ ។

(១៩២) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ អា-
 កិញ្ចញ្ញាយននំ សមតិក្កម្ម ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយននំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ សោ វេតិ បដិសញ្ញត្តតិ
 អហំ ទោម្ហិ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយននសមាបត្តិយា
 លាភី វេមេ បទពោ ភិក្ខុ ទេវសញ្ញាណសញ្ញា-
 យននសមាបត្តិយា ន លាភីនោតិ ។ សោ តាយ
 ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយននសមាបត្តិយា អត្តានុក្កំសេតិ
 បរំ វម្ពេតិ អយម្យំ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសទម្មោ ។
 សប្បវិសោ ច ទោ ភិក្ខុវេ វេតិ បដិសញ្ញត្តតិ
 ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយននសមាបត្តិយាបិ ទោ អតម្ម-
 យតា វត្ថា កត្តវត្ថា យេន យេន ហិ មញ្ញនិ
 តតោ តំ ហោតិ អញ្ញាបាតិ ។ សោ អតម្មយ-
 តពោវ អន្តរំ កកិវត្ថា តាយ ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយន-
 នសមាបត្តិយា ទេវត្តានុក្កំសេតិ ន បរំ វម្ពេតិ
 អយម្យំ ភិក្ខុវេ សប្បវិសទម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាស្សនសកៈ

(១៩៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អសប្បវាស ព្រោះ
 កន្លងផុតអាភិក្ខុញ្ញាយតនសមាបត្តិ ហើយចូលកាន់នៅសញ្ញានាសញ្ញា-
 យតនសមាបត្តិ ។ អសប្បវាសនោះ តែងពិចារណាយើងដូច្នេះថា អា-
 ភិក្ខុ ជាអ្នកបាននូវនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ ឯពួកភិក្ខុដទៃ
 ទាំងនេះ មិនមែនជាអ្នកបាននូវនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិទេ ។
 អសប្បវាសនោះ លើកតម្កើងខ្លួនឯង បន្តិះបន្តាប់អ្នកដទៃ ព្រោះតែនៅ-
 សញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង
 ឈ្មោះថាអសប្បវាសធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសប្បវាស វាមែន
 ពិចារណាយើងដូច្នេះថា សេចក្តីមិនញាប់ញ័រក្នុងការម្នាក់ ដែលព្រះ
 មានព្រះភាគសំដែងហើយ ដោយនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ
 ពួកភិក្ខុសំគាល់ នូវនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ ដោយធម្មជាតិ
 ណា ។ ធម្មជាតិនោះ ។ នឹងទៅជាដទៃវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើ
 នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ឲ្យតាំងនៅខាងក្នុង ហើយមិនលើកតម្កើង
 ខ្លួនឯង មិនបន្តិះបន្តាប់អ្នកដទៃ ព្រោះតែនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតន-
 សមាបត្តិនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថា សប្បវាសធម៌ ។

អនុបវេទស្ស សប្បវិសសប្បវិសសត្ថេ ភគវោ ភាសិតំ អភិនន្តំ ។

(១៩៧) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ សត្វេសោ
 នេវសញ្ញោនាសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្មសញ្ញាវេទយេត-
 តំរោងំ ឧបសម្ពជ្ជំ វិហារតិ ។ បញ្ញាយបស្ស ទិស្វា
 អាសវំ បរិក្ខិណា ហោន្តំ^(១) ។ អយំ ទោ^(២) ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ន កិញ្ចំ មញ្ញតិ ន កុហំកិញ្ចំ មញ្ញតិ ន
 កេនចិ មញ្ញតីតិ ។ នំទមរោច ភគវំ អត្ថមនា តេ
 ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្តំ^{៤១} ។

សប្បវិសសុត្តំ ភគវំ និន្និតំ ។

១ ឧ. បរិក្ខយា បេត្តិទិស្សតិ ។ ២ ឧ. គយម្បិ ។

អនុចរិត្ត សប្បវិសាលសប្បវិសសូត្រ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះភាសិតព្រះមានព្រះភាគ

(១៩៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត សប្បវស ព្រោះ
កន្លងផុតទៅសញ្ញានាសញ្ញាយន្តសមាបតិ ដោយសព្វគ្រប់ ក៏ចូល
កាន់សញ្ញាវេទយន្តនិរោធ ។ អាសវៈទាំងឡាយរបស់ភិក្ខុនោះ វាមិន
អស់រលីងទៅ ព្រោះវត្ថុឃើញដោយប្រាជ្ញា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុនេះឯង មិនបានសំគាល់នូវហេតុណាមួយ មិនសំគាល់ក្នុងហេតុ
ណាមួយ មិនសំគាល់ ដោយហេតុណាមួយឡើយ ។ លុះព្រះមាន
ព្រះភាគបានសំដែងព្រះសូត្រនេះហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តី
ពេញចិត្ត ត្រេកអរហើយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សប្បវិសសូត្រ ទី ៣ ។

បតុត្ថំ សេវិតពាសេវិតពសុត្ថំ

(១៩៨) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវា

សាវត្ថុយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-

រាមេ ។ តទ្រូត ខោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។

ភនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ ភគវា

ឯតទវេច សេវិតពាសេវិតតំ វេ ភិក្ខុវេ ធម្មបរិយាយំ

ទេសេស្សាមិ តំ សុណាថ សាធុតំ មនសិករោថ

កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ

បច្ចុស្សោសុំ ។

(១៩៩) ភគវា ឯតទវេច កាយសមាចារំបហំ

ភិក្ខុវេ ទុរិជេន វនាមិ សេវិតពុម្ពំ អសេវិតពុម្ពំ

សេរីតព្វសេរីតព្វសូត្រ ទី ៤

(១៩៨) ឡូហ្គានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ឆិតក្រុង
សាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំង-
ឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះ
ភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់
ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតនឹងសំដែងនូវធម្មបរិយាយ ដែលគួរ
សេពនឹងមិនគួរសេព ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់
ធម្មបរិយាយនោះចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ គឺថាគតនឹងប្រាប់ ។
ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៩៩) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតសំដែងកាយសមាធារ (សេចក្តីប្រព្រឹត្តិដោយ
កាយ) ថាមានពីរយ៉ាង គឺកាយសមាធារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១

អនុបទវន្តស្ស សេរិតពាសេរិតពសុត្តេ សេរិតពាសេរិតពំ

តញ្ច អញ្ញាមញ្ញំ កាធាសមាចារំ វជីសមាចារំបហំ

ភិក្ខុវេ ឡុវិធន វនាមិ សេរិតពូម្បិ អសេរិតពូម្បិ

តញ្ច អញ្ញាមញ្ញំ វជីសមាចារំ មនោសមាចារំបហំ

ភិក្ខុវេ ឡុវិធន វនាមិ សេរិតពូម្បិ អសេរិតពូម្បិ

តញ្ច អញ្ញាមញ្ញំ មនោសមាចារំ ចិត្តប្បាទំបហំ

ភិក្ខុវេ ឡុវិធន វនាមិ សេរិតពូម្បិ អសេរិតពូម្បិ

តញ្ច អញ្ញាមញ្ញំ ចិត្តប្បាទំ សញ្ញាបដិលាភំបហំ

ភិក្ខុវេ ឡុវិធន វនាមិ សេរិតពូម្បិ អសេរិតពូម្បិ

តញ្ច អញ្ញាមញ្ញំ សញ្ញាបដិលាភំ ទិដ្ឋិប្បដិលា-

ភំបហំ ភិក្ខុវេ ឡុវិធន វនាមិ សេរិតពូម្បិ

អនុបរវត្ត សេរីកញ្ចាសេរីកញ្ចសុត្រ ធម្មជាតិក្ខន្ធសេរីកញ្ចសេរី

មួយទៀត ភថាគតសំដែងកាយសមាចារនោះទី១ ។ ព័ត្តា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភថាគតសំដែងនូវវិចីសមាចារ (សេចក្តីប្រព្រឹត្តិដោយវិចី)
 ថាមានពីរយ៉ាង គឺវិចីសមាចារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយ
 ទៀត ភថាគតសំដែងវិចីសមាចារនោះទី១ ។ ព័ត្តា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភថាគតសំដែងនូវមនោសមាចារ (សេចក្តីប្រព្រឹត្តិដោយចិត្ត) ថាមាន
 ពីរយ៉ាង គឺមនោសមាចារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត
 ភថាគតសំដែងនូវមនោសមាចារនោះ ទី១ ។ ព័ត្តា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភថាគតសំដែងនូវចិត្តប្បាទ (ការកើតឡើងនៃចិត្ត) ថាមាន
 ពីរយ៉ាង គឺចិត្តប្បាទគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត ភថាគត
 សំដែងនូវចិត្តប្បាទនោះ ទី១ ។ ព័ត្តា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគត
 សំដែងនូវការបាទចំពោះនូវសញ្ញា ថាមានពីរយ៉ាង គឺការបាទចំពោះនូវ
 សញ្ញាគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត ភថាគតសំដែងនូវ
 ការបាទចំពោះនូវសញ្ញានោះទី១ ។ ព័ត្តា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគត
 សំដែង នូវការបាទចំពោះនូវទិដ្ឋិ ថាមានពីរយ៉ាង គឺទិដ្ឋិគួរសេព ១

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ហសកំ

អសេវិតតូម្បី តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ ទិដ្ឋិប្បដិលាភំ អត្តកា-

វប្បដិលាភំបហំ ភិក្ខុវេ ទុរិទេន វទាមិ សេវិតតូម្បី

អសេវិតតូម្បី តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ អត្តកាវប្បដិលាភន្តំ ។

(២០០) ឯវំ វុត្ថេ អាយស្មា សាវីបុត្តោ ភគវន្តំ

ឯតទភោច សមស្ស ខោ អហំ កន្តេ ភគវតោ

សន្និទ្ធលេន កាសិកស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឯវំ

វិត្តារេន អត្ថំ អាជានាមិ កាយសមាចារំបហំ

ភិក្ខុវេ ទុរិទេន វទាមិ សេវិតតូម្បី អសេវិតតូម្បី

តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ កាយសមាចារន្តំ សតិ ខោ

បនេតំ វុត្ថំ ភគវតោ កិញ្ចតំ បដិច្ច វុត្ថំ ។

យថាវុបំ កន្តេ កាយសមាចារំ សេវតោ អកុស-

លា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កានៈ

មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គឺថាគតសំដែងនូវការបានចំពោះនូវទិដ្ឋិ
 នោះទី១ ។ ឥត្តា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតសំដែងនូវការបានចំពោះ
 នូវអត្តភាព ថាមានពីរយ៉ាង គឺការបានចំពោះនូវអត្តភាពគួរសេព ១
 មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គឺថាគតសំដែងនូវការបានចំពោះ នូវ
 អត្តភាពនោះ ទី១ ។ ឥត្តា ។

(២០០) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដោយ
 សង្ខេប មិនទ្រង់ចែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះឯង ឱ្យព្រះអង្គយល់សេចក្តី
 ដោយពិស្តារយ៉ាងនេះ គឺត្រង់ព្រះពុទ្ធដីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតសំដែងនូវកាយសមាចារ ថា
 មានពីរយ៉ាង គឺកាយសមាចារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត
 គឺថាគតសំដែងនូវកាយសមាចារនោះ ទី១ ។ ឥត្តា ដូច្នេះនេះឯង តើ
 ព្រះពុទ្ធដីកា⁺ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សំដៅហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវកាយសមាចារមានសភាពយ៉ាងណា អកុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយតែងចម្រើន កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ

អនុបទវន្តស្ស សេវិតពាសេវិតពុស្សតេ កាយសមាចារេ

ឯវេទោ កាយសមាចារេ ឯ សេវិតោ ។
 យថាវបញ្ច ទោ កន្លេ កាយសមាចារំ សេវិតោ
 អត្តសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ ត្តសលា ធម្មា
 អតិវន្តន្តំ ឯវេទោ កាយសមាចារេ សេវិតោ ។

[២០០] កថំវបំ កន្លេ កាយសមាចារំ សេវិតោ
 អត្តសលា ធម្មា អតិវន្តន្តំ ត្តសលា ធម្មា បរិហា-
 យន្តំ ។ នំធិ កន្លេ ឯកថោ ចាណាវិចារិ ហោវិ
 លុវន្តោ លោហិតថាលី ហតប្បហតេ ធិវិច្ឆោ អន-
 យាបន្តោ ចាណាភូតេសុ អនិច្ឆាណាយំ ទោ បធន
 ហោវិ យន្តំ បរស្ស បរិត្តបករណំ តាមគតំ វា
 អវញ្ញគតំ វា តំ អនិច្ឆំ វេយ្យសង្ខាតំ អាមាតា
 ហោវិ កាមេសុមិច្ឆាចារំ ទោ បធន ហោវិ
 យា តា មាតុរត្តិតា បិតុរត្តិតា មាតាបិតុរត្តិតា
 ភាតុរត្តិតា ភតិជិរត្តិតា^(១) ញាតិរត្តិតា សស្សមិកា

អនុបទេន្ត សេរីតព្វសេរីតព្វសូត្រ កាយសមាចារ

កាយសមាចារមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវកាយសមាចារ មានសភាពយ៉ាង
ណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ
តែងចម្រើនឡើង កាយសមាចារមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។

(២០១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវកាយសមាចារ
មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសល-
ធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួកខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាមនុស្សអាក្រក់ មានដៃប្រឡាក់
ដោយឈាម ជាបុគ្គលតាំងមាំក្នុងការវាយកាប់សម្លាប់សត្វដទៃ មិនមាន
សេចក្តីអាណិតចំពោះសត្វទាំងឡាយ ជាអ្នកកាន់យករបស់ដែលគេមិន
បានឲ្យ ទ្រព្យណាជារបស់អ្នកដទៃ ជាទុបករណ៍គ្រឿងត្រេកអររបស់
បុគ្គលដទៃ ដែលនៅក្នុងស្រុកក្តី នៅក្នុងព្រៃក្តី ជាអ្នកកាន់យកនូវទ្រព្យ
នោះ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដែលរាប់ចូលក្នុងការលួច ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុស
ក្នុងកាមទាំងឡាយ ពួកស្រ្តីណា ដែលមាតារក្សា បិតារក្សា មាតាបិតា
រក្សា បងប្អូនប្រុសរក្សា បងប្អូនស្រ្តីរក្សា ញាតិរក្សា ជាស្រ្តីមានប្តី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានកំ

សបរិនិច្ឆ័យ អន្តមសោ មាលាគុណបរិត្តិតាមិ^(១)
 តថាវុចាសុ ចារិត្តំ អាបជ្ជិតា ហោតិ ។ ឯវុចំ
 កន្លេ កាយសមាចារំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា
 អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ ។

[២០២] តថវុចំ កន្លេ កាយសមាចារំ សេវិតោ
 អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ កុសលា ធម្មា អភិ-
 វឌ្ឍន្តំ ។ ឥធិ កន្លេ ឯកថោ មាលាតិចាតំ បហាយ
 មាលាតិចាតា បដិវរិតោ ហោតិ និហិតនិច្ឆោ ទិហិត-
 តសត្តោ លជ្ជី ទយាបន្នោ សព្វប្បណក្ខតហិតានុកម្ម្យ
 វិហារតិ អទិន្នាទានំ បហាយ អទិន្នាទានា បដិវរិតោ
 ហោតិ យន្តំ បរស្ស បរិត្តបករណំ កាមតតំ
 វា អវាចតតំ វា តំ អទិន្នំ ខេយ្យសង្ខតំ
 ន អាទាតា ហោតិ កាមេស្មមិន្នាចារំ បហាយ

១ មាលាគុណបរិត្តិតាមិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្កោតៈ

ជាស្រ្តីប្រកបដោយអាជ្ញា ដោយហោចពេ សូម្បីស្រ្តីដែលគេនាំទុក
 ដោយជាកម្រង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តកន្លងស្រ្តីទាំងឡាយមានសភាពដូច្នោះ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវកាយសមាចារ មានសភាព
 យ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំង-
 ឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

(២០២) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវកាយស-
 មាចារមានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គល
 ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ លះបង់នូវបាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកបាណា-
 តិបាត មានអាជ្ញាដាក់ចុះ មានគ្រឿងសស្រ្តាដាក់ចុះ មានសេចក្តីខ្មាស
 បាប មានសេចក្តីអាណិតអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សត្វទាំងអស់
 លះបង់នូវអទិន្នាទាន វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន ទ្រព្យណាជារបស់
 បុគ្គលដទៃ ជាឧបករណ៍គ្រឿងត្រេកអររបស់បុគ្គលដទៃ ដែលនៅ
 ក្នុងស្រុកក្តី នៅក្នុងព្រៃក្តី ជាអ្នកមិនកាន់យកនូវទ្រព្យនោះ ដែល
 គេមិនបានឲ្យ ដែលរាប់ចូលក្នុងការលួច លះបង់នូវការមេសុមិច្ឆាចារ

អនុបវេទស្ស សេតិព្វាសេតិព្វសុត្តេ វេសមាថារោ

កាមេស្មមិច្ឆាថារោ បដិវរតោ ហោតិ យា តា មាតុរត្តិតា
 បិតុរត្តិតា មាតាបិតុរត្តិតា ភាតុរត្តិតា ភតិវរត្តិតា
 ញាតិរត្តិតា សស្សមិកា សបរិទណ្ឌា អន្តមសោ
 មាលាតុណាបរិក្ខតាបិ តថារុទ្ធាស្ម ចារិត្តំ ន
 អាបជ្ជិតា ហោតិ ។ ឯវរុបំ កន្លេ កាយសមាចារំ
 សេវតោ អត្តសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ត្តុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ កាយសមាចារំបហំ ភិក្ខុវេ
 ទុរិច្ឆេន វជានិ សេវិតព្វម្បិ អសេវិតព្វម្បិ តញ្ច
 អញ្ញាមញ្ញំ កាយសមាចារន្តិ វេតិ យន្តំ វត្ថំ ភគវតា
 វេនមេតំ បដិច្ច វត្ថំ ។

(២០៣) វេសមាចារំបហំ ភិក្ខុវេ ទុរិច្ឆេន វជានិ
 សេវិតព្វម្បិ អសេវិតព្វម្បិ តញ្ច អញ្ញាមញ្ញំ វេសមាចា-
 រន្តិ វេតិ ទោ បនេតំ វត្ថំ ភគវតា តិញ្ចេតំ បដិច្ច វត្ថំ ។

អនុបទវន្ត សេតិញ្ចសេតិពូសូត្រ វិចីសមាហរ

ជាអ្នករៀនស្រឡះចាកការមេសុមិច្ឆាហរ ពួកស្រីណា ដែលមាភារក្ស
 បិការក្ស មាភាបិការក្ស បង្គំប្អូនប្រុសក្ស បង្គំប្អូនស្រីក្ស ញាតិ
 ក្ស ជាស្រីមានប្តី ជាស្រី ឬក៏បដោយអាជ្ញា ដោយហេតុទៅ
 សូម្បីគេទៅទុកដោយផ្កាកម្រង ជាអ្នកមិនប្រព្រឹត្តក្នុង ចំពោះស្រីមាន
 សភាពដូច្នោះឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវ
 កាយសមាហរមានសភាពដូច្នេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគភសំដែននូវ
 កាយសមាហរ ថាមានពីរយ៉ាង គឺកាយសមាហរគួរសេព ១ មិនគួរ
 សេព ១ មួយទៀត ភថាគភសំដែននូវកាយសមាហរនោះ ទី១១ ព័ត្តា
 ដូច្នេះនេះ⁺ គឺព្រះអង្គត្រាស់សំដៅយកហេតុនេះឯង ។

(២០៣) ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគភសំដែននូវវិចីសមាហរ ថាមានពីរយ៉ាង គឺ
 វិចីសមាហរគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត ភថាគភសំដែននូវ
 វិចីសមាហរនោះទី១១ ព័ត្តា ដូច្នេះនេះ⁺ ឯង តើទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុអ្វី ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយេ ឧបេសណ្ហសកំ

យថាវច កន្លែ វចីសមាចារំ សេវតោ អកុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា បរិហាយ
 ឯវរោ វចីសមាចារេ ន សេវិតោ ។ យថាវច
 ទោ កន្លែ វចីសមាចារំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវរោ វចី-
 សមាចារេ សេវិតោ ។

(២០២) កង់រូបំ កន្លែ វចីសមាចារំ សេវតោ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា បរិ-
 ហាយន្តំ ។ នធិ កន្លែ ឯកោ ឫសាវនី ហោតិ
 សកត្តតោ វា បរិសត្តតោ វា ញាតិមជ្ឈត្តតោ វា
 បូតមជ្ឈត្តតោ វា ភជកុលមជ្ឈត្តតោ វា អភិជិតោ
 សក្កិ ឬដោ ឯហម្ពោ^(១) ឬស យំ ជាតាសិ តំ
 វេហិតិ ។ សោ អជា វា អាហ ជាហមិតំ ជាតំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្តសកៈ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវវិចីសមាចារ មានសភាព
 យ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំង
 ឡាយតែងសាបសូន្យ វិចីសមាចារមានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលមិនគួរ
 សេពឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយវិញទៀត កាលបុគ្គល
 សេពនូវវិចីសមាចារមានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង វិចីសមាចារ
 មានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរសេព ។

(២០៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវវិចីសមាចារ
 មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួក
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក បិតនៅក្នុងរោងប្រជុំភ្នំ
 បិតនៅក្នុងបរិស័ទភ្នំ បិតនៅក្នុងកណ្តាលញាតិភ្នំ បិតនៅក្នុងពួកសេនីភ្នំ
 បិតនៅក្នុងកណ្តាលរាជត្រកូលភ្នំ ដែលគេនាំមកសួរជាសាក្សីថា នៃ
 បុរសអើយ អត់ច្បាស់អោយ អ្នកដឹងនៃហេតុណា ចេត្របន្តវិហេតុ
 នោះ ។ បុរសនោះ កាលមិនដឹង ក៏ពោលថា ខ្ញុំដឹងភ្នំ កាលដឹង

អនុបទវន្តស្ស លេខិត្តសេវិត្តសត្តេ វិចីសមាចារេ

វា អាហា ន ជាធម៌តិ អបស្សំ វា អាហា
 បស្សមីតិ បស្សំ វា អាហា ន បស្សមីតិ វា
 អន្តរហេតុ វា បរហេតុ វា អាមីសតិញ្ចិត្តហេតុ
 វា សម្មជាធម្មសា ភាសិតា ហោតិ បិសុ-
 ណវាចោ ទោ បន ហោតិ ឥតោ សុត្តា អម្បត
 អត្តាតា ឥមេសំ កេនាយ អម្បត វា សុត្តា
 ឥមេសំ អត្តាតា អម្បសំ កេនាយ ឥតិស-
 មត្តាធំ វា កេនេតា^(១) ភិញ្ញាធំ វា អនុប្បនាតា
 វត្តារហោ វត្តរតោ វត្តនជ្ជំ វត្តត្រវណី វាចំ ភាសិតា
 ហោតិ ធម្មសវាចោ ទោ បន ហោតិ យា សា
 វាចា អណ្ណកា^(២) កត្តកា សា កដ្ឋកា^(៣) បរាភិ-
 សជ្ជជំ កោដសាមញ្ញា អសមាធិសំវត្តនិកា តថារូបិ
 វាចំ ភាសិតា ហោតិ សម្មប្បធាបិ ទោ បន
 ហោតិ អកាលវាជំ អភ្នតវាជំ អនត្តវាជំ អនម្មវាជំ

អធិបទវិញ សេរីពុលសេរីពុលស្រ ចើសមាធារ

កំពោលថា ខ្ញុំមិនដឹងក្តី កាលមិនឃើញ កំពោលថា ខ្ញុំឃើញក្តី
 កាលឃើញ កំពោលថា ខ្ញុំមិនឃើញក្តី ជាអ្នកពោលសម្លេងមហា-
 វិទ្យា ព្រោះហេតុខ្លះក្តី ព្រោះហេតុម្ខាងក្តី ព្រោះហេតុអាមិសៈ
 ដែលជាសំណាកបង្កើតច្បាប់ក្តី ដោយប្រការដូច្នេះ មួយទៀត ជាអ្នក
 ពោលពាក្យញ្ចះញង់ គឺពួកវិទ្យាខ្លះ ទៅនិយាយក្នុងវិធានណោះ ដើម្បី
 បំបែកពួកជនទាំងនេះ ឬពួកក្នុងវិធានណោះ មកប្រាប់ដល់ពួកជនទាំង
 នេះ ដើម្បីបំបែកពួកជនឯណោះ ឬបំបែកពួកជនកំពុងព្រមព្រៀង
 គ្នា ឬជួយជ្រោមជ្រែងពួកជនដែលបែកគ្នាហើយ មានពួកជាទី
 ត្រេកអរ ត្រេកអរនឹងពួក រីករាយនឹងពួក ជាអ្នកពោលពាក្យ
 បំបែកពួក ជាអ្នកពោលពាក្យអាក្រក់ សំដីណាជាសំដីទាក់ទាញចិត្ត
 ខ្លះខ្លះ ក្រហល់ក្រហាយ ស្ទាក់ដំណើរអ្នកដទៃ ជាសំដីដិតគ្នានឹង
 ក្រោធ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសមាធិ ជាអ្នកពោលតែសំដីមានសភាព
 ដូច្នោះ ជាអ្នកពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ និយាយមិនត្រូវតាមកាល
 និយាយមិនពិត និយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ និយាយពាក្យមិនមែនធម៌

សត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេយ្យសកំ

អវិនយវាទី អនិទានវេទី វាទី កាសិកា ហោតិ^(១)

អត្តាលេន អនេប្បទេសំ អបរិយន្តវត អនត្ថសញ្ញាតំ ។

ឯវុប កន្លែ វចីសមាចារំ សេវតោ អត្ថុសលា ធម្មា

អភិវឌ្ឍន្តំ ត្ថុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ ។

(២០៥) កតំវុបំ កន្លែ វចីសមាចារំ សេវតោ

អត្ថុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ ត្ថុសលា ធម្មា អភិ-

វឌ្ឍន្តំ ។ ឥធិ កន្លែ ឯកន្លោ ឡុសាវាទំ បហាយ

ឡុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ សកត្តតោ វា

បរិសត្តតោ វា ញាតិមជ្ឈត្តតោ វា បូតមជ្ឈត្តតោ

វា វាជិត្យលមជ្ឈត្តតោ វា អភិជិតោ សត្តំ បុដ្ឋោ

ឯហម្ពោ បុរិស យំ ជាតាសិ តំ វាទេហិតិ ។

សោ អដាទំ វា អាហ ន ជាតាមីតិ ជាទំ វា

អាហ ជាតាមីតិ អបស វា អាហ ន បស្សមីតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្វីបនិកាយ

មិនមែនវិន័យ ជាអ្នកគោលពាក្យមិនគួរនឹងតាំងទុកក្នុងហឫទ័យ ជា
អ្នកនិយាយក្នុងកាល ដល់មិនគួរនិយាយ ទិយាយសង្ឃីត្តានគ្រឿងអាន
ជាសំដីរកកណ្តិតតា មនប្រកប ដោយប្រយោជន៍ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន កាល បុគ្គលសេព នាចសមាចារ មានសភាពយ៉ាងនេះ
អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
សាបសូន្យ ។

(២០៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវវិចីស-
មាចារមានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ
កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លះបង់មុសាវាទ ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាក
មុសាវាទ ពោះបិតនៅក្នុងពេនប្រជុំក្តី បិតនៅក្នុងបរិស័ទក្តី បិត
នៅកណ្តាលញាតិក្តី បិតនៅ ក្នុងកណ្តាលសេនីក្តី បិតនៅ ក្នុង
កណ្តាលរាជគ្រូលក្តី ដែលគេនាំមកសួរជាសាក្សីថា នៃបុរសអើយ
អ្នកចូរមកតាម អ្នកដឹងនូវហេតុណា ចូរពោលនូវហេតុនោះចុះ ។
បុរសនោះ កាលមិនដឹង ក៏និយាយថា ខ្ញុំមិនដឹងក៏ កាលដឹង
ក៏និយាយថា ខ្ញុំដឹងក្តី កាលមិនឃើញ ក៏និយាយថា ខ្ញុំមិនឃើញក្តី

អប្បវិទ្យា សេតិកាសេតិកុស្តោ ច្រើនមាតា

បស្សំ វា អាហា បស្សមីតិ អត្តហេតុ វា បរហេតុ
 វា អាមិសតិញ្ចត្តហេតុ វា ន សម្មជានមុសា
 កាសិកា ហោតិ មិសុណំ វាច បហាយ មិសុណាយ
 វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ វតោ សុត្វា ន អម្បុត
 អត្តាតា វេមេសំ កេនាយ អម្បុត វា សុត្វា ន
 វេមេសំ អត្តាតា អម្បុសំ កេនាយ វតិ ភិដ្ឋានំ វា
 សន្នាតា សហិតានំ វា អនុប្បនាតា សមត្តារមោ
 សមត្តរតោ សមត្តនដ្ឋំ សមត្តករណី វាច កាសិកា
 ហោតិ ជុសំ វាច បហាយ ជុសាយ វាចាយ
 បដិវិរតោ ហោតិ យា សា វាចា នេលា កុណ្ឌា-
 សុទា បេមនិយា ហនយន្តំមា ខោរី ពហុជន-
 កុណ្ឌា ពហុជនមនាថា តថាវុបី វាច កាសិកា
 ហោតិ សម្មប្បលាបំ បហាយ សម្មប្បលាថា
 បដិវិរតោ ហោតិ កាលវាទី ភូតវាទី អត្តវាទី
 ធម្មវាទី វិជយវាទី និដានវតី វាច កាសិកា ហោតិ
 កាលេន សាបទេសំ បរិយន្តិវតី អត្តសញ្ញតំ ។

អនុបវរក្ខេប សេរីតព្វាសេរីតព្វសូត្រ រឿងសមាទា

កាលឃើញ ក៏និយាយថា ខ្ញុំឃើញក្តី ជាអ្នកមិនពោលសម្បជាន-
មុសាវាទ ព្រោះហេតុខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុអ្នកដទៃក្តី ព្រោះហេតុ
តាមិសៈ ដែលជាសំណូកបន្តិចបន្តួចក្តី ជាអ្នកលះបង់នូវពាក្យញុះញង់
វៀរចាកពាក្យញុះញង់ គឺពួកអំពើទាំងឈ្មោះ មិនប្រាប់ក្នុងទីឯឈ្មោះ ដើម្បី
បំបែកពួកជនឯឈ្មោះ ឬពួកក្នុងទីឯឈ្មោះ មិនប្រាប់ដល់ពួកជនឯឈ្មោះ
ដើម្បីបំបែកពួកជនឯឈ្មោះឡើយ ឬផ្សះផ្សាពួកជនដែលបែកគ្នាហើយ
ឬជួយជ្រោមជ្រែងពួកជន ដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍ មានសេចក្តី
ព្រមព្រៀងគ្នាជាទីគ្រេកអរ គ្រេកអរក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយ
ក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង ជាអ្នកនិយាយតែសំដីដែលធ្វើ នូវសេចក្តីព្រម-
ព្រៀង លះបង់នូវផុសវាចា ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកផុសវាចា វាចា
ណាដែលឥតទោស សុខដល់គ្រូចៀក គួរជាទីស្រឡាញ់ ពេញ
ហឫទ័យ ជាសំដីអ្នកក្រុន ជាទីរីករាយដល់ជនច្រើន ជាទីពេញ
ចិត្តដល់ជនច្រើន ជាអ្នកនិយាយតែសំដីមានសភាពដូច្នោះ ជាអ្នកលះ-
បង់ពាក្យពេយពាយឥតប្រយោជន៍ វៀរស្រឡះចាកពាក្យពេយពាយឥត
ប្រយោជន៍ និយាយត្រូវតាមកាល និយាយពិត និយាយតាម និយាយ
ធម៌ និយាយវិន័យ ជាអ្នកនិយាយតែសំដី ដែលគួរតាំងទុកក្នុងចិត្ត
មានគ្រឿងអាង មានទីបំផុត ប្រកបដោយប្រយោជន៍តាមកាលគួរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្តកំ

ឯវរុបំ កន្លេ វេសិសមាចារំ សេវតោ អកុសលា

ធម្មា បរិហាយន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ។

វេសិសមាចារំបហំ ភិក្ខុវេ ទុរិជេន វនាមិ សេវិតត្ថម្បំ

អសេវិតត្ថម្បំ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ វេសិសមាចារន្តំ ឥតិ

យន្តំ វុត្តំ កកវតា ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

(២០៦) មនោសមាចារំបហំ ភិក្ខុវេ ទុរិជេន

វនាមិ សេវិតត្ថម្បំ អសេវិតត្ថម្បំ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ

មនោសមាចារន្តំ ឥតិ ទោ បនេតំ វុត្តំ កកវតា

កកញ្ចតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ យថាវរុបំ កន្លេ មនោស-

មាចារំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុស-

លា ធម្មា បរិហាយន្តំ ឯវរុបោ មនោសមាចារេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្តសកៈ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវវិចីសមាចារ មានសភាព
យ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំង
ឡាយ តែងចម្រើនឡើងបាន ។ គ្រងព្រះពុទ្ធដីកា ដែលព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគតសំដែងនូវវិចីសមាចារ
ថាមានពីរយ៉ាង គឺវិចីសមាចារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត
ភថាគតសំដែងនូវវិចីសមាចារ នោះទី១ ។ ឥត្តា ដូច្នេះនេះ គឺទ្រង់
ត្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។

[២០៦] គ្រងព្រះពុទ្ធដីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគតសំដែងនូវមនោសមាចារ ថាមានពីរយ៉ាង
គឺមនោសមាចារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត ភថាគតសំ-
ដែងនូវមនោសមាចារនោះទី១ ។ ឥត្តា ដូច្នេះនេះឯង តើទ្រង់ត្រាស់សំដៅ
ហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវមនោសមាចារ
មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុ-
សលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ មនោសមាចារមានសភាពយ៉ាងនោះ

អនុបវត្តស្ស សេរីតព្វសេរីតព្វសុត្តេ មនោសមាចារេ

ន សេរីតព្វោ ។ យថាវុបត្វោ ទោ កន្តោ មនោស-
មាចារំ សេរីតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ
កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវុរោ មនោសមាចារេ
សេរីតព្វោ ។

(២០៧) កថាវ្យំ កន្តោ មនោសមាចារំ សេរីតោ
អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហា-
យន្តិ ។ នំធិ កន្តោ ឯកតោ អភិជ្ឈាសុ ហោតិ យន្តិ
បរស្ស បរិវត្តបករណំ តំ^(១) អភិជ្ឈិតា ហោតិ អហោ-
វិត យំ បរស្ស តំ មម អស្សាតិ ព្យាបន្នចិត្តោ ទោ
បន ហោតិ បនុជ្ជមនសន្តិប្បោ នមេ សត្តា ហតានុ
វា ភិជ្ជនុ វា ឧច្ឆិជ្ជនុ វា វិនស្សនុ វា មា អហេសុ
វាតិ ។ ឯវុរំ កន្តោ មនោសមាចារំ សេរីតោ អកុស-
លា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ។

អនុបទវត្ថុ សេតិកាសេតិកសូត្រ មនោសមាចារ

បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលសេពនូវ
មនោសមាចារ មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
សាបសូន្យ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង មនោសមាចារ
មានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរសេព ។

(២០៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព នូវមនោ-
សមាចារ មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើន
ឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកច្រើនដោយអភិជ្ជា ទ្រព្យណាជា
របស់អ្នកដទៃ ជាទប់ករណ៍របស់អ្នកដទៃ ជាភ្នកគយរំពៃតែរបស់នោះ
ថា ឧប្បា⁺ ទ្រព្យណា ជារបស់បុគ្គលដទៃ សូមឲ្យទ្រព្យនោះបានមក
ជាទ្រព្យរបស់អាត្មាអញវិញដូច្នេះ ជាអ្នកមានចិត្តគំនុន មានសេចក្តី
ត្រេកអរក្នុងចិត្ត ដែលទោសប្រទូស្តហើយថា សូមសត្វពួកនេះ លំបាក
ឬបែកផ្ទាយ សាបសូន្យ វិនាសទៅ កុំមានសល់នៅឡើយ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវមនោសមាចារ មានសភាពយ៉ាង
នេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំង
ឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

(២០៨) កត្តំវុច្ចំ កន្លេ មនោសមាចារំ សេវតោ
 អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-
 វឌ្ឍន្តិ ។ នេច កន្លេ ឯកោច្ឆោ អនភិជ្ឈានុ ហោតិ
 យន្តំ បរស្ស បរិត្តបករណំ តំ នាភិជ្ឈិតា ហោតិ
 អហោ វេត យំ បរស្ស តំ មម អស្សាតិ អព្យាបដ្ឋ-
 ចិត្តោ ទោ បន ហោតិ អប្បនុដ្ឋមនសន្តីប្បោ នមេ
 សត្តា^(១) អព្យាបដ្ឋា អនីយា សុទ្ធំ អត្តានំ បរិ-
 ហរន្តិ ។ ឯវុច្ចំ កន្លេ មនោសមាចារំ សេវតោ
 អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-
 វឌ្ឍន្តិ ។ មនោសមាចារំបរិ ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ
 សេវិតព្វម្បំ អសេវិតព្វម្បំ តញ្ច អញ្ញាមញ្ញំ មនោសមា-
 ចារន្តិ នតិ បរន្តំ វុត្តំ កកវតា ននមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពទ្ទានិកាយៈ

(២០៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវមនោស-

មាថា មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើងបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនហេតុផល ទ្រព្យណា ជា
 របស់បុគ្គលដទៃ ជាទេវករណរបស់បុគ្គលដទៃ ជាអ្នកមិនគយវិព
 របស់នោះថា ឧហ្ម៍ ទ្រព្យណា ជារបស់បុគ្គលដទៃ សូមឲ្យទ្រព្យនោះ
 បានបកជារបស់ពាត្តាអញវិញ ដូច្នេះឡើយ ជាអ្នកមិនមានចិត្តព្យា-
 បាទ មិនមានសេចក្តីគ្រិនរិះក្នុងចិត្ត ដែលទោសច្រឡំហើយថា សូម
 ពួកសត្វទាំងនេះ កុំព្យាបាទផ្ទុក កុំឲ្យមានទុក្ខ ឲ្យមានតែសេចក្តីសុខ
 ចម្រើនក្សេមក្សាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេពនូវ
 មនោសមាថាមានសភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាប-
 សូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើងបាន ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធ-
 ដ៏កា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគត
 សំដែងនូវមនោសមាថា ថាមានពីរយ៉ាង គឺមនោសមាថាគួរសេព ១
 មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គឺថាគតសំដែងនូវមនោសមាថានោះទី១ ។
 ពិស្តា ដូច្នេះនេះ គឺទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។

អនុបទវន្តស្ស សេវិត្តាសេវិត្តសុត្តេ ចិត្តប្បទេ

(២០៩) ចិត្តប្បាទំបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ
 សេវិត្តព្វម្បី អសេវិត្តព្វម្បី តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ ចិត្តប្បាទន្តិ
 វតិ ទោ បនេតំ វុត្តំ ភគវតា កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។
 យថាវុបំ ភន្តេ ចិត្តប្បាទំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា
 អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវុទោ
 ចិត្តប្បាទោ ន សេវិត្តោ ។ យថាវុបញ្ច ទោ ភន្តេ
 ចិត្តប្បាទំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ
 កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវុទោ ចិត្តប្បាទោ សេ-
 វិត្តោ ។

(២១០) កង្ខរុបំ ភន្តេ ចិត្តប្បាទំ សេវតោ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ ។ វេទ ភន្តេ ឯកេច្ឆា អភិជ្ឈាស្ស ហោតិ
 អភិជ្ឈាសហគតេន ចេតសា វិហរតិ ព្យាបាទវ
 ហោតិ ព្យាបាទសហគតេន ចេតសា វិហរតិ

អនុបទវន្ត សេរីកថាសេរីកថាសូត្រ ចិត្តប្បទ

(២០៩) ត្រង់ព្រះពុទ្ធដីកាដែលព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគភសំដែងនូវចិត្តប្បទ ថាមានពីរយ៉ាង គឺចិត្តប្បទគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត ភថាគភសំដែងនូវចិត្តប្បទនោះទី១ ។ ឆឺត្នា ដូច្នេះនេះ តើទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវចិត្តប្បទ មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ចិត្តប្បទមានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវចិត្តប្បទ មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ចិត្តប្បទមានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលគួរសេព ។

(២១០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព នូវចិត្តប្បទ មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលពាក្យ៖ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានអភិជ្ឈា មានចិត្តប្រកបដោយអភិជ្ឈា ជាអ្នកមានព្យាបាទ មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ព័ន្ធសកំ

វិហាសវា ហោតិ វិហាសាសហគតេន ចេតសា
 វិហារតិ ។ ឯវុប កន្លេ ចិត្តប្បាទំ សេវតោ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហា-
 យន្តិ ។

[២០០] កថំវុប កន្លេ ចិត្តប្បាទំ សេវតោ
 អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-
 វឌ្ឍន្តិ ។ វេទ កន្លេ ឯកោ អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ
 អនភិជ្ឈាសហគតេន ចេតសា វិហារតិ អព្យាបាទវា
 ហោតិ អព្យាបាទសហគតេន ចេតសា វិហារតិ អវិ-
 ហាសវា ហោតិ អវិហាសាសហគតេន ចេតសា វិហា-
 រតិ ។ ឯវុប កន្លេ ចិត្តប្បាទំ សេវតោ អកុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។
 ចិត្តប្បាទំបរិ ភិក្ខុវេ ទុវិជេន វធាមិ សេវិតព្វម្បិ
 អសេវិតព្វម្បិ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ ចិត្តប្បាទន្តិ វេតិ យន្តិ
 វត្តំ កតវតា វេទមេតំ ឯដេច្ច វត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសក្ក:

ជាអ្នកមានសេចក្តីបៀតបៀន មានចិត្តប្រកបដោយការបៀតបៀន ។
បពិត្រព្រះអង្គជីចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេពនូវចិត្តប្បាទ មានសភាព
យ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំង
ឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

(២១១) បពិត្រព្រះអង្គជីចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវចិត្តប្បាទមាន
សភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសល-
ធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គជីចម្រើន បុគ្គល
ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈា មានចិត្តមិនប្រកបដោយ
អភិជ្ឈា ជាអ្នកមិនមានព្យាបាទ មានចិត្តមិនប្រកបដោយព្យាបាទ
ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីបៀតបៀន មានចិត្តមិនប្រកបដោយសេចក្តីបៀត-
បៀន ។ បពិត្រព្រះអង្គជីចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេព នូវចិត្តប្បាទ
មានសភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ កុសល-
ធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះ
មានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគតសំដែងនូវចិត្តប្បាទ
ថាមានពីរយ៉ាង គឺចិត្តប្បាទគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត
ភថាគតសំដែងនូវចិត្តប្បាទនោះ ទី១ ។ ភីត្តា ដូច្នេះខ្ញុំ គឺទ្រង់
ត្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។

អនុបទវត្ថុស្ស សេវិត្តាសេវិត្តសុត្តេ សញ្ញបដិណភោ

(២០២) សញ្ញបដិណភំបហំ ភិក្ខុវេ ទុរិដេន
 វនាមិ សេវិត្តាម្យំ អសេវិត្តាម្យំ ចញ្ច អញ្ញាវញ្ញំ
 សញ្ញបដិណភន្តំ នតិ ខោ បនេតំ វត្តំ ភគវតា
 កំពោតំ បដិច្ច វត្តំ ។ យថាវុបំ ភន្តេ សញ្ញប-
 ដិណភំ សេវតោ អគុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តំ ឯវុទោ សញ្ញបដិណភោ ន
 សេវិត្តោ ។ យថាវុបញ្ច ខោ ភន្តេ សញ្ញបដិ-
 ណភំ សេវតោ អគុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ កុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវុទោ សញ្ញបដិណភោ សេវិត្តោ ។

(២០៣) កថំវុបំ ភន្តេ សញ្ញបដិណភំ សេវ-
 តោ អគុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តំ ។ នធិ ភន្តេ ឯកោ អភិជ្ឈាណុ ហោតិ
 អភិជ្ឈាសហគតាយ សញ្ញាយ វិហរតិ ព្យាទាទា
 ហោតិ ព្យាទាទសហគតាយ សញ្ញាយ វិហរតិ

អនុបទវន្ត លេខ៣៣៧ សេចក្តីពន្យល់ ការបានចំពោះនូវសញ្ញា

(២១២) ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កាលដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់
 កិត្យុំ ខឹងឡាយ គឺជាគតិសំដែងនូវការបានចំពោះសញ្ញា ថាមានតំរូវ
 យ៉ាង គឺការបានចំពោះនូវសញ្ញាគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយ
 ទៀត គឺជាគតិសំដែងនូវការបានចំពោះនូវសញ្ញានោះ ទី១ ។ ពិត្នា
 ដូច្នេះនេះ តើទ្រង់ត្រាស់សំដៅទៅដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលបុគ្គលសេពនូវការបានចំពោះសញ្ញា មានសភាពយ៉ាងណា អកុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាប-
 សូន្យ ការបានចំពោះសញ្ញាមានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលមិនគួរសេព
 ឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេពនូវការបាន
 ចំពោះសញ្ញា មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
 សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើងបាន ការបាន
 ចំពោះសញ្ញាមានសភាពដូច្នេះ បុគ្គលគួរសេព ។

(២១៣) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព នូវការ
 បានចំពោះនូវសញ្ញាមានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
 ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានអភិជ្ឈា មានសញ្ញា
 ប្រកបដោយអភិជ្ឈា ជាអ្នកមានព្យាបាទ មានសញ្ញាប្រកបដោយព្យាបាទ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេមរេន្ទ្រាសកំ

វិហារសភា ហោតិ វិហារសាសហគតាយ សញ្ញាយ

វិហារតិ ។ ឯវ្យុបំ កន្លេ សញ្ញាបដិលាភំ សេវតោ

អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា

បរិហាយន្តិ ។

(២០២) កង្ខ្របំ កន្លេ សញ្ញាបដិលាភំ សេវតោ

អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-

វឌ្ឍន្តិ ។ នីធិ កន្លេ ឯកច្ឆោ អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ

អនភិជ្ឈាសហគតាយ សញ្ញាយ វិហារតិ អព្យាបាទា

ហោតិ អព្យាបាទសហគតាយ សញ្ញាយ វិហារតិ អវិហា-

សភា ហោតិ អវិហារសាសហគតាយ សញ្ញាយ វិហារតិ ។

ឯវ្យុបំ កន្លេ សញ្ញាបដិលាភំ សេវតោ អកុសលា

ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្តសកៈ

ជាអ្នកមានសេចក្តីបៀតបៀន មានសញ្ញាប្រកបដោយសេចក្តីបៀត
បៀន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេព នូវការបាន
ចំពោះសញ្ញា មានសភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

(២១២) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវការបាន
ចំពោះសញ្ញាមានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាប-
សូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈា មាន
សញ្ញាមិនប្រកបដោយអភិជ្ឈា ជាអ្នកមិនមានព្យាបាទ មានសញ្ញា
មិនប្រកបដោយព្យាបាទ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីបៀតបៀន មានសញ្ញា
មិនប្រកបដោយសេចក្តីបៀតបៀន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
បើបុគ្គលសេព នូវការបានចំពោះសញ្ញា មានសភាពយ៉ាងនេះ ពួក
អកុសលធម៌តែងសាបសូន្យ ពួកកុសលធម៌ តែងចម្រើនឡើង ។

អនុបទវន្តស្ស សេវិតញសេវិតពុស្តុត្តេ ទិដ្ឋិប្បដិលាកោ

សញ្ញាបដិលាកំបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ សេវិតពុម្ពិ

អសេវិតពុម្ពិ តញ្ច អញ្ញាមញ្ញំ សញ្ញាបដិលាកន្តិ

វតិ យន្តំ វត្ថំ ភក្កវតា វនេមេតំ បដិច្ច វត្ថំ ។

(២០៥) ទិដ្ឋិប្បដិលាកំបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ

សេវិតពុម្ពិ អសេវិតពុម្ពិ តញ្ច អញ្ញាមញ្ញំ ទិដ្ឋិប្ប-

ដិលាកន្តិ វតិ ទោ បនេតំ វត្ថំ ភក្កវតា តិញ្ចតំ

បដិច្ច វត្ថំ ។ យថាវុបំ ភន្តេ ទិដ្ឋិប្បដិលាកំ សេវតោ

អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិ-

ហាយន្តិ វវរុតោ ទិដ្ឋិប្បដិលាកោ ន សេវិតញោ ។

យថាវុបញ្ច ទោ ភន្តេ ទិដ្ឋិប្បដិលាកំ សេវតោ អ-

កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិ-

វឌ្ឍន្តិ វវរុតោ ទិដ្ឋិប្បដិលាកោ សេវិតញោ ។

អនុបទវត្ថុ សេរីពិព្វាសេរីពិព្វសូត្រ ការបានចំពោះទិដ្ឋិ

ត្រង់ព្រះពុទ្ធដីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតសំដែងនូវការបានចំពោះសញ្ញា ថាមានពីរយ៉ាង គឺការបាន ចំពោះសញ្ញាគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គឺជាគតសំដែង នូវការបានចំពោះសញ្ញានោះ ទី១ ៗ ឥត្តា ដូច្នេះនុ៎ះ គឺទ្រង់ត្រាស់ សំដៅហេតុនេះឯង ។

(២១០) ត្រង់ព្រះពុទ្ធដីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតសំដែងនូវការបានចំពោះទិដ្ឋិ ថាមានពីរ យ៉ាង គឺការបានចំពោះនូវទិដ្ឋិគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត គឺជាគតសំដែងនូវការបានចំពោះទិដ្ឋិនោះទី១ ៗ ឥត្តា ដូច្នេះនុ៎ះ តើទ្រង់ ត្រាស់សំដៅហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវការ បានចំពោះទិដ្ឋិមានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើន ឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ការបានចំពោះទិដ្ឋិមាន សភាពដូច្នេះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព នូវការបានចំពោះទិដ្ឋិមានសភាពយ៉ាងណា អកុសល- ធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើន ឡើង ការបានចំពោះទិដ្ឋិ មានសភាពដូច្នេះ បុគ្គលគួរសេព ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ព័ន្ធសកំ

(២០៦) កត្យុបំ កន្លេ ទិដ្ឋិប្បដិលាភំ សេវតោ

អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា បរិ-

ហាយន្តំ ។ វេទ កន្លេ ឯកោ ឯវិទិដ្ឋិកោ ហោតិ

នត្ថំ ទិដ្ឋំ នត្ថំ យេដ្ឋំ នត្ថំ ហុតំ នត្ថំ សុគតមុត្តិ-

ដានំ កម្មានំ ផលំ វិហាកោ នត្ថំ អយំ លោកោ

នត្ថំ បរោ លោកោ នត្ថំ មាតា នត្ថំ បិតា នត្ថំ

សត្តា ឌុបចាតិកា នត្ថំ លោកេ សមណ្ឌពាហ្មណ

សម្មាសម្ពុទ្ធិសា សម្មាបដិបទ្ធា យេ វេទេវ លោកំ

បរេវា លោកំ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា បរេទេន្ត-

តំ ។ កត្យុបំ កន្លេ ទិដ្ឋិប្បដិលាភំ សេវតោ អកុ-

សលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្ថានៈ

(៤១៦) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេចក្តីការបាន
 ចំពោះទិដ្ឋមានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គល
 ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា បានដែល
 បុគ្គលឲ្យហើយមិនមានផល ការបូជាភូមិភវផល ការបូជាធិតភវផល ផល
 វិបាករបស់កម្មដែលបុគ្គលធ្វើ ធ្វើការក្រក់មិនមាន លោកនេះមិន
 មាន លោកខាងមុខមិនមាន មាតាមិនមានគុណ^(១) បិតាមិនមានគុណ^(១)
 សត្វជាឧបបាតិកៈកំណើត មិនមាន សមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក មាន
 សេចក្តីព្រមព្រៀង ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះផង
 លោកខាងមុខផង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងដោយខ្លួនឯងក៏មិនមាន ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើបុគ្គលសេចក្តីការបានចំពោះទិដ្ឋ មាន
 សភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
 ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

១ សំដៅយកការប្រតិបត្តិល្អាក្រក់ ចំពោះមាតាបិតានោះ គ្មានគុណ គ្មានទោស ។
 អដ្ឋកថា ។

(២០៧) កាចំរូបំ កន្ថេ ទិដ្ឋិប្បដិលាភំ សេវិតោ
 អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ កុសលា ធម្មា អភិ-
 វឌ្ឍនំ ។ នេធ កន្ថេ ឯកោ ឯកោ ឯកោ ឯកោ ឯកោ
 អត្ថំ ទិដ្ឋំ អត្ថំ យន្តំ អត្ថំ ហុតំ អត្ថំ សុភតទុក្ខ-
 ដានំ កម្មានំ ដលំ វិចារោ អត្ថំ អយំ លោកោ
 អត្ថំ បរោ លោកោ អត្ថំ មាតា អត្ថំ បិតា អត្ថំ
 សត្តា ឌីបទាតិកា អត្ថំ លោកេ សមណ្ឌពាហ្មណា
 សម្មត្តតា សម្មាបដិបទ្ធា យេ នេវា លោកំ បរា
 លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បរេនន្តិ ។
 ឯកំ កន្ថេ ទិដ្ឋិប្បដិលាភំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍនំ ។ ទិដ្ឋិប្ប-
 ដិលាភំបរា ភិក្ខុវេ ទុវេនន វិទាមិ សេវិតត្ថម្យំ
 អសេវិតត្ថម្យំ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ ទិដ្ឋិប្បដិលាភន្តំ នតិ
 យន្តំ វត្ថំ កតវតា នេវេតំ បដិច្ច វត្ថំ ។

អនុបទវត្ថុ សេចក្តីព្រាងសេចក្តីសង្ខេប ការបានចំពោះទិដ្ឋិ

(២១៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេចក្តីការបាន
ចំពោះទិដ្ឋិ មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងកើតឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញ
យ៉ាងនេះថា ទាន់ដែលបុគ្គលឲ្យហើយមានផល ការបូជាភូមិមានផល
ការបូជាធិមានផល ផលវិបាករបស់កម្មដែលសត្វធ្វើល្អ និងធ្វើអាក្រក់
មានផល លោកនេះមាន លោកខាងមុខមាន មាតាមាន បិតាមាន
សត្វជាទុបបុត្រិកៈកំណើតមាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក មាន
សេចក្តីព្រមព្រៀង ជាអ្នកប្រតិបត្តិត្រូវ ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវលោកនេះនិង
លោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងដោយខ្លួនឯង មាន ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេចក្តីការបានចំពោះទិដ្ឋិ មានសភាព
យ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំង-
ឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏ក្តៅដែលព្រះមានព្រះភាគ
ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតសំដែងនូវការបានចំពោះទិដ្ឋិ
ថាមានពីរយ៉ាង គឺការបានចំពោះនូវទិដ្ឋិគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១
មួយទៀត គឺជាគតសំដែងនូវការបានចំពោះទិដ្ឋិនោះ ដទៃ ។ ព្រឹត្តិ
ដូច្នេះនេះ គឺត្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្តសកំ

(២០៨) អត្តភាវប្បដិលាភំបហំ ភិក្ខុវេ ទុរិទេន

វនាមិ សេវិតព្វម្បិ អសេវិតព្វម្បិ តញ្ច អញ្ញមញ្ញ

អត្តភាវប្បដិលាកន្តំ វតិ ទោ បដេតំ វត្ថំ កតវតា

តិញ្ចេតំ បដិច្ច វត្ថំ ។ យថាវុបំ កន្តេ អត្តភាវប្បដិ-

លាភំ សេវិតោ អត្តសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ត្តសលា

ធម្មា បរិហាយន្តំ វវរុទោ អត្តភាវប្បដិលាកោ ន សេ-

វិតញ្ច ។ យថាវុបញ្ច ទោ កន្តេ អត្តភាវប្បដិលាភំ

សេវិតោ អត្តសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ ត្តសលា ធម្មា

អភិវឌ្ឍន្តំ វវរុទោ អត្តភាវប្បដិលាកោ សេវិតញ្ច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

(២១៨) ត្រង់ព្រះពុទ្ធជីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា

ម្ចាស់កុក្កុទាំងឡាយ គង់គតសំដែងនូវការបានចំពោះអត្តភាព ថាមាន

យ៉ាងណា គឺការបានចំពោះអត្តភាពគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១

មួយទៀត គង់គតសំដែងនូវការបានចំពោះអត្តភាពនោះ ទី១ ។ ពី

គ្នា ដូច្នេះនេះ តើទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏

ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវការបានចំពោះអត្តភាព មានសភាពយ៉ាង

ណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ

តែងសាបសូន្យ ការបានចំពោះអត្តភាពមានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលមិន

គួរសេព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវការបាន

ចំពោះអត្តភាព មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ

តែងសាបសូន្យ កុសលទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ការបានចំពោះ

អត្តភាព មានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលគួរសេព ។

អនុបទវន្តស្ស លេខិត្តាសេវិត្តសុត្តេ អត្តការប្បដិណ្ឌកោ

(២១៧) កង្ខ័របំ កន្លេ អត្តការប្បដិណ្ឌកំ សេវិតា

អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា បរិហាយ-

យន្តំ ។ ព្យាបជ្ឈំ^(១) កន្លេ អត្តការប្បដិណ្ឌកំ អភិ-

និព្វតស្ស យតោ^(២) អបរិនិច្ឆេតកាយ អកុសលា

ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ ។

(២២០) កង្ខ័របំ កន្លេ អត្តការប្បដិណ្ឌកំ សេ-

វិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ កុសលា ធម្មា

អភិវឌ្ឍន្តំ ។ អព្យាបជ្ឈំ កន្លេ អត្តការប្បដិណ្ឌកំ

អនុបទវត្ថុ សេតិកាសេតិកាសូត្រ ការបោះពោះអត្តភាព

(២១៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេត នូវការ

បានចំពោះអត្តភាព មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង

ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។ បពិត្រព្រះអង្គ

ដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គល ញ៉ាំងការបានចំពោះអត្តភាព ប្រកបដោយទុក្ខ^(១)

ឲ្យកើតឡើង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌

ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ព្រោះមិនទាន់អស់ភពជាប់ស្រឡះ ។

(២២០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេត នូវការ

បានចំពោះអត្តភាព មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង

សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គ

ដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គល ញ៉ាំងការបានចំពោះអត្តភាព ដែលមិនមានទុក្ខ

១ ចក្ខុវិស័យដែលឈ្មោះថា មានអត្តភាពប្រកបដោយទុក្ខនោះ មាន ៤ ពួក គឺបុព្វដ្ឋិន សោកា-
បន្ត សកទាតាមី និងអនាតាមីបុព្វល (ដែលមិនបានសម្រេចអរហន្តក្នុងអត្តភាពនោះ) ឈ្មោះ
ថាអ្នកមិនទាន់អស់ភព អកុសលធម៌មែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌មែងសាបសូន្យទៅ បានថា
ឈ្មោះថាញ៉ាំងអត្តភាពប្រកបដោយទុក្ខឲ្យកើតឡើង ។ ចំណែកព្រះអនាតាមី នៅជាប់ចិត្តនឹង
ភពនៅឡើយ ព្រោះមិនទាន់អស់ភព បានជាមិនទាន់ផុតទុក្ខ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានកំ

អភិធម្មត្ថស្ស យតោ បរិធម្មតកាកាយ អក្កសលា

ធម្មា បរិហាយន្តិ ក្កសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។

អត្តការាប្បដិលាកំបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វនាមិ សេវិ-

តព្វម្បិ អសេវិតព្វម្បិ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ អត្តការាប្បដិ-

លាកន្តិ វតិ យន្តំ វត្តំ ភក្កវតា វនមេតំ បដិច្ច

វត្តំ ។ វត្តស្ស ទោ^(១) ភន្តេ ភក្កវតា សុទ្ធិត្ថេន

ភាសិតស្ស វិត្ថារេន អត្តំ អភិក្កត្ថស្ស ឯវំ វិត្ថារេន

អត្តំ អាជ្ជាជម្ពីតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសក្ការៈ

ឲ្យកើតឡើង^(១) អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌
 ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ព្រោះអស់ភពជាច្រើនឡេះ ។ ត្រង់ព្រះ-
 ពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហើយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភពជាគតសំដែងនូវការបានចំពោះអត្តភាព ថាមានពីរយ៉ាង គឺការបាន
 ចំពោះអត្តភាពគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត ភពជាគតសំដែង
 នូវការបានចំពោះអត្តភាពនោះ ទី១ ។ ឥត្តា ដូច្នេះនេះ គឺទ្រង់ត្រាស់
 សំដៅហេតុនេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះឯង កាសិកសន្តេប
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មិនទាន់ចែករំលែកសេចក្តីទ្វេស្តារ ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គយល់សេចក្តីដោយឥស្សារ យ៉ាងនេះ ។

១ បុគ្គលដែលមានអត្តភាពឥតទុក្ខ ក៏មាន ៤ ពួកដែរ គឺបុព្វជ្ជិន សោតាបន្ត សកាតាមី
 និងអនាតាមិបុគ្គល គឺសំដៅយកពួកព័ត្តក្នុងចម្លើយករ នូវធម៌អន្តរិមាល ទោះកាប់សម្លាប់
 មនុស្សណាមួយ ៧៧៧ ក៏ឈ្មោះថាមានអត្តភាពមិនមានទុក្ខ ព្រោះអស់ភពជាច្រើនឡេះ ក្នុង
 ពិភពនោះ ។

អនុបទវត្ថុស្ស លេខិត្តាលេខិត្តសុត្តន្ត សាមុទាយាទំ

(២២០) សាធុ សាធុ សាវ័ប្បត្ត សាធុ^(១) ភ្នំ
សាវ័ប្បត្ត ឥមស្ស មយា សង្ខត្តេន កាសិកស្ស វិត្តារេន
អភ្នំ អវិភត្តស្ស ឯវំ វិត្តារេន អភ្នំ អាជានាសិ ។
កាយសមាចារំបហំ ភិក្ខុវេ ទុរិជេន វនាមិ សេវិ-
តត្ថម្យំ អសេវិតត្ថម្យំ តញ្ច អញ្ញមញ្ញំ កាយសមា-
ចារន្តំ ឥតិ ទោ បនេតំ វត្តំ មយា តិញ្ចេតំ ប-
ដិច្ច វត្តំ ។ យថាវុបំ សាវ័ប្បត្ត កាយសមាចារំ
សេវិតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា
ធម្មា បរិហាយន្តំ ឯវុទោ កាយសមាចារោ ន
សេវិតញោ ។ យថាវុបញ្ច ទោ សាវ័ប្បត្ត កាយ-
សមាចារំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ
កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវុទោ កាយសមាចា-
រោ សេវិតញោ ។

អនុបទវត្ថុ សេរីតថាសេរីតពុស្ត្រ ការប្រឆាំងសាធុការ

(២២១) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រូវ
ហើយ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រូវណាស់ហើយ ភាសិតសង្ខេបនេះដែល
តថាគតមិនបានចែករំលែកសេចក្តីឲ្យពិស្តារទេ តែអ្នកដឹងច្បាស់សេចក្តី
ដោយពិស្តារយ៉ាងនេះបាន ។ ត្រង់ពាក្យដែលតថាគតសំដែងហើយថា
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតសំដែងកាយសមាធារ ថាមានពីរយ៉ាង
គឺកាយសមាធារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយទៀត តថាគតសំដែង
កាយសមាធារនោះ ទី១ ។ ព័ត្តា ដូច្នេះនេះ តើតថាគតសំដែងសំដៅ
ហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពកាយសមាធារមាន
សភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ កាយសមាធារមានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គល
មិនគួរសេពឡើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវកាយ-
សមាធារ មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាប
សូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កាយសមាធារមានសភាព
យ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរសេព ។

(២២២) កង្ខ័បំ សារីបុត្ត កាយសមាចារំ

សេវតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ ។ វេទ សារីបុត្ត ឯកោ ពា-
 ណាតិពាតិ ហោតិ លុទ្ធា លោហិតនាណំ ហតប្ប-
 ហនេ ធិវុដ្ឋោ អនយាបន្នោ ពាណក្ខតេសុ អនិច្ចា-
 នាបី ខោ បទ ហោតិ យន្តំ បរស្ស បរិវត្តបក-
 រណំ តាមគតំ វា អវញ្ញគតំ វា តំ អនិច្ចំ ថេយ្យ-
 សង្ខតំ អាទាតា ហោតិ កាមេសុមិច្ឆាចារី ខោ
 បទ ហោតិ យា តា មាតុរក្ខិតា បិតុរក្ខិតា មា-
 តាបិតុរក្ខិតា ភាតុរក្ខិតា ភតិជិរក្ខិតា ញាតិរក្ខិតា
 សស្សាមិកា សបរិទណ្ហា អន្តមសោ មាលាគុណាប-
 រិក្ខិតាបិ តថាវុទាសុ ចារិត្តំ អាបជ្ជិតា ហោតិ ។
 ឯវុបំ សារីបុត្ត កាយសមាចារំ សេវតោ អកុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបិសណ្ឋសិក្ខា

(២២២) ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពតាមសមាចារមាន
 សភាពដូចម្តេច អរុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
 ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ មានវិគ្គហក្រក់ មានបាត់ដៃប្រឡាក់ដោយ
 ឈាម ជាបុគ្គលតាំងមាំក្នុងការកាប់សម្លាប់អ្នកដទៃ មិនមានសេចក្តីអា-
 ណិតចំពោះសត្វទាំងឡាយ ជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនឱ្យ ទ្រព្យ
 ណា ជារបស់អ្នកដទៃ ជាគ្រឿងទប់ករណ៍របស់បុគ្គលដទៃ ដែលនៅ
 ក្នុងស្រុកភ្នំ នៅក្នុងព្រៃភ្នំ ជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យនោះ ដែលគេមិនឱ្យ
 ដែលរាប់ចូលក្នុងការលួច ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ពួក
 ស្រីណា ដែលមាភារក្សា បិសារក្សា មាតាបិសារក្សា បង្កបង្កូនប្រុស
 ក្សា បង្កបង្កូនស្រីក្សា ញាតិក្សា ជាស្រីមានប្តី ស្រីមានអាជ្ញា
 ដោយហេតុទៅ សូម្បីស្រីដែលគេនាំទុកដោយផ្អាកម្រង ជាអ្នកដល់
 នូវការប្រព្រឹត្តិកិច្ចនឹងចំពោះពួកស្រីមានសភាពដូច្នេះ ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ
 កាលបុគ្គលសេពនូវតាមសមាចារមានសភាពយ៉ាងនេះ អរុសលធម៌
 ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ។

អនុបទវត្ថុស្ស លេខិត្តាលេខិត្តសុត្តេ កាយសមាចារេ

(២២ ៣) កុច្ឆិរ្យំ សាវ័ប្បត្ត កាយសមាចារេ សេ-

វតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ កុសលា ធម្មា

អភិវឌ្ឍន្តំ ។ នន សាវ័ប្បត្ត ឯកោចោ ចាណាតិចាតំ

បហាយ ចាណាតិចាតា បដិវរតោ ហោតិ និហិត-

នន្តោ និហិតសត្តោ លជ្ជី ធម្មាបន្នោ សព្វប្ប-

លាភូតហិតានុកម្មី វិហរតិ អនិច្ចាទានំ បហាយ

អនិច្ចាទាថា បដិវរតោ ហោតិ យន្តំ បរស្ស បរវត្ថុ-

បករណំ កាមគតំ វា អវញ្ញគតំ វា តំ អនិច្ចំ

ថេយ្យសង្ខតំ ន អាទាតា ហោតិ កាមេសុមិច្ឆាចារំ

បហាយ កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវរតោ ហោតិ

យា តា មាតុរត្ថិតា បិតុរត្ថិតា មាតាបិតុរត្ថិតា

ភាតុរត្ថិតា ភតិជិតុតា ញាតិរត្ថិតា សស្សាមិកា

អនុបទវត្ថុ សេតិព្វាសេតិព្វសូត្រ កាយសមាចារ

(២២៣) ម្នាលសាវ័បុត្រ កាលបុគ្គលសេតនូវកាយសមាចារ

មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសល-

ធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ ម្នាលសាវ័បុត្រ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុង

លោកនេះ លះបង់បាណាតិបាត ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត

មានអាជ្ញាដាក់ចុះ មានគ្រឿងសស្ត្រាដាក់ចុះ មានសេចក្តីខ្មាសបាប

មានសេចក្តីអាក្រក់អនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សត្វសត្វ លះបង់

អទិន្នាទាន ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន ទ្រព្យណាជារបស់អ្នក

ដទៃ ជាទប់ករណ៍របស់បុគ្គលដទៃ ដែលនៅក្នុងស្រុកក្តី នៅក្នុងព្រៃក្តី

ជាអ្នកមិនកាន់យកទ្រព្យនោះ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដែលរាប់ចូលក្នុង

ការលួច លះបង់នូវកាមេសុមិច្ឆាចារ ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកកាមេសុ-

មិច្ឆាចារ ពួកស្រីណា ដែលមាតារក្សា បិតារក្សា មាតាបិតា

រក្សា បងប្អូនប្រុសរក្សា បងប្អូនស្រីរក្សា ញាតិរក្សា ជាស្រីមានប្តី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

សមរទណ្ណា អន្តមសោ មាលាគុណាបរិក្ខិតាបិ ត-

តារូបាសុ ន ចារិត្តំ អាបជ្ជិតា ហោតិ ។ ឯវរូបំ

សារីបុត្តំ កាយសមាចារំ សេវតោ អភិសលា

ធម្មា បរិហាយន្តំ គុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ។

កាយសមាចារីបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វជានិ សេវិតព្វម្បី

អសេវិតព្វម្បី តព្វា អញ្ញាមញ្ញំ កាយសមាចារិន្តំ

វេតិ យន្តំ វត្ថំ មយា វេទមេតំ បដិច្ច វត្ថំ ។

(២២២) វចីសមាចារីបហំ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ម-

នោសមាចារីបហំ ភិក្ខុវេ ... ចិត្តប្បាទំបហំ ភិក្ខុវេ ...

សញ្ញាបដិលាភំបហំ ភិក្ខុវេ ... ទិដ្ឋិប្បដិលាភំបហំ

ភិក្ខុវេ អត្តភាវប្បដិលាភំបហំ ភិក្ខុវេ ធុរិយេន វជានិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

ស្រីមានកង្វះ ដោយហេតុពេល សូម្បីស្រីដែលគេនាំទុកដោយ
 ផ្អាកម្រង ជាអ្នកមិនដល់នូវការប្រព្រឹត្តកន្លងចំពោះពួកស្រីមានសភាព
 ដូច្នោះឡើយ ។ ម្នាលសារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវកាយសមា-
 ថារ មានសភាពយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ ត្រង់ពាក្យដែលគេថាគត
 សំដែងថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតសំដែង នូវកាយសមាថារ
 ថាមានពីរយ៉ាង គឺកាយសមាថារគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយ
 ទៀត គេថាគតសំដែងនូវកាយសមាថារនោះ ទី១ ។ ព័ត្តា ដូច្នេះនេះ
 គឺគេថាគតសំដែងសំដៅហេតុនេះឯង ។

(២២២) ត្រង់ពាក្យដែលគេថាគតសំដែងថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 គេថាគតសំដែងនូវវិចីសមាថារ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគត
 សំដែងនូវមនោសមាថារ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតសំដែងនូវចិត្ត-
 ប្បាទ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតសំដែងនូវសញ្ញាបដិលាភ (ការ
 បានចំពោះនូវសញ្ញា)... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតសំដែងនូវវិជ្ជាប្បដិ-
 លាភ (ការបានចំពោះនូវវិជ្ជា)... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតសំដែង
 នូវអត្តភាវប្បដិលាភ (ការបានចំពោះនូវអត្តភាព) ថាមានពីរយ៉ាង

អនុបទវត្ថុស្ស សេរីតព្វាសេរីតព្វសុត្តេ អត្តការវប្បដិណកោ

សេរីតព្វម្យី អសេរីតព្វម្យី តព្វា អញមញ្ញា អត្តការ-
 វប្បដិណកន្តិ ឥតិ ទោ បដេតំ មយា តិព្វោតំ
 បដិច្ច វត្តំ ។ យថាវុបំ សារីបុត្ត អត្តការវប្បដិណកំ
 សេវតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវុទោ អត្តការវប្បដិណកោ ន
 សេរីតព្វោ ។ យថាវុបព្វា ទោ សារីបុត្ត អត្តការ-
 វប្បដិណកំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ
 កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវុទោ អត្តការវប្បដិ-
 ណកោ សេរីតព្វោ ។

(២២៥) កថាវុបំ សារីបុត្ត អត្តការវប្បដិណកំ
 សេវតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ ។ ព្យាបជ្ឈំ សារីបុត្ត អត្តការវប្ប-
 ដិណកំ អភិវឌ្ឍន្តស្ស យេតោ អបរិវិជ្ជិតភាវយ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិ-
 ហាយន្តិ ។

អនុបទវត្ថុ សេរីតាសេរីតព្វសូត្រ ការបានបំពោះអត្តភាព

គឺអត្តការវប្បដិលោកគួរសេព១ មិនគួរសេព១ មួយទៀត គឺថាគតសំដែង
នូវអត្តការវប្បដិលោកនោះ ទី១ ៗ ព័ត្តា ដូច្នេះនេះ គឺថាគតសំដែង
សំដៅហេតុដូចម្តេច ៗ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវអត្តការវប្ប-
ដិលោក មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង
កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ អត្តការវប្បដិលោកមានសភាព
ដូច្នេះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ៗ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេព
នូវអត្តការវប្បដិលោក មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង អត្តការវប្ប-
ដិលោក មានសភាពដូច្នេះ បុគ្គលគួរសេព ៗ

[២២៥] ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពអត្តការវប្បដិលោក
មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌
ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ ៗ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលញ៉ាំងអត្តកា-
រវប្បដិលោកដែលប្រកបដោយទុក្ខឲ្យកើតឡើងហើយ អកុសលធម៌ទាំង-
ឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ព្រោះ
មិនទាន់អស់ភពជាច្រើន ៗ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

(២២៦) កតំរូបំ សារីបុត្ត អត្តការវប្បដិលាភំ

សេវតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា

អភិវឌ្ឍន្តិ ។ អព្យាបដ្ឋំ សារីបុត្ត អត្តការវប្បដិលាភំ

អភិនិព្វត្តស្ស យតោ បរិដិដ្ឋិតការាយ អកុសលា

ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ អត្ត-

ការវប្បដិលាភំបហំ ភិក្ខុវេ ទុរិយេន វនាមិ សេវិតព្វម្បិ

អសេវិតព្វម្បិ ភព្វា អញ្ញាមញ្ញា អត្តការវប្បដិលាភន្តិ វតិ

យន្តំ វត្ថំ មយា វនមេតំ បដិច្ច វត្ថំ ។ វមស្ស ខោ

សារីបុត្ត មយា សន្និគ្គេន កាសិកស្ស វិត្តារេន អត្ថំ

អភិកត្តស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្តោ ទដ្ឋព្វោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពទ្ទាលកៈ

(២២៦) ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវអត្តការវប្បជីលាភ
 មានសភាពដូចម្តេច អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌
 ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវ
 អត្តការវប្បជីលាភមិនមានទុក្ខ ឱ្យរកកឡើងហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ព្រោះអស់ភព
 ដាច់ស្រឡះ ។ ត្រង់ពាក្យដែលគេថាគតសំដែងហើយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ គេថាគតសំដែងអត្តការវប្បជីលាភ ថាមានន័យយ៉ាង គឺអត្តកា-
 រវប្បជីលាភគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ មួយ ទៀត គេថាគតសំដែង
 នូវអត្តការវប្បជីលាភនោះ ទីទៃ ។ ព័ត្តា ដូច្នេះនេះ គឺគេថាគតសំដែង
 សំដៅហេតុនេះឯង ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលសិក្ខសន្លេងដែលគេថាគតមិន
 បានចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះឯង អ្នកត្រូវយល់សេចក្តីដោយ
 ពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ ។

អនុបវេទនា សេវិតញសេវិតពុស្តុតេ ឆន្ទាយតនំ

(២២៧) ចក្កវិញ្ញាយ្យ រូបំបហំ សាវីបុត្ត ទុរិយេន

វនាមិ សេវិតពុម្ពិ អសេវិតពុម្ពិ សោតវិញ្ញាយ្យ សង្ខ-

បហំ សាវីបុត្ត ទុរិយេន វនាមិ សេវិតពុម្ពិ អសេវិតពុម្ពិ

យានវិញ្ញាយ្យ កង្ខបហំ សាវីបុត្ត ទុរិយេន វនាមិ សេ-

វិតពុម្ពិ អសេវិតពុម្ពិ ជិវ្ហវិញ្ញាយ្យ រសំបហំ សាវីបុត្ត

ទុរិយេន វនាមិ សេវិតពុម្ពិ អសេវិតពុម្ពិ កាយវិញ្ញ-

ាយ្យ ដោដ្ឋរូបហំ សាវីបុត្ត ទុរិយេន វនាមិ សេវិតពុម្ពិ

អសេវិតពុម្ពិ មនោវិញ្ញាយ្យ ឆម្ពបហំ សាវីបុត្ត ទុរិយេន

វនាមិ សេវិតពុម្ពិ អសេវិតពុម្ពិតិ ។

អនុបទវន្ត សេរីតព្វសេរីតព្វសូត្រ អាយតនៈ ៦

(២២៧) ម្នាលសារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវរូបដែលត្រូវដឹង

ដោយភ្នែក ថាមានពីរយ៉ាង គឺរូបដែលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១

ម្នាលសារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវសំឡេងដែលដឹង ដោយគ្រចៀក

ថាមានពីរយ៉ាង គឺសំឡេងដែលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ម្នាល

សារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវក្លិនដែលត្រូវដឹងដោយច្រមុះ ថាមានពីរ

យ៉ាង គឺក្លិនគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ម្នាលសារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវ

រសដែលត្រូវដឹងដោយអណ្តាត ថាមានពីរយ៉ាង គឺរសដែលគួរសេព ១

មិនគួរសេព ១ ម្នាលសារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវផោដ្ឋព្វដែលគួរដឹង

ដោយកាយ ថាមានពីរយ៉ាង គឺផោដ្ឋព្វគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១

ម្នាលសារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវធម្មារម្មណ៍ ដែលគួរដឹងដោយចិត្ត

ថាមានពីរយ៉ាង គឺធម្មារម្មណ៍ដែលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ។

(២២៨) ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា សារីបុត្តោ កកវន្តំ
 ឯតនិកោច ឥមស្ស ទោ^(១) កន្តោ កកវតា សន្និគ្គេន
 ភាសិតស្ស វិត្តារេន អន្តំ អវិកត្តស្ស ឯវំ វិត្តារេន
 អន្តំ អាជាធម៌ ចក្កុវិញ្ញេយ្យំ រូបំបហំ សារីបុត្ត ធុរៈ-
 ធនេន វធាមិ សេវិតព្វម្បិ អសេវិតព្វម្បិតិ ឥតិ ទោ
 បនេតំ វុត្តំ កកវតា តិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ យថាវូបំ
 កន្តោ ចក្កុវិញ្ញេយ្យំ រូបំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា
 អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ ឯវរូបំ ចក្កុ-
 វិញ្ញេយ្យំ រូបំ ន សេវិតព្វំ ។ យថាវូបេតុ ទោ កន្តោ
 ចក្កុវិញ្ញេយ្យំ រូបំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិ-
 ហាយន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវរូបំ ចក្កុ-
 វិញ្ញេយ្យំ រូបំ សេវិតព្វំ ។ ចក្កុវិញ្ញេយ្យំ រូបំបហំ
 សារីបុត្ត ធុរៈធនេន វធាមិ សេវិតព្វម្បិ អសេវិតព្វម្បិតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កោលកៈ

(២២៨) កាលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះសារីបុត្រមានកាយ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតសង្ខេបនេះដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មិនបានចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តី ដោយពិស្តារយ៉ាងនេះ គឺត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ ភថាគតសំដែងនូវរូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក ថាមានពីរយ៉ាង គឺរូបដែលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នេះខ្ញុំ តើទ្រង់ត្រាស់សំដែងសំដៅហេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវរូបដែលគួរដឹងដោយភ្នែក មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យរូបដែលគួរដឹងដោយភ្នែក មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវរូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង រូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែកមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ ភថាគតសំដែងនូវរូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក ថាមានពីរយ៉ាង គឺរូបគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១

អនុបរវត្តស្ស សេរីត្វសេរីត្វសុត្តេ ធូរិយាគម៌

ឥតិ យន្តំ វុត្តំ កកវតា ឥនេមតំ បដិច្ច វុត្តំ
 ។ បេ ។ ឯវុត្តោ សោតវិញ្ញេយ្យោ សន្តោ ន សេ-
 រីតត្វោ ។ បេ ។ ឯវុត្តោ សោតវិញ្ញេយ្យោ សន្តោ
 សេរីតត្វោ ។ បេ ។ ឯវុត្តោ ឃានវិញ្ញេយ្យោ កន្តោ ន
 សេរីតត្វោ ។ បេ ។ ឯវុត្តោ ឃានវិញ្ញេយ្យោ កន្តោ
 សេរីតត្វោ ។ បេ ។ ឯវុត្តោ ជីវិតវិញ្ញេយ្យោ រសោ
 ន សេរីតត្វោ ។ បេ ។ ឯវុត្តោ ជីវិតវិញ្ញេយ្យោ
 សេរីតត្វោ ។ បេ ។ ឯវុត្តោ កាយវិញ្ញេយ្យោ
 ដោជ្ជត្វោ ន សេរីតត្វោ ។ បេ ។ ឯវុត្តោ កា-
 យវិញ្ញេយ្យោ ដោជ្ជត្វោ សេរីតត្វោ ។ បេ ។ មនោ-
 វិញ្ញេយ្យំ ធម្មំបហំ សារីបុត្ត ទុរិយេន វនាមិ សេរីតត្វម្បី
 អសេរីតត្វម្បីតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ កកវតា កិញ្ចតំ
 បដិច្ច វុត្តំ ។ យថាភូមំ កន្តេ មនោវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ
 សេរីតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវុត្តោ មនោវិញ្ញេយ្យោ ធម្មា

អនុបទវត្ថុ សេរីពិញ្ញាសេរីតព្វល្អក្រ អាយតនៈ ៦

ដូច្នេះនេះ គឺទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។ បេ ។ សំឡេងដែលត្រូវ
 ដឹងដោយត្រចៀក មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។
 សំឡេងដែលត្រូវដឹងដោយត្រចៀក មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
 គួរសេព ។ បេ ។ ក្នុងដែលត្រូវដឹងដោយច្រមុះ មានសភាពយ៉ាងនេះ
 បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ ក្នុងដែលត្រូវដឹងដោយច្រមុះ មានសភាព
 យ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ សេដែលត្រូវដឹងដោយអណ្តាត
 មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ សេដែលត្រូវដឹងដោយ
 អណ្តាត មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ដោយដូច្នេះ
 ដែលត្រូវដឹងដោយកាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព
 ។ បេ ។ ដោយដូច្នេះដែលត្រូវដឹងដោយកាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ
 បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ត្រាស់ថា ម្នាលសាវ័បុត្រ តថាគតសំដែងនូវធម្មារម្មណ៍ដែលគួរដឹង
 ដោយចិត្ត ថាមានពីរយ៉ាង គឺធម្មារម្មណ៍គួរសេព ១ មិនគួរសេព ១
 ដូច្នេះនេះ គឺទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលបុគ្គលសេពនូវធម្មារម្មណ៍ ដែលគួរដឹងដោយចិត្ត មានសភាពយ៉ាង
 ណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងសាបសូន្យ ធម្មារម្មណ៍ដែលគួរដឹងដោយចិត្ត មានសភាពយ៉ាងនោះ

សត្វប្រដាប់ មន្ទ្រមនិកាយស្ស ឧបបទ្បាសកំ

ន សេវិតោ ។ យថាវុបត្ថា ខោ កន្តេ មនោ-
 វិញ្ញាយ្យំ ធម្មំ សេវិតោ អកុសលា ធម្មា បរិហា-
 យន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវន្ត្រ្កិ ឯវុបតោ មនោ-
 វិញ្ញាយ្យា ធម្មា សេវិតោ ។ មនោវិញ្ញាយ្យំ ធម្មំ-
 បហំ សាវ័បុត្ត ទុវិជេន វនាមិ សេវិតព្វម្បិ អសេ-
 វិតព្វម្បិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ កតវតា ឥនមេតំ បដិច្ច
 វុត្តំ ។ ឥមស្ស ខោ កន្តេ កតវតា សន្និទ្ធន
 កាសិតស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឯវំ វិត្តារេន
 អត្ថំ អាជាបាមិតិ ។

(២២៧) សាធុ សាធុ សាវ័បុត្ត សាធុ ខោ ត្វំ
 សាវ័បុត្ត ឥមស្ស មយា សន្និទ្ធន កាសិតស្ស
 វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្ថំ អាជា-
 បាសិ ។ ចក្កុវិញ្ញាយ្យំ រូបំបហំ សាវ័បុត្ត ទុវិជេន
 វនាមិ សេវិតព្វម្បិ អសេវិតព្វម្បិ ឥតិ ខោ បនេតំ
 វុត្តំ មយា តិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ យថាវុប
 សាវ័បុត្ត ចក្កុវិញ្ញាយ្យំ រូបំ សេវិតោ អកុសលា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទបបិដកសាសនៈ

បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេព
 រួចឲ្យរម្មណ៍ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត មានសភាពយ៉ាងណា អកុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង
 ឲ្យរម្មណ៍ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត មានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរ
 សេព ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កាលដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ
 គថាគតសំដែងរួចឲ្យរម្មណ៍ ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត ថាមានព័រយ៉ាង
 គឺឲ្យរម្មណ៍គួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នេះនេះ គឺទ្រង់ត្រាស់សំដៅ
 ហេតុនេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលិតសន្ទេប ដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគ មិនទ្រង់ចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារ នេះឯង ខ្ញុំព្រះអង្គ
 យល់សេចក្តីដោយពិស្តារយ៉ាងនេះ ។

(២២៩) ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រូវហើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រូវហើយ
 កាលិតសន្ទេបដែលគថាគត មិនបានចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ
 អ្នកយល់សេចក្តីដោយពិស្តារយ៉ាងនេះបាន ។ ត្រង់ពាក្យ ដែលគថាគត
 សំដែងថា ម្ចាស់សារីបុត្រ គថាគតសំដែងរួចដែលត្រូវឃើញដោយ
 ភ្នែក ថាមានព័រយ៉ាង គឺរូបភូមិ បទ ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នេះនេះ គឺ
 គថាគតសំដែងសំដៅហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេព
 រួចដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំង-

អធិប្បន្នស្ស សេវិត្តាសេវិត្តសុត្តេ ឆៀងាយគង់

ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវរូបំ
 ចក្កវិញ្ញេយ្យំ រូបំ ន សេវិតតំ ។ យថាវរូបញ្ច ទោ
 សារីបុត្ត ចក្កវិញ្ញេយ្យំ រូបំ សេវតោ អកុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ
 ឯវរូបំ ចក្កវិញ្ញេយ្យំ រូបំ សេវិតតំ ។ ចក្កវិញ្ញេ-
 យ្យំ រូបំបរិហាយន្តិ សារីបុត្ត ទុរិយោ វជានិ សេវិតត្វម្បិ
 អសេវិតត្វម្បិ ឥតិ យន្តំ វត្ថុំ មយា ឥនមេតំ
 បដិច្ច វត្ថុំ ។ បេ ។ ឯវរូបោ សោតវិញ្ញេយ្យោ
 សន្នោ ន សេវិតតោ ។ បេ ។ ឯវរូបោ សោ-
 តវិញ្ញេយ្យោ សន្នោ សេវិតតោ ។ បេ ។ ឯវរូបោ
 យានវិញ្ញេយ្យោ គន្ធា ន សេវិតតោ ។ បេ ។
 ឯវរូបោ យានវិញ្ញេយ្យោ គន្ធា សេវិតតោ ។ បេ ។
 ឯវរូបោ ជីវិតវិញ្ញេយ្យោ រសោ ន សេវិតតោ ។ បេ ។
 ឯវរូបោ ជីវិតវិញ្ញេយ្យោ រសោ សេវិតតោ ។ បេ ។
 ឯវរូបោ កាយវិញ្ញេយ្យោ ដោដ្ឋតោ ន សេវិតតោ

អនុបទវត្ថុ សេរីតព្វាសេរីតព្វសូត្រ អាយតនៈ ៦

ឡាយតែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ រូបដែល
ត្រូវដឹងដោយភ្នែកមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ ម្ចាស់
សារីបុត្រ បុគ្គលសេពរូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែកមានសភាពយ៉ាង
ណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយតែង
ចម្រើនឡើង រូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
គួរសេព ។ ត្រង់ពាក្យដែលតថាគតសំដែងថា ម្ចាស់សារីបុត្រ តថាគត
សំដែងរូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក ថាមានពីរយ៉ាង គឺបុគ្គលសេព ១
មិនគួរសេព ១ ដូច្នេះនេះ គឺតថាគតសំដែងសំដៅហេតុនេះឯង ។ បេ ។
សំឡេងដែលត្រូវដឹងដោយត្រចៀក មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរ
សេព ។ បេ ។ សំឡេងដែលត្រូវដឹងដោយត្រចៀក មានសភាពយ៉ាង
នេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ក្លិនដែលត្រូវដឹងដោយច្រមុះ មានសភាព
យ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ ក្លិនដែលត្រូវដឹងដោយច្រមុះមាន
សភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ រសដែលត្រូវដឹងដោយអណ្តាត
មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បេ ។ រសដែលត្រូវដឹង
ដោយអណ្តាត មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព ។ បេ ។ ដោយដូច្នេះ
ដែលត្រូវដឹងដោយកាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេព

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

។ បេ ។ ឯវុទ្ធា កាយវិញ្ញ័យោ ដោជ្ជតោ
 សេវតោ ។ បេ ។ មនោវិញ្ញ័យំ ធម្ម្មបហំ សា-
 វីបុត្ត ទុរិយេន វនាមិ សេវិតត្ថម្បិ អសេវិតត្ថម្បិ តំ
 តំ ខោ បនេតំ វុត្តំ មយា កិញ្ចតំ បដិច្ច វុត្តំ ។
 យថាវុបំ សាវីបុត្ត មនោវិញ្ញ័យំ ធម្មំ សេវតោ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា បរិហា-
 យន្តំ ឯវុទ្ធា មនោវិញ្ញ័យោ ធម្មា ន សេវិតោ ។
 យថាវុបំ ខោ សាវីបុត្ត មនោវិញ្ញ័យំ ធម្មំ
 សេវតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ កុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវុទ្ធា មនោវិញ្ញ័យោ ធម្មា
 សេវតោ ។ មនោវិញ្ញ័យំ ធម្ម្មបហំ សាវីបុត្ត
 ទុរិយេន វនាមិ សេវិតត្ថម្បិ អសេវិតត្ថម្បិ តំ
 យន្តំ វុត្តំ មយា តំនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ តំមស្ស
 ខោ សាវីបុត្ត មយា សន្និទ្ធន ភាសិតស្ស ឯវុទ្ធាវេន
 អត្ថោ ទដ្ឋតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបស្សន្តសកៈ

។ បេ ។ ដោយដូច្នេះដែលត្រូវដឹងដោយកាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
 គួរសេព ។ បេ ។ ត្រង់ពាក្យដែលភថាគតសំដែងថា ម្នាលសារីបុត្រ
 ភថាគតសំដែងនូវធម្មារម្មណ៍ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត ថាមានពីរយ៉ាង គឺ
 ធម្មារម្មណ៍គួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នេះនេះ⁺ តើភថាគតសំដែង
 សំដៅហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលសារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវធម្មារម្មណ៍
 ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត មានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ ធម្មារម្មណ៍ដែល
 ត្រូវដឹងដោយចិត្ត មានសភាពដូច្នោះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ម្នាល
 សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវធម្មារម្មណ៍ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត មាន
 សភាពយ៉ាងណា ទើបអកុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យទៅ កុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយតែងចម្រើនឡើង ធម្មារម្មណ៍ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត មាន
 សភាពដូច្នោះ បុគ្គលគួរសេព ។ ត្រង់ពាក្យដែលភថាគតសំដែងថា
 ម្នាលសារីបុត្រ ភថាគតសំដែងនូវធម្មារម្មណ៍ ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត
 ថាមានពីរយ៉ាង គឺធម្មារម្មណ៍គួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នេះនេះ⁺
 គឺភថាគតសំដែងសំដៅហេតុនេះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្រ កាលភស្តុតាង
 នេះឯង អ្នកត្រូវដឹងសេចក្តីអធិប្បាយ ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

អធិប្បន្នស្ស សេរីកញ្ចសេរីកញ្ចសេរី សេរីកញ្ចសេរីកញ្ច

(២៣០) ចីវរំបហំ សារីបុត្ត ឡុំរំធន វនាមិ សេ-

រិតត្វម្បិ អសេរិតត្វម្បិ បិណ្ឌនាតំបហំ សារីបុត្ត ឡុ-

រំធន វនាមិ សេរិតត្វម្បិ អសេរិតត្វម្បិ សេនាសនំ-

បហំ សារីបុត្ត ឡុំរំធន វនាមិ សេរិតត្វម្បិ អសេរិ-

តត្វម្បិ តាមំបហំ សារីបុត្ត ឡុំរំធន វនាមិ សេរិ-

តត្វម្បិ អសេរិតត្វម្បិ និកមំបហំ សារីបុត្ត ឡុំរំធន

វនាមិ សេរិតត្វម្បិ អសេរិតត្វម្បិ នករំបហំ សារីបុត្ត

ឡុំរំធន វនាមិ សេរិតត្វម្បិ អសេរិតត្វម្បិ ននបទំបហំ

សារីបុត្ត ឡុំរំធន វនាមិ សេរិតត្វម្បិ អសេរិតត្វម្បិ

បុត្តលំបហំ សារីបុត្ត ឡុំរំធន វនាមិ សេរិតត្វម្បិ

អសេរិតត្វម្បិតិ ។

អនុបទវត្ថុ សេតិកាសេតិកសូត្រ ត្រៃឈរសេតនិមន្តរសេត

(២៣០) ម្នាលសារីបុត្រ គថាគតសំដែងនូវចំរើន ថាមានពីរ

យ៉ាង គឺចំរើនគួរសេត ១ មិនគួរសេត ១ ម្នាលសារីបុត្រ គថាគតសំដែង

នូវបិណ្ឌបាត ថាមានពីរយ៉ាង គឺបិណ្ឌបាតគួរសេត ១ មិនគួរសេត ១

ម្នាលសារីបុត្រ គថាគតសំដែងនូវសេនាសនៈ ថាមានពីរយ៉ាង គឺ

សេនាសនៈគួរសេត ១ មិនគួរសេត ១ ម្នាលសារីបុត្រ គថាគត

សំដែងនូវស្រុក ថាមានពីរយ៉ាង គឺស្រុកគួរសេត ១ មិនគួរសេត ១

ម្នាលសារីបុត្រ គថាគតសំដែងនូវនិគម ថាមានពីរយ៉ាង គឺនិគម

គួរសេត ១ មិនគួរសេត ១ ម្នាលសារីបុត្រ គថាគតសំដែងនូវនគរ

ថាមានពីរយ៉ាង គឺនគរគួរសេត ១ មិនគួរសេត ១ ម្នាលសារីបុត្រ

គថាគតសំដែងនូវជនបទ ថាមានពីរយ៉ាង គឺជនបទគួរសេត ១ មិន

គួរសេត ១ ម្នាលសារីបុត្រ គថាគតសំដែងនូវបុគ្គល ថាមានពីរ

យ៉ាង គឺបុគ្គលគួរសេត ១ មិនគួរសេត ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណសកំ

[២៣១] ឯវំ វុត្ថុ អាយស្មា សារីបុត្តោ កក-
 វន្តំ ឯតទេវោច វេមស្ស ខោ អហំ កន្លេ កកវតា
 សន្និទ្ធន កាសិកស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស ឯវំ
 វិត្តារេន អត្ថំ អាជានាមិ ចីវរបហំ សារីបុត្ត ធុរិយេន
 វនាមិ សេវិតព្វម្បី អសេវិតព្វម្បីតិ វេតិ ខោ បនេតំ
 វុត្ថំ កកវតា តិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្ថំ ។ យថាវុបំ កន្លេ
 ចីវរំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តំ ឯវុបំ ចីវរំ ន សេវិតព្វំ ។ យ-
 ថាវុបញ្ច ខោ កន្លេ ចីវរំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវុបំ ចីវរំ
 សេវិតព្វំ ។ ចីវរបហំ សារីបុត្ត ធុរិយេន វនាមិ សេវិ-
 តព្វម្បី អសេវិតព្វម្បីតិ វេតិ យន្តំ វុត្ថំ កកវតា វេទ-
 មេតំ បដិច្ច វុត្ថំ ។ បេ ។ ឯវុបោ បិណ្ឌាទាតោ ន
 សេវិតញ្ចោ ។ បេ ។ ឯវុបោ បិណ្ឌាទាតោ សេវិតញ្ចោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

(២.៣១) កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតសន្លេងនេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគ
 មិនទ្រង់ចែករំលែកសេចក្តី ដោយពិស្តារ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តីដោយ
 ពិស្តារយ៉ាងនេះ គឺត្រង់ព្រះពុទ្ធជីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា
 ម្ចាស់សារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវចីវរ ថាមានពីរយ៉ាង គឺចីវរគួរ
 សេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នេះនេះ តើទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុដូចម្តេច ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវចីវរ មានសភាពយ៉ាងណា
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយតែង
 សាបសូន្យ ចីវរមានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលមិនគួរសេព ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលសេពនូវចីវរមានសភាពយ៉ាងណា អកុ-
 សលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយចម្រើនឡើង ចីវរ
 មានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរសេព ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធជីកាដែលព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវចីវរ
 ថាមានពីរយ៉ាង គឺចីវរគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នេះនេះ គឺទ្រង់
 ត្រាស់សំដៅហេតុនេះឯង ។ បេ ។ បិណ្ឌបាតមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
 មិនគួរសេព ។ បេ ។ បិណ្ឌបាតមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេព

អនុបទវន្តស្ស សេរីតព្វសេរីតព្វសុត្តេ សេរីតព្វសេរីតព្វ

។ បេ ។ ឯវរ្យ្បំ សេនាសនំ ន សេរីតព្វំ ។ បេ ។

ឯវរ្យ្បំ សេនាសនំ សេរីតព្វំ ។ បេ ។ ឯវរ្យ្បោ កាមោ

ន សេរីតព្វោ ។ បេ ។ ឯវរ្យ្បោ កាមោ សេរីតព្វោ

។ បេ ។ ឯវរ្យ្បោ ធិតមោ ន សេរីតព្វោ ។ បេ ។

ឯវរ្យ្បោ ធិតមោ សេរីតព្វោ ។ បេ ។ ឯវរ្យ្បំ នគរំ

ន សេរីតព្វំ ។ បេ ។ ឯវរ្យ្បំ នគរំ សេរីតព្វំ

។ បេ ។ ឯវរ្យ្បោ ជនបដោ ន សេរីតព្វោ ។ បេ ។

ឯវរ្យ្បោ ជនបដោ សេរីតព្វោ ។ បេ ។ បុគ្គលំ បហំ

សារីបុគ្គ បុរិវេន វនាមិ សេរីតព្វម្បិ អសេរីតព្វម្បិវិ

វតិ ខោ បនេតំ វត្ថំ ភគវតា កិញ្ចេតំ បដិច្ច

វត្ថំ ។ យថាវរ្យ្បំ កន្តេ បុគ្គលំ សេរីតោ អកុសលា

ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ

ឯវរ្យ្បោ បុគ្គលោ ន សេរីតព្វោ ។ យថាវរ្យ្បោ

ខោ កន្តេ បុគ្គលំ សេរីតោ អកុសលា ធម្មា

អនុបទវត្ថុ សេរីព្យាសេរីព្យាសូត្រ វត្ថុព្យាសេនិមន្តរសេត

។ បេ ។ សេនាសនៈមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេត ។ បេ ។

សេនាសនៈមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេត ។ បេ ។ ស្រុកមាន

សភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេត ។ បេ ។ ស្រុកមានសភាពយ៉ាងនេះ

បុគ្គលគួរសេត ។ បេ ។ និគមមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេត

។ បេ ។ និគមមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេត ។ បេ ។ នគរ

មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេត ។ បេ ។ នគរមានសភាព

យ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេត ។ បេ ។ ផនបទមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល

មិនគួរសេត ។ បេ ។ ផនបទមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេត

។ បេ ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កាដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សាវ័-

បុត្រ គឺថាគិតសំដែងនូវបុគ្គល ថាមានពីរយ៉ាង គឺបុគ្គលគួរសេត១ មិន

គួរសេត ១ ដូច្នេះនេះ តើទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះ

អង្គជ័ច៍ម្រើន កាលបុគ្គលសេតនូវបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណា អកុសល-

ធម៌ទាំងឡាយចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យ បុគ្គល

មានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលមិនគួរសេត ។ បពិត្រព្រះអង្គជ័ច៍ម្រើន

កាលបុគ្គលសេតនូវបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានកំ

បរិហាយេន្តំ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវុទោ
 បុគ្គលោ សេវិតោ ។ បុគ្គលំបហំ ភារីបុគ្គ
 ទុរិយោ វនាមិ សេវិតព្វម្បី អសេវិតព្វម្បីតិ ឥតិ យន្តំ
 វត្ថំ ភកវតា ឥនមេតិ បដិច្ច វត្ថន្តំ ។ ឥមស្ស
 ទោ អហំ ភន្តេ សន្និគ្គេន ភាសិតស្ស វិត្តារេន
 អត្ថំ អវិភត្តស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្ថំ អាជាយាមីតិ ។

[២៣២] សាធុ សាធុ ភារីបុគ្គ សាធុ ទោ ត្វំ
 ភារីបុគ្គ ឥមស្ស មយា សន្និគ្គេន ភាសិតស្ស វិត្តារេន
 អត្ថំ អវិភត្តស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្ថំ អាជាយាសិ ។
 ចីវរំបហំ ភារីបុគ្គ ទុរិយោ វនាមិ សេវិតព្វម្បី អសេ-
 វិតព្វម្បីតិ ឥតិ ទោ បនេតំ វត្ថំ មយា កិញ្ចេតំ
 បដិច្ច វត្ថំ ។ យថាវុបំ ភារីបុគ្គ ចីវរំ សេវតោ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង បុគ្គលមានសភាព
យ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរសេព ។ ត្រង់ព្រះពុទ្ធដ៏កាដែលព្រះមានព្រះភាគ
ត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ ភថាគតសំដែងនូវបុគ្គល ថាមានពីរយ៉ាង
គឺបុគ្គលគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នេះនេះ គឺទ្រង់ត្រាស់សំដៅហេតុ
នេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតសង្ខេបនេះឯង ដែលព្រះ
មានព្រះភាគ មិនទ្រង់ចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់
សេចក្តីអធិប្បាយ ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះ ។

(២៣២) ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រូវហើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ ត្រូវហើយ
ភាសិតសង្ខេបនេះ ដែលតថាគតមិនបានចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារ
អ្នកយល់សេចក្តីអធិប្បាយដោយពិស្តារយ៉ាងនេះបាន ។ ត្រង់ពាក្យដែល
តថាគតសំដែងថា ម្ចាស់សារីបុត្រ តថាគតសំដែងនូវចំរើនថា មានពីរយ៉ាង
គឺចំរើនគួរសេព ១ មិនគួរសេព ១ ដូច្នេះនេះ គឺតថាគតសំដែងពាស្រ័យ
ហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវចំរើនមានសភាព
យ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ

អនុបវេណ្ឌ្យ សេរីតព្វសេរីតព្វសុត្តេ សេរីតព្វសេរីតព្វ

បរិហាយន្តំ ឯវរុបំ ចីវរំ ន សេរីតព្វំ ។ យថាវរុបព្វ
 ខោ សារីបុត្ត ចីវរំ សេរីតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ
 កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវរុបំ ចីវរំ សេរីតព្វំ ។
 ចីវរបហំ សារីបុត្ត ធុរិយេន វនាមិ សេរីតព្វម្បិ អ-
 សេរីតព្វម្បិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ មយា ឥនមេតំ បដិច្ច
 វុត្តំ ។ បេ ។ ឯវរុបោ បិណ្ឌាទាតោ ន សេរីតព្វោ
 ។ បេ ។ ឯវរុបោ បិណ្ឌាទាតោ សេរីតព្វោ ។ បេ ។
 ឯវរុបំ សេនាសនំ ន សេរីតព្វំ ។ បេ ។ ឯវរុបំ
 សេនាសនំ សេរីតព្វំ ។ បេ ។ ឯវរុបោ កាមោ ន
 សេរីតព្វោ ។ បេ ។ ឯវរុបោ កាមោ សេរីតព្វោ
 ។ បេ ។ ឯវរុបោ ធិតមោ ន សេរីតព្វោ ។ បេ ។
 ឯវរុបោ ធិតមោ សេរីតព្វោ ។ បេ ។ ឯវរុបោ ជន-
 បទោ ន សេរីតព្វោ ។ បេ ។ ឯវរុបោ ជនប-
 ទោ សេរីតព្វោ ។ បេ ។ បុត្តនំបហំ សារីបុត្ត
 ធុរិយេន វនាមិ សេរីតព្វម្បិ អសេរីតព្វម្បិ ឥតិ
 ខោ បនេតំ វុត្តំ មយា កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។

អនុបទវង្គ សេរីកញ្ចសេរីតព្វសូត្រ វង្គព្វសេរីនិងមិនត្វសេរី

សាបសូន្យ ច្រើនមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេរី ។ ម្ចាស់
សារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេរី នូវច្រើនមានសភាពយ៉ាងណា អកុសល-
ធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង ច្រើន
មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេរី ។ ត្រង់ពាក្យដែលគេថាគត
សំដែងថា ម្ចាស់សារីបុត្រ គេថាគតសំដែងនូវច្រើន ថាមានពីរយ៉ាង
គឺច្រើនគួរសេរី ១ មិនគួរសេរី ១ ដូច្នេះនេះ គឺគេថាគតសំដែងអាស្រ័យ
ហេតុនេះឯង ។ បេ ។ បំណុលមានសភាពយ៉ាងនេះ ៖ បុគ្គលមិនគួរសេរី
។ បេ ។ បំណុលមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេរី ។ បេ ។ សេនា-
សនៈមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេរី ។ បេ ។ សេនាសនៈ
មានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេរី ។ បេ ។ ស្រុកមានសភាព
យ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេរី ។ បេ ។ ស្រុកមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
គួរសេរី ។ បេ ។ និគមមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេរី ។ បេ ។
និគមមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរសេរី ។ បេ ។ ជនបទមានសភាព
យ៉ាងនេះ បុគ្គលមិនគួរសេរី ។ បេ ។ ជនបទមានសភាពយ៉ាងនេះ
បុគ្គលគួរសេរី ។ បេ ។ ត្រង់ពាក្យដែលគេថាគតសំដែងថា ម្ចាស់
សារីបុត្រ គេថាគតសំដែងនូវបុគ្គល ថាមានពីរយ៉ាង គឺបុគ្គលគួរសេរី ១
មិនគួរសេរី ១ ដូច្នេះនេះ គឺគេថាគតសំដែងអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាសកំ

យថាវុបំ សារីបុត្ត បុត្តលំ សេវតោ អកុសលា

ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ឯវុទោ

បុត្តលោ ន សេវិតោ ។ យថាវុបញ្ច ទោ សារីបុត្ត

បុត្តលំ សេវតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុ-

សលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវុទោ បុត្តលោ សេវិតោ ។

បុត្តលំបហំ សារីបុត្ត ទុវិជេន វិនាមិ សេវិតព្វម្បី

អសេវិតព្វម្បីតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ មយា ឥនមេតំ បដិច្ច

វុត្តំ ។ ឥមស្ស ទោ សារីបុត្ត មយា សន្និវត្តេន

ភាសិតស្ស ឯវំ វិត្ថារេន អត្ថោ នដ្ឋោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសភៈ

ម្នាលសារីបុត្រ កាលបុគ្គលសេពនូវបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណា អកុ-

សលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យ

បុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនោះ បុគ្គលមិនគួរសេពឡើយ ។ ម្នាលសារីបុត្រ

កាលបុគ្គលសេពនូវបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងណា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ

សាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើង បុគ្គលមានសភាព

យ៉ាងនោះ បុគ្គលគួរសេព ។ ត្រង់ពាក្យដែលគេថាគតសំដែងថា ម្នាល

សារីបុត្រ គេថាគតសំដែងនូវបុគ្គល ថាមានពីរយ៉ាង គឺបុគ្គលគួរសេព ១

មិនគួរសេព ១ ដូច្នេះនេះ គឺគេថាគតសំដែងសំដៅហេតុនេះឯង ។ ម្នាល

សារីបុត្រ ធម៌ដែលគេថាគតសំដែងដោយសង្ខេបនេះឯង អ្នកត្រូវយល់

សេចក្តី ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុបទវន្តស្ស សេរីតព្វសេរីតព្វសុត្តេ កាសិកត្តាជាននំ

[២៣៣] សព្វេហិ ចេ សារីបុត្ត ខត្តិយា នំ មស្ស

មយា សន្និគ្គេន កាសិកស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្ថំ អាជា-

នេយ្យំ សព្វេសាឯបស្ស ខត្តិយានំ ធីយវត្ថំ ហិតាយ

សុខាយ ។ សព្វេហិ ចេ សារីបុត្ត ព្រាហ្មណា ... សព្វេហិ

ចេ សារីបុត្ត វេស្សា ... សព្វេហិ ចេ សារីបុត្ត សុទ្ធា នំ-

មស្ស មយា សន្និគ្គេន កាសិកស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្ថំ

អាជានេយ្យំ សព្វេសាឯបស្ស សុទ្ធានំ ធីយវត្ថំ ហិតា-

យ សុខាយ ។ សនេវកោ ចេហិ សារីបុត្ត លោកោ

សនារកោ សព្វេហិកោ សស្សមណ្ឌព្រាហ្មណី បដា

អនុបទវត្ថុ សេរីតព្វាសេរីតព្វសូត្រ ការដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីនៃភាសិត

(២៣៣) ម្ចាស់សារីបុត្រ ធម៌ដែលគេថាគតសំដែងហើយដោយ

សង្ខេបនេះ បើពួកក្សត្រិយ៍ទាំងអស់ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីដោយពិស្តារ

យ៉ាងនេះ ការដឹងច្បាស់របស់ពួកក្សត្រិយ៍ទាំងអស់នោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់កាលជ័យរា ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ

ធម៌ដែលគេថាគតសំដែងហើយ ដោយសង្ខេបនេះ បើពួកព្រាហ្មណ៍

ទាំងអស់ក្តី ... ម្ចាស់សារីបុត្រ បើពួកវេស្សៈទាំងអស់ក្តី ... ម្ចាស់

សារីបុត្រ បើពួកសុទ្ធាៈទាំងអស់ក្តី ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីដោយពិស្តារ

យ៉ាងនេះ ការដឹងច្បាស់របស់ពួកសុទ្ធាៈទាំងអស់នោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលជ័យរា ។ ម្ចាស់សារីបុត្រ

ធម៌ដែលគេថាគតសំដែងដោយសង្ខេបនេះ បើលោក ព្រមទាំងទេវលោក

មារលោក ព្រហ្មលោក ទាំងពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

សនេវមនុស្សោ នំមស្ស មយា សន្និទ្ធន ភាសិតស្ស
 ឯវំ វិត្តារេន អន្តំ អាជានេយ្យ^(១) សនេវកស្សបស្ស
 លោកស្ស សមាភកស្ស សព្វាញស្ស សស្សមណ-
 ្យាញសាមិយា បដាយ សនេវមនុស្សាយ និយរត្តំ
 ហិតាយ សុខាយាតិ ។ នំនមរោច ភកា អត្តមនោ
 អាយស្មា សាវីរុត្តោ ភកាវតោ ភាសិតំ អភិនិដ្ឋិតំ ។

សេតិញសេតិទុស្តង្គំ ទត្តង្គំ និដ្ឋិតំ ។

១ ន. ម. អជានេយ្យំ ។

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ហសកៈ

ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ដឹងច្បាស់សេចក្តីដោយ
ពិស្តារយ៉ាងនេះ ការដឹងច្បាស់របស់លោក ព្រមទាំងទេវលោក មា-
លោក ព្រហ្មលោក ទាំងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍
ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេសនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលដ៏យូរ ។ លុះព្រះ
មានព្រះភាគ សំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះសាវ័បុត្រមានពាយុ ក៏
មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយហើយចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សេតិកាសេតិកាសូត្រ ទី ៤ ។

បញ្ចមំ ពហុជាតកុសុតំ

[២៣៤] ឯវង្កេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កកវា
សាវត្ថុយំ វិហាវតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារា-
មេ ។ តវ្រត ខោ កកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេ-
តិ ។ កន្តន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សោសំ ។

[២៣៥] កកវា ឯតទិវេច យានំ កា-
និចំ ភិក្ខុវេ កយានំ ឧប្បជ្ឈន្តំ សព្វានំ តានំ
ពាលតោ ឧប្បជ្ឈន្តំ ខោ បណ្ឌិតតោ យេ
កេចិ ឧបទ្កវា ឧប្បជ្ឈន្តំ សព្វេ តេ ពាលតោ
ឧប្បជ្ឈន្តំ ខោ បណ្ឌិតតោ យេ កេចិ ឧបសត្តា
ឧប្បជ្ឈន្តំ សព្វេ តេ ពាលតោ ឧប្បជ្ឈន្តំ ខោ

ពហុធាតុកស្សត្រី ទី ៥

[២៣២] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ឆិត
ក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុ
ទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទូលតបព្រះ
មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

[២៣៥] ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភ័យទាំងឡាយណាមួយកើតឡើង ភ័យទាំងអស់នោះ
កើតឡើងតែអំពីពាល មិនដែលកើតអំពីបណ្ឌិតទេ ទបទ្រពទាំងឡាយ
ណាមួយកើតឡើង ទបទ្រពទាំងអស់នោះ កើតឡើងតែអំពីពាល
មិនមែនកើតឡើងអំពីបណ្ឌិតទេ ទបស្ម័គ្គទាំងឡាយណាមួយ កើត
ឡើង ទបស្ម័គ្គទាំងអស់នោះ កើតឡើងតែអំពីពាល មិនមែនកើត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

បណ្ឌិតតោ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ នន្នោតារា វា
 តិណាតារា វា អត្ថំ មុត្តោ^(១) ក្យដាតារាបិ ឧបាតិ
 ឧល្លាស្តវល្លាស្តាបិ ធុសិតត្ថន្ន្យាបិ បិហិតវាតនាធាបិ ឯវ-
 មេវ ខោ ភិក្ខុវេ យាបិ កាបិចិ កយាបិ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 សញ្ញាបិ តាបិ ពាលតោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ធា បណ្ឌិតតោ
 យេ កេចិ ឧបទ្ការា ឧប្បជ្ឈន្តិ សព្វេ តេ ពាលតោ
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ធា បណ្ឌិតតោ យេ កេចិ ឧបសត្តា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ សព្វេ តេ ពាលតោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ធា
 បណ្ឌិតតោ ។ វតិ ខោ ភិក្ខុវេ សប្បដិកយោ
 ពាលោ អប្បដិកយោ បណ្ឌិតោ សឧបទ្ការោ ពាលោ
 អធុបទ្ការោ បណ្ឌិតោ សឧបសត្តោ ពាលោ អធុ-
 បសត្តោ បណ្ឌិតោ ។ នត្ថំ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតតោ
 កយ នត្ថំ បណ្ឌិតតោ ឧបទ្ការោ នត្ថំ បណ្ឌិត-
 តោ ឧបសត្តោ ។ ភស្មាតិហា ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតា
 ភវិស្សាមាតិ^(២) ឯវត្ថា វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតតត្ថន្តិ ។

១ ឧ. មុត្តោ ។ ២ ភវិស្សាម ប្រែសព្វាភិបិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសិក្ខណសក្កៈ

ឡើងអំពីបណ្ឌិតទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចភ្លើងភ័យពលអំពីផ្ទះប្រក់
 បបួសឬអំពីផ្ទះប្រក់ស្មៅ ទៅឆាប់ឆេះផ្ទះមានកំពូល ដែលគេលាបទាំង
 ខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ មានគន្លឹះដិតស្និទ្ធ មានទ្វារបង្អួចបិទដិត យ៉ាង
 ណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យទាំងឡាយណាមួយ កើតឡើង
 ភ័យរាំងអស់នោះ តែងកើតឡើងតែអំពីពាល មិនមែនកើតឡើងអំពី
 បណ្ឌិតទេ ទបទ្រពទាំងឡាយណាមួយ តែងកើតឡើង ទបទ្រព
 ទាំងអស់នោះ តែងកើតឡើងតែអំពីពាល មិនដែលកើតឡើង អំពី
 បណ្ឌិតទេ ទបស័ត្តទាំងឡាយណាមួយ កើតឡើង ទបស័ត្តទាំងអស់
 នោះ តែងកើតឡើងតែអំពីពាល មិនដែលកើតឡើងអំពីបណ្ឌិតឡើយ
 យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលប្រកបដោយ
 ភ័យ បណ្ឌិតមិនប្រកបដោយភ័យទេ បុគ្គលពាលប្រកបដោយទបទ្រព
 បណ្ឌិតមិនប្រកបដោយទបទ្រពទេ បុគ្គលពាលប្រកបដោយទបស័ត្ត
 បណ្ឌិតមិនប្រកបដោយទបស័ត្តទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យមិន
 មានអំពីបណ្ឌិតទេ ទបទ្រពមិនមានអំពីបណ្ឌិតទេ ទបស័ត្តមិនមានអំពី
 បណ្ឌិតទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ
 គួរសិក្សាយ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយសូមឲ្យបានជាអ្នកប្រាជ្ញ មាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។

អនុបវេទ្យ ពហុធាតុពលុត្តេ ធាតុកោសល្យ

[២៣៦] ឃ៍ វុត្តេ អាយស្មា អាណន្ទោ ភក្កវន្តំ
 ឯតទេវេច កត្តាវតា មុ ទោ ភន្តេ បណ្ឌិតោ ភិក្ខុ
 វីមសកោតិ អលំ វេចនាយាតិ ។ យតោ ទោ អាណន្ទ
 ភិក្ខុ ធាតុកុសលោ ច ហោតិ អាយតនកុស-
 លោ ច ហោតិ បដិច្ចសមុប្បាទកុសលោ ច ហោតិ
 ហឺនាហឺនកុសលោ ច ហោតិ ឯត្តាវតា ទោ អាណន្ទ
 បណ្ឌិតោ ភិក្ខុ វីមសកោតិ អលំ វេចនាយាតិ ។

[២៣៧] កត្តាវតា បទ ភន្តេ ធាតុកុសលោ
 ភិក្ខុតិ^(១) អលំ វេចនាយាតិ ។ អដ្ឋាវស ទោ វេមា
 អាណន្ទ ធាតុយោ ចក្កធាតុ រូបធាតុ ចក្កវិញ្ញា-
 ណធាតុ សោតធាតុ សន្ធុធាតុ សោតវិញ្ញាណធាតុ
 យានធាតុ តន្ធុធាតុ យានវិញ្ញាណធាតុ ជីវ្ហធាតុ
 រសធាតុ ជីវ្ហវិញ្ញាណធាតុ កាយធាតុ ដោដ្ឋត្វធាតុ

អនុបទវេទ ពហុធាតុកម្មត្រ ការឈ្លាសក្នុងធាតុ

(២៣៦) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

ព្រះមានន្ទមានអាយុ ក្រាចទូលសួរព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រ

ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថាភិក្ខុជាបណ្ឌិត ជាអ្នកចេះពិចារណា

តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុជាអ្នកឈ្លាសក្នុងធាតុ

ផង ឈ្លាសក្នុងអាយុកនៈផង ឈ្លាសក្នុងបដិច្ចសមុប្បាទផង ឈ្លាសក្នុង

ហេតុគួរនឹងហេតុមិនគួរផង ដោយហេតុណា ម្ចាស់មានន្ទ ការណ៍ដែល

គួរហៅថាភិក្ខុជាបណ្ឌិត ជាអ្នកចេះពិចារណា ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះផង ។

(២៣៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុ

អ្នកឈ្លាសក្នុងធាតុ តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់មានន្ទ ធាតុទាំង

ឡាយនេះមាន ១៨ គឺ ចក្ខុធាតុ រូបធាតុ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ សោតធាតុ

សន្ធុធាតុ សោតវិញ្ញាណធាតុ យានធាតុ គន្លឺធាតុ យានវិញ្ញាណ

ធាតុ ជីវ្ហធាតុ រសធាតុ ជីវ្ហវិញ្ញាណធាតុ កាយធាតុ ផោដ្ឋុធាតុ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណកាលំ

កាយវិញ្ញាណធាតុ មនោធាតុ ធម្មធាតុ មនោវិញ្ញា-

ណធាតុ ឥមា ខេ អាទន្ទ អដ្ឋាវស ធាតុយោ

យតោ ជាធាតិ បស្សតិ ឯត្តវតាបិ ខេ អាទន្ទ

ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

[២៣៨] សិយា បន កន្លែ អញ្ញាបិ បរិយាយោ

យថា ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

សិយា អាទន្ទ ធម៌មា អាទន្ទ ធាតុយោ បរិវធាតុ

អាមោធាតុ តេជោធាតុ វាយោធាតុ អាកាសធាតុ

វិញ្ញាណធាតុ ឥមា ខេ អាទន្ទ ធម៌ ធាតុយោ យតោ

ជាធាតិ បស្សតិ ឯត្តវតាបិ ខេ អាទន្ទ ធាតុកុស-

លោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

• សុត្តន្តបិដក .មជ្ឈិមនិកាយ ឧប្បិស្ថានសកៈ

កាយវិញ្ញាណធាតុ មនោធាតុ ធម្មធាតុ មនោវិញ្ញាណធាតុ ម្នាល

អានន្ត ភិក្ខុជីវន្តវុទ្ធាតុទាំង ១៨ នេះ ដោយហេតុណា ម្នាលអានន្ត

ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអកុល្យាសក្ខីធាតុ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

(២៣៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអកុ

ល្យាសក្ខីធាតុ ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ ។ មាន អានន្ត

ម្នាលអានន្ត ធាតុទាំង ៦ នេះ គឺ បឋវីធាតុ អាប្មាធាតុ តេជោធាតុ

វាយោធាតុ អាគាសធាតុ វិញ្ញាណធាតុ ម្នាលអានន្ត ភិក្ខុជីវន្តវុទ្ធាតុ

ទាំង ៦ នេះ ដោយហេតុណា ម្នាលអានន្ត ការណ៍ដែលគួរហៅថា

ភិក្ខុអកុល្យាសក្ខីធាតុ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

អនុបទវន្តស្ស ពហុជាតុកសុត្តេ ធាតុកោសល្យំ

[២៣៩] សិយា បន កន្លែ អញ្ញាបិ បរិយាយោ
យថា ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។
សិយា អាណន្ទ ធម៌មា អាណន្ទ ធាតុយោ សុខធាតុ
ទុក្ខធាតុ ភោជនស្សធាតុ ទោមនស្សធាតុ ឧបេក្ខា-
ធាតុ អវិជ្ជាធាតុ ឥមា ទោ អាណន្ទ ធន ធាតុយោ
យតោ ជាយាតិ បស្សតិ ឯត្តាវតាបិ ទោ អាណន្ទ
ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាបិ ។

[២៤០] សិយា បន កន្លែ អញ្ញាបិ បរិយាយោ
យថា ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។
សិយា អាណន្ទ ធម៌មា អាណន្ទ ធាតុយោ កាមធាតុ
នេត្តម្មធាតុ ព្យាបាទធាតុ អព្យាបាទធាតុ វិហឹសា-
ធាតុ អវិហឹសាធាតុ^(១) ឥមា ទោ អាណន្ទ ធន ធាតុ-
យោ យតោ ជាយាតិ បស្សតិ ឯត្តាវតាបិ ទោ
អាណន្ទ ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

១ ឧ. វិហេសាធាតុ អវិហេសាធាតុតិ ទំស្សតិ ។

អនុបទវន្ត ពហុធាតុកសុត្រ ការឈ្លាសក្នុងធាតុ

(២៣៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអក

ឈ្លាសក្នុងធាតុ ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ ។ មាន មានន្ទ

ម្នាលមានន្ទ ធាតុទាំង ៦ នេះ គឺសុខធាតុ ទុក្ខធាតុ សោមនស្សធាតុ

តោមនស្សធាតុ ទេវេក្ខាធាតុ អវិជ្ជាធាតុ ម្នាលមានន្ទ ភិក្ខុដ៏ជំនួវ

ធាតុទាំង ៦ នេះឯង ដោយហេតុណា ម្នាលមានន្ទ ការណ៍ដែលគួរ

ហៅថា ភិក្ខុអកឈ្លាសក្នុងធាតុ ដោយហេតុប៉ុណ្ណេះឯង ។

(២៤០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអក

ឈ្លាសក្នុងធាតុ ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ ។ មាន មានន្ទ

ម្នាលមានន្ទ ធាតុទាំង ៦ នេះ គឺកាមធាតុ នេត្តម្មធាតុ ព្យាបាទធាតុ

អព្យាបាទធាតុ វិហឹសាធាតុ អវិហឹសាធាតុ ម្នាលមានន្ទ ភិក្ខុ

ដ៏ជំនួវធាតុទាំង ៦ នេះ ដោយហេតុណា ម្នាលមានន្ទ ការណ៍

ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអកឈ្លាសក្នុងធាតុ ដោយហេតុប៉ុណ្ណេះឯង ។

[២៤០] សិយា បទ ភន្តេ អញ្ញោបិ បរិយាយោ
 យថា ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។
 សិយា អាទទ្ធ តិស្សោ ឥមា អាទទ្ធ ធាតុយោ កាម-
 ធាតុ រូបធាតុ អរូបធាតុ ឥមា ខោ អាទទ្ធ តិស្សោ
 ធាតុយោ យតោ ជាតនិ បស្សនិ ឯត្តាវតាបិ ខោ
 អាទទ្ធ ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

[២៤២] សិយា បទ ភន្តេ អញ្ញោបិ បរិយាយោ
 យថា ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។
 សិយា អាទទ្ធ ទ្វេ ឥមា អាទទ្ធ ធាតុយោ សង្ខ-
 តាធាតុ អសង្ខតាធាតុ^(១) ឥមា ខោ អាទទ្ធ ទ្វេ ធាតុ-
 យោ យតោ ជាតនិ បស្សនិ ឯត្តាវតាបិ ខោ អា-
 ទទ្ធ ធាតុកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្កៈ

(២២៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នក
 ឈ្លាសក្នុងធាតុ ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ ។ មាន មានន្ទ
 ម្ចាស់មានន្ទ ធាតុទាំងឡាយ ព ទេ គឺកាមធាតុ រូបធាតុ អរូបធាតុ
 ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុជំនំនូវធាតុទាំង ព ទេ ដោយហេតុណា ម្ចាស់
 មានន្ទ ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកឈ្លាសក្នុងធាតុ ដោយហេតុ
 ប៉ុណ្ណោះឯង ។

(២២៦) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុ
 អ្នកឈ្លាសក្នុងធាតុ ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬ ។ មាន
 មានន្ទ ម្ចាស់មានន្ទ ធាតុទាំងឡាយពីរនេះ គឺសង្ខារធាតុ អសង្ខ-
 ារធាតុ ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុជំនំនូវធាតុទាំងពីរនេះ ដោយហេតុណា
 ម្ចាស់មានន្ទ ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកឈ្លាសក្នុងធាតុ ដោយ
 ហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

អនុបទវចនស្ស ពហុតាក្កសុត្តេ បដិច្ចសមុប្បាទកោសលំ

[២៤៣] តិក្ខាវតា បន កន្ថេ អាយតនកុសលោ
 ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។ ន ខោ បដិមាជិ អានន្ទ
 អជ្ឈតិកតាហិរាជិ អាយតនាជិ ចក្ក ចេវ រុនា ច^(១)
 សោតញ្ច សន្នា^(២) ច យានញ្ច កន្នា^(៣) ច ជ្ឈិញ្ច ច
 រសា ច កាយោ ច ដោជ្ឈញ្ច^(៤) ច មនោ ច ធម្មា ច
 សីមាជិ ខោ អានន្ទ ន អជ្ឈតិកតាហិរាជិ អាយតនា-
 ជិ យតោ ជាតាតិ បស្សតិ ឯត្តាវតា ខោ បន^(៥)
 អានន្ទ អាយតនកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

[២៤៤] តិក្ខាវតា បន កន្ថេ បដិច្ចសមុប្បាទកុ-
 សលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។ នន អានន្ទ ភិក្ខុ
 ឯវំ ជាតាតិ សមស្មី សតិ ននំ ហោតិ សមស្សប្បាទា
 ននំ ឧប្បជ្ឈតិ សមស្មី អសតិ ននំ ន ហោតិ សមស្ស
 និរោទា ននំ និរុជ្ឈតិ យទិនំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារ
 សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាប្បច្ចយា នាមរូបំ

១ ខ. ចក្កញោវ រូបញ្ច ។ ២ ខ. សតោ ។ ៣ ខ. ធនតោ ។ ៤ ខ. ដោជ្ឈញោ ។ ៥ ខ. ម.
 បនសតោ នត្ថិ ។

អនុច្ចាទ្ធ ពហុតតុកសូត្រ ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នក

(២៤៣) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នក
 ឈ្លាសក្នុងអាយតនៈ តើដោយហេតុប៉ុណ្ណាន ។ ម្ចាស់មានន្ទ អាយតនៈ
 ទាំងប្រាំក្នុងទាំងប្រាំក្រៅនេះមាន ៦ គឺចក្ខុនិង រូបៈ ១ សោតៈនិង សឺរៈ ១
 ឃានៈ និង គន្លៈ ១ ជីវ្ហា និង រសៈ ១ កាយ និង ផោដ្ឋព្វៈ ១ មនោ និង
 ធម្មារម្មណ៍ ១ ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុដ៏ឆ្លាតវៃអាយតនៈទាំងប្រាំក្នុងទាំងប្រាំ
 ក្រៅ ៦ នេះឯង ដោយហេតុណា ម្ចាស់មានន្ទ ការណ៍ដែលគួរហៅថា
 ភិក្ខុអ្នកឈ្លាសក្នុងអាយតនៈ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

(២៤៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នក
 ឈ្លាស ក្នុងបដិច្ចសមុប្បាទ តើដោយហេតុប៉ុណ្ណាន ។ ម្ចាស់មានន្ទ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ដឹងយ៉ាងនេះថា កាលបើបច្ច័យនេះ មាន ផលនេះ ក៏
 មាន ផលនេះកើត ព្រោះតែបច្ច័យនេះកើត កាលបើបច្ច័យនេះមិនមាន
 ផលនេះក៏មិនមាន ផលនេះរលត់ ព្រោះតែបច្ច័យនេះ រលត់ គឺថា
 សង្ខារទាំងឡាយ កើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណ កើតមាន
 ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ នាមរូប កើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានំ

នាមរូបប្បច្ចយា សន្មាយននំ សន្មាយននប្បច្ចយា
 ដស្សោ ដស្សប្បច្ចយា វេទនា វេទនាប្បច្ចយា តណ្ហា
 តណ្ហាប្បច្ចយា ឧទានានំ ឧទានានប្បច្ចយា ករោ ក-
 រុប្បច្ចយា ជាតិ ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណំ សោកបរិទេវ-
 ទុក្ខនោមនស្សនាយាសា សម្ពុទ្ធិំ ឃុំមេតស្ស កេវ-
 លស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ អវិជ្ជាយ ត្រូវ
 អសេសវិកតនិរោធិ ឧត្តរនិរោធិ ឧត្តរនិរោធិ
 វិញ្ញាណនិរោធិ វិញ្ញាណនិរោធិ នាមរូបនិរោធិ នា-
 មរូបនិរោធិ សន្មាយនននិរោធិ សន្មាយនននិរោធិ
 ដស្សនិរោធិ ដស្សនិរោធិ វេទនានិរោធិ វេទនានិ-
 រោធិ តណ្ហានិរោធិ តណ្ហានិរោធិ ឧទានាននិរោធិ
 ឧទានាននិរោធិ កវិនិរោធិ កវិនិរោធិ ជាតិនិរោធិ
 ជាតិនិរោធិ ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្ស-
 នាយាសា ឃុំជ្ឈន្តិ ឃុំមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខ-
 ក្ខន្ធស្ស និរោធិ ហោតិ ឃត្តាវតា ទោ អានន្ទ បដិច្ច-
 សមុប្បនិក្ខេបសុខំ កិក្ខុតិ អលំ វេទនាយាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្ថានសក្ការៈ

សឡាយភនៈ កើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះ
សឡាយភនៈជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហា
កើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ទុក្ខានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជា
បច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះទុក្ខានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះ
ភពជាបច្ច័យ ជកនិងមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ សោកៈ
បរិទេវៈ ទុក្ខៈ ចោមនស្សៈ ទុក្ខាយាសៈក៏កើតព្រម ការប្រជុំកើតឡើង
ព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ យ៉ាងនេះឯង ចំណែកខាងការរលត់សង្ខារ
ព្រោះអវិជ្ជាហ្មឺនឯង រលត់មិនសល់ ការរលត់វិញ្ញាណ ព្រោះរលត់
សង្ខារ ការរលត់នាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ ការរលត់អាយតនៈ
ទាំង ៦ ព្រោះរលត់នាមរូប ការរលត់ផស្សៈ ព្រោះរលត់អាយតនៈ
ទាំង ៦ ការរលត់វេទនា ព្រោះរលត់ផស្សៈ ការរលត់តណ្ហា ព្រោះ
រលត់វេទនា ការរលត់ទុក្ខាន ព្រោះរលត់តណ្ហា ការរលត់ភព
ព្រោះរលត់ទុក្ខាន ការរលត់ជាតិ ព្រោះរលត់ភព ការរលត់ជកនិង
មរណៈ ព្រោះរលត់ជាតិ សោកៈ បរិទេវៈ ទុក្ខៈ ចោមនស្សៈ ទុក្ខ-
យាសៈក៏រលត់ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ យ៉ាងនេះឯង ម្ចាស់
កាន់ ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកឈ្លាស ក្នុងបដិច្ចសមុប្បាទ
ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

[២៣៥] កិត្តាវតា បន កន្លែ ហិវាហិវាភោសលំ
 កិត្តតិ អលំ វចនាយាតិ ។ នីដានន្ត កិត្ត អដ្ឋាន-
 មេតំ អនវកាសោ យំ និដ្ឋិសម្បន្នោ បុត្តលោ កិត្តំ^(១)
 សង្ខារំ និច្ចតោ ឧបកច្ចយ្យ នេតំ ហំនំ វិជ្ជតីតិ
 បដាបាតិ ។ ហំនញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ បុត្តជ្ជនោ
 កិត្តំ សង្ខារំ និច្ចតោ ឧបកច្ចយ្យ ហំនមេតំ វិជ្ជតីតិ
 បដាបាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ អនវកាសោ យំ និដ្ឋិ-
 សម្បន្នោ បុត្តលោ កិត្តំ សង្ខារំ សុខតោ ឧបកច្ចយ្យ
 នេតំ ហំនំ វិជ្ជតីតិ បដាបាតិ ។ ហំនញ្ច ខោ
 ឯតំ វិជ្ជតិ យំ បុត្តជ្ជនោ កិត្តំ សង្ខារំ សុខតោ
 ឧបកច្ចយ្យ ហំនមេតំ វិជ្ជតីតិ បដាបាតិ ។
 អដ្ឋានមេតំ អនវកាសោ យំ និដ្ឋិសម្បន្នោ បុត្តលោ
 កិត្តំ ធម្មំ អត្តតោ ឧបកច្ចយ្យ នេតំ ហំនំ
 វិជ្ជតីតិ បដាបាតិ ។ ហំនញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ

អនុបវេទ ពហុធាតុកស្សត្រ ការណ៍សក្កន៍ហេតុនិងមិនមែនហេតុ

(២២៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុអក
 ឈាសក្កន៍ហេតុនិងមិនមែនហេតុ តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់ធានុ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នេះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ
 ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ^(១) ប្រកាន់នូវសង្ខារន័ម្បយ ថាទៀង
 ការណ៍⁺នេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ មួយទៀត ភិក្ខុ ដឹងច្បាស់ថា
 ការណ៍⁺នេះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកាន់នូវសង្ខារន័ម្បយ ថា
 ទៀង ការណ៍⁺នេះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នេះឥតហេតុ
 ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវសង្ខារន័ម្បយ
 ថាជាសុខ ការណ៍⁺នេះមិនសមហេតុឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នេះ
 ទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកាន់នូវសង្ខារន័ម្បយ ថាជាសុខ ការណ៍⁺
 នេះ ទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នេះ ឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ
 ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកបដោយទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវធម៌ន័ម្បយ ថាជាវចស្ខន្ធ
 ការណ៍⁺នេះមិនសមហេតុទេ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នេះទើបត្រូវទំនង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្សន្តសកំ

យំ បុត្តជ្ឈនោ កក្កា ធម្មំ អត្តតោ ឧបកច្ឆេយ្យ
 ហំនមេតំ វិជ្ជតីតិ បដាធាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ
 អនុកាសោ យំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុគ្គលោ មាតុ
 ជីវិតា ភេរោបេយ្យ នេតំ ហំនំ វិជ្ជតីតិ បដា-
 ធាតិ ។ ហំនក្ខ ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ បុត្តជ្ឈនោ
 មាតុ ជីវិតា ភេរោបេយ្យ ហំនមេតំ វិជ្ជតីតិ បដា-
 ធាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ អនុកាសោ យំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ
 បុគ្គលោ មិតុំ ជីវិតា ភេរោបេយ្យ នេតំ ហំនំ
 វិជ្ជតីតិ បដាធាតិ ។ ហំនក្ខ ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ
 បុត្តជ្ឈនោ មិតុំ ជីវិតា ភេរោបេយ្យ ។ បេ ។ អរហន្តំ
 ជីវិតា ភេរោបេយ ហំនមេតំ វិជ្ជតីតិ បដាធាតិ ។
 អដ្ឋានមេតំ អនុកាសោ យំ ទិដ្ឋិសម្បន្នោ បុគ្គលោ
 ធុដ្ឋចិត្តោ ភតាភតឃ្ម លាហិតំ ឧប្បាទេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពាន្តសក្ក

ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកបដោយជំនួញ ថាជាអ្នកស្នេហា ការណ៍នេះទើបសម
 ហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍នេះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គល
 ប្រកបដោយចិត្ត គប្បីផ្ដាច់បង់នូវមាតាបិតាជីវិត ការណ៍នេះមិនសមហេតុ
 ឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍នេះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គល
 ផ្ដាច់បង់នូវមាតាបិតាជីវិត ការណ៍នេះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា
 ការណ៍នេះឥតហេតុឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកបដោយចិត្ត គប្បី
 ផ្ដាច់បង់នូវមាតាបិតាជីវិត ការណ៍នេះមិនសមហេតុទេ ។ ទាំងដឹងច្បាស់
 ថា ហេតុនេះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលគប្បីផ្ដាច់បង់នូវមាតាបិតាជីវិត
 ។ បេះ គប្បីផ្ដាច់បង់នូវព្រះអរហន្តបាគជីវិត ការណ៍នេះទើបសមហេតុ ។
 ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍នេះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកប
 ដោយចិត្តមានចិត្តប្រទូស្ត គប្បីញ៉ាំងព្រះលោហិតព្រះភព៌ាគឺឧទ្យុត្តរពន៌

។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធប្រសាទ្រព្យសម្មាសម្ពុទ្ធគ្មានអ្នកណាមួយព្យាយាមធ្វើឲ្យចេញព្រះលោហិតបាន
 ទេ ព្យាយាមបានត្រឹមតែធ្វើឲ្យពុរពង ជាំឡើងប៉ុណ្ណោះ លុះតែទ្រង់អនុញ្ញាត ទើបអាចធ្វើបាន
 ដូចកាលទេវទត្តប្រមៀសថ្ម ឲ្យខ្វាតបំណែកត្រូវចុងម្រាមមេព្រះបាទឲ្យទាល់តែពុរពងព្រះលោ-
 ហិតឡើង ហើយទ្រង់អនុញ្ញាតឲ្យដំរើកុមារពេទ្យយកព្រះលោហិតអាក្រក់ចេញ ត្រង់ណោះ
 ទេវទត្តត្រូវអនុវត្តយកម្ម បំណែកដំរើកុមារពេទ្យត្រឡប់ជាបានបុណ្យវិញ ។ អន្តិកថា ។

ឆេតំ ហំ វិជ្ជតីតិ បដាណាតិ ហំ ឆេតោ ឯតំ វិជ្ជតិ
 យំ បុតុជ្ជនោ ធុដ្ឋចិត្តោ តថាតតស្ស លោហិតំ ឧប្បា-
 ធម្មេយ្យ ហំ ឆេតំ វិជ្ជតីតិ បដាណាតិ ។ អដ្ឋាឆេតំ
 អនវកាសោ យំ ធុដ្ឋសម្មាសោ បុត្តលោ សង្ឃំ
 ភិទ្ទេយ្យ ឆេតំ ហំ វិជ្ជតីតិ បដាណាតិ ។ ហំ ឆេតោ
 ឯតំ វិជ្ជតិ យំ បុតុជ្ជនោ សង្ឃំ ភិទ្ទេយ្យ
 ហំ ឆេតំ វិជ្ជតីតិ បដាណាតិ ។ អដ្ឋាឆេតំ អនវកាសោ
 យំ ធុដ្ឋសម្មាសោ បុត្តលោ អញ្ញំ សត្តារំ ឧទ្ទិសេយ្យ
 ឆេតំ ហំ វិជ្ជតីតិ បដាណាតិ ។ ហំ ឆេតោ ឯតំ
 វិជ្ជតិ យំ បុតុជ្ជនោ អញ្ញំ សត្តារំ ឧទ្ទិសេយ្យ ហំ ឆេតំ
 វិជ្ជតីតិ បដាណាតិ ។ អដ្ឋាឆេតំ អនវកាសោ យំ ឯ-
 តិស្សា លោកធាតុយា ទ្វេ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 អបុព្វំ អចរិមំ ឧប្បន្នេយ្យ ឆេតំ ហំ វិជ្ជតីតិ បដាណា-
 តិ ។ ហំ ឆេតោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ ឯតិស្សា លោក-
 ធាតុយា ឯកោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឧប្បន្នេយ្យ

អនុបទវត្ថុ ពហុជាតកលក្រ ការណ៍សព្វាងហេតុនិងមិនមែនហេតុ

ការណ៍⁺នុ៎ះមិនសមហេតុទេ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវទំនង
ត្រង់ដែលបុគ្គជនមានចិត្តប្រមូស្ត គប្បីញ៉ាំងព្រះលោហិត ព្រះគថាគត
ឲ្យពុទ្ធាចារ្យ ការណ៍⁺នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះឥតហេតុ
ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលប្រកបដោយទិដ្ឋិ គប្បីបំបែកសង្ស័យ ការណ៍⁺
នុ៎ះមិនសមហេតុឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវទំនង
ត្រង់ដែលបុគ្គជនគប្បីបំបែកសង្ស័យ ការណ៍⁺នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ ដឹង
ច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌
ដោយទិដ្ឋិ គប្បីទុទ្ទិស (ឆាកចិត្តទៅរក) សាស្តាងទៃ ការណ៍⁺នុ៎ះមិន
សមហេតុឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវទំនង ត្រង់
ដែលបុគ្គជន គប្បីទុទ្ទិសរកសាស្តាងទៃ ការណ៍⁺នុ៎ះទើបសមហេតុ ។
ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលព្រះអរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធពីព្រះអង្គ កើតឡើងមិនមុនមិនក្រោយ ក្នុងលោកធាតុមួយ
ការណ៍⁺នុ៎ះមិនសមហេតុទេ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវទំនង
ត្រង់ដែលព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធមួយព្រះអង្គកើតឡើងក្នុងលោកធាតុមួយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បរិបទស្ស

ឋានមេតំ វិជ្ជតីតិ បដាបាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ អនុ-
 កាសោ យំ ឯកេស្ស លោកនាគុយា ទ្វេ រាជាបោ
 ចក្កវត្ថុនោ អប្បព្វំ អចរិមំ ឧប្បន្នេយ្យំ នេតំ ឋានំ
 វិជ្ជតីតិ បដាបាតិ ។ ឋានញ្ច ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ
 ឯកេស្ស លោកនាគុយា ឯកោ រាជា ចក្កវត្ថុ ឧប្ប-
 ន្នេយ្យ ឋានមេតំ វិជ្ជតីតិ បដាបាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ
 អនុកាសោ យំ ឥត្ថំ អរហំ អស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធា
 នេតំ ឋានំ វិជ្ជតីតិ បដាបាតិ ។ ឋានញ្ច ទោ ឯតំ
 វិជ្ជតិ យំ បុរិសោ អរហំ អស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ឋានមេតំ វិជ្ជតីតិ បដាបាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ អនុកា-
 សោ យំ ឥត្ថំ រាជា អស្ស ចក្កវត្ថុ នេតំ ឋានំ
 វិជ្ជតីតិ បដាបាតិ ។ ឋានញ្ច ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ
 បុរិសោ រាជា អស្ស ចក្កវត្ថុ ឋានមេតំ វិជ្ជតីតិ បដា-
 បាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ អនុកាសោ យំ ឥត្ថំ សក្កតំ
 ការេយ្យ... មារត្តំ ការេយ្យ... ព្រហ្មត្តំ ការេយ្យ...

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបេណ្ណសកៈ

ការណ៍⁺នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះឥតហេតុ ឥត
 បច្ច័យទេ ត្រង់ដែលស្តេចចក្រពត្តិព័រព្រះអង្គ កើតឡើងមិនមុន
 មិនក្រោយ ក្នុងលោកធាតុមួយ ការណ៍⁺នុ៎ះមិនសមហេតុឡើយ ។ ទាំង
 ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលស្តេចចក្រពត្តិមួយ
 ព្រះអង្គ កើតឡើងក្នុងលោកធាតុមួយ ការណ៍⁺នុ៎ះទើបសមហេតុ ។
 ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលព្រះអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធជាស្រ្តី ការណ៍⁺នុ៎ះមិនសមហេតុឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់
 ថា ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជាបុរស
 ការណ៍⁺នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះឥតហេតុ ឥត
 បច្ច័យទេ ត្រង់ដែលស្តេចចក្រពត្តិជាស្រ្តី ការណ៍⁺នុ៎ះមិនសមហេតុ
 ឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលស្តេច
 ចក្រពត្តិជាប្រុស ការណ៍⁺នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺
 នុ៎ះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលស្រ្តី ភប្បវេទ្ធខ្លួនជាព្រះឥន្ទ្រ
 បាទ^(១)... ភប្បវេទ្ធខ្លួនជាមារបាទ^(២)... ភប្បវេទ្ធខ្លួនជាព្រហ្មបាទ^(៣)...

១ ព្រះឥន្ទ្រ មាន និងព្រហ្មជាស្រីនោះ បានទេ កាលណាបើស្រីត្រូវបានជាព្រះឥន្ទ្រជាមា' និងជាព្រហ្មនោះ ក៏ត្រូវតែក្លាយខ្លួនទៅប្រុសសិន ។ ២-៣ ព្រះឥន្ទ្រ មាន និងព្រហ្មជាស្រី នោះបានទេ កាលណាបើស្រីត្រូវបានជាព្រះឥន្ទ្រជាមារនិងជាព្រហ្មនោះ ក៏ត្រូវតែក្លាយខ្លួន ទៅប្រុសសិន ។

អនុបទវច្ឆស្ស ពហុតាតុកសុត្តេ ហិរិហិរិកោសលំ

ទេតំ ហំ វិជ្ជតីតិ បដាទាតិ ។ ហំ ទញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ
 យំ បុរិសោ សក្កតំ កាវេយ្យ ... មារតំ កាវេយ្យ ...
 ព្រហ្មតំ កាវេយ្យ ហំ ទមេតំ វិជ្ជតីតិ បដាទាតិ ។
 អដ្ឋាទមេតំ អនុកាសោ យំ កាយទុច្ចរិតស្ស ឥដ្ឋោ
 កក្កោ មនាទោ វិទាកោ ទិព្វត្ថេយ្យ ទេតំ ហំ
 វិជ្ជតីតិ បដាទាតិ ។ ហំ ទញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ
 កាយទុច្ចរិតស្ស អនិដ្ឋោ អកក្កោ អមនាទោ វិទាកោ
 ទិព្វត្ថេយ្យ ហំ ទមេតំ វិជ្ជតីតិ បដាទាតិ ។ អដ្ឋាទមេតំ
 អនុកាសោ យំ វិច្ឆិទុច្ចរិតស្ស ... យំ មនោទុច្ចរិតស្ស
 ឥដ្ឋោ កក្កោ មនាទោ វិទាកោ ទិព្វត្ថេយ្យ ទេតំ
 ហំ វិជ្ជតីតិ បដាទាតិ ។ ហំ ទញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ
 យំ វិច្ឆិទុច្ចរិតស្ស យំ មនោទុច្ចរិតស្ស អនិដ្ឋោ
 អកក្កោ អមនាទោ វិទាកោ ទិព្វត្ថេយ្យ ហំ ទ-
 មេតំ វិជ្ជតីតិ បដាទាតិ ។ អដ្ឋាទមេតំ អនុ-
 កាសោ យំ កាយសុច្ចរិតស្ស អនិដ្ឋោ អកក្កោ

អនុបទ្ប ពហុជាតុសត្រ ការណ៍នុ៎ះមិនសមហេតុ

ការណ៍⁺នុ៎ះមិនសមហេតុឡើយ ។ តាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវ
 ទំនង ត្រង់ដែលបុរសទើបធ្វើជាព្រះឥន្ទ្របាន ... ធ្វើជាមារបាន ... ធ្វើជា
 ព្រហ្មបាន ការណ៍⁺នុ៎ះមិនសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះឥតហេតុ
 ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលកាយទុច្ចរិតឲ្យផល ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ
 ជាទីគាប់ចិត្ត ការណ៍⁺នុ៎ះមិនសមហេតុឡើយ ។ តាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺
 នុ៎ះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលកាយទុច្ចរិតឲ្យផល មិនជាទីប្រាថ្នា មិន
 ជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត ការណ៍⁺នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់
 ថា ការណ៍⁺នុ៎ះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលវិច្ចុច្ចរិត... មនោទុច្ចរិត
 ឲ្យផល ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ការណ៍⁺នុ៎ះមិនសមហេតុ
 ឡើយ ។ តាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលវិច្ចុច្ចរិត...
 មនោទុច្ចរិតឲ្យផល មិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត
 ការណ៍⁺នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះឥតហេតុឥតបច្ច័យ
 ទេ ត្រង់ដែលកាយសុច្ចរិតឲ្យផល មិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

អមនោចោ វិចារកោ និព្វត្តេយ្យ នេតំ ហំ នំ វិជ្ជតីតិ
 បដាបាតិ ។ ហំ នញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ កាយ-
 សុចរិតស្ស វេជ្ជោ កក្កោ មនោចោ វិចារកោ និព្វត្តេយ្យ
 ហំ នមេតំ វិជ្ជតីតិ បដាបាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ អន-
 កាសោ យំ វិចីសុចរិតស្ស... យំ មនោសុចរិតស្ស
 អវេជ្ជោ អកក្កោ អមនោចោ វិចារកោ និព្វត្តេយ្យ
 នេតំ ហំ នំ វិជ្ជតីតិ បដាបាតិ ។ ហំ នញ្ច ខោ
 ឯតំ វិជ្ជតិ យំ វិចីសុចរិតស្ស... យំ មនោសុចរិតស្ស
 វេជ្ជោ កក្កោ មនោចោ វិចារកោ និព្វត្តេយ្យ ហំ នមេតំ
 វិជ្ជតីតិ បដាបាតិ ។ អដ្ឋានមេតំ អនកាសោ យំ
 កាយទុច្ចរិតសមន្តី តំ និទាហ តប្បច្ចហ កាយស្ស
 ភេតា បរម្មរណា សុតតិ សុត្តំ លោកំ ឧបបជ្ឈេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពាន្តសក្ក

មិនជាទីតាប់ចិត្ត ការណ៍⁺នុ៎ះមិនសមហេតុឡើយ ។ ពុំដឹងច្បាស់ថា
 ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលកាយសុចរិតឲ្យផល ជាទីប្រាថ្នា ជាទី
 ត្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត ការណ៍⁺នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា
 ការណ៍⁺នុ៎ះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់វិចីសុចរិត ... មនោសុចរិតឲ្យ
 ផល មិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីតាប់ចិត្ត ការណ៍⁺នុ៎ះមិន
 សមហេតុទេ ។ ពុំដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវទំនង ត្រង់វិចីសុច-
 រិត ... មនោសុចរិតឲ្យផល ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត
 ការណ៍⁺នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ វាមិនដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះឥតហេតុ
 ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលមានសេចក្តីបរិបូណ៌ដោយកាយទុច្ចរិត^(១)
 លុះទម្ងាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិស្និទ្ធ
 ទៅលោក ព្រោះកាយទុច្ចរិតនោះជាហេតុ កាយទុច្ចរិតនោះជាបច្ច័យ

• ការបរិបូណ៌នោះមាន ៥ គឺការបរិបូណ៌ដោយកុសលាភុបសកម្ម ១ ដោយចេតនា ១
 ដោយការកសាង គឺសត្វដែលមិនទាន់សម្រេចអារាគ្គនៅឡើយ ឈ្មោះថាត្រូវទទួលផលកម្ម
 ដែលខ្លួនបានធ្វើ ១ ដោយខណៈដែលសោយផលកម្ម ១ ដោយឃើញឧប្បត្តិនិម្មិតប្រាកដនិច្ច
 ជាអណ្តាតភ្លើង ឬក៏ប្រព្រឹត្តិជាដើម ។ អន្តិកា ។

អនុបទវគ្គស្ស ពហុតាត្ថកស្សត្ថេ វេទាហិទោសស្សំ

នេតំ ហំ វិជ្ជត្តតិ បដាបាតិ ។ ហំ ធាតុ ខោ ឯតំ

វិជ្ជតិ យំ កាយទុច្ចរិតសមង្កំ តំ ធម្មាបា តប្បត្ថយា

កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អនាយំ ទុក្ខតិ វិជិតាតំ

និរយំ ឧបបន្នេយ្យ ហំ ធម្មេតំ វិជ្ជត្តតិ បដាបាតិ ។

អដ្ឋាធម្មេតំ អនវកាសោ យំ វិច្ឆិទុច្ចរិតសមង្កំ... យំ

មនោទុច្ចរិតសមង្កំ តំ ធម្មាបា តប្បត្ថយា កាយស្ស

ភេទា បរម្មរណា សុគតិ សត្តំ លោកំ ឧបបន្នេយ្យ

នេតំ ហំ វិជ្ជត្តតិ បដាបាតិ ។ ហំ ធាតុ ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ

យំ វិច្ឆិទុច្ចរិតសមង្កំ... យ មនោទុច្ចរិតសមង្កំ តំ ធម្មាបា

តប្បត្ថយា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អនាយំ ទុក្ខតិ

វិជិតាតំ និរយំ ឧបបន្នេយ្យ ហំ ធម្មេតំ វិជ្ជត្តតិ បដាបា-

តិ ។ អដ្ឋាធម្មេតំ អនវកាសោ យំ កាយសុច្ចរិតសមង្កំ

អនុបវត្ត ពហុធាតុកស្វត្រ ការណ៍សក្កន្តរោគនិងមិនមែនហេតុ

ការណ៍⁺នុ៎ះមិនសមហេតុឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវ
 ទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយកាយទុច្ចរិត លុះទម្លាយរាងកាយ
 បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាតិ នរក
 ព្រោះកាយទុច្ចរិតនោះជាហេតុ កាយទុច្ចរិតនោះជាបច្ច័យ ការណ៍⁺នុ៎ះទើប
 សមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះវត្ថុហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែល
 បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយវិច្ច័យទុច្ចរិត ... បរិបូណ៌ដោយមនោទុច្ចរិត លុះ
 ទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ ស្និគ
 ទេវលោក ព្រោះមនោទុច្ចរិតនោះជាហេតុ មនោទុច្ចរិតនោះជាបច្ច័យ
 ការណ៍⁺នុ៎ះមិនសមហេតុទេ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវទំនង
 ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយវិច្ច័យទុច្ចរិត ... បរិបូណ៌ដោយមនោទុច្ចរិត
 លុះទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ
 ទុគ្គតិ វិនិបាតិ នរក ព្រោះមនោទុច្ចរិតនោះជាហេតុ មនោទុច្ចរិតនោះ
 ជាបច្ច័យ ការណ៍⁺នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះ
 វត្ថុហេតុ ឥតបច្ច័យទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយកាយសុច្ចរិត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្ថានសកំ

តំនិទានា តប្បច្ចយា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
 អនាយំ ទុក្ខតី វិនិច្ឆាតំ និរយំ ឧបបន្នេយ្យ នេតំ
 ហំនំ វិជ្ជតីតិ បដាទាតិ ។ ហំនព្វ ខោ ឯតំ
 វិជ្ជតិ យំ កាយសុចរិតសមន្តី តំនិទានា តប្បច្ចយា
 កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតី សត្តំ
 លោកំ ឧបបន្នេយ្យ ហំនមេតំ វិជ្ជតីតិ បដាទាតិ ។
 អដ្ឋានមេតំ អនវកាសោ យំ វចីសុចរិតសមន្តី... យំ
 មនោសុចរិតសមន្តី តំនិទានា តប្បច្ចយា កាយស្ស
 ភេទា បរម្មរណា អនាយំ ទុក្ខតី វិនិច្ឆាតំ និរយំ
 ឧបបន្នេយ្យ នេតំ ហំនំ វិជ្ជតីតិ បដាទាតិ ។ ហំនព្វ
 ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ វចីសុចរិតសមន្តី... យំ មនោ-
 សុចរិតសមន្តី តំនិទានា តប្បច្ចយា កាយស្ស ភេទា
 បរម្មរណា សុគតី សត្តំ លោកំ ឧបបន្នេយ្យ ហំនមេតំ
 វិជ្ជតីតិ បដាទាតិ ។ ឯត្តាវតា ខោ អានន្ត ហំនា-
 ហំនកុសលោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពទ្ទស្វកៈ

លុះទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ
ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ព្រោះកាយសុចរិតនោះជាហេតុ កាយសុចរិតនោះ
ជាបច្ច័យ ការណ៍⁺នុ៎ះមិនសមហេតុឡើយ ។ ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺
ទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយកាយសុចរិត លុះទម្លាយ
រាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទៅលោក
ព្រោះកាយសុចរិតនោះជាហេតុ កាយសុចរិតនោះជាបច្ច័យ ការណ៍⁺
នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ
ទេ ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយវិចីសុចរិត ... ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិ-
បូណ៌ដោយមនោសុចរិត លុះទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់
ក៏ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ព្រោះមនោសុចរិតនោះ
ជាហេតុ មនោសុចរិតនោះជាបច្ច័យ ការណ៍⁺នុ៎ះមិនសមហេតុឡើយ ។
ទាំងដឹងច្បាស់ថា ការណ៍⁺នុ៎ះទើបត្រូវទំនង ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌
ដោយវិចីសុចរិត ... ត្រង់ដែលបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយមនោសុចរិត លុះ
ទម្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌
ទៅលោក ព្រោះមនោសុចរិតនោះជាហេតុ មនោសុចរិតនោះជាបច្ច័យ
ការណ៍⁺នុ៎ះទើបសមហេតុ ។ ម្នាលឆាន្ទ ការណ៍ដែលគួរហៅថា ភិក្ខុ
អ្នកឈ្លាសក្នុងហេតុនិងមិនមែនហេតុ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

អនុបទវត្ថុស្ស ពហុធាតុពស្សត្ថេ ធម្មបរិយាយសមញ្ញា

(២២៦) ឯវំ វុត្ថេ អាយស្មា អានន្នោ ភគវន្តំ
 ឯតទរោច អច្ឆរិយំ កន្លេ អន្ធនំ កន្លេ កោ នា-
 មាយំ កន្លេ ធម្មបរិយាយោតិ ។ តស្មានិហ វុ
 អានន្នំ សមំ ធម្មបរិយាយំ ពហុធាតុកោតិបិ នំ
 ជារេហិ ចតុប្បវិដ្ឋោតិបិ នំ ជារេហិ ធម្មានាសោតិបិ
 នំ ជារេហិ អមតទុទ្ធគីតិបិ^(១) នំ ជារេហិ អនុត្តរេ
 សង្គាមវិជយោតិបិ នំ ជារេហិតិ ។ នំទមរោច
 ភគវា អត្ថមនោ អាយស្មា អានន្នោ ភគវតោ
 ភាសិតំ អភិនន្និតិ ។

ពហុធាតុពស្សត្ថេ បញ្ចមំ វិនិច្ឆ័យំ ។

១ ម. អមតទុទ្ធគីតិបិ ។

អនុបទវន្ត ពហុធាតុកស្សត្រ ឈ្មោះនៃធម្មបរិយាយ

(២២៦) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំឡែក
 ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះធម្មបរិយាយនេះ តើឈ្មោះអ្វី ។

ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរចំទុកនូវធម្ម-
 បរិយាយនេះ ឈ្មោះថាពហុធាតុកៈ^(១) ដូច្នេះក៏បាន ចូរចំទុកនូវធម្ម-
 បរិយាយនោះ ឈ្មោះថាចតុច្យវិវដ្តៈ^(២) ដូច្នេះក៏បាន ចូរចំទុកនូវធម្មបរិយាយ
 នោះ ឈ្មោះថាធម្មទាសៈ^(៣) ដូច្នេះក៏បាន ចូរចំទុកនូវធម្មបរិយាយ
 នោះ ឈ្មោះថាអមតទុនភិ^(៤) ដូច្នេះក៏បាន ចូរចំទុកនូវធម្មបរិយាយនោះ
 ឈ្មោះថា សង្គមវិជ័យដ៏ប្រសើរ^(៥) ដូច្នេះក៏បាន ។ លុះព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏
 មានចិត្តត្រេកអររីករាយហើយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ពហុធាតុកស្សត្រ ទី ៥ ។

១ ដែលហៅថាពហុធាតុកៈ ព្រោះសំដែងពីធាតុច្រើនយ៉ាង ។ ២ ប្រព្រឹត្តទៅដោយឆាប់ ៤
 យ៉ាង ពីធាតុ អាយតនៈ បដិច្ចបម្បុប្បទនិងវាចាឋានៈ ។ ៣ ពពួកធម៌ ។ ៤ ស្តរជ័យឈ័-
 និព្វាន ។ ៥ ជាញូនព័ន្ធម្មសង្គ្រាមយ៉ាងប្រសើរបំផុត ។

ឆ្លង់ ពិសិគ្គិលីស្តី

(២៤៧) ឯវេទ្យ សុត្តំ ។ ឯកំ សមយ កករា
រាជគហោ វិហារតិ វេសិគិលីស្តី បព្វតេ ។ ត្រួត ខោ
កករា កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុភេតិ ។ កន្លែងតិ តេ
កិក្ខុ កករតោ បព្វស្ស្វស្តី ។

(២៤៨) កករា ឯតន្តរោច បស្ស្វថ ខោ ត្រួត
កិក្ខុវេ ឯតំ វេកាវ បព្វតន្តំ ។ ឯវេទ្យ ។ ឯតស្ស្វ ខោ^(១)
កិក្ខុវេ វេកាវស្ស្វ បព្វតស្ស្វ អញ្ញា វ សមញ្ញា អហោសិ
អញ្ញា បញ្ញតិ ។ បស្ស្វថ ខោ ត្រួត កិក្ខុវេ ឯតំ
បណ្ឌវំ បព្វតន្តំ ។ ឯវេទ្យ ។ ឯតស្ស្វថ ខោ កិក្ខុវេ
បណ្ឌវស្ស្វ បព្វតស្ស្វ អញ្ញា វ សមញ្ញា អហោសិ
អញ្ញា បញ្ញតិ ។ បស្ស្វថ ខោ ត្រួត កិក្ខុវេ ឯតំ
វេបុល្លំ បព្វតន្តំ ។ ឯវេទ្យ ។ ឯតស្ស្វថ ខោ
កិក្ខុវេ វេបុល្លស្ស្វ បព្វតស្ស្វ អញ្ញា វ សមញ្ញា
អហោសិ អញ្ញា បញ្ញតិ ។ បស្ស្វថ ខោ ត្រួត
កិក្ខុវេ ឯតំ កិក្ខុវេ បព្វតន្តំ ។ ឯវេទ្យ ។

ឥសិគីលីសូត្រ ទី ៦

(២៤៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគគង់លើភ្នំសិគីលី ដ៏តក្រវង់រាជគ្រឹះ ។ ភ្នំទីនោះ ព្រះមាន
ព្រះភាគត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំង
នោះ ទទួលព្រះវាចាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។

(២៤៨) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ឃើញភ្នំវេសារៈ⁺នុះបូរេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ
ក្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ឃើញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្នំ
វេសារៈ⁺នុះឯង មានឈ្មោះផ្សេង មានបញ្ញត្តិផ្សេង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នកទាំងឡាយឃើញភ្នំបណ្ឌវៈ⁺នុះបូរេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ឃើញ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្នំបណ្ឌវៈ⁺នុះឯង ក៏មានឈ្មោះផ្សេង មានបញ្ញត្តិ
ផ្សេង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយឃើញភ្នំវេបុល្លៈ⁺នុះបូរេ ។
ព្រះករុណាព្រះអង្គ ឃើញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្នំវេបុល្លៈ⁺នុះឯង
ក៏មានឈ្មោះផ្សេង មានបញ្ញត្តិផ្សេងដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយ ឃើញភ្នំគិដ្ឋក្កៈ⁺នុះបូរេ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ឃើញ ។

អនុបវរន្តស្ស ឥសិគិលសុត្តេ បព្វកសមញ្ញា

ឯតស្សបិ ខោ ភិក្ខុវេ តិស្សក្កនស្ស បព្វតស្ស អញ្ញា វ
 សមញ្ញា អហោសិ អញ្ញា បញ្ញតិ ។ បស្សថ ខោ
 តុម្ពោ ភិក្ខុវេ ឥមំ ឥសិគិលសំ បព្វតន្តំ ។ ឯវម្ពន្តេ ។
 ឥមស្ស ខោ បន ភិក្ខុវេ ឥសិគិលស្ស បព្វតស្ស
 ឯសាវ សមញ្ញា អហោសិ ឯសា បញ្ញតិ ។

(២២៩) ភិក្ខុបុព្វំ ភិក្ខុវេ បញ្ច បច្ឆេកតុន្តសតានិ
 ឥមស្ស ឥសិគិលស្ស បព្វតេ ចិវនិវាសិនោ អហោសំ ។
 តេ ឥមំ បព្វតំ បរិសុទ្ធា ទិស្សន្តំ បរិដ្ឋា ន ទិស្សន្តំ
 តមេនំ មនុស្សា ទិស្សា ឯវមាហំសុ អយំ បព្វតោ ឥម
 ឥសិ^(១) គិលតិ ឥសិគិល ឥសិគិលត្រូវ សមញ្ញា ទុន-
 ចានិ ។ អាចិត្តិស្សាមិ^(២) ភិក្ខុវេ បច្ឆេកតុន្តានំ នាមានិ
 តិក្ខយិស្សាមិ ភិក្ខុវេ បច្ឆេកតុន្តានំ នាមានិ ទេ-
 សិស្សាមិ ភិក្ខុវេ បច្ឆេកតុន្តានំ នាមានិ តំ សុណាមិ

១ ម. ឥសាយោ ។ ២ ម. ទិវ ហេតុ ទស្សនំ ។

អនុបវត្ត ឥសិគិលីសូត្រ ឈ្មោះរ៉ាំ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្នំគិដ្ឋក្នុងនេះឯង មានឈ្មោះផ្សេងៗ មានបញ្ញត្តិ
 ផ្សេងៗដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយឃើញភ្នំឥសិគិលី
 នេះឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯភ្នំ
 ឥសិគិលីនេះឯង មានឈ្មោះយ៉ាងហ្នឹង មានបញ្ញត្តិយ៉ាងហ្នឹងតែម្យ៉ាង ។

(២២៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលពីព្រេងនាយ មានព្រះបច្ចេក-
 ពុទ្ធ ៥០០ អង្គ នៅនាភ្នំឥសិគិលីនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ
 ទាំងនោះ កាលចូលទៅកាន់ភ្នំនេះ មនុស្សឃើញប្រាកដ លុះចូលស៊ប់
 ទៅហើយ មនុស្សមិនឃើញទេ ។ លុះពួកមនុស្សឃើញហេតុនោះហើយ
 ក៏នាំគ្នាទិញាយ៉ាងនេះថា ភ្នំនេះលេចឡើងពួកឥសិទាំងនេះ ព្រោះហេតុ
 នោះ បានជាមានឈ្មោះតែតែឡើងថា ឥសិគិលី ឥសិគិលី (ភ្នំលេច
 ឥសី) ដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតប្រាប់ឈ្មោះព្រះបច្ចេក-
 ពុទ្ធទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគត ចង្អុលបង្ហាញឈ្មោះ
 ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតសំដែងឈ្មោះ
 ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រសិស្តាប្បនូវរឿងនោះចុះ

សាធុតំ មនសិតរោច កាសិស្សាមិតំ ។ ឯវម្ពន្តេតំ
ខោ តេ ភិក្ខុ បច្ចុស្ស័សំ ។

[២៥០] ភក្កវា ឯតទរោច អវិជ្ជា ឆាម ភិក្ខុ-
វេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធោ^(១) នំមស្មី នំសិគ្គិលីស្មី បព្វតេ
ចិរនិវាសី អហោសិ ។ ឧបវិជ្ជា ឆាម ភិក្ខុវេ
បច្ចេកសម្ពុទ្ធោ នំមស្មី នំសិគ្គិលីស្មី បព្វតេ ចិរ-
និវាសី អហោសិ ។ តតរសិទ្ធំ ឆាម ភិក្ខុវេ បច្ចេក-
សម្ពុទ្ធោ នំមស្មី នំសិគ្គិលីស្មី បព្វតេ ចិរនិវាសី
អហោសិ ។ យសស្សំ ឆាម ភិក្ខុវេ បច្ចេក-
សម្ពុទ្ធោ នំមស្មី នំសិគ្គិលីស្មី បព្វតេ ចិរនិវាសី
អហោសិ ។ សុទិស្សនោ ឆាម ភិក្ខុវេ បច្ចេក-
សម្ពុទ្ធោ នំមស្មី នំសិគ្គិលីស្មី បព្វតេ ចិរនិវាសី
អហោសិ ។ បិយទស្សំ ឆាម ភិក្ខុវេ បច្ចេក-
សម្ពុទ្ធោ នំមស្មី នំសិគ្គិលីស្មី បព្វតេ ចិរនិវាសី
អហោសិ ។ តទ្ធារោ ឆាម ភិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធោ
នំមស្មី នំសិគ្គិលីស្មី បព្វតេ ចិរនិវាសី អហោសិ ។

១ ឧ. បច្ចេកពុទ្ធោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ គឺថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ
នោះ ទទួលស្តាប់ព្រះវាចាដែលព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

(២៥០) ព្រះមានរោគបានក្រសាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្មទេវឈ្មោះអរិដ្ឋៈ បាននៅនាភ្នំឥសិលិនេះ

អស់កាលដ៏យូរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្មទេវឈ្មោះឧបាស្កៈ

បាននៅនាភ្នំឥសិលិនេះអស់កាលដ៏យូរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ

បច្ចេកសម្មទេវឈ្មោះគត្វសិទ្ធៈ បាននៅនាភ្នំឥសិលិនេះអស់កាលដ៏យូរ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្មទេវឈ្មោះយសស្សៈ បាននៅនាភ្នំ

ឥសិលិនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេក-

សម្មទេវឈ្មោះសុទស្សៈ បាននៅនាភ្នំឥសិលិនេះអស់កាលដ៏យូរ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្មទេវឈ្មោះបិយទស្សៈ បាននៅ

នាភ្នំឥសិលិនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ

បច្ចេកសម្មទេវឈ្មោះគត្វារៈ បាននៅនាភ្នំឥសិលិនេះអស់កាលដ៏យូរ ។

អនុបវត្តស្ស វេសិកិលសុត្តេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធានំ

បិណ្ឌោលោ ឆាម ភិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា វេសស្មី
 វេសិកិលស្មី បព្វតេ ចិវនិវាសិ អហោសិ ។ ឧត-
 សភោ ឆាម ភិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា វេសស្មី
 វេសិកិលស្មី បព្វតេ ចិវនិវាសិ អហោសិ ។ និថា
 ឆាម ភិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា វេសស្មី វេសិកិលស្មី
 បព្វតេ ចិវនិវាសិ អហោសិ ។ តថា ឆាម ភិក្ខុវេ
 បច្ចេកសម្ពុទ្ធា វេសស្មី វេសិកិលស្មី បព្វតេ ចិវនិវាសិ
 អហោសិ ។ សុត្តវា ឆាម ភិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា
 វេសស្មី វេសិកិលស្មី បព្វតេ ចិវនិវាសិ អហោសិ ។
 ភាវិតតោ ឆាម ភិក្ខុវេ បច្ចេកសម្ពុទ្ធា វេសស្មី វេសិ-
 កិលស្មី បព្វតេ ចិវនិវាសិ អហោសិ ។

(២៥០) យេ សត្តសារា អនិយា^(១) និវាសា

បច្ចេកមេវជ្ឈេតម្ភំ សុត្តោនំ

តេសំ វិសល្លាន^(២) នុត្តរានំ

ឆាមាទំ មេ កិក្ខុយតោ សុណាថ

អនុបទវង្ស ឥសិគិលីសូត្រ ព្រះនាមព្រះបច្ចេកពុទ្ធ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្មាសម្ពុទ្ធឈ្លោះបិណ្ឌកាលៈ បាននៅនាគ្នា
 ឥសិគិលីនេះអស់កាលដ៏យូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្មា
 សម្ពុទ្ធឈ្លោះឧបាសកៈ បាននៅនាគ្នាឥសិគិលីនេះអស់កាលដ៏យូរ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្មាសម្ពុទ្ធឈ្លោះនិថៈ បាននៅនាគ្នាឥសិគិលីនេះអស់
 កាលដ៏យូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្មាសម្ពុទ្ធឈ្លោះតថៈ បាន
 នៅនាគ្នាឥសិគិលីនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
 បច្ចេកសម្មាសម្ពុទ្ធឈ្លោះសុគតា បាននៅនាគ្នាឥសិគិលីនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកសម្មាសម្ពុទ្ធឈ្លោះការិតត្ថៈ បាននៅនាគ្នា
 ឥសិគិលីនេះ អស់កាលដ៏យូរ ។

(២៩១) ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយណា ជាខ្លឹមរបស់សត្វ
 អស់ទុក្ខ អស់ចំណង់ បានត្រាស់ដឹងហើយ នូវបច្ចេក-
 សុពោធិញ្ញាណ កាលបើគេជាគត សំដែងឈ្មោះរបស់ព្រះ
 បច្ចេកពុទ្ធទាំងនោះ ដែលមានសរដកចេញហើយ ដ៏ទុក្ខម
 ជាន់ជន អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ចុះ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបណ្ណសកំ

អរិដ្ឋោ ឧបរិដ្ឋោ តតរសិទ្ធំ យសស្សី
 សុទ្ធស្សនោ បិយទស្សី ច ទុដ្ឋោ
 កុដ្ឋារោ បិស្សោលោ ឧតាសកោ ច
 និថោ តថោ សុតវា ភាវិតតោ
 សុម្ពោ សុគោ មេវេលោ អដ្ឋមោ ច
 អថស្សមេយោ អនិយោ សុនាហោ
 បច្ចេកទុដ្ឋោ កវិនេតិទ័ណោ
 ហិទ្ធំ ច ហិដ្ឋោ ច មហានុភាវា
 ទ្វេ ជាលិនោ មុនិនោ អដ្ឋកោ ច
 អថ កោសលោ ទុដ្ឋោ អថោ សុតាហុ
 ឧបនេមិសោ នេមិសោ សន្តចិត្តោ
 សហោ តថោ វិរោចោ បណ្ឌិតោ ច
 កាឡបកាឡា វិជិតោ ជិតោ ច
 អដ្ឋោ ច បដ្ឋោ ច គុតិច្ឆិតោ^(១) ច
 បស្សី ជហិ ឧបធំ ធុត្តម្បលំ
 អបរាជិតោ មារាតលំ អរោសិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

ឈ្មោះអវិជ្ជៈ ១ ឧបវិជ្ជៈ ១ ភគវសីទី ១ យសស្សី ១
 សុខស្សនៈ ១ បច្ចេកពុទ្ធឈ្មោះប័យទស្សី ១ គន្ធាវៈ ១
 បិណ្ឌាលៈ ១ ឧបាសកៈ ១ និវៈ ១ ភវៈ ១ សុ-
 ភវី ១ ការិភក្កៈ ១ សុម្ពៈ ១ សុភៈ ១ មេថុ-
 លៈ ១ អដ្ឋមៈ ១ អស្សមេយៈ ១ អនិយៈ ១
 សុទាបៈ ១ ជាបច្ចេកពុទ្ធមានគណ្ណានៅកាន់ភពអស់ហើយ
 ព្រះបច្ចេកពុទ្ធឈ្មោះហឺង ១ ហឺងៈ ១ មានកាន់ភពច្រើន
 ព្រះបច្ចេកពុទ្ធឈ្មោះ ជាលី ២ គីចុល្យជាលី ១ មហា-
 ជាលី ១ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ឈ្មោះអដ្ឋកៈ ១ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធឈ្មោះ
 កោសល្យៈ ១ សុពាហុ ១ ឧបនេមិសៈ ១ នេមិសៈ ១
 សន្តបិក្កៈ ១ សច្ចៈ ១ ភវៈ ១ វិវេជៈ ១ បណ្ឌិតៈ ១
 កាឡៈ ១ ឧបកាឡៈ ១ វិជិតៈ ១ ជិតៈ ១ អន្តៈ ១
 បន្តៈ ១ គុតិបិក្កៈ ១ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធឈ្មោះ បស្សី ១ បាទ
 លៈឧបជិកិលេស ជាបូសនៃសេចក្តីខ្ពស់ហើយ ព្រះបច្ចេក-
 ពុទ្ធឈ្មោះអបពជិតៈ បាទផ្ទាំងផ្ទាំងមានន័យពលនៃមារហើយ

អនុបទវន្តស្ស ជនិវិសុត្តេ បច្ចេកពទ្ធតាមនំ

សត្តា បវត្តា សាភត្តោ លោមហីសោ

ឧត្តន្តមាយោ អសីតោ អនាសរោ

មនោមាយោ មាណស្ថិនោ ច តន្តមា

តនាធិមត្តោ វិមលោ ច កេតុមា

កេតុម្ពរតោ^(១) ច មាតត្តោ អរិយោ

អថត្តតោ អត្តតតាមព្យាមតោ

សុមន្តលោ ធិត្ថលោ សុបតិដ្ឋិតោ

អសរយ្យោ ខេមាភិរតោ ច សោរតោ

ឧរុន្តយោ សន្ន្រោ អដោបិ ឧន្តយោ

អបរោ មុនី សរយ្យោ អនោមនិក្កមោ

អាណន្តនន្តោ ឧបនន្តោ ធានស

ការទ្វាដោ អន្តមនេហនី

ពោធិ មហាធាមោ អដោបិ ឧត្តរោ

កេសី សិទ្ធិ សុន្តរោ ការទ្វាដោ

តិស្សបតិស្ស កវតន្តនន្តិនោ

អនុបទវគ្គ ឥសិធិសិស្សត្រ ព្រះនាមព្រះបច្ចេកពុទ្ធ

ព្រះបច្ចេកពុទ្ធខ្លែងសត្វា ១ បវត្តា ១ សរកង្គៈ ១ លោ-

មហាវ្យៈ ១ ទុច្ចង្គមាយៈ ១ អសិកៈ ១ អនាសវៈ ១

មនោមយៈ ១ ពុទ្ធមា ជាអ្នកផ្តាច់បង្គំនូវមានៈ ១ ឈ្មោះ

ភតាធម្មតៈ ១ វិមលៈ ១ កេតុមា ១ កេតុមរតៈ ១ មាគង្គៈ ១

អវិយៈ ១ អបិកៈ ១ អបិកតាមព្យាមកៈ ១ សុមង្គលៈ ១

ទព្វិលៈ ១ សុបតិដ្ឋិតៈ ១ អសយៈ ១ ខេមាកិរតៈ ១

សោរតៈ ១ ទុរន្ទយៈ ១ សង្ឃៈ ១ ទុដ្ឋយៈ ១ នឹងបច្ចេក-

ពុទ្ធដវៃ ឈ្មោះសយៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញមានព្យាយាមមិនថេរក

ថយ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទៀត ១២ អង្គទៀត ឈ្មោះអានន្ទៈ (៤ អង្គ)

នន្ទៈ (៤ អង្គ) ទុបនន្ទៈ (៤ អង្គ) ការទាជៈ អ្នកទ្រទ្រង់

នូវរាងកាយមានក្នុងទីបំផុតភព ១ ពោធិ ១ មហានាមៈ ១

ទុត្តរៈ ១ កេសី ១ សិខី ១ សុន្ទរៈ ១ ការទាជៈ ១

គិស្ស ១ ទុបគិស្សៈ ១ ជាអ្នកផ្តាច់បង្គំ វិចិណ្ឌនីភព

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណសកំ

ឧបសីនរ^(១) តណ្ហាច្ឆិទោ ច សីនរ

តុន្នោ អហុ មន្ទិលោ វីតរាតោ

ឧសភច្ឆិទា ជាលីដី ទុក្ខម្យលំ

សន្តំ បទំ អជ្ឈតម្ភបណីតោ

ឧបោសថោ សុទ្ធកោ សច្ចតាមោ

ជេតោ ជយន្តោ បទុមោ ឧប្បុលោ ច

បទុមន្តរោ វត្ថុតោ បព្វតោ ច

មាណគុន្នោ សោភិតោ វីតរាតោ

កណ្ហោ ច តុន្នោ សុវម៌តចិត្តោ

ឯតេ ច អតោ ច មហានុភារោ

បច្ចេកតុន្នោ ភវនេត្ថំឡណា

តេ សត្វសង្ខាតិកតេ មហេសី

បរិនិព្វតេ វន្តថ អប្បមេយ្យតិ ។

គសិគិលីសតំ ធម្មំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ឈ្មោះឧបស័ទ្ធិ ១ សីទ្ធិជាអ្នកផ្គាប់បង្គំភក្ត្រ ១ បច្ចេកពុទ្ធ
ឈ្មោះមង្គលៈ មានរាគៈ៧ប្រាសហើយ ១ ឈ្មោះទសៈ
បានផ្គាប់បង្គំភក្ត្រជាបូសនៃទុក្ខ ១ ឧបណីតៈបានដល់នូវ
ចំណែកដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ ១ ទេវបាសថៈ ១ សុន្ទរៈ ១ សច្ចនាមៈ ១
ជេតៈ ១ ជយន្តៈ ១ បទុមៈ ១ ទប្បលៈ ១ បទុម្ភត្តរៈ ១
រក្ខិតៈ ១ បព្វតៈ ១ មានត្ថៈ ១ សោភិតៈ ១ វិភក្តៈ ១
កណ្តៈ ១ បានត្រាស់ដឹងហើយ មានចិត្តរួចរាល់ហើយ
ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ មានឈ្មោះប៉ុណ្ណោះ និងនៅមានឈ្មោះដទៃ
ទៀត មានអានុភាពច្រើន មានភក្ត្រជាគ្រឿងនាំទៅកាន់
ភពអស់ហើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរថ្វាយបង្គំនូវព្រះបច្ចេក-
ពុទ្ធទាំងឡាយនោះ ដែលកន្លងនូវកិលេស ជាគ្រឿងជាប់
ចំពាក់ទាំងពួង ស្វែងរកនូវគុណដ៏ប្រសើរ មានគុណរក
ប្រមាណមិនបាន ដែលបរិនិព្វានទៅហើយ ។

សត្វមី បហាបធារីសកស្ត្រំ

[២៥២] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កតវា
សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារា-
មេ ។ ត្រួត ទោ កតវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។
កធន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កតវតោ បច្ចុស្សេសុំ ។ កតវា
ឯតទវេច អរិយំ វេ ភិក្ខុវេ សម្មាសមាធិំ នេ-
សិស្សាមិ សឧបនិសោ សបរិក្ខារំ តំ សុណាថ សាធុតំ
មនសិកវេជ កាសិស្សាមីតំ ។ ឯវម្មេតិ ទោ តេ
ភិក្ខុ កតវតោ បច្ចុស្សេសុំ ។

[២៥៣] កតវា ឯតទវេច កតមោ ច ភិក្ខុវេ អរិយា
សម្មាសមាធិំ សឧបនិសោ សបរិក្ខារោ សេយ្យដីធំ
សម្មាដីធ្លី សម្មាស្រូវ ឬ សម្មាភពា សម្មាកម្មត្តោ

មហាបញ្ញីសកស្ត្រ ទី ៧

[២៥២] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ឯតក្រុង
សាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំង
ឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ទទួលស្តាប់
ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គបីបម្រើ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតន្តីសំដែងនូវ
សម្មាសមាធិដែលឥតខោស ព្រមទាំងបច្ច័យ ព្រមទាំងបរិវារ អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវសម្មាសមាធិនោះមុន ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រៀបចុះ
គឺជាគតន្តីសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគ
ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

[២៥៣] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សម្មាសមាធិដែលឥតខោស ព្រមទាំងបច្ច័យ ព្រមទាំង
បរិវារ ភីក្ខុខ្លះ គឺសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បះ សម្មាវេទ សម្មាភិម្មន្តៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបិណ្ឌសកំ

សម្ពាធដ៏ក្រៃ សម្ពាធយ៉ាងម៉ា សម្ពាសន៍ យ៉ាងម៉ា

ကိက္ခိယံ နဗေဟံ သန္တုဋ္ဌိဟံ^(၈) ဝိဇ္ဇိယံ ဃက္ခန္ဓာ

បរិក្ខតា អយំ វុត្តតំ ភិក្ខុវេ អរិយា សម្មាសមាធិ

សុខបណ្ឌិត ឥតប័ សហគ្រាស ឥតប័ត្ត^(២) ។

(២៥២) ត្បូត កំកូល សម្មាទិដ្ឋ បុព្វដមា

ហោត ។ ក្រណា ក្រណា ស្រា ឆ្នាំ ប្រាសាទ

(ဟာန ၅ မဟာဂဗ္ဘ မဟာဂဗ္ဘ ပဿါနာ နမဟာဂဗ္ဘ

សម្បទិ្តត បដាបាត ។ សាស្ត្រ ហោត សម្បទិ្តត ។

(២៥៥) កតមា ច កត្តា វេ ម្មា វេ ។ នត្ត វេ ។

၂၈ ယ ၂၉ ဟ ၃၀ ပုဏ္ဏဒုက္ခသာ

កម្លាំង ដល់ តែ កា ទី ១ អយ្យ លា កា ទី ១

១ ម. សត្វហង្ស ។ ២ ឧ. ម. ត្រីស្រោច ឆ្នាំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណសក្កៈ

សម្មាសាមីៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាពនៃ
 ចិត្តមានការម្ស្រាងតែមួយណា មានអង្គទាំង ៧ នេះ ពេញរោមហើយ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាពនៃចិត្តមានការម្ស្រាងតែមួយនេះ គឺជាគតហោរ
 ថា សម្មាសមាធិឥតខោស ព្រមទាំងបង្ខំដូច្នេះផង ព្រមទាំងបរិវារ
 ដូច្នេះផង ។

(២៥៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាអង្គមគ្គទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិ
 ជាធម្មជាតិដល់មុន (ជាប្រធាន) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯសម្មាទិដ្ឋិ
 ជាធម្មជាតិដល់មុន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ដឹងច្បាស់នូវមិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ថាជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដឹងច្បាស់នូវសម្មាទិដ្ឋិ ថាជាសម្មាទិដ្ឋិ ។ សេចក្តី
 ដឹងនោះ ជាសម្មាទិដ្ឋិ របស់បុគ្គលនោះ ។

(២៥៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីយល់ថា ទានដែលបុគ្គលឱ្យហើយ មិនមានផល
 គ្រឿងឬដាច់ មិនមានផល គ្រឿងឬដាច់ មិនមានផល ផលវិបាក
 របស់កម្ម ដែលសត្វផ្សេងៗនឹងគ្រក់ មិនមាន លោកនេះ មិនមាន

អនុបវត្តស្ស មហាចញ្ញីបកស្សត្ថេ សម្មាទិដ្ឋិ

បរោ លោកោ នត្ថំ មាតា នត្ថំ បិតា នត្ថំ
 សត្តា ឌីបចាតិកា នត្ថំ លោកេ សមណ្ឌព្វាហ្មណា
 សម្មត្តតា សម្មាប ិបដ្ឋា យេ វេមញ្ច លោកំ ប-
 រញ្ច លោកំ សមយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា បវេទេដ្ឋតិ
 អយំ ភិក្ខុវេ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។

[២៥៦] កតមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ ។ សម្មា-
 ទិដ្ឋិបហំ ភិក្ខុវេ ទ្ធិយំ វជានមំ អត្ថំ ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ
 សាសវា បញ្ញាភាគិយា ឧបទិវេបត្តា អត្ថំ ភិក្ខុវេ
 សម្មាទិដ្ឋិ អរិយា អនាសវា លោកុត្តរា មត្តដ្ឋា ។

[២៥៧] កតមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ សាសវា
 បញ្ញាភាគិយា ឧបទិវេបត្តា ។ អត្ថំ ទិដ្ឋំ អត្ថំ យំដ្ឋំ
 អត្ថំ ហតំ អត្ថំ សុកតទុក្ខដានំ កម្មានំ ជនំ
 វិចារកោ អត្ថំ អយំ លោកោ អត្ថំ បរោ លោកោ

អនុបទវន្ត មហាចតុស្សកសូត្រ សម្មាទិដ្ឋិ

លោកខាងមុខមិនមាន មាតាមិនមានគុណ បិតាមិនមានគុណ សត្វជា
 ឧបបាតិកៈកំណើតមិនមាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកដែលព្រម
 ព្រៀង ប្រតិបត្តិត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលង់ខ្លួនឯង
 ត្រាស់ដឹងរូបលោកនេះនិងលោកខាងមុខមិនមាន នេះឈ្មោះថាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។

(២៥៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតសំដែងរូបសម្មាទិដ្ឋិថាមានពីរយ៉ាង ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គឺសម្មាទិដ្ឋិប្រកបដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យ
 ផលជាឧបធិក្កិលេសក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិដ៏ប្រសើរ
 មិនមានភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គក៏មាន ។

(២៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិប្រកបដោយភាសវៈ
 ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាឧបធិក្កិលេស តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីយល់ថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មានផល
 បូជាតូច មានផល បូជាធំ មានផល ផលវិបាករបស់កម្ម ដែល
 សត្វផ្សេងៗធ្វើអាក្រក់ មាន លោកនេះ មាន លោកខាងមុខ មាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្តសកំ

អត្ថំ មាតា អត្ថំ បិតា អត្ថំ សត្តា ឱបពាតិកា អត្ថំ
 លោកេ សមណាប្បញ្ញាណា សម្មត្តតា សម្មាបដិបដ្ឋា
 យេ ឥមេត្ថ លោកំ បរេត្ថ លោកំ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្តា បរេនេដ្ឋិតិ អយំ ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ សាស-
 វា បុត្តាកាតិយា ឧបដិវេបត្តា ។

(២៥៨) កតមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ អរិយា
 អនាសវា លោកុត្តរា មត្តង្គំ ។ យា ចេ ភិក្ខុវេ
 អរិយចិត្តស្ស អនាសវចិត្តស្ស អរិយមត្តសមន្តិមោ
 អរិយមត្តំ ភាវយតោ បញ្ញា បញ្ញាទ្រុយំ បញ្ញាពលំ
 ធម្មវិជយសមោជ្ឈង្គោ សម្មាទិដ្ឋិ មត្តង្គំ អយំ
 ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ អរិយា អនាសវា លោកុត្តរា
 មត្តង្គំ ។ សោ^(១) មិច្ឆាទិដ្ឋិយា បហានាយ វាយ-
 មតិ សម្មាទិដ្ឋិយា ឧបសម្បទាយ ។ ស្វាស្ស^(២)
 ហោតិ សម្មាវាយាមោ ។ សោ សតោ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ចជហតិ សតោ សម្មាទិដ្ឋិ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។

១ ឧ យោ ។ ២ ឧ សាស្ស ។ ម. ស្វាយំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបេស្សាសកៈ

មាតាមានគុណ បិតាមានគុណ សត្វជាទុបបាតិកៈកំណើត មាន ពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក ដែលព្រមព្រៀង ប្រតិបត្តិត្រូវ ធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាជំនុំក្រងលែងខ្លួនឯង ត្រាស់ដឹងនូវលោកនេះនឹង
 លោកទាំងមុខក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសម្មាសម្ពុទ្ធិប្រកប
 ដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាទុបធិក្កិលេស ។

(២៥៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធិដ៏ប្រសើរមិនមានភាសវៈ

ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បញ្ញា
 បញ្ញាទ្រិយ បញ្ញាពលៈ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ អង្គនៃមគ្គ
 របស់បុគ្គលមានចិត្តជាអរិយៈ មានចិត្តមិនមានភាសវៈ អ្នកបរិបូណ៌ដោយ
 អរិយមគ្គ អ្នកចម្រើននូវអរិយមគ្គ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថា
 សម្មាសម្ពុទ្ធិដ៏ប្រសើរមិនមានភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គ ។ បុគ្គល
 នោះព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវមិច្ឆាទិដ្ឋិ បំពេញនូវសម្មាសម្ពុទ្ធិ ។ សេចក្តី
 ព្យាយាមនោះ ឈ្មោះថាសម្មាវាយាមរបស់បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ
 មានសតិលះបង់នូវមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានសតិផ្ដេកផ្ដល់ចិត្តទៅរកសម្មាសម្ពុទ្ធិ ។

អនុបវត្តស្ស មហាចត្វាវិសេសសុត្តេ សម្មាសង្កប្ប

សាស្ស្គ^(១) ហោតិ សម្មាសតិ ។ ឥតិស្ស្គិម^(២)

តុយោ ធម្មា សម្មាទិដ្ឋិ អនុបវត្តាវត្ថុ អនុបវត្តត្ថន្ត
សេយ្យដំនំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ ។

(២៥៧) ត្រួត ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វត្ថមា
ហោតិ ។ កតញ្ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វត្ថមា
ហោតិ ។ មិច្ឆាសង្កប្បំ មិច្ឆាសង្កប្បោតិ បដាធាតិ
សម្មាសង្កប្បំ សម្មាសង្កប្បោតិ បដាធាតិ ។ សាស្ស្គ
ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ។

(២៦០) កតមោ ច ភិក្ខុវេ មិច្ឆាសង្កប្បោ ។
កាមសង្កប្បោ ព្យាបាទសង្កប្បោ វិហាសសង្កប្បោ
អយំ ភិក្ខុវេ មិច្ឆាសង្កប្បោ ។

(២៦១) កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសង្ក-
ប្បោ ។ សម្មាសង្កប្បំបហំ ភិក្ខុវេ ទ្វយំ វធាមិ អត្ថ
ភិក្ខុវេ សម្មាសង្កប្បោ សាសវេ បុញ្ញភាតិយោ

អនុបវេទ មហាចត្វារសេតសូត្រ សម្មាសង្កប្បៈ

សភីនោះ ជាសម្មាសតិរបស់បុគ្គលនោះ ។ ធម៌ទាំង ៣ ប្រការនេះ
គឺសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ តែងតាមចោមរោមនូវសម្មាទិដ្ឋិ
ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(២៥៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាអង្គមគ្គតាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិ
ជាធម្មជាតិដល់មុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុន
តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវមិច្ឆាសន្តិប្បៈ ថាជាមិច្ឆាសន្តិប្បៈ ដឹង
ច្បាស់នូវសម្មាសន្តិប្បៈ ថាជាសម្មាសន្តិប្បៈ ។ សេចក្តីដឹងច្បាស់នោះ
ជាសម្មាទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ។

(២៦០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាសន្តិប្បៈ តើដូចម្តេច ។
សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងកាម សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងការព្យាបាទ សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងការ
ប្រៀតប្រៀន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថា មិច្ឆាសន្តិប្បៈ ។

(២៦១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសន្តិប្បៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាភកសំដែងនូវសម្មាសន្តិប្បៈ ថាមានពីរយ៉ាង ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសន្តិប្បៈប្រកបដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ

ឧបជីវេបក្កោ អត្ថំ ភិក្ខុវេ សម្មាសង្កប្បោ អរិយោ
អនាសវេ លោកុត្តរោ មត្តង្គោ ។

(២៦២) កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសង្កប្បោ
សាសវេ បុញ្ញភាគិយោ ឧបជីវេបក្កោ ។ នេកុម្ម-
សង្កប្បោ អព្យាធនសង្កប្បោ អវិហឹសាសង្កប្បោ អយំ
ភិក្ខុវេ សម្មាសង្កប្បោ សាសវេ បុញ្ញភាគិយោ ឧ-
បជីវេបក្កោ ។

(២៦៣) កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសង្កប្បោ អរិយោ
អនាសវេ លោកុត្តរោ មត្តង្គោ ។ យោ ទោ ភិក្ខុវេ
អរិយចិត្តស្ស អនាសវចិត្តស្ស អរិយមត្តសមង្គំនោ
អរិយមត្តំ ភាវយនោ តត្តោ វិតត្តោ សង្កប្បោ អប្បនា-
ព្យប្បនា ចេតសោ អភិជិវេបនា វចីសង្ខារោ អយំ
ភិក្ខុវេ សម្មាសង្កប្បោ អរិយោ អនាសវេ លោកុត្តរោ
មត្តង្គោ ។ សោ មិច្ឆាសង្កប្បស្ស បហាឆាយ ភិយមតិ
សម្មាសង្កប្បស្ស ឧបសម្បឆាយ ។ ស្វាស្ស^(១) ហោតិ
សម្មាវាយាមោ ។ សោ សតោ មិច្ឆាសង្កប្បំ បដហតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសកៈ

ឲ្យផលជាទប់ឆ្គងក្តីលេសក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសង្ឃប្បៈ ដ៏
ប្រសើរ មិនមានភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គក៏មាន ។

(២៦២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសង្ឃប្បៈ ប្រកបដោយភាសវៈ
ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាទប់ឆ្គងក្តីលេស តើដូចម្តេច ។ សេចក្តី
គ្រិះរិះក្នុងការចេញចាកកាម គ្រិះរិះក្នុងការមិនព្យាបាទ គ្រិះរិះក្នុងការ
មិនចៀតចៀន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសម្មាសង្ឃប្បៈ ប្រកប
ដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាទប់ឆ្គងក្តីលេស ។

(២៦៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសង្ឃប្បៈដ៏ប្រសើរ មិនមាន
ភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
សេចក្តីដឹង រំពឹង គ្រិះរិះ ការញ៉ាំងចិត្តឲ្យរតបនៃប ការឲ្យដកស្ទួយ
ការលើកចិត្ត សភាវៈភាគតែងខ្ញុំវាចា របស់បុគ្គលមានចិត្តជាអរិយៈ មាន
ចិត្តឥតភាសវៈ បរិបូណ៌ដោយអរិយមគ្គ អ្នកចម្រើនអរិយមគ្គ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសម្មាសង្ឃប្បៈដ៏ប្រសើរ ឥតភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ
ជាអង្គនៃមគ្គ ។ បុគ្គលនោះ ព្យាយាមដើម្បីលះបង់នូវមិច្ឆាសង្ឃប្បៈ
ដើម្បីបំពេញនូវសម្មាសង្ឃប្បៈ ។ សេចក្តីព្យាយាមនោះ ជាសម្មាវា-
យាមៈរបស់បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ មានសតិលះបង់នូវមិច្ឆាសង្ឃប្បៈ

អនុបវត្តស្ស មហាចញ្ញវិសកស្សញ្ចេ សម្មាសតិ

សតោ សម្មាសង្កប្បំ ឧបសម្មន្តំ វិហារតិ ។ សាស្ស
ហោតិ សម្មាសតិ ។ វតីស្សិមេ តយោ ធម្មា
សម្មាសង្កប្បំ អនុបវត្តន្តំ អនុបវត្តន្តំ សេយ្យនីទំ
សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាភយាមោ សម្មាសតិ ។

(២២៤) ត្រួត ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វន្តមា ហោតិ ។
កថញ្ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វន្តមា ហោតិ ។ មិច្ឆា-
ភចំ មិច្ឆាភចាតិ បដាធាតិ សម្មាភចំ សម្មាភចាតិ
បដាធាតិ ។ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ។

(២២៥) កតមា ច ភិក្ខុវេ មិច្ឆាភចា ។ មុសាភ-
ដោ បិសុណា ភចា ដុសា ភចា សម្មប្បលាចោ
អយំ ភិក្ខុវេ មិច្ឆាភចា ។

(២២៦) កតមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាភចា ។ សម្មា-
ភចំបហំ ភិក្ខុវេ ឌូយំ វជានិ អន្តិ ភិក្ខុវេ សម្មាភចា
សាសភ បុញ្ញភាតិយោ ឧបទិវេបក្កោ អន្តិ ភិក្ខុវេ
សម្មាភចា អរិយា អនាសភ លោក្កត្តភ មត្តង្គិ ។

អនុបទវន្ត មហាចញ្ញវិសោទសូត្រ សង្ខារាថ

មានសតិផ្គុំផ្គុលចិត្តទៅភាមសម្មាសង្កប្ប ក៏សម្រេចសម្រាន្តនោះ ។
សតិនោះ ឈ្មោះថាសម្មាសតិរបស់បុគ្គលនោះ ។ ធម៌ទាំង ៣ ប្រការ
នេះ គឺសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ រមែងភាមា ចាមរាមទូរ
សម្មាសង្កប្បៈ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(២៦៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណាមគ្គទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិជា
ធម្មជាតិដល់មុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុន
តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ដឹងច្បាស់នូវមិច្ឆាវាចា ថាជាមិច្ឆាវាចា ដឹង
ច្បាស់នូវសម្មាវាចា ថាជាសម្មាវាចា ។ សេចក្តីដឹងច្បាស់នោះ ជា
សម្មាទិដ្ឋិ របស់បុគ្គលនោះ ។

(២៦៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាវាចា តើដូចម្តេច ។ ការ
និយាយកុហក សំដីញុះញង់ សំដីកក្រក់ សំដីឥតប្រយោជន៍ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាមិច្ឆាវាចា ។

(២៦៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាវាចា តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតសំដែងនូវសម្មាវាចា ថាមានពីរយ៉ាង ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សម្មាវាចាប្រកបដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យ
ផលជាទុបធិក្ខិលសក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាវាចាដ៏ប្រសើរ
មិនមានភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គក៏មាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កន្តសកំ

(២៦៧) កុត្តមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាវាទា សាសវា
 បុព្វភាគិយា ឧបទិវេបត្តា ។ មុសាវាទា វេមណី
 បិសុណាយ វាទាយ វេមណី ធម្មសាយ វាទាយ វេ-
 មណី សម្មប្បឈាទា វេមណី អយំ ភិក្ខុវេ សម្មា-
 វាទា សាសវា បុព្វភាគិយា ឧបទិវេបត្តា ។

(២៦៨) កុត្តមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាវាទា អរិយា
 អនាសវា លោកុត្តរា មត្តង្គា ។ យា ខោ
 ភិក្ខុវេ អរិយចិត្តស្ស អនាសវចិត្តស្ស អរិយមត្តស-
 មន្តិនោ អរិយមត្តំ ភាវយតោ ចត្វាហិច វិចិត្តច្ចរិ-
 តេហិ អារតិ វិរតំ បដិវិរតិ វេមណី អយំ
 ភិក្ខុវេ សម្មាវាទា អរិយា អនាសវា លោកុត្តរា
 មត្តង្គា ។ សោ មិច្ឆាវាទាយ បហាទាយ វាយមតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ទបរិបណ្ណសកៈ

(២៦៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធប្រកបដោយភាសវៈ

ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាទុបធិក្ខិលេស តើដូចម្តេច ។ ការវៀរ

ចាកមុសាវាទ វៀរចាកវាចាញះញង់ វៀរចាកវាចាអាក្រក់ វៀរចាក

ពាក្យឥតប្រយោជន៍ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថា សម្មាសម្ពុទ្ធប្រកប

ដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាទុបធិក្ខិលេស ។

(២៦៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធបាវ័ស្សី មិនមានអា-

សវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការ

ភម ចៀស គេច វៀរចាកវិច្ច័យទុក្ខនាំនឹងប្រការ របស់បុគ្គលមានចិត្តជា

អរិយៈ មានចិត្តឥតភាសវៈ បរិបូណ៌ដោយអរិយមគ្គ ចម្រើននូវអរិយមគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសម្មាសម្ពុទ្ធបាវ័ស្សី មិនមានភាសវៈ ជា

លោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គ ។ បុគ្គលនោះ ឆ្ងាយមជ្ឈិមវិមុត្តិមុច្ចាវតា

អនុបវត្តស្ស មហាចត្តវិសេស្សត្ថេ សម្មាសម្ពុទ្ធោ

សម្មាវាចាយ ឧបសម្ពុទ្ធាយ ។ សាស្ស ហោតិ
 សម្មាវាយាមោ ។ សោ សតោ មិច្ឆាវាចំ បដិហតិ
 សតោ សម្មាវាចំ ឧបសម្ពុទ្ធវិហារតិ ។ សាស្ស
 ហោតិ សម្មាសតិ ។ វេតិស្សិមេ គយោ ធម្មា
 សម្មាវាចំ អនុបវត្តន្តិ អនុបវត្តន្តិ សេយ្យដិទំ
 សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ ។

(២៦៩) ត្រត ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វន្តមា
 ហោតិ ។ កថេត្វ ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វន្តមា
 ហោតិ ។ មិច្ឆាកម្មន្តំ មិច្ឆាកម្មន្តោតិ បដិហតិ
 សម្មាកម្មន្តំ សម្មាកម្មន្តោតិ បដិហតិ ។ សាស្ស
 ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ។

(២៧០) កតមោ ច ភិក្ខុវេ មិច្ឆាកម្មន្តោ ។
 ចាណាតិចារោ អនិច្ឆាទានំ កាមេស្សមិច្ឆាចារោ អយ
 ភិក្ខុវេ មិច្ឆាកម្មន្តោ ។

អនុបទវន្ត មហាចតុរសកសុត្រ សម្ពាសន្តៈ

បំពេញនូវសម្មាវាចា ។ សេចក្តីព្យាយាមនោះ ជាសម្មាវាចាមៈរបស់
 បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ មានសតិលះបង្អំនូវមិច្ឆាវាចា មានសតិផ្ដេក
 ផ្ដល់ចិត្តទៅរកសម្មាវាចា ។ សតិនោះ ជាសម្មាសតិរបស់បុគ្គលនោះ ។
 ធម៌ទាំង ៣ ប្រការនេះ គឺសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាចាមៈ សម្មាសតិ រមែង
 តាមរបៀបនៃសម្មាវាចា ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(២៦៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាមគ្គទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិជា
 ធម្មជាតិដល់មុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុន
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ដឹងច្បាស់នូវមិច្ឆាកម្មនៈ ថាជាមិច្ឆាកម្មនៈ ដឹង
 ច្បាស់នូវសម្មាកម្មនៈ ថាជាសម្មាកម្មនៈ ។ សេចក្តីដឹងច្បាស់នោះ ជា
 សម្មាទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ។

(២៧០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាកម្មនៈ តើដូចម្តេច ។
 ការសម្លាប់សត្វ ការលួចប្រព្យាគេ ការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាមិច្ឆាកម្មនៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខុបបរល្បាសកំ

[២៧០] កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាកម្មន្តោ ។
 សម្មាកម្មន្តំបហំ ភិក្ខុវេ ទ្ធិយំ វនាមិ អត្ថំ ភិក្ខុវេ
 សម្មាកម្មន្តោ សាសវេ បុញ្ញភាគិយោ ឧបជីវេបក្កោ
 អត្ថំ ភិក្ខុវេ សម្មាកម្មន្តោ អរិយោ អនាសវេ លោ-
 កុត្តរេ មគ្គន្តោ ។

[២៧២] កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាកម្មន្តោ សា-
 សវេ បុញ្ញភាគិយោ ឧបជីវេបក្កោ ។ អត្ថំ ភិក្ខុវេ
 បាលាភិទាតា វេមណី អធិដ្ឋាធានោ វេមណី កាមេ-
 ស្មំ មិច្ឆាទាហ វេមណី អយំ ភិក្ខុវេ សម្មាកម្មន្តោ
 សាសវេ បុញ្ញភាគិយោ ឧបជីវេបក្កោ ។

[២៧៣] កតមោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាកម្មន្តោ
 អរិយោ អនាសវេ លោកុត្តរេ មគ្គន្តោ ។
 យា ខោ ភិក្ខុវេ អរិយចិត្តស្ស អនាសវចិត្តស្ស
 អរិយមគ្គសមន្តំនោ អរិយមគ្គំ ភាវយតោ តីហិបិ
 កាយទុច្ចរិតេហិ អារតិ វិរតិ បជីវិតិ វេមណី
 អយំ ភិក្ខុវេ សម្មាកម្មន្តោ អរិយោ អនាសវេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសក្ការៈ

(២៧១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធនៈ តើដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាភកសវដៃនៃសម្មាសម្ពុទ្ធនៈថាមានពីរយ៉ាង ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺសម្មាសម្ពុទ្ធនៈប្រកបដោយអាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ
 ឲ្យផលជាទប់ជិត្តិលេសក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធនៈ ដ៏
 ប្រសើរ មិនមានអាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គក៏មាន ។

(២៧២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធនៈប្រកបដោយអាសវៈ
 ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាទប់ជិត្តិលេស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ការវៀរចាកសម្លាប់សត្វ វៀរចាកល្អព្រៃព្រូងនេ វៀរចាក
 ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាយទាំងឡាយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសម្មា-
 សម្ពុទ្ធនៈ ប្រកបដោយអាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាទប់ជិត្តិ-
 លេស ។

(២៧៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសម្ពុទ្ធនៈដ៏ប្រសើរ មិន
 មានអាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ការគម ចៀស គេច វៀរចាកកាយទុច្ចរិត
 ទាំង ៣ ប្រការ របស់បុគ្គលមានចិត្តជាអរិយៈ មានចិត្តមិនមាន
 អាសវៈ បរិបូណ៌ដោយអរិយមគ្គ អ្នកចម្រើននូវអរិយមគ្គ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសម្មាសម្ពុទ្ធនៈ ដ៏ប្រសើរ មិនមានអាសវៈ

អនុបវត្តស្ស មហាចត្តវិបកសុត្តេ សុត្តន្តបិដក

លោក្ខត្ថកោ មត្តដោ ។ សោ មិច្ឆាកម្មន្តស្ស បហា-
 នាយ វាយមតិ សម្មាកម្មន្តស្ស ឧបសម្ពនាយ ។
 ស្វាស្ស ហោតិ សម្មាវាយាមោ ។ សោ សតោ
 មិច្ឆាកម្មន្តំ បដិហតិ សតោ សម្មាកម្មន្តំ ឧបសម្ពជ្ជ
 វិហរតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាសតិ ។ ឥតិស្សិមេ
 តយោ ធម្មា សម្មាកម្មន្តំ អនុបវត្តន្តំ អនុបវត្តន្តំ
 សេយ្យថនំ សម្មាធិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ ។

[២៧២] ក្សត ភិក្ខុវេ សម្មាធិដ្ឋិ បុព្វន្តិមា ហោ-
 តិ ។ កឡញ ភិក្ខុវេ សម្មាធិដ្ឋិ បុព្វន្តិមា ហោតិ ។
 មិច្ឆាអាជីវំ មិច្ឆាអាជីវេតិ បដិហតិ សម្មាអាជីវំ
 សម្មាអាជីវេតិ បដិហតិ ។ សាស្ស ហោតិ
 សម្មាធិដ្ឋិ ។

[២៧៥] កតមោ ច ភិក្ខុវេ មិច្ឆាអាជីវេ ។
 ក្យហនា លបនា ធម៌ត្តកតា ជិប្បសិកតា លាភេន
 លាភំ ធិដិភីសនតា អយំ ភិក្ខុវេ មិច្ឆាអាជីវេ

អង្គបទវិទ្យាសាស្ត្របញ្ចក្ខន្ធសម្ភារៈ ។

ជាលោក្ខណៈ ជាអង្គនៃមគ្គ ។ បុគ្គលនោះ ព្យាយាមដើម្បីលះបង់នូវ
 មិច្ឆាកម្មនៈ ដើម្បីបំពេញនូវសម្មាភិក្ខុ ។ សេចក្តីព្យាយាមនោះ
 ជាសម្មាភិក្ខុនៃបុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ មានសតិលះបង់
 នូវមិច្ឆាកម្មនៈ មានសតិផ្អែកផ្តល់ចិត្តទៅរកសម្មាភិក្ខុនៈ ហើយសម្រេច
 សម្រាន្តនៅ ។ សតិនោះ ជាសម្មាសតិរបស់បុគ្គលនោះ ។ ធម៌
 ទាំង ៣ ប្រការនេះ គឺសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាភិក្ខុ សម្មាសតិ តែងតាម
 ពេលវេលានូវសម្មាភិក្ខុ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(២៧២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាមគ្គទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិជា
 ធម្មជាតិដល់មុន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុន
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវមិច្ឆាភាវីៈ ថាជាមិច្ឆាភាវីៈ ដឹង
 ច្បាស់នូវសម្មាភាវីៈ ថាជាសម្មាភាវីៈ ។ សេចក្តីដឹងច្បាស់នោះ
 ជាសម្មាទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ។

(២៧៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិច្ឆាភាវីៈ តើដូចម្តេច ។ ការ
 ធ្វើសត្វលោក៧ៗ ស្ទើរ ខំយាយល្បងចងចិត្តគ្រហស្ថ ធ្វើបញ្ចក្ខន្ធបញ្ញ័ន្ត
 អ្នក លើកតម្កើងខ្លួន ស្វែងលាភទាក់លាភ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ឈ្មោះថាមិច្ឆាភាវីៈ ។

(២៧៦) កតតោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសមីភេ ។
 សម្មាសមីបេហំ ភិក្ខុវេ ទ្ធកេ វនាមិ អន្តិ ភិក្ខុវេ
 សម្មាសមីភេ សាសវេ បុព្វភាគិយោ ឧបជីវេបក្កោ
 អន្តិ ភិក្ខុវេ សម្មាសមីភេ អរិយោ អនាសវេ លោ-
 កុត្តរេ មត្តផ្ដោ ។

(២៧៧) កតតោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសមីភេ សា-
 សវេ បុព្វភាគិយោ ឧបជីវេបក្កោ ។ នច ភិក្ខុវេ
 អរិយស្សវកោ មិច្ឆាសមី បរោយ សម្មាសមីវេន
 ជីវិតំ កប្បេតិ អយំ ភិក្ខុវេ សម្មាសមីភេ សាសវេ
 បុព្វភាគិយោ ឧបជីវេបក្កោ ។

(២៧៨) កតតោ ច ភិក្ខុវេ សម្មាសមី-
 ភេ អរិយោ អនាសវេ លោកុត្តរេ មត្តផ្ដោ ។
 យោ ចោ ភិក្ខុវេ អរិយចិត្តស្ស អនាសវេ
 ចិត្តស្ស អរិយមត្តសមន្តិយោ អរិយមត្តំ ភាវយតោ
 មិច្ឆាសមីវា អារតិ វិតិ បដិវិតិ វេមណី អយំ
 ភិក្ខុវេ សម្មាសមីភេ អរិយោ អនាសវេ លោកុត្តរេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសក្ការៈ

(២៧៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសាមីវៈ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតសំដែងនូវសម្មាសាមីវៈ ថាមានពីរយ៉ាង ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺសម្មាសាមីវៈប្រកបដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ
 ឲ្យផលជាឧបធិក្កិលេសក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសាមីវៈ ដ៏
 ប្រសើរ មិនមានភាសវៈ ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គក៏មាន ។

(២៧៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសាមីវៈប្រកបដោយភាសវៈ
 ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាឧបធិក្កិលេស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ លះបង់នូវមិច្ឆាសាមីវៈ ចិត្តមិ
 ជ័រិកដោយសម្មាសាមីវៈ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថា សម្មាសាមីវៈ
 ប្រកបដោយភាសវៈ ជាចំណែកនៃបុណ្យ ឲ្យផលជាឧបធិក្កិលេស ។

(២៧៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសាមីវៈដ៏ប្រសើរមិនមានភាសវៈ
 ជាលោកុត្តរៈ ជាអង្គនៃមគ្គ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការតម
 ចៀស គេច វៀរចាកមិច្ឆាសាមីវៈរបស់បុគ្គលមានចិត្តជាអរិយៈ មានចិត្ត
 មិនមានភាសវៈ បរិច្ចណ៍ដោយអរិយមគ្គ ចម្រើននូវអរិយមគ្គ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយនេះឈ្មោះថាសម្មាសាមីវៈដ៏ប្រសើរមិនមានភាសវៈជាលោកុត្តរៈ

អនុបទវន្តស្ស មហាចត្តវិសោធន្តរោ បុព្វង្គមកាវោ

មិត្តផ្ដោ ។ គោ មិត្តាអាជីវស្ស បយោនាយ វាយមតិ
 សម្មាអាជីវស្ស ឧបសម្ពុទ្ធាយ ។ សាស្ស ហោតិ
 សម្មាវាយាមោ ។ គោ សតោ មិត្តាអាជីវ បដហតិ
 សតោ សម្មាអាជីវ ឧបសម្ពុទ្ធ វិហាតិ ។ សាស្ស
 ហោតិ សម្មាសតិ ។ វតិស្សមេ តយោ ធម្មា
 សម្មាអាជីវ អនុបវិជារន្តិ អនុបវិត្តន្តិ សេយ្យដំនំ
 សម្មានិដ្ឋិ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ ។

(២៧៧) ត្បត ភិក្ខុវេ សម្មានិដ្ឋិ បុព្វង្គមា ហោតិ។

កថញ្ច ភិក្ខុវេ សម្មានិដ្ឋិ បុព្វង្គមា ហោតិ ។

សម្មានិដ្ឋិស្ស ភិក្ខុវេ សម្មាសង្កប្បោ បហោតិ

សម្មាសង្កប្បស្ស សម្មាវាចា បហោតិ សម្មាវាចស្ស

សម្មាភិក្ខុញ្ចោ បហោតិ សម្មាភិក្ខុន្តស្ស សម្មាអាជីវោ

បហោតិ សម្មាអាជីវស្ស សម្មាវាយាមោ បហោតិ

អនុចរវត្ត មហាចក្រវិសកស្សត្រ ភាពនៃធម៌ជាប្រធាន

ជាអង្គនៃមគ្គ ។ បុគ្គលនោះ ព្យាយាមដើម្បីលះបង់នូវមិច្ឆាភាវីៈ បំបាញ់
នូវសម្មាភាវីៈ ។ សេចក្តីព្យាយាមនោះ ជាសម្មាវាយាមរបស់បុគ្គល
នោះ ។ បុគ្គលនោះ មានសតិលះបង់នូវមិច្ឆាភាវីៈ មានសតិផ្ដុំកង្ខល
ចិត្តទៅកេសម្មាភាវីៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ សតិនោះ ជា
សម្មាសតិរបស់បុគ្គលនោះ ។ ធម៌ទាំង ៣ ប្រការនេះ គឺ សម្មាទិដ្ឋិ
សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ តែងតាមចោមពេមនូវសម្មាភាវីៈនោះ ដោយ
ប្រការដូច្នេះ ។

(២៧៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ដាមគ្គទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិជា
ធម្មជាតិដល់មុន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុន
តើដូចម្ដេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាសង្កប្បៈ កើតមានដល់បុគ្គល
មានសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាវាចា កើតមានដល់បុគ្គលមានសម្មាសង្កប្បៈ សម្មា-
កម្មនៈ កើតមានដល់បុគ្គលមានសម្មាវាចា សម្មាភាវីៈ កើតមានដល់
បុគ្គលមានសម្មា កម្មនៈ សម្មាវាយាមៈ កើតមានដល់បុគ្គលមានសម្មាភាវីៈ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្ត

សម្មាសម្ពាទិស្ស សម្មាសតិ បរោតិ សម្មាសតិស្ស
 សម្មាសមាទិ បរោតិ សម្មាសមាទិស្ស សម្មាញាណ
 បរោតិ សម្មាញាណស្ស សម្មាវម្ពត្តិ បរោតិ ។
 តតិ ទោ ភិក្ខុវេ អដ្ឋង្គិសមដ្ឋាគតោ សេត្តោ^(១) ន-
 សហង្គិសមដ្ឋាគតោ អរហ ហោតិ ។

(២៨០) ក្សត ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វង្គមា
 ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ សម្មាទិដ្ឋិ បុព្វង្គ-
 មា ហោតិ ។ សម្មាទិដ្ឋិស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 ធិដ្ឋិណ្ណា ហោតិ ។ យេ ច មិច្ឆាទិដ្ឋិប្បច្ចយា
 អនេកេ ពាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ពាទិដ្ឋិ
 តេ ចស្ស ធិដ្ឋិណ្ណា ហោន្តិ សម្មាទិដ្ឋិប្បច្ចយា ច
 អនេកេ កុសលា ធម្មា កាវេនាចារិយ្យំ តច្ឆន្តិ ។
 សម្មាសង្កប្បស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆាសង្កប្បោ ធិដ្ឋិណ្ណា
 ហោតិ ។ បេ ។ សម្មាវាចស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆាវាចា
 ធិដ្ឋិណ្ណា ហោតិ... សម្មាកម្មន្តស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆា-
 កម្មន្តោ ធិដ្ឋិណ្ណា ហោតិ... សម្មាអាជីវស្ស ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសក្ក

សម្មាសម្ពាសិ កើតមានដល់បុគ្គលមានសម្មាវាយាមៈ សម្មាសម្ពាសិ កើត
 មានដល់បុគ្គលមានសម្មាសតិ សម្មាញ្ញាណៈ កើតមានដល់បុគ្គលមាន
 សម្មាសមាធិ សម្មាវិមុត្តិ កើតមានដល់បុគ្គលមានសម្មាញ្ញាណៈ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយអង្គ ៨ ឈ្មោះថាសេខៈ ប្រកប
 ដោយអង្គ ១០ ឈ្មោះថាអរហន្ត ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(២៨០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតទាំងនោះ សម្មាទិដ្ឋិ
 ជាធម្មជាតិដល់មុខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មាទិដ្ឋិជាធម្មជាតិដល់មុខ
 កើតដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិតែង
 សាបសូន្យទៅ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយណា ដ៏លាមកច្រើនប្រការ
 ដែលកើតឡើង ដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ អកុសលធម៌ទាំងឡាយនោះ
 របស់បុគ្គលនោះ តែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏ច្រើន ក៏
 ដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការវិនិច្ឆ័យ ព្រោះសម្មាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាសង្កប្បៈ មិច្ឆាសង្កប្បៈ តែងសាបសូន្យ
 ។ ចេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាវាចា មិច្ឆាវាចា តែង
 សាបសូន្យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាកម្មនៈ មិច្ឆា-
 កម្មនៈតែងសាបសូន្យ . ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាភាជីវៈ

អនុបទវន្តស្ស មហាចញ្ជីវិសេស្សតេ បុព្វត្ថម្ភការណ៍

មិច្ឆាអាជីវា និជ្ជិស្លោក ហោតិ ... សម្មាវាយាមស្ស
 ភិក្ខុវេ មិច្ឆាវាយាមោ និជ្ជិស្លោក ហោតិ ... សម្មា-
 សតិស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆាសតិ និជ្ជិស្លោក ហោតិ ...
 សម្មាសមាធិស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆាសមាធិ និជ្ជិស្លោក
 ហោតិ ... សម្មាញាណស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆាញាណំ
 និជ្ជិស្លោក ហោតិ ... សម្មាវិមុត្តស្ស ភិក្ខុវេ មិច្ឆាវិមុត្តិ
 និជ្ជិស្លោក ហោតិ ។ យេ ច មិច្ឆាវិមុត្តិប្បច្ចយា
 អនេកេ ចាបកា អកុសលា ធម្មា សម្ពុវន្តិ
 តេ ចស្ស និជ្ជិស្លោក ហោន្តិ សម្មាវិមុត្តិប្បច្ចយា ច
 អនេកេ កុសលា ធម្មា ការីនាទារិប្បិ ភព្វន្តិ ។
 វេតិ ខោ ភិក្ខុវេ វិសតិ កុសលបក្ខា វិសតិ អកុ-
 សលបក្ខា ។ មហាចត្តាវិសកោ ធម្មបរិយោយោ
 បវត្តតោ អប្បដវត្តិយោ សុមណោ ន ព្រាហ្មណោ
 វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រាហ្មណា វា គេនចិ វា

លោកស្ម័គ្រ^(១)

១ ឧ វគ្គសម្ភោ ៨៧ ។

អនុបទវត្ថុ មហាចត្តវិសកសូត្រ ភាពនៃសម្មាសម្ពុទ្ធិជាធម្មជាតិដ៏លម្អន

មិច្ឆាភាវីៈតែងសាបសូន្យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មា-
 វាយាមៈ មិច្ឆាវាយាមៈតែងសាបសូន្យ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 មានសម្មាសតិ មិច្ឆាសតិ តែងសាបសូន្យ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលមានសម្មាសមាធិ មិច្ឆាសមាធិ តែងសាបសូន្យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាញ្ញាណៈ មិច្ឆាញ្ញាណៈ តែងសាបសូន្យ...
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសម្មាវិមុត្តិ មិច្ឆាវិមុត្តិ តែងសាប-
 សូន្យ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយណា ដ៏លាមកច្រើនប្រការ ដែល
 កើតដោយមិច្ឆាវិមុត្តិជាបច្ច័យ អកុសលធម៌ទាំងឡាយនោះ របស់បុគ្គល
 នោះ រមែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយច្រើនប្រការ ក៏ដល់នូវ
 ការបរិបូណ៌ដោយការវិនាសនា ព្រោះសម្មាវិមុត្តិជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចំណែកខាងកុសល ២០ ចំណែកខាងអកុសល ២០ ដោយ
 ប្រការដូច្នេះ ។ ធម្មបរិយាយឈ្មោះមហាចត្តវិសកៈ ដែលតថាគត
 ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ ទេវតា មារ បុត្រហ្ម បុគ្គល
 ណាមួយក្នុងលោក ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានឡើយ ។

(២៨០) យោ ហិ កោតិ ភិក្ខុវេ សមណោ
 កំ ព្រាហ្មណោ កំ វេមំ មហាចត្តវិសកំ ធម្មបរិ-
 យាយំ ករហិតតំ បដិក្ខោសិតតំ មន្តោយ្យ តស្ស
 វិជ្ជេវ ធម្មេ មស សហធម្មិតោ វនានុវនា តា-
 រម្មេដ្ឋាធំ^(១) អាតច្ចង្គំ ។ សម្មាទិដ្ឋិតោ កវំ ករហិតិ
 យេ ច មិច្ឆាទិដ្ឋិ សមណ្ឌព្រាហ្មណោ តេ ភោតោ
 បុដ្ឋា តេ ភោតោ វាសីសា ។ សម្មាសង្កប្បោ កវំ
 ករហិតិ យេ ច មិច្ឆាសង្កប្បា សមណ្ឌព្រាហ្មណោ
 តេ ភោតោ បុដ្ឋា តេ ភោតោ វាសីសា ។ សម្មា-
 វាចតោ កវំ ករហិតិ ... សម្មាភេទ្ធខតោ កវំ ករហិតិ ...
 សម្មាអាជីវតោ កវំ ករហិតិ ... សម្មាវាយាមតោ កវំ
 ករហិតិ ... សម្មាសតិកោ កវំ ករហិតិ ... សម្មាសមា-
 ធិកោ កវំ ករហិតិ ... សម្មាញាណតោ កវំ ករហ-
 តិ ... សម្មាវិមុត្តតោ កវំ ករហិតិ យេ មិច្ឆាវិមុត្តិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្តសកៈ

(២៨១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណាមួយ
 គប្បីសំគាល់នូវធម្មបរិយាយ ឈ្មោះមហាចត្តវិសកៈនេះថា គួរតែងង្រៀល
 គួរហាមប្រាម វាទានុវាទប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការ របស់បុគ្គលនោះ
 រមែងដល់នូវឋានៈគួរតែងង្រៀល ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បើអ្នកដ៏ចម្រើនតែងង្រៀល
 នូវសម្មាសម្ពុទ្ធ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាមិត្តាទិដ្ឋិ គួរអ្នកដ៏ចម្រើនបូជា
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ គួរអ្នកដ៏ចម្រើនសរសើរពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 នោះ ។ បើអ្នកដ៏ចម្រើនតែងង្រៀលនូវសម្មាសន្តិប្បៈ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ណា ជាមិត្តាសន្តិប្បៈ គួរអ្នកដ៏ចម្រើនបូជាពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ
 គួរអ្នកដ៏ចម្រើនសរសើរពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ ។ បើអ្នកដ៏ចម្រើន
 តែងង្រៀលនូវសម្មាវាចា... បើអ្នកដ៏ចម្រើនតែងង្រៀលនូវសម្មាភិក្ខុន្តៈ... បើ
 អ្នកដ៏ចម្រើនតែងង្រៀលនូវសម្មាគាដីវៈ... បើអ្នកដ៏ចម្រើនតែងង្រៀលនូវសម្មា
 វាយាមៈ... បើអ្នកដ៏ចម្រើនតែងង្រៀលនូវសម្មាសតិ... បើអ្នកដ៏ចម្រើនតែង
 ង្រៀលនូវសម្មាសមាធិ... បើអ្នកដ៏ចម្រើនតែងង្រៀលនូវសម្មាញាណៈ... បើ
 អ្នកដ៏ចម្រើនតែងង្រៀលនូវសម្មាវិមុត្តិ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាជាមិត្តាវិមុត្តិ

អនុបទវន្តស្ស មហាចត្តរវស្ស បសំសេរាថា

សមណាប្បញ្ញាណ តេ គោតោ បុដ្ឋា តេ គោតោ
 ភាសំសា ។ យេ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វ ប្បញ្ញា-
 ណា វ វេទំ មហាចត្តរវស្សំ ធម្មបរិយាយំ កាហិតតំ
 បដិក្កោសិតតំ មញ្ញាយ្យំ តស្ស ជិដ្ឋេវ ធម្មេ វេមេ ទស
 សហធម្មតា វាទានុវាទា ការយ្ហដ្ឋានំ អាគច្ឆន្តំ ។
 យេចិ តេ ភិក្ខុវេ អហេសំ ឧត្តរា^(១) វស្សកញ្ញា
 អហេតុវាទា អភិវិយវាទា ធម្មតុវាទា តេចិ មហាចត្តរ-
 វស្សំ ធម្មបរិយាយំ ន កាហិតតំ នឬបដិក្កោសិតតំ
 មញ្ញាយ្យំ តំ តស្ស ហេតុ ជន្មាស្យាហេសឧទារម្ពកយា-
 តិ ។ វេទមរោច ភកកា អត្ថមហា តេ ភិក្ខុ ភកវតោ
 ភាសិតំ អភិធម្មន្តំ ។

មហាចត្តរវស្សន្តំ សក្កមំ និដ្ឋិតំ ។

អនុបទនៃ មហាចត្តរីសកសូត្រ សេចក្តីសរសើរ

គួរអ្នកដ៏ចម្រើនបូជាពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ គួរអ្នកដ៏ចម្រើនសរសើរពួក
សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍
ណាមួយ គប្បីសំគាល់ នូវធម្មបរិយាយឈ្មោះមហាចត្តរីសកៈនេះ ថា
គួរតែដៀល គួរឃាត់ហាម វាទានុវាទប្រកបដោយអង្គ ១០ ប្រការនេះ
របស់បុគ្គលនោះ តែងដល់នូវឋានៈគួរតែដៀលក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ដទៃទៀតណា នៅក្នុងទុក្ខលដ្ឋបទ ឈ្មោះវស្សៈ ១
ភញ្ញៈ ១ ជាអហេតុវាទ អភិរិយវាទ នត្ថិកវាទ ដទៃទៀតនោះ
មិនគប្បីសំគាល់នូវធម្មបរិយាយឈ្មោះមហាចត្តរីសកៈថា គួរតែដៀល
មិនសំគាល់ថា គួរឃាត់ហាម ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះខ្លាច
ការនិន្ទា ប្រទូស្ត លើកទោស ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ
ហើយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាចត្តរីសកសូត្រ ទី ៧ ។

អដ្ឋមី អាតាបាសស្សតិសុត្តិ

(២៨២) ឯវុទ្ធិ សុត្ត ។ ឯកំ សមយំ កកក
សាវត្ថយំ វិហារតិ បុព្វារមេ មិការមាតុ ទាសារេ
សម្ពហុលេហិ អភិញ្ញាតេហិ អភិញ្ញាតេហិ វេរេហិ
សាវត្ថេហិ សន្និ អាយស្មតា ច សាវបុត្តន អា-
យស្មតា ច មហាមោគ្គល្លានេន អាយស្មតា ច
មហាកស្សបេន អាយស្មតា ច មហាកក្កាយេន
អាយស្មតា ច មហាកោដ្ឋិតេន អាយស្មតា ច
មហាកប្ប្រេន អាយស្មតា ច មហាចុន្ទេន អា-
យស្មតា ច វេរេន អាយស្មតា ច អានន្ទេន
អញ្ញេហិ ច អភិញ្ញាតេហិ អភិញ្ញាតេហិ វេរេហិ
សាវត្ថេហិ សន្និ ។ តេន ខោ បន សមយេន
វេរោ ភិក្ខុ^(១) ឡិវនន្តិ អនុសាសន្តិ ។ អប្បេកេច្ច
វេរោ ភិក្ខុ ទសបិ ភិក្ខុ ឡិវនន្តិ អនុសាសន្តិ

អាត្មាបាសស្សតិស្សត្រ ទី ៨

(២៨២) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន

ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រាសាទមគារមាតា ក្នុងបញ្ចារម ជិតក្រុង

សាវត្ថី ព្រមដោយសាវ័កទាំងឡាយ ជាថេរៈច្រើនរូប ដែលមានកេរ្តិ៍

ឈ្មោះល្បីល្បាញជាងគេ គឺព្រះសាវ័កត្រមានអាយុ ១ ព្រះមហា-

មោគ្គិល្លានមានអាយុ ១ ព្រះមហាកស្សបមានអាយុ ១ ព្រះមហា-

កច្ចាយនៈមានអាយុ ១ ព្រះមហាកោដ្ឋិតៈមានអាយុ ១ ព្រះមហា-

កប្បនៈមានអាយុ ១ ព្រះមហាបុន្ទមានអាយុ ១ ព្រះវេរិត្តមាន

អាយុ ១ ព្រះកានន្ទមានអាយុ ១ ព្រមដោយសាវ័កទាំងឡាយជាថេរៈ

ដទៃ ។ ទៀត ដែលមានឈ្មោះល្បីល្បាញ ។ ក៏សម័យនោះឯង

ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ តែងទូន្មាន ប្រៀនប្រដៅ (ពួកភិក្ខុ

ថ្មី ។ ។ ភិក្ខុជាថេរៈពួកខ្លះ ទូន្មាន ប្រៀនប្រដៅភិក្ខុ ១០ រូប ក៏មាន

អនុបទវច្ឆស្ស អាណាបស្សតិសុត្តេ ភគវតោ អាណនំ

អប្បេកកថេ ខេរា ភិក្ខុ វិសម្មំ ភិក្ខុ ឡីវទន្តំ អនុសា-
សន្តំ អប្បេកកថេ ខេរា ភិក្ខុ វិសម្មំ ភិក្ខុ ឡីវទន្តំ
អនុសាសន្តំ អប្បេកកថេ ខេរា ភិក្ខុ ចត្តាឡីសម្មំ
ភិក្ខុ ឡីវទន្តំ អនុសាសន្តំ ។ តេ ច ឈា ភិក្ខុ
ខេរេហិ ភិក្ខុហិ ឡីវទិយមាណ អនុសាសិយមាណ
ឡីឡារំ បុត្រោបារំ វិសេសំ បដាទន្តំ^(១) ។

[២៨៣] តេន ខោ បទ សមយេន ភគវា តទហ្ម-
នោសខេ បណ្ណាសេ បវរណាយ បុណ្ណាយ បុណ្ណ
មាយ វត្តិយា ភិក្ខុសង្ឃបវរុត្តោ អញ្ញោកាសេ ធិសិដ្ឋោ
ហោតិ ។ អថខោ ភគវា តុណ្ហិក្ខតំ^(២) ភិក្ខុសង្ឃ
អនុវិលោកេត្វា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ វារទ្ខោស្មំ ភិក្ខុវេ
នមាយ បដិបទាយ វារទ្ខចិត្តោស្មំ ភិក្ខុវេ នមាយ
បដិបទាយ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ភិយ្យោសោ មត្តាយ
វិរិយំ វារកថ អប្បត្ថស្ស បត្តិយា អនិគតស្ស
អនិគមាយ អសច្ចិកតស្ស សច្ចិកិរិយាយ នេរាហំ
សាវត្ថិយំ គោមុទី ចាតុម្ហាសិដី អាគមេស្សាមីតិ ។

១. ទ. ជានន្តំ ។ ម. សញ្ញានន្តំ ។ ឆ. វ. តុណ្ហភិក្ខុ តុណ្ហភិក្ខុ ទិស្សតិ ។

អនុបវេទ អាណាបស្សន្តិសូត្រ សេចក្តីព្រាងអានព្រះមានព្រះភាព

ភិក្ខុជាថេរពួកខ្លះ ខ្លួន ប្រៀបប្រដៅភិក្ខុ ២០ រូបក៏មាន ភិក្ខុជា
 ថេរពួកខ្លះ ខ្លួន ប្រៀបប្រដៅភិក្ខុ ៣០ រូបក៏មាន ភិក្ខុជាថេរ
 ពួកខ្លះ ខ្លួន ប្រៀបប្រដៅភិក្ខុ ៤០ រូបក៏មាន ។ ចំណែកខាង
 ភិក្ខុថ្មីម្យ៉ាងនោះ កាលភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរ កំពុងខ្លួន ប្រៀប
 ប្រដៅ ក៏ដឹងគុណវិសេសជាឧទ្យោគជាងដើម ។

(២៨១) សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃ
 ចោមពេម ទ្រង់គង់ក្នុងទីវាលស្រឡះ នៅថ្ងៃបណ្តារសទេបាសថនោះ
 គឺជាថ្ងៃបរវណ្ណដ៏ហិប្បណ៍ ក្នុងកត្រីមានព្រះចន្ទ្រពេញវង់ ។ លំដាប់
 នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទតភិក្ខុសង្ឃ ដែលអង្គុយស្ងៀម ហើយ
 ត្រាស់ដឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតត្រកអរ
 ចំពោះបដិបទានេះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតមានចិត្តត្រកអរ
 ចំពោះបដិបទានេះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នក
 ទាំងឡាយ ចូរច្រានឆ្លុះចក្កិព្យាយាម ឲ្យលើសជាងប្រមាណចុះ
 ដើម្បីឲ្យដល់ធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់ដល់ ដើម្បីសម្រេចធម៌ដែលខ្លួនមិន
 ទាន់បានសម្រេច ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ គឺជាគតនឹងរំលោភអ្នកទាំងឡាយក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះឯង
 អស់ទីបំផុតនៃខ្លួន ដែលជាកាលមានផ្កាកុម្មុជរិក (វៃកត្តិក) ។

អស្សោសំ ខោ ជាឧបទា កិក្ខុ កក្កា កក្ក កត្តា
 សាវត្ថយំ កោមុទី បាតុម្ពាសិនី អាគមេស្សតីតិ ។
 តេ^(១) ជាឧបទា កិក្ខុ សាវត្ថយំ ឌីសវន្តិ កក្កវន្តិ
 ឧស្សនាយ ។ តេ ច^(២) ថេរ កិក្ខុ កិយ្យោសោ
 មត្តាយ នវេ កិក្ខុ ឌីវនន្តិ អនុសាសន្តិ ។ អប្បេកច្ចេ
 ថេរ កិក្ខុ ឧសថិ កិក្ខុ ឌីវនន្តិ អនុសាសន្តិ
 អប្បេកច្ចេ ថេរ កិក្ខុ វិសម្បិ កិក្ខុ ឌីវនន្តិ
 អនុសាសន្តិ អប្បេកច្ចេ ថេរ កិក្ខុ វិសម្បិ កិក្ខុ
 ឌីវនន្តិ អនុសាសន្តិ អប្បេកច្ចេ ថេរ កិក្ខុ
 ចត្តាឡីសម្បិ កិក្ខុ ឌីវនន្តិ អនុសាសន្តិ ។ តេ ច
 នវា កិក្ខុ ថេរេហិ កិក្ខុហិ ឌីវនិយមាណា អនុសា-
 សិយមាណា ឌីឡាវំ បុត្រោបរំ វិសេសំ បជាឧន្តិ ។

[២៨២] តេន ខោ បន សមយេន កក្កា
 តនហុតោសវេ បណ្ណាសេ កោមុទិយា បា-
 តុម្ពាសិនិយា បុណ្ណាយ បុណ្ណោយ វត្ថុយា កិក្ខុ-
 សង្ឃបរិក្ខោ អត្តោកាសេ និសិដ្ឋោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ឌសក្កៈ

ភិក្ខុទាំងឡាយអ្នកនៅក្នុងជនបទ បានឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ
 នឹងរង់ចាំក្នុងក្រុងសាវត្ថីនោះឯង អស់ទីបីដុំត្នាំនៃឧប្បន ដែលជាកាល
 មានផ្កាកុម្មុទីក ។ ទើបភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងជនបទទាំងនោះ ប្រជុំគ្នាក្នុង
 ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីជួបនឹងព្រះមានព្រះភាគ ។ ចំណែកភិក្ខុទាំងឡាយ
 ជាថេរនោះ ក៏ទូន្មាន ប្រៀនប្រដៅពួកភិក្ខុថ្មីឲ្យលឺសង្ខេបប្រមាណ ។
 ភិក្ខុជាថេរ ពួកខ្លះ ទូន្មាន ប្រៀនប្រដៅភិក្ខុ ១០ រូបក៏មាន ភិក្ខុជាថេរ
 ពួកខ្លះ ទូន្មាន ប្រៀនប្រដៅភិក្ខុ ២០ រូបក៏មាន ភិក្ខុជាថេរពួកខ្លះ
 ទូន្មាន ប្រៀនប្រដៅភិក្ខុ ៣០ រូបក៏មាន ភិក្ខុជាថេរពួកខ្លះ ទូន្មាន
 ប្រៀនប្រដៅភិក្ខុ ៤០ រូបក៏មាន ។ ចំណែកភិក្ខុថ្មីអម្បាលនោះ កាល
 ពួកភិក្ខុជាថេរ កំពុងទូន្មាន ប្រៀនប្រដៅ ក៏ដឹងគុណវិសេសជាឧទ្ធុរិក
 ជាងដើមគេទៅទៀត ។

[៤៨៤] ក៏សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃ
 ចោមរោម ទ្រង់គង់នៅក្នុងទីវាល ក្នុងរាត្រីមានព្រះចន្ទ្រពេញរង់ ជា
 រាត្រីមានរាជវង្ស័យគ្រប់គ្រាន់ហើយ ជាទីបីដុំត្នាំនៃឧប្បន ជាកាល
 មានផ្កាកុម្មុទីក ជាថ្ងៃទីបាសថទី ១៥ គឺពេញបូណ៌មីនៃកត្តិក ។

អនុបទវគ្គស្ស អាគាធនស្សតិសុត្តេ សុទ្ធសារកាលោ

អថោ ភក្ខវា តុល្លីភ្នំ ភិក្ខុសង្ឃំ អនុវិលោកេត្តា
 ភិក្ខុ អាមន្តេសិ អបលាតាយំ ភិក្ខុវេ បរិសា ធិប្បលា-
 តាយំ ភិក្ខុវេ បរិសា សុទ្ធសារេ បតិដ្ឋិតា ។ តថាវុទោ
 អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃំ តថាវុទាយំ ភិក្ខុវេ
 បរិសា យថាវុទា បរិសា អាហុនេយ្យា តាហុនេយ្យា
 ទត្តិណេយ្យា អញ្ចលីករណីយា^(១) អនុត្តរិ បញ្ញត្តេត្តំ
 លោកស្ស^(២) ។ តថាវុទោ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃំ
 តថាវុទាយំ ភិក្ខុវេ បរិសា យថាវុទាយ បរិសាយ អប្បំ
 ទិដ្ឋំ តហុ^(៣) ហោតិ តហុ^(៤) ទិដ្ឋំ តហុតរំ ។ តថាវុទោ
 អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃំ តថាវុទាយំ ភិក្ខុវេ បរិសា
 យថាវុទា បរិសា ទុល្លភា ទស្សនាយ លោកស្ស ។

១ ១. អាហុនេយ្យា ហុនេយ្យា ទត្តិណេយ្យា អញ្ចលីករណីយោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ១.
 លោកស្សតិ ទិស្សតិ ។ ៣-៤ ១. តហុ ។

អនុបវត្ត អាចារ្យស្សតិស្សត្រ កាពនៃធម៌មានខ្លឹមសារដ៏បរិសុទ្ធ

លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទតភិក្ខុសង្ឃ ដែលអង្គុយស្ងៀម
ហើយត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បរិស័ទនេះស្ងាត់
ហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បរិស័ទនេះស្ងាត់ចាកការចរចា ហើយបិក
នៅក្នុងធម៌ដែលជាខ្លឹមសារដ៏បរិសុទ្ធ ។ បរិស័ទមានសភាពយ៉ាងណា
ដែលគួរដល់ការបូជា គួរដល់អត្តនុក្ខតាន គួរដល់ទទួលបាន គួរដល់
អញ្ញាលិកម្ម ជាបញ្ញត្តិដ៏ប្រសើរបស់សត្វលោក ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុសង្ឃនេះមានសភាពយ៉ាងនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បរិស័ទនេះក៏
មានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។ ទានភិច្ចត្ថបដែលបុគ្គលឱ្យហើយ ទៅជាទាន
មានផលច្រើន ឬទានច្រើនដែលបុគ្គលឱ្យហើយ ក៏ដើរតែមានផលច្រើន
ក្នុងបរិស័ទមានសភាពយ៉ាងណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុសង្ឃនេះ ក៏
មានសភាពយ៉ាងនោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បរិស័ទនេះ ក៏មានសភាព
យ៉ាងនោះដែរ ។ បរិស័ទមានសភាពយ៉ាងណា ដែលសត្វលោកបាន
ឃើញដោយក្រ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុសង្ឃនេះក៏មានសភាពយ៉ាង
នោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បរិស័ទនេះ ក៏មានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។

តថាហោ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោ តថាហាយំ
ភិក្ខុវេ បរិសា យថាហម បរិសំ អលំ យោជនតណ្ហ-
នាមិ នស្សនាយ ភន្តំ បូជសេចិ^(១) ។

(២៨៥) សង្ឃំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមស្មី ភិក្ខុសង្ឃោ
អរហន្តោ វិណាសកំ វិសិទ្ធពន្តោ កតករណីយា ឱបា-
តកាវា អនុប្បត្តសនត្តា បរិក្ខីណាភវសញ្ញាជនា សម្ម-
នញ្ញា វិមត្តា ឯវុចាបិ ភិក្ខុវេ សង្ឃំ ភិក្ខុ សមស្មី
ភិក្ខុសង្ឃោ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមស្មី ភិក្ខុសង្ឃោ
បញ្ចន្តំ ឱវត្តាភិយាមំ សញ្ញាជនាមំ បរិក្ខុយា
ឱបនាតិកា តត្ថ បរិមិត្តាយិទោ អនាវត្តធម្មា តស្មា
លោកា ឯវុចាបិ ភិក្ខុវេ សង្ឃំ ភិក្ខុ សមស្មី ភិក្ខុ-
សង្ឃោ ។ សង្ឃំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមស្មី ភិក្ខុសង្ឃោ

១ ឧ. ម. បូជោសេនាបតិ ទិស្សតិ ។ ឥតោ បរិ តថាហោ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោ តថា-
ហាយំ ភិក្ខុវេ បរិសាតិបិ តថាហោ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោតិបិ កត្តចិ ចោត្តកេ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ក

ចរិតៗមានសភាពយ៉ាងណា ដែលបុគ្គលគួរស្តាយស្បៀង ដើរតាមរក
មើលអស់ទីតាំងដោយយោជន៍ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុសង្ឃនេះក៏មាន
សភាពយ៉ាងនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចរិតៗនេះ ក៏មានសភាព
យ៉ាងនោះដែរ ។

(២៨៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ តែងមាន
ពួកភិក្ខុជាអរហន្តៗណាស្រេច មានព្រហ្មចរិយធម៌នៅរួចហើយ បាន
ធ្វើកិច្ចដែលគួរធ្វើស្រេចហើយ មានការងារដាក់ចុះហើយ មានប្រ-
យោជន៍ចំពោះខ្លួនសម្រេចហើយ មានសំយោជន៍ក្នុងភត្តអស់ហើយ
មានចិត្តផុតវិសេសហើយ ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ តែងមាននៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ មានពួកភិក្ខុជាឧបបាតិកៈ
កំណើត ហើយបរិនិព្វានក្នុងលោកនោះ មិនដែលត្រឡប់ចាកលោក
នោះមកវិញឡើយ (សុទ្ធាវាស) ព្រោះអស់សំយោជន៍ដាច់ណាស់
ក្រោម ៥ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ តែង
មាននៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ

អនុបទវត្ថុស្ស អនាធនស្សតិស្សត្ថេ កាវតានុយោគោ

តិណ្ឌំ សញ្ញាជនាមំ បរិក្ខុយា ភគនោសមោហាមំ
 តនុត្តា សកុណតាមិនោ សកិនេវ វេមំ លោក
 អាតត្ថា ទុក្ខសង្ខំ ករិស្សន្តំ ឯវុទាបិ ភិក្ខុវេ
 សង្ខំ ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុសង្ខេ ។ សង្ខំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 វេមស្មី ភិក្ខុសង្ខេ តិណ្ឌំ សញ្ញាជនាមំ បរិក្ខុយា
 សោតាបន្តា អវិនិច្ឆេតនន្តរា និយតា សម្ពោជិបរាយនា
 ឯវុទាបិ ភិក្ខុវេ សង្ខំ ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុសង្ខេ ។
 សង្ខំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុសង្ខេ ចតុន្តំ
 សតិប្បដ្ឋានាមំ កាវតានុយោកមនុយុត្តា វិហារន្តំ ឯវុ-
 ទាបិ ភិក្ខុវេ សង្ខំ ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុសង្ខេ ។

(២៨៦) សង្ខំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុ-
 សង្ខេ ចតុន្តំ សតិប្បដ្ឋានាមំ កាវតានុយោកមនុយុត្តា
 វិហារន្តំ ... ចតុន្តំ វេទិកានាមំ ... បញ្ចន្តំ វេទន្តិយាមំ ...

អនុបទវន្ត អាតាបានស្សន៍សូត្រ ការប្រកបការងារ

មានភិក្ខុជាសកទាតាមី នឹងមកកាន់លោកនេះម្តងទៀត ហើយធ្វើនូវ
 ទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ព្រោះអស់សំយោជនៈ ៣ ព្រោះមានរាគៈទោសៈនិង
 មោហៈស្រាលស្តើង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ
 តែងមាននៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ
 មានពួកភិក្ខុជាសា កាបន្តៈ មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអបាយ ជាបុគ្គល
 ទៀង មានសម្ពោធិញ្ញាណប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ព្រោះអស់សំយោ-
 ជនៈ ៣ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ តែងមាន
 នៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ មាន
 ពួកភិក្ខុជាអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងចម្រើននូវ
 សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ តែងមានក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។

(៤៨៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ មានពួកភិក្ខុជា
 អ្នកប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវសម្មប្បធាន ៤
 សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ... ឥដ្ឋិបាទ ៤... គង្រិយ ៥ ...

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

បញ្ចន្តំ តណ្ហានំ ... សត្តន្តំ ពោជ្ឈន្តានំ ... អរិយស្ស

អដ្ឋន្តិកស្ស មត្តស្ស ភាវនាបុយោគមនុយុត្តា វិហរន្តំ

ឯវុទាបិ ភិក្ខុវេ សន្តំ ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុសង្ឃេ ។

សន្តំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុសង្ឃេ មេត្តាភាវនា-

បុយោគមនុយុត្តា វិហរន្តំ... តត្ថណា ភាវនាបុយោគមនុ-

យុត្តា វិហរន្តំ... មុនិកា ភាវនាបុយោគមនុយុត្តា វិហ-

រន្តំ ឧបេក្ខា ភាវនាបុយោគមនុយុត្តា វិហរន្តំ... អសុ-

ភភាវនាបុយោគមនុយុត្តា វិហរន្តំ... អនិច្ចសញ្ញា ភាវ-

នាបុយោគមនុយុត្តា វិហរន្តំ ឯវុទាបិ ភិក្ខុវេ សន្តំ

ភិក្ខុ វេមស្មី ភិក្ខុសង្ឃេ ។

សត្តប្បដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសក្កៈ

ពលៈ ៥... ភោជ្ឈន្ត ៧... ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាម
 ជាគ្រឿងចម្រើននូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ សម្រាន្តនៅដោយ
 វិធានបឋម ៤ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ
 តែងមាននៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ
 មានពួកភិក្ខុជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវ
 មេត្តា សម្រាន្តនៅដោយវិធានបឋម ៤... ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវ
 សេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវករុណា សម្រាន្តនៅដោយវិធានបឋម
 ទាំង ៤... ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវ
 មុទិតា សម្រាន្តនៅដោយវិធានបឋម ៤... ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវ
 សេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវឧបេក្ខា សម្រាន្តនៅដោយវិធានបឋម
 ទាំង ៤... ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវ
 អសុភ សម្រាន្តនៅដោយវិធានបឋម ៤ .. ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។
 នូវសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវអនិច្ចសញ្ញា សម្រាន្តនៅដោយ
 វិធានបឋម ៤ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុមានសភាពយ៉ាងនេះ
 តែងមាននៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ ។

អនុបទវត្ថុស្ស អាណាចនស្សតិសុត្តេ មហានិសំសារោ

(២៨៧) សន្តិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមស្មី ភិក្ខុសង្ឃោ
 អាណាចនស្សតិការវាទយោគមនុយុត្តា វិហារន្តំ ។ អា-
 នាចនស្សតិ ភិក្ខុវេ ការិតា ធម្មាលីកតា មហាប្បលា
 ហោតិ មហានិសំសា ។ អាណាចនស្សតិ ភិក្ខុវេ កា-
 រិតា ធម្មាលីកតា ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ បរិបូរេន្តំ^(១) ។
 ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ការិតា ធម្មាលីកតា សន្ត-
 ពោជ្ឈេន្តំ បរិបូរេន្តំ ។ សន្តពោជ្ឈេន្តំ ការិតា ធម្ម-
 ាលីកតា វិជ្ជាវិមុត្តិ បរិបូរេន្តំ ។

(២៨៨) កងំ ការិតា ច ភិក្ខុវេ អាណាចនស្សតិ
 កងំ ធម្មាលីកតា^(២) មហាប្បលា ហោតិ មហានិសំ-
 សា ។ នន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា វុត្តម្បនគតោ
 វា សុញ្ញតារគតោ វា និសីទតិ បល្លង្គំ អាកុដិតា
 ឧជំ កាយំ បណីនាយ បរិមុទំ សតី ឧបដ្ឋបេត្វា ។

១ ខ. បរិបូរេន្តំ ។ ២ ខ. ធម្មន្តេ ពលីន្តំ វិស្សតិ ។

អនុបទវន្ត អាតាបានស្សតិស្សត្រ កាតនៃអាតាបានស្សតិមានអានិសង្សច្រើន

(២៨៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ មានពួក
 ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបរឿយៗ ខ្សែសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងចម្រើននូវអាតា-
 នស្សតិ សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អាតានស្សតិ ដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ
 វេមន៍មានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អាតានស្សតិដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ វេមន៍
 ញ៉ាំងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង៤
 ដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ វេមន៍ញ៉ាំងពោជ្ឈង្គ
 ទាំង ៧ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ដែលបុគ្គលបាន
 ចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ វេមន៍ញ៉ាំងវិជ្ជានិនិវរ្ម័ន្ត ឲ្យពេញ
 បរិបូណ៌បាន ។

(២៨៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាតានស្សតិដែលបុគ្គលបាន
 ចម្រើនដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដូចម្តេច ទើបមានផលច្រើន មាន
 អានិសង្សច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ទៅ
 កាន់ព្រៃក្តី ទៅកាន់ម្លប់ឈើក្តី ទៅកាន់ផ្ទះសាត់ក្តី អង្គុយពែនក្អែន
 តាំងកាយឲ្យគ្រឿង គិតលំប្អោងឲ្យមានបុណ្យគោរពទៅរក (កម្មវង្ស) ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

សោ សតោ អស្សសតិ សតោ បស្សសតិ ។
 ធិយំ វា អស្សសតោ ធិយំ អស្សសាមីតិ បដាធាតិ
 ធិយំ វា បស្សសតោ ធិយំ បស្សសាមីតិ បដា-
 ធាតិ ។ រស្សំ វា អស្សសតោ រស្សំ អស្សសាមីតិ
 បដាធាតិ រស្សំ វា បស្សសតោ រស្សំ បស្សសាមីតិ
 បដាធាតិ ។ សព្វកាយប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សា-
 មីតិ សិក្ខតិ សព្វកាយប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ ។ បស្សម្ហយំ កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ បស្សម្ហយំ កាយសង្ខារំ បស្សសិស្សា-
 មីតិ សិក្ខតិ ។ បីតិប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ បីតិប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។
 សុខប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ សុខប្ប-
 ដិសំវេទី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ ចិត្តសង្ខា-
 រាប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ចិត្ត-
 សង្ខារាប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។
 បស្សម្ហយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

ភិក្ខុនោះ មានស្មារតីដកដង្ហើមចេញ មានស្មារតីដកដង្ហើមចូល ។ កាល
 ដកដង្ហើមចេញដែរ ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចេញដែរ កាល
 ដកដង្ហើមចូលដែរ ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចូលដែរ ។ កាល
 ដកដង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចេញខ្លី កាលដក
 ដង្ហើមចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចូលខ្លី ។ ភិក្ខុសិក្សាថា
 អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវកាយ គឺដកដង្ហើមចេញទាំងពួង នឹងដកដង្ហើមចេញ
 សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវកាយ គឺ ដកដង្ហើមចូលទាំងពួង នឹង
 ដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ គឺដង្ហើម
 ចេញចូល នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ
 នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវបីតិ នឹងដកដង្ហើម
 ចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវបីតិ នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សា
 ថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវសុខ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មា
 អញដឹងច្បាស់នូវសុខ នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹង
 ច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ គឺវេទនាខន្ធនិងសញ្ញាខន្ធ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សា
 ថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា
 អាត្មាអញរម្ងាប់នូវចិត្តសង្ខារ (ដែលត្រាតត្រាត) នឹងដកដង្ហើមចេញ

អនុបវរវិទ្យា អាត្មាបាស្សតិសុត្តេ មហានិសំសការោ

បស្សមយំ ចិត្តសង្ខារំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។
 ចិត្តប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ចិត្តប្ប-
 ដិសំវេទី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ អភិប្ប-
 មោទយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ អភិប្បមោ-
 ទយំ ចិត្តំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ សមាទហំ
 ចិត្តំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ សមាទហំ ចិត្តំ បស្ស-
 សិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ វិមោចយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សា-
 មីតិ សិក្ខតិ វិមោចយំ ចិត្តំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខ-
 តិ ។ អនិច្ចាទុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ អ-
 និច្ចាទុបស្សី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ វិរាគាទុបស្សី
 អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ វិរាគាទុបស្សី បស្សសិស្សា-
 មីតិ សិក្ខតិ ។ ធម្មោទាទុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ ធម្មោទាទុបស្សី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។

អនុបទវត្ថុ អាត្មាបានស្សតិសូត្រ កាពនៃអាត្មាបានស្សតិមានអានិសង្សច្រើន

សិក្សាថា អាត្មាអញរម្ងាប់នូវចិត្តសង្ខារ (ដែលស្រោតស្រោត) នឹងដក
 ដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវចិត្ត នឹងដកដង្ហើម
 ចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវចិត្ត នឹងដកដង្ហើមចូល ។
 សិក្សាថា អាត្មាអញធ្វើចិត្តឡើងវិញ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា
 អាត្មាអញធ្វើចិត្តឡើងវិញ នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មា
 អញតាំងចិត្តឡើង (ក្នុងការម្នាក់) នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា
 អាត្មាអញតាំងចិត្តឡើង (ក្នុងការម្នាក់) នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សា
 ថា អាត្មាអញធ្វើចិត្តឡើងចាកនិវរណធម៌ជាដើម នឹងដកដង្ហើមចេញ
 សិក្សាថា អាត្មាអញធ្វើចិត្តឡើងចាកនិវរណធម៌ជាដើម នឹងដកដង្ហើម
 ចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវបញ្ចក្ខន្ធថាមិន
 ទៀង នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវ
 បញ្ចក្ខន្ធថាមិនទៀង នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញ
 រឿយ ។ នូវធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចិត្តឲ្យប្រាសចាកតម្រេក គឺវិបស្សនានិងមគ្គ
 នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ជាគ្រឿង
 ធ្វើចិត្តឲ្យប្រាសចាកតម្រេក នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញ
 ឃើញរឿយ ។ នូវសេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា
 អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវសេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខ នឹងដកដង្ហើមចូល ។

បដិទេស្សត្តានុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ បដិ-
 ទេស្សត្តានុបស្សី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ ឯវំ
 ភាវិតា ខោ ភិក្ខុវេ អាណាចានស្សតិ ឯវំ ពហុលីកតា
 មហាប្បលា ហោតិ មហាទិសំសា ។

(២៨៩) កថំ ភាវិតា ច ភិក្ខុវេ អាណាចា-
 នស្សតិ កថំ ពហុលីកតា ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
 បរិប្បវេន្តិ^(១) ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ទីយំ
 វា អស្សសន្តោ ទីយំ អស្សសាមីតិ បដាធាតិ ទីយំ
 វា បស្សសន្តោ ទីយំ បស្សសាមីតិ បដាធាតិ រស្សំ
 វា អស្សសន្តោ រស្សំ អស្សសាមីតិ បដាធាតិ
 រស្សំ វា បស្សសន្តោ រស្សំ បស្សសាមីតិ បដាធា-
 តិ សព្វកាយប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ
 សព្វកាយប្បដិសំវេទី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ
 បស្សមយំ កាយសង្ខារំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបរវណ្ណសកៈ

សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចិត្តចេញ
 ចាកកិលេស (ព្រមទាំងខន្ធនឹងអភិសង្ខារ បានដល់វិបស្សនានឹងមគ្គ)
 នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ជា
 គ្រឿងរលាស់ចិត្តចេញចាកកិលេស នឹងដកដង្ហើមចូល ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អានាបានស្សតិ ដែលបុគ្គលបានចម្រើនយ៉ាងនេះ បានធ្វើ
 ឲ្យរឿយ ។ យ៉ាងនេះ ទើបមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ។

(២៨៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានាបានស្សតិដែលបុគ្គលបាន
 ចម្រើនដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដូចម្តេច ទើបញ្ចាំងសតិប្បដ្ឋានទាំង៤
 ឲ្យពេញបរិច្ចណ៍បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុកាល
 ដកដង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចេញវែង កាល
 ដកដង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចូលវែង កាលដក
 ដង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចេញខ្លី កាលដកដង្ហើម
 ចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដកដង្ហើមចូលខ្លី សិក្សាថា អាត្មាអញ
 ដឹងច្បាស់នូវកាយទាំងពួង នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹង
 ច្បាស់នូវកាយទាំងពួង នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា អាត្មាអញរម្ងាប់នូវ
 កាយសង្ខារ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញរម្ងាប់នូវកាយស-
 ង្ខារ នឹងដកដង្ហើមចូល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះ

អនុបវេណ្ឌស្ស អាណាសស្សតិសុត្តេ ចក្កស្សតិប្បដ្ឋាន

កាយេ កាយានុប័ស្សំ ភិក្ខុវេ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ
 វិហារតិ អាតាបិ សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ កាយេសុ កា-
 យញ្ញត្តារហំ ភិក្ខុវេ ឯតំ វនាមិ យនិទំ អស្សាសប្ប-
 ស្សាសំ ។ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ កាយេ កាយានុ-
 ប័ស្សំ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ វិហារតិ អាតាបិ
 សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោ-
 មនស្សំ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បីតិប្ប
 ដិសំវេទី អស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ បីតិប្បដិសំវេទី
 បស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ សុខប្បដិសំវេទី អស្ស-
 ាសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ សុខប្បដិសំវេទី បស្សាសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ ចិត្តសង្ខារប្បដិសំវេទី អស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខ-
 តិ ចិត្តសង្ខារប្បដិសំវេទី អស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខ-
 តិ បស្សម្ហយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ
 បស្សម្ហយំ ចិត្តសង្ខារំ បស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ

អនុបទវន្ត អាណាចក្រស្ម័គ្រ សតិប្បដ្ឋាន ៤

ថាពិចារណាយើញរឿយ ។ នូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
ដុតកំដៅនូវកិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដឹងសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿង
កំណត់ បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈាននិងទាមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បណ្តាកាយទាំងឡាយ គឺជាគតិពាលចំពោះវតកាយណា
នីមួយ ដែលដកដង្ហើមចេញចូលប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ព្រោះហេតុនោះភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឈ្មោះថាពិចារណាយើញរឿយ។
នូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស ប្រកប
ដោយប្រាជ្ញាដឹងសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈា
និងទាមនស្សក្នុងលោកចេញ ក្នុងសម័យនោះ ។ សម័យណា ភិក្ខុ
សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវបីតិ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មា
អញដឹងច្បាស់នូវបីតិ នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា អាត្មាអញដឹង
ច្បាស់នូវសុខ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវសុខ
នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ នឹងដក
ដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ នឹងដកដង្ហើម
ចូល សិក្សាថា អាត្មាអញរម្ងាប់នូវចិត្តសង្ខារ (ដែលត្រាតត្រាត) នឹងដក
ដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញរម្ងាប់នូវចិត្តសង្ខារ នឹងដកដង្ហើមចូល

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេរិយស្កាសកំ

វេទនាសុ វេទនាធូបស្សី ភិក្ខុវេ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ
 វិហារតិ អាតាបី សម្មជាតោ សតិមា វិធមយ្យ លោ-
 កេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ វេទនាញាត្តាហំ
 ភិក្ខុវេ ឯតំ វនាមិ យទិទំ អស្សាសប្បស្សាសាធំ
 សាធុតំ មនសិការំ ។ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ វេទនាសុ
 វេទនាធូបស្សី តស្មី សមយេ ភិក្ខុ វិហារតិ អាតាបី
 សម្មជាតោ សតិមា វិធមយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោ-
 មនស្សំ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចិត្តប្ប-
 ដិសំវេទិ អស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ចិត្តប្បដិសំវេទិ
 បស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ អស្ស-
 សិស្សាមីតិ សិក្ខតិ អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ បស្ស-
 សិស្សាមីតិ សិក្ខតិ សមាទហំ ចិត្តំ អស្សាសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ សមាទហំ ចិត្តំ បស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណាសកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថាពិចារណាឃើញ
 រឿយ ។ នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដឹងសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទោ-
 បង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តា
 វេទនាទាំងឡាយ គឺជាគតិពាលបំពោះតែវេទនាណាមួយ គឺវេទនា
 ដែលដកដង្ហើមចេញចូល ធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យសម្រេចប្រយោជន៍ប៉ុណ្ណោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឈ្មោះថា
 ពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដឹងសព្វ មានស្មារតី
 ជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទោបង់ នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្សក្នុងលោក ក្នុង
 សម័យនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មា
 អញដឹងច្បាស់នូវចិត្ត នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹង
 ច្បាស់នូវចិត្ត នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា អាត្មាអញធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ
 ដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ នឹងដកដង្ហើមចូល
 សិក្សាថា អាត្មាអញតាំងចិត្តឲ្យស្មើក្នុងការម្នាស់ នឹងដកដង្ហើមចេញ
 សិក្សាថា អាត្មាអញតាំងចិត្តឲ្យស្មើក្នុងការម្នាស់ នឹងដកដង្ហើមចូល

អនុបវត្តស្ស អាតោនស្សតិសុត្តេ ចតុស្សតិប្បដ្ឋានា

វិមោចយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ វិមោចយំ
 ចិត្តំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ចិត្តេ ចិត្តានុបស្ស៍
 ភិក្ខុវេ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ វិហរតិ អាតាប័ សម្មជា-
 នោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។
 នាហំ ភិក្ខុវេ មុដ្ឋស្សតិស្ស អសម្មជានស្ស អាតា-
 មនស្សតិ^(១) វិនាមិ ។ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ចិត្តេ ចិត្តានុ-
 បស្ស៍ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ វិហរតិ អាតាប័ សម្មជានោ
 សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។
 យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនិច្ចានុបស្ស៍ អស្ស-
 សិស្សាមីតិ សិក្ខតិ អនិច្ចានុបស្ស៍ បស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ វិរាតានុបស្ស៍ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ

អនុបទវន្ត អាត្មាបានស្សតិស្សត្រ សតិប្បដ្ឋាន ៤

សិក្សាថា អាត្មាអញ ធ្វើចិត្តឲ្យរួចចាកនវរណធម៌ជាដើម នឹងដកដង្ហើម
 ចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញធ្វើចិត្តឲ្យរួចចាកនវរណធម៌ជាដើម នឹងដក
 ដង្ហើមចូល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថាពិចារណា
 ឃើញរឿយ ។ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដឹងសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទោ
 បង់នូវអភិជ្ឈាននិងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគត
 មិនបានពោល នូវអាត្មាបានស្សតិរបស់ភិក្ខុដែលផ្ទេងស្មារតី មិនប្រកប
 ដោយប្រាជ្ញាដឹងសព្វទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឈ្មោះថាពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដឹងសព្វ
 មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈាននិងទោមនស្ស ក្នុង
 លោក ក្នុងសម័យនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុ
 សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវបញ្ចក្ខន្ធថាមិនទៀង នឹងដក
 ដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវបញ្ចក្ខន្ធថាមិន
 ទៀង នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ជា
 គ្រឿងធ្វើចិត្តឲ្យស្រួលចាកគម្រក រីបស្សនានិងមគ្គ នឹងដកដង្ហើមចេញ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

វិហាតាទុបស្សី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ និរោធាទុបស្សី

អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ និរោធាទុបស្សី បស្សសិ-

ស្សាមីតិ សិក្ខតិ បដិទិស្សត្តាទុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ

សិក្ខតិ បដិទិស្សត្តាទុបស្សី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ

ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី ភិក្ខុវេ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ

វិហារតិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ

អភិជ្ឈោទោមទស្សំ ។ សោ យន្តំ អភិជ្ឈោទោមទស្សនំ

បហានំ បញ្ញាយ និស្សា សាធុកំ អជ្ឈេបេត្តិតា

ហោតិ ។ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី

តស្មី សមយេ ភិក្ខុ វិហារតិ អាតាបិ សម្មជាតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសក្ក:

សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចិត្តឲ្យ
 ប្រាសចាកតម្រេក នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញ
 រឿយ ។ នូវសេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មា
 អញឃើញរឿយ ។ នូវសេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខ នឹងដកដង្ហើមចូល
 សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចិត្ត
 ចេញចាកកិលេស ព្រមទាំងខន្ធនឹងអភិសង្ការបានដល់វិបស្សនានឹងមគ្គ
 នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ជាគ្រឿង
 រលាស់ចិត្តចេញចាកកិលេស នឹងដកដង្ហើមចូល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថា ពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ក្នុងធម៌
 ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយ
 ប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈាននឹង
 ចោមនស្សក្នុងលោកចេញបាន ។ ការលះបង់នូវអភិជ្ឈាននឹងចោមនស្ស
 ណា ភិក្ខុនោះ បានឃើញដោយប្រាជ្ញាហើយព្រងើយកន្តើយ ដោយ
 ការលះបង់នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ឈ្មោះថា ពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវធម៌ទាំងឡាយ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ

អនុបទវគ្គ អាណាបទស្សតិសូត្រ ពោធិ្ឋដ្ឋ ៧

មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈាននិទោមស្សក្នុងលោក
បាន ក្នុងសម័យនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាណាបទស្សតិដែល
បុគ្គលបានចំរើនយ៉ាងនេះ បានធ្វើឲ្យរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ រមែង
ញ៉ាំងសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។

(២៩១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ដែលបុគ្គល
បានចំរើនដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដូចម្តេច ទើបញ៉ាំងពោធិ្ឋដ្ឋ
ទាំង ៧ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា
ភិក្ខុពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
ដុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដ៏សីល្អ មានស្មារតីជាគ្រឿង
កំណត់ បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈាននិទោមស្សក្នុងលោកចេញ ក្នុងសម័យនោះ
ស្មារតីដែលភិក្ខុនោះគិតលំខ្ជាប់ហើយ ក៏មិនបានវង្វេង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ស្មារតីដែលភិក្ខុគិតលំខ្ជាប់ហើយមិនបានវង្វេង
ក្នុងសម័យនោះ សតិសម្មាដ្ឋង្គកំណោះថាភិក្ខុប្រាសហើយ សម័យនោះ
ភិក្ខុកំណោះថាបានចំរើនសតិសម្មាដ្ឋង្គ ក្នុងសម័យនោះ សតិសម្មាដ្ឋង្គ
ក៏ដល់នូវកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចម្រើនរបស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុនោះ
ជាអ្នកមានស្មារតីដូច្នោះ ក៏ជ្រើសរើស គ្រិះរិះ ដល់នូវកិរិយាល្បង
នូវធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

ភិក្ខុ តថាសតោ វិហារនោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ
 បរិចិណតិ បរិចរតិ បរិវិម័សំ អាបជ្ជតិ ធម្មវិចយសម្ពោ-
 ជ្ឈន្តោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ អារន្ទោ ហោតិ
 ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈន្តំ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ
 ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈន្តោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ
 ភាវនាចារិយ្ហំ កច្ឆតិ ។ តស្ស ធម្មំ^(១) បញ្ញាយ
 បរិចិណតោ បរិចរតោ^(២) បរិវិម័សំ អាបជ្ជតោ អារន្ទំ
 ហោតិ វិរិយ អសល្យំនំ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុ-
 វេ ភិក្ខុនោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយ បរិចិណតោ បរិច-
 រតោ បរិវិម័សំ អាបជ្ជតោ អារន្ទំ ហោតិ វិរិយំ
 អសល្យំនំ វិរិយសម្ពោជ្ឈន្តោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ-
 នោ អារន្ទោ ហោតិ វិរិយសម្ពោជ្ឈន្តំ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុ ភាវេតិ វិរិយសម្ពោជ្ឈន្តោ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុនោ ភាវនាចារិយ្ហំ កច្ឆតិ ។ អារន្ទវិរិយស្ស
 ឧប្បជ្ជតិ បិតិ និរាមិសា ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនោ អារន្ទវិរិយស្ស ឧប្បជ្ជតិ បិតិ និរាមិសា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ភិក្ខុមានស្មារតីដូច្នោះ ជ្រើសរើស គ្រឹះវះ ដល់នូវភិក្ខុយាល្បឿននូវធម៌នោះ
 ដោយប្រាជ្ញាហើយ ក្នុងសម័យនោះ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈន្ត ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុ
 ប្រារព្ធហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថាបានចំរើនធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈន្ត
 ក្នុងសម័យនោះធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈន្ត ក៏ដល់នូវភិក្ខុយាពេញបរិបូណ៌ ដោយ
 ការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុនោះ កំពុងជ្រើសរើស កំពុងគ្រឹះវះ ដល់នូវ
 ភិក្ខុយាល្បឿននូវធម៌នោះដោយប្រាជ្ញាហើយ ក៏ប្រារព្ធនូវសេចក្តីព្យាយាម
 មិនឲ្យធូរថយឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុជ្រើស
 រើស គ្រឹះវះ ដល់នូវភិក្ខុយាល្បឿននូវធម៌នោះដោយប្រាជ្ញា បានប្រារព្ធ
 សេចក្តីព្យាយាមមិនឲ្យធូរថយហើយ ក្នុងសម័យនោះ វិរិយសម្ពោជ្ឈន្តក៏
 ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រារព្ធហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថាបានចម្រើនវិរិយ-
 សម្ពោជ្ឈន្ត ក្នុងសម័យនោះ វិរិយសម្ពោជ្ឈន្ត ក៏ដល់នូវភិក្ខុយាពេញបរិ-
 បូណ៌ដោយការចម្រើនរបស់ភិក្ខុ ។ បីតិដែលប្រាសចាកអាមិសៈ ក៏កើត
 ឡើងដល់ភិក្ខុដែលប្រារព្ធព្យាយាម ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា
 បីតិដែលប្រាសចាកអាមិសៈ កើតឡើងដល់ភិក្ខុអ្នកប្រារព្ធព្យាយាមហើយ

អនុបទវន្តស្ស អាណាសម្បត្តិសុត្តេ សុត្តន្តបិដក

បិតសម្មាសម្ពុទ្ធិន្ត តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ អារាជ្ជា
 ហោតិ បិតសម្មាសម្ពុទ្ធិន្ត តស្មី សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ
 បិតសម្មាសម្ពុទ្ធិន្ត តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវណា-
 ចារិប្បវ ឥច្ឆតិ ។ បិតមនស្ស កាយោបិ បស្សមតិ
 ចិត្តម្យ បស្សមតិ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនោ បិតមនស្ស កាយោបិ បស្សមតិ ចិត្តម្យ
 បស្សមតិ បស្សន្តិសម្មាសម្ពុទ្ធិន្ត តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុនោ អារាជ្ជា ហោតិ បស្សន្តិសម្មាសម្ពុទ្ធិន្ត តស្មី
 សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ បស្សន្តិសម្មាសម្ពុទ្ធិន្ត តស្មី
 សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវណាចារិប្បវ ឥច្ឆតិ ។ បស្សន្តិ-
 កាយស្ស សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ។ យស្មី
 សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ បស្សន្តិកាយស្ស សុខិនោ
 ចិត្តំ សមាធិយតិ សមាធិសម្មាសម្ពុទ្ធិន្ត តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុនោ អារាជ្ជា ហោតិ សមាធិសម្មាសម្ពុទ្ធិន្ត តស្មី
 សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ សមាធិសម្មាសម្ពុទ្ធិន្ត តស្មី
 សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវណាចារិប្បវ ឥច្ឆតិ ។ សោ
 តថាសមាហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ អដ្ឋបេត្តិតា ហោតិ ។

អនុបទវច្ឆ អាណាបានស្សន្ទិសត្រ ពោធិ្ឋង្គ ៧

ក្នុងសម័យនោះ បីតិសម្ពោធជ្រាងកំណើនថាភិក្ខុប្រារព្ធហើយ ក្នុងសម័យ
 នោះភិក្ខុកំណើនថាបានចម្រើនបីតិសម្ពោធជ្រាង ក្នុងសម័យនោះ បីតិសម្ពោធជ្រាង
 ក៏ដល់នូវកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចម្រើនរបស់ភិក្ខុ ។ កាយរបស់
 ភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រកបដោយបីតិ ក៏ស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងចិត្តក៏ស្ងប់ស្ងាត់ ដរ
 ម្ខាងភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា បើកាយរបស់ភិក្ខុមានចិត្តប្រកប
 ដោយបីតិស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងចិត្តសោតភិក្ខុស្ងប់ស្ងាត់ហើយ ក្នុងសម័យនោះ
 បស្សន្ទិសម្ពោធជ្រាងកំណើនថាភិក្ខុប្រារព្ធហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុកំណើន
 ថាបានចម្រើនបស្សន្ទិសម្ពោធជ្រាង ក្នុងសម័យនោះ បស្សន្ទិសម្ពោធជ្រាង
 ក៏ដល់នូវកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចម្រើនរបស់ភិក្ខុ ។ ចិត្តរបស់
 ភិក្ខុដែលមានកាយស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងមានសេចក្តីសុខ ក៏តាំងនៅខ្ជាប់ ។
 ម្ខាងភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ចិត្តរបស់ភិក្ខុដែលមានកាយស្ងប់
 ស្ងាត់ ទាំងមានសេចក្តីសុខតាំងនៅខ្ជាប់ហើយ ក្នុងសម័យនោះ សមា-
 ធិសម្ពោធជ្រាង កំណើនថាភិក្ខុប្រារព្ធហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុកំណើន
 ថា បានចម្រើនសមាធិសម្ពោធជ្រាង ក្នុងសម័យនោះ សមាធិសម្ពោធជ្រាង
 ក៏ដល់នូវកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចម្រើនរបស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុនោះ
 ញ៉ាំងចិត្តដែលតាំងនៅខ្ជាប់ដូច្នោះ ឲ្យប្រាសយកន្តើយដោយស្រួល ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តថាសមាហិតំ ចិត្តំ
 សាធុតំ អដ្ឋបេក្ខិតា ហោតិ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈន្តោ
 តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ អារម្មោ ហោតិ ឧបេក្ខា-
 សម្ពោជ្ឈន្តំ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ ឧបេក្ខា-
 សម្ពោជ្ឈន្តោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវេនាធារិយ្ហី
 តច្ចតិ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេទនាសុ...
 ចិត្តេ... ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហរតិ អាតាបិ សម្ម-
 ជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោភេ អភិជ្ឈោទោមនស្សំ
 ឧបជ្ជិតស្ស តស្មី សមយេ សតិ ហោតិ អប្បម្ពដ្ឋា ។
 យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ឧបជ្ជិតា សតិ
 ហោតិ អប្បម្ពដ្ឋា សតិសម្ពោជ្ឈន្តោ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុនោ អារម្មោ ហោតិ សតិសម្ពោជ្ឈន្តំ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុ ភាវេតិ សតិសម្ពោជ្ឈន្តោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ
 ភាវេនាធារិយ្ហី តច្ចតិ ។ ភោ តថាសតោ វិហរន្តោ តំ
 ធម្មំ បញ្ញាយ បរិចិទតិ បរិចរតិ បរិវិមសំ អាបជ្ជតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យណា ភិក្ខុញ៉ាំងចិត្តដែលតាំងនៅខ្ជាប់ដូច្នេះ
 ឲ្យព្រងើយកន្តើយ ដោយស្រួលហើយ ក្នុងសម័យនោះ ទេវតាសម្ពោ-
 ជ្ឈន្ត ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រាជ្ញហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថា បាន
 ចំរើនទេវតាសម្ពោជ្ឈន្ត ក្នុងសម័យនោះ ទេវតាសម្ពោជ្ឈន្តក៏ដល់នូវ
 កិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុ (ពិចារណាឃើញរឿយៗ នូវវេទនា) ក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយ... នូវចិត្តក្នុងចិត្ត... ពិចារណាឃើញរឿយៗ នូវធម៌ ក្នុងធម៌
 ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយ
 ប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ មានស្មារតីជាគ្រឿងកំណត់ បន្ទោបង់នូវអភិជ្ឈា និង
 ទោមនស្សក្នុងលោក ក្នុងសម័យនោះ ស្មារតី ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុបាន
 តំកល់ខ្ជាប់ មិនវង្វេងភ្លេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា
 ស្មារតីដែលភិក្ខុតំកល់ខ្ជាប់ មិនវង្វេងភ្លេចហើយ ក្នុងសម័យនោះ សតិ-
 សម្ពោជ្ឈន្តក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រាជ្ញហើយ សម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថា បាន
 ចំរើនសតិសម្ពោជ្ឈន្ត ក្នុងសម័យនោះ សតិសម្ពោជ្ឈន្ត ក៏ដល់នូវកិរិយា
 ពេញបរិបូណ៌ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុនោះមានស្មារតីដូច្នេះ
 តែងជ្រើសរើស ត្រិះរិះ ដល់នូវកិរិយាល្បឿននូវធម៌នោះដោយប្រាជ្ញា ។

អនុបទវត្ថុស្ស អាណាបស្សន្តស្សត្ថេ សុត្តន្តបិដក

យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ នាសាសនោ វិហារោ
 តំ ធម្មំ បញ្ញាយេ បរិនិពត្តិ បរិចារតោ បរិវិម័សំ
 អាបជ្ជតិ ធម្មវិចយេសម្ពោជ្ឈន្តោ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុនោ អារាជោ ហោតិ ធម្មវិចយេសម្ពោជ្ឈន្តំ តស្មី
 សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ ធម្មវិចយេសម្ពោជ្ឈន្តោ តស្មី
 សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវណាចារិយ្ហំ ឧច្ចតិ ។ តស្ស
 តំ ធម្មំ បញ្ញាយេ បរិនិពត្តោ បរិចារតោ បរិវិម័សំ
 អាបជ្ជតោ អារាជំ ហោតិ វិរិយំ អសល្លំ ។ យស្មី
 សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ តំ ធម្មំ បញ្ញាយេ
 បរិនិពត្តោ បរិចារតោ បរិវិម័សំ អាបជ្ជតោ អារាជំ ហោតិ
 វិរិយំ អសល្លំ វិរិយសម្ពោជ្ឈន្តោ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុនោ អារាជោ ហោតិ វិរិយសម្ពោជ្ឈន្តំ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុ ភាវេតិ វិរិយសម្ពោជ្ឈន្តោ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុនោ ភាវណាចារិយ្ហំ ឧច្ចតិ ។ អារាជ្ជវិរិយស្ស
 ឧប្បជ្ជតិ បីតិ និរាមិសា ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនោ អារាជ្ជវិរិយស្ស ឧប្បជ្ជតិ បីតិ និរាមិសា

អនុបទវត្ថុស្យ អាណានស្យតិស្យត្រ ពោជ្ឈង្គ ៨

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុមានស្មារតីដូច្នោះ តែងជ្រើសរើស គ្រិះរិះ ដល់នូវតិរិយាល្បឿននូវធម៌នោះដោយប្រាជ្ញាហើយ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រាជ្ញាហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថាបានចម្រើនធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ក្នុងសម័យនោះ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គ ក៏ដល់នូវតិរិយាល្បឿនបច្ចុប្បន្ន ដោយការចម្រើនរបស់ភិក្ខុ ។ កាលភិក្ខុនោះ កំពុងជ្រើសរើស កំពុងគ្រិះរិះ ដល់នូវតិរិយាល្បឿនមើលនូវធម៌នោះដោយប្រាជ្ញាហើយ ក៏ឈ្មោះថាបានប្រាជ្ញាសេចក្តីព្យាយាម មិនឲ្យផ្ទុះថយឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ភិក្ខុកំពុងជ្រើសរើស កំពុងគ្រិះរិះ ដល់នូវតិរិយាល្បឿននូវធម៌នោះដោយប្រាជ្ញា បានប្រាជ្ញាព្យាយាមមិនឲ្យផ្ទុះថយហើយ ក្នុងសម័យនោះ វិរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រាជ្ញាហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្មោះថាបានចម្រើនវិរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ក្នុងសម័យនោះ វិរិយសម្ពោជ្ឈង្គក៏ដល់នូវតិរិយាល្បឿនបច្ចុប្បន្ន ដោយការចម្រើនរបស់ភិក្ខុ ។ បិតិវេលប្រាសចាកអាមិសៈ ក៏កើតឡើងដល់ភិក្ខុដែលប្រាជ្ញាព្យាយាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា បិតិវេលប្រាសចាកអាមិសៈ កើតឡើងដល់ភិក្ខុដែលប្រាជ្ញាព្យាយាមហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានកំ

បិតសម្មាជ្ឈង្គោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ អារទ្ឋោ
 ហោតិ បិតសម្មាជ្ឈង្គំ តស្មី សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ
 បិតសម្មាជ្ឈង្គោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាចារិយ្ហំ
 ឥច្ឆតិ ។ បិតមនស្ស កាយោបិ បស្សន្តតិ ចិត្តម្យ
 បស្សន្តតិ ។ យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ
 បិតមនស្ស កាយោបិ បស្សន្តតិ ចិត្តម្យ បស្សន្តតិ
 បស្សន្តិសម្មាជ្ឈង្គោ តស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ អា-
 រទ្ឋោ ហោតិ បស្សន្តិសម្មាជ្ឈង្គំ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុ ភាវេតិ បស្សន្តិសម្មាជ្ឈង្គោ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុនោ ភាវនាចារិយ្ហំ ឥច្ឆតិ ។ បស្សន្តិកាយស្ស
 សុខំនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ។ យស្មី សមយេ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ បស្សន្តិកាយស្ស សុខំនោ ចិត្តំ
 សមាធិយតិ សមាធិសម្មាជ្ឈង្គោ តស្មី សមយេ
 ភិក្ខុនោ អារទ្ឋោ ហោតិ សមាធិសម្មាជ្ឈង្គំ តស្មី
 សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ សមាធិសម្មាជ្ឈង្គោ តស្មី
 សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាចារិយ្ហំ ឥច្ឆតិ ។ សោ
 តថាសមាហំតំ ចិត្តំ សាធុកំ អជ្ឈបេក្ខិតា ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្កៈ

ក្នុងសម័យនោះ បិតិសម្ពោជ្ឈន្តិកំឈ្មោះថាភិក្ខុប្រាជ្ញហើយ ក្នុងសម័យ
 នោះភិក្ខុឈ្មោះថាបានចំរើនបិតិសម្ពោជ្ឈន្តិកំ ក្នុងសម័យនោះបិតិសម្ពោជ្ឈន្តិកំ
 ដល់នូវកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ កាយរបស់ភិក្ខុ
 ដែលមានចិត្តប្រកបដោយបិតិ ក៏ស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងចិត្តសោតក៏ស្ងប់ស្ងាត់។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា បើកាយរបស់ភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រ-
 កបដោយបិតិ ក៏ស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងចិត្តសោត ក៏ស្ងប់ស្ងាត់ហើយ ក្នុងសម័យ
 នោះ បស្សន្តិសម្ពោជ្ឈន្តិកំ ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រាជ្ញហើយ ក្នុងសម័យ
 នោះ ភិក្ខុឈ្មោះថាបានចំរើនបស្សន្តិសម្ពោជ្ឈន្តិកំ ក្នុងសម័យនោះ បស្សន្តិ-
 សម្ពោជ្ឈន្តិកំ ដល់នូវកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។
 ចិត្តរបស់ភិក្ខុដែលមានកាយស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងមានសេចក្តីសុខ ក៏តាំងនៅ
 ខ្ជាប់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ចិត្តរបស់ភិក្ខុដែលមាន
 កាយស្ងប់ស្ងាត់ ទាំងមានសេចក្តីសុខតាំងនៅខ្ជាប់ហើយ ក្នុងសម័យនោះ
 សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តិកំ ឈ្មោះថាភិក្ខុប្រាជ្ញហើយ ក្នុងសម័យនោះ ភិក្ខុ
 ឈ្មោះថាបានចំរើនសមាធិសម្ពោជ្ឈន្តិកំ ក្នុងសម័យនោះ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តិកំ
 ដល់នូវកិរិយាពេញបរិបូណ៌ ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ ភិក្ខុនោះ
 ញ៉ាំងចិត្តដែលតាំងនៅខ្ជាប់ដូច្នោះ ឲ្យព្រងើយកន្តើយដោយស្រួល ។

អនុបទវិទ្យា អនាធិស្ឋានតិលក្ក វិទ្យាវិមុត្តិ

យស្មី សមយេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ នថាសមាហិតំ ចិត្តំ
 សាធុកំ អជ្ឈេបេត្តិតាហោតិ ឧបេក្ខាសម្មោជ្ឈន្តំ នស្មី
 សមយេ ភិក្ខុនោ អារម្មា ហោតិ ឧបេក្ខាសម្មោជ្ឈន្តំ
 នស្មី សមយេ ភិក្ខុ ភាវេតិ ឧបេក្ខាសម្មោជ្ឈន្តំ
 នស្មី សមយេ ភិក្ខុនោ ភាវនាចារិយ្ហី កច្ចតិ ។
 ឯវំ ភាវិតា ចោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ឯវំ
 ពហុល្លកតា សត្ត ពោជ្ឈន្តំ បរិបូរេន្តំ ។

(២៩០) កថំ ភាវិតា ច ភិក្ខុវេ សត្ត
 ពោជ្ឈន្តំ កថំ ពហុល្លកតា វិជ្ជាវិមុត្តិ បរិបូរេន្តំ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតិសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ
 វិវេកនិស្សិតំ វិហននិស្សិតំ ជិវេកនិស្សិតំ វោស្សត្ត-
 បរិណាមី ។ ធម្មវិចយសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ ... វិវេ-
 យសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ ... បីតិសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ ...

អនុបទវន្តស្ស អាណាបស្សតិសូត្រ វិជ្ជានិងវិមុត្តិ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្នំសម័យណា ភិក្ខុញ្ញាំងចិត្តដែលតាំងនៅខ្ជាប់ដូច្នោះ
 ឲ្យព្រងើយកន្តើយដោយស្រួលហើយ ភ្នំសម័យនោះ ទេវតាសម្មា-
 ជ្ជង្គ ក៏ឈ្លោះថាភិក្ខុប្រាជ្ញាហើយ ភ្នំសម័យនោះ ភិក្ខុឈ្លោះថាបាន
 ចំរើនទេវតាសម្មាជ្ជង្គ ភ្នំសម័យនោះ ទេវតាសម្មាជ្ជង្គក៏ដល់នូវ
 ភិយាពេញបរិបូណ៌ដោយការចំរើនរបស់ភិក្ខុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ដែលបុគ្គលបានចំរើនយ៉ាងនេះ បានធ្វើឲ្យរឿយ ។
 យ៉ាងនេះ រមែងញ្ញាំងពោជ្ជង្គទាំង ៧ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។

[២២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពោជ្ជង្គទាំង ៧ ដែលបុគ្គល
 ចំរើនហើយ ដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ដូចម្តេច ទើប
 ញ្ញាំងវិជ្ជានិងវិមុត្តិឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ចំរើនសតិសម្មាជ្ជង្គ ដែលអាស្រ័យវិវេក អាស្រ័យវិភគៈ
 អាស្រ័យនិរោធិ ជាធម្មជាតិបង្កើនចិត្តទៅដើម្បីលះបង់ ។ ភិក្ខុចំរើន
 ធម្មវិចយសម្មាជ្ជង្គ... ចំរើនវិយសម្មាជ្ជង្គ... ចំរើនបីតិសម្មាជ្ជង្គ...

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណសកំ

បស្សន្តិសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ ... សមាធិសម្មោជ្ឈន្តំ
 ភាវេតិ ... ឧបេក្ខាសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ
 វិវេកនិស្សិតំ និរោធិនិស្សិតំ វេស្សន្តបរិណាមី ។ ឯវំ
 ភាវិតា ខោ ភិក្ខុវេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា ឯវំ ពហុល្ល-
 កតា វិជ្ជាវម្ពត្ថំ បរិបូរេន្តិតំ ។ នន្ទមវោច ភក្កវា
 អត្ថមនា តេ ភិក្ខុ ភក្កវតោ ភាសិតំ អភិនន្តិនំ ។

អាណាបស្សតិសុត្តំ អន្តិមំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្ធសកៈ

ចំរើនបស្សន្តិសម្ពោជ្ឈន្តិ ... ចំរើនសមាធិសម្ពោជ្ឈន្តិ ... ចំរើនទេវតា-
សម្ពោជ្ឈន្តិ ដែលអាស្រ័យវិវេក អាស្រ័យវិវាទៈ អាស្រ័យនិរោធ
ជាធម្មជាតិបង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីលះបង់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ពោជ្ឈន្តិទាំង ៧ ដែលបុគ្គលចំរើនហើយយ៉ាងនេះ បានធ្វើឲ្យរឿយ ។
ហើយយ៉ាងនេះ ទើបញ្ចាំងវិជ្ជានិងវិមុត្តិ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ លុះ
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវអាណាបានស្រួតស្រួលនេះចប់ហើយ ភិក្ខុ
ទាំងនោះ មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរហើយចំពោះភាសិត របស់
ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ អាធានឈ្មួតិសូត្រ ។

ផវិមំ កាយគតាសតិស្ម័តិ

(២៩២) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯតិ សមយំ កតា

សាវត្ថយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិតិស្ស អា-

រាមេ ។ អថខោ សម្មហុលានំ ភិក្ខុនំ បច្ឆាកតំ

បិណ្ឌិតាតប្បដិក្ខុន្តានំ ឧបដ្ឋានសាលាយំ សង្ឃសិដ្ឋានំ

សង្ឃបតិកានំ អយមន្តរកថា ឧទន្ទានំ អច្ឆរយំ

អារុសោ អភ្នំតំ អារុសោ យារុស្សំ តេន កតាតា

ដានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធនេ កាយគតា

សតិ ភាវិតា ពហុលីកតា មហាប្បណ វុត្តា មហានំ-

សំសាតិ ។ អយញ្ច ខោ^(១) ហិទំ តេសំ ភិក្ខុនំ

អន្តរកថា វិប្បកតា ហោតិ ។

កាយគតាសតិសូត្រ ទី ៩

(២៩២) ឱ បានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងដេតវនាម របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី
ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយ ច្រើនរូប
ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌុតបាតវិញ ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ក៏អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុង
ទេវដ្ឋានសាលា កើតកថាក្នុងចន្លោះនេះថា ម្ចាស់អ្នកមានអាយុទាំង
ឡាយ អស្ចារ្យណាស់ ម្ចាស់អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ចម្លែកណាស់
កាយគតាសតិ ដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ
ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
ឃើញច្បាស់ ត្រាស់សរសើរថា មានផលច្រើន មានការសិរីច្រើន
ដោយពិត ។ នេះឯង ជាកថាក្នុងចន្លោះ ដែលភិក្ខុទាំងអម្បាល
នោះនិយាយមិនទាន់ចប់ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

(២៩៣) អថខោ ភកកា សាយណ្ណា សមយំ បដិ-
 សល្លាតា វុដ្ឋិតោ យេន ឧបដ្ឋានសាលា តេនុប-
 សន្តិមំ ឧបសន្តិមិត្តា បញ្ញាតេ អាសនេ និសីទិ ។
 និសជ្ឈ ខោ ភកកា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ កាយ នុត្ត
 ភិក្ខុវេ ឯតវហំ កថាយ សន្តិសិន្នា កា ច បន
 វោ អន្តរកថា វិប្បកតាតិ ។ វេទ កន្តេ អម្ហាតំ
 បច្ឆាកតំ បិណ្ឌាតាប្បដិក្កត្តានំ ឧបដ្ឋានសាលាយំ
 សន្តិសិន្នានំ សន្តិបតិកានំ អយមន្តរកថា ឧទទានិ
 អន្ធរយំ អាវុសោ អត្ថតំ អាវុសោ យាវត្ថានំ តេន
 ភកវតា ដានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន
 កាយតតា សតិ ភាវិតា ពហុវិភកតា មហាបូណ
 វតា បហានិសំសាតិ អយំ^(១) ខោ កន្តេ អន្តរក-
 ថា វិប្បកតា អថ^(២) ភកកា អនុប្បត្តាតិ ។

១ ម. អយំ ខោ ។ ២ ម. អថខោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពទ្ទេសស្ក:

(២៩៣) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចេញចាកផល-
សមាបត្តិ ក្នុងវេលារសៀល ហើយស្តេចចូលទៅកាន់ទុបផ្ទានសាលា
លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេតែងតាំងថ្វាយ ។
លុះព្រះមានព្រះភាគ គង់ស្រេចហើយ បានត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយ
ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អម្បាញ់មិញនេះ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំ
គ្នាដោយកថាអ្វី មួយទៀត កថាអ្វីក្នុងចន្លោះនេះ ដែលអ្នកទាំងឡាយ
និយាយមិនទាន់ចប់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ក្នុងទីនេះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលា
ក្រោយភត្តិ ក៏អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងទុបផ្ទានសាលា កើតកថាក្នុងចន្លោះនេះ
ថា ម្ចាស់អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ អស្ចារ្យណាស់ ម្ចាស់អ្នកមានអាយុ
ទាំងឡាយ ចំឡែកណាស់ កាយគតាសតិ ដែលបុគ្គលបានចម្រើន
បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអវហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គ
នោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ត្រាស់សរសើរថា មានផល
ច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ដោយពិត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះ
ជាកថាក្នុងចន្លោះ ដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយមិនទាន់ចប់ ស្រាប់តែព្រះ
អង្គស្តេចមកដល់ ។

អនុបទវត្ថុស្ស កាយធកាសត៍សុត្តេ មហានិសង្សករោ

(២៩២) កងំ ភារិតា ច ភិក្ខុវេ កាយតតា
សតិ កងំ ពហុរីកតា មហាប្បលា ហោតិ មហា-
និសំសា ។ នេធ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរញ្ញតតោ វា
វត្ថុម្បលតតោ វា សុញ្ញតារតតោ វា និសីទតិ
បល្លង្គំ អាភុជិត្តា ឧដ្ឋំ កាយំ បណិជាយ បរិមុខំ
សតិ ឧបជ្ឈេបត្តា ។ សោ សតោវ អស្សសតិ
សតោ បស្សសតិ ។ ទីយំ វា អស្សសន្តោ ទីយំ
អស្សសាមីតិ បជាឆាតិ ទីយំ វា បស្សសន្តោ ទីយំ
បស្សសាមីតិ បជាឆាតិ ។ រស្សំ វា អស្សសន្តោ
រស្សំ អស្សសាមីតិ បជាឆាតិ រស្សំ វា បស្សសន្តោ
រស្សំ បស្សសាមីតិ បជាឆាតិ ។ សព្វកាយប្ប-
និសំវេទី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ សព្វកាយប្ប-
និសំវេទី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។ បស្សម្ហំ
កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ បស្សម្ហំ-
យំ កាយសង្ខារំ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។

អនុបរង្គ កាយធាតុសតិសូត្រ កាតនៃកាយធាតុមានអានិសង្សច្រើន

(២៩២) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយធាតុសតិ
 ដែលបុគ្គលបានចម្រើន ដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដូចម្តេច ទើប
 មានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកង
 សាសនានេះ ទៅកាន់ព្រៃភ្នំ ទៅកាន់ម្លប់ឈើភ្នំ ទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ភ្នំ
 អង្គុយពែនក្នុង តាំងកាយឲ្យត្រង់ តំកល់ស្មារតីឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរក
 (ភិម្ពជ្ជាន) ។ ភិក្ខុនោះ មានស្មារតី ដកដង្ហើមចេញ មានស្មារតី ដក
 ដង្ហើមចូល ។ ភិក្ខុកាលដកដង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ
 ដកដង្ហើមចេញវែង កាលដកដង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ
 ដកដង្ហើមចូលវែង ។ កាលដកដង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ
 ដកដង្ហើមចេញខ្លី កាលដកដង្ហើមចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ
 ដកដង្ហើមចូលខ្លី ។ ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់នូវកាយ គឺដង្ហើម
 ចេញទាំងពួង នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់
 នូវកាយ គឺដង្ហើមចូលទាំងពួង នឹងដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មា
 អញ រម្ងាប់នូវកាយសង្ខារគឺដង្ហើមចេញ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សា
 ថាអាត្មាអញ រម្ងាប់នូវកាយសង្ខារគឺដង្ហើមចូល នឹងដកដង្ហើមចូល ។

តស្ស ឯវំ អប្បមត្តស្ស ^(១) អាតាបិធា បហិតត្តស្ស
វិហារតោ យេ ^(២) តេហសិតា សរសង្កប្បា តេ បហី-
យន្តិ ។ តេសំ បហាណ អជ្ឈត្ថមេវ ចិត្តំ សន្តិជ្ជតិ
សន្តិសីទតិ ឯកោធិកោតិ សមាធិយតិ ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុ កាយគតំ សតី ភាវេតិ ។

[២៧៥] បុន ចប្បំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តច្ឆន្តោ វា
តច្ឆាមីតិ បដាធាតិ វិតោ វា វិតោម្ពីតិ បដាធាតិ
និសិន្នោ វា និសិន្នាម្ពីតិ បដាធាតិ សយាធា វា
សយាធាម្ពីតិ បដាធាតិ ។ យថា យថា វា បទស្ស
កាយោ បណិហិតោ ហោតិ តថា តថា នំ ប-
ដាធាតិ ។ តស្ស ឯវំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិធា
បហិតត្តស្ស វិហារតោ យេ តេហសិតា សរសង្កប្បា
តេ បហីយន្តិ ។ តេសំ បហាណ អជ្ឈត្ថមេវ ចិត្តំ
សន្តិជ្ជតិ សន្តិសីទតិ ឯកោធិកោតិ សមាធិយតិ
ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយគតំ សតី ភាវេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខបិបទស្ថានភពៈ

កាលភិក្ខុនោះមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មាន
 ចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះ ក៏បានលះបង់ នូវសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដែលស្ទុះទៅ ដែលអាស្រ័យតាមគុណទាំង ៥ ។ ព្រោះលះបង់នូវ
 សេចក្តីត្រិះរិះ ដែលស្ទុះទៅទាំងអម្បាលនោះចេញបាន ចិត្តខាងក្នុងក៏
 តំកល់មាំ តំកល់ខ្ជាប់ ដល់នូវការវិវត្តស្ថាន ឈ្មោះថាភិក្ខុតំកល់មាំ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគភ៌សតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(២៩៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ (ក្នុងសាសនានេះ
 ទោះដើរ ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដើរ ទោះឈរ ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 អាត្មាអញឈរ ទោះអង្គុយ ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញអង្គុយ ទោះដេក
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញដេក ។ ថ្វីតែកាយរបស់ភិក្ខុនោះតំកល់នៅ
 ដោយអាត្មា យ៉ាងណា ។ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់នូវកាយនោះ ដោយអាត្មា
 យ៉ាងនោះ ។ ។ កាលភិក្ខុនោះ មិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុត
 កំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះ ក៏បានលះបង់
 នូវសេចក្តីត្រិះរិះដែលស្ទុះទៅ ដែលអាស្រ័យនូវតាមគុណទាំង ៥ បាន ។
 លុះលះបង់នូវសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលស្ទុះទៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្ត
 ខាងក្នុងក៏តំកល់មាំ តំកល់ខ្ជាប់ ដល់នូវការវិវត្តស្ថាន ឈ្មោះថាភិក្ខុតំកល់មាំ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគភ៌សតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(២៩៦) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អភិក្ខុន្តេ
 បដិក្ខុន្តេ សម្មាសមាសភារំ ហោតិ អាណាគិតេ វិ-
 ណាគិតេ សម្មាសមាសភារំ ហោតិ សម្មាសមាសភារំ ប-
 សារិតេ សម្មាសមាសភារំ ហោតិ សម្មាសមាសភារំ ប-
 សារិតេ សម្មាសមាសភារំ ហោតិ អសិកេ បិតេ ទាយិកេ
 សាយិកេ សម្មាសមាសភារំ ហោតិ ឧបាសមាសភារំ ឧ-
 សមាសភារំ ហោតិ តតេ បិតេ ធិសិកេ សុត្ត-
 ជាតិកេ កាសិកេ តុល្លិកាវេ សម្មាសមាសភារំ ហោតិ ។
 តស្ស ឯវំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិដោ បហិតត្តស្ស
 វិហារតោ យេ តេហសិតា សរសន្តប្បា តេ បហិ-
 យន្តិ ។ តេសំ បហាណ អជ្ឈតមេវ ចិត្តំ សុទ្ធិជ្ជតិ
 សុទ្ធិសីទតិ ឯកោធិកោតិ សមាធិយតិ ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ កាយគតំ សតី ភារិតិ ។

អនុបទវត្ថុ កាយធាតុសត្រ ភាពនៃភិក្ខុអ្នកធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន

(២៩៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុធ្វើនូវសេចក្តីដឹង
 ខ្លួនក្នុងការទៅមុខ និងការថយក្រោយ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការ
 ក្រឡេកមើលទៅមុខ និងក្រឡេកមើលទៅទិសផ្សេងៗ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹង
 ខ្លួនក្នុងការបត់ដៃដើង និងលាដៃដើង ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការ
 ច្រឡំនូវសង្ស័យ បាត្រ និងចម្រើ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការបរិភោគ
 ភោជន ផឹកទឹក ទំពាស្ត័រខាងនីមួយៗ និងជញ្ជប់ (នូវភេសជ្ជៈមានសប្ប
 ជាដើម) ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងការបន្លាបន់នូវទូលារបស្សនៈ ធ្វើនូវ
 សេចក្តីដឹងខ្លួនក្នុងការដើរ ឈរ អង្គុយ ដេកលក់ ភ្ញាក់ឡើង និងយាយ
 នឹងនៅស្ងៀម ។ កាលភិក្ខុនោះមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
 ដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះ ក៏លះ
 បង់នូវសេចក្តីត្រិះរិះដែលស្ទុះទៅ ដែលពាស្រ័យតាមគុណទាំង ៥ បាន ។
 លុះលះបង់សេចក្តីត្រិះរិះដែលស្ទុះទៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្ត
 ខាងក្នុងក៏តក់លំអ តក់លំបាប់ ដល់នូវការខ្ពស់ឯក ឈ្មោះថាភិក្ខុ
 តក់លំអ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគតាសតិ ដោយវិធីយ៉ាង
 នេះក៏បាន ។

(២៩៧) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ នំមមេវ កាយំ
 ឧទ្ធិំ បាទតលា អនោ កេសមត្ថកា តចបរិយន្តំ
 បូរណនប្បការស្ស អស្មចិដោ បច្ចវេក្ខតិ អត្ថំ នំមស្មី
 កាយេ កេសា លោមា នខា ទន្លា តថា មំសំ
 នហារុ អដ្ឋិ អដ្ឋិមំញា វិក្កំ បាទយំ យកនំ កិ-
 លោមកំ បិហកំ បញ្ចាសំ អន្តំ អន្តត្ថណំ ឧទរិយំ
 ករិសំ បិត្តំ សេម្ហំ បុត្រោ លោហិតំ សេនោ មេនោ
 អស្សុវសា ខេន្យោ សិដ្ឋិណិកា លសិកា មុត្តន្តំ^(១) ។
 សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ ឧកតោមុខា មូត្រាលី^(២) បូរា
 បាហិហិតស្ស ធម្មាស្ស សេយ្យដីនំ សាលីនំ វិហីនំ
 មុត្តានំ មាសានំ តិលានំ តណ្ហាលានំ តមេនំ ចក្កមា
 បុរិសោ មុត្តិតា បច្ចវេក្ខយ្យ នំមេ សាលី នំមេ វិហី
 នំមេ មុត្តា នំមេ មាសា នំមេ តិលា នំមេ តណ្ហាលាតិ

១ ម. ពិភិលោ ឆត្ថំ ។ ២ ម. បូរោល ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

(២៩៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុពិចារណាឃើញ
 ច្បាស់នូវកាយនេះឯង ខាងលើតាំងអំពីបាតដើមឡើងទៅ ខាងក្រោម
 តាំងអំពីចុងសក់ចុះមក ដែលមានស្បែកបិទបាំងជុំវិញ ពេញដោយវត្ថុ
 មិនស្អាត មានប្រការផ្សេងៗ ដូច្នេះថា ក្នុងកាយនេះមានសក់ រោម
 ក្រចក ឆ្មេញ ស្បែក សាច់ សរសៃ ឆ្អឹង ខួរក្នុងឆ្អឹង គម្រងបស្សរៈ
 បេះដូង ថ្លើម វាវ ក្រពះ សួត ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អា-
 ហារចាស់ ប្រមាត់ ស្មៅស្ម ខ្ទុះ ឈាម ញើស ខួញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក ខួញ់
 វាវ ទឹកមាត់ ទឹកសម្បោរ ទឹកអំល ទឹកមូត្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ដៃដែលមានមាត់ទាំងពីរខាង ពេញដោយឆ្មេញជាតិមានប្រការផ្សេងៗ
 ឆ្មេញជាតិទាំងនោះ គឺស្រូវខ្យាយស ស្រូវខ្យាយក្រហម សណ្តែកបាយ
 សណ្តែករាជមាស ល្ង អង្ករ បុរសដែលមានចក្ខុគប្បស្រាយនូវទីនោះ
 ហើយពិនិត្យមើលដូច្នេះថា នេះស្រូវខ្យាយស នេះស្រូវខ្យាយក្រហម
 នេះសណ្តែកបាយ នេះសណ្តែករាជមាស នេះល្ង នេះអង្ករ មានឧបមា

អនុបទវច្ឆស្ស កាយភពសតិសុត្តេ បដិក្ខលកាលោ

ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ (១) នមមេវ កាយំ ឧទ្ទ
 ធានិតលា អនោ កេសមត្តកា តចបរិយន្តំ ប្បដ្ឋា-
 នប្បការស្ស អស្មចិដោ បច្ចវេត្តតិ អត្តំ នមស្មី កាយេ
 កេសា លាមា នខា ទន្ធា តថា មំសំ នហារ
 អដ្ឋំ អដ្ឋមិញ្ចំ វត្តំ បាយំ យកនំ កិលាមកំ
 បិហកំ បន្ទាសំ អន្តំ អន្តត្ថុណំ ឧទរិយំ ករិសំ
 ចិត្តំ សេម្ហំ បុព្វោ លាហិតំ សេនោ មេនោ អស្ស-
 វសា ខេន្នោ សិដ្ឋោណិកា លសិកា មុត្តន្តំ ។
 តស្ស ឯវំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិដោ បហិតត្តស្ស
 វិហរតោ យេ តេហសិតា សរសន្តប្បា តេ បហីយន្តំ ។
 តេសំ បហានា អដ្ឋត្ថមេវ ចិត្តំ សន្តិជ្ជតិ សន្តិសីទតិ
 ឯកោទិកោតិ សមាធិយតិ ឯវម្ប ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយតតិ សតី កាវេតិ ។

អនុបវរត្ថកាយធាតុសក្ខីសូត្រ ភាពនៃកាយធាតុបដិក្ខល

ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាយើញច្បាស់នូវកាយ
នេះឯង ខាងលើតាំងអំពីបាតដើងឡើងទៅ ខាងក្រោមតាំងអំពីចុងសក់
ចុះមក ដែលមានស្បែកបិទបាំងជុំវិញ ពេញដោយវត្ថុមិនស្អាត មាន
ប្រការផ្សេងៗ ដូច្នេះថា ក្នុងកាយនេះមានសក់ រោម ក្របក ធ្មេញ
ស្បែក សាច់ សរសៃ ឆ្អឹង ខួរក្នុងឆ្អឹង គម្រងបស្សាវៈ បេះដូង ថ្លើម វាវ
ក្រពះ សួត ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អាហារចាស់
ប្រមាត់ ស្មៅស្ម ខ្លះ ឈាម ញើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក ទឹកកវ
ទឹកមាត់ ទឹកសម្បូរ ទឹកអិល ទឹកមូត្រ ក៏មានទប់មេឃុយដូច្នោះ
ឯង ។ កាលភិក្ខុនោះមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
កិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះហើយ ក៏លះបង់នូវ
សេចក្តីត្រិះរិះដែលស្ទុះទៅ ដែលអាស្រ័យកាមគុណទាំង ៥ បាន ។ លុះ
លះបង់នូវសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលស្ទុះទៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្ត
ខាងក្នុងក៏តក់លំអំ តក់លំខាប់ ដល់នូវការវះខ្ពស់ឯក ឈ្មោះថាភិក្ខុ
តក់លំអំ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគតាសតិ ដោយវិច័
យ៉ាងនេះក៏មាន ។

[២៧៨] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមមេវ
 កាយំ យថាបិទំ យថាបណិហិតំ ធាតុសោ បច្ចុ-
 វេក្ខតិ អត្ថំ សមស្មី កាយេ បឋវីធាតុ អាធាធាតុ
 តេជោធាតុ វាយោធាតុតិ^(១) ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ
 ទិក្ខោ តោ យាតកោ វា តោ យាតកន្តោវាសី វា តាវី
 វិជិត្យា ចាតុម្ពហាបថេ វិលសោ^(២) បដិវិក្ខិត្យា ធិសិដ្ឋោ
 អស្ស ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមមេវ កាយំ
 យថាបិទំ យថាបណិហិតំ ធាតុសោ បច្ចុវេក្ខតិ អត្ថំ
 សមស្មី កាយេ បឋវីធាតុ អាធាធាតុ តេជោធាតុ
 វាយោធាតុតិ ។ តស្ស ឯវំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិធា
 បហិតត្តស្ស វិហរតោ យេ តេហសិតា សរសន្តប្បា
 តេ បហីយន្តិ ។ តេសំ បហាធា អជ្ឈតមេវ ចិត្ត
 សន្តិជ្ឈន្តិ សន្តិសីទតិ ឯកោទិកោតិ សមាធិយតិ
 ឯវម្បី ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយតតំ សតី ភាវតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តាសកៈ

[២៩៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុពិចារណាយើញ
 ច្បាស់នូវកាយនេះឯង ដែលបិតនៅយ៉ាងណា ដែលគិតលំនៅយ៉ាង
 ណា ដោយកំណត់ថាត្រាន់តែជាធាតុ ដូច្នេះថា ក្នុងកាយនេះមាន
 ធាតុដី ធាតុទឹក ធាតុភ្លើង ធាតុខ្យល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរស
 អ្នកពិយាគគោក្តី ក្នុងសិស្សនៃបុរសអ្នកពិយាគគោក្តី ដែលប៉ុនប្រសប់
 គប្បីសម្លាប់គា ហើយរំលែកជាចំណែកៗ ឥឡូវនៅទៀបផ្លូវធំបែក
 ជា ២ មានទប់មាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាយើញ
 ច្បាស់នូវកាយនេះឯង ដែលបិតនៅយ៉ាងណា ដែលគិតលំនៅយ៉ាង
 ណា ដោយកំណត់ត្រាន់តែជាធាតុ ដូច្នេះថា ក្នុងកាយនេះមានធាតុដី
 ធាតុទឹក ធាតុភ្លើង ធាតុខ្យល់ ក៏មានទប់មេឃ្យដូច្នោះឯង ។ កាល
 ភិក្ខុនោះមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្ត
 បញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះហើយ ក៏លះបង់នូវសេចក្តីត្រិះរិះ ដែល
 ស្ទុះទៅ ដែលអាស្រ័យកាមគុណទាំង ៥ បាន ។ លុះលះបង់នូវសេចក្តី
 ត្រិះរិះដែលស្ទុះទៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្តខាងក្នុងក៏គិតលំអំ
 គិតលំខាប់ ដល់នូវការខ្ពស់ឯក ឈ្មោះថា ភិក្ខុគិតលំអំ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគភ៌សតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

អប្បបរមា កាយធាតុសុត្តន្ត សីលីកាធម្មិកកថា

(២៩៩) ចុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សេយ្យជាបិ
 បស្សេយ្យ សរីរំ សីលីកាយ ធម្មិតំ ឯកាហមតំ
 វា ទ្ធិហមតំ វា តីហមតំ វា ឧទ្ធិហមតំ វិជីលកំ
 វិប្បកុដានំ ។ សោ វេមមេវ កាយំ ឧបសំហរតិ
 អយម្យំ ខោ កាយោ ឯវិជម្ពោ ឯវិភារី ឯវិអនត្ថ-
 តោតិ ។ តស្ស ឯវិ អប្បមត្តស្ស អាតាបិដោ ប-
 ហិតត្តស្ស វិហរតោ យេ តេហសិតា សរសង្កប្បា
 តេ បហីយន្តិ ។ តេសំ បហានា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ
 សន្តិជ្ជតិ សន្តិសីទតិ ឯកោធិកោតិ សមាធិយតិ
 ឯវម្យំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយតតំ សតី ភាវេតិ ។

(៣០០) ចុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សេយ្យជាបិ
 បស្សេយ្យ សរីរំ សីលីកាយ ធម្មិតំ កាតេហិ វា
 ខន្ធមានំ តិជ្ឈេហិ វា ខន្ធមានំ ក្យុសលេហិ វា ខន្ធម-
 ានំ សុភលេហិ វា ខន្ធមានំ សិវ្ហលេហិ វា ខន្ធមានំ

អនុបទវន្ត កាយគតាលកិស្សត្រ ភាពនៃសរីរៈស្លាប់ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្នសាន

(២៩៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីឃើញនូវ
 សរីរៈស្លាប់ ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្នសាន នោះស្លាប់អស់ថ្ងៃ ១ ក្តី
 ស្លាប់អស់ថ្ងៃ ២ ក្តី ស្លាប់អស់ថ្ងៃ ៣ ក្តី ដែលកំពុងហើម មានសម្បុរទៀវ
 ដោយច្រើន មានខ្ទះហូរចេញតាមទ្វារផ្សេងៗ ដូចម្តេចមិញ ។ ភិក្ខុ
 នោះ (ក៏បង្កើនសរីរៈស្លាប់នោះ) មកប្រៀបផ្ទឹមនឹងកាយនេះឯង ដូច្នេះ
 ថា សូម្បីកាយនេះសោត ក៏គង់នឹងមានសភាពយ៉ាងនេះ គង់នឹងក្លាយ
 ទៅជាយ៉ាងនេះ នឹងកន្លងការៈយ៉ាងនេះ ពុំបានឡើយ ។ កាលភិក្ខុនោះ
 មិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូន
 ទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះហើយ ក៏លះបង់នូវសេចក្តីត្រិះរិះដែលស្ទុះ
 ទៅ ដែលអាស្រ័យតាមគុណទាំង ៥ បាន ។ លុះលះបង់នូវសេចក្តី
 ត្រិះរិះដែលស្ទុះទៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្តខាងក្នុង ក៏គំកល់មាំ
 គំកល់ខ្ជាប់ ដល់ការៈខ្ពស់ឯក ឈ្មោះថាភិក្ខុគំកល់មាំ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុចម្រើននូវកាយគតាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(៣០០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បីឃើញនូវ
 សរីរៈស្លាប់ ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្នសាន ភិក្ខុទាំងឡាយ កំពុងបឹក
 ស្មឹក្តី ឬភ្នំទាំងឡាយ កំពុងបឹកស្មឹក្តី ត្រដក់ទាំងឡាយ កំពុងបឹកស្មឹក្តី
 ក្តី ស្វានទាំងឡាយ កំពុងកកេស្មឹក្តី ចចកទាំងឡាយ កំពុងកកេស្មឹក្តី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

វិវិដេហិ វា ចាលាកជាតេហិ ខុដ្ឋមាណំ ។ ឆោ
 តមមេវ កាយំ ឧបសំហរតិ អយម្បំ ខោ កាយោ
 ឃុំនម្មោ ឃុំភារី ឃុំអនត្ថតោតិ ។ តស្ស ឃុំ អប្ប-
 មត្តស្ស ។ បេ^(១) ។ ឃុំម្យំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយ-
 តតំ សតី ភាវេតិ ។

[៣០០] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សេយ្យតាមិ
 បស្សេយ្យ សរីរំ សីវិចីកាយ ធម្មិតំ អដ្ឋិសង្ខលិ-
 កំ^(២) សមំសលោហិតំ នហារុសម្ពន្ធំ... អដ្ឋិសង្ខលិកំ
 នម្មំសលោហិតមត្តតំ នហារុសម្ពន្ធំ... អដ្ឋិសង្ខលិកំ
 អបតតមំសលោហិតំ នហារុសម្ពន្ធំ... អដ្ឋិកាមិ អ-
 បតតនហារុសម្ពន្ធាមិ ទិសា វិទិសា វិក្ខុត្តាមិ អញ្ញោន
 ហត្ថដ្ឋិតំ អញ្ញោន ទានដ្ឋិតំ អញ្ញោន ជង្គុដ្ឋិតំ
 អញ្ញោន ឡដ្ឋិតំ អញ្ញោន កដ្ឋិតំ អញ្ញោន
 បិដ្ឋិតុល្លាតំ... អញ្ញោន សីសតិជាហំ ។ ឆោ

១ ខ. បេយ្យលោ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. អដ្ឋិតសង្ខលិកំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ការៈ

បាណកជាតិ (សត្វតូច ៗ មានដង្កូវជាដើម) ទាំងឡាយផ្សេងៗ
 កំពុងដេញកំស្លឹក ដូចម្តេចមិញ ។ ភិក្ខុនោះ (ក៏បង្ហាត់សរសៃស្លាប់
 នោះ) មកប្រៀបធៀបនឹងកាយនេះឯងថា សូម្បីកាយនេះក៏គង់នឹងមាន
 សភាពយ៉ាងនេះ គង់នឹងក្លាយទៅជាយ៉ាងនេះ នឹងកន្លងនូវការៈយ៉ាងនេះ
 ពុំបានឡើយ ។ កាលភិក្ខុនោះ មិនប្រមាទយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគតាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(៣០១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បវេណីនូវ
 សរសៃស្លាប់ ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្នូសាន នៅសល់តែរាងឆ្អឹង ប្រកប
 ដោយសាច់និងឈាម នៅមានសរសៃជាគ្រឿងចង... នៅសល់តែរាង
 ឆ្អឹងឥតសាច់ តែនៅប្រឡាក់ដោយឈាម មានសរសៃជាគ្រឿងចង...
 នៅសល់តែរាងឆ្អឹង ប្រាសចាកសាច់និងឈាម តែនៅមានសរសៃជា
 គ្រឿងចង... នៅសល់តែឆ្អឹងទេ ប្រាសចាកសរសៃជាគ្រឿងចង ខ្នាត
 ខ្លាយរាត់រាយទៅក្នុងទិសតូចនិងទិសធំ គឺឆ្អឹងដែលដេញដោយឡែក ឆ្អឹង
 ដើងដេញដោយឡែក ឆ្អឹងស្នងដេញដោយឡែក ឆ្អឹងភ្លៅដេញដោយឡែក
 ឆ្អឹងចង្កេះដេញដោយឡែក ឆ្អឹងខ្នងដេញដោយឡែក... លលាងក្បាលទៅ
 ដោយឡែក ដូចម្តេចមិញ ។ ភិក្ខុនោះ (ក៏បង្ហាត់សរសៃស្លាប់នោះ)

អនុបទវត្ថុស្ស កាយធាតុសត្វោ បរិមជ្ឈានំ

ឥមមេវ កាយំ ឧបសំហរតិ អយម្យំ ខោ កាយោ
 វិវិដម្មោ វិវិការី វិវិអនត្ថតោតិ ។ តស្ស វិវិ
 អប្បមត្តស្ស ។ បេ ។ វិវម្យំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយតតំ
 សតី ភាវេតិ ។

[៣០២] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សេយ្យថាបិ
 បស្សេយ្យ សរីរំ សីវិកាយ ធម្មតំ អដ្ឋកានិ សេ-
 តានិ សង្ខារល្អាបនិកានិ^(១) អដ្ឋកានិ បុព្វាតតានិ^(២)
 តេរោសិ កានិ... អដ្ឋកានិ ប្បត្តនិ ចុល្លាតជាតានិ ។
 សោ ឥមមេវ កាយំ ឧបសំហរតិ អយម្យំ ខោ កា-
 យោ វិវិដម្មោ វិវិការី វិវិអនត្ថតោតិ ។ តស្ស វិវិ
 អប្បមត្តស្ស ។ បេ ។ វិវម្យំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយតតំ សតី ភាវេតិ ។

១ ម. សង្ខារល្អាបនិកានិ ។ ២ ឧ. បុព្វាតតានិ ។

អនុបទវត្ថុ កាយគតាសតិសូត្រ បរិមជ្ឈិក

មកប្រៀបធៀបនឹងកាយនេះឯងថា សូម្បីកាយនេះ ក៏គង់នឹងមានស-
 ភាពយ៉ាងនេះ គង់នឹងកាយទៅជាយ៉ាងនេះ កន្លងនូវការៈយ៉ាងនេះពុំបាន
 ឡើយ ។ កាលភក្តីនោះ មិនប្រមាទយ៉ាងនេះហើយ ។ បេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគតាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

(៣០២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុគប្បវិធីញ្ញនូវ
 សរីរៈស្លាប់ ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្នូសាន សល់នៅតែឆ្អឹងទទេ
 មានសម្បុរដូចជាសម្បុរនៃស័ង្ខ... សល់នៅតែឆ្អឹងទទេគេជាពិន្ទុក កន្លង
 ហួសមួយឆ្នាំហើយ... សល់នៅតែឆ្អឹងទទេ ពុកផុយខ្ទេចខ្ទី ជាសិ-
 អតិភូមិ លំអិតធំ ដូចម្តេចមិញ ។ ភិក្ខុនោះ (ក៏បង្ហាត់សរីរៈស្លាប់
 នោះ) មកប្រៀបធៀបនឹងកាយនេះឯងថា សូម្បីកាយនេះសោតក៏គង់នឹង
 មានសភាពយ៉ាងនេះ គង់នឹងកាយទៅយ៉ាងនេះ នឹងកន្លងនូវការៈយ៉ាង
 នេះពុំបានឡើយ ។ កាលភក្តីនោះ មិនប្រមាទយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគតាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កន្តសកំ

[៣០៣] បុន ចប្បំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កា-
 មេហំ វិវិច្ឆ អកុសលេហំ ធម្មេហំ សវិតក្កំ សវិតាវំ
 វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧប្បសម្មជំ វិហារតិ ។
 គោ សមមេវ កាយំ វិវេកជេន បីតិសុខេន អភិ-
 សន្នេតិ បរិសន្នេតិ^(១) បរិច្ចរេតិ បរិច្ចរតិ នាស្ស កិញ្ច
 សព្វាវតោ កាយស្ស វិវេកជេន បីតិសុខេន អប្បតិ
 ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ធខេត្វា នហាបកោ
 វា នហាបកន្តោវាសី វា កំសវាលេ នហានីយ-
 តុណ្ណានំ អាភីរិក្ខា ឧទេកេន បរិច្ឆាសកំ បរិច្ឆាសកិ-
 សន្នេយ្យ ។ សាស្ស នហានីយបិណ្ឌំ សេច្ឆានុត្តតា
 សេន្ទបរេតា^(២) សន្តរោហិតា ដុដ្ឋា សន្នេន ច បក្កវនំ^(៣)

១ ឱ. អភិសន្តេតិ បរិសន្តេតិ ។ ២ ឱ. ស្មេហនុត្តតា ស្មេហប្បិរោ ។ ៣ ឱ. ដុកា ស្មេហន ច បក្កវិនំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាបកៈ

(៣០៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាម

ទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ហើយចូលដល់

បឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ និងវិចារៈ មានបីតិច្ឆន្តសុខៈដែល

កើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ជាអរម្មណ៍ ។ ភិក្ខុនោះ ញ៉ាំងករដកាយនេះ

ឯងឲ្យដាក់ដាំ ឲ្យស្ងប់ស្ងួល ឲ្យពេញលេញ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិ

ច្ឆន្តសុខៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃករដ-

កាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិច្ឆន្ត

សុខៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិនមានឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ដូចជាជាងការកាត់ ឬកូនសិស្សរបស់ជាងការកាត់ ដែល

ប៉ិនប្រសប់ រោយន្ទុវលំអិតសម្រាប់ផ្ចិតនៅក្នុងផ្ចិតសំរិទ្ធិ ហើយស្រោច

ស្រប់ ច្របល់ដោយទឹក ។ ឯផ្ចិតសម្រាប់ផ្ចិតនោះ ក៏រលាយទៅ

ដោយទឹក ជ្រួតជ្រាបទៅក្នុងទឹក ច្រឡកច្រឡំដោយទឹក ទាំងខាង

ក្នុងទាំងខាងក្រៅ មិនបោះខ្ចាត់ខ្ចាយចេញពីគ្នាឡើយ ដូចម្តេចមិញ

អនុបទវង្ស កាយគតាសតិសូត្រ ទុតិយដ្ឋាន

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុញ្ញាតិករជកាយនេះឯង ឲ្យដាក់ដាំ ឲ្យស្តាប់
 ស្គាល់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីតិនិងសុខៈ ដែលកើត
 អំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ឯកទេសបន្តិចបន្តួច នៃករជកាយទាំងអស់របស់
 ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថា មិនផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិនិងសុខៈ ដែលកើត
 អំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិនមានឡើយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ កាលភិក្ខុ
 នោះ មិនប្រមាទយ៉ាងនេះហើយ ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ចម្រើនកាយគតាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

[៣០៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះម្ចាស់វិភក្តៈ
 វិចារៈ ។ បេ ។ ក៏បានចូលទុតិយដ្ឋាន ។ ភិក្ខុនោះញ្ញាតិករជកាយនេះ
 ឯង ឲ្យដាក់ដាំ ឲ្យស្តាប់ស្គាល់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយដោយ
 បីតិនិងសុខៈ ដែលកើតអំពីសមាធិគឺបឋមដ្ឋាន ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃ
 ករជកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិ
 និងសុខៈ ដែលកើតអំពីសមាធិ មិនមានឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ដូចជាអន្ទង់ទឹកជ្រៅ មានទឹកដៅរឡើង ប្រឡាយទឹកក្នុងទិសខាងកើត
 ក៏មិនមាន ប្រឡាយទឹកក្នុងទិសខាងលិចក៏មិនមាន ប្រឡាយទឹកក្នុង
 ទិសខាងជើងក៏មិនមាន ទាំងប្រឡាយទឹកក្នុងទិសខាងត្បូងក៏មិនមាន ។
 មួយយ៉ាងទៀត ភ្លៀងបង្កើនរួចវាទឹក ស្រួលសព្វ ។ កាលទៅ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បរិបណ្ណសកៈ

ក៏ស្រាប់តែដល់ទឹកត្រជាក់ ឆ្នាំនោះ វិញអង្គទឹកនោះ ហើយញាតិ
អង្គទឹកនោះឯង ឲ្យឆ្នាំនោះ ឲ្យពារពេញ ឲ្យបរិបណ្ណ ឲ្យហូរ
ហូរដោយទឹកត្រជាក់ (នោះ) ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃអង្គទឹកទាំងអស់
នោះ ដែលឈ្មោះថាមិនឲ្យព្យាបាល ដោយទឹកត្រជាក់ មិនមានឡើយ
ដូចម្តេចមិញ ឆ្នាំនោះក៏ដឹងយ ក៏ក្នុងករណីកាយនេះឯង ឲ្យដាក់
ដាំ ឲ្យស្ងប់ស្ងៀម ឲ្យពេញលេញ ឲ្យព្យាបាលដោយបីតិវិន័យសុខៈ
ដែលកើតពីសមាធិ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុ
នោះ ដែលឈ្មោះថាមិនឲ្យព្យាបាល ដោយបីតិវិន័យសុខៈ ដែលកើតពី
សមាធិ មិនមានឡើយ ក៏យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ កាលភិក្ខុនោះ មិន
ប្រមាទយ៉ាងនេះហើយ ។ បេ ។ ឆ្នាំនោះក៏ដឹងឡាយ ក៏ក្នុងច្រើន
កាយគតាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

[៣០៩] ឆ្នាំនោះក៏ដឹងឡាយ មួយទៀត ក៏ក្នុងព្រះនឿយ
ណាយពាក្យបីតិវិន័យ ។ បេ ។ ក៏បានដល់តតិយដ្ឋាន ។ ភិក្ខុនោះ

អនុបទវន្តស្ស កាយនកាសពិសុត្តេ ខេត្តវន្តបទ្ធកមា

នមមេវ កាយំ និប្បតិកេន សុខេន អភិសន្នេតិ បរិ-
 សន្នេតិ បរិបូរេតិ បរិប្បតិ ជាស្ស កិត្យំ សព្វាវតោ
 កាយស្ស និប្បតិកេន សុខេន អប្បតំ ហោតិ ។
 សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ឧប្បលិដយំ វា បទុមិដយំ វា
 បុណ្ណរិកិដយំ វា អប្បកថាជំ ឧប្បលាជំ វា បទុមា-
 ជំ វា បុណ្ណរិកាជំ វា ឧទកេ ជាតាជំ ឧទកេ
 សម្ពុទ្ធាជំ^(១) ឧទកានុត្តតាជំ អន្តោនម្ពុត្តទោសីតាជំ^(២)
 យាវ ច អត្តា^(៣) យាវ ច មូលា សីតេន វារិថា អភិ-
 សន្នាជំ បរិសន្នាជំ បរិបូរាជំ បរិប្បតាជំ ជាស្ស កិត្យំ
 សព្វាវតំ ឧប្បលាជំ វា បទុមាជំ វា បុណ្ណរិកាជំ វា
 សីតេន វារិថា អប្បតំ អស្ស ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 នមមេវ កាយំ និប្បតិកេន សុខេន អភិសន្នេតិ បរិ-
 សន្នេតិ បរិបូរេតិ បរិប្បតិ ជាស្ស កិត្យំ សព្វាវតោ
 កាយស្ស និប្បតិកេន សុខេន អប្បតំ ហោតិ ។
 តស្ស ឯវំ អប្បមត្តស្ស ។ បេ ។ ឯវម្យំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយតតំ សតំ កាវេតិ ។

១ ឧ. សម្ពុទ្ធិនំ ។ ម. សីវុទ្ធិនំ ។ ២ ឧ. ម. អន្តោនម្ពុត្តទោសីតិ ពាទី។ ៣ ឧ. ចត្តា ។

អនុបទវត្ថុ កាយធាតុសក្ខី ឧបមាដោយបុរសទទួរសំពត់ស

ញ៉ាំងកាយនេះឯង ឲ្យដាក់ដំ ឲ្យស្អប់ស្អល់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យ
 ផ្សព្វផ្សាយដោយសុខៈ ដែលប្រាសចាកបីតិ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃករណី
 កាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថា មិនផ្សព្វផ្សាយដោយសុខៈ
 ដែលប្រាសចាកបីតិ មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជា
 ផ្កាផលជាតិពួកខ្លះ គឺជាព្រលិតក្តី ជាឈូកក្រហមក្តី ជាឈូកសក្តី
 ក្នុងគុម្ភនៃព្រលិតក្តី ក្នុងគុម្ភនៃឈូកក្រហមក្តី ក្នុងគុម្ភនៃឈូកសក្តី តែង
 កើតឡើងក្នុងទឹក ចម្រើនឡើងក្នុងទឹក លូតលាស់ឡើងតាមទឹក លិច
 នៅក្នុងទឹក ដាក់ដំ ឆ្អែតស្អប់ស្អល់ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយ
 ទឹកត្រជាក់ តាំងអំពីចុងរហូតដល់គល់ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃផ្កាផល
 ជាតិទាំងអស់នោះ គឺព្រលិតក្តី ឈូកក្រហមក្តី ឈូកសក្តី ដែល
 ឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយដោយទឹកត្រជាក់នោះ មិនមានឡើយ ដូចម្តេច
 មិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុញ៉ាំងកាយនេះឯង ឲ្យដាក់ដំ
 ឲ្យឆ្អែតស្អប់ស្អល់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយ ដោយសុខៈដែលមិន
 មានបីតិ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃករណីកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែល
 ឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយដោយសុខៈ ដែលមិនមានបីតិនោះមិនមានឡើយ
 ដូច្នោះឯង ។ កាលភិក្ខុនោះមិនប្រមាទយ៉ាងនេះហើយ ។ បេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចម្រើនកាយគតាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

(៣០៦) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សុខស្ស ច ប-
 ហានា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ យា ឯ ឧបសម្ព័ន្ធវិហារតិ ។ សោ
 តមមេវ កាយំ បរិសុទ្ធន ចេតសា បរិយោនាតេន
 ដរិត្វា ឯសិទ្ធា ហោតិ នាស្ស តិញ្ចំ សព្វារតោ
 កាយស្ស បរិសុទ្ធន ចេតសា បរិយោនាតេន
 អប្បតំ ហោតិ ។ សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ
 ឌីនាតេន វត្ថេន សសីសំ ពារុបិត្វា ឯសិទ្ធា អស្ស
 នាស្ស តិញ្ចំ សព្វារតោ កាយស្ស ឌីនាតេន
 វត្ថេន អប្បតំ អស្ស ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 តមមេវ កាយំ បរិសុទ្ធន ចេតសា បរិយោនាតេន
 ដរិត្វា ឯសិទ្ធា ហោតិ នាស្ស តិញ្ចំ សព្វារតោ
 កាយស្ស បរិសុទ្ធន ចេតសា បរិយោនាតេន អប្បតំ
 ហោតិ ។ តស្ស ឯវំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិ នា
 បហិតត្តស្ស វិហារតោ យេ តេហាសិតា សាសន្តីប្បា
 តេ បហីយន្តិ ។ តេសំ បហានា អប្បតមេវ ចិត្តំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាន

(៣០៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះលះបង់
 ខ្សែសេចក្តីសុខផង ។ បេ ។ ក៏ចូលកាន់ចិត្តត្រជាក់ ។ ភិក្ខុនោះ
 ក៏ផ្សព្វផ្សាយនូវករណីកាយនេះឯង ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ផ្សផង អង្គុយនៅ
 ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃករណីកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថា
 មិនផ្សព្វផ្សាយ ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ផ្សផងនោះ មិនមានឡើយ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសយកសំពត់សមកដណ្តប់កាយព្រមទាំង
 ក្បាលអង្គុយនៅ ឯកទេសបន្តិចបន្តួចនៃករណីកាយទាំងអស់ របស់បុរស
 នោះ ដែលឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយ ដោយសំពត់សនោះ មិនមាន
 ឡើយ ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុផ្សព្វផ្សាយនូវករណីកាយ
 នេះឯង ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ផ្សផង អង្គុយនៅ ឯកទេសបន្តិច
 បន្តួចនៃករណីកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថា មិនផ្សព្វផ្សាយ
 ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ផ្សផងនោះ មិនមានឡើយ ក៏ដូច្នេះឯង ។
 កាលភិក្ខុនោះ មិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស
 មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះហើយ ក៏លះបង់ខ្សែសេចក្តី
 គ្រិះរិះដែលស្ទុះទៅ ដែលពង្រាយកាមគុណទាំង ៥ បាន ។ ព្រោះលះ
 បង់ខ្សែសេចក្តីគ្រិះរិះដែលស្ទុះទៅទាំងអម្បាលនោះបានហើយ ចិត្តខាងក្នុង

អនុបទវន្តស្ស កាយនកាសតិសុត្តេ មហេការាលកោ

សង្កម្ពតិ សង្កសីនតិ ឯកោទិកោតិ សមាជិយតិ
ឯវម្បិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយនតំ សតី ភាវិតំ ។

[៣០៧] យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុវេ កា-
យនតា សតី ភាវិតា ពហុលីកតា អន្តោគដា
តស្ស កុសលា ធម្មា យេ កេចិ វិជ្ជាភាគិយា ។
សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ មហាសមុទ្ទោ
ចេតសា ដុដោ អន្តោគដា តស្ស កុដ្ឋទិយោ យា
កាចិ សមុទ្ធគម្ពមា ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យស្ស
កស្សចិ កាយនតា សតី ភាវិតា ពហុលីកតា
អន្តោគដា តស្ស កុសលា ធម្មា យេ កេចិ
វិជ្ជាភាគិយា ។

[៣០៨] យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុវេ កាយនតាសតិ
អភាវិតា អពហុលីកតា លភតិ តស្ស មារេ ឡីតាវ
លភតិ តស្ស មារេ អារម្មណំ ។ សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ
បុរិសោ កុកំ សិលាគុឡំ អល្លមត្តិកាបុញ្ញោ បត្តិ-
បេយ្យ ។ តំ កី មញ្ញេ ភិក្ខុវេ អបំ នុ តំ កុកំ

អនុបទវត្ថុ កាយធាតុសត្យត្រ មានមិនបាននៅចន្លោះ

ក៏គិតលំអាំ គិតលំខាប់ ដល់នូវភាវៈខុសឯក ឈ្មោះថាភិក្ខុគិតលំអាំ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើនកាយគតាសតិ ដោយវិធីយ៉ាងនេះក៏បាន ។

[៣០៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ
បានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមានកុសលធម៌
ណាមួយ ជាចំណែកនៃវិជ្ជា តាំងនៅក្នុងសន្តានបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ដូចមហាសមុទ្រ ដែលភិក្ខុណាមួយ បានផ្សាយចិត្តទៅ
ហើយ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាមានស្តឹងតូចៗ ទាំងឡាយណាមួយ ដែលហូរ
មកកាន់សមុទ្រ ក៏តាំងនៅក្នុងសន្តានចិត្ត ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយបានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ
ហើយ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាមានកុសលធម៌ទាំងឡាយណាមួយ ដែលជា
ចំណែកនៃវិជ្ជា តាំងនៅក្នុងសន្តាន ដូច្នោះឯង ។

[៣០៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ
មិនបានចម្រើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ មានក៏បាននៅចន្លោះ
របស់ភិក្ខុនោះ មានក៏បាននូវការម្នាក់ របស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ ដូចជាបុរសចោលដុំថ្មដ៏ធំទៅលើគំនរដីជ្រាល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ដុំថ្មដ៏ធំនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

សិលាគុដ្ឋំ អល្លមត្តិកាបុត្តោ លកេម ខុតារន្តំ ។ ឯវំ
 កន្តេ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ កាយ-
 តតា សតិ អភាវិតា អពហុលីកតា លកតិ តស្ស
 ភារោ ខុតារំ លកតិ តស្ស មារោ អារម្មណំ ។

(៣០៩) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ សុត្តំ កដ្ឋំ កោ-
 លាបំ ។ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ឧត្តរាណី អា-
 នាយ អត្ថំ អភិធម្មត្ថេស្សមិ តេជោធាតុំ ករិស្សា-
 មីតិ ។ តំ កី មញ្ញម ភិក្ខុវេ អបិ នុ សោ
 អមំ សុត្តំ កដ្ឋំ កោលាបំ ឧត្តរាណី អានាយ
 អភិមត្តោ អត្ថំ អភិធម្មត្ថេយ្យ តេជោធាតុំ ក-
 រេយ្យតិ ។ ឯវំ កន្តេ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
 យស្ស កស្សចិ កាយតតា សតិ អភាវិតា អព-
 ហុលីកតា លកតិ តស្ស មារោ ខុតារំ លកតិ
 តស្ស មារោ អារម្មណំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាបកៈ

គួរនឹងបាននូវចន្លោះលើគំនរដ៏ជ្រាយដែរឬ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា
ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិ ដែលភិក្ខុ
ណាមួយ មិនបានចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ មារតែងបាននូវ
ចន្លោះរបស់ភិក្ខុនោះ មារតែងបានអារម្មណ៍របស់ភិក្ខុនោះ ដូច្នោះឯង ។

(៣០៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាឈើស្ងួតក្រៀម ។

វេលានោះ មានបុរសមកនាំយកឈើព័ន្ធគ្រឡង់លើដោយគិតថា អាត្មា
អញនឹងញ៉ាំងភ្លើងឲ្យកើតឡើង អាត្មាអញនឹងធ្វើតេជាធាតុ (ឲ្យកើត
ឡើង) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះ
ដូចម្តេច បុរសនោះនាំយកឈើព័ន្ធគ្រឡង់លើ មកត្អូតនឹងឈើស្ងួតក្រៀម
ឯណោះ ឲ្យកើតជាភ្លើងឡើង ធ្វើឲ្យទៅជាតេជាធាតុ បានដែរឬ ។
ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ធ្វើបាន ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងនេះមានទម្រង់ដូច កាយគតាសតិ ដែលភិក្ខុ
ណាមួយ មិនបានចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ មារតែងបាននូវ
ចន្លោះ របស់ភិក្ខុនោះ មារតែងបាននូវអារម្មណ៍របស់ភិក្ខុនោះ ។

(៣០០) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ឧទគមណីកោ
វិត្តោ តុច្ឆោ អាធាវេ បិបិសោ^(១) ។ អបិ បុរិសោ
អាគច្ឆេយ្យ ឧទគគារំ អាធាយ ។ តំ កី មញ្ញម
ភិក្ខុវេ អបិ នុ សោ បុរិសោ លកេម ឧទគស្ស
ដិក្ខេបនន្តំ ។ ឯវំ កន្តេ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យស្ស
កស្សចិ កាយតតា សតិ អភាវិតា អពហុរិកតា
លកតិ តស្ស មារេ ឪតារំ លកតិ តស្ស មារេ
អារម្មណំ ។

(៣០១) យស្សកស្សចិ ភិក្ខុវេ កាយតតា សតិ
ភាវិតា ពហុប័កតា ន តស្ស លកតិ មារេ ឪតារំ ន
តស្ស លកតិ មារេ អារម្មណំ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ
បុរិសោ លហុកំ សុត្តតុឡំ សព្វសារមយេ អត្តឡដ-
លកេ បត្តិបេយ្យ ។ តំ កី មញ្ញម ភិក្ខុវេ អបិ នុ
តំ^(២) លហុកំ សុត្តតុឡំ សព្វសារមយេ អត្តឡដលកេ
លកេម ឪតារន្តំ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។ ឯវមេវ
ខោ ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ កាយតតា សតិ

១ ទ. បិពោ ។ ២ អបិ នុ សោ បុរិសោ គន្តិប្បត្តិ ។

អនុបវត្ត កាយគភាសតិសូត្រ មាធិនិទានទី២នោះ

[៣១០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាក្រុមទឹកស្អាតឆ្នេរទេ ដែល
 គេដាក់លើដើមសម្រាប់រង ។ វេលានោះមានបុរសទៅនាំយកទឹកមក
 ចាក់ (ក្នុងក្រុមនោះ) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច បុរសនោះគួរនឹងចាក់ទឹក (ក្នុងក្រុមនោះ) បាន
 ដែរឬ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាយគភាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ មិនបានចម្រើន មិនបាន
 ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ មានវត្ថុបាននូវចន្លោះរបស់ភិក្ខុនោះ មានវត្ថុ
 បាននូវការម្ស៊ូររបស់ភិក្ខុនោះ ក៏យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

[៣១១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគភាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ
 បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ មានមិនបាននូវចន្លោះរបស់ភិក្ខុ
 នោះ មានមិនបាននូវការម្ស៊ូររបស់ភិក្ខុនោះឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ដូចជាបុរសដាក់ដុំអម្បោះដ៏ស្រាលទៅលើសន្លឹកត្បាញ ដែលធ្វើ
 ពីឈើខ្ទឹមសុទ្ធ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច ដុំអម្បោះដ៏ស្រាលនោះ គួរនឹងបាននូវចន្លោះលើសន្លឹកត្បាញ
 ដែលធ្វើពីឈើខ្ទឹមសុទ្ធដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា មិនបាន
 ទេ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគភាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ឌសកំ

ភារីតា ពហុលីកតា ន តស្ស លភតិ មារោ
ឌីតារំ ន តស្ស លភតិ មារោ អារម្មណំ ។

[៣០២] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ អលុំ កង្ខំ ស-
ស្មេន្ទ្រី^(១) ។ អថ បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ ឧត្តរាណី
អាធាយ អត្ថំ អភិធម្មត្ថេស្សមិ តេជោជានុំ ក-
រិស្សម័តិ ។ តំ កី មញ្ញម ភិក្ខុវេ អថ នុ សោ
បុរិសោ អមំ អលុំ កង្ខំ សស្មេន្ទ្រី ឧត្តរាណី អា-
ធាយ អភិមត្តោ អត្ថំ អភិធម្មត្ថេយ្យ តេជោជានុំ
ករេយ្យតិ ។ នោ បោតំ ភន្តេ ។ វរោ ខោ
ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ កាយតតា សតិ ភារីតា
ពហុលីកតា ន តស្ស លភតិ មារោ ឌីតារំ ន
តស្ស លភតិ មារោ អារម្មណំ ។

[៣០៣] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ឧទកមណីកោ
បូរោ ឧទកស្ស សមតិភិក្ខុកោ កាកបេយ្យោ
អាធារេ បីតតោ ។ អថ បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ
ឧទកភារំ អាធាយ ។ តំ កី មញ្ញម ភិក្ខុវេ

១ ឌ. ម. សស្មេន្ទ្រី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាសកៈ

បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ មានមិនបាននូវចន្លោះរបស់ភិក្ខុ
នោះ មានមិនបាននូវការម្នាក់របស់ភិក្ខុនោះ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

(៣១២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាឈើស្រស់ដែលប្រកបដោយ
ជ័រ ។ វេលានោះមានបុរសទៅយកឈើពុំគេក្លាំងខាងលើមកដោយ
គិតថា អាត្មាញនឹងញ៉ាំងក្លាំងឲ្យកើតឡើង អាត្មាញនឹងធ្វើគេជាធាតុ
(ឲ្យកើតឡើង) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់នូវ
ហេតុនោះដូចម្តេច បុរសនោះនាំយកឈើពុំគេក្លាំងខាងលើមកពួកនឹង
ឈើស្រស់ ដែលប្រកបដោយជ័រឯណោះ គួរឲ្យកើតជាក្លាំង គួរឲ្យ
ទៅជាគេជាធាតុបានដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា មិនបាន
ទេ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយ
បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ មានមិនបាននូវចន្លោះរបស់ភិក្ខុនោះ
មានមិនបាននូវការម្នាក់ របស់ភិក្ខុនោះឡើយ ក៏យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

(៣១៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាអ្នកម្នាក់ដ៏ពេញដោយទឹក
ស្មើត្រឹមកណ្តាប់មាត់ ល្មមក្អកក្អិនបាន ដែលគេដាក់លើជើងសម្រាប់
រង ។ ប្រសិនបើមានបុរសទៅជង់ទឹកយកមកចាក់ថែម (ក្នុងក្អមនោះ
ទៀត) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តើអ្នកទាំងឡាយសំគាល់នូវហេតុនោះ

អនុបទវន្តស្ស កាយគតាសតិសុត្តេ អភិញ្ញាសច្ចិកិរិយា

អបិ នុ សោ បុរិសោ លកេមិ ឧទកស្សំ និក្ខេបនន្តិ ។
 នោ ហេតុំ កន្តោ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យស្ស
 កស្សចិ កាយគតា សតិ ភាវិតា ពហុលីកតា ន
 តស្ស លកតិ មារោ ឌីតារំ ន តស្ស លកតិ
 មារោ អារម្មណំ ។

(៣០៤) យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុវេ កាយគ-
 តា សតិ ភាវិតា ពហុលីកតា សោ យស្ស
 យស្ស អភិញ្ញាសច្ចិករណីយស្ស ធម្មស្ស ចិត្តំ
 អភិជ្ឈាមេតិ អភិញ្ញាសច្ចិកិរិយាយ ត្រួត ត្រួតវ
 សត្តិព្យតំ បាបុណាតិ សតិ សតិអាយតនេ ។
 សេយ្យបាបិ ភិក្ខុវេ ឧទកមណីកោ បូរោ ឧទ-
 កស្សំ សមតត្ថិកោ កាកបេយ្យោ អាជារេ វេបិតោ
 តមេនំ ពលវា បុរិសោ យតោ យតោ អាបដ្ឋេយ្យ
 អាគច្ឆេយ្យ ឧទកន្តិ ។ ឯវំ កន្តោ ។ ឯវមេវ ខោ
 ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ កាយគតា សតិ ភាវិតា
 ពហុលីកតា សោ យស្ស យស្ស អភិញ្ញា-
 សច្ចិករណីយស្ស ធម្មស្ស ចិត្តំ អភិជ្ឈាមេតិ

អនុបទវន្ត កាយគតាសតិសូត្រ កាធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង

ដូចម្តេច បុរសនោះ គួរនឹងចាក់ទឹកថែម (ទៅក្នុងកម្មនោះទៀត)

បានដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា មិនបានទេ ព្រះអង្គ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ មានមិនបាននូវចន្លោះរបស់ភិក្ខុនោះ មានមិនបាននូវការម្នាក់របស់ភិក្ខុនោះឡើយ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

(៣១២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏បង្កើនចិត្តទៅដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង ចំពោះធម៌ណា ។ ដែលគួរធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង កាលបើហេតុនៃសតិមានហើយ ចិត្តក៏បានដល់នូវការដាក់ច្បាស់ក្នុងធម៌នោះ ។ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាអ្នកមន្ត្រីដ៏ពេញដោយទឹក ស្មើកណ្តាប់មាត់ ល្មមកែកទន្លេដឹកបាន ដែលគេដាក់លើជើងសម្រាប់រង ។ ប្រសិនបើមានបុរសមានកំលាំងមកប៉ះពាល់ត្រូវកម្មទឹកនោះ (ឲ្យផ្ទៀងទៅ) ខាងណា ។ ទឹកក៏ហូរមកខាងនោះ ។ ដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិដែលភិក្ខុណាមួយបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ភិក្ខុនោះក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង ចំពោះធម៌ណា ។ ដែលគួរ

អភិញ្ញាសច្ច្រឹកិរិយាយ ត្រួត ត្រៀត រសត្ថិព្យតំ ជាបុណ្ណាតិ សតិ សតិអាយតនេ ។

[៣១៥] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ សមេ ភូមិកាគេ
 ចតុរស្ស្ន^(១) បោក្ខុរណី អាឡិពន្ធា បូរា ឧទកស្ស
 សមតិវត្តកា កាកបេយ្យា ។ តមេនំ ពលវា បុរិ-
 សោ យតោ យតោ អាឡិបច្ឆេយ្យ^(២) អាតច្ឆេយ្យ
 ឧទកន្តំ ។ ឯវំ កន្តំ ។ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ យស្ស
 កស្សចិ កាយតតា សតិ ភាវិតា ពហុល្មិតតា សោ
 យស្ស យស្ស អភិញ្ញាសច្ច្រឹករណីយស្ស ធម្មស្ស
 ចិត្តំ អភិវឌ្ឍមេតិ អភិញ្ញាសច្ច្រឹកិរិយាយ ត្រួត
 ត្រៀត រសត្ថិព្យតំ ជាបុណ្ណាតិ សតិ សតិអាយ-
 តនេ ។

[៣១៦] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ សុភូមិយំ ចា-
 តុម្ពហាបថេ អាជញ្ញារថោ យតោ អស្ស បិតោ

១ ម. ចតុរសី ។ ២ ឧ. មុញ្ចេយ្យ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសកៈ

ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង កាលបើហេតុនៃសតិមាន
ហើយ ចិត្តក៏បានដល់នូវការដាក់ច្បាស់ ក្នុងធម៌នោះ ។ ដូច្នោះឯង ។

(៣១៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចស្រះបោក្ខរណី ៤ ជ្រុង ។
មានភ្នំជាប់ក្នុងផ្ទៃផែនដីក៏ស្មើ ពេញដោយទឹកស្មើត្រឹមមាត់ ល្មមក្អក
ទន់ដឹកបាន ។ បុរសអ្នកមានកំឡាំង គប្បីទំលាយភ្នំស្រះបោក្ខរណី
នោះ អំពីខាងណា ។ ទឹកក៏ហូរមកខាងនោះ ។ ដែរឬ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ
ក្រាបទូលថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិ
ដែលភិក្ខុណាមួយបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ភិក្ខុនោះ
ក៏បង្កាន់ចិត្តទៅ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង ចំពោះ
ធម៌ណា ។ ដែលគួរធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង កាលបើ
ហេតុនៃសតិមានហើយ ចិត្តក៏បានដល់នូវការដាក់ច្បាស់ ក្នុងធម៌
នោះ ។ ដូច្នោះឯង ។

(៣១៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាវចនសៈអាជានេយ្យ
ដែលសារថីទឹមហើយ ចតុក្កនាផវុធិបកជា ៤ លើផ្ទៃផែនដីក៏ស្មើល្មម

អនុបទវន្តស្ស កាយគតសតិសុត្តេ ទសានិសំសបាធិកង្ខតា

ឧកត្តរាបដោនោ^(១) ។ នមេនំ នក្ខោ យោក្កាចរិយោ
អស្សនេម្ពសារថិ អភិរូហិតា វាមេន ហេតុន រស្មី-
យោ គហេត្វា នត្ថិណោន ហេតុន បដោនំ គហេ-
ត្វា យនិច្ចកំ យនិច្ចកំ សារយ្យ ឯវមេវ ខោ
ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ កាយគតា សតិ ភាវិតា
ពហុលីកតា សោ យស្ស យស្ស អភិញ្ញាសន្និក-
រណីយស្ស ធម្មស្ស ចិត្តំ អភិនិច្ឆាមេតិ អភិញ្ញា-
សន្និកិរិយាយ ត្រេត ត្រេតវ សត្វិព្យតំ ចាបុណាតិ
សតិ សតិអាយតនេ ។

[៣០៧] កាយគតាយ ភិក្ខុវេ សតិយា អា-
សេវិតាយ ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ យានីកតាយ
វត្ថុកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមាវន្ទាយ
នមេ^(២) នសានិសំសា ចានិកដ្ឋា^(៣) អរតិរតិសយោ
ហោតិ ន ច តំ អរតិ សហតិ ឧប្បន្នំ អរតិ
អភិក្កយ្យ^(៤) វិហារតិ ។ កាយគេវវសយោ ហោតិ

១ ខ. ម. ទធសបដិហោ ។ ២ ម. និមេតំ ន ទស្សត ។ ៣ ខ. ឯត្ថន្តរេ ពតមេ ទសាតិ
ទិស្សតិ ។ ៤ ខ. អភិក្កយ្យតិ អមេណ្ឌតំ ទិស្សតិ ។

អនុបទវត្ថុ កាយធម៌កាយសិល្បៈ ការធានានូវអានិសង្ស ១០ ជាប្រាកដ

មានដទៃញាក្នុងរវាងទាំងពីរ ។ អ្នកទីមរទេដែលជាសារបីចេះបង្ហាត់សេះ
 ជាអ្នកឈ្លាស ឡើងដំរើរឆ្មោះហើយ កាន់ខ្សែដោយដៃឆ្វេង កាន់
 ដទៃញាដោយដៃស្តាំ បរទៅកាន់ទីដែលខ្លួនប្រាថ្នាហើយ ។ ដូចម្តេចមិញ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគភ៌សតិដែលភិក្ខុណាមួយបានចំរើន បានធ្វើ
 ឲ្យរឿយ ។ ហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង ចំពោះធម៌ណា ។ ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង កាលបើហេតុនៃសតិមានហើយ ចិត្តក៏បាន
 ដល់នូវការជាក់ច្បាស់ ក្នុងធម៌នោះ ។ ដូច្នេះឯង ។

(៣១៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកាយគភ៌សតិដែលភិក្ខុ
 បានធ្វើឲ្យថ្លឹក បានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បាន
 តំកល់ បានប្រព្រឹត្តឲ្យរឿយ ។ បានសន្សំ ប្រារព្ធឈ្ន ផ្គង់ឆ្អឹងហើយ
 តែងបាននូវអានិសង្ស១០ ប្រការនេះ ជាប្រាកដ គឺភិក្ខុនោះគ្របសង្កត់
 សេចក្តីត្រេកអរ ដោយសេចក្តីមិនត្រេកអរបាន ទាំងសេចក្តីមិនត្រេកអរក៏
 មិនគ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះឡើយ ភិក្ខុនោះតែងគ្របសង្កត់សេចក្តីមិនត្រេកអរ
 ដែលកើតហើយ ១ ។ ជាអ្នកគ្របសង្កត់នូវភ័យនិងសេចក្តីខ្លាចបាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

ន ច តំ ភយកេរំ សហតិ ឧប្បន្នំ ភយកេរំ
អភិកុយ្យ វិហរតិ ។ ឧមោ ហោតិ សីតស្ស ឧត្តាស្ស
ជ័យច្ឆាយេ បិចាសាយ ឧសមកសវតាតបសិរស-
បសម្មស្សនំ ទុក្ខតានំ ទុក្ខតតានំ វចនបថានំ
ឧប្បន្នានំ សារីរិកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ តិច្ឆានំ^(១)
កដ្ឋកានំ អសាតានំ អមនាទានំ ចាណាហរានំ
អធិវាសិកជាតិកោ ហោតិ ។ ចត្ថន្នំ ឈានានំ
អភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ ជិកាមលាភិ
ហោតិ អតិច្ឆលាភិ ហោតិ អតសិរលាភិ ហោតិ ។
សោ អនេកវិហិតំ វិនិច្ឆ័យំ បច្ចនុកោតិ ឯកោបិ ហុត្វា
ពហុជា ហោតិ ពហុជាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ
អារិការំ ។ បេ ។ យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន
សំវត្ថុតិ ។ និព្វិទាយ សោតជាតុយា វិសុទ្ធាយ
អតិក្កន្ធមានុសិកាយេ ឧកោ សន្នេ សុណាតិ និព្វេ ច

១ ឧ. ពិញ្ចនំ ឧវានំ ។ ម. ពិញ្ចនំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសទស្ថានៈ

ឯភ័យនិងសេចក្តីខ្លាច គ្របសង្កត់ភិក្ខុនោះពុំបានឡើយ ភិក្ខុនោះតែងគ្រប
 សង្កត់នូវភ័យនិងសេចក្តីខ្លាច ដែលកើតហើយ ១ ។ ជាអ្នកអត់ធ្មត់ចំពោះ
 គ្រឡាក់ កំដៅ សេចក្តីឃ្លាន ស្រេក ចំពោះសម្ផស្សនៃរូបាម មូស ខ្យល់
 កំដៅថ្ងៃ និងពស់ត្អូច ពស់ធំទាំងឡាយ ជាអ្នកអត់ធ្មត់ចំពោះគន្លងពាក្យ
 ដែលគេពោលអាក្រក់ ដែលមកអាក្រក់ ចំពោះទុក្ខវេទនាទាំងឡាយ
 ដែលកើតហើយដែលមានក្នុងសរីរៈ ជាវេទនាដ៏ខ្លាំងក្លាក្រហល់ក្រហាយ
 មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីពេញចិត្ត ដែលអាចនាំដំរីតែចេញបាន ១ ។

ភិក្ខុនោះ បានដូចសេចក្តីប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានមិនខុសវេលា
 នូវឈានទាំង ៤ ដែលប្រកបដោយចិត្តដ៏ទុក្ខម ហើយនៅជាសុខក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ១ ។ ភិក្ខុនោះ តែងបាននូវការភាគតែង សំដែងច្បាស់បាន
 ច្រើនប្រការ គឺកាយតែមួយ ធ្វើឲ្យទៅជាកាយច្រើនក៏បាន ឬកាយ
 ច្រើន ធ្វើឲ្យត្រឡប់ទៅជាកាយតែមួយក៏បាន នៅក្នុងទឹកបាំង ដើរ
 ទៅក្នុងទីវាលក៏បាន ។ បេ។ ញ៉ាំងអំណាចកាយឲ្យផ្សព្វផ្សាយរហូតដល់
 ព្រហ្មលោកក៏បាន ១ ។ ភិក្ខុនោះ មានគ្រចៀកទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លង
 ហួសគ្រចៀកមនុស្សធម្មតា រមែងឮសំឡេងពីប្រការ គឺសំឡេងទិព្វ

អនុបទវច្ឆស្ស កាយពកាសតិសុត្តេ ទសានិសំសយានីកង្ខតា

មាណុសេ ច យេ ទ្វិវេ សន្តិកេ ។ បរសន្តានំ
 បរមុត្តរានំ ចេតសោ ចេតោ បរិច្ច បដាធាតិ
 សភតំ វា ចិត្តំ សភតំ ចិត្តន្តំ បដាធាតិ វីតភតំ
 វា ចិត្តំ ។ បេ ។ សនោសំ វា ចិត្តំ... វីត-
 នោសំ វា ចិត្តំ... សមោហំ វា ចិត្តំ... វីតមោហំ
 វា ចិត្តំ... សម្មិត្តំ វា ចិត្តំ... វិក្ខិត្តំ វា ចិត្តំ... ម-
 ហត្តតំ វា ចិត្តំ... អមហត្តតំ វា ចិត្តំ... សឧត្តរំ វា
 ចិត្តំ... អនុត្តរំ វា ចិត្តំ... សមាហិតំ វា ចិត្តំ...
 អសមាហិតំ វា ចិត្តំ... វិមុត្តំ វា ចិត្តំ... អវិមុត្តំ វា
 ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តំ បដាធាតិ ។ សោ^(១) អនេក-
 វិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាតិ សេយ្យដីទំ ឯកម្មំ
 ជាតិ ទ្វេបិ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការំ
 សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាតិ ។
 ទិព្វេន ចក្កេនា វិសុទ្ធលោ អតិក្កន្ធមាណុស-
 កេន សត្តេ បស្សតិ ចវមាធ�េ ឧបបជ្ឈមាធ�េ

អនុបទវត្ថុ កាយធាតុសត្វត្រ ការបានអានិសង្ស ១០ ជាប្រាកដ

នឹងសំឡេងមនុស្ស ឆ្ងាយក៏បាន ជិតក៏បាន ១ ។ ភិក្ខុនោះ អាចកំណត់
 ដឹងចិត្តរបស់សត្វដទៃ ឬគ្រួសារដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន គឺចិត្តរបស់
 សត្វដទៃដែលប្រកបដោយរាគៈក្តី ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្ត
 របស់សត្វដទៃដែលប្រាសចាករាគៈក្តី ។ បេ ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយ
 ទោសៈក្តី ... ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈក្តី ... ចិត្តដែលប្រកបដោយ
 មោហៈក្តី ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈក្តី ... ចិត្តដែលមូលអារម្មណ៍ក្តី...
 ចិត្តដែលរាយមាយក្តី... ចិត្តដែលជាមហគ្គតៈគឺជាវុប្បាវចរនិងអវុប្បាវចរក្តី...
 ចិត្តដែលមិនមែនជាមហគ្គតៈក្តី... ចិត្តដែលជាសទុត្តរៈគឺជាលោកិយៈក្តី...
 ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈគឺជាលោកុត្តរៈក្តី... ចិត្តដែលតាំងនៅល្អដោយសមា-
 ធិក្តី... ចិត្តដែលមិនតាំងនៅល្អដោយសមាធិក្តី... ចិត្តដែលរួចចាក-
 កិលេសាសវៈក្តី... ចិត្តដែលមិនទាន់រួច ចាកកិលេសាសវៈក្តី ក៏ដឹង
 ច្បាស់ថា ជាចិត្តមិនបានរួចចាកកិលេសាសវៈ ១ ។ ភិក្ខុនោះ រលឹក
 ឃើញនូវបុព្វនិវាស គឺលំដាប់ខ្លួនដែលអាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន ជា
 ច្រើនជាតិ គឺរលឹកឃើញ ១ជាតិ ៦ជាតិ ។ បេ ។ ព្រមទាំងអាការ
 គឺរូបនិងអារាហរជាដើម ព្រមទាំងទទ្ទេស គឺឈ្មោះនិងគោត្រកូល
 ដោយប្រការដូច្នេះ ១ ។ ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុទិព្វ ដ៏ហ័ស្តុក្ខន្ធហួស
 ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវពួកសត្វ ដែលច្បាស់នឹងកើតឡើង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្កានំ

ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុត្តរណ្ណេ សុគតេ ទុក្ខតេ
 ។ បេ ។ យថាភិក្ខុបតេ សត្តេ បដាបាតិ ។
 អាសវានំ ឧយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តំ បញ្ញាវិមុត្តំ
 ទិដ្ឋវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចកត្វា ឧប្បសម្មជ្ជ
 វិហរតីតិ^(១) ។ កាយគតាយ ភិក្ខុវេ សតិយា
 អសេវិតាយ ភាវិតាយ ពហុលីកតាយ យាជីកតាយ
 វត្ថុកតាយ អនុដ្ឋិតាយ បរិចិតាយ សុសមារម្មាយ
 វេមេ ទសានិសំសា នាដិកម្ចាតិ ។ វេទមវោច
 ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ
 អភិនិទ្ទនិ ។

កាយធាតុសុត្តំ នវមំ និដ្ឋិតំ ។

១. ឧ. ពុទ្ធសិល្បា និដ្ឋិតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេយ្យកាលកៈ

ជាសត្វដោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានរូបល្អខ្លះ មានរូបអាក្រក់ខ្លះ មាន
 គតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ ។ បេ ។ បានជឿនូវពួកសត្វ ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម របស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នេះ ១ ។ ភិក្ខុនោះ
 រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានកាសវៈ
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយឥរិយាបថទាំងបួន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលបើកាយគកាសតិដែលភិក្ខុបានធ្វើឲ្យថ្មីក បានចំរើន
 បានធ្វើឲ្យរឿយៗ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានគំកល់ បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ
 បានប្រារព្ធល្អ ផ្គត់ផ្គង់ល្អហើយ តែងបាននូវកាន់សង្ឃទាំង ១០
 ប្រការនេះឯង ជាប្រាកដ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់សួរត្រ
 នេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងអម្បាលនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរ
 ហើយ ចំពោះភាសិតព្រះមានព្រះភាគ ។

ទស្សន៍ សង្ខារបបត្តិសុត្តិ

[៣០៨] ឯវេទ្ធ សុត្តំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា

សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារា-

មេ ។ ត្រួត ខោ កកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។

កនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ កកវា

ឯតនវេច សង្ខារបបត្តិ វេ ភិក្ខុវេ ទេសិស្សាមិ តំ

សុណាថ សាធុកំ មនសិកវេច ភាសិស្សាមីតិ ។

ឯវំ កន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។

[៣០៩] កកវា ឯតនវេច ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

សង្ខាយ សមន្តាគតោ ហោតិ សីលេន សមន្តាគ-

តោ ហោតិ សុតេន សមន្តាគតោ ហោតិ ចារេន

សមន្តាគតោ ហោតិ បញ្ញាយ សមន្តាគតោ

ហោតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ

សង្ខេបបុគ្គលត្រ ទី ១០

(៣១៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅវត្តជេតពាន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុង
សាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា
ព្រះករុណា ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះពុទ្ធដីកា
នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង់គន្លងសំដែងនូវសង្ខារបបត្តិ គឺ
និយាយអំពីហេតុកើតឡើងនៃសង្ខារ ប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំង
ឡាយចូរស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ គង់គន្លងសំដែង
(ឲ្យស្តាប់) ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះ
ភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(៣១៩) ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះថា ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងធម៌និយមនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយសត្វ ប្រកប
ដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចាតៈ ប្រកបដោយ
បញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧហ្មា អាត្មាអញ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

កាយស្ស ភោទា បរម្មរណា ទត្ថយមហាសាលានំ
 វា^(១) សហព្យតំ ឧបបន្លេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ
 បទហតិ^(២) តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ការវេតិ ។
 តស្ស តេ សង្ខារា ច វិហារា^(៣) ច វរំ ការិតា
 វរំ^(៤) ពហុលីកតា ត្រុតបបត្តិយា សំវត្តន្តិ ។
 អយំ ភិក្ខុវេ មក្កោ អយំ បដិបទា ត្រុតបបត្តិយា
 សំវត្តតិ ។

[៣២០] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សន្នាយ
 សមដ្ឋាគតោ ហោតិ សីលេន សមដ្ឋាគតោ ហោតិ
 សុតេន សមដ្ឋាគតោ ហោតិ ចារុតេន សមដ្ឋាគតោ
 ហោតិ បញ្ញាយ សមដ្ឋាគតោ ហោតិ ។ តស្ស វរំ
 ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស ភោទា បរម្មរណា
 ព្រាហ្មណមហាសាលានំ វា តហបតិមហាសាលានំ
 វា សហព្យតំ ឧបបន្លេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ
 បទហតិ តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ការវេតិ ។
 តស្ស តេ សង្ខារា ច វិហារា ច វរំ ការិតា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្កៈ

លុះដល់វេលាណាមួយ បន្ទាប់ពីមរណៈទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួក
 ខត្តិយមហាសាល ។ ភិក្ខុនោះ គំកល់ចិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ
 ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង៥មានសព្វជាដើមនោះ ឈ្មោះថាសង្ខារ
 ផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចម្រើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យ
 រឿយ ។ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកើតជាមួយនឹងខត្តិយ-
 មហាសាលនោះមែន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ នេះបដិបទ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតជាមួយនឹងខត្តិយមហាសាលនោះ ។

(៣២០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រកបដោយសព្វ
 ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចាតៈ ប្រកបដោយ
 បញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ មានសក្តិគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧហ្ម៍ អាត្មាអញលុះ
 វេលាណាមួយ បន្ទាប់ពីមរណៈទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួកព្រាហ្មណ៍
 មហាសាល... ឬគហបតីមហាសាល ។ ភិក្ខុនោះគំកល់ចិត្តនោះ អធិដ្ឋាន
 ចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង៥មានសព្វជាដើមនោះ ឈ្មោះ
 ថាសង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចំរើនហើយយ៉ាងនេះ

អនុបទវន្តស្ស សង្ខារបបត្តិសុត្តេ គប្បបបតិការោ

ឯវំ ឲ្យលីកតា ត្រួតបបត្តិយា សំវត្តនំ ។ អយំ
ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបទា ត្រួតបបត្តិយា សំវត្តនំ

(៣២០) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្ខាយ
សមដ្ឋានតោ ហោតិ សីលេន សមដ្ឋានតោ ហោតិ
សុតេន សមដ្ឋានតោ ហោតិ ចាគេន សមដ្ឋានតោ
ហោតិ បញ្ញាយ សមដ្ឋានតោ ហោតិ ។ តស្ស សុតំ
ហោតិ តាវត្ថីសា ទេវំ ។ ប ។ យាមា ទេវំ...
តុសិតា ទេវំ ... ជិម្ពានតី ទេវំ ... បរជិម្ពតវសវត្ថំ^(១)
ទេវំ ជីយាយុកា វណ្ណវន្តោ សុខឲ្យលាតិ ។
តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស
កេនា បរម្មរណា បរជិម្ពតវសវត្ថំនំ ទេវំនំ សហព្យតំ
ឧបបន្នេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ តំ
ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ការេតិ ។ តស្ស
តេ សង្ខារា ច វិហារា ច ឯវំ ភាវិតា

១ ឧ. បរជិម្ពតវសវត្ថិនោ ។

អនុបទវន្ត សង្ខារបបត្តិសូត្រ ភាពនៃពិរិយាពើតព្វ ៥ ព្រហ្មណេកនោះ ។

ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតជាមួយនឹង
ព្រាហ្មណមហាសាល ឬគហបតីមហាសាលនោះមែន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះផ្លូវ នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតជាមួយនឹង
ព្រាហ្មណមហាសាល ឬគហបតីមហាសាលនោះ ។

[២២១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រកបដោយ
សត្វា ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុគៈ ប្រកបដោយចាតៈ
ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះបានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិន្យ
។ បេ ។ ពួកទេវតាជាន់យាមៈ... ពួកទេវតាជាន់តុសិត... ពួកទេវតា
ជាន់និម្មានវតី... ពួកទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវតី សុទ្ធតែមានអាយុវែង
មានសម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា ឥហ្ម ⁺ អាត្មាអញលុះរាល់ខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ សូមឲ្យ
ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវតី ។ ភិក្ខុនោះភិតភ័យចិត្ត
នោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង៥នោះ ឈ្មោះ
ថាសង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចំរើនហើយយ៉ាងនេះ

ឯវំ ពហុលីកតា ត្រៀបបត្តិយា សំវត្តន្តំ ។ អយំ
 ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបទា ត្រៀបបត្តិយា
 សំវត្តន្តំ ។

[៣២២] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្ខាយ
 សមដ្ឋានតោ ហោតិ សីលេន សមដ្ឋានតោ ហោតិ
 សុតេន សមដ្ឋានតោ ហោតិ ចារុតេន សមដ្ឋានតោ
 ហោតិ បញ្ញាយ សមដ្ឋានតោ ហោតិ ។ តស្ស
 សុតំ ហោតិ សហស្សេ ព្រហ្មា ទិយាយុកោ
 វណ្ណាវ សុខពហុលោតិ ។ សហស្សេ ភិក្ខុវេ
 ព្រហ្មា សហស្សីលោកធាតុំ ជរិត្វា អធិមុច្ឆិត្វា
 វិហារតិ ។ យេបិ តត្ថ សត្វា ឧប្បជ្ជា តេបិ ជរិត្វា
 អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ^(១) ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ចក្កមា
 បុរិសោ ឯកំ អាមណ្ឌំ ហត្ថេ ករិត្វា បច្ចវេក្ខេយ្យ
 ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ សហស្សេ ព្រហ្មា សហស្សី-
 លោកធាតុំ ជរិត្វា អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ ។ យេបិ
 តត្ថ សត្វា ឧប្បជ្ជា តេបិ ជរិត្វា អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានៈ

ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតជាមួយនឹង
 ទេវតា ជាប់បរិនិម្មិតវិសវភ័ត្តនោះមែន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ
 នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតជាមួយនឹងទេវតា ជាប់បរិនិម្មិត-
 វិសវភ័ត្តនោះ ។

(៣៤៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រកបដោយសព្វ
 ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភ័ក្ត្រៈ ប្រកបដោយចាតៈ ប្រកបដោយ
 បញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះបានឮដំណឹងថា សហស្សព្រហ្មមានអាយុវែង មាន
 សម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សហស្ស-
 ព្រហ្ម តែងផ្សាយស្ម័គ្រដឹងស្គាល់លោកធាតុមួយពាន់បាន ។ ពួកសត្វ
 ណា កើតក្នុងលោកធាតុមួយពាន់នោះ សហស្សព្រហ្ម ក៏ផ្សាយស្ម័-
 គ្រដឹងស្គាល់ពួកសត្វនោះបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសមានចក្ខុ
 យកផ្លែកន្ទក់ព្រៃមួយមកដាក់លើបាតដៃ ពិចារណាមើលបាន ដូចម្តេច
 មិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សហស្សព្រហ្មក៏ផ្សាយស្ម័គ្រដឹងស្គាល់លោក-
 ធាតុមួយពាន់បាន ដូច្នោះដែរ ។ ពួកសត្វណា កើតក្នុងលោកធាតុ
 មួយពាន់នោះ សហស្សព្រហ្មក៏ផ្សាយស្ម័គ្រដឹងស្គាល់ពួកសត្វនោះបាន ។

អនុបវត្តស្ស សង្ខារបបតិសុត្តេ គត្របបត្តិកាវេ

តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស
 ភេទា បរម្មរណា សហស្សព្រហ្មុយោ សហព្យតំ ឱ-
 បបន្នេយ្យន្តំ ។ សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ តំ ចិត្តំ
 អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ តស្ស តេ សង្ខារា
 ច វិហារា ច ឯវំ ភាវិតា ឯវំ ពហុរីកតា
 តត្របបតិយា សំវត្តន្តំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ
 បដិបទា តត្របបតិយា សំវត្តតិ ។

[៣២៣] បុន ច ឯវំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្ខាយ
 សមន្តាគតោ ហោតិ សីលេន សមន្តាគតោ ហោតិ
 សុតេន សមន្តាគតោ ហោតិ ចារុន សមន្តាគតោ
 ហោតិ បញ្ញាយ សមន្តាគតោ ហោតិ ។ តស្ស សុតំ
 ហោតិ ទ្វិសហស្សេ ព្រហ្ម ។ បេ ។ តិសហស្សេ
 ព្រហ្ម... ចតុស្សហស្សេ ព្រហ្ម... បញ្ចសហស្សេ

អនុបទវន្ត សង្ខារបបត្តិសូត្រ ភាគនៃកិរិយាកើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះ៖

ភិក្ខុនោះមាសេចក្តីគ្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ឡីហ្ន៎ អាត្មាអញលុះរំលាងខន្ធ

បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងសហស្សព្រហ្ម ។ ភិក្ខុ

នោះ គំកល់ចិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង៥

នោះ ឈ្មោះថាសង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចំរើន

ហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី

កើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះបានមែន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ

នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះ ។

[៣២៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រកបដោយ

សន្តា ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចាតៈ

ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ទ្វិសហស្សព្រហ្ម

។ បេ ។ គសហស្សព្រហ្ម... ចតុសហស្សព្រហ្ម... បញ្ចសហស្ស-

ព្រហ្មា ទីយាយុកោ វណ្ណាវា សុខពហុលោភិ ។
 បញ្ច^(១) សហស្សោ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មា បញ្ចសហស្ស-
 លោកណត្ថំ ជវិត្វា អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ ។ យេបិ
 តត្ថ សត្តា ឧប្បន្នា តេបិ ជវិត្វា អធិមុច្ឆិត្វា វិ-
 ហារតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ចក្កុមា បុរិសោ
 បញ្ច អាមណ្ឌានំ ហត្ថេ កកិត្វា បច្ឆវេក្ខេយ្យ ឯវមេវ
 ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចសហស្សោ ព្រហ្មា បញ្ចសហស្ស-
 លោកណត្ថំ ជវិត្វា អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ ។ យេបិ
 តត្ថ សត្តា ឧប្បន្នា តេបិ ជវិត្វា អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ ។
 តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស
 កេនា បរម្មរណា បញ្ចសហស្សព្រហ្មា ឆោ សហព្យតំ
 ឧបបដ្ឋេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ តំ ចិត្តំ
 អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ តស្ស តេ សង្ខារា ច
 វិហារា ច ឯវំ ភាវិតា ឯវំ ពហុលីកតា តត្រូបបត្តិយា
 សំវត្តន្តិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបទា
 តត្រូបបត្តិយា សំវត្តតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសក្កៈ

ព្រហ្ម សុខតែមានកាយវិស័យ មានសម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បញ្ចសហស្សព្រហ្ម ផ្សាយរស្មីដ៏ស្គាល់លោក-
 ធាតុ ៥ ពាន់បាន ។ ពួកសត្វណាកើតក្នុងលោកធាតុ ៥ ពាន់នោះ
 បញ្ចសហស្សព្រហ្ម ក៏ផ្សាយរស្មីដ៏ស្គាល់ នូវពួកសត្វនោះបាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសមានចក្ខុ យកវែកក្នុងព្រៃ ៥ មកដាក់
 លើបាតដៃ ពិចារណាមើលបាន ដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បញ្ចសហស្សព្រហ្មក៏ផ្សាយរស្មីដ៏ស្គាល់លោកធាតុ៥ពាន់បាន ក៏ដូច្នោះ
 ដែរ ។ ពួកសត្វណាកើតក្នុងលោកធាតុ ៥ ពាន់នោះ បញ្ចសហស្ស-
 ព្រហ្មក៏ផ្សាយរស្មីដ៏ស្គាល់ពួកសត្វនោះបាន ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧហ្ម៎ អាត្មាអញលុះវិលាងខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈ
 ទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងបញ្ចសហស្សព្រហ្ម ។ ភិក្ខុនោះគិតល់
 ចិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង ៥ នោះ
 ឈ្មោះថាសង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចំរើនហើយ
 យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើត
 ជាមួយនឹងបញ្ចសហស្សព្រហ្មនោះមែន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ
 នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងបញ្ចសហស្សព្រហ្មនោះ ។

អនុបទវន្តស្ស សង្ខារបេត្តិសុត្តេ តន្ត្របបត្តិកាវ

(៣២២) បុន ចប់ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្ខាយ ស-
 មម្ពាគតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាគតោ ហោតិ
 សុតេន សមម្ពាគតោ ហោតិ ចានេន សមម្ពាគតោ
 ហោតិ បញ្ញាយ សមម្ពាគតោ ហោតិ ។ តស្ស
 សុតំ ហោតិ ទសសហស្សោ ព្រហ្មា ធីយាយុកោ
 វណ្ណា សុខពហុលោតិ ។ ទសសហស្សោ ភិក្ខុវេ
 ព្រហ្មា ទសសហស្សីលោកធាតុំ ដរិតា អធិមុច្ឆិតា
 វិហរតិ ។ យេហិ តត្ថ សត្តា ឧប្បន្នា តេហិ ដរិតា
 អធិមុច្ឆិតា វិហរតិ ។ សេយ្យថាហិ ភិក្ខុវេ មណិ វេជ្ជ-
 វិយោ សុកោ ជោតិមា អដ្ឋសោ សុបរិកម្មគតោ
 បណ្ឌិតម្ពលេ វិក្ខិតោ ភាសតិ ច តបតិ ច^(១) វិរោ-
 ចតិ ច ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ទសសហស្សោ ព្រហ្មា
 ទសសហស្សីលោកធាតុំ ដរិតា អធិមុច្ឆិតា វិហរតិ
 យេហិ តត្ថ សត្តា ឧប្បន្នា តេហិ ដរិតា អធិមុច្ឆិតា
 វិហរតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ

អនុបទវន្ត សង្ខារបបត្តិសូត្រ ភាគខែការពើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះ

(៣២២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុប្រកបដោយ
 សទ្ធា ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចាតៈ
 ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ទេសហស្សព្រហ្ម
 មានអាយុវែង មានសម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ទេសហស្សព្រហ្មផ្សាយរស្មី ដឹងស្គាល់លោកធាតុមួយ
 ម៉ឺនបាន ។ ពួកសត្វណាកើតក្នុងលោកធាតុមួយម៉ឺននោះ ទេស-
 ហស្សព្រហ្ម ក៏ផ្សាយរស្មីដឹងស្គាល់ពួកសត្វនោះបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កែវព័ទ្ធច្ប ដ៏ល្អ មានពន្លឺ នាជ្រុង ៨ ដែលជាដីឆ្នែង
 ហើយ ដាក់លើសំពត់កម្ពលលឿង តែងភ្លឺផ្សាយរស្មីរឿង ដូចម្តេចមិញ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទេសហស្សព្រហ្ម តែងផ្សាយរស្មីដឹងស្គាល់
 លោកធាតុមួយម៉ឺនបាន ដូច្នោះដែរ ។ ពួកសត្វណាកើតក្នុងលោកធាតុ
 មួយម៉ឺននោះ ទេសហស្សព្រហ្ម ក៏ផ្សាយរស្មីដឹងស្គាល់ពួកសត្វនោះ
 បាន ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឡា អាត្មាអញ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា នសសហស្សព្រហ្មោ
 សហព្យាតំ ឧបបដ្ឋេយ្យន្តំ ។ សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ
 តំ ចិត្តំ អធិជ្ជាតិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ តស្ស តេ
 សម្មាស ច វិហារា ច វរំ ភាវិតា វរំ ពហុលកតា
 តទ្រូបបតិយា សំវត្ថន្តំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ មន្តោ
 អយំ បទិបទា តទ្រូបបតិយា សំវត្ថតិ ។

(៣២៥) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សម្ពាយ
 សមម្ពាគតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាគតោ
 ហោតិ សុតេន សមម្ពាគតោ ហោតិ ចារុតេន
 សមម្ពាគតោ ហោតិ បញ្ញាយ សមម្ពាគតោ
 ហោតិ ។ តស្ស សុតំ ហោតិ សតសហស្សោ
 ព្រហ្មា មីយាយុកោ វណ្ណាវ សុខពហុលោតិ ។
 សតសហស្សោ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មា សតសហស្សីលោ
 កតាតំ ជរិតា អធិមុច្ឆិតា វិហារតិ ។ យេបិ
 តត្ថ សត្តា ឧប្បន្នា តេបិ ជរិតា អធិមុច្ឆិតា វិហារតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសកៈ

លុះរំលាងខន្ធបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងទស
 សហស្សព្រហ្ម ។ ភិក្ខុនោះ ដកល់ចិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចំរើន
 ចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង៥ នោះ ឈ្មោះថាសង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌
 ផង ដែលភិក្ខុនោះចំរើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយយ៉ាងនេះ
 តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះ បានមែន ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុង
 ព្រហ្មលោកនោះ ។

(៣២៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប
 ដោយសទ្ធា ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយ
 ចាតៈ ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា សត្វ
 សហស្សព្រហ្មមានអាយុវែង មានសម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វសហស្សព្រហ្ម ផ្សាយរស្មីដឹងស្គាល់លោក-
 ធាតុមួយសែនបាន ។ ពួកសត្វណា កើតក្នុងលោកធាតុមួយសែន
 នោះ សត្វសហស្សព្រហ្ម ក៏ផ្សាយរស្មីដឹងស្គាល់សត្វនោះបាន ។

អនុបវរន្តស្ស សង្ខារបបត្តិសុត្តេ តត្របបត្តិកាវោ

សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ នេត្តំ ជម្ពុននំ^(១) ទត្តកម្មារ-

បុត្តឧក្កាមុខេ សុត្តសលសម្មហដ្ឋំ បណ្ឌាកម្មលេ

និក្ខិត្តំ ភាសតិ ច តបតិ ច វិរោចតិ ច ឯវមេវ

ខោ ភិក្ខុវេ សតសហស្សោ ព្រហ្មា សតសហស្ស-

លោកធាតុំ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ។ យេបិ

តត្ថ សត្តា ឧប្បដ្ឋា តេបិ ជវិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា

វិហារតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ

កាយស្ស កេនា បរម្មរណា សតសហស្សព្រហ្មោ^(២)

សហព្យតំ ឧបបដ្ឋេយ្យន្តិ ។ សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ

តំ ចិត្តំ អធិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ តស្ស តេ

សង្ខារា ច វិហារា ច ឯវំ ភាវិតា ឯវំ ពហុលីកតា

តត្របបត្តិយា សំវត្តន្តិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ មត្តោ

អយំ បដិបទា តត្របបត្តិយា សំវត្តតិ ។

អនុបទវន្ត សង្ខារបឋវសូត្រ ភាពនៃកិរិយាព័ត្តក្នុងព្រហ្មលោកនោះ៖

ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ដុំមាសដម្ពន៍ ដែលកូនជាងដំឡើងវិទ្យាស ដុត
 លើចង្រ្កាន ហើយដុសខាត់រំលីង រួចដាក់ទៅលើសំពត់កម្ពលលឿង
 តែងភ្លឺផ្អែក ឆ្លុះ ទាំងរុនរឿង ដូចម្តេចមិញ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ
 សតសហស្សព្រហ្ម តែងផ្សាយរស្មីជ័រស្គាល់លោកនាគមួយសែនបាន
 ដូច្នោះដែរ ។ ពួកសត្វណា កើតក្នុងមួយសែនលោកនាគនោះ
 សតសហស្សព្រហ្ម ក៏ផ្សាយរស្មីជ័រស្គាល់ពួកសត្វនោះបាន ។ ភិក្ខុនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឥហ្ម⁺ អាត្មាអញលុះរំលងខន្ធ បន្ទាប់
 អំពីមរណៈទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយ នឹងសតសហស្សព្រហ្ម ។
 ភិក្ខុនោះ គិតលំបិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌
 ទាំង ៥ នោះ ឈ្មោះថាសង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះ
 ចម្រើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីកើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះបានមែន ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ផ្លូវ នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងព្រហ្មលោកនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

[៣២៦] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សន្ទាយ
 សមម្ពាគតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាគតោ ហោតិ
 សុតេន សមម្ពាគតោ ហោតិ ចានេន សមម្ពាគ-
 តោ ហោតិ បញ្ញាយ សមម្ពាគតោ ហោតិ ។
 តស្ស សុតំ ហោតិ អាកា ទេវំ ។ បេ ។ បរិត្តា-
 កា ទេវំ... អប្បមាណាកា ទេវំ... អាកស្សរា ទេវំ
 ទីយាយុកា វណ្ណវន្តោ សុខពហុលាភំ ។ តស្ស ឯវំ
 ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស កេនា បរម្មរណា
 អាកស្សរាទំ ទេវាទំ សហព្យតំ ឧបបន្នេយ្យន្តំ ។
 សោ តំ ចិត្តំ បទហតិ តំ ចិត្តំ អនិជ្ជាតំ តំ ចិត្តំ
 ភាវេតិ ។ តស្ស តេ សម្ពាទា ច វិហារា ច ឯវំ
 ភាវិតា ឯវំ ពហុលីកតា តត្រូបបត្តិយា សំវត្ថន្តំ ។
 អយំ ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបទា តត្រូបបត្តិយា
 សំវត្ថន្តំ ។

[៣២៧] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សន្ទាយ ស-
 មម្ពាគតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាគតោ ហោតិ សុតេ-
 ន សមម្ពាគតោ ហោតិ ចានេន សមម្ពាគតោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ឌសកៈ

(៣២៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប
ដោយសត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយ
ចាតៈ ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះបានឮដំណឹងថា ពួកទេវតា
ជាន់អាកៈ ។ បេ ។ ពួកទេវតាជាន់បរិត្តាកៈ... ពួកទេវតាជាន់អប្បមា-
ណាកៈ... ពួកទេវតាជាន់អកស្សៈ សុទ្ធតែមានអាយុវែង មាន
សម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
យ៉ាងនេះថា ឥហ្មិ⁺ អាត្មាអញលុះរំលាំងខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅសូម
ឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងទេវតាជាន់អាកស្សៈ ។ ភិក្ខុនោះ គិតលំចិត្តនោះ
អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចំរើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌ទាំង ៥ នោះ ឈ្មោះថា
សង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះចម្រើនហើយយ៉ាង
នេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងពួក
ទេវតាជាន់អាកស្សៈនោះបានមែន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ
នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងពួកទេវតាជាន់អាកស្សៈនោះ ។

(៣២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយ
សត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចាតៈ

អប្បវេទនា សង្ខារបច្ចេកសុត្តន្ត គគ្របបត្តិកា

បញ្ញាយ សមម្ពាធតោ ហោតិ ។ តស្ម័ តស្មំ
 ហោតិ តសុកា ទេវា ។ បេ ។ បរិត្តតសុកា ទេវា...
 អប្បវេទនា តសុកា ទេវា... តសុកតិណ្ណា^(១) ទេវា ទីយា-
 យុកា វណ្ណវណ្ណោ ។ បេ ។ តត្រុបបត្តិយា សំវត្តតិ ។

[៣២៨] បុន ចបំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្ខាយ
 សមម្ពាធតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាធតោ ហោតិ
 សុតេន សមម្ពាធតោ ហោតិ ចារេន សមម្ពាធតោ
 ហោតិ បញ្ញាយ សមម្ពាធតោ ហោតិ ។ តស្ម័
 តស្មំ ហោតិ វេហប្បលា ទេវា... អវិហា ទេវា...
 អតប្បា ទេវា... តុទស្សា ទេវា... តុទស្សំ ទេវា...
 អកងិដ្ឋា ទេវា ទីយាយុកា វណ្ណវណ្ណោ សុខតហុ-
 លាតិ ។ តស្ម័ ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ
 កាយស្ម័ ភេទា បរម្មរណា អកងិដ្ឋាទំ ទេវាទំ
 សហព្យតំ ឧបបន្នេយ្យន្តំ ។ សោ តំ ចិត្តំ
 បទហតិ តំ ចិត្តំ អកងិដ្ឋាតិ តំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។

អនុបទវន្ត សង្ខារបបត្តិសូត្រ កាពនៃការពើតក្នុងជាន់អកនិដ្ឋៈនោះ

ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាជាន់
សុភ័ក្ត្រៈ ។ បេ ។ ពួកទេវតាជាន់បរិត្តសុភ័ក្ត្រៈ... ពួកទេវតាជាន់អប្បមាណ-
សុភ័ក្ត្រៈ... ពួកទេវតាជាន់សុភកិណ្ឌៈ សុទ្ធតែមានអាយុវែង មានសម្បុរ
ល្អ ។ បេ ។ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងជាន់សុភកិណ្ឌៈនោះ ។

(៣២៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប
ដោយសត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុភ័ក្ត្រៈ ប្រកបដោយចាតៈ
ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាជាន់
វេហប្បលៈ... ពួកទេវតាជាន់អវិហៈ ... ពួកទេវតាជាន់អតប្បៈ... ពួក
ទេវតាជាន់សុទស្សៈ... ពួកទេវតាជាន់សុទស្សៈ... ពួកទេវតាជាន់អក-
និដ្ឋៈ សុទ្ធតែមានអាយុវែង មានសម្បុរល្អ ច្រើនដោយសេក្តីសុខ ។
ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧហ្ម៌⁺ អាត្មាអញល្អរំលាងខ្លួន
បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់អកនិដ្ឋៈ ។
ភិក្ខុនោះ គិតលំចិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចម្រើនចិត្តនោះទុក ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្តសកំ

តស្ស តេ សង្ខារា ច វិហារា ច ឯវំ ភាវិតា
ឯវំ ពហុលីកតា ត្រួត្របបត្តិយា សំវត្ថុតិ ។ អយំ
ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបទា ត្រួត្របបត្តិយា សំវត្ថុតិ ។

(៣២៩) បុន ចបំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្ខាយ
សមម្ពាគតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាគតោ ហោតិ
សុគេន សមម្ពាគតោ ហោតិ ធាគេន សមម្ពាគតោ
ហោតិ បញ្ញាយ សមម្ពាគតោ ហោតិ ។ តស្ស
សុតំ ហោតិ អាគាសានញ្ញាយតន្តបកា ទេវំ ទីយា-
យុតា ចិវដ្ឋិតិកា សុខពហុលាតិ ។ តស្ស ឯវំ
ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
អាគាសានញ្ញាយតន្តបកានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧ-
បបន្នេយ្យន្តិ ។ បេ ។ អយំ ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ
បដិបទា ត្រួត្របបត្តិយា សំវត្ថុតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្កៈ

ធម៌ទាំង៥នោះ ឈ្មោះថាសង្ខារផងឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះ
 បានចម្រើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីកើតក្នុងជាន់អកនិដ្ឋៈនោះបានមែន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះផ្លូវនេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងជាន់អកនិដ្ឋៈនោះ ។

(៣២៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយ
 សុទ្ធា ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចាតៈ
 ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាដែល
 កើតក្នុងជាន់អាកាសានញ្ជាយគនៈ សុទ្ធតែមានអាយុវែង បិតនៅអស់
 កាលយូរ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា ឧហ្ម៌ អត្តាអញលុះវិលាងខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ
 សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា ដែលកើតក្នុងជាន់អាកាសានញ្ជា-
 យគនៈ ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវនេះបដិបទា ប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីទៅកើតក្នុងអាកាសានញ្ជាយគនៈនោះ ។

អនុបទវេទស្ស សង្ខារបបត្តិសង្ខេប ត្រៃបិដក

[៣៣០] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្ខាយ សមម្ពាគតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាគតោ ហោតិ សុតេន សមម្ពាគតោ ហោតិ ចារេន សមម្ពាគតោ ហោតិ បញ្ញាយ សមម្ពាគតោ ហោតិ ។ តស្ស សុតំ ហោតិ វិញ្ញាណញ្ញាយនន្ទបតា ទេវំ ទីយាយុកា ចិវដ្ឋិតិកា សុខតហុលាតិ ។ តស្ស វរំ ហោតិ អហោ វតាហំ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា វិញ្ញាណញ្ញាយនន្ទបតា ទេវំ សហព្យតំ ឧបបន្នេយ្យន្តិ ។ បេ ។ អយំ ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបទា ត្រៃបិដក្ខយា សំវត្ថុតិ ។

[៣៣១] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្ខាយ សមម្ពាគតោ ហោតិ សីលេន សមម្ពាគតោ ហោតិ សុតេន សមម្ពាគតោ ហោតិ ចារេន សមម្ពាគតោ ហោតិ បញ្ញាយ សមម្ពាគតោ ហោតិ ។ តស្ស សុតំ ហោតិ អាភិញ្ញាណាយនន្ទបតា ទេវំ... ទេវសញ្ញាណសញ្ញាយនន្ទបតា ទេវំ ទីយាយុកា ចិវដ្ឋិតិកា

អនុបទវន្ត សង្ខារបបត្តិសូត្រ ភាពនៃការកើតក្នុងជាន់នៃវិញ្ញាណសញ្ញាយន្តនេះនោះ

(៣៣០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប
ដោយសទ្ធា ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចាតៈ
ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាដែល
កើតក្នុងជាន់វិញ្ញាណញ្ញាយន្តនេះ សុទ្ធតែមានអាយុវែង រឹតនៅអស់
កាលយូរ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីគ្រិនៈ
យ៉ាងនេះថា ឧហ្ម៌ ភាគាអញ្ញាលុះរំលាងខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ
សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាដែលកើតក្នុងជាន់វិញ្ញាណញ្ញាយន្តនេះ
។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះផ្លូវ នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
កើតក្នុងជាន់វិញ្ញាណញ្ញាយន្តនេះនោះ ។

(៣៣១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប
ដោយសទ្ធា ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចាតៈ
ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ បានឮដំណឹងថា ពួកទេវតាដែល
កើតក្នុងជាន់អាភិញ្ញាយន្តនេះ ... ពួកទេវតាដែលកើតក្នុងជាន់នៃវិ-
ញ្ញាណសញ្ញាយន្តនេះ សុទ្ធតែមានអាយុវែង រឹតនៅអស់កាលយូរ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបវិបស្សនសកំ

សុខតហុលាតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ អហោ វតាហំ

កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយ-

តន្តបតានំ នេវានំ សហព្យតំ ឧបបន្នេយ្យន្តិ ។ សោ

តំ ចិត្តំ បទហតិ តំ ចិត្តំ អនិជ្ជាតិ តំ ចិត្តំ កាវេតិ ។

តស្ស តេ សង្ខារ ច វិហារ ច ឯវំ ការីតា

ឯវំ តហុលីកតា ត្រ្យបបតិយា សំវត្ថន្តិ ។ អយំ

ភិក្ខុវេ មត្តោ អយំ បដិបទា ត្រ្យបបតិយា សំវត្ថតិ ។

[៣៣២] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្ខាយ ស-

មន្ទាគតោ ហោតិ សីលេន សមន្ទាគតោ ហោតិ សុត-

ន សមន្ទាគតោ ហោតិ ចារេន សមន្ទាគតោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ ។ ភិក្ខុនោះ មានសេក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា

ឧហ្មា⁺ ភាគាអញលុះរំលាងខន្ធ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ សូមឲ្យទៅ

កើតជាមួយនឹងពួកទេវតាដែលកើតក្នុងជាន់នៅសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈ ។

ភិក្ខុនោះ គំលក់ចិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចម្រើនចិត្តនោះទុក ។ ធម៌

ទាំង៥នោះ ឈ្មោះថាសង្ខារផង ឈ្មោះថាវិហារធម៌ផង ដែលភិក្ខុនោះ

ចម្រើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយយ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីកើតក្នុងជាន់នៅសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈនោះបានមែន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ នេះផ្លូវ នេះបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងជាន់

នៅសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈនោះ ។

(៣៣២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកប្រកប

ដោយសត្វ ប្រកបដោយសីលៈ ប្រកបដោយសុតៈ ប្រកបដោយចាតៈ

អនុបទវន្តស្ស សង្ខារបបត្តិសុត្តេ កថុបាសុប្បត្តិកថា

បញ្ញាយ សមម្នាគតោ ហោតិ ។ តស្ស ឯវំ
 ហោតិ អហោ វតាហំ អាសវាធំ ឧយា អនាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហរេយ្យន្តិ ។ សោ អាសវាធំ
 ឧយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហរតិ ។
 អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន កត្តចិ ឧប្បជ្ជត្តិ ។ ឥន-
 មវោច ភគវា អត្ថមនា តេ ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ
 អភិនន្តិ ។

សង្ខារបបត្តិសុត្តំ ទសមំ និម្ពិតំ ។

អនុបទវន្តោ ទុតិយោ ។

អ.បទវេទ សង្ខារបបត្តិសូត្រ កាណៃការមិនពើតក្នុងទីណាៗឡើយ

ប្រកបដោយបញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីគ្រិនរិះយ៉ាងនេះថា ឧហ្មា⁺
 ភាគ្នាអញ្ញាតប្បវិធីឲ្យដាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួន
 ឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានសាវៈ
 ព្រោះអស់សាវៈទាំងឡាយ ហើយសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ
 ទាំង ៤ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម
 ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិន
 មានសាវៈ ព្រោះអស់សាវៈទាំងឡាយ ហើយសម្រាន្តនៅដោយ
 ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ មិនកើតក្នុង
 ទីណា ៗ ឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះ
 ចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរ ចំពោះ
 ភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សង្ខារបបត្តិសូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ អនុបទវេទ ទី ២ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

តិស្សទ្ធានំ

អនុបទសោធននចោវិសធម្មោ

សេវិតត្វពហុជាតុវិភត្តិ

តុទ្ធស្ស កិត្តិ ធាម

ចត្តារិសេន អាណាបាណោ

កាយភតោ ច ភតោបបត្តិ ។

ចន្ទគោ វិមលេ បរិសុទ្ធោ

បុណ្ណសំ បុណ្ណសមុទនំ

និរសមត្តោ នន្ទោ

ពហុជនសេវិតធម្មវរំ

យំ អនុបទំ វត្តវរំ ទុតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

ឧទ្ទាសនៃអនុបទវិគ្គណោ៖ គី

អនុបទសូត្រ ១ ឆព្វសោធនសូត្រ ១ បោរិសធម៌ក្នុង
សប្បវិសសូត្រ ១ សេវិត្តព្យាសេវិត្តសូត្រ ១ ការចែក
នូវធាតុក្នុងពហុធាតុកសូត្រ ១ ការសំដែងនូវឈ្មោះនៃព្រះ
បច្ចេកពុទ្ធក្នុងឥសិគិលសូត្រ ១ មហាចត្តវិសកសូត្រ ១
គាណ្យានស្សតិសូត្រ ១ កាយគតាសតិសូត្រ ១ សង្ខារប-
បត្តិសូត្រ ១ ។

មាតិកាបត្រានិ

ទេវវិហរវិគ្គោ

បឋម ទេវទហស្ថត្ថ

អង្កេ

ទេវទហវគ្គស្ស ទេវទហស្ថត្ថ និគ្គណ្ឌបច្ចនំ	៤
វេយ្យាករណកល្យាកល្យ	៤
សល្លវិទូបមា	៧
បញ្ចធម្មប្បដិប្បច្ចនំ	១៣
វេយ្យាករណកល្យាកល្យ	១៥
និគ្គណ្ឌប្បដិប្បច្ចា	១៨
ឧបក្កមប្បដានាផលកាវេ	២១
ឧបក្កមប្បដានផលកាវេ	២៧
សីលក្ខន្ធសមន្តាគតតា	៣៥
ឈានុបសម្បន្នតា	៤៣
ទិព្វចក្ខុកាវេ	៤៥
ភាសវក្ខយញ្ញាណកាវេ	៤៧
បាសំសង្គនាគមនំ	៤៨

សង្ខេបប្រាជ្ញាបិដក

ទេវទេវបិដក

ទេវទេវបិដក ទី ១

លេខទំព័រ

ទេវទេវបិដក ទេវទេវបិដក ការស្រាវជ្រាវគ្រូ	៤
ពាក្យគ្រូនិយាយនិងមន្ត្រីនិយាយ	៤
ទេវទេវបិដក ទេវទេវបិដក ការស្រាវជ្រាវសា	៧
ការស្រាវជ្រាវធម៌ ៥ យ៉ាង	១៣
ពាក្យគ្រូនិយាយនិងមន្ត្រីនិយាយ	១៥
ការស្រាវជ្រាវដោយចំពោះពួកគ្រូ	១៨
សេចក្តីប្រឹងប្រែងនិងសេចក្តីព្យាយាមឥតផល	២១
សេចក្តីប្រឹងប្រែងនិងសេចក្តីព្យាយាមមានផល	២៧
បុគ្គលប្រកបដោយសីលក្មេង	៣៥
ការចូលឈាន	៤៣
ភាពនៃទិព្វចក្ខុ	៤៥
ភាពនៃអាសវក្ខយ ព្រាណ	៤៧
ការមកកាន់ឋានដែលគេតប្បសរសើរ	៤៩

បញ្ចប់ស្នេហា ទី ២

ទេវទេវបិដក បញ្ចប់ស្នេហា ការបញ្ចប់ស្នេហា	៥៣

មាតិកាបន្តាង

ឧត្តយំ បញ្ចក្ខយសុត្ត

អង្កេ

ទេវទហវគ្គស្ស បញ្ចក្ខយសុត្ត អត្ថប្បញ្ញត្តិការវេ	៥៣
វណ្ណជ្ជបមា	៦៣
អបរន្តាទិ ទិដ្ឋិ	៦៥
វិវិធា ទិដ្ឋិ	៦៧
ឆាយាភហុបមា	៧១
និកមិសសុខប្បត្តិ	៧៣
សមណព្រាហ្មណស្ស ទុបាទានំ	៧៧

ឧត្តយំ កិច្ចសុត្ត

ទេវទហវគ្គស្ស កិច្ចសុត្ត អភិធម្មនានាវទកា	៨១
ទេវតាករណការវេ	៨៧
សម្មាព្យាករណំ	៩១

ចតុត្ថ សាមតាមសុត្ត

ទេវទហវគ្គស្ស សាមតាមសុត្ត ភិក្ខុនិបសន្តិមនំ	៩៥
កាននប្បជ័បថា	៩៧
ឆរិវទម្មលានិ	៩៧
យេកុយ្យសិកា	១០៣
អម្បទ្យវិនយោ	១០៥
ភស្ស បាបិយសិកា	១០៧

សង្ខេបត្រាប័រមាតិកា

៤១៨

លេខទំព័រ

ទេវ័ទហវត្ថុ បញ្ចក្ខសូត្រ ឧបមាដោយពាណិជ្ជ	៦៣
អបន្តរទិដ្ឋិជាដើម	៦៥
ទិដ្ឋិផ្សេងៗ	៦៧
ឧបមាដោយម្លប់និងកំដៅថ្ងៃ	៧១
ការកើតឡើងនៃនិរមិត្តសស្ស	៧៣
សេចក្តីប្រកាន់មាំរបស់សមណព្រាហ្មណ៍	៧៧
កិណ្ឌិសូត្រ ទី ៣	

ទេវ័ទហវត្ថុ កិណ្ឌិសូត្រ ព័ទ្ធជ្រុងតក្កន៍ធម៌ដ៏វិសេស	៨១
ការធ្វើធានាកម្រាឆើយ	៨៧
ការព្យាករណ៍ដោយប្រពៃ	៩១
សាមគ្គីសូត្រ ទី ៤	

ទេវ័ទហវត្ថុ សាមគ្គីសូត្រ ការចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	៩៥
ការទ្រង់សួរចំពោះអានន្ត	៧៧
វិវាទមូល ៦	៩៧
យេតុយ្យសិកា	១០៣
អមទុវិន័យ	១០៥
ភស្ស បាបិយសិកា	១០៧

អង្កេ

ទេវទហវគ្គស្ស ហមតាមសុត្ត តិណវត្តារកោ	១០៨
ឆសារាណីយធម្មា	១១១

បញ្ចមី សុខត្តសុត្ត

ទេវទហវគ្គស្ស សុខត្តសុត្ត ភគវគោ វិសជ្ជនា	១១៧
លោកាមិសាធម្មត្តការវេ	១១៨
អានេញ្ញាធម្មត្តការវេ	១២១
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយភនាធម្មត្តការវេ	១២៣
សម្មានិព្វានាធម្មត្តការវេ	១២៥
សល្លវិទូបមា	១២៧
សម្មានិព្វានាធម្មត្តការវេ	១៣១
អដ្ឋានការវេ	១៣៧

ធម្មំ អានេញ្ញសប្បាយសុត្ត

ទេវទហវគ្គស្ស អានេញ្ញសប្បាយសុត្ត អានេញ្ញសប្បាយប្បដិបទា	១៤១
អាកញ្ញញ្ញាយភន-	
សប្បាយប្បដិបទា	១៤៥
នេវសញ្ញានាសញ្ញា-	
យភនសប្បាយប្បដិបទា	១៤៧

សង្កេតប្រាប័ន្ទមាតិកា

៤១៧

លេខទំព័រ

ទេវទហវគ្គ សាមគ្គាមសូត្រ តិណវត្ថុរកៈ	១០៧
សារាណីយធម៌ ៦	១១១

ស្ថានក្ខត្តសូត្រ ទី ៥

ទេវទហវគ្គ សុនទុក្ខសូត្រ ការវិសជ្ជនារបស់ព្រះមានព្រះភាគ	១១៧
ភាពនៃបុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកលោកាមិស	១១៧
ភាពនៃបុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យទៅរកអានេញ្ញសមាបត្តិ	១២១
ភាពនៃបុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកនេវសញ្ញានា- សញ្ញាយតនសមាបត្តិ	១២៣
ភាពនៃបុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកព្រះនិព្វាន	១២៥
ទុបមាដោយបុរសត្រូវសរ	១២៧
ភាពនៃបុគ្គលមានអធ្យាស្រ័យទុនទៅរកព្រះនិព្វាន ដោយប្រពៃ	១៣១
ហេតុមិនដែលមាន	១៣៧

អានេញ្ញសប្បាយសូត្រ ទី ៦

ទេវទហវគ្គ អានេញ្ញសប្បាយសូត្រ អានេញ្ញសប្បាយប្បដិបទ .	១៤១
អាកិញ្ញញ្ញាយតនសប្បាយប្បដិបទ	១៤៥
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសប្បាយប្បដិបទ	១៤៧

អង្កេ

ទេវទហវគ្គស្ស ការទេញសហ្មយសុត្តេ ទេវសញ្ញានាសញ្ញាយគនំ ១៤៧

អរិយវិមោកោ ១៥១

សត្តមំ គណកមោគ្គល្លានសុត្តំ

ទេវទហវគ្គស្ស គណកមោគ្គល្លានសុត្តេ បុរិសទម្ពំ ១៥៥

សតិសម្មជញ្ញកាវេ ១៥៧

បុរិសទម្ពំ ១៥៧

អារាធកាណាធកតា ១៦១

កតវន្តេជ្រៃបុត្តា ១៦៣

តិសរណគមនំ ១៦៥

អដ្ឋមំ គោបកមោគ្គល្លានសុត្តំ

ទេវទហវគ្គស្ស គោបកមោគ្គល្លានសុត្តេ គោបកមោគ្គល្លានប-

បសង្កមនំ ១៦៧

កានន្ទបសង្កមនំ ១៧១

ធម្មប្បជ្រៃសរណកា ១៧៣

កានន្ទស្ស វិសដ្ឋនំ ១៧៥

វស្សការស្ស បុច្ឆនំ ១៧៧

បសាទនីយធម្មា ១៧៧

សង្ឃក្របាច់មាតិកា

៤២០

លេខទំព័រ

ទេវទហវគ្គ ការនេញសប្បាយសូត្រ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយគនៈ	១៤៧
អរិយវិមោក្ខ	១៥១

គណកមោគ្គល្លានសូត្រ ទី ៧

ទេវទហវគ្គ គណកមោគ្គល្លានសូត្រ ការទូន្មាននូវបុរស .	១៥៥
ភាពនៃសតិសម្បជញ្ញៈ	១៥៧
ការទូន្មាននូវបុរស	១៥៧
ការបានសម្រេចព្រះនិព្វាននិងមិនបានសម្រេច	១៦១
ព្រះមានភាគទ្រង់ស្អប់រកប	១៦៣
ការដល់នូវត្រៃសរណៈ	១៦៥

គោបកមោគ្គល្លានសូត្រ ទី ៨

ទេវទហវគ្គ គោបកមោគ្គល្លានសូត្រ ព្រះអានន្ទចូលទៅរក	
គោបកមោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍	១៦៧
វស្សការព្រាហ្មណ៍ចូលទៅរកព្រះអានន្ទ .	១៧១
ភាពនៃបុគ្គលមានធម៌ជាទីពឹង	១៧៣
ពាក្យវិសជ្ជនារបស់ព្រះអានន្ទ	១៧៥
ពាក្យបញ្ជារបស់វស្សការព្រាហ្មណ៍	១៧៧
បសាទនីយធម៌	១៧៧

អង្កេ

ទេវទេហវគ្គស្ស គោបកមោគ្គលានសុត្តន្ត ឧបនន្ទាមន្តនំ . . .	១៨៣
វេទ្យនប្បសំសា . . .	១៨៥
ឈានកថា . . .	១៨៧
ភគវន្តាភិថុតិ . . .	១៨៧

នវមំ មហាបណ្ឌិតសុត្តន្ត

ទេវទេហវគ្គស្ស មហាបណ្ឌិតសុត្តន្ត បញ្ចក្ខន្ធក្នុងបញ្ច . . .	១៩១
អសក្កាយទិដ្ឋិការោ . . .	១៩៥
បញ្ចក្ខន្ធអស្សាទានីននិស្ស -	
រណការោ . . .	១៩៧
គិលក្ខណានុសាសនី . . .	១៩៧

ទសមំ ចូឡបណ្ឌិតសុត្តន្ត

ទេវទេហវគ្គស្ស ចូឡបណ្ឌិតសុត្តន្ត អសប្បវិសការោ . . .	២០៥
សប្បវិសការោ . . .	២១៧
ទទានំ . . .	២១៣

អនុបទិគោ

បឋមំ អនុបទិសុត្តន្ត

អនុបទិសុត្តន្ត អនុបទិសុត្តន្ត បឋមជ្ឈនំ . . .	២១៥

ទេវទេហវគ្គ គោបកមាត្ថល្អានសូត្រ វស្សការព្រាហ្មណ៍ប្រឹក្សានឹង

ឧបនន្ទសេនាបតិ ១៨៣

សេចក្តីសរសើរវគ្គវេទ្យនីវ ១៨៥

ការចូលឈាន ១៨៧

សេចក្តីសរសើរចំពោះព្រះមានព្រះភាគ . . . ១៨៩

មហាបុណ្ណមសូត្រ ទី ៩

ទេវទេហវគ្គ មហាបុណ្ណមសូត្រ បុព្វចំពោះបញ្ចបាទានក្ខន្ធ . . . ១៩១

ភាពនៃធម្មជាតិមិនមែនជាសក្កាយទិដ្ឋិ . . . ១៩៥

ភាពនៃគុណទោសនឹងការរលាស់ចេញ

ក្នុងបញ្ចក្ខន្ធ ១៩៧

ការប្រៀនប្រដៅក្នុងគ្រួសក្ខណ៍ ១៩៩

បូជ្ឈបុណ្ណមសូត្រ ទី ១០

ទេវទេហវគ្គ បូជ្ឈបុណ្ណមសូត្រ ភាពនៃអសប្បវស . . . ២០៥

ភាពនៃសប្បវស ២០៩

ទុក្ខាន ២១៣

អនុបទវគ្គ

អនុបទសូត្រ ទី ១

អនុបទវគ្គ អនុបទសូត្រ បឋមដ្ឋាន ២១៥

អង្កេ

អនុបទវគ្គសូត្រ អនុបទសូត្រ	ភតិយជ្ឈនំ	២១៧
	អាកាសានញ្ញាយតនំ	២១៨
	អាកញ្ញញ្ញាយតនំ	២២១
	វស្សត្ថកាវេ	២២៣
	កាសិភានន្ទនំ	២២៤

ធុតិយំ ធូរិសោធនសុត្តំ

អនុបទវគ្គសូត្រ ធូរិសោធនសុត្តំ ចត្តារោ វេហារា	២២៧
ធជាតុយា	២២៨
អនុធម្មព្យករណំ	២៣១
អរិយសីលក្ខន្ធសមន្មាគភកា	២២១
ឈានកថា	២២៣
កាសវត្ថុយញ្ញាណំ	២២៥

តតិយំ សប្បវិសសុត្តំ

អនុបទវគ្គសូត្រ សប្បវិសសុត្តំ សប្បវិសាសប្បវិសធម្មា . . .	២២៧
ភគវគោ កាសិភំ អភិនន្ទនំ . . .	២២៧

ចតុត្ថំ សេវិតញ្ញសេវិតញ្ញសុត្តំ

អនុបទវគ្គសូត្រ សេវិតញ្ញសេវិតញ្ញសុត្តំ សេវិតញ្ញសេវិតញ្ញំ	២២៨

សង្ឃក្របខ័ណ្ឌវិញ្ញាបនបត្រ

៤២២

លេខទំព័រ

អនុបទវគ្គ អនុបទសូត្រ ភតិយដ្ឋាន	៤១៧
អាកាសានញ្ញាយគនៈ	៤១៨
អភិញ្ញាយគនៈ	៤២១
ភាពនៃភិយាដល់នូវការស្ងាត់	៤២៣
ការត្រេកអរចំពោះកាសិតព្រះមានព្រះភាគ	៤២៥

ឆវិសោធនសូត្រ ទី ២

អនុបទវគ្គ ឆវិសោធនសូត្រ វេហារ ៤ យ៉ាង	៤២៧
ធាតុចំនួន ៦	៤២៨
ការព្យាករណ៍នូវអនុធមិ	៤៣១
ការបរិច្ចណិដោយសីលក្ខន្ធដ៏ប្រសើរ	៤៤១
ការពោលអំពីឈាន	៤៤៣
អាសវក្ខយញ្ញាណ	៤៤៥

សប្បវិសសូត្រ ទី ៣

អនុបទវគ្គ សប្បវិសសូត្រ ធម៌របស់សប្បវិសនិងអសប្បវិស	៤៤៨
សេចក្តីត្រេកអរចំពោះកាសិតព្រះមានព្រះភាគ	៤៦៧

សេវិតព្វសេវិតព្វសូត្រ ទី ៤

អនុបទវគ្គ សេវិតព្វសេវិតព្វសូត្រ ធម្មជាតិគួរសេវានិងមិន	
គួរសេវា	៤៦៨

អង្គ

អនុបទវគ្គស្ស សេវិតញ្ចសេវិតព្វសុត្តំ កាយសមាបារាម . . .	២៧១
វច្ឆសមាបារាម . . .	២៧៣
មនោសមាបារាម . . .	២៧៥
ចិត្តប្បទេស . . .	២៨១
សញ្ញាបដិលាភេត . . .	២៨៣
ទិដ្ឋប្បដិលាភេត . . .	២៨៥
អត្តកាវប្បដិលាភេត . . .	២៨៥
សាធុការទានំ . . .	២៨៦
កាយសមាបារាម . . .	២៨៧
អត្តកាវប្បដិលាភេត . . .	២៨៩
ឆត្វិធាយតនំ . . .	២៩៧
សេវិតញ្ចសេវិតព្វំ . . .	៣០៣
កាសិកត្តាជាននំ . . .	៣០៥

បញ្ចមំ ពហុធាតុកស្សត្តំ

អនុបទវគ្គស្ស ពហុធាតុកស្សត្តំ ធាតុកោសល្យំ . . .	៣១៣
បដិច្ចសមុប្បទេកោសល្យំ . . .	៣១៧
ហនាហនេកោសល្យំ . . .	៣១៩

សង្ខេបក្របខណ្ឌប្រតិបត្តិការ

៤២៣

លេខទំព័រ

អនុបទវគ្គ សេវិត្តព្យាសវិភិក្ខុសូត្រ កាយសមាចារ . . .	៤៧១
វចនសមាចារ	៤៧៣
មរណសមាចារ	៤៧៧
ចិត្តប្បទ	៤៨១
ការបាទចំពោះនូវសញ្ញា . . .	៤៨៣
ការបាទចំពោះនូវទិដ្ឋិ . . .	៤៨៥
ការបាទចំពោះនូវអត្តភាព . . .	៤៨៧
ការប្រទាននូវសាធុការ . . .	៤៩១
កាយសមាចារ	៤៩៣
ការបាទចំពោះនូវអត្តភាព . . .	៤៩៥
អាយតនៈ ៦	៤៩៧
វត្ថុត្រូវសេចក្តីនិងមិនត្រូវសេចក្តី . . .	៥០៣
ការដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីនៃកាសិក . . .	៥០៧

ពហុធាតុកុស្ត្រ ទី ៥

អនុបទវគ្គ ពហុធាតុកុស្ត្រ ការឈ្លាសក្នុងធាតុ	៥១៣
ការឈ្លាសក្នុងបដិច្ចសមុប្បាទ . . .	៥១៧
ការឈ្លាសក្នុងហេតុនិងមិនមែនហេតុ . . .	៥១៧

អង្គ

អនុបទវគ្គស្ស ពហុធាតុសុត្ត ធម្មបរិយាយសមញ្ញា ៣៤៧

អង្គ ឥសិគិលិស្ថុត្ត

អនុបទវគ្គស្ស ឥសិគិលិស្ថុត្ត បព្វតសមញ្ញា ៣៤៨

បច្ចេកពុទ្ធនាមាទិ ៣៣១

សត្តមំ មហាចត្តារិសកស្ថុត្ត

អនុបទវគ្គស្ស មហាចត្តារិសកស្ថុត្ត សម្មាទិដ្ឋិ ៣៣៧

សម្មាសង្កប្បា ៣៣៨

សម្មាវេចា ៣៤១

សម្មាកម្មនា ៣៤៣

សម្មាភាជីវោ ៣៤៥

បព្វន្តមភាវោ ៣៤៧

បសំសភថា ៣៥១

អង្គមំ អាណាបាទស្សុត្តិស្ថុត្ត

អនុបទវគ្គស្ស អាណាបាទស្សុត្តិស្ថុត្ត ភគវិភោ អាណនំ . . . ៣៥៣

សុទ្ធសារភាវោ ៣៥៥

ការិនានុយោគា ៣៥៧

មហានិសំសភាវោ ៣៥៨

សង្ឃក្របមាតិកា

៤៤៤

លេខទំព័រ

អនុបទវគ្គ ពហុធាតុកុសុត្រ ឈ្មោះនៃធម្មបរិយាយ . . . ៣៤៧

ឥសិគិលិសូត្រ ទី ៦

អនុបទវគ្គ ឥសិគិលិសូត្រ ឈ្មោះភ្នំ . . . ៣៤៩

ព្រះនាមព្រះបច្ចេកពុទ្ធ . . . ៣៣១

មហាចត្តវីរសកសូត្រ ទី ៧

អនុបទវគ្គ មហាចត្តវីរសកសូត្រ សម្មាទិដ្ឋិ . . . ៣៣៧

សម្មាសង្កប្បៈ . . . ៣៣៩

សម្មាវាចា . . . ៣៤១

សម្មាគម្មន្តៈ . . . ៣៤៣

សម្មាភាជីវៈ . . . ៣៤៥

ការនៃធម៌ជាប្រធាន . . . ៣៤៧

សេចក្តីសរសើរ . . . ៣៥១

អាណាបាទសូត្រ ទី ៨

អនុបទវគ្គ អាណាបាទសូត្រ សេចក្តីត្រេកអរនៃព្រះមាន

ព្រះភាគ . . . ៣៥៣

ភាពនៃធម៌មានខ្លឹមសារដ៏បរិសុទ្ធ . . . ៣៥៥

ការប្រកបការវិនា . . . ៣៥៧

ភាពនៃអាណាបាទសូត្រមានអានិសង្សប្រើន . . . ៣៥៩

អង្កេ

អនុបទេវត្ថស្ស អាណាបាទស្សតិស្សត្ថេ ចត្ថស្សតិប្បដ្ឋានា . . . ៣៦៣

សត្តពោជ្ឈង្គា ៣៦៧

វិជ្ជាវិមុត្តិ ៣៧៣

នវមំ កាយគតាសតិស្សត្ថំ

អនុបទេវត្ថស្ស កាយគតាសតិស្សត្ថេ មហានិសំសការោ . . . ៣៧៧

សម្បជានការការោ ៣៧៩

បដិកូលការោ ៣៨១

សីរីថេកានន្ទ្រិតការោ . . . ៣៨៣

បឋមផ្សានំ ៣៨៥

ទុតិយផ្សានំ ៣៨៧

ទុទាតវត្ថុប្រាបនុបមា . . . ៣៨៩

មារោតាវលាភោ ៣៩១

មារោតាវលាភោ ៣៩៣

អភិញ្ញាសច្ចិករិយា ៣៩៥

ខណ្ឌនិសំសប្បាដិកត្ថិតា . . . ៣៩៧

នសមំ សង្ខារូបបតិស្សត្ថំ

អនុបទេវត្ថស្ស សង្ខារូបបតិស្សត្ថេ ភក្ក្តបបត្តិការោ . . . ៤០៣

កត្តបាទប្បត្តិការោ ៤១៥

អនុបទវគ្គ អានបានសូត្រសូត្រ សតិប្បដ្ឋាន ៤ . . .	៣៦៣
ពោជ្ឈន្ត ៧	៣៦៧
វិជ្ជានិមិត្ត	៣៧៣

កាយគតាសតិសូត្រ ទី ៩

អនុបទវគ្គ កាយគតាសតិសូត្រ ភាពនៃកាយគតាសតិមាន

អានិសង្សច្រើន	៣៧៧
ភាពនៃភិក្ខុអកុដ្ឋិនវសេចក្តីដឹងខ្លួន	៣៧៩
ភាពនៃកាយជាបដិកុល	៣៨១
ភាពនៃសរីរៈស្លាប់ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្នូសាន ៣៨៣	
បឋមជ្ឈាន	៣៨៥
ទុតិយជ្ឈាន	៣៨៧
ទុបមាងាយបុរសទទួលសំពត់ស	៣៨៩
មានបាននូវចន្លោះ	៣៩១
មានមិនបាននូវចន្លោះ	៣៩៣
ការធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង .	៣៩៥
ការបាននូវអានិសង្ស ១០ ជាប្រាកដ	៣៩៧

សង្ខារបបតិសូត្រ ទី ១០

អនុបទវគ្គ សង្ខារបបតិសូត្រ ភាពនៃការកើតក្នុងទេវលោកនោះៗ ៤០៣	
ភាពនៃការបិទកើតក្នុងទីណាៗ ទើយ . . .	៤១៥

វិវិទ្យាវិទ្យុបត្តិ

វិទ្យុធម៌	អវិទ្យុធម៌	អង្គ	រដ្ឋលេខាយ
សំឡេង	សំឡេង	៨	១៦
មយ	មយ	៧	១៦
ណ	ណ	១១	៦
សុត្ត	សុត្ត	១៧	១
ភល	ភល	"	"
យ	យ	៤៨	៦
ទរ	ទរ	៥៦	១
ទប្បត្តិ	ទប្បត្តិ	៥៨	៧
អបរនាទិទិដ្ឋ	អបរនាទិទិដ្ឋ	៦៧	១
វិវិទាទិដ្ឋ	"	៦៧	"
ពាហ្មណ	ព្រាហ្មណ	៧១	១០
និពមិសស	និពមិសស	៧៣	៤
សុត្ត	សុត្ត	៧៥	១
សមេត	សមេត	៨៣	៣
អាទន្ទប្បដិប្ប	អាទន្ទប្បដិប្ប	៧៧	១
វិវិទម្មលស	វិវិទម្មលស	១០០	៧
បស្សមត្តិ	បស្សមត្តិ	១០៦	១៧

វិវត្តន៍វិវត្ត បត្ត

វិវត្តន៍វិវត្ត	អវិវត្តន៍វិវត្ត	អង្គ	រដ្ឋលក្ខណ៍
បាវជិត	បាវជិត	១០៨	៨
តណវត្តា	តណវត្តា	១១១	៤
សាមគ្គីមសត្ត	សាមគ្គីមសត្ត	១១៤	១៤
ព្យាគរសត្តប្បត្តិ	ព្យាគរសត្តប្បត្តិ	១១៦	១៤
វិសដ្ឋនា	វិសដ្ឋនា	១១៧	១
បដិសំយុត្តា យាតប្បត្តិ	បដិសំយុត្តា យាតប្បត្តិ	១១៩	៧
យតនសំយុត្តាយ	យតនប្បដិសំយុត្តាយ	១២៥	៤
ស្មិតិ	ស្មិតិ	១២៦	៦
អស្សប្បាយ	អសប្បាយ	„	១៥
តមេ	តមេ	១៣០	៤
រស	រស	„	១៤
អសប្បាយ	អសប្បាយ	១៣២	៨
មុត្តកាវេ	មុត្តកាវេ	១៣៥	១
តេវ	តេវ	១៤០	៤
សមរាយកា	សម្បរាយកា	១៥១	១១
ភូមិកមណោយ្យកំ	ភូមិកមណោយ្យកំ	១៦៣	១០
ឧបបណ្ណសកំ	ឧបបណ្ណសកំ	១៦៦	១
ភានន ២	ភានន	១៧៥	៩
បក្ខី	បក្ខី	១៨០	៣

វិវត្តន៍វិទ្យាបត្តិ

វិវត្តន៍វិទ្យាបត្តិ	អវិវត្តន៍វិទ្យាបត្តិ	អត្ថ	រដ្ឋលេខាយ
វិវត្តន៍	វិវត្តន៍	"	១១
ភិក្ខុ	ភិក្ខុ	២២៦	៦
បន្ទាត់ ឧបទ្វីប	បន្ទាត់ ឧបទ្វីប	២២៨	១០
សេវិតព្យាប្ប	សេវិតព្យាប្ប	២៨៣	៣
បរិវេតា	បរិវេតា	២៩០	៦
សុភតទុក្ខជាន	សុភតទុក្ខជាន	២០៦	១៥
អប្បត្តិ	អប្បត្តិ	២០៧	១០
អប្បសក្ខិ	អប្បសក្ខិ	២០៨	៣
សេវិតព្យា	សេវិតព្យា	៣០២	១២
អមនាបា	អមនាបា	៣២៤	៧
មហានុភាវ	មហានុភាវ	៣៣៤	១១
សម្មាសម្មា	សម្មាសម្មា	៣៤០	១៥
ថេរ ភិក្ខុ	ថេរ ភិក្ខុ	៣៤២	១៤
ភិក្ខុ	ភិក្ខុ	"	១៥
ភិក្ខុសង្ឃបរិវេតា	ភិក្ខុសង្ឃបរិវេតា	៣៤៣	១០
អនាវត្តធម្ម	អនាវត្តធម្ម	៣៤៦	១១
អាក្ខន្ធា	អាក្ខន្ធា	៣៧៧	៦
ឥន្ទ មាសា ឥន្ទ គិលា	ឥន្ទ មាសា ឥន្ទ គិលា	៣៨០	១៤

វិវត្តន៍វិវត្តបត្តិ

វិវត្តន៍	វិវត្តន៍	អង្គ	រដ្ឋសេនា
កុសលេហិ	កុសលេហិ	ព្រះ	១៤
អបគ្គមិសលោហិតិ	អបគ្គមិសលោហិតិ	ព្រះ	១១
បុព្វភិក្ខុ	បុព្វភិក្ខុ	ព្រះ	៨
គេរោសិកានិ	គេរោសិកានិ	ព្រះ	៧
ឧបសម្បជ្ជ	ឧបសម្បជ្ជ	ព្រះ	៤
ឯមេវ កាយំ	ឯមេវ កាយំ	ព្រះ	៤
មហិប្បតិ	មហិប្បតិ	ព្រះ	៤
ឧបសម្បជ្ជ	ឧបសម្បជ្ជ	ព្រះ	៧
បរិប្បវេយ្យ	បរិប្បវេយ្យ	ព្រះ	៤
ឥមេវ	ឥមេវ	ព្រះ	៦
និស្សន្ទា	និស្សន្ទា	ព្រះ	៥
ភារា	ភារា	ព្រះ	៥
ឧត្តរាណី	ឧត្តរាណី	ព្រះ	៨
...សិវី...	...សិវី...	ព្រះ	៤
អនុត្តរំ វ	អនុត្តរំ វ	ព្រះ	៧
ឧបសម្បជ្ជ	ឧបសម្បជ្ជ	៤០០	៥
អសេវិតាយ	អសេវិតាយ	៤០០	៧
ទិយាយុកា	ទិយាយុកា	៤០៤	៧

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
នំន	និន	៧	៧
ដលអ្នក	ដែលអ្នក	១២	៨
ដលមិន	ដែលមិន	១៧	១០
វិញ្ញាជន	វិញ្ញាជន	២៥	៣
បុគ្គល	បុគ្គល	២៦	១៤
កំពង់	កំពុង	២៧	១១
បុគ្គល	បុគ្គល	៣១	១២
ភាគីពាណិជ្ជ	ភាគីពាណិជ្ជ	៥៥	១៦
ព្រាហ្មណ	ព្រាហ្មណ	៥៦	១៣
មិត្រភកដ	មិនប្រាកដ	៦១	១៥
ដូច្នេះ	ដូច្នេះ	៦៣	"
កវៃ	កវៃ	៦៤	១៦
អបរន្តានទិដ្ឋ	អបរន្តានទិដ្ឋ	៦៥	១
បីតិ	បីតិ	៧១	៣
បុព្វនា	បុព្វនា	៧៦	"
ពាសខែ	ពាសខែ	៨២	៧
បុគ្គល	បុគ្គល	៨៧	៤

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	ចន្លោះ
ប្រព្រឹត្ត	ប្រព្រឹត្តទៅ	៧៥	៧
ជា ទំនាក់	ជាទំនាក់	៧៦	៤
ភាបភិ	ភាបភ្នំ	១០៤	១៤
ភទ្ទទួល	ភែទទួល	១០៨	៧
ដូចម្តេច	ដូចម្តេច	"	៧
អក្ខរោ	អ្នករោ	"	"
ដោយធម៌	ដោយធម៌	១១៤	៧
កិច្ច	កិច្ច	១១៦	"
បុរសបុគ្គល	បុរសបុគ្គល	១២១	១៦
ហេតុផល	ហេតុផល	១២៣	៨
មាល	ម្នាល	១២៤	៤
ទៀតដែរ	ទៀតដែរ	"	៦
តមរណៈ	តែមរណៈ	១២៧	៥
សំដៅ	សំដៅ	១៣១	៦
នូវសំឡេង	នូវសំឡេង	១៣២	៤
ចិត្ត	ចិត្ត	១៤០	១៧
ចិត្តចិត្ត	ចិត្តចិត្ត	១៤១	១៤

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
អវហត	អវហត្ត	១៤១	១៧
(១១)	(៧១)	១៥០	៥
សម្ពស្ស	ផ្សព្វ	១៥៦	៨
របសស្រុក	របស្រុក	១៥៧	១៦
ព្រៃសុក	ព្រៃសុក	"	"
សេចក្តី	សេចក្តី	"	១៧
ដូចម្តេច	ដូចម្តេច	១៦៥	១៥
បាននាំទ័ពដ៏	បាននាំទ័ពដ៏	១៧៣	១០
ជាភិក្ខុ	ជាភិក្ខុ	១៨១	១៤
"	"	"	១៥
បើលោក	បើលោក	១៨៤	៥
មានក្តីខ្លួន	មានក្តីខ្លួន	១៨៥	៧
នាំខ្លួន	នាំខ្លួន	"	"
ដូចម្តេច	ដូចម្តេច	២០០	១២
បើលោក	បើលោក	២៨៤	៥
ចាកភ ព	ចាកភព	២២០	១៦
អដ្ឋកថា	អដ្ឋកថា	២២៤	១៦
បុគ្គល	បុគ្គល	២៥០	១៦

